

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၁

အပိုင်း (က)

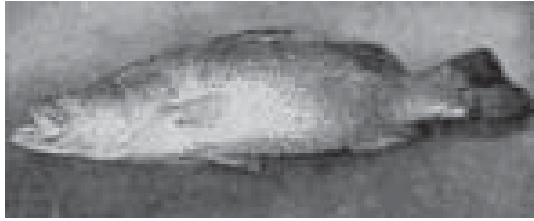

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်
ဘဝသပြန်စာပေအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ
ဦးနု

ကကတစ်။ ။ကကတစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတစ်လျှောက်၌ တွေ့ရသော အရေးကြီးသည့် စားငါး တစ်မျိုးဖြစ်၍ လူသိများသည်။ ဤငါးသည် ပါဏဗေဒ အလိုအရ ငတောက်တူ၊ ကသမြင်း၊ ငစင်စပ် စသည်တို့နှင့်အတူ 'ပါစီဒို' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ကကတစ်၏ ကိုယ်သည် ပြား၍ အနည်းငယ် ရှည်လျားသည်။ နှာတံတို၍ အောက်မေးရှေ့သို့ငေါထွက်နေသည်။ ခေါင်း၏ဘေး တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကြီးမားသော မျက်လုံးနှစ်လုံးရှိသည်။ ကျောဆူးတောင်နှစ်ခုပါ၍ ရှေ့ဆူးတောင်တွင် မာကျောသော ဆူးရိုးများပါရှိသည်။ အမြီးမှာ ထိပ်ဝိုင်းမျိုးဖြစ်၏။ အကြေးများမှာ မကြီးမငယ်ဖြစ်၍ အနားကြမ်းအကြေးမျိုး ဖြစ်သည်။ ဤငါး၏ အရောင်မှာ မွဲပြာရောင် ဖြစ်၍၊ ကျောပိုင်းတွင် အစိမ်းရောင် ဝမ်းပိုက်တစ်လျှောက်တွင် အဖြူရောင် သန်းနေသည်။ ကကတစ်သည် သာမန်အားဖြင့် တစ်ပေခွဲသာ ရှိသော်လည်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ အရှည် ၅ ပေ အလေးချိန် ၅၅ ပိဿာခန့်အထိ ရှိနိုင်သည်။ ဤငါး၏ စည်ဖောင်းများမှ အတော်အသင့် ကောင်းမွန်သော ငါး စည်ဖောင်းကော်ကို ပြုလုပ်ရရှိနိုင်သည်ဟု သိရသည်။

ဖြစ်တော်မူသည်။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝက တပည့်နှစ်ပါးကား ရှင်ဝိဇ္ဇာနှင့် ရှင်သိန္ဓိဝတီဖြစ်သည်။ အလုပ်အကျွေး (တပည့်)ကား ရှင်ဗုဒ္ဓိဇော ဖြစ်သည်။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်သည်အတောင် လေးဆယ်ဖြစ်၏။ သက်တော် အနှစ်သုံးသောင်း နှစ်ထောင်တွင် ခေမာရုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူရာ၊ ကြွင်းသောဓာတ်တော်အစုကို ဌာပနာ၍ တစ်ဂါဝုတ်မြင့်သော စေတီတော်ကို တည်ထားကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုအခါ လူတို့၏သက်တမ်းမှာ ၄ သောင်းဖြစ်၏။

လူသိများသည့် ကကတစ်

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား။ ။ ဘုရားငါးဆူပွင့်ရာ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာအတွင်း ပွင့်တော်မူခဲ့ပြီး ဘုရားလေးဆူအနက် ပထမဆုံး ပွင့်တော်မူသော ဘုရားရှင်ဖြစ်သည်။ ခေမပြည်မှ အဂ္ဂိဒတ္ထပုဏ္ဏားနှင့် ဝိသာခါပုဏ္ဏားမတို့၏သားဖြစ်၏။ အရွယ်ရောက်သော် သင့်မြတ်သော သတို့သမီးနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြား၏။ သားတော်ဥတ္တရကို ဖွားမြင်ပြီးနောက် လောကီ စည်းစိမ်ကို စွန့်ပယ်ကာ တောထွက်တော်မူသည်။ ရှစ်လကြာမျှ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီးနောက် ကုက္ကိုဗောဓိပင်ရင်းဝယ် သပ္ပညတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရား

ကကုရုံ ။ ။ ကကုရုံသည် ပင်လယ်ငါးမျိုး ဖြစ်၍ ရခိုင်ပြည်ဖက်တွင် ငလက်ခွာဟု၎င်း၊ ထားဝယ်ဖက်၌ ငကွဲယင်ဟု၎င်း တွင်သည်။ နိုင်ငံခြားတွင်မူ အိန္ဒိယဆာမန်ဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ပါဏဗေဒ အလိုအရ ကကုရုံသည် ငပုဏ္ဏားနှင့် အတူ 'ပေါ်လီနီမီဒို' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍၊ ဤငါးနှစ်မျိုးလုံးပင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လူကြိုက်များသဖြင့် အရောင်းရ တွင်ကျယ်လေသည်။ ကကုရုံသည် မြောက်ပေ ကျော်ကျော်အထိ ရှည်နိုင်သည်။ နှာယောင်ပွ၍ ဝိုင်းသည်။ မျက်လုံး ကြီးသည်။ ပါးစပ်ကြီး၍

ပါးစပ်ပေါက် နက်သည်။ ကျောဆူးတောင် နှစ်ခုပါ၍ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ အမြီးခွန်နက်သည်။ အနားကြမ်းမျိုး ဖြစ်သည့် အကြေးများမှာ သေးငယ်၍ ထောင်လိုက်ပေါက်သော ဆူးတောင်ဖျား အထိပင် ဖုံးအုပ်နေတတ်သည်။ ဤငါး၏ အရောင်မှာ အစိမ်းနှင့် ငွေရောင် ရောစပ်ထားသော အရောင်မျိုး ဖြစ်၍ ကိုယ်နံ့ဘေးနှင့် ဝမ်းပိုက်ပိုင်းတွင် ဖြူဝါရောင်သို့ ပြောင်းသွားသည်။ ကျောနှင့် အမြီးဆူးတောင်ထိပ်ဖျားတို့မှာ မည်း၍ သေးငယ်သော အမည်းပြောက် ကလေးများပါသည်။ ဝမ်းနှင့် စအိုဆူးတောင်တို့၏ အနားတစ်လျှောက်မှာ အဝါနုရောင် သန်းနေ၏။ ပါးဟက်ဖုံးပေါ်တွင် အမည်းကွက် တစ်ခုစီ ပါရှိသည်။ ကကူရုံကို အဆိပ်အတောက်ကင်းသည်ဆိုကာ လူဖျားလူနာများ စားသုံးနိုင်သော ငါးမျိုးစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ ကကူရုံကို မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်မှ အမြောက်အမြား ဖမ်းဆီးရမိလေ့ရှိသည့်အတိုင်း၊ လတ်လတ် ရောင်းချရန်ထက် ပိုလျှံနေသော ငါးများကို ငါးပုပ်ခြောက်များ ငါးခြောက်များ ပြုလုပ်၍ ရောင်းချစားသောက်လေ့ရှိကြသည်။

ကကေးအိုပင်။ ။စပိန်လူမျိုးများ အမေရိကတိုက်သို့ဦးစွာရောက်စဉ်က မက္ကဆီကိုနယ်မှ တိုင်းရင်းသားတို့သည် ကကေးအိုပင်မှရသော အစေ့မှုန့်ဖြင့်ဖျော်ထားသည့် အရည်ခါးခါးကို သောက်သုံးလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုတိုင်းရင်းသားတို့က ဤအရည်ခါးကို ချောကလက်ဟု ခေါ်၍ ကကေးအိုပင်မှရကြောင်း ပြောပြသဖြင့် ယနေ့တိုင် ထိုအပင်ကို ကကေးအိုပင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုအပင်၏အသီးမှ ရရှိသောအစေ့မှုန့်နှင့် သကြားရောစပ်ထားသည်ကို ချောကလက်ဟူ၍လည်းကောင်း အမည်တွင်လျက်ရှိပေသည်။ကော်ဖီလက်ဖက်ခြောက်တို့ကဲ့သို့ လူတို့သောက်သုံးကြသော ကိုကိုးမှုန့်မှာ ကကေးအိုသီးအစေ့မှုန့်များပင်ဖြစ်သည်။(ကိုကိုး- ရှု။)

ကကေးအိုပင်၏ မူလပေါက်ရောက်ရာအရပ်မှာ အမေရိကတိုက် ယဉ်စွန်းတန်းများအတွင်းရှိ ပူပြင်းစွတ်စိုသော ဒေသများဖြစ်သည်။ ထိုအရပ်ဒေသမှတစ်ဆင့် အာဖရိကတိုက် နှင့် အာရှတိုက်ရှိ ပူပြင်းသောအပိုင်းတို့တွင် ကကေးအိုပင်ကို စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါတွင် အာဖရိကတိုက်၌ ကကေးအိုပင်ကို အမြောက်အများ စိုက်ပျိုးလျက် ရှိလေသည်။ ကကေးအိုပင်မှာ ဆယ့်နှစ်ရာသီစိမ်းလန်းသော အမြဲစိမ်းပင်ဖြစ်သည်။ အမြင့်ပေ ၂၀မှ ပေ၄၀ အထိရှိ၍ တစ်နှစ်ပတ်လုံး အပွင့်များ ပွင့်သည်။ ကကေးအိုပင်ကိုအခြားအပင်ကြီးများက ကာကွယ် ထားမှသာလျှင် သီးသမျှအသီးတိုင်း အောင်မြင်မည် ဖြစ် သဖြင့် အချို့ ကကေးအိုခြံများတွင် ငှက်ပျောပင်များကို အရိပ်ရစေရန် ရော၍စိုက်

ပင်စည်၌သီးနေသော ကကေးအိုသီးများ။ ထူးခြားသည်မှာကကေးအိုသီးတို့သည် ပင်စည်နှင့်အကိုင်များတွင် ယခင်ကအရွက်ထွက်ပြီး နေရာများမှ သီးကြ၏။

ပျိုးတတ်ကြ သည်။ ကကေးအိုအပွင့်နှင့်အသီးများသည် ပင်စည်မှလည်းကောင်း၊ အကိုင်ရင့်ကြီးများမှလည်းကောင်း ထွက်၍ ပွင့်ကြသီးကြသည်။

အသီးများမှာ သခွားသီးအငယ်စားအရွယ်ရှိ၍ မှိုသီးကဲ့သို့ အသီးတောင့်မျာဖြစ်သည်။ အစပထမတွင် အသီးများမှာအရောင်စိမ်းနေ၍ မှည့်လာသည့်အခါ ဝါညစ်ညစ်အရောင်သို့ပြောင်းသွားသည်။ ကကေးအိုခင်းထဲတွင် အသီးများမှည့်ချိန်သည် အလုပ်အများဆုံး အချိန်ဖြစ်၏။ အသီးမှည့်များကို လိုက်လံ၍ဆွတ်ခူးသူတို့သည် လက်လှမ်းမမီသော အသီးများကို တံချူဖြင့် ချူယူကြသည်။ ကကေးအိုသီးခွံကိုခွာလိုက်လျှင် အရသာချိုသော အတွင်းသားအနှစ်ပျော့ထဲ၌ ကကေးအိုစေ့ပေါင်း ၂၉ စေ့မှ ၅၀ ထိ ရှိတတ်သည်။ ကကေးအိုစေ့များသည် ဗါဒမ်စေ့အရွယ်ခန့် ဖြစ်သည်။ အနှစ်ဖတ်များ တွယ်ကပ်နေသော အစေ့ များကို ၃ ရက်ခန့်စုပ်၍ ထားကြ၏။ ဤအတောအတွင်း အစေ့များ ကဇော်ပေါက်လာသဖြင့် အရသာ ခါးသက်သက် ဖြစ်လာသည်။ ၃ရက်က ကျော်လွန်လာလျှင် ထိုအစေ့များကို နေပူထဲတွင်ဖြန့်၍ အခြောက်လှမ်းကြသည်။

မိုးများလွန်းသော အရပ်ဒေသများ၌မူ ဖိုများတွင် အစေ့များကို အခြောက်ခံထား ကြသည်။ ကိုကိုး၊ သို့မဟုတ် ချောကလက်ပြုလုပ်မည့် စက်ရုံများရှိရာအရပ်သို့ မတင်ပို့မီ ကကေးအိုစေ့များကို ကောင်းစွာခြောက်သွေ့အောင် ပြုလုပ်ရသည်။ ယင်းသို့ မပြုလုပ်ခဲ့လျှင် လမ်းခရီးတွင် ကကေးအိုစေ့များ မှိုတက် တတ်သည်။ စက်ရုံများသို့ ရောက်သည့်အခါ ထို အစေ့များကို အမှုန်ဖြစ်အောင်ကြိတ်၍ ကိုကိုးမှုန့် ချောကလက် စသည် တို့ပြုလုပ်ကြသည်။

စက်ရုံများတွင် ဦးစွာပထမကကေးအိုစေ့ကို ဖုံးထားသော အခွံပါးကို ခွာပစ်လိုက်သည်။ ကကေးအိုစေ့များတွင် လူတို့ အတွက် အာဟာရခါတ်ကို အထူးဖြစ်စေနိုင်သည့် ဆီတစ်မျိုး ပါရှိသည်။ ထိုဆီကြောင့် ချောကလက်သည် လူတို့အတွက် အာဟာရနှင့်ပြည့်စုံသည့် အစားအစာတစ်ခုဖြစ်တော့သည်။ ထိုဆီ၏အရောင်မှာ ညိုညစ်ညစ်ဖြစ်သည်။ ချောကလက်တွင် ဤကဲ့သို့ အာဟာရခါတ်ပြည့်စုံစွာ ပါရှိသဖြင့်၊ စစ်သားများနှင့် ရေသစ်မြေသစ် ရှာဖွေသူများအဖို့ အလွန် အသုံးကျသောအစာတစ် ခုဖြစ်ပေသည်။

ယခင်ခေတ်အခါက လူတို့စားသုံးလျက်ရှိသောချောကလက်မှာ ကကေးအိုစေ့မှရသော အမှုန်ကို နဂိုအခါခါတ်ပျောက်ပြယ်သွားအောင်သကြားကို လိုသမျှ ရောစပ်၍ ပြုလုပ်ထားသည့် အစာမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုခေတ်တွင်ချိုရင်းစွဲဆီအပြင် ချိုချဉ်ခဲဖွယ် လုပ်သူတို့သည် ချောကလက်တွင် ကိုကိုးဆီအိုကို ဆောင်း၍ထည့်ကြလေသည်။ (ချောကလက်- ရှု။) ထိုကြောင့် အချို့ချောကလက်များမှာ အစာကြေနိုင်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ချောကလက် လုပ်ငန်းတွင် ကိုကိုးဆီကို အသုံးများလာသည့် အလျောက် ကိုကိုးမှုန့်လုပ်ငန်းမှာလည်း ပိုမို၍ ကြီးကျယ်လာတော့သည်။ အကြောင်းဆိုသော် သာမန်ကိုကိုးမှုန့်တွင် ကိုကိုးဆီများလွန်းသဖြင့် ကိုကိုးဖျော်ရည်၌ ဆီဆွ နေသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုချောကလက်ပြုလုပ်ရာ၌ လိုမည့် ကိုကိုး

အတွင်းသားခွဲပြထားသော ကကေးအိုသီး

ဆီအိုအတွက် ကိုကိုးမှုန့်များမှ ရသမျှဆီကိုစက်ဖြင့် တစ်ဖန်ကြိတ်ညှစ်ယူ ကြရပြန်သည်။ ယင်းသို့ရရှိသောဆီကို အများအားဖြင့် ချောကလက် ပြုလုပ်ရာ၌အသုံးချကြသည်။ သို့သော် တိရစ္ဆာန် အစာနှင့်ရေမွှေးကဲ့သို့ အမွှေးအကြိုင်ပစ္စည်းများ ပြု လုပ်ရာ၌လည်း ထိုဆီကိုအသုံးချကြသည်။ ဆေး ဖက်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဆီတစ်မျိုးကိုပင် ထိုကိုကိုးဆီဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ လက်ဖက်ခြောက်နှင့် ကာဖီမှုန့်တို့ကဲ့သို့ ကိုကိုးမှုန့်ကိုအသုံးများကြ၏။

ကကေးအိုပင်များကိုပျိုးခင်းများတွင် ပထမပျိုးထောင်၍စိုက်ရသည်။ အပင်သက်၅ နှစ်ခန့်ရှိမှ အသီးများသီးသည်။ ကကေးအိုပင်အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုး သည့်တိုင်းနိုင်ငံ တို့မှာမက္ကဆီကို၊ အက်ကွာဒေါ၊ ဗင်နီးဇွီးလား၊ ဗရာဇီး၊ ကျူးပါး၊ ပြူးတိုရီကိုး၊ ဟေးတီး၊ ဒိုမင်နီကန်ရီပတ်ဗလစ်၊ ထရင်းနီဒက်၊ ဂျမေးကား၊ ဂိုးလကို့၊ ပေါ်တူဂီ အရှေ့အဖရိကနယ်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းများဖြစ် ကြသည်။

ကကေးအိုခြံတစ်ခြံ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တောင်အမေရိကတိုက် အက်ကွာဒေါနိုင်ငံ၌ စိုစွတ်၍ မြေဩဇာကောင်းသည့်ဒေသတွင် ကကေးအိုခြံများကို အထက်ပါအတိုင်း စိုက်ပျိုးထားကြ၏။ မြေဩဇာကောင်းသောကြောင့် အကိုင်းများကို ချိုးစိုက်ရဖြင့် လိုသလို ထပ်မံတိုးပွားစေနိုင်ပေသည်။

မြန်မာ့အနုပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သောဇာတ်သဘင်မှ နှစ်ပါးသွား အက
နှစ်ပါးသွားအခန်းသည် မြန်မာဇာတ်သဘင်တွင် အရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်၏။ နိုင်ငံကျော် ဘုရားဒါယကာ ဦးဖိုးစိန်နှင့် ဒုတိယယိုဒယား
မသိန်းမေတို့သည် နှစ်ပါးသွားအကကို ဤသို့ပိုင်နိုင်ယဉ်ကျေးစွာ အသုံးတော်ခံကြသည်။

တာဝန်တည်မြဲသည့်သုခုမပညာတရပ်

ယဉ်ကျေးသည်ဖြစ်စေ၊ ရိုင်းစိုင်းသည်ဖြစ်စေ၊မည်သည့်လူမျိုးတွင်မဆို မိမိတို့၏စိတ်တွင်းသဏ္ဍာန်ကို အကဖြင့်ဖော်ပြသည့် ဓလေ့ရှိပေသည်။ ဤအကြောင်းရပ်တွင် ကခုန်ခြင်း၏အဓိပ္ပါယ်လူအမျိုးမျိုးတို့၏ ကပုံကနည်းများနှင့် ကခြင်း၏အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ပြထားသည်။

ကခုန်ခြင်း။ ။ကခုန်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများကို အချက်ကျကျ လှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်၍ထိုသို့ လှုပ်ရှားမှုတိုင်းတွင် သဘောသရုပ်အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုး ပါရှိလေသည်။ကခုန်သည့်အခါ တေးသီချင်းများကိုသီဆိုပြီး လျှင်လက်ခုပ်လက်ဝါးတီး၍ စည်းချက်လိုက်ပေးရသည်။ သို့မဟုတ် တူရိယာဂီတများ တီးမှုတ်ပေးရသည်။အချို့သော ရှေးခေတ်အကအခုန်တို့တွင် ခေါင်းခြေထောက်၊ ကျောခါး၊ လက်မောင်း၊လက်ချောင်းစသည့် ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးကိုလှုပ်ရှား၍ တပင်တပန်းလိမ်ကောက်ခုန်ပေါက်ကကြရ၏။ အချို့သောအကများတွင်ကား ခြေလက်များကို လှုပ် သည်ဆိုရုံမျှလှုပ်ရလေသည်။ ရှေးခေတ် ကခုန်ခြင်းတို့တွင် ကြည့် သူနှစ်သက်မှုရရန်ထက် ကသူ ပျော်ရွှင်ကျေနပ်မှုရရန်မှာ အဓိက အချက်ပင်ဖြစ်သည်။

တွဲဖက်၍ ကခြင်းအလေ့သည် အနောက်နိုင်ငံများတွင် ပို၍ ခေတ်စားလာရကား ကခုန်ခြင်းသည် ဖိုမဆက်ဆံရေးနှင့်သာ လုံးဝဆက်သွယ်နေသည်ဟု အချို့က ထင်မြင်ကြသည်။ ထို ထင်မြင်ချက်မှားယွင်းကြောင်းကို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးတို့၏ကခုန်မှုဓလေ့ထုံးစံများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် သိရှိ နိုင်သည်။ အကအခုန်ဟူသရွေတွင် ဖိုမဆက်ဆံရေး သဘော ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်အာရုံစိတ်လှုံ့ဆော်မှုများ မကင်းသော်လည်း ထိုလှုံ့ဆော်မှုမှာ အကြောင်းရင်းမဟုတ်၊ အဆွယ်အပွား အခြင်း အရာတစ်ရပ်သာလျှင် ဖြစ်ချေသည်။ သာကေပြရသော် မင်းသား မင်းသမီးနှစ် ပါးသွားအကများတွင် ဖိုမဆက်ဆံရေး သဘောများ သက်ဝင်ပါရှိသော်လည်း အဓိကအားဖြင့် ကြည့် သူကသူနှစ်ဖက် သောလူတို့ စိတ်ပေါ့ပါးရွှင်မြူးခြင်း အတွင်း သန္တာန်ကို ပေါ်လွင်စေသော အမူအရာတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

လူတိုင်းလူတိုင်းတွင်ကီးမားသောဆန္ဒနှစ်ခုရှိရာ၊ တစ် ခုမှာ ထင်ပေါ်လိုသောဆန္ဒဖြစ်၍ အခြားတစ်ခုမှာ လူအများနှင့် ရောနှောဆက်ဆံလိုသောဆန္ဒဖြစ်သည်။ကခုန်ခြင်းသည် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား ထိုဆန္ဒကြီးနှစ်ခုစလုံးကို တစ်ပြိုင်တည်းပြည့်ဝစေနိုင်သည်။အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကချေသည်တစ်ဦးသည် ပရိသတ်ရှေ့တွင် မိမိ၏အစွမ်းကိုပြသခြင်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုထင်ပေါ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။နည်းတူ၊ အများနှင့် ရောနှောခြင်းဖြင့်လည်း ထင်ပေါ်မှုကို ရရှိနိုင်ပေသည်။တစ်ခါတစ်ရံ ကိုယ်ထီးအစွမ်းပြမှုသည်ပို၍ပေါ်

လွင်တတ်လျက်၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ အများနှင့်ရောနှောဆက်ဆံမှုသည် ပို၍ပေါ်လွင်တတ်လေသည်။ သို့ရာတွင် များသောအားဖြင့် ထိုအချက်နှစ်ရပ်စလုံးပင်ကမူ ခုန်မှုတို့၌ အကျိုးဝင်လျက်ရှိသဖြင့်၊ ဆန္ဒကြီးနှစ်ခုစလုံးကို တစ်ကြိမ်တည်းနှင့်ပင် ဖြည့်စွမ်းနိုင်သည်သာဖြစ်လေသည်။ သို့အားလျော်စွာလူတို့၏ ဆန္ဒလိုသည့်ပြည့်ဝမှုကို ပေးစွမ်းသော ကခုန်ခြင်းသည် လူလောကတွင် ရှေးပဝဏီခေတ်မှစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ခေတ်စားလျက်ရှိနေတော့သည်။

ကခုန်ခြင်းသည် မြူးတူး ပျော်ရွှင်မှုကို အရင်းခံထားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အချို့သော ကခုန်ခြင်းတို့သည် ကာမဂုဏ်အာရုံစိတ်ကို သိသိသာသာ လှုံ့ဆော်ပေး၏။ ယင်းမှာငှက်များ၊ တိရစ္ဆာန်များတွင် တွေ့မြင်ကြရသည့် အကအခုန်များကို အတုယူ ထားဟန် တူလေသည်။ သာကေ ပြရသော် ဩစတြေးလီးယားတိုက်နှင့် နယူးဂင်းနီ ကျွန်းစပ်

အိန္ဒိယနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းမှ စုံတွဲအကကမျိုး

ကိုယ်ဟန်မူရာဖြင့် သရုပ်ဖော်သည့် ဗယ်လေအက

ဗာလီကျွန်းအကတစ်မျိုးမှ သူဇာအပျိုနှင့်မိစ္ဆာကောင်

ဆွဲခင်နိုင်ငံ စတော့ဟုမ်းမြို့ရှိ အပန်းဖြေပန်းခြံတစ်ခုအတွင်းမှ ယနေ့တိုင်မရိုးနိုင်သော ခေတ်ဟောင်းရှေးရိုးအက

ကြားရှိ တောရက် ရေလက်ကြားမှကျွန်းစုများတွင် ထူးဆန်းသော ရှေးရိုးထုံးစံတစ်ခုရှိ၏။ ထိုထုံးစံမှာ မိန်းမပျိုကလေးများသည် လူပျိုတစ်စုကခုန်နေကြသည်ကိုစောင့်ကြည့်ကြပြီးနောက်၊ မိမိတို့သဘောကျသူကို ရွေးချယ်လျက်ပန်းကိုလက်နှင့်တို့၍ ခေါ်ယူသွားသောထုံးစံပင်ဖြစ်သည်။

ထိုမျှမကသေးလူတို့သည် တိရစ္ဆာန်များကိုအတုယူ၍ ကခုန်ခြင်းပြုတတ်ကြ၏။ ထိုကဲ့သို့သော အကမျိုးကိုမြန်မာဇာတ်ပွဲများတွင် တွေ့မြင်ကြရပေသည်။ တိရစ္ဆာန်ကဲ့သို့ ကရာတွင်မျက်နှာဖုံးများကိုစွပ်၍လည်းကောင်း၊ ဆိုင်ရာတိရစ္ဆာန်နှင့်တူအောင် ပြုလုပ်ထားသော ကိုယ်ခန္ဓာအတုထဲသို့ဝင်၍

(အပေါ်)

မြန်မာကလေးတစ်စု၏ ပျော်မဆုံးသည့် အိုးစည်ဝိုင်း

(လက်ဝဲ)

စည်းပုံ လည်ကြာ ဒွာဒရာတစ်စုံဖြင့် မြန်မာအမျိုးသမီးကိန္နာအက

လည်းကောင်း၊ ကပြက၏။ တစ်ခါတစ်ရံတိရစ္ဆာန်နှင့်တူအောင် ပြုလုပ်ရန် ပစ္စည်းမရှိသည့်အခါ အမူအရာနှင့်ပင် တိရစ္ဆာန်နှင့်တူအောင်ပြုလုပ်၍ ကပြကြသေးသည်။ ဘီလူးက၊ မျောက်က၊ ဟင်္သာက၊ လိပ်ပြာက၊ ကိန္နရာကတိုးနရားက စသောအကများမှာ မြန်မာတို့အတွက် တိရစ္ဆာန်များမှ အတုခိုးသည့်အကများ ဖြစ်ကြသည်။ ဂျားဗား၊ ကျွန်းသူ ကျွန်းသားများလည်း တိရစ္ဆာန်အတုခိုးသည့် အကများကို ကခုန်လေ့ရှိကြ၏။ တိဗက်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ များတွင်ကား မကောင်းဆိုးရွားအကများကို ကခုန်တတ်ကြသည်။

အရှေ့တိုင်း အကများသည် အဓိပ္ပာယ်နက်နဲ၍ စိတ်ပါဝင်စားဖွယ်ရာ ကောင်းလေသည်။ ပျော်ရွှင်မှုအတွက်သာလျှင် မဟုတ်ဘဲ သာသနာရေး အကြောင်းများကို သရုပ်ဖော်ကာ ဇာတ်လမ်းဇာတ်အိမ်ဖွဲ့၍ ခင်းကျင်း ပြလေ့ရှိလေသည်။

သာသနာရေးအကများမှ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ ပေါ်ထွန်းလာသော လူမျိုးဆိုင်ရ အကများသည် အရှေ့တိုင်းများတွင်သာမက အနောက်နိုင်ငံများ၌လည်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ သို့အားဖြင့် ဗိုဟီး

ယိုးဒယားဇာတ်သဘင်ပြခန်းတစ်ခန်းမှ ယဉ်မင်းပျိုနှင့် ကိုယက္ခတို့၏ ရှေးမူမပျက်ဟန်ရေးပြစုံတွဲအက

ယိုးဒယားကခြေသည်တစ်ဦး၏ တပင်တိုင်အက

အတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ရာ၊ ယိုးဒယား ကခြေသည်များ နှင့် ယိုးဒယား အကပညာလည်းပါဝင်လေသည်။ ယခုခေတ် တိုင်အောင် မြန်မာဂီတနှင့် ဇာတ်သဘင်လောကတွင် ခေတ်စားလျက်ရှိသော ယိုးဒယားသီချင်း၊ တီးလုံး၊ တီးကွက်၊ အကစသည်တို့မှာ ယိုးဒယားလူမျိုးများ ထံမှရရှိခဲ့သည့် ယဉ်ကျေး မှုအမွေအနှစ်များပင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာအရပ်သူကလေးများယိမ်း

မီးယား၊ ဟန်ဂေရီ၊ အီတလီ၊ စပိန်၊ ပိုလန်၊ အင်္ဂလန်စသော အနောက်နိုင်ငံများတွင် ရှေးရိုးအကများသည် ကျေးလက် ဒေသများတွင် ယခုတိုင်အောင် ခေတ်စားလျက်ရှိကြ၏။

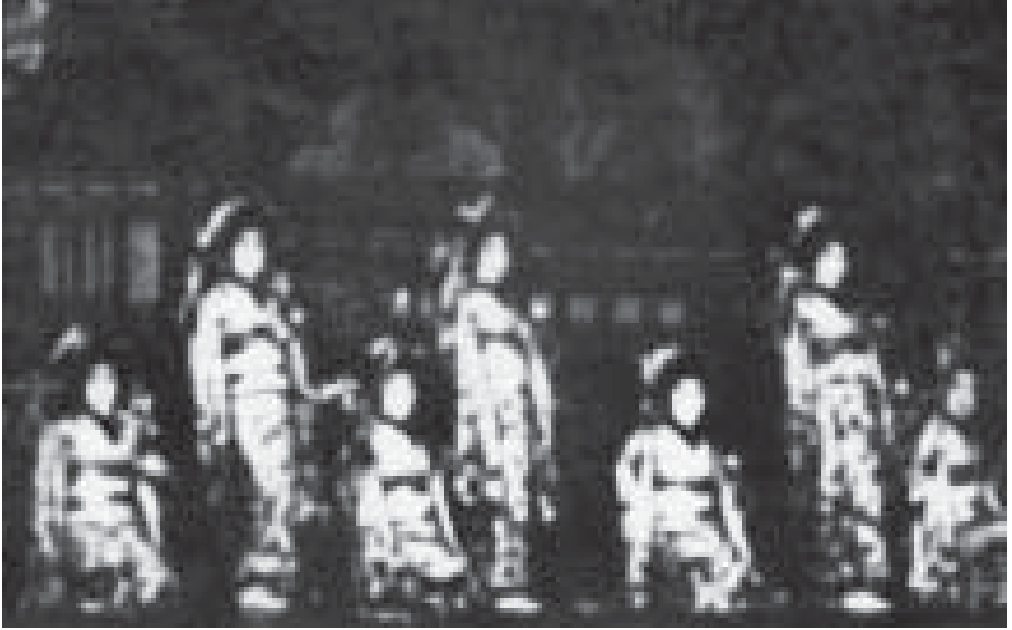
အနောက်နိုင်ငံများတွင် သရုပ်ဖော်အက 'ဗယ်လေ'မှာ ၁၅ရာစုနှစ်တွင်ပေါ်ပေါက်ခေတ်စားခဲ့သည်။(ဗယ်လေ-ရှူ) ယခုခေတ်စားလျက်ရှိသော ဝေါ့ဇန်တွဲကနည်းမှာ နပိုလီယန် လက်ထက်တွင်မှ ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ ယခုခေတ်တွင် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်၌ ခေတ်စားလျက်ရှိသော အနောက်နိုင်ငံတို့ကနည်းများမှာ ဖေ၊ စထရေ့၊ တန်ဂို၊ ရွမ်း၊ ဗား၊ ဂျစ်တာဗတ်စသော ကနည်းများဖြစ်ကြ၏။

နိုင်ငံခြားများမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာအကပညာသည်လည်း ရှေးခေတ်လူတို့၏ သာသနာရေး အကများမှ ပေါ်ပေါက်လာသောသဘင်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ် ကျယ်ဝန်းလာခဲ့သည်နှင့်အမျှ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် အနောက်ဖက်ရှိ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပေါင်းစပ်မိလေသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ မူရင်းအသွင် အပြင်မှာကား ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ မြန်မာအကပညာသည်လည်း မြန်မာပီပီပင် တည်ရှိခဲ့ပေသည်။

၁၆ ရာစုနှစ်အတွင်း စိုးစံခဲ့သော အင်္ဂလန်နှင့် ၁၈ ရာစုနှစ်အတွင်း စိုးစံခဲ့သော အလောင်းဘုရားလက်ထက်တို့တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သောယိုးဒယား-မြန်မာစစ်ပွဲများကြောင့်ယိုးဒယား ယဉ်ကျေးမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်

မြန်မာကခြေသည်တစ်ဦး၏ တပင်တိုင်အက

(အပေါ်)

ဂျပန်အမျိုးသမီးချယ်ရီယံမင်း

(အလယ်-ဝဲ)

ဗာလီကျွန်းသူယံမင်း

(အလယ်-ယာ)

ဇင်းမယ်အမျိုးသမီးယံမင်း

(အောက်)

အမေရိကန်ကျောင်းသူယံမင်း

မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ မြောက်ဖက်တံခါးမ

ရဲရင့်ဖြောင့်မတ်လျက်သစ္စာသုံးသောစစ်သားကောင်းတို့ထွန်းကားသည့်ကချင်လူမျိုးတို့အတွက်သီးခြားပြည်နယ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ် ရေးရပြီးနောက် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ထူထောင်လာခဲ့ပေသည်။ကချင်ပြည်နယ် သဘာဝပစ္စည်းတို့ဖြင့်ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည့်အတိုင်းပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏အားထားရာဒေသဖြစ်လေသည်။

ကချင်ပြည်နယ်။ ။မြောက်ဖက် သမပိုင်းဇုန်အတွင်း ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဖက်တွင် တည်ရှိသော ကချင်ပြည်နယ်မှာ ဧရာဝတီနှင့် ချင်းတွင်းမြစ်ဖျားမြစ်ဝှမ်း ဒေသမြေပြန့် များနှင့်တောတောင် ရောပြွမ်းလျက်ရှိသည့် ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြင့်မားညိုမှိုင်းသော တောင် ထွတ်တောင်တန်းကြီးများ နက်ရှိုင်းသော ထူထပ်သောသစ် တောကြီးများ၊ ကြည်လင်အေးမြသော မြစ်ချောင်းရေတံခွန်များ၊ အင်းအိုင်ကြီးများနှင့် တန်ဆာဆင်ထားလျက်ရှိ ပေရာ သဘာဝအားဖြင့်စိမ်းလန်း သာယာလှပေသည်။

မြောက်ဘက်လတ္တီတွဒ် ဒီဂရီ၂၃၇နှင့် ၂၈၅အရှေ့ ဘက်လောင်ဂျီတွဒ် ဒီဂရီ၉၆ ၄၇ တို့၏အကြား၊ မြောက်ဘက်နှင့်အရှောက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ အနောက်ဘက်တွင် ကသာခရိုင်၊ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင် နာဂတောင်တန်း နှင့် အာသံပြည်တို့ ဝန်းရံလျက်တည်ရှိသည်။ ပြည်နယ်အ တွင်းတွင်မြစ်ကီးနားခရိုင်နှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တို့ပါဝင်၍ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၉၉၀၀ခန့်ရှိသည်။

မြေမျက်နှာပြင်နှင့်ရာသီဥတု

ကချင်ပြည်နယ်မှာ ကုန်းမြင့်ဒေသဖြစ်သည့်အလျောက် ပင်လယ်ရေပြင်ထက် ပျမ်းမျှပေ၃၀၀၀ခန့်မြင့်သည်။ တစ်နှစ်လျှင်ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန်လက်မ ၈၀ခန့်ရွာသွန်းသည်။ ပြည်နယ်၏ မြောက်ဖက်ပိုင်းမိုး အများဆုံးသော ဒေသများ မှာတစ်နှစ်လျှင် လက်မမဝင် ထိရွာသွန်းသည်။ အပူဆုံး အချိန်တွင် ဖါရင်ဟိုက်ဇာဒီဂရီ အအေးဆုံးအချိန်တွင်ဖါ ရင်ဟိုက်ဇာဒီဂရီရှိ၍ ရာသီဥတုမှာမျှတပေသည်။

ပြည်နယ်၏ မြောက်ဘက်အစွန်ဒေသမှာ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ချင်းတွင်းမြစ်တို့ မြစ်ဖျားခံရာဒေသဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက် ပိုင်းတွင် ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်တက်များဖြစ်ကြသော မေ နှင့် မလိခမြစ်တို့သည်လည်း ကောင်းအနောက်ဘက် တွင်ချင်းတွင်း မြစ်နွယ်င်း၏ လက်တက်ဖြစ် သောဥရုချောင်းသည်လည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့စီးဆင်းလာကြသည်။ နမ်း တပက်ချောင်းနှင့် တပိန်မြစ်တို့သည် အရှေ့ဘက်မှာမြစ်ဖျား ခံ၍ ဧရာဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်ကြသည်။ မိုးကောင်းချောင်း နှင့် ကောက်ကွေချောင်းတို့သည် အနောက်ဘက်မှာ မြစ်ဖျားခံ၍ ဧရာဝတီမြစ်ထဲသို့ စီးဝင်ကြသည်။ ဤပြည်နယ်မှာ တောင်ထွတ်တောင်ကမ်းပါးကြီးများလျှိုကြီးမြောင်ကြီး

များတို့ဖြင့်ပြည့်နှက်နေရကား ကုန်းလမ်းခရီးသွားရန် ခဲ ယဉ်းလှသော်လည်း အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော မြစ်ချောင်း များ၏ အနေအထားတို့ကြောင့် တောင်နှင့်မြောက်သို့ လည်းကောင်း၊ အရှေ့နှင့်အနောက်သို့လည်းကောင်း၊ ရေလမ်း ခရီးတွင် လှေငယ်များဖြင့်ကူးလူးဆက်သွယ်နိုင်ကြသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော အလျား၁၄မိုင် အနံ့၇မိုင်ရှိ အင်းတော်ကြီးအိုင်သည် ဤပြည် နယ်အတွင်း မိုးကောင်းချောင်းဖျားခံရာ၌ရှိပေသည်။ (အင်း တော်ကြီးရှု) ချင်းတွင်းမြစ်၏မြစ်ဖျားခံရာ ဟူးကောင်း မြေပြန့်၊ မလိခမြစ်၏မြစ်ဖျားခံရာ ပူတာအိုမြေပြန့်တို့မှ တပါးပြည်နယ်၏ ကျန်ဒေသတို့မှာ တောင်ထူထပ်လျက်ရှိ၏။ အထူးသဖြင့်မေခနှင့် မလိခမြစ်၂၅ဝယ်စပ်ကြားရှိ တြိဂံနယ် မှာမြင့်မားလှသော တောင်တန်းကြီးများ ရှိကားလှသူ အ ရောက်အပေါက် နည်းပါးသည်။ လူရှေ့ကျားလက် တစ်စိတ် တစ်ဒေသနှင့် တြိဂံနယ်ဟူးကောင်းတောင်ကြားတို့မှာ လွန်ခဲ့ သည့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းကမှ အုပ်ချုပ်မှုစည်းပိုင်း အတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာကြလေသည်။

လူဦးရေနှင့်လူမျိုးစုများ

၁၉၄၁ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကချင်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၄၂၈၀၀၀ခန့်ဖြစ်၏။ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံမှာမြစ်ကြီး နားခရိုင်တွင် စတုရန်းတစ်မိုင်လျှင်၁၄ယောက်၊ ဗန်းမော် ခရိုင်၌၂၉ ယောက်မျှစီ ဖြစ်၏။ ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ကချင်၊ ရှမ်းလိုလိုမိုဆို၊ မြန်မာ မြန်မာတို့၏ ရှေးအနွယ်များ၊ သက်လူမျိုးများနေထိုင်ကြသည်။ ၁၉၄၈ခုနှစ်သန်း ခေါင်စာရင်း များအရ ကချင်အမျိုးသား ဦးရေမှာ ၂၂၀၀၀ ကျော်ရှိ ကြောင်းသိရသည်။ ကျန်လူမျိုးစုများ ၏ ဦးရေကိုမူ ၁၉၃၁ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း အရသာ သိရှိရသည်။ ထိုစာရင်းအရ ရှမ်းအမျိုး သား၁၀၀၀၀နီး ပါး၊ မြန်မာနှင့်အဇီ၊ လရှို၊မာရူး၊မိုင်းသာ၊ဖွန်စသော မြန်မာ တို့၏ ရှေးအနွယ်များ ၇၀၀၀ကျော်၊ လိုလိုမိုဆို ၈၀၀၀နီးပါး၊ သက်အစုဝင်များ ၄၀၀၀မျှ၊ တရုတ် ရာဝဝမျှရှိသည်ဟုသိရသည်။ (ချင်လူမျိုး ရှု)

သမိုင်းအကျဉ်းချုပ်

ကချင်လူမျိုးတို့မှာ တိဗက်မြန်မာအနွယ်ဝင်များဖြစ်၍

မြစ်ကြီးနားခရိုင် အင်းတော်ကြီးတွင် ကြည်ညိုဖွယ်ရာပူးမျှော်ရသော ရွှေမဇ္ဈစေတီ

မြန်မာတို့နှင့် တန္တယ်တည်းမှ ဆင်းသက်လာသူများဖြစ်ကြသည်။ တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ တသုတ်ပြီးတသုတ် ရွှေပြောင်းဆင်းသက်လာရာ ၁၁ရာစုနှစ်အတွင်းက မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ဖျားအစွန်းသို့ ရောက်ရှိလာကြ၍ ၁၅ ရာစုနှစ်တွင် ပြည်နယ်အတွင်းသို့ ရောက်လာ အခြေစိုက်ကြသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာရှိသည်။

ပုဂံခေတ်အတွင်းက ကချင်ပြည်နယ်တွင် ပါဝင်သော ဒေသတို့မှာ ပုဂံခေတ်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းပါဝင်ခဲ့၏။ တားတားတို့ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်၍ ပုဂံမင်းဆက်ပျက်ပြိုနိုးသောအခါ ဤပြည်နယ်ဒေသ တစ်ဝိုက်တွင်မောရှမ်းတို့ကြီးစိုးခဲ့သည်။ တောင်ငူခေတ်မရောက်မီ ခေတ်လယ်တစ်လျှောက်လုံး မောရှမ်းတို့မှာ ဤပြည်နယ် ဒေသသာမကအဆက်ဖြစ်သော အနောက်ပိုင်းရှိဒေသများကိုလည်း ကြီးစိုးနိုင်ခဲ့သည်။ တခါတရံ တောင်ဖက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့လှည့်အားအရေဖက် တရုတ်ပြည်အတွင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်အာဏာ ဖြန့်ခဲ့ကြသဖြင့် ကြီးကျယ်သော စစ်မှုရေးရာများကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကမောရှမ်းတို့အချက် အချာဒေသမှာ မိုးကောင်းဖြစ်သည်။ ၁၅၃၆ခုနှစ်လောက်တွင် တောင်ငူမှနေ၍ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်စည်းလုံးထူထောင်စဉ်က၊ ကချင်ပြည်နယ် ဒေသတစ်ဝိုက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တပူးတပေါင်းတည်း ပြန်လည်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက်သော် ကချင်ပြည်နယ်ဒေသမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း တစည်းတရုံးတည်း တည်တံ့ပါဝင်ခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံကို

ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပြီးနောက်၁၈၈၅ ခု ဒီဇင်ဘာလအပြီး၂၈ ရက်နေ့တွင် ဗန်းမော်မြို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ပြည်နယ်ဒေသအတွင်းရှိ မြန်မာ၊ရှမ်း ကချင်တို့ ပူးပေါင်းကာ ဗြိတိသျှတို့၏အုပ်ချုပ်မှုကို ကာလအတန်ကြာ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ခိုင်မြဲစွာဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်နိုင်ရေးအတွက် ဗြိတိသျှတို့သည် ၁၈၉၅ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ ၁၀နှစ်မျှ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။ ထိုနောက်သော် ကချင်လူမျိုးတို့အား နယ်ခြားဒေသအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အောက်တွင် ထားခဲ့သဖြင့် ပြည်မအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကွဲပြားခဲ့လေသည်။

ထိုအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်၍ အထက်တန်းအရာရှိများကိုမူ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်က ခန့်အပ်လေသည်။ ကချင်တောင်တန်းဒေသ အပါအဝင် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းဒေသကို ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း နယ်ခြားဝန်ထောက်ကအုပ်ချုပ်ရလေသည်။ ကချင်တောင်တန်းဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေများမှာ ယင်းခေလေထုံးစံများအပေါ်မှီး၍ ရေးဆွဲထားသော စည်းမျဉ်းများဖြစ်လေသည်။ ၁၉၃၀ပြည့်နှစ်တွင်ထုတ်ပြန်သော ‘ကချင်တောင်တန်းသားများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေများ’နှင့် ‘ကချင်ပြည်နယ်လက်စွဲ’ စာအုပ်များမှာ ထင်ရှားသောဥပဒေ စာအုပ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ပင်လုံညီလာခံ

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်

သော ဖဆပလအစိုးရအဖွဲ့တက်လာသောအခါ၊ သီးခြား ကင်းလွတ်နေသော တောင်တန်းဒေသများကို မြန်မာပြည် မကြီး အတွင်းသို့ သိမ်းသွင်းလိုသဖြင့် တောင်တန်းသား များနှင့် စကားကမ်းလှမ်းခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၄၇ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပင်လုံမြို့၌ ကျင်းပသောပင် လုံ ညီလာခံကြီးတွင် တောင်တန်းဒေသခေါင်းဆောင်ကြီး များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အမှုပြုသောမြန်မာ ခေါင်းဆောင်ကြီးတို့သည် တောင်တန်းဒေသများအား မြန် မာပြည်မကြီးနှင့် ပူးပေါင်းရန်ကို တညီတညွတ်တည်း ဆုံး ဖြတ်ကြလေသည်။ (ပင်လုံညီလာခံ - ရှု)

အဆိုပါ သဘောတူညီချက်အရ ၁၉၄၇ ဇွန်လ ၁ ရက် နေ့တွင် စတင်ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်မှရေး ဆွဲအတည်ပြုပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အခန်း(၁)အပိုဒ်(၆)တွင် မြစ်ကြီးနားနှင့်ဗန်း မော်ခရိုင်များဟူ၍ ယခင်ကခေါ်တွင်ခဲ့သော နယ်မြေများ ကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်တစ်ခု အဖြစ်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ကို ဤမှနှောင့်အဖို့တွင် ' ကချင်ပြည်နယ် ' ဟုခေါ်ရမည် ဟူ၍ အတိအလင်းရေးသား ဖော်ပြထားပေသည်။

၁၉၄၈ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ် လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကချင် ပြည်နယ်ကိုစတင်ဖွဲ့စည်းလိုက်လေသည်။

အုပ်ချုပ်ရေး

ကချင်ပြည်နယ်ကို အုပ်ချုပ်ရန်မဲဆန္ဒအရ ရွေးကောက် တင်မြှောက်သည့် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော ကချင်ပြည်နယ်ကောင်စီတစ်ခုရှိ၏။ ထိုကောင်စီတွင်အမတ် ၁၉ဦးရှိ၍ ကချင်လူမျိုးမဟုတ်သော ကိုယ်စားလှယ်များ လည်း ပါဝင်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ထောက် ခံချက်အရ ကချင်အမျိုးသားအမတ်တစ်ဦးကို နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးက ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး အဖြစ်ခန့်အပ်ထား သည်။ ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးသည် ကချင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ လည်းဖြစ်သည်။ သူသည်ကချင်ပြည်နယ် စီရင်အုပ်ချုပ် ရေးကိစ္စတို့ ကိုတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည်။ ကချင် အမျိုးသား မဟုတ်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကချင်အမျိုးသားမဟုတ်သော ကိုယ်စား လှယ်များ၏ ဆန္ဒကိုသီးခြားရယူပြီးမှသာ ဆောင်ရွက်လေသည်။ ကချင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းထားပုံတွင် အခြားနယ်များ ဖွဲ့စည်းထားပုံနှင့် မတူပဲ ထူးခြားသော အချက်တစ်ခုမှာ အခြားအခြား ပြည်နယ်များသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ အာဏာတည်ပြီး ၁၀ နှစ်အလွန်၌ ပြည်ထောင်

ဂျပံ့ရက်ကန်း ရက်နေသော ကချင်အမျိုးသမီး

စုအတွင်းမှ ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်မှာ ထိုကဲ့ သို့ခွဲထွက်နိုင်ခွင့်အာဏာများ မယူထားချေ။

ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ

ကချင်ပြည်နယ်မှာ မြေပေါ်မြေအောက် သယံဇာတ ပစ္စည်းတို့ ကုံလုံကြွယ်ဝသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ စိမ်းစို ထူထပ်သော သစ်တောကြီးများမှာ အဖိုးတန်သောကျွန်း သစ်များ၊ အခြားသစ်မာများအပြင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်း များရှိသည်။ တိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက သစ်တောကြီးဝိုင်း အဖြစ်သတ်မှတ်ကာ သစ်များကိုမွေးမြူထားသည့် မြေ ဧကပေါင်း ၁၂၀၀၀ကျော်ရှိ လေသည်။ ဗန်းမော် ခရိုင်မှထွက်သော ကျွန်းသစ်တို့သည် အခြားဒေသများမှ ထွက်သော ကျွန်းသစ်တို့ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်အဖိုးထိုက် တန်ပေသည်။ ပြည်နယ်အတွင်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးခဲ့သော မြေဧကပေါင်းမှာ ၁၅၆၀၀၀၀မျှရှိသည်။ စိုက်ပျိုးလက်စ ရှိလျက်နှင့် မစိုက်ပဲထားခဲ့သော ဧကပေါင်းမှာ ၃၃၀၀၀ မျှ ရှိသည်။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း စပါး တန်ချိန် ၈၄၀၀၀၀မျှ ထွက်ရှိသဖြင့် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူဦးရေအတွက် လုံလောက်ရုံသာမက ပိုလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ပြည်နယ်အတွင်း လယ်ယာများကိုလည်းကောင်း၊ သစ်တောများကိုလည်းကောင်း တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်မည်ဆိုလျှင်ဧက ပေါင်းမြောက်မြားစွာကိုပင် တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်နိုင်သေးသည်။ ပြည် နယ်မှထွက်သော မြေအောက် သယံဇာတအဖိုးတန်ပစ္စည်း များမှာ ကျောက်စိမ်း၊ ပယင်းမြေခိုလာမြိုင်စိန်၊ ပတ္တမြားနှင့် ရွှေတို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုပစ္စည်းတို့ကို ခေတ်မီစနစ်ဖြင့်တူး ဖော်ထုတ်ယူခြင်း မရှိသေးပေ။ ပယင်းကိုဟူးကောင်း မြေပြန့်နှင့် မိုင်းကွမ်းတို့တွင်တွေ့ရသည်။ ကျောက်စိမ်း တွင်းများမှာ မြစ်ကြီးနား အရှေ့မြောက်ဘက်ရှိ မောလုံး၊ ခင်ကန်စီနှင့် တြိဂံနယ်များတွင်ရှိသည်။ ကျောက်နီ နှင့်

ပတမြားတို့မှာ နန်းယာဆိပ်ဒေသမှ ထွက်သော်လည်း ယခု အခါ၌ တူးဖော်ခြင်းမရှိချေ။ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြစ်ချောင်းများမှ ရွှေကိုကျင်၍ ရနိုင်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နိုင်လောက်အောင် မများလှပေ။ ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရသည် ဓါတ်သတ္တုတူးဖော်လုပ်ကိုင်ရေးကို ဖွံ့ဖြိုးစေရန်ရည်သန်၍ ဓါတ်သတ္တုရှာဖွေတူးဖော်ရေးအဖွဲ့တစ်ခုဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် ဓါတ်သတ္တုတူးဖော် ရေးလုပ်ငန်းများကို စနစ်တကျပြုလုပ် ရန်စီမံစိုင်းပြင်းလျက် ရှိလေသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး

ပြည်နယ်အတွင်း တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ သွားလာရန် လမ်းကောင်းများ လုံလောက်စွာမရှိချေ။ လားသို့မဟုတ် ဆင်များမှာ ကူးသန်းသွားလာသူများအတွက် သမားရိုးကျ ကုန်တင် သတ္တဝါများဖြစ်သည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့မှာမန္တလေးမြို့နှင့် မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း၃၃၇ မိုင် ဝေးကွာ၍ မီးသင်္ဘောများအမြဲတစေ ဝင်ထွက်သွားလာနေသောမြို့ဖြစ်သည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့မှဆင်ဘိုသို့ သင်္ဘောဖြင့်သွားလာနိုင်သေးသည်။ မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်နှင့်ပူတာအိုမြို့များတွင် လေဆိပ်များရှိရာ ရန်ကုန်မြို့နှင့် ရက်သတ္တတစ်ပတ်လျှင် ၂ကြိမ်ကျဆက်သွယ်ပျံသန်းလျက်ရှိသည်။

ရေလမ်း၊ လေလမ်းများအပြင် အရေးကြီးအသုံးဝင်သော တောင်ကြားလမ်းများလည်းရှိသေးသည်။ မြစ်ကြီးနားမှမိုးကောင်း၊ မိုင်းကွမ်းတို့ကိုဖြတ်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံအတွင်းရှိ လီဂိုမြို့သို့လည်းကောင်း၊ မြစ်ကြီးနားမှ ဆန်ပရာကိုဖြတ်၍ ပူတာအိုသို့လည်းကောင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ်အနီးရှိသော ဝေါမြို့သို့လည်းကောင်း၊ တောင်ကြားလမ်းများရှိသည်။ ဗန်းမော်မြို့မှ တဝိန်မြစ်ဝှမ်း လမ်းစဉ်ဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနိုင်သည်။

ထိုသို့ တောင်ကြားလမ်းခရီးများဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံများသို့ ဆက်သွယ်နိုင်သည့် အလျောက် ကချင်ပြည်နယ်တွင် ကုန်းလမ်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ တဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုး၍လာသည်။ ထွက်ကုန် ဝင်ကုန်ကန်သတ်ရေးဥပဒေများကို ဤပြည်နယ်အတွက် အနည်းငယ် လျှော့ပေါ့၍ ပြင်ဆင်ထားရကား ခရိုင်ဝန်များက ငွေလဲလှယ်ခြင်းစံနှုန်း ငွေပြောင်းလွှဲပေးခြင်းစံနှုန်းများ

မရှိဘဲ အချို့ကုန်စည်များကို ထုတ်ခွင့်၊ သွင်းခွင့်များပေးနိုင်လေသည်။

ခေတ်သစ်ကချင်ပြည်နယ်

ပြည်နယ်တွင် လူများစုဖြစ်သော ကချင်လူမျိုးများသည် တိုးတက်ကြီးပွားလိုသောစိတ်ရှိ၍ သိလွယ်တတ်မြောက်လွယ်သော လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ကချင်လူမျိုးတို့မှာ အစဉ်အလာအားဖြင့် နတ်ကိုးကွယ်သော လူမျိုးများဖြစ်သော်လည်း လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်က ဗုဒ္ဓအယူဝါဒနှင့်ခရစ်ယာန်အယူဝါဒများသို့ အတော်အသင့် ကူးပြောင်းလာကြသည်။ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကချင်ပြည်နယ်သို့ ၁၈၅၅ ၅၇ ခုနှစ်လောက်ကပင် စတင်ရောက်ရှိခဲ့ကြလေသည်။

ကချင်လူမျိုးများတွင် ဘာသာစကားသာရှိ၍စာပေများမရှိခဲ့ချေ။ ယခုအခါခရစ်ယာန်သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များက ရောမအက္ခရာများဖြင့် ကချင်စာပေကို တီထွင်ပေးထားသည်။ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ ဟင်ဆန်ဆိုသူက ကချင်အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တစ်အုပ်ကို ပြုစုထားခဲ့လေသည်။

ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌအပြင် ဝန်ကြီးဦးရှိသေးသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်တော်ဌာနဝန်ကြီး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဌာနဝန်ကြီးနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးများဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း အထက်တန်းကျောင်းများ အလယ်တန်းကျောင်း

ဖောင်ဖွဲ့၍ မျှောချလာသော ကချင်ပြည်နယ်ထွက် အစိုးတန် ကျွန်းသစ်များ

များ အများအပြားပြင် တည်ထောင်ပြီးသည့် အပြင်ဆရာဖြစ် သင်သိပ္ပံကျောင်းတစ်ခုကို ပင်မြစ်ကြီးနားမြို့၌ စတင်ဖွင့် လှစ်လိုက်ပြီဖြစ်၏။ လူထုပညာရေးကိုလည်း စတင်ဆောင် ရွက်နေလေပြီ။ ပညာရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၁၉၅၁-၅၂ ခုနှစ် တွင် အသုံးစရိတ်ရန်ပုံငွေ ၁၂၀၇၂၈၀ သတ်မှတ်ထား ခဲ့သည်။ ၁၉၅၂-၅၃ခုနှစ်တွင် ၁၉၇၃၆၃၀အထိတိုးမြှင့် သတ်မှတ် ထားခဲ့လေသည်။

ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် လယ်ယာစိုက် ပျိုးရေးနှင့် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသည် အရေး ပါအရာရောက်သည့်အလျောက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးအတွက် ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရက နှစ် စဉ်နှစ်တိုင်း အမတ်တော်ငွေများ ထုတ်ချေးခဲ့လေသည်။ ၁၉၅၁-၅၂ခုနှစ် အတွင်းတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် အမတ်တော်ကြေးငွေ ၂သိန်းမျှချေးခဲ့၍ တိရစ္ဆာန် မွေး မြူရေးအတွက် ငွေပေါင်း၄၈၀၀၀မျှ ချေးငှားခဲ့လေသည်။

ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြစ်ကြီးနား ဗန်းမော်နှင့် ပူတာအိုမြို့များတွင် ပြည်သူ့ဆေးရုံများရှိ သည့်အပြင် ကာလသားရောဂါ တိုက်ဖျက်ရေးအ ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့နှင့် ကျန်းမာရေး အဖွဲ့ငယ်ကလေးတစ်ခုတို့မှာ ဗန်းမော်မြို့ တွင် စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ရန်ကုန်မြို့၌ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားလျက်ရှိသော လက် ထောက်ကျန်းမာရေးမှူး သင်တန်းကျောင်း၊ သူနာပြုဆရာမ အတတ်သင်တန်း၊ ကျောက်ထိုးဆရာသင်တန်းများသို့ က ချင်ပြည်နယ်မှ ကျောင်းသားများ အပတ်စဉ်စေလွှတ်သင်

ကြား လျက်ရှိရာ မကြာမီအတွင်း ကျန်းမာရေးစီမံကိန်းများ ကို အကောင် အထည်ဖော်နိုင်ပေတော့မည်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအရ ရေး ဆွဲထားသော လုပ်ငန်းဆောင်တာတို့မှာ အထူးပင်စိတ် ဝင်စားစရာကောင်းလှသည်။ ဤစီမံကိန်းအရ သစ်ထုတ် လုပ်ရေးအဖွဲ့ ဓါတ်သတ္တုတူးဖော်လုပ်ကိုင်ရေးအဖွဲ့ စက်မှု လက်မှု ထွန်းကားရေးအဖွဲ့အစရှိသော အဖွဲ့ငယ်ကလေး များကိုဖွဲ့စည်းလျက် မြေပေါ်မြေအောက် ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ ထုတ်လုပ်ရောင်းချပြီး လျှင်ခေတ်မီသောပြည် နယ်အဖြစ် ထူထောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ယခုမြစ်ကြီးနားမြို့၌ သ ကြားစက်တစ်ခုနှင့် လက်မှုပညာသင်တန်းတစ်ခု ဖွင့်လှစ် ထားခြင်းမှာ လုပ်ငန်းအစပျိုးခြင်း မျှသာရှိသေးသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပြည်နယ်အနှံ့အပြားတွင် စာသင်ကျောင်း များဖွင့်လှစ်ရေး၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများဖွင့်လှစ်ရေး၊ လမ်း ကြောင်းများဖောက်လုပ်ရေး ကိစ္စတို့ကိုလည်း တပါတည်း စတင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။ ယခုအခါမြန်မာပြည်မ ရှိ မတ္တရာအရပ်မှ ဗန်းမော်သို့ မော်တော်ကားလမ်း ဖောက် လုပ်တော့မည်ဖြစ်ရာ၊ ယခင်က မန္တလေးနှင့်ဗန်းမော်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်မှ မော်တော်ကားလမ်းအရ ၃ရက်ခိုင်းမျှ ကွာဝေးခဲ့သော်လည်း ဤလမ်းကြီး ပြီးမြောက်သောအခါ ၂၆၅မိုင်မျှသာ ကွာဝေးပေတော့မည်။ ဆိုခဲ့သောစီမံကိန်း များ ကြောင့် ကချင်ပြည်နယ်မှာ နေ့ခြင်းညခြင်းပင် တကယ် ခေတ်မီတိုးတက်သော ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာတော့မည်ဟု ယုံကြည်ရလေတော့သည်။

ဦးဘရှင်

ဗန်းမော်နှင့် ရွှေပူမြို့အကြားတွင် ခန့်ညားစွာ တည်ရှိသည့်ဧရာဝတီမြစ်၏ ဒုတိယမြစ်ကျဉ်း

ကချင်လူမျိုး ။ ။ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကချင်လူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာအချက်အချာဒေသမှာ ချင်းတွင်း မြစ်ဖျားနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဖျားတို့ဖြတ်သန်းစီးဆင်း ရာ ဒေတစ်ဝိုက်ဖြစ်၏။ မြောက်ဖက်လတ္တီတွဒ် ၂၃၃၇ဒီဂရီနှင့် ၂၈၂၅ဒီဂရီတို့အကြား အရှေ့ဘက် လောင်ဂျီတွဒ် ၉၆ဒီဂရီနှင့် ၉၈၄၇ဒီဂရီ အကြားဖြစ်သော အာသံပြည် အရှေ့မြောက်ပိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း တရုတ်မြန်မာ နယ်စပ် အလွန် ဒေသများတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ ကချင် တို့၏ လူဦးရေမှာ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်များပြားလာ ခဲ့ရာ မိုးကုတ်နယ် ကိုးတောင်ဒေသ ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းဒေသ လားရှိုးနယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတောင်ဖက်ကျိုင်း တုံနယ်အထိပျံ့နှံ့လျက်ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပ ဖြစ်သော အာသံပြည် ပတ်ကျိုင်းတောင်၏ အနောက်ဖက် တောင်စောင်းဒေသနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်တွင် အရှေ့ဖက်လောင်ဂျီတွဒ် ၉၉ဒီဂရီခန့် အထိဒေသတို့တွင် လည်း ကချင်လူမျိုးများကို တွေ့ရပေသည်။

၁၉၃၁ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံသန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန် မာနိုင်ငံအတွင်းနေ ထိုင်ကသောကချင်ဦးရေမှာ ၁၅၃၀၀၀ ကျော်ရှိ၏။ ထိုအရေအတွက်မှာ သန်းခေါင်စာရင်းမ ကောက်ယူနိုင်ခဲ့သေးသော ပူတာအိုနယ် ဟူးကောင်းနယ် ဝနယ်မေခနှင့် မလိခမြစ်စပ်ကြားရှိ တြိဂံနယ်တို့တွင်ရှိ သောကချင်ဦးရေများ မပါဝင်ခဲ့ပေ၁၉၃၁ခုနှစ်ကမြန် မာနိုင်ငံအတွင်း ကချင်ဦးရေ ၂၄၀၀၀ မျှရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွမ်းကျင်သူတို့က ခိုင်လုံစွာ ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ် အခါက အာသံပြည်တွင်ကချင်အမျိုးသားပေါင်း၃၀၀၀ မျှ ရှိသည်ဟု အာသံသန်းခေါင်စာရင်းတွင် ဖော်ပြထား သည်။ ဗန်းမော် နှင့်မြစ်ကီးနားခရိုင်များအပါအဝင်ဖြစ် သောကချင်ပြည် နယ်ဒေသအတွင်း၌ပင် ၁၉၄၈ခုနှစ် သန် ခေါင်စာရင်းအရ ကချင်ဦးရေ ၂၂၁၉၀၀ယောက်ရှိသည် ဟုသိရသဖြင့် ကချင်လူမျိုးတို့မှာ တဖြည်းဖြည်းလူဦးရေ တိုးတက်လျက်ရှိသည်ကို သိသာနိုင်သည်။

ကချင်တို့၏မူလစာစ်မြစ်

ကချင်လူမျိုးတို့မှာ တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင်များဖြစ် ကြ၍ မြန်မာလူမျိုးတို့နှင့် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှစ၍ မျိုး ရိုးတစ်ခုတည်း ကဆင်းသက်လာသူတို့ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့၏ မူရင်းဒေသမှာ မဩင်းရှင်ဂရဘုံ ဖြစ်သည်ဟုမိရိုးဖလာ မှတ်သားထားကြသည်။ ထိုစကား၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ သဘာဝ အားဖြင့် ပြန့်ပြူးနေသော တောင်ထိပ်ဖြစ်သည်။ ဤပြန့် ပြူးနေသော တောင်ထိပ်မှာ တိဗက်ပြည်ရှေ့ဘက် နှင့် စူချန်နယ်အကြားရှိ ကုန်းမြင့်ဒေသပင်ဖြစ်ဟန် တူ လေသည်။

ရွှေပြောင်းနေထိုင်လာပုံ

တောင်ဘက် ဒေသများသို့ ရွှေပြောင်းလာကြရာတွင် ကချင်တို့သည် တရုတ်မြန်မာတိဗက်နှင့် အာသံပြည်တို့၏ နယ်စပ်များဆုံရာ တောတောင်ထူထပ်လှသော ဒေသ တစ်ဝိုက်တွင် ရောက်ရှိလာပြီးနောက်၊ ထိုဒေသမှအခွင့် သာလျှင် သာသည့်အလျောက် တောင်ဘက်မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းသို့ တဖြည်းဖြည်း ရွှေပြောင်းလာခဲ့ကြဟန် တူသည်။ သူတို့၏ ရွှေပြောင်းရာခရီးလမ်းမှာ ခက်ခဲလှ၍တစ်ကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး သူတို့၏အလျင်က ရွှေပြောင်းသွားခဲ့ကြသော မွန်ခမာအနွယ်ဝင်များနှင့် အခြားအနွယ်တူ လူမျိုးများက ရွှေပြောင်းရာလမ်းတွင် ပိတ်ဆို့ဟန့်တားဘိသကဲ့သို့ ရှိ နေခဲ့သောကြောင့်တစ်ကြောင်း ကချင်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းသို့ ရွှေပြောင်းဝင်ရောက်ရာတွင် အတန်နောက်ကျ သူများဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းသို့ဝင်ရောက် ခဲ့ကြပြီးနောက် တြိဂံနယ်(မေခနှင့်မလိခမြစ်၂သွယ်စပ် ကြားရှိသုံးထောင့် ဒေသ)သို့ရောက်သောအခါတွင် ရှေ့ သို့ ဆက်လက် ရွှေပြောင်းခြင်း မပြုနိုင်ဘဲကာလအတန် ကြာ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့ကြရဟန် တူသည်။ အကြောင်း မှာထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဖျားကို မောရမ်းတို့ကြီး စိုးခဲ့ကြသောကြောင့်ဟုဆိုဖွယ်ရာရှိသည်။ မောရမ်းတို့ အင်အား ယိမ်းယိုင်သောအခါမှ ရှေ့သို့ဆက်လက်ရွှေ ပြောင်း၍ ယခုနေထိုင်ရာ ဒေသများသို့တဖြည်းဖြည်း ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ တရုတ်သမိုင်းကျမ်းများကို ထောက် ထားခြင်း အားဖြင့်တြိဂံနယ်မှ တောင်ဘက်သို့စတင်ရွှေ ပြောင်းသည်မှာ ခရစ်နှစ်၁၅ရာစု အလယ်လောက်ကဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ မြန် မာနိုင်ငံတွင်းသို့ စတင်ဝင်ရောက် သည်မှာကား ၁၆ရာစုနှစ်လောက် ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု ယူဆ နိုင်ပေသည်။

၁၅ရာစုနှစ်အလယ်လောက်ကစ၍ လူတစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် ရွှေပြောင်းလာကြစဉ်တွင် ကချင်တို့မှာ ရောက်ရှိပြီးဖြစ် သော ရှမ်းနှင့်မြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက်များ ကို စတင်ရရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတစ်ပါး မိမိတို့နေရာရရှိရေး စသည်တို့အတွက် ရောက်ရှိပြီးသော ရှမ်းမြန်မာစသော သူတို့နှင့် မကြာခဏ ဆိုသကဲ့သို့ တိုက်ခိုက်မှုများဖြစ်ပွား ခဲ့၏။ အင်အားနည်းသည့် ရောက်ရှိပြီးလူမျိုးများကို တောင်ဘက်သို့ တွန်းထုတ်နိုင်ခဲ့ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် ဆခုံးနယ် တွင် နေခဲ့သော ပလောင်တို့မှာ တောင်ဘက်ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း ဘက်သို့ ရွှေပြောင်းလာခဲ့၍ ကချင်တို့မှာမူ ဆခုံးနယ်တွင် အင်အားနှင့် အခြေစိုက်နေလျက်ရှိကြလေပြီ။ ကချင် တို့မှာရွှေပြောင်းကြရာ တွင်တောင်ရိုးကိုလိုက်ကြ၏။ အခြေစိုက်နေထိုင် ကြရာ၌လည်း များသောအားဖြင့် တောင် ရိုး တောင်စွယ်တို့ကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ

တွင်းသို့ ရောက်ပြီးနောက် တောင်တန်းများတစ်လျှောက် တောင်ဘက် ဆွန်ပရာဘုံသို့ ဆွန်ပရာဘုံမှသည် တောင်ဘက် တောင်ရိုးအတိုင်းလည်းကောင်း၊ အနောက်တောင်ဘက် ဒရချက်သို့လည်းကောင်း၊ ထပ်မံခွဲသွားသည့် လမ်းတစ်သွယ်၊ တြိဂံနယ်အတွင်းရှိ တောင်တန်းအတိုင်း ဆက်လာ၍ မေမမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် တောင်ဘက်သို့ ဆင်းလာခဲ့သည့် လမ်းတစ်သွယ် ဤသို့လမ်းနှစ်သွယ်ကွဲပြားကာ ရွှေပြောင်း ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိ၏။

အမည်

ကချင်ဟူသောဝေါဟာရမှာ အမှန်စင်စစ် မြန်မာတို့ခေါ် သော ဝေါဟာရသာဖြစ်သည်။ ကချင်လူမျိုးတို့၏ စကား မဟုတ်ချေ။ ကချင်လူမျိုးများသည် မိမိတို့ကိုမိမိတို့ ‘ဂျင်း ဖေါ’ လူမျိုးများဟုသာ ပြောဆိုကြသည်။ လူတစ်ယောက် ဟုအဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ တရုတ်လူမျိုးများကမူ ကချင်လူမျိုး များကို ‘ယေဂျင်’ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာလူ ရိုင်း ဟုရရှိသည်။ ယဉ်ကျေးသော တရုတ်အမည်တခုမှာ ‘ရှန်ထို’ဖြစ်၏။ တောင်ထိပ်သားဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ အာသံပြည်တွင် ကချင်တို့ကို ‘စင်ဖိုး’ဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မြန်မာမှတ်တမ်းများ၌ သိမ်းဖေါ’ဟုပါရှိသည်။ ရှမ်းလူမျိုး တို့က ကချင်လူမျိုးကို ‘ခန်ဂ’ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ယခုအ ခါလူအများကပင် ဂျင်းဖေါလူမျိုးကို ကချင်လူမျိုး ဟု သာသိရှိနားလည်ကြသည်။ အလွန်ရှေးကျသော မြန်မာ

အနေအထိုင် ရိုးသားကြသော ကချင်မိသားစု

ကျောက်စာများတွင် ကချင်ဆိုသောစကား သုံးနှုန်းထား သည်ကိုမတွေ့ရပေ။ သို့ရာတွင်သက္ကရာဇ် ၈၀၄ခုနှစ်ထိုး ညောင်ဦးရွှေစည်းခုံ ဥညံနဝကျောက်စာတွင် ‘ကခြင်’ဟု ရေးထိုးထားသည်ကို ရှေးဦးစွာ တွေ့ရသည်။

ကချင်အုပ်စုကွဲများ

ဂျင်းဖေါဆိုသော စကားမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ကချင် များကို ခေါ်ဝေါ်သော်လည်း ဒေသအလိုက်ဆိုလျှင် တောင် ဘက် အောက်ဘက်တွင် နေထိုင်ကြသော ကချင်များကို ဂျင်းဖေါ ဟုခေါ်တွင်၍ အထက်ဖက် (ဝါ)မြစ်ဖျားဖက် တွင် နေထိုင်ကြသော ကချင်များကို ‘ခချ’ ဟုခေါ်ကြ လေသည်။ ခချဆိုသောကချင်စကားမှာ မြစ်ဖျားဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

ကချင်လူမျိုးတို့၏ အစဉ်အလာအားဖြင့် သူတို့သည် ‘ဝချက်ဝ’ဆိုသော ရှေးဦးဖခင်ကြီးမှ ဆင်းသက်ပေါက် ဖွားလာကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ဖခင်ကြီးဝချက်ဝ မှာ သားငါးဦးရှိရာ အဆိုပါ သားငါးဦးမှ ကြီးစဉ်ငယ် လိုက် ထင်ရှားသော လူမျိုးအုပ်စုကြီး ၅စုဖြစ်ပေါ်လာ သည် ဟုအဆိုရှိသည်။ ထိုသူတို့မှာ (၁)မရစ် (၂)လထော (၃)လပိုင် (၄)အင်ခမ်နှင့် (၅)မရစ် တို့ဖြစ်ကြသည်။ အစ် ကို အကြီးဆုံးမှ ပေါက်ဖွားဆင်းသက်သော မရစ်အုပ်စုမှာ သူတို့လူမျိုးစုတို့ထဲတွင် ဝါအရင့်ဆုံးဖြစ်၍ လပိုင်အုပ်စုမှာ အင်အားအကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဤလူမျိုးအုပ်စု ၅စုတို့ သည် ရှေးယခင်အခါ လူမျိုးချင်း ရောယှက်ခါအတူတကွ ပင်ရောနှော နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။

ပြဆိုခဲ့သော လူမျိုးအုပ်စုစုအပြင် ဖခင်ကြီး ဝချက်ဝ ဆိုသူ၏ ညီငယ်ဂျီးမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားသည် ဆိုသော

စဉ်သည်အား မုန့်ခွံစဉ်ခံရသော ကချင်မင်္ဂလာဆောင်သတို့သမီး

ကချင်အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီး

အခြားလူမျိုးအုပ်စု ၁၅၅လည်းရှိသေးသည်။ သို့သော် ထိုသူတို့မှာ ထင်ရှားခြင်းမရှိချေ။

ခလေ့ထုံးစံများ

ကချင်လူမျိုးတို့သည် အစဉ်အလာအားဖြင့် နတ်ကိုကိုးကွယ်သော လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ကျေးရွာများတွင် ဒုမ်ဆဆိုသော နတ်ဆရာမှာ အထူးပင်အရေးပါအရာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ မင်္ဂလာဆောင်သောအခါတွင် လည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ယောက်ဆရာအဖြစ် သင်္ဂြိုဟ်မည့်အခါတွင်လည်းကောင်း ဒုမ်ဆနတ်ဆရာက ညွှန်ပြောဆောင်ရသည်။ ကျေးရွာတိုင်း ကျေးရွာတိုင်းတွင်ဆလိုင်းဟု ခေါ်သော အရပ်လူကြီးများရှိသည်။ ဆလိုင်းကို ပေါမိုင်းဟုခေါ်များသည်။ ထိုသူတို့သည် မိမိကျေးရွာအတွင်း အမှုအခင်း၊ သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများ၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်အိမ်မှူးများနည်းတူ၊ ရှေ့ဆောင် ညွှန်ပြလေသည်။ ဒူးဝါးဟု ခေါ်သောအကြီးအကဲများမှာ ကျေးရွာပေါင်း ၂၀မှ ၁၀၀အထိ အသီးသီးအုပ်ချုပ်ကြရသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်၌ တောင်အုပ်ဆိုသူများကိုလည်း ခန့်ထားလေသည်။ တောင်အုပ်မှာ ဆလိုင်း(အရပ် လူကြီး)နှင့် ဒူးဝါးတို့ကြားတွင်ရှိသည်။ တောင်အုပ်၏ တာဝန်ဝတ္တရားမှာ အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပြေပြစ်လွယ်ကူစေရန် ကျေးရွာလူထုနှင့် ဒူးဝါးတို့ကို ဆက်သွယ်ပေးရသူဖြစ်သည်။

ကချင်လူမျိုးတို့တွင် မူရင်းစာပေများ မရှိကြချေ။ ခရစ်ယန် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များက ရောမအက္ခရာများဖြင့်

ကချင်စာကို တီထွင်ပေးခဲ့သည်။ ကချင်လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ ဘာသာစကားဖြင့် ပြော၍မဖြစ်သောအခေါ်အဝေါ်များကို မြန်မာစကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းစကားဖြင့်လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

အဆိုအကနှင့်တူရိယာများ

ကချင်လူမျိုးတို့သည် ကခုန်ခြင်း၊ သီဆိုခြင်းများတွင် အထူးဝါသနာထုံသော လူမျိုးများဖြစ်သည်။ မင်္ဂလာပွဲများတွင်လည်းကောင်း၊ အသုဘကြိုသည့်အခါ၌ လည်းကောင်း အခြားနတ်ပွဲများတွင်လည်းကောင်း၊ အစုလိုက်အပြုံလိုက် သီဆိုကခုန်လေ့ရှိကြသည်။ တစ်ယောက်တည်း ကပြခြင်းကား နည်းပါးလှသည်။ ယောက်ျားနှင့်မိန်းမ တွဲဖက်ကကြရာတွင် တစ်ဦးကိုတစ်ဦးကိုင်တွယ် ခြင်းမရှိကြချေ။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သားမွေးယပ်တောင်များဖြင့် ဆက်သွယ်လေ့သာရှိကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်၌ ထင်ရှားကျော်စောလှသော ပွဲတော်ကြီးတခုမှာ 'မနောပွဲ'ခေါ် နတ်ပူဇော်ပွဲကြီးပင်ဖြစ်သည်။ (မနောပွဲ ရှု)နတ်များကို ပူဇော် ပသသော အလေ့အထမှာ တိဗက်မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ခလေ့ထုံးစံများ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် မနောနတ်စင်ကြီးဆောက်လုပ်ရန် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံအစိုးရက ငွေပေါင်း ၁၁၁၅၀၀၀ မျှထုတ်ပေးခဲ့ဘူးသည်။

ကချင်လူမျိုးတို့သည် မိရိုးဖလာအားဖြင့် မောင်း၊ လင်းကွင်း၊ ပုံရှည်နှင့်မြေတူရိယာများကို တီးမှုတ်လေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် ယခုအခါ၌တရုတ်နိုင်ငံ၊အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊မြန်မာပြည်မ

ရဲသွေးရဲမာန် တက်ကြွစေသော ကချင်အမျိုးသားတို့၏ ဓားသိုင်းအက

ကချင်ပြည်နယ် စိန်းလုံကဘားမြို့တွင် ၅ ရက်တစ်ကြိမ် စည်ကားစွာ ရောင်းဝယ်လေ့ရှိသော '၅ ရက်ဈေး'

တို့နှင့်များစွာ ဆက်ဆံမိကြပြီဖြစ်ရကား ညို့ကြီးတူရိယာများ၊ဘေးပေါက်ပြေများ၊ ခရာများကိုမူတ်တီးနေကြပြီဖြစ်သည်။

လက်မှုပညာများ

ကချင်လူမျိုးများသည် လက်မှုပညာရပ်များတွင် နံ့ချာလှသူများ မဟုတ်ချေ။ နီးဖြင့်ရက်လုပ်ရသော ယွန်းထည်ပစ္စည်းများ၊ တောင်း၊ ပလုံး၊ အိမ်သုံးကိရိယာများမှာ လက်စလက်န ချောမွေ့လှသည်ပြင် ခိုင်ခံ့ကောင်းမွန်သည်။ ခါးအမျိုးမျိုး၊ လှံ၊ သေနတ်နှင့်မောင်းများကို ရှေးကာလ ကြာမြင့်စွာကပင် ခိုင်ခံ့လှပအောင် လုပ်တတ်ကြသည်။ ကြိုးတံတားများဆောက်လုပ်ခြင်း၊ သစ်သားတံတား၊ ဝါးတံတား များဆောက်လုပ်ခြင်း၊ အိမ်သာဆောက်လုပ်ခြင်းအစရှိသော လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ကျွမ်းကျင် လိမ္မာလှသဖြင့် သေသပ်ကောင်းမွန်စွာဆောက်လုပ်တတ်ကြလေသည်။

အယူဝါဒ

ကချင်လူမျိုးများသေလျှင် သူတို့သင်းချိုင်း ပတ်ပတ်လည်တွင် ကျုံးသဖွယ်တူးမြောင်းများ တူးထားပြီးလျှင် သင်းချိုင်းအပေါ်တွင် ခိုင်ခံ့သော တင်းကုပ်များဆောက်လုပ်ကာ အမိုးမိုး၍ ထားတတ်ကြသည်။ သူတို့သေပြီးနောက် သူတို့ဝိညာဉ်များမှာ ရှေးအဘိုးအဘွားများ၏ဝိညာဉ်များရှိရာသို့ သွားရောက်ပူးပေါင်းကြသည်ဟု အယူရှိကြသည်။ ကချင်တစ်ဦးသေလျှင် သူနေ့စဉ် သုံးလေသုံးထရှိသောခါး၊ လှံ၊ သေနတ်နှင့်အဝတ်အစားများကို သူနှင့်အတူမြုပ်နှံလေ့ရှိသည်။

ခေတ်သစ်ကချင်လူမျိုး

ယခုအခါ ရှေးရိုးအယူဝါဒတို့မှာတဖြည်းဖြည်း ပပျောက်လာပြီးလျှင် မည်သည့်အရာကိစ္စတွင်မဆို အကျိုးနှင့်အကြောင်းတရားများကို ဆက်စပ်၍ တွေးတောပြီးမှ လက်ခံသင့်သည်ကိုသာ လက်ခံလာ ကြတော့သည်။ အထူးသဖြင့် ခတ်ပညာတတ် လူငယ်လူရွယ်တို့သည် အမှန်တရားကိုသာ စိစစ်ရှာဖွေလိုသော ဆန္ဒရှိကြသည့်အလျောက် ဟောင်းနွမ်းသော အယူဝါဒများတွင် ယုံကြည်စိတ်မရှိကြချေ။ များစွာသော ခေတ်ပညာတတ် ကချင်လူငယ်များသည် စစ်ဘက်၌လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်၌လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက် အမှုထမ်းလျက်ရှိကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်အတွက် ရှေးယခင်က ဒေသထုံးတမ်းများကိုမှီ၍ ရေးသားထားသော တရားဥပဒေများသာရှိခဲ့ရာ၊ ယခုအခါတွင်မူ ကချင်လူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်လာသည်နှင့် အမျှ တရားစီရင်ထုံးများလည်း ပြောင်းလဲ၍လာခဲ့သည်။ ကချင်ပြည်နယ်တွင် စက်ရှင်တရားသူကြီးရုံးကို ၁၉၅၁ခုနှစ်ပြီလာ ရက်နေ့ကပင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ဤတရားရုံးမှာ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တရားလွှတ်တော် လက်အောက်ခံဖြစ်လေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းခြင်းရာများကြောင့် ကချင်လူမျိုးတို့မှာ များမကြာမီအတွင်း ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် အထူးပင် အရေးပါအရာရောက်သော လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ်နှင့် တွေ့မြင်ရတော့မည်မှာ မလွဲတည်း။

ဦးဘရှင်

ကလေးသူငယ်နှင့်ကစားခြင်း

ကလေးများကို ကြိမ်လုံးနှင့်ရိုက်မှဉာဏ်ထွက်မည်ဟု ရှေးအခါကလူအများယုံကြည်ခဲ့ကြ၏။ယခုခေတ်ပညာရှိတို့ကမူ ထိုစံနစ်ဆိုးကို သဘောမကျဘဲ ဉာဏ်ပညာပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတွင်ကျယ်စေရန် ကလေးများစိတ်တိုင်းကျကစားခြင်းကိုအား ပေးကြသည်။

ကစားခြင်း၏အရေးကြီးပုံ ။ ။ကလေးများ ပညာ သင်ကြားရေး၌ ကစားခြင်းသည် စာသင်ကြားပေးခြင်းနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ အရေးကြီးလေသည်။ ကစားခြင်းအားဖြင့် ကလေးတို့၌ ကာယဗလသာမက ဉာဏဗလပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်လေသည်။ (ကင်ဒါဂါတင် - ရှု။) ကလေးတိုင်း ကစားခြင်းဖြင့်သာ အချိန်ကုန်လွန်လိုကြ၍၊ ကစားရမည်ဆိုလျှင် မည်သည့်ကလေးမျှ ငြင်းပယ်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ လူတို့၏နဂိုစိတ်သည်ပင် ကလေးအရွယ်၌ကစားရန်သာ စိတ်အားထက်သန်၏။ ကလေးများ၏ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ၌ရှိသော အင်အားများသည် လိုသည် ထက် ပိုနေသဖြင့် ထိုအားပိုများကိုအသုံးချရန် ကစားပေးရသည် ဟုဆိုလေသည်။ မကစားသောကလေးသည် ကျန်းမာရေး၌လည်းကောင်း၊ဉာဏ်ပညာဖွံ့ဖြိုးရေး၌လည်းကောင်း၊ချို့တဲ့တတ်သည်။ ကစားရမည့်အရွယ်တွင် ကစားပေးမှ သာအရာရာ တိုးတက်နိုင်ပေမည်။ လူတို့သည် အမိဗွေးကတည်းက ပုခက်တွင်းဝယ်ခြေလက် လှုပ်ရှားကစားလာခဲ့ကြ၍ တဖြည်းဖြည်းပြေးကာလွှားကာနှင့် ကစားတတ်လာပြီးနောက်၊ ကြီးပြင်းလာသောအခါ ကစားကွင်းများ၌ စနစ်တကျ ကစားကြလေတော့သည်။ ထိုသို့ ကစားသွားယင်းနှင့်မိမိ၌

မည်ကဲ့သို့ အကျိုးရှိလာသည်ကို သိနားလည်သောအခါ လူကြီးများပင် ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားကစားခြင်းကို အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ကြလေသည်။

ကလေးစိတ်နှင့်တိရစ္ဆာန်တို့စိတ်

ကလေးသူငယ်များကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားကစားခြင်း၌ဝါသနာပါအောင် သွန်သင်ပေးရန်အထူးလိုအပ်ပေသည်။စိတ်ပညာပါရဂူများသည် ကလေးတို့၏စိတ်ကိုမစုံစမ်းမီ တိရစ္ဆာန်ကလေးများ၏ စိတ်ကို အလျင် လေ့လာကြည့်ကြ၏။ထိုသို့လေ့လာကြည့်ရာတွင် ကလေးများပြုမူပုံနှင့် တိရစ္ဆာန်များ ပြုမူပုံသည် မခြားနားလှကြောင်းကိုတွေ့ရ၏။ တိရစ္ဆာန်ငယ်ကလေးများသည်လည်း ကလေးများနည်းတူကစားရန်သာ စိတ်သန်ကြ၏။ သဘာဝကပင် ကလေးများအဖို့ ကစားရမည့်အခြေအနေမျိုးကို ဖန်တီးထားရာ ကလေးတိုင်း ကစားသင့်ပေသည်။ ထို့ပြင် သူတို့သည်ထိုသို့ကစားရခြင်းမှာ နောင်လူကြီးဖြစ်လာသောအခါ လူမှုကိစ္စလုပ်ငန်း အဝဝတို့၌ ကျွမ်းကျင်

ကလေးလောက၌ မရိုးနိုင်သော ဝိုင်းကြီးပတ်ပတ် လက်ချင်းတွဲ၍ ဝိုင်းကြီးပတ်ပတ် ခုဝေပေဟု သီဆိုကာ ပျော်ပါးစွာ ဝိုင်းလှည့် ကစားနေကြသည့် ကလေးတစ်စု

တပျော်တပါး လျှောစီးကစားနေကြသည့် ကလေးများ

လိမ္မာလာစေရန် ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။ တိရစ္ဆာန် ကလေးများကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ကြောင်ကလေး သည် သိုးမွေးလုံးကို တို့ကာမြှောက်ကာ ကစားနေခြင်း သည် နောင်သူကြီးပြင်းလာသောအခါ သူ့အစာဖြစ်သော ကြွက်ကို မည်ကဲ့သို့ဖမ်းယူကာ ကျီစယ်ကစားရမည်ကို ယခု ကပင် သင်နေသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ခွေးငယ်ကလေးများ တစ်ကောင်ပေါ်တစ် ကောင်ထပ်၍ သတ်ပုတ်တမ်းလိုက် တမ်းပြေးတမ်း ကစားခြင်းသည် နောင်ကြီးပြင်းလာ၍ ရန်သူများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ ခုခံရှောင်တိမ်းတတ်အောင် လေ့ကျင့်နေသည်နှင့် တူတော့သည်။ လူ့သဘာဝတွင်လည်း တိရစ္ဆာန်ကလေးများကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ရာ မိန်းကလေးများသည် အိုးပုတ်ကလေးများဖြင့် ထမင်း

ဟင်းချက်တမ်း၊ အရုပ်ကလေးများဖြင့် ကလေးထိန်းတမ်း စသော မိန်းမမှုနှင့်ဆိုင်သည့် ကစားနည်းများကို ကစား လေ့ရှိ၏။ ယောက်ျားကလေးများကလည်း သစ်ပင်တက် တမ်း၊ ကစားစရာသေနတ်၊ တုတ်၊ ဓါးများကိုင်၍ စစ်တိုက် တမ်း၊ နှပန်းလုံးတမ်းစသည်ဖြင့် ကစားတတ်ကြ၏။ ဤသို့ ကစားခြင်းမှာ တစ်နည်းအားဖြင့် နောင်ရေးအတွက် လေ့ကျင့် ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ငယ်ရွယ်စဉ်တွင် လူကြီးများ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်တို့ကို အတုယူကာ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကစားခြင်းဖြင့် သူတို့၌ဉာဏ်ပွင့်လင်းခြင်း၊ မြော်မြင်တတ် ခြင်း၊ စိတ်ဓါတ်ပိုမိုခိုင်မာလာခြင်းစသော အကျိုးထူးများ ရနိုင်လေသည်။

စိတ်ပျိုမှုကိုယ်နု

ကိုယ်ခန္ဓာကျန်းမာ သန်စွမ်းမှသာ စိတ်ဓာတ်သည်ကြည် လင်ရွှင်လန်းနိုင်၏။ ကိုယ်နှင့်စိတ်သည် ဒွန်တွဲနေသော ကြောင့် ကိုယ်ကလွပ်ရှားမှ တကိုယ်လုံးရှိ သွေးသားများ ကောင်းစွာ လှည့်ပတ်သွားလာနိုင်ပြီးလျှင် ဦးနှောက်သည် အလုပ်လုပ်နိုင်ပေမည်။ ထိုကြောင့်ကစားခြင်းသည် ဦးနှောက် အလုပ် ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်ရန်အတွက် အထူး လိုအပ်သဖြင့် ပညာသင်ကြားရေး၌ ကစားခြင်းကိုပါ ထည့် သွင်းထားကြလေသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ကစားခြင်း ကိုမှီး၍ ပညာသင်ကြားပေးသည်။ ကစားခြင်း ကိုမှီး၍ ပညာသင်ကြားပေးသည် ဟုဆိုရာတွင် အလုပ်သဘောမပါဘဲ အကစားသက်သက်နှင့် အချိန်ဖြုန်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု မထင် မှတ်သင့်ပေ။ လုပ်ရမည့်အလုပ် ကိုငြီးငြိမ်းငွေ့ ညည်းညည်း

အမေရိကန်ကလေးတစ်စု သစ်တုံးများဖြင့် ကစားနေခြင်း။ ဤကစားနည်းသည် လူကိုသန်စွမ်းစေ၍ စိတ်ကူးဉာဏ် ရင့်သန်စေသည်။

ညူညူနှင့် စိတ်မပျံ့တပါမဟုတ်ဘဲ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နှင့် ခပ်တွင်တွင်ပြီးအောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ရှေးခေတ်က ကလေးများကို လွတ်လပ်စွာကစားခိုင်းထားခြင်းဖြင့် ပညာတတ်မည်မဟုတ်ဟုထင်ခဲ့ကြ၏။ ရှေးလူကြီးများက ကလေးတို့သည် အိုးခွက်များနှင့်ပမာတူ၍ 'စရည်းအိုးခွက်ကြီးစွာလျှက်လျင်တန်စက်ကျများ ပြည့်သော လားသို့ဟူသောစကားအရ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သူတို့စိတ်ပါ သည်ဖြစ်စေ မပါသည်ဖြစ်စေ၊ ဗဟုသုတပေးရမည်။ သို့မှသာ ပညာရေးအိုး ပြည့်ဖြိုးလာမည် ဧကန်ဖြစ်သည်။ ကလေးတို့သည် ဘာမျှမသိတတ်သော အမိုက်အမဲများဖြစ်သည်နှင့်အညီ တံဖျာနှင့်နှက်မှ ဉာဏ်ပညာထွက်မည်ဟုယုံကြည်ခဲ့ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့်ကလေးများအပေါ်တွင် စာကျက်လျှင်ကျက် မကျက်လျှင်နှက်မည်ဟူသော အဓမ္မစံနစ်သည် ရှေးက ကြီးမားခဲ့လေသည်။ နောက်မှ ကလေးများ၏စိတ်ဓာတ်အခြေအနေတို့ကို စူးစမ်းလေ့လာခဲ့သည့် ပညာရေးဆိုင်ရာ

တန်းလွှဲ ကစားခြင်းကိုလည်း ကလေးများ ခုံမင်ကြသည်။

ခွေကိုယ်စီနှင့် ကျေနပ်နေကြသော ကလေးသုံးဦး

ပြုပြင်ရေးသမားဖြစ်သော ဖရားဗယ်နှင့် မွန်တက်ဆိုးရီး တို့၏ ဟောပြောချက်များကြောင့်၊ ကလေးများ၏စိတ်ဓာတ်ကို ပိုမိုနားလည်လာသဖြင့် အကြင်နာဖက်ကာ အကြမ်းဝါဒများကိုပယ်ဖျောက်ပြီးလျှင် ကလေး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် ညှိနှိုင်း၍ နှစ်ခြိုက်ရာကိုဖန်တီးပေးခြင်းအားဖြင့် ပညာရေး ပိုမိုတွင်ကျယ်မည် ဖြစ်ကြောင်းကို သဘောပိုက်မိကြလေသည်။ (ဖရားဗယ်၊ မွန်တက်ဆိုးရီး - ရှု) သို့ဖြင့် ကလေးစိတ်တိုင်းကျ ကစားခြင်းနှင့်ယှဉ်မိုးသော ပညာသင်နည်းကိုစထင်ခဲ့ကြ၏။ ပညာရေး၌ ကစားခြင်းသည်အလွန်အသုံးကျ အရေးကြီးကြောင်းကိုခေတ်မီပညာရှင်များ ကြပင်ဝန်ခံကြလေသည်။ ကလေးလူကြီးအားလုံး အကစားနှင့်အလုပ် တသဘောတည်းကျသောအခါ အားသန်၍ စိတ်ပါလက်ပါပြုလုပ်ဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။ လူကြီးပင်ဖြစ်

ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်ပစ်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ အောင်ဆန်းကစားကွင်း၌ အကြိတ်အနယ်၌နေသည့် ဗော်လီ ဘောလုံးကောင်းတစ်ခုကို ဤသို့တွေ့ရ၏။

စေ သူ ဝါသနာပါသည့်အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်နေရလျှင်ပင်ပန်းသည်ဟုသဘောမထား၊ အပျင်းပြေကစားနေရသည်ဟုပင်ထင်မှတ်တတ်၏။ နှစ်ခြိုက်ရာအလုပ်ကို လုပ်နေရလျှင်ပျော်ပိုက်လာ၍ စိတ်ကူးဉာဏ်ကူးများလည်း ဆတက်ထမ်းပိုးတိုးတက်လာမည်ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ပါဝင်စားသောကြောင့် အလုပ်တွင် အာရုံစူးစိုက်နိုင်ပြီးလျှင် ကြံ့ရည်ဖန်ရည်များ ထုတ်ကာ ကြီးပွားတိုးတက်ရာလမ်းကို စထွင်နိုင်လေသည်။ ထိုကြောင့် ကလေးများကို သူတို့စိတ်အပါဆုံးဖြစ်သည့် ကစားခြင်းဖြင့်သာ ပညာသင်ပေးလျှင် အလွန်ပင်သင့်လျော်လေသည်။ ဤသို့စိတ်ပါမှုကို ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် အချက်များမှာ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သော အလုပ်သည်လည်းကောင်း၊ လုပ်နည်းသည်လည်းကောင်း ကလေးတို့၏ စိတ်ဆတ်နှင့် ကိုက်ညီ

ဝါးစများနှင့် ပြုလုပ်သော ကစားစရာများဖြင့်လည်း သားသမီးငယ်များကို နှစ်သိမ့်စေခဲ့ကြလေသည်။ ဂျာမနီနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကစ၍ ကလေးကစားစရာများကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ကြသည်။ ထိုတိုင်းပြည်များမှ ခေတ်စားသော အရုပ်များမှာ ကော်ရုပ်ကလေးများနှင့် မော်တော်ကား၊ မီးရထား၊ စက်ဘီးစသည့်အရုပ်ကလေး များဖြစ်သည်။ ကလေးများတက်စီးနိုင်သော လှုပ်မြင်းရုပ်များ၊ နှစ်ယောက်စီးချားရဟတ်များကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ မည်သည့်ကလေးမျှမနှစ်သက်ဘဲမနေနိုင်ပေ။ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ချက်ကိုဆလိုဗီးကီးယားနိုင်ငံတို့မှလည်း စက္ကူ၊ ဝါး၊ ထင်ရှားသား၊ ကြွေ၊ ရွှံ့ကျွဲကော် စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ကစားစရာမျိုးစုံကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြားသို့ အကြီးအကျယ် တင်ပို့ရောင်းချခဲ့လေသည်။

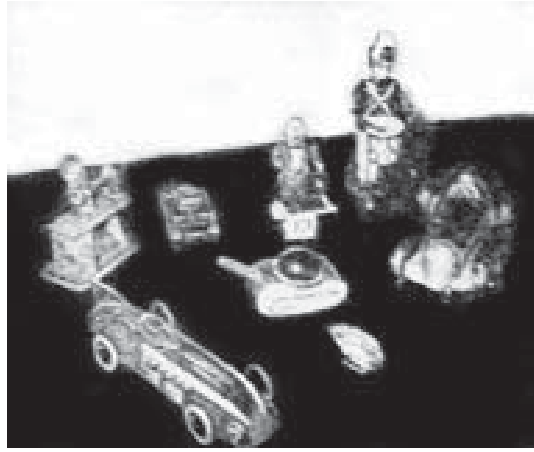
ရှေးဆန်သော်လည်း မတိမ်ကောနိုင်သည့် ရွှံ့ရုပ်များ

ကစားစရာလုပ်ငန်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည့်အတိုင်း ကစားစရာ ပြုလုပ်သောသူတို့သည် မိမိတို့၏ကုန်ကို တွင်ကျယ်စွာ ရောင်းချနိုင်ရန်အတွက် ကစားစရာများကိုပိုမိုကောင်းမွန်အောင် တီထွင်နိုင်ရန် အမြဲကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ကြိုးစားသည့် အတိုင်းလည်း ယခုအခါ သိပ္ပံပညာနှင့်ယှဉ်သော စက်တပ်ကစားစရာ အဆန်းအပြားများ ပေါ်ပေါက်လာပေပြီ။ ရေထဲတွင် ခုတ်မောင်းနိုင်သော သင်္ဘောရုပ်ကလေးများ၊ သံပတ်ဖြင့်သွားသော မော်တော်ကားရုပ်ကလေးများ၊ သံလမ်းပေါ်တွင် ပတ်ပြေးသောမီးရထားရုပ်ကလေးများ၊ လေထဲတွင် ပျံပွဲနိုင်သော လေယာဉ်ပျံရုပ်ကလေးများမှာ ကလေးသူငယ်များသာမက လူကြီးများပင် နှစ်ခြိုက်သဘောကျစရာဖြစ်ပေသည်။

စေခြင်း၊ ကလေးတို့၏ ဘဝနှင့် ရင်းနှီးစေခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိခြင်း၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။(မြန်မာကလေး ကစားနည်းများ၊ အဂလိပ်ကစားနည်းများ ရှု)

ကလေးကစားစရာ အမျိုးမျိုးရှိရာတွင်အချို့မှာ လှုပ်ရှားနိုင်ခြင်းမရှိသော အရုပ်သေများသာဖြစ်သည်။ အချို့မှာ လှုပ်ရှားနိုင်၊ ခုတ်မောင်းနိုင်သော အရုပ်ရှင်များဖြစ်သည်။

ကစားစရာများ ။ ။ကစားစရာများသည် လူတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ကွဲလွဲကောင်းကွဲလွဲမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ ရှေးပဝေဏီကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် လူတို့၏ခေတ်သည် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲခဲ့သည့်အတိုင်း ကလေးကစားစရာများသည်လည်း ခေတ်အလိုက် အမျိုးမျိုး တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြပေသည်။ အထူးသဖြင့်စက်မှုနှင့်သိပ္ပံပညာ ထွန်းကားလာသည့် အခါမှစ၍ ကလေးကစားစရာများ၏ အဆင့်အတန်းမှာ သိသိသာသာ တိုးတက်၍လာခဲ့ပေသည်။ ရှေးခေတ်လူတို့သည် ရွှံ့နှင့် ပြုလုပ်သောမြင်းရုပ်၊ နွားရုပ်များ၊ ဝါးပင်ကျူပင်မှ ပြုလုပ်သော ပြွေကလေးများဖြင့် မိမိတို့သားသမီးများ၏ စိတ်ပျော်ရွှင်မှုကို ဖန်တီးပေးခဲ့ကြ၏။ အဝတ်စုတ်များ၊ သစ်တို

အရုပ်လောက၌ အတန်းစားမြင့်သည့် သံပတ်စက်ရုပ်များ

မြန်မာ့လက်ရာဖြစ်သော ဘီလူးခေါင်း၊နတ်ခေါင်း၊ယဉ်မင်းရုပ်၊သူငယ်တော်ရုပ်၊ဖိုးဘရုပ်၊မြင်းရုပ်စသည်များ

အချို့မှာမူ ကလေးများစိတ်ကူးဉာဏ် ထက်သန်တိုးတက် ရေးအတွက် ဖန်တီးပေး၍ ကလေးများကိုယ်တိုင် တပ်ဆင် ပြုလုပ်ရသော ကစားစရာများ ဖြစ်ပေသည်။
မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ကလေးကစားစရာ ပြုလုပ်ရောင်း ချသူများရှိသည်။ ဦးဘရုပ်(ဖိုးဘရုပ်) ပစ်တိုင်းထောင်

နှင့်တကွ မင်းသားရုပ်၊ မင်းသမီးရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ ကျား ရုပ်များ တွင် ကြိုးတပ်ထားသော ရုပ်သေးရုပ်များမှာ ယနေ့တိုင် အောင်ပင်မရိုးနိုင်သေးချေ။ အဝတ်စ၊ စက္ကူစတို့ဖြင့် ပြုလုပ် ထားသော ဘီလူးခေါင်း၊ ကျားခေါင်းစသည်များ လည်းရှိ သည်။ အရုပ်မျိုးစုံကို များသောအားဖြင့် ဘုရားတန်

လက်ရာမြောက်လှသည့် ဂျပန်မြင်းစီးသူရဲကောင်းရုပ်

ကလေးတိုင်း မနှစ်သက်ဘဲမနေနိုင်သည့် လှုပ်မြင်းရုပ်

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အားကစားရုံအတွင်း နှစ်တန်းဗားပေါ်၌ ကင်း မြီးကောက်ထောင်နေသော တက္ကသိုလ်ဗလမောင်တစ်ဦး

ဆောင်းရှိ ဆိုင်များနှင့်ပွဲဈေးတန်းများ၌ ရောင်းချလေ့ရှိကြသည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ ကစားစရာများကို ဆိုင်များဖွင့်လှစ်၍ပင် ရောင်းချနေကြပြီ။ ထိုဆိုင်များတွင် ကစားစရာများအမျိုးစုံလှသည့်ပြင် ရှေးခေတ် ကစားစရာများထက် များစွာအဆင့်အတန်း မြင့်လာသည်ကိုလည်း တွေ့ရပေသည်။ ကလေးစီးစက်ဘီးကလေးများ၊ မော်တော်ကားကလေးများနှင့် မြင်းရုပ်ကလေးများမှာ ကလေးတိုင်း လိုချင်မက်မောလောက်အောင်ပင် ကောင်းမွန်ကြပေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကစားစရာများ၏ အဆင့်အတန်းတိုးတက်၍ လာပြီမှန်သော်လည်း နိုင်ငံခြားထုတ်ကုန် အဖြစ်သို့ကား မရောက်သေးချေ။

ကစားစရာလုပ်ငန်းတွင် များသောအားဖြင့် အလုပ်ရုံများမှ ပိုလျှံကြွင်းကျန်နေသော ပစ္စည်းအစအနများကို သုံး ကြသည်။ သစ်တိုသစ်စအတွက် သစ်ရုံသစ်စက်များမှ လည်းကောင်း၊ အဝတ်စများအတွက် စက်ချုပ်သောဌာနများမှ လည်းကောင်း အမြောက်အမြား ဝယ်ယူရပေသည်။ ယခုပင်ဤမျှ တိုးတက်နေသော ကစားစရာလုပ်ငန်းသည် အနာဂတ်ကာလတွင် ယခုထက် အဆပေါင်းများစွာ တိုးတက် လာဦးမည်မှာ ယုံမှားဖွယ်မရှိချေ။(ပုံစံ လည်းရှု)

ကစားရုံအား ။ ။အားကစားရုံကို အင်္ဂလိပ်လိုဂျင်မနေဇီယမ်ဟု ခေါ်သည်။ ဂျင်မနေဇီယမ် ဆိုသည့် စကားသည် ဂျင်မနေဟူသော ဂရိစကားမှ ဆင်းသက်လာ၍ ကိုယ်တုံးလုံးဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ရှေးခေတ်ဂရိလူငယ်များသည် ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်ရေး သင်တန်းဆင်းချိန်တွင် မိမိတို့ဝတ်ဆင်ထားသော အဝတ်များကိုချွတ်၍ ကစားကြသည်။ အားကစားရုံတွင် ကိုယ်လက် ကြံ့ခိုင်ရေး၊ ပေါ့ပါးဖျတ်လတ်ရေး၊ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ အချိုးအဆစ်ပြေပြစ်ရေး စသည်တို့အတွက် လေ့ကျင့်ကစားနိုင်သော ပစ္စည်းများထားရှိရ၏။ များသောအားဖြင့် ကျောင်းများတွင် ကစားရုံများထားရှိပြီးလျှင် ကျောင်းသားလူငယ်များအား ကိုယ်လက်ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးလာအောင် နည်းလမ်းတကျ သင်ပြပေးလေ့ရှိပေသည်။ အားကစားရုံများတွင် လက်နှင့်ဆွဲတက်ရန် ကြိုးများနှင့် လှေကားများကိုလည်းကောင်း၊ ကွင်းဗား(ရင်းဗား)၊ တတန်းဗား၊ နှစ်တန်းဗားများကိုလည်းကောင်း၊ ဒမ်ဗယ်ဗား၊ ဗဲခေါ် အလေးများနှင့် အင်းဒီးယန်းကလပ်ခေါ် တင်းပုတ်များကိုလည်းကောင်း၊ လက်သီးထိုးကျင့်စရာ ဘောလုံးနှင့် လက်ထောက် ခုန်ပြီးကစားရသော မြင်းဗားများကိုလည်းကောင်း၊ ကစားစရာ ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

အားကစားလေ့ကျင့်ရာတွင် ကိုယ်လက်အင်္ဂါအားလုံးကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အဆင်ပြေအောင် လှုပ်ရှားနိုင်မှုနှင့် အံ့ကိုက်အချက်ကျအောင် လှုပ်ရှားနိုင်မှုသည် အရေးအကြီးဆုံး

ကျန်းမာရေးသည် အမျိုးသမီးများအတွက်လည်း အရေးကြီး၏။ ဤပုံတွင် အနောက်နိုင်ငံကျောင်းသူအချို့ ကြိုးလှေခါး ကြိုးတန်းများဖြင့် ကျန်းမာရေးလေ့ကျင့်နေစဉ် ဤသို့တွေ့ရသည်။

ဖြစ်၏။ ဤသို့လှုပ်ရှားနိုင်ရန်မှာ သာမန်လူတို့အတွက် ခက်ခဲမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ အားကစားရုံတွင် ဆိုင်ရာပစ္စည်းကရိယာများဖြင့် စနစ်တကျလေ့ကျင့်ထားသူအဖို့မှာမူ မည်သို့မျှခက်ခဲခြင်းမရှိပေ။ အားကစားနည်းများကို လေ့ကျင့်ပေးခြင်းဖြင့် ကိုယ်၏ကျန်းမာမှုကိုသာမဟုတ်၊ စိတ်ကျန်းမာမှုကိုလည်းရစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် နိုင်ငံတိုင်း လိုလိမ့်အထူးသဖြင့် ကျောင်းများတွင် အားကစားရုံများ ထားရှိကာ လူငယ်များအား အားကစားနည်းများကို စံနစ်တကျလေ့ကျင့်သင်ပြပေးလျက်ရှိပေသည်။(ကိုယ်လက်ကြံခိုင်ရေးလည်းရှု)

လမြတ်ကဆုန်၌ ဗောဓိပင်ကို ညောင်ရေ သွန်းလောင်းနေစဉ်

ကစီ ။ ။ ကော်မှုန့် ရှု။

ကဆုန်လ ။ ။ ကဆုန်ဟု ယခုအရေးအခေါ် ပြုနေသောလ၏အမည်ကို ပုဂံခေတ်ထိုး ကျောက်စာတို့တွင် ကုဆုန်ဟုအရေးများသည်။

ပုဂံခေတ်၌ အသုံးတွင် ကျယ်သော ကုဆုန်၊ ကဆုန်ဟူသော အရေးနှစ်မျိုးတွင် ကုဆုန်သည်မူလဖြစ်၍ ယင်းမှ ကဆုန်သို့ ရွှေ့လျော့သည်ဟု ယူဆရပေသည်။

ကု၊ က၏အနက်သည် ရေဖြစ်၍၊ ဆုန်၏အနက်မှာ သွန်းလောင်းသည်ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ကဆုန်လကိုရေသွန်းလ၊ ရေလောင်းလ ဟုကောက်ယူရသည်။ ကုဆုန်၊ ကဆုန်ဟူသော လ၏အခေါ်မှာ အလွန်ရှေးကျသည်ကိုထောက်သော် မြန်မာနိုင်ငံသို့သာသနာရောက်သည့် အခါမှစ၍

ညောင်ရေသွန်းပွဲတော် ကျင်းပခြင်းအလေ့လည်း တစ်ပြိုင်တည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ထင်မှတ်ရလေသည်။

တန်ခူး၊ ကဆုန်စသော ဆယ့်နှစ်လတို့တွင် ကဆုန်၊ဝါဆို၊ ဝါခေါင်၊ သီတင်းကျွတ်၊ တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်တော် ဟူ၍ ခြောက်မျိုးသောအခေါ်တို့မှာ သာသနာရေးကိုးကွယ် ယုံကြည်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်လေသည်။ ဤကဆုန်လရာသီ တွင် နေအရှိန်အပြင်းထန်ဆုံး ဖြစ်သောကြောင့် ရေများ ပင်ခန်းခြောက်လေ့ရှိရကား၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကို ရည်မှတ်ကာ ဗောဓိပင် အပွား တော်များကို တပျော်တပါး ရေစင်သွန်းလောင်းခြင်းများ ပြုခဲ့ကြသဖြင့်

ရေအိုးကိုယ်စီနှင့် ကဆုန်ညောင်ရေပွဲ ဆင်နွှဲကြသူ လှပျိုဖြူများ

မီးထွန်းရန်နှင့် မီးမွှေးရန် အသုံးပြုရသည့် ကညင်ဆီဆိုင်

လပြည့်နေ့၌ ကျင်းပသောပွဲတော် အခါကြီးကိုကဆုန်
ညောင်ရေသွန်း ပွဲတော်ဟုလည်း ခေါ်စမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။
(ကဆုန်လပြည့်နေ့- ရှု) ထိုမျှမက ခန်းခြောက်သော
အင်းအိုင်၊ ရေကန်တို့မှ ငါးများကိုပင် ရေများရာဒေသ သို့
ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်းအားဖြင့်လည်း ဇီဝိတဒါန ငါးလွှတ်ပွဲ
များကို ယခုထက်တိုင် ပြုလုပ်လျက်ရှိကြသည်။

ကဆုန်လသည်မြန်မာ့စံဆယ့်နှစ်လတွင်ဒုတိယလဖြစ်၍
ပြဿရာသီနှင့် တူညီသည်။ မိုးဦးကျခါနီး ဖြစ်သည့်အလျောက်
မိုးသံလေသံများ စတင်ကြားရလေသည်။

ကဆုန်လပြည့်နေ့ ။ ။ကဆုန်လပြည့်နေ့သည် ဗုဒ္ဓသာ
သနာဝင်တို့၏ နေ့ထူးနေ့မြတ်ကြီးဖြစ်ပေသည်။ ထိုနေ့၏
ထူးခြားချက်များကား

၁။ဘုရားအလောင်းတော် သုဓမ္မာရှင်ရသေ့သည် ဤဘဒ္ဒ
ကမ္ဘာ၌ လေးဆူမြောက်ဖြစ်သော ဂေါတမအမည်ဖြင့်
ဘုရားစင်စစ် ဧကန်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား
ထံမှ နိယတဗျာဒိတ်ကို ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ခံယူခြင်း။

၂။မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈၃ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ဂေါတမ
ဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအား ဖွားမြင်တော်
မူခြင်း။

၃။မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃၃ကဆုန်လပြည့်နေ့အရုဏ်

တက်ချိန်တွင် ဂေါတမဘုရား အလောင်းတော်သည် သဗ္ဗညု
တဉာဏ်တော်ကို ရရှိတော်မူခြင်း။

၄။မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈၃ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် မလ္လာ
မင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်၌ ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်
တော်မူခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ထိုကဲ့သို့ဘုရားရှင်၏ အဖြစ်တော်စဉ်တွင် ထူးခြားမှတ်
သားထိုက်သော ဤကဆုန်လပြည့်နေ့အား ဘုရားနေ့ဟု
ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် အပေါင်းတို့က အထွတ်အမြတ် ထားကြ
လျက် ဂေါတမဘုရားရှင်သည် ဤနေ့၌အခါ၌ သဗ္ဗညုတ
ရွှေဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူရန် အားထုတ်ရာတွင် အမှီပြု
တော်မူသော ဗောဓိပင်အား ရေသွန်းလောင်းခြင်းစသော
ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကိုပြုကြကုန်သည်။ (ဗောဓိပင်-
လည်းရှု။) ရေသွန်းလောင်းကြသည်မှာ ကဆုန်လတွင်
ရေရှားပြတ်လပ်၍ ညှိုးလျော်အံ့သော ဗောဓိပင်ကိုလန်း
ဆန်းစိုပြည်စေရန်အတွက်ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအလေ့အထသည် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တို့တွင် ပျောက်
ကွယ်ခြင်းမရှိဘဲ ယခုထက်တိုင် နှစ်စဉ်အမြဲ ကဆုန်
လပြည့်နေ့တွင် ညောင်ရေသွန်းပွဲများပြုလုပ်လျက် ရှိကြ
လေသည်။(ဗုဒ္ဓ- ရှု)

ကဇော်ပေါက်ခြင်း ။ ။ သကြားမှ အယ်လကိုဟော
(အရက်) ဖြစ်လာခြင်း၊ အယ်လကိုဟောမှတဖန် ရှုရ
ကာရည်(ပုန်းရည်)ဖြစ်လာခြင်း၊သစ်သီးများ အမှည့်
လွန်၍ပုပ်သိုးသွားခြင်း၊ပေါင်မုံ့များပွလာခြင်း၊ နွားနို့ချဉ်
သွားခြင်းစသောအဖြစ်ပြောင်းလဲခြင်းမျိုးကို ကဇော်
ပေါက်ခြင်းဟုခေါ်၏။စပျစ်သီး၊ပန်းသီးစသော အသီး
များမှရသောသကြား၊ကောက်နံ့များမှ ရသောသကြား
များထဲသို့ တဆေးထည့်လိုက်သောအခါ ကဇော်ပေါက်
လာ၍ အယ်လကိုဟောနှင့်ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် တို့ကို
ရ၏။ သို့သော်တဆေးကြောင့် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ဤသို့
ပြောင်း၍ အယ်လကိုဟောဖြစ်လာသည်မဟုတ်။ တဆေးမှ
ဖြစ်ပေါ်လာသော အင်ဇိုင်းကြောင့် သကြားနှင့်တကွ
အခြားပစ္စည်းများသည် မူလအခြေမှပျက်ပြားကာ ပစ္စည်း
သစ် အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားရသည်။ တဆေးမှာစေး၍
အမြှုပ် တက်နေသောပစ္စည်းဖြစ်၏။ အရောင်မှာ အနည်း
ငယ်ဝါ၍ ဗက်တီးရီးယားများပါဝင်၏။ တဆေးကို
အရက်ချက်ရာ၊ ကဇော်ဖေါက်ရာ၊ အချဉ်ဖေါက်ရာတို့၌
များစွာ အသုံးပြုကြရလေသည်။

နွားနို့ချဉ်၊ ထောပတ်၊ဒိန်ခဲစသော ပစ္စည်းများဖြစ်လာ
ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာလည်း အပင်လောကဆိုင်ရာ
ပစ္စည်းများတွင် အရင်းခံသော ဗက်တီးရီးယားမျိုး အချို့မှ
ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အင်ဇိုင်းက နွားနို့ကို အခြေပြောင်းလဲ

သွားစေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ကဇော်ပေါက် ခြင်းသည် အင်ဇိုင်းများက တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းများကို မူလအခြေမှပျက်ပြားစေပြီးလျှင် က ဇော်ပေါက်၍ ပစ္စည်းသစ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေခြင်းပင် ဖြစ်၏။ လူခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌လည်း ဓာတ်သဘာဝအားဖြင့် အင်ဇိုင်းများ ဖြစ်လာ၍ ထိုအင်ဇိုင်းများသည် လူတို့ စားလိုက်သော အစားအစာများကို ကြေညက်စေသည်။ (တဆေး။ဗက်တီးရီးယား။အယ်လကိုဟော။ရှု)

ကညင်ဆီတိုင် ။ ။ကညင်ဆီတိုင်သည် မြန်မာကျေးရွာ များ၌ မီးထွန်းရန်နှင့်မီးမွှေးရန်အသုံးပြုသောပစ္စည်းဖြစ် သည်။ကညင်ပင်မှရသော ကညင်ဆီဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည်။ ကညင်ဆီကို ထုတ်ယူပုံမှာ တောတောင်၌ ပေါက်ရောက် သော လုံးပတ်၅တောင်မှစတောင် အထိကြီးမားသည့် ကညင်ပင်ကြီးတွင် အောက်ခြေအမြစ်မှ အထက်၃တောင် ကွာခန့်၌ ပြက်၂ တောင်၊ စောက် ၂ တောင်ခန့် ခါးပုဆိန် နှင့် ထွင်းဖောက်၍ တွင်းဂလိုင်သ တောင်ခန့် အကျယ်ရလျှင်၊ သစ်စသစ်ပေါက်များကို ဖယ်ရှင်း၍ သစ်ကိုင်းခြောက် များဖြင့်မီးတိုက်ရသည်။ တစ်နေ့နှင့်တစ်ည၌ တိုက်သော်မီး လောင်ပြီးတွင်းဂလိုင်ထဲသို့ ကညင်ဆီများ ယိုစီးကျသည်ကို ခပ်ယူရသည်။

အပင်ကြီးလျှင် ၅ ပိသာမှ ၇ ပိသာအထိ ရရှိ၍အပင် ငယ်လျှင် ၂ပိသာမှ ၃ ပိသာအထိ ရရှိသည်။ ရသော ကညင်ဆီကို ကြသောင်းဝါးကျည်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကျွဲချွံဖြင့် ဖြစ်စေ ထည့်ရသည်။ မြေအိုးဖြင့် မထည့်ရချေ။

ထိုနောက် ညောင်သား၊ ပေါက်သား၊ အောက်ချင်း စာ သား၊ ကျည်သား၊ သရက်သား၊ သစ်ပင် အခြောက် အဆွေး များကို ထုချေ၍ သစ်သားပျဉ်ပေါ်တွင် ကညင်ဆီနှင့် သမ

ဂလိုင်ထွင်းပြီး မီးတိုက်နည်းဖြင့် ကညင်ဆီထုတ်ယူနေစဉ်

အောင် နယ်ကာသဘော့ရွက်ခြောက်တွင် သင့်ရုံ ထည့်၍ အရွက်ချင်းခေါက်အုပ်ပြီး လျှင်ဝါးနီးဖြင့် လုံစွာ ၄-၅ ချက်စည်းရသည်။ ယင်းကို ကညင်ဆီတိုင်၊ ကညင်ဆီ ထုပ်၊ ကညင်ဆီချောင်း ဟုခေါ်သည်။

ကညင်ဆီတိုင်၏ အရွယ်ပမာဏမှာ အရှည်သုံးမိုက်ခန့်၊ လုံးပတ်ဒဂါးပြားခန့် ရှိသည်။ ကညင်ဆီတစ်ပိသာလျှင် အ တိုင် ၅၀ခန့်ရနိုင်သည်။ ကညင်ဆီကို နကျယ်ကောင်များ ကြိုက်တတ်၍ ဝါးကျည်ကိုလုံစွာပိတ်ရသည်။ အဆိုမလုံသော် ခိုဝင်နေသော နကျယ်ကောင်ထွက်၍ အတုပ်ခံရ လေ့ရှိသည်။

ကညင်ဆီ တစ်တိုင်လျှင် ပြား ၄၀-၅၀ ခန့်ပေး၍ ဝယ် ယူရသည်။ ရှမ်းနှင့် ကရင်လူမျိုးတို့ အများအပြား လုပ် ကိုင်ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

ကညင်ပင် ။ ။ကညင်ပင်မျိုးတွင်ကညင်နီ၊ ကညင်ဖြူ၊ ကညင်ပုံ၊ ကညင်ကုပ်၊ ကညင်ကြောင်ချေး၊ ကညင်ဝက် တောင်းဟူ၍ အမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက် ရှိသောကြောင့် အပင် ကိုလည်းကောင်း၊ ခွဲစိတ်ပြီးကညင်သားကိုလည်းကောင်း၊ မြင်ရုံမျှဖြင့်မည်သည့် ကညင်ပင်မျိုး ဖြစ်သည်ကို တိကျစွာ ခွဲခြားသိနိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည်။ အထက်မြန်မာပြည်၌ ကညင် နီပင်များကို အများအပြား တွေ့ရ၍ အောက်မြန်မာပြည်၌ ကညင်ဖြူပင် မျိုးကို အများအပြား တွေ့နိုင်သည်။ ခြံ၍ ပြောရလျှင် ကညင်ပင်တို့သည် အလွန်ကြီးမားသော အ ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အချို့သည် အမြင့်ပေ ၁၅၀ ခန့်၊ ပင်စည်လုံး ပတ် ၁၅ ပေခန့်အထိရှိတတ်သည်။ ထိုကဲ့သို့မြင့်မားသောအ ပင်ကြီးများတွင် အရင်းပိုင်း ပေ၇၀ မှ ပေ၁၀၀ လောက်အ ထိမှာ အကိုင်းအခက်များ ကင်းစင်ကာ ဖြောင့်စင်း နေတတ် သည်။ အခေါက်အပွေးမှာ အလွန်ချောမွတ်၏။ ကညင် ပင်သည် အစုလိုက်မပေါက်ဘဲ ပြောက်ကျား ပေါက်လှေ့ရှိ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အမြစ်မီးတောများတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ကညင်သားသည် နီညစ်ညစ် အရောင်ရှိ၍ အင်သားထက် အနည်းငယ်ညံ့သည်။ အသားကြမ်း၍ အတော်အတန် ခိုင် ခံသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ရာသီဥတုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည် မရှိချေ။ ခြလည်း အစားလွယ်သည်။ ထိုကြောင့် အသားသေအောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ အသုံးချသင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကညင် သားကို လှေများနှင့် သေတ္တာများ လုပ်ရာ၌ အသုံးများသည်။

ကညင်သားကို သစ်ကွက်လှေခင်းခြင်းအတွက်သုံးနိုင်သည့် အပြင်ကရီအိုစုတ်ဆီ သုတ်ပေးလျှင် ကြာရှည်ခံသောကြောင့် နိုင်ငံခြားသို့ရောင်းချနိုင်ဖွယ်ရာ အလားအလာများစွာရှိသည်။

ကညင်ပင်မှရရှိသောအဆီကိုအချို့တောရုပ်များ၌ ရေနံဆီ အစား မီးထွန်းကြသည်။ ကညင်ဆီတိုင်များအမည်ဖြင့်မီးမွှေး

ရန်ရောင်းချသော ကောက်ညင်းကျည် တောက် ရွယ်ရှိ ထန်းရွက်စသည်နှင့် ထုပ်စည်းထားသည့် အတောင့်ကို တွေ့ဖူးသုံးဖူး ကြပေမည်။ ထိုကညင်ဆီတိုင်မှာ သစ်ဆွေး အစကလေးများကို ကညင်ဆီနှင့် နယ်ထားသည့် ပစ္စည်းပင် ဖြစ်သည်။ (ကညင်ဆီတိုင်-ရှု) ကညင်ဆီတိုင်ကို မီးရှူး မီးတိုင်အဖြစ်လည်း သုံးနိုင်သည်။ ယဉ်းနေသော အနာများ ကို သုတ်လိမ်းပေးနိုင်သဖြင့် ဆေးဖက်လည်း ဝင်သည်။

မိုးဦးပေါ်သည့် အရသာထူးကဲသော ဟင်းလျာကညွတ်

ထားဝယ်နယ်တွင် ကညင်ဆီကို အောက်ပါ နှစ်နည်းဖြင့် ထုတ်ယူကြသည်။ ပထမနည်းမှာ ကြက်ပေါင်စေး ထုတ်ယူ သကဲ့သို့ ၃ရက်တစ်ကြိမ် ၄ရက်တစ်ကြိမ် ပင်စည်ကို ခါးဖြင့် ထစ်၍ ဆီထုတ်ယူနည်းဖြစ်သည်။ တစ်နှစ်အတွင်း ကညင် ပင်တစ်ပင်မှ လေးလခန့် ထိုကဲ့သို့ ဆီထုတ်နိုင်၍ စုစုပေါင်း ကညင်ဆီပုလင်းမျှ ၁၅ ပိဿခန့် ရနိုင်သည်။

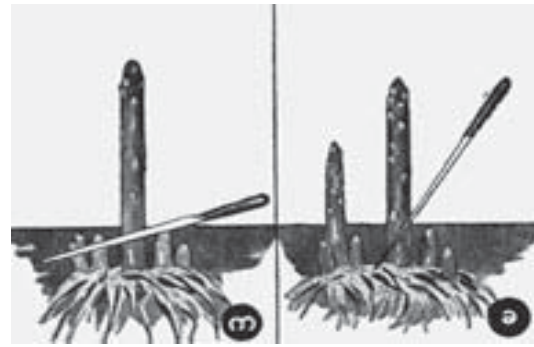
ဒုတိယနည်းမှာ ပင်စည်ကို ဒါးဖြင့် ထစ်ပြီးသကာလ ယိုထွက် လာသော ကညင်ဆီနှင့် သစ်ရွက်ခြောက်များကို ရော၍ အပင်ရင်းကို မီးမြှိုက်ပေးရသည်။ မီးမြှိုက်ပြီး ၂ရက် အကြာတွင် ထိုအပင်မှ ယိုထွက်လာသော ဆီများကို စုသိမ်း ရသည်။ ထို့နောက် ၂ရက်မျှ အနားပေးပြီးလျှင် တစ်ဖန်မီး မြှိုက်၍ ဆီထုတ်ယူပြန်သည်။ ထိုနည်းအတိုင်း ဒီဇင်ဘာလမှ မေလအထိ ကညင်ဆီကို ထုတ်ယူနိုင်သည်။ သို့သော် ပထမနည်းလောက် သန့်စင်ခြင်း မရှိပေ။

ကညွတ်ပင် ။ ။တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်သာ ရာသီအလိုက် ပေါ်သည့်အပြင် အရသာထူးသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင် ဖြစ်သည့် ကညွတ်ပင်ကို လူများအမြတ်တနိုး ဝယ်ယူ စားသုံး ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးဦးကျစ လများ၌ ကညွတ် များကို ဈေးထဲ၌ ရောင်းချကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံတို့၌

လည်း ကညွတ်ကို ကြိုက်နှစ်သက်သူများ၍ အစာထူး အစာ ဆန်းတစ်ရပ်အဖြစ်ဖြင့် ဈေးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူစားသုံးကြ သည်။

ရောမဘုရင်များ ကြီးစိုးသည့်ခေတ် မှစ၍ ကညွတ်ကိုအစာ ကောင်းတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးခဲ့ကြ၏။ ကညွတ်မှာ နှစ် ကြာခံပင်မျိုး ဖြစ်ရာကျနစွာ ပြုပြင်ထားသည့် စိုက်ခင်းတွင် အစေ့များကို စိုက်ပျိုး၍ အပင်များ နေသားတကျ ဖြစ်လာ လျှင် နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် အပင်စိုများ ထွက်ပေါ်လာမည်ဖြစ်၏။ သို့သော် အပင်များ သန်စွမ်းစွာထွက်နိုင်ရန် မြေဩဇာ အစဉ် ဖြည့်လောင်းပေးရသည်။ အနောက်နိုင်ငံ များတွင် ဆောင်းနှင့်နွေအကြား စပရင်းဥတု (နွေကူးဥတု)မှာ ကညွတ်ပေါ်ချိန်ဖြစ်သည်။

ကညွတ်ပင်စိုများ မြေပြင်မှ ပေါ်ထွက်လာ၍ ၆ လက်မ သို့မဟုတ် ၈လက်မ မြင့်လာသည့်အခါ စားသုံးရန် အတွက် ထိုအပင်ငယ် များကိုဖြတ်ယူကြသည်။ အကယ်၍ အပင်ကို ကြီးပြင်းအောင်ထားလိုက်လျှင် ၄က်မွေး၄က်တောင်ကဲ့သို့ သော အခက်အရွက်များဖြင့် အလွန်တင့်တယ်သည့်အပင် ဖြစ်လာပေမည်။ အပွင့်ကလေးများမှာ ဖြူ၍ အနီရောင် အသီးများသီးသည်။ ထိုကြောင့် အချို့ကညွတ်ပင်မျိုး တို့ကို ခြံဥယျာဉ်များတွင် အလှအပအတွက် သက်သက် စိုက်ပျိုးထား တတ်ကြသည်။ ကညွတ်ပင်မျိုးပေါင်း ၁၂၀

ကညွတ်ပင်လှီးဖြတ်ရန် (က) နည်းမှား (ခ) နည်းမှန်

ကျော်ရှိ၍ အချို့တိုင်းပြည်များတွင် ကညွတ်ရိုင်းပင်များနှင့် ကညွတ်ရွယ်ပင်များလည်း ရှိသည်။

ကညွတ်ပင်ကို စိုက်ပျိုးရာ၌ ပျိုးခင်းတွင် ပေါင်များပြု လုပ်၍ အတန်းလိုက် မျိုးစေ့များကို သုံးလက်မစီ ခွာလျက် ပျိုးကြိုသည်။ အတန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ၃ ပေခန့် ကွာနေစေရ သည်။ ထိုကဲ့သို့ မျိုးစေ့ကိုပျိုးပြီး တစ်နှစ်ကြာမှ ကညွတ်ပင် စိုများကိုတူးဖော်၍ အမြဲတမ်း စိုက်ထားမည့်စိုက်ခင်းသို့ ရွှေ့ ပြောင်းပေးရသည်။ ထိုစိုက်ခင်းတွင် တစ်တန်းနှင့်တစ်တန်း ၄ပေမှ၅ပေထိ ကွာစေ၍ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ၂ ပေခန့်ခွာ

လျက် ထားရသည်။ မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးပြီး ၅ နှစ်ကြာမှ ကညွတ်ပင် ပေါက်များကို စားသုံးရန်အလို့ငှာ ဖြတ်ယူနိုင် သည်။ ထိုကြောင့်လည်း ကညွတ်ကို ရနိုင်ခဲ့သောဟင်းသီး ဟင်းရွက်အနေနှင့် လူတို့သည် အဖိုးသားနားပေး၍ ဝယ်ယူ စားသုံးကြလေသည်။

ကတိုးကောင် ။ ။ကတိုးကောင်သည် ဟိမဝန္တာ တောင်ကုန်းမြင့် သစ်တောများတွင် ရှိသော ဒရယ် တစ်မျိုး ဖြစ်၍ ယင်းကို လက်တင်ဘာသာဖြင့် မော့ချပ်မော့ချီဖါရာ ဟု ခေါ်သည်။ များသောအားဖြင့် တစ်ကောင်တည်း နေ တတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ဖိုမတွဲ၍နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ သို့ရာ တွင် အစုအပုံဖွဲ့၍ကား မနေချေ။ အရွယ်ရောက်သော အကောင်မှာ အလျား၃ ပေခန့်ရှိ၍ ပခုံးတွင် လက်မ ၂ဝခန့် မြင့်သည်။ အရောင် အမျိုးမျိုး ရှိသော်လည်း များသောအား ဖြင့် အောက်ပိုင်း ဖြူ၍၊ အပေါ်ပိုင်းသည် မီးခိုးရောင်၊ သို့မ ဟုတ် အညိုရောင် ဖြစ်သည်။

အဖိုနှင့်အမ နှစ်ကောင်စလုံး၌ ဦးချို မရှိချေ။ သို့သော် အဖို၏အပေါ်မေးရိုးတွင် အောက်သို့ထိုးထွက်နေသော အစွယ်များ ရှိ၍ ခုခံကာကွယ်ရာ၌ ထိုအစွယ်များကို အသုံး ပြုနိုင်သည်။ အလွန် မွှေးကြိုင်သော ကတိုးဆီအတွက် ထို သတ္တဝါတို့ကို ထောင်ချောက်ဖြင့် ဖမ်းယူကြ၏။ ကတိုး ဆီကို အထီးဝမ်းမိုက် အောက်တွင်ရှိသောဂလင်းအိတ်မှရရှိ သည်။ ဂလင်းအိတ်မှာ သံပုရာသီး အရွယ်ခန့် ရှိ၍ ကတိုးဆီ တစ်အောင်စခန့်ပါရှိ၏။ ကတိုးနံ့သည် အလွန်စူးရှကာ တာ ရှည်ခံသောကြောင့် ကတိုးကို အလွန်အဖိုးတန်သော ပစ္စည်း တစ်ခု အဖြစ်ဖြင့် အရှေ့တိုင်းတွင်အသုံးပြုကြသည်။

ကတွတ်ပင် ။ ။ကတွတ်ပင်သည် ညောင်ပင်မျိုးတွင် ပါဝင်၍ အမြစ်မီးလန်းကာ ချုံဖုတ် အကြီးစားကဲ့သို့ တည်ရှိ သည်။ အခေါက်၊ အရွက်၊ အသီးနှင့် တကွတပင်လုံးတွင် အမွှေးနုများရှိသည်။ အရွက်ချင်း အညှာဆိုင်သည်။ အသီးမှာ ဆီးဖြူသီး အရွယ်ခန့်ရှိ၍ အရောင်မှာဝါပြီးလျှင် အညိုရောင် အမွှေးနုများ ဖုံးလွှမ်းနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောတိုင်းလိုလိုမှာပင် ကတွတ်ပင် များကိုတွေ့ရ၍ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ ပိုမိုတွေ့ရှိရသည်။

ကတွတ်သီးမှည့်ကို လတ်လတ်သော်လည်းကောင်း၊ ယိုထိုး၍သော်လည်းကောင်း စားသုံးကြသည်။

ကထိန် ။ ။ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး ဝါမကျိုးမပျက်ဘဲ ပဝါ ရဏာပြုသော ရဟန်းရှိရာ ကျောင်းတိုက်၌ ကထိန်ခင်း ကြသည်။ ကထိန်ခင်းရာ၌ သင်္ကန်းတစ်ထည်ကိုဖြစ်စေအ

များ ကို ဖြစ်စေ ‘ဣမံစီဝရံသံဃဿဒေမိ’ ဤသင်္ကန်းကိုသံ ဃာ တော်များအား လှူဒါန်းပါ၏ဟု လျှောက်ထား၍ ဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြလေသည်။

သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေ တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်အား ဖူးမြော်ရန် ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီ ရဟန်းသုံးကျိပ် တို့သည်မိမိတို့ ဝါဆိုဝါကပ်ရာဖြစ်သော ဧက တပြည်မှ ဝါကျွတ်သောအခါ ခြေလျင် ခရီးဖြင့် ကြွလာ ကြ၏။ ထိုအခါ မိုးကြီးသည်ထန်စွာ ရွာသွန်းသဖြင့်ရဟန်း များ မိုးရေ စိုစွတ် ကြကုန်သည်။ ထိုသို့ မိုးရေစိုစွတ်သော သင်္ကန်းဖြင့်ပင် ပူဇော်ကြရသည်ကို မြတ်စွာဘုရားသခင် မြင်တွေ့ရသောအခါ ထိုခရီးသည်ရဟန်းတို့ကို အကြောင်း ပြု၍ ပူရိမ ဝါကပ်ခြင်း၌ပြည့်စုံသော ရဟန်းတို့အား ကထိန် ခင်း ခွင့်ပြုကြောင်း ပညတ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ကထိန်ပွဲတော်ကို ‘မိုးလကုန်စဲ ကထိန်ပွဲ’ ဟူသော ဆိုရိုး နှင့်အညီ၊ သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှတစ် နှစ်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ခင်းကျင်းရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ရှေးပုဂံခေတ်အခါကပင်လျှင် အစပြု၍ ကထိန်ခင်းပွဲ ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ် ကထိန်ခင်းရာတွင်မရှိနှစ်မံး ပါးသော ရဟန်းအားဖြစ်စေ၊ အကြီးဆုံး မထေရ်အားဖြစ် စေကပ်လှူရန် ဥတ်သင်္ကန်းအပြင် အခြံအရံ လှူဖွယ် ပစ္စည်းများကို ထည့်သွင်းလှူဒါန်း လေ့ရှိသည်။ ကထိန်ခင်း ရာ၌ သံဃိကစစ်စစ် ဖြစ်သင့်သည့် အတွက် အလှူတကာ များက မည်သည့်ပစ္စည်းကား သံဃိကပစ္စည်း၊ မည်သည့် ပစ္စည်းကား ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်း ဖြစ်သည်ဟု ခွဲခြားလျှောက်

မိုးလကုန်စဲ ကထိန်ပွဲ၌ တွေ့ရသော ဥတ်သင်္ကန်း ပဒေသာပင်

တင်ကြားသင့်ပေသည်။ကထိန်ခင်း၍ သင်္ကန်းရရှိသော ရဟန်းတို့မှာ ကထိန်အာနိသင်ငါးပါး ခံစားရကြောင်း ကျမ်းဂန်များတွင် မိန့်ဆိုလေသည်။

ကဒူးလူမျိုး ။ ။ကဒူး လူမျိုးများမှာ ရှေးကျလှသော သက် လူမျိုးစုတွင်ပါဝင်၍ ထိုလူမျိုးစုဝင် လူမျိုးငယ် ၅မျိုး အနက် လူဦးရေအများဆုံးဖြစ်သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်း ခေါင်စာရင်းအရ လူမျိုးအားဖြင့် လူဦးရေ ၃၆၀၀၀ခန့် ရှိ၍ ကဒူးဘာသာစကားကို ပြောဆိုသူဦးရေမှာ ၂၀၀၀၀ မျှရှိသည်။ (သက်လူမျိုး ရှု)

ကဒူးတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို အ-သက်၊ သက် ဟူ၍ သညာ တပ်ခေါ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာတို့တွင် ထို သူတို့ကို ကန္တုဟု ရေးသားဖော်ပြ၍၊ တရုတ်မှတ်တမ်း တို့တွင်ကား ချိုင်တုဟု ရေးသားသည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက် စာများအရ ထိုခေတ်က ကဒူးတို့သည် တကောင်းမြို့ပတ်ဝန်း ကျင်ဖြစ်သော သင်းတွဲ ပြည်နှင့် မူးမြစ်ဝှမ်း အထက်ပိုင်းဒီပဲရင်း ဒေသတို့တွင် နေခဲ့ကြကြောင်း သိရသည်။

၁၃ ရာစုနှစ် အဦးပိုင်း ပုဂံခေတ်အတွင်းက မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းတွင် မြို့ပြပြည်ရွာ တည်ထောင် ခဲ့ပြီးသော မြန်မာတို့သည် မြောက်ဖက်သို့ ပျံ့နှံ့ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ကြ ရာ၌ ကဒူးတို့၏ ဒေသကိုပါ သိမ်းသွင်းခဲ့ကြ၏။ ထိုအချိန် မှစ၍ ကဒူးတို့နှင့် ဆက်သွယ်မှု ပိုမိုများပြား လာခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းကို ဗြိတိသျှတို့ တိုက်ခိုက် သိမ်း ယူပြီးနောက် ကဒူးတို့သည် ဝန်းသိုဒေသမှ မြောက်ဘက် သို့ တဖြည်းဖြည်း ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါတွင် သူတို့ကို ကသာခရိုင်တွင်းရှိ ဧရာဝတီမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်း ဒေသ၌အများဆုံးတွေ့ရသည်။ မြောက် ဘက်ဗန်းမော် ခရိုင်၊ မြစ်ကြီးနား ခရိုင်နှင့် အနောက်မြောက် ဘက် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်တို့၌လည်း ပျံ့နှံ့နေထိုင်လျက် ရှိကြသည်။

ကဒူးတို့သည် အားလုံးလိုပင် ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာလူမျိုး၊ ရှမ်းလူမျိုးတို့နှင့် ရောနှော နေထိုင်ကြသဖြင့် ထိုလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုထုံး စံလေ့အချို့ကို ရရှိထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ကဒူးတို့ပြောဆိုသော ဘာသာစကားတွင် မြန်မာစကား အများပင် ပါဝင်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဈေးအသုံးအနှုန်း၊ ရေတွက်မှု အသုံးအနှုန်းတို့တွင်ကား ရှမ်းဘာသာစကားကို အများဆုံး သုံးစွဲကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့၏ မူရင်းဘာ သာ စကားမှာ မြန်မာစကား၊ ရှမ်းစကား တို့နှင့်မတူပေ။

ကဒိုး ။ ။(ခရာတံပိုးကဒိုး- ရှု)

ကနစိုပင် ။ ။ကနစိုပင်ကို မမြင်ဘူးသော်ရှိရမည်။ ပြင်းထန်စွာ ဓာတ်သွားစေတတ်သော ကနစို အသီးဆန်(ဝါ) ကနစိုစေ့၏ သတ္တိကိုမူ ကိုယ်တွေ့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပြောသံကြား ဖြင့်သော်လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ သိသူ များပေသည်။ ကနစိုပင်များ မူလပေါက်ရာဒေသမှာ ပသျှူးကျွန်းစု ဖြစ် ၍ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ တောရွာများ၌ ခြံစည်းရိုးရွာ စည်းရိုးတလျှောက်တွင် ယင်းတို့ကို စိုက်ပျိုးထားတတ် ကြသည်။ ကနစိုပင်သည် အမြဲစိမ်း သစ်ပင်ငယ်မျိုးဖြစ်၍ အမြင့် ၁၅ပေမှပေ၂၀ခန့်၊ ပင်စည်လုံးပတ် တစ်ပေခွဲမှ ၂ပေ ခွဲခန့်အထိရှိသည်။ ပင်စည်အခေါက် ချောမွတ်၍ မွဲပြာ ရောင် ရှိသည်။ သစ်သားအရောင်ဖြူ၍ မာကျော၏။ အရွက် များ ရှည်လျားလျား ဖြစ်သည်။ တော်သလင်းလ လောက် တွင် သေးငယ်သော အပွင့်များပွင့်သည်။ အပြင်ခွံချော နေသော အသီးများမှာ တစ်လက်မနီးပါးရှည်၍ သုံးမြောင့် ဖြစ်ပြီးလျှင် အတွင်း၌ အစေ့များပါသည်။ အစေ့များမှာ ချောမွတ်လျက် လက်မဝက်ခန့် ရှည်ကာ ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် မြေပဲစေ့နှင့် အလွန်တူ၏။ ထိုအစေ့များသည် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဓာတ်သွား စေတတ် သော သဘောရှိသဖြင့် ယင်းတို့ကို ဝမ်းနုတ်ဆေးများတွင် ထည့်သွင်းဖော်စပ်လေ့ ရှိကြသည်။

ကနစို အသီးအရွက်နှင့် အစေ့များ။ ခွဲခြားထားသော မြေပဲစေ့ နှင့်တူသည့် အရာများမှာ ကနစိုစေ့ကလေးများဖြစ်၏။

ကနစိုပင်၊ပင်လယ် ။ ။ပင်လယ် ကနစိုပင်ကို ရေကနစိုပင် ဟုလည်း အချို့က ခေါ်ကြသည်။ ရေချိုနှင့် ဆက်

စပ်နေသော ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ တနင်္သာရီကမ်းရိုးနှင့် ရခိုင်ကမ်းရိုး တလျှောက်တို့တွင်ပေါက်သည်။ ထိုအပင်သည် အမြစ်မီးပင်မျိုးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထင်းဆိုက်ရန် အကောင်းဆုံးသစ်ပင်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ပင်လယ် ကနစိုပင်ကြီးများသည် အမြင့်ပေ ၆၀ မှ ၇၀ အထိ၊ ပင်စည်လုံးပတ် ၅ ပေမှပေအထိ ရှိတတ်သည်။ ထင်းအဖြစ် ခုတ်လှဲပြီးသောအခါ အပင်လိုက် ထုတ်ယူရန် ခဲယဉ်းသဖြင့် တစ်ပေခန့်စီ ဖြတ်ပြီးမှ လှေများလှည်းများဖြင့် မြို့အရောက် တင်ပို့ရောင်းချလေ့ရှိကြသည်။

ထင်းဆိုက်ရသော ကနစိုပင်၏ အရွက်နှင့်အဖူးများ

ပင်လယ်ကနစိုသားသည် ခိုင်မာ၍ အလွန်လေးသည်။ အစိမ်းလိုက်ခွဲစိတ်မှ လွယ်ကူသည်။ အသား၏ အရောင်မှာနီညစ်ညစ်ဖြစ်၏။ ကနစိုသားကို တံတားတိုင်များနှင့်လှေကိုယ်ထည်များအဖြစ် အသုံးပြုရန်လည်း အထူးကောင်းသည်။ လှည်းဘီး၊ လှော်တက်၊ ရွက်တိုင် စသည်များအပြင် ပုဆိန်၊ လက်ကိုင်ကဲ့သို့ ခိုင်ခံ့သော လက်ကိုင်နှင့်အရိုးများ ပြုလုပ်ရန်အတွက်လည်း အလွန်သင့်လျော်သော အသားဖြစ်သည်။

ကနစိုပင်သည် အပေါက်မြန်၍ အစေ့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကိုင်းပြတ်ကိုသော်လည်းကောင်း စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။

ကနစိုးပင် ။ ။ ကနစိုးသီးကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကလေးလူကြီး မကျန် စားဖူးကြသဖြင့် ကနစိုးပင်ကို လူတိုင်းပင်သိကြပေမည်။ ကနစိုးပင်သည် အမြစ်မီးပင်မျိုးဖြစ်၍ အထက်နှင့်အောက်မြန်မာပြည် မိုးများသော ဒေသများတွင်ပေါက်သည်။ အရွယ်မှာ အလတ်စားမျိုး ဖြစ်သဖြင့် အမြင့်ပေ ၄၀မှ၅၀အထိ၊ ပင်စည်လုံးပတ် ၃ ပေမှ ၅ ပေအထိသာ ရှိကြသည်။ ကနစိုးသား၏ အရောင်မှာညို၍ အသင့်အတင့်မာသည်။ တပို့တွဲနှင့်တပေါင်းလများတွင် ပန်းပွင့်၍ တန်ခူးနှင့် ကဆုန်လများတွင် အသီးများ မှည့်

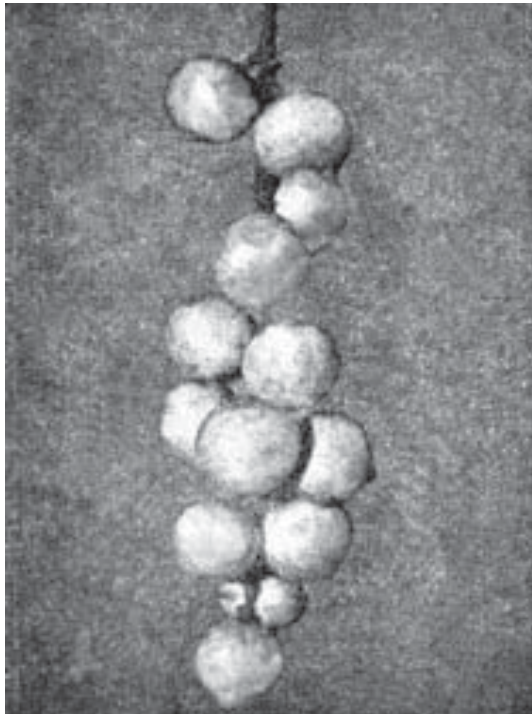
ကြသည်။ ထိုအချိန်၌ တစ်ပင်လုံး ဝါဝင်းလှမတတ် လှပစွာ တွဲရရွဲသီးနေသော ကနစိုးသီးတို့မှာ မြင်ရသူများအဖို့ သွားရည်ကျစရာ ဖြစ်တော့၏။ စပျစ်သီးခိုင်ကဲ့သို့ အပြတ်လိုက်၊ အခိုင်လိုက်သီးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့က မြန်မာစပျစ်သီးပင်ဟူ၍ပင် အမည်ပေးထားကြသည်။

ကနစိုးသီးသည် မမှည့်သေးမီအချိန်တွင် အစိမ်းရောင်ရှိ၍ မှည့်လာသောအခါမှ ဝါလာသည်။ အခွံဝါ အတွင်းရှိ နှင်းဆီရောင်ဖျော့ဖျော့ အမြွှာသုံးခုကို လူတို့စားသုံးကြသည်။ အမြွှာများအတွင်း၌ အစေ့တစ်စေ့စီပါရှိ၏။ ကနစိုးသီးတွင်အချို့ သို့မဟုတ် ချိုချင်မျိုးနှင့် အချင်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးထင်ရှားရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစေ့များကိုသာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဒပ်ချအရွေ့အနို့ယကျွန်းစုတွင်မူ အကိုင်းဆက်နည်းဖြင့်မျိုးပွားစေသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း စမ်းသပ်ကြည့်သင့်ပေသည်။

မိုးဦးကျ ဥတုပြောင်းချိန်တွင် ကလေးသူငယ်များသည် ကနစိုးသီးကို အလွန်အကျွံစားမိရာမှ ဝမ်းကိုက်ခြင်း၊ ဓာတ်လျှောခြင်းများ ဖြစ်ပွားတတ်သဖြင့် လူကြီးမိဘလုပ်သူများ သတိထားဖို့လိုသည်။

ကနစိုးသားမှာ လူအဖို့ အသုံးမဝင်လှသဖြင့် ဤအပင်ကို အသီးရရန်အတွက်သာ စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြသည်။

ဝါဝါဝင်း၍ စားချင်စဖွယ်ကောင်းသည့် ကနစိုးသီးတွဲ

ကမာခွံဘဝမှ လက်မှုပညာအစွမ်းဖြင့် ကနကမာ အလှကုန်ပစ္စည်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားသောအခါ

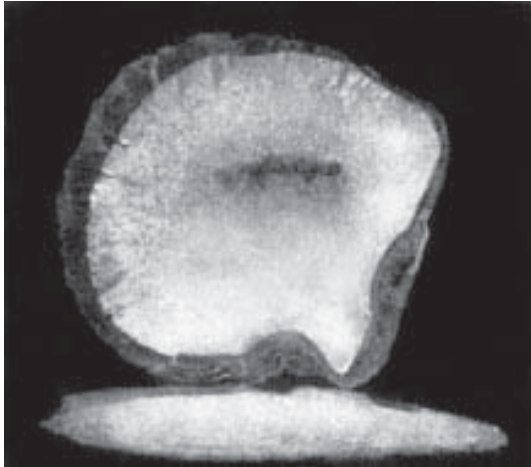
ကနကမာ ။ ။ခုံး ကမာ ယောက်သွားစသော ခရုခွံများတွင် အထပ် ၃ ထပ်ရှိသည့်အနက် အချို့သော ခရုခွံတို့၌ အောက်ဆုံး သို့မဟုတ် အတွင်းဖက်အကျဆုံးအထပ်မှာ ချောမွတ်ပြောင်လက်၍ ပုလဲရောင် ထနေသည်ကို တွေ့ဘူးကြပေမည်။ ဤအထပ်မှာ ကနကမာအထပ်ဖြစ်၍ ဤအထပ်မျိုး ပါရှိသည့်ခရုခွံများကို ကနကမာဟုခေါ်ကြသည်။

ကနကမာအထပ်တွင် ပါဝင်သောပစ္စည်းများမှာ ပုလဲတွင် ပါဝင်သောပစ္စည်းများနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထုံးဓာတ်ပါသောပစ္စည်းနှင့် ဦးချိုကဲ့သို့မာသောပစ္စည်းတို့သည် အဆင့်ဆင့်အထပ်ထပ် တည်နေကြသည်။ ထိုအထပ်များပေါ်သို့ အလင်းကျရောက်သောအခါ အထပ်တို့၏ လွတ်နေသော အစွန်းများက အလင်းကို ယိုင်စေသောကြောင့် စိမ်း၊ နီ၊ ဝါ၊ ပြာစသော သက်တံ့ရောင်များ ဖြစ်ပေါ်လာ၍ လှပသောကနကမာရောင် ထွက်လာသည်။

ကနကမာ အထပ်ပါသော ခရုခွံများကို ကမ္ဘာ့အပူပိုင်းဒေသများ၏ ကမ်းရိုးတန်းများတွင် တွေ့ရတတ်သည်။ တောင်ပင်လယ်ကျွန်းများ (ပစိဖိတ်တောင်ပိုင်းကျွန်းများ)၊ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစု၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်၊ ပနားမားနိုင်ငံ၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည် တောင်ပိုင်း၊ ဂျပန်ကျွန်းတိုက်နှင့်မလ္လာယုကျွန်းဆွယ် (ပသျူးကျွန်းစွယ်) တို့တွင် အထူး ပေါများသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ် ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ အကောင်းဆုံး ကနကမာများကို ဩစတြေးလီးယားတိုက်နှင့် သီဟိုဠ် ကျွန်းတို့မှရသည်။ ပနားမားနိုင်ငံမှ ရသော ကနကမာမှာ သေးငယ်၍ အသားထူသည်။ မြောက်အမေရိကတိုက်၊ မစ္စစပီမြစ်နှင့် အခြားမြစ်များရှိ ရေချိုခုံးကောင်းများမှလည်း ကနကမာများကို ရရှိတတ်ပေသည်။

ကနကမာဖြင့် ရင်ထိုး၊ ကြယ်သီး၊ လည်ဆွဲစသော လက်ဝတ်တန်ဆာများကိုလည်းကောင်း၊ ဆေးလိပ်ခွက်၊ ပြာပန်းကန်၊ ဓါးရိုး၊ ထီးရိုး၊ ဓါတ်ပုံဘောင်စသော လူ့အသုံးအဆောင်များကိုလည်းကောင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ သစ်သား၊ ယွန်းထည် စသည်တို့နှင့် ဖက်စပ်၍လည်း တူရိယာနှင့် အိမ်သုံးပရိဘောဂများတွင် ပန်းကွက်များ ဖော်ရာ၌ ကနကမာကို အသုံးပြုကြသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကနကမာဖြင့် ပြုလုပ်သော ပစ္စည်း အသုံးအဆောင်များကို အထူးသဖြင့် မြိတ်နယ်မှ ပြုလုပ် ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

ယခုအခါ ပလပ်စတစ်ဖြင့်လည်း နုကမာအတူကို ပြုလုပ်ကြရာ ကနကမာအတူမှာ ကနကမာစစ်ကဲ့သို့ပင် လှပ၍ ကနကမာစစ်ထက် အဖိုးချိုသည်။ (ကမာ၊ ခရုခွံ၊ ပုလဲ- လည်းရှု)

အတွင်းသား ပုလဲရောင်ထနေသည့် ကနကမာခွံ

ကနေဒါနိုင်ငံ

ကနေဒါနိုင်ငံ ။ ။ကနေဒါနိုင်ငံသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ မြောက်ဘက်တွင်တည်ရှိ၍ အနောက်ဘက်စွန်းရှိ အလာစကာနယ် မှတစ်ပါး မြောက်အမေရိကန်၏ မြောက်ပိုင်းဒေသ အားလုံး ပါဝင်သော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ အရှေ့နှင့် အနောက်မှာ မိုင်၂၇၀၀ ကျော်ရှည်လျား၍ မြောက်ဘက်နှင့် တောင်ဘက်မှာ (အာတိတ် ကျွန်းစုများမပါ) မိုင် ၁၆၀၀ ခန့်ရှိ ပြီးလျှင်၊ ဧရိယာအားဖြင့် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၈၄၃၁၄၄ မိုင်ခန့်မျှ ကျယ်ဝန်းသည်။ ဥရောပတိုက်နှင့် အကျယ်အဝန်းတူမျှလျက် ကျယ်ပြန့်၍ အဖိုးထိုက်တန်သော သစ်တောကြီးများရှိခြင်း၊ မြေတွင်းမြေပွတ် သဘာဝပစ္စည်းအား ပြည့်စုံကြွယ်ဝခြင်း တို့ကြောင့် သန်းပေါင်း ၂၀၀ ခန့်မျှသော လူများပင် ချောင်ချီစွာနေထိုင် အသက်မွေးနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ယခုလက်ရှိ လူဦးရေမှာ ၁၄ သန်းကျော်မျှသာ ဖြစ်သည်။

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ သွင်ပြင်အနေအထားကို သဘာဝဒေသကြီး ၅ ခုဖြင့် ခွဲဝေပိုင်းခြားနိုင်သည်။ ယင်းတို့မှာ လောရင်းရှန်းကုန်းပြင်မြင့်၊ အတ္တလန္တိတ် ကမ်းခြေဒေသ၊ စိန်လောရင်မြစ်ဝှမ်းဒေသ၊ ပရေရီ လွင်ပြင်ဒေသနှင့် အနောက်ဘက်တောင်တန်းဒေသတို့ ဖြစ်ကြ၏။

လောရင်းရှန်း ကုန်းပြင်မြင့်သည် အာတိတ်သမုဒ္ဒရာကမ်းခြေနှင့် ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်အော် ကမ်းခြေတို့မှ တဖြည်း

ဖြည်း မြင့်တက်လျက် တောင်ဖက်အိုင်ကြီးငါးအိုင်နှင့် စိန်လောရင်မြစ်အထိ ကျယ်ပြန့်စွာတည်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ကနေဒါ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်ရှိ၍ သစ်တောများဖြင့်ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည့်ပြင် ရေအိုင်များလည်း အထူးပေါများသည်။ ထိုကုန်းပြင်မြင့်၏ ထက်ဝက်ခန့်မှာ ပေ ၁၀၀၀ ပင် မမြင့်တတ်ကြသော်လည်း အချို့နေရာတို့၌မူ ပေ ၆၀၀၀ အထိ မြင့်လေသည်။ မြောက်ဘက်ဖျားမှာ ရာသီဥတုအလွန်အေး၍သစ်ပင်ကြီးများ မပေါက်နိုင်သည့် အတွက် ကျတ်တီးပြင်ဒေ သဟု ခေါ်ကြ၏။ မြေဩဇာ ခေါင်းပါးသဖြင့် လယ်ယာလုပ်ငန်း မထွန်းကားသော်လည်း၊ တွင်းထွက်ပစ္စည်းအား ပြည့်စုံခြင်း၊ သစ်တောများမှ သစ်ပျော့ဖတ်နှင့် သားမွေးကောင်များ ရရှိခြင်း၊ ရေအေး သုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကြွယ်ဝခြင်း တို့ကြောင့် ထိုကုန်းပြင်မြင့်သည် ကနေဒါနိုင်ငံအတွက် အထူးအရေးပါလေသည်။

အတ္တလန္တိတ် ကမ်းခြေဒေသတွင်ကမ်းရိုးတန်း နယ်များဖြစ်သော နယူးဗရန်ဒွစ်၊ နျူးဖောင်းလန်၊ နိုဗီစကိုးရှားနှင့် ပရင့်အက်ဒွပ်ကျွန်းများ ပါဝင်ကြ၏။ အက်ပလက်ချီယန်တောင်၏ အဆက်ဖြစ်သော တောင်ရိုးတောင်ကုန်းများရှိသဖြင့် မြေမျက်နှာပြင်မှာ မညီညာလှဘဲ လှိုင်းထ ကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ နျူးဖောင်းလန်သည် လားဗရာဒေါ ရေအေးစီးကြောင်း ရှိသည့်အတွက် အလွန်အေးသော်လည်း၊ ကျန်

နယ်များတွင် ရာသီဥတု မျှတညီညွတ်သည်။ အဖိုးတန်သစ် တောများ ရှိသည့်ပြင်၊ မြေဩဇာကောင်းသော နေရာကွက် များလည်း အနှံ့အပြား ရှိသည်။ ကမ်းခြေတလျှောက်တွင် နက်ရှိုင်းကောင်းမွန်သော သင်္ဘောဆိပ်များ ပေါများ၏။

စိန်လောရင့် မြစ်ဝှမ်း ဒေသသည် ကနေဒါ၏ သဘာဝ ဒေသတို့တွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သော်လည်း လူဦးရေအများဆုံး နေထိုင်ရာဒေသ ဖြစ်သည်။ လယ်ယာ လုပ်ငန်းအတွက် ကောင်းမွန်သောဒေသ ဖြစ်သည့်ပြင် ရေအားပေးများ သဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားသည်။ ကွီဗက်မြို့၊ မွန်း ထရီးအောမြို့၊ အော့တဝမြို့ ကဲ့သို့သော မြို့ကြီးများသည် ထိုမြစ်ဝှမ်းဒေသ၌ ရှိကြ၏။

ပရေရီလွင်ပြင်ဒေသသည် လောရင်းရှန်း ကုန်းပြင်မြင့် ဆုံးရာ ဝင်နီပက်မြို့၏ အရှေ့ဖက်နားမှ ရော့ကီး တောင်တန်း များ အထိ မိုင်ပေါင်း ၈၀၀ခန့် ကျယ်ပြန့်၏။ ထိုဒေသတွင် မနီတိုးဗားနယ်၊ ဆက်စကက်ချီဝမ်နယ်နှင့် အယ်လဗားတား နယ်များပါဝင်ကြသည်။ မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင် သစ်တော များပေါက်ရောက်၍ တောင်ဘက်ပိုင်းသည် ညီညာပျံ့ပျူး လေသည်။ မြေဩဇာ ကောင်းမွန်ထက်သန်သည့် အ လျောက် လယ်ယာလုပ်ငန်းထွန်းကားသည့် အချက်အခြာ ဒေသကြီးဖြစ်ရာ ထိုဒေသသည် ကနေဒါနိုင်ငံအဖို့မြေကြီး မှ ရွှေသီးရာအရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

အနောက်ဘက် တောင်တန်းဒေသသည် ဗြိတိသျှကိုလမ္ဗီး ယားနယ်၊ ယူးကွန်းနယ်နှင့်အယ်လဗားတားနယ် အနက် ဘက်နယ်စပ် တလျှောက်တွင် ကျရောက်၍ တောင်စဉ် တောင်တန်းများ ယှဉ်ပြိုင်လျက်တည်ရှိသည်။ အရှေ့ဘက်ဆုံး တောင်တန်းမှာ ရော့ကီးတောင်ဖြစ်၍ အနောက်ဖက်မှ ယှဉ်နေသော တောင်တန်းများမှာ ဆဲလကတ်တောင် နှင့် ကမ်းရိုးတန်းတောင်များ ဖြစ်သည်။ ရော့ကီးတောင်တန်း မှာ ပေ ၇၀၀၀ မှ ၁၃၀၀၀ ကျော်အထိ မြင့်၏။ (ရော့ကီး တောင်တန်း ရှု) သို့ရာတွင် အမြင့်ဆုံး တောင်ထိပ်များ မှာ ယူးကွန်းနယ်တွင် ရှိသောလိုဂန်တောင်ထိပ် (ပေ ၁၁၉၈၅၀)နှင့် စိန်အီလိုင်ယက်တောင်ထိပ် (ပေ ၁၈၀၀၀) တို့ဖြစ်ကြ၏။ ဗြိတိသျှကိုလမ္ဗီးယားနယ်တွင် မြေဩ ဇာကောင်းသော ချိုင့်ဝှမ်းဒေသ ရှိသဖြင့် သစ်သီးပင်များ စိုက်ပျိုးကြ၍ နို့ထွက်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ကြသည်။

ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာနှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာဖက်တွင် မိုင်ပေါင်း ၁၃၀၀၀ ခန့်ရှည်သော ကမ်းရိုးတန်းရှိလျက်၊ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ ဖက်ရှိကမ်းရိုးတန်းမှာ အကွေ့ အကောက် အလွန်များ၏။ ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်အော်နှင့် စိန် လော့ရင့်ကွေ့တို့မှ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ အလယ်ဗဟိုခန့်သို့ ရောက်အောင် ရေကြောင်းခရီးဖြင့် အလွယ်တကူ သွား ရောက်နိုင်သည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင်အထင်ရှားဆုံးသော မြစ်

မှာ စိန်လော့ရစ်မြစ် ဖြစ်သည်။ မိုင် ၁၉၀၀၀ ခန့်ရှိ၍ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာထဲသို့ စီးဝင်၏။ နယ်လဆင် မြစ်၊ ချာချီမြစ်နှင့် ဆက်စကက် ချီဝမ်မြစ်များသည် ဟဒ်ဆန် ပင်လယ်အော်ထဲသို့ စီးဝင်ကြ၍ ၂၅၁၄ မိုင် ရှည်သော မက္ကင်ဇီမြစ် သည်အာတိတ်သမုဒ္ဒရာထဲသို့စီးဝင်၏။ အ နောက်ဘက်တွင် ကိုလမ္ဗီးယားမြစ်ဖရောမြစ်နှင့် ယူးကွန်း မြစ်တို့သည် ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာထဲသို့ စီးဝင်ကြသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် တောင်ဘက်နယ်စပ်ရှိ အိုင်ကြီး ငါး အိုင်အပြင် ကုန်းတွင်းရေအိုင် အမြောက်အမြားလည်း ရှိ၏။ ထိုအိုင်များမှာ အင်းငယ်၊ အိုင်ငယ်ကလေးများမှ မိုင် ပေါင်းများစွာ ကျယ်ဝန်းသည့် ရေအိုင်ကြီး များအထိ အရွယ်အစားစား ဖြစ်ကြသည်။ ထင်ရှားသော အိုင်ကြီး များမှာ မနီတိုးဗား၊ ဝင်နီပက်၊ ဂရိတ်ဗဲယား၊ ဂရိတ်ဆလေ့ စသည်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ အတော်အတန်ကြီးမားသော ရေချိုအိုင်များစွာလည်း ရှိသေးသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် မြစ်များ၊ အိုင်များ၏ စုစုပေါင်း အကျယ်အဝန်း မှာစတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၂၂၈၀၀၀ မျှရှိလေသည်။(ဂ ရိတ် လိတ် ဒေသ- ရှု)

ကနေဒါနိုင်ငံသည် ကြီးမားကျယ်ဝန်း၍ အာတိတ်ဇုန်နှင့် သမုဒ္ဒရာတို့တွင် ကျရောက် တည်ရှိသည့် အလျောက် ရာသီဥတု အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဒေသအများတို့မှာ ဆောင်းအခါတွင် အလွန်အေး၍ နွေ အခါတွင် အတန် ပူပြင်းကြသည်။ မြောက်ဘက်ဖျား ကျသော ယူးကွန်းနယ်၊ အနောက်မြောက် နယ်နှင့် ကွီဗက် နယ် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် အာတိတ်ရာသီဥတုကို ရရှိကြ၍ ဟဒ်ဆန် ပင်လယ်အော် သည် တစ်နှစ်လျှင် ကိုးလမျှရေခဲ လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကနေဒါမြောက်ပိုင်းတလျှောက် တွင် နှင်းများသာ အကျများ၍ မိုးအရွာနည်း၏။ တောင်ဘက်ကျသော ဒေသများတွင် ပူနွေးမျှတသော ရာသီဥတုကို ရရှိကြသည်။ အရှေ့ဘက်၌ရှိသော ကမ်းရိုး တန်းနယ်များမှာ နေကျကျပူ သော်လည်း အနေတော်မျှဖြစ် သော နွေဥတုမျိုးကို ရရှိ၍ မိုးရွာသွန်းခြင်း များသည်။ ပရေရီလွင်ပြင်ဒေသတွင် အေးမြသော ဆောင်းဥတုကို ရရှိ သော်လည်း ရော့ကီးတောင်တန်း များဘက်မှ တိုက်ခတ် လာသော 'ချိန်တ'ခေါ်လေပူများကြောင့် အအေး ဒဏ်မပြင်းထန်လှချေ။ သို့ရာတွင် ရော့ကီးတောင်တန်း များကပင် ပစိဖိတ်ဘက်မှ တိုက်ခတ်လာသည့် ရေခိုးရေငွေ့ ပါသောလေတို့ကို တားဆီးထားပြန်သဖြင့် ပရေရီ လွင်ပြင်ဒေသ၏ အနောက်တောင်ပိုင်းမှာ မိုးခေါင်သည်။ ပစိဖိတ်ကမ်းခြေ တလျှောက်တွင်မူ မိုးများစွာရွာသွန်း၍ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာမှတိုက်ခတ်လာသည့် ပူနွေးသောလေကြောင့် အရှေ့ဖက် ကမ်းခြေဒေသတို့ထက် ပို၍ ပူနွေးသည်။

ရော့ကီးတောင်တန်း နောက်ခံနှင့် ရှုခင်းသာသည့် မာလိုင်း အိုင်

ကနေဒါနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သိုးမွေးမွေးမြူခြင်း လုပ်ငန်းများအထူးထွန်းကားသဖြင့် လူဦးရေ လေးပုံတစ်ပုံမှာ စိုက်ပျိုး မွေးမြူသူ များ ဖြစ်ကြသည်။ ပရေရီလွင်ပြင်များ တွင် ဂျုံ၊ မုယောစပါး၊ မြင်းစားဂျုံ၊ ဘီသွာလျှော် (နှမ်း ချပ်လျှော်)နှင့် မြက်ရေစာများကို စိုက်ပျိုးကြ၍ သိုး၊ နွား အမြောက်အမြား မွေးမြူကြသည်။ အရှေ့ဘက်ရှိ ကမ်း ရိုးတန်းနယ်များတွင် အာလူး၊ မုန်လာဥပိုင်းနှင့် သကြား မုန်လာများကို အထူးစိုက်ပျိုးကြ၏။ သစ်သီး အထွက်များ သော နယ်များမှာ အရှေ့ဘက်တွင် နိုမာစကိုးရှားနယ်နှင့် အွန်တေးရီပိုးနယ် တို့ဖြစ်၍ အနောက်ဘက်တွင် ဗြိတိသျှ ကိုလမ္ဘီးယားနယ် ဖြစ်သည်။ အွန်တေးရီယိုးနယ် တောင် ပိုင်းနှင့် ကွီဗက်နယ်တို့တွင် ဆေးကိုအကြီးအကျယ်စိုက် ကြ၏။ သိုးမွေး အများဆုံးထွက်သောနယ်မှာ အယ်လဗား တားနယ် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုး မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင် အားပေးသော သဘောဖြင့် အစိုးရ တို့သည် အ အေးဓာတ်သုံး ကုန်လောင်ရုံများနှင့် ကျိုမြင့်များကို ကူညီ ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည့်ပြင် စမ်းသပ် လေ့လာမှုအတွက် စိုက်ပျိုးခြံများဖွင့် ပေးခြင်း၊ မီးရထားလမ်းများသွယ် ဖောက်ပေးခြင်းများကိုလည်းဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

အရှေ့မှအနောက်သို့ ကန်လန်ဖြတ် တည်ရှိလျက် နိုင်ငံ အကျယ်အဝန်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံကျော်ကို ဖုံးလွှမ်း ပေါက်ရောက် နေသော သစ်တောများမှာကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဒုတိယ အရေး ပါသော သဘာဝပစ္စည်းအားပင် ဖြစ်၏။ သစ်ထုတ်လုပ်ငန်း အတွက် အသုံးပြုလျက်ရှိသော သစ်တောများ၏ အကျယ် အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၃၅၀၀၀ ခန့်မျှရှိ၍ ထုတ်လုပ် ရရှိသော သစ်သားများကို စက္ကူလုပ်ရန် သစ်ပျော့ဖတ် အတွက် အသုံး ချကြသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံသည် သတင်း စာစက္ကူ ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု၌ ကမ္ဘာတွင် ထိပ်တန်းမှ လိုက်နေ၏။ အဖိုးတန် သစ်တောများ ပျက်ပြုန်းတိမ်ကော သွားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ဧကပေါင်း ၇၅ သန်းကျော်ကို သစ်တောကြီးပိုင်းအဖြစ် သီးသန့်ထားရှိသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံသည် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေ အမြောက် အမြား ရရှိ၏။ ငါးဖမ်းရာဌာနတို့ကို ကုန်းတွင်းမြစ် ချောင်း အင်းအိုင်တို့၌ ဖမ်းသော ရေချိုငါးဖမ်းရာဌာန၊ ပင်လယ်၌ ဖမ်းသော အတ္တလန္တိတ်ငါးဖမ်းရာဌာနနှင့် ပစိဖိတ်ငါးဖမ်းရာ ဌာနဟူ၍ သုံးနေရာ ခွဲခြားထားသည်။ ရေချိုငါးဖမ်းရာဌာနမှ ရသော ရေချိုငါးများမှာ ပြည်တွင်း သုံး ဖြစ်သွားကြသော်လည်း ပင်လယ်မှရသော ငါးများ မှာ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို အထူး ဖွံ့ဖြိုးစေသည်။ အတ္တလန္တိတ် ငါးဖမ်းရာ ဌာနမှ ကော့ဒါး၊ ပုဇွန်တုပ်ကြီး နှင့် ကမာများကိုရ၍ ပစိဖိတ် ငါးဖမ်းရာဌာနမှ ဆာမန်းငါးကို အများအပြား ရရှိသည်။ ဗြိတိသျှကိုလမ္ဘီးယားနယ်နှင့် နိုဗာစကိုးရှားနယ်တို့တွင် ငါးသေတ္တာလုပ်ငန်းများ ထွန်း ကား၏။

သားမွေးကောင်များ မွေးမြူသော လုပ်ငန်းမှာ ပရင့်

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဝင်ငွေကောင်းလှသည့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်း

အကွဲဒပ်ကျွန်း၊ အွန်တေးရီးယိုးနယ်၊ ကွီဗက်နယ်နှင့် မနီတိုးဗီးနယ်တို့တွင် ထွန်းကား၍ အရေးပါသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ မွေးမြူသော သားမွေးကောင်များမှာ မြေခွေးဖြူများ၊ မြေပါကြီးများ၊ မြေပါမွေးရည်များ၊ မြေပါဖြူများ၊ ဗီဗာဖျံများနှင့် ကြွက်ကတိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ သားမွေးအရောင်းအဝယ်မှာ အထူးကောင်းမွန်သည့်အလျောက် ယခုအခါ ကနေဒါ နိုင်ငံတွင် သားမွေးကောင်မွေးမြူသောခြံပေါင်း ခြောက်ထောင်ကျော် ခုနစ်ထောင်ခန့် ရှိနေလေပြီ။

ကနေဒါနိုင်ငံသည် သယံဇာတပစ္စည်းများလည်း ပေါများကြွယ်ဝ၏။ အဓိကအရေးကြီးသောသတ္တုများမှာ ရွှေ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ နစ်ကယ်၊ကြေးနီ၊ သွပ်၊ ငွေ၊ ခဲ၊ ကိုဗော့နှင့် ကျောက်ဂွမ်းများ ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ရွှေထွက်သော နိုင်ငံများတွင် ကနေဒါသည် တတိယလိုက်သည့်ပြင် ကမ္ဘာတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော နစ်ကယ်အားလုံး၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကနေဒါမှ ထွက်လေသည်။ ကမ္ဘာ၌သုံးလျက်ရှိသော ကျောက်ဂွမ်းများကိုလည်း ရာခိုင်နှုန်းအပြည့်လောက် ပင် ကနေဒါမှထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိခဲ့၏။ အွန်တေးရီးယိုးနယ်သည် သတ္တုတူးဖော်ရာ အဓိကနယ်ဖြစ်လျက် ထိုနယ်မှ ရွှေနှင့် ကြေးနီတို့ကို အများအပြား ရရှိလေသည်။ အနုမြူဗုံး(အက်တမ်ဗုံး) လုပ်ရာ၌ အထူး အရေးကြီးသော ယူရေး နီးယမ်းသတ္တုကို ဂရိတ်ဗယားရေအိုင်ကြီးအနီး၌ တွေ့ရ၏။ ကျောက်မီးသွေးကို အရှေ့ဘက်ပိုင်းတွင် နိုဗါစကိုးဂျားနယ်နှင့် နယူးဗရန်စွန်နယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ အနောက်ပိုင်း

ယူးကွန်ပြည်နယ် ကလွန်းဒိုက်ဒေသ၌ ရွှေကျင်နေသူတစ်ဦး

တွင် အယ်လဗားတားနယ်နှင့် မြိတီသျှ ကိုလံဗွီးယားနယ်တို့၌လည်းကောင်း တူးဖော်ရရှိ၏။ သို့ရာတွင် သံထွက်၍ သံလုပ်ငန်းထွန်းကားသော အွန်တေးရီးယိုးနယ်နှင့် ကွီဗက်နယ်တို့မှ မိုင်၁၀၀၀ကျော်၂၀၀၀ နီးပါးမျှ ခရီးကွာလှမ်းသဖြင့် အရေးပါသင့်သလောက် မပါလှချေ။ ရေနံတွေ့ရှိ တူးဖော်သောနယ်များမှာ အယ်လဗားတားနယ်၊ အနောက်မြောက်နယ်၊ အွန်တေးရီးယိုးနယ်နှင့် နယူးဗရန်စွန်နယ်များ ဖြစ်ကြလေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံသည် သဘာဝ ပစ္စည်းအား ကြွယ်ဝသည့်ပြင် ရေအားလည်း သုံးမကုန်နိုင်လောက်အောင် ပေါများ

ကနေဒါနိုင်ငံ အနောက်ပိုင်းတစ်နေရာ၌ မြင်းဆွဲကောက်ရိတ်စက်များဖြင့် ဂျုံပင်များကို ရိတ်သိမ်းနေစဉ်

သဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဖက်၌ အလားအလာ များစွာကောင်းမွန်လှသည်။ မကြာလှသေးသော နှစ်များအတွင်းက စက်မှုလုပ်ငန်းများ သိသိသာသာ တိုးတက်လာသည့်အတွက် ယခုအခါ စက်မှုလုပ်ငန်းထွက်ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးမှာလယ်ယာလုပ်ငန်းထွက် ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးထက်အတန်ပင် ပိုလျက်ရှိသည်။ စက်ရုံကြီးများမှာ အများအားဖြင့် စိန်လောရင့် မြစ်ဝှမ်းတလျှောက်၊ အွန်တေးရီးယိုးနယ်နှင့် ကိုဗက်နယ် တောင်ဘက်နယ်စပ်တလျှောက်၌ ရှိသောမြို့ကြီးများတွင်တည်ရှိကြသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းမျိုးစုံရှိသော မြို့ကြီး ၂ မြို့မှာ မွန်းထရီးအောမြို့နှင့် တိုရွန်တိုမြို့တို့ဖြစ်၍ အခြားသော မြို့များမှာယေဘုယျအားဖြင့် လုပ်ငန်းတစ်မျိုး တစ်မျိုးအတွက်သာ ထင်ရှားကြသည်။ အွန်တေးရီးယိုးနယ်ရှိ ဝင်ဆာမြို့တွင် မော်တော်ကားလုပ်ငန်း ကြီးကျယ်၍ ဟယ်မီလတန်မြို့သည် ကနေဒါနိုင်ငံ၏ သံမဏိလုပ်ငန်းဗဟိုဌာနကြီးဖြစ်သည်။ ကိုဗက်မြို့သည် စက္ကူစက်များအတွက် ထင်ရှား၏။ ပရေရီလွင်ပြင်ဒေသရှိ ဝင်နီပက်မြို့၊ အက်ဒမန်တန်မြို့နှင့် ကယ်လဂါရီမြို့များတွင် ဂျုံမှုန့်ကြိတ်ခြင်းနှင့် အမဲသားစည်သွတ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလေသည်။ ငါးသေတ္တာလုပ်ငန်းအတွက် ထင်ရှားသောမြို့တို့မှာ ဗြိတိသျှကိုလမ္ဗီးယားနယ်ရှိ ဗန်ကူးဗားမြို့နှင့် နယူးဗရန်ဒွစ်နယ်ရှိ စိန်ဂျွန်းမြို့တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ကြသော လူများမှာ ဗြိတိသျှနှင့် ပြင်သစ်လူမျိုး အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့မှာ အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားစဉ်က ကနေဒါဖက်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာကြသော ကိုလိုနီနယ်သစ်ထူထောင်သူများဖြစ်၍ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့မှာ ၁၈ ရာစုနှစ်အတွင်းက ကနေဒါသို့ ရောက်လာကြသူများ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်မီနှင့် ဖြစ်ပြီးစအချိန်တို့တွင် ဗြိတိသျှကျွန်းစုမှ ဗြိတိသျှ လူမျိုးများစွာတို့သည် ကနေဒါသို့ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ ကိုဗက်နယ်မှတစ်ပါး ကျန်နယ်အားလုံးတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာ ရုံးသုံးဘာသာဖြစ်သော်လည်း လူဦးရေ လေးပုံတစ်ပုံကျော်တို့မှာ ပြင်သစ်စကားကိုသာ ပြောဆိုသုံးစွဲကြသည်။ လူဦးရေ ၁၄ သန်းကျော်ရှိသည့် အနက် တိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသော အက်စကီးမိုးနှင့် ရက်အင်ဒီးယန်းတို့မှာ ၁၂၅၀၀၀ခန့်သာရှိလေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ပညာရေးမှာ အထူးခေတ်မှီသည့်အားလျော်စွာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးများနှင့် ရင်ပေါင်တန်းလိုက်နိုင်သည်။ မြို့ကြီးတိုင်းတွင် အထက်တန်းကျောင်းများ၊ ကောလိပ်ကျောင်းများနှင့် စီးပွားရေးကျောင်း များရှိ၍နယ်အ

သီးသီးတို့၌လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီးများ ရှိလေသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ တက္ကသိုလ်ကျောင်း အားလုံး၌ကျောင်းသားဦးရေ တစ်သိန်း ကျော်ရှိ၏။

တိုင်းပြည် စည်ကားတိုးတက်စေရန် ရည်သန်လျက် အစိုးရ တို့သည် မီးရထားလမ်းဖောက်လုပ်ခြင်းကို အထူးအားပေးခဲ့သည်။ ကနေဒါယန်ပစ်ဖိတ် မီးရထားလမ်းကြီးမှာ ၁၈၈၅ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ် ပြီးစီးခဲ့၏။ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ တသီးပုဂ္ဂလပိုင် မီးရထားလမ်း အချို့ကို အစိုးရက သိမ်းယူပြီးနောက် ထိုမီးရထားလမ်းတို့ကို စုပေါင်းကာ ၁၉၂၃ခုနှစ်တွင် ကနေဒါယန်နေရှင်နယ် မီးရထားအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ လေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းမှာလည်း များစွာတိုးတက်လျက်ရှိရာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် အာတိတ်ဒေသတို့သို့ လေကြောင်းဖြင့် သွားလာနိုင်သည်။ လေယာဉ်ပျံများမှာ ပြည်တွင်းပြည်ပ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အတွက်သာမက ကနေဒါနိုင်ငံ၏ အဖိုးတန်လှသောသစ်တောကြီးများကို မီးဘေးမှကာကွယ်ရာ၌လည်း များစွာအသုံးဝင်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်း၌ မော်တော်ကားလမ်းများကို တိုးတက်ဖောက်လုပ်ခဲ့ကြ၏။ နယ်အသီးသီးရှိ ကုန်းလမ်းများကိုဆက်သွယ်ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ကနေဒါနိုင်ငံတစ်ဖက်ဖျားမှ တစ်ဖက်ဖျားသို့ ပေါက်ရောက်သည့် မိုင် ၅၀၀၀ခန့် ရှည်လျားသော နိုင်ငံဖြတ် မီးရထားလမ်းကြီးကို ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဖွင့်ခဲ့၏။

ကနေဒါနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်လျက် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးကို အစောဆုံး ရရှိသော ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ ဖြစ်၏။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ်အရ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံ၏ ရှင်ဘုရင်သည် ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ထိုဘုရင်၏ ကိုယ်စားကနေဒါ ဒိုမီနီယန်ကို တာဝန်ခံရသူမှာ ဘုရင်ခံချုပ် ဖြစ်၍ နယ်အသီးသီးတွင်လည်း ဘုရင်ခံများ ထားရှိလေသည်။ ကနေဒါပါလီမန်မှာ အေ့ဝမြို့တော်၌ ရှိပြီးလျှင် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်တို့ ပါဝင်ကြ၏။ အထက်လွှတ်တော် တွင် အမတ် ၉၆ ယောက်ရှိ၍၊ အောက်လွှတ်တော်တွင် အမတ်ပေါင်း ၂၄၅ ယောက်ရှိသည်။ ဒိုမီနီယန်တွင်ဘုရင်ခံချုပ်မှာ အကြီးအကဲဖြစ်သော်လည်း အုပ်ချုပ်မှုရေးရာတွင်မူ ပါလီမန်မှ တင်မြှောက်သော ဝန်ကြီးချုပ်ကသာလျှင် ကြီးကိုင်ခြယ်လှယ်လေသည်။

လူမျိုး အသီးသီးတွင် အမျိုးသားအထိမ်းအမှတ် ရှိကြသည့် နည်းတူ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ‘မေပယ်ရွက်’ မှာ အမျိုးသား အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်လေသည်။

ကနေဒါ၏စိတ်ဝင်စားဖွယ်အတိတ်ဘဝ

လွန်ခဲ့သောအနှစ်တစ်ထောင်ခန့်က ဥရောပတိုက်သားများစတင် တွေ့ရှိခဲ့၍ တစ်ခါက အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ်တို့ စားကျက် လှခဲ့သည့် ကနေဒါနိုင်ငံသည် ဒိုမီနီယန်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဤသို့တဆင့်ပြီး တဆင့် ကြီးပမ်းခဲ့ရပေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံသမိုင်းဥဋ္ဌဋ္ဌနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ။ ။ကနေဒါ နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကား စင်စစ်အားဖြင့် ကမ္ဘာသစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့ အင်အား ပြိုင်ကြသည်မှ စတင်၍ ကနေဒါ နိုင်ငံသည် နောက်ဆုံး၌ မည်သို့ မည်ပုံ လွတ်လပ် သည့် နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာသည့်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ကနေဒါ နိုင်ငံ တိုးတက်လာပုံမှာ အချက်အလက် များစွာတို့တွင် အမေရိကန် နယ်သစ်များ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကြီး ပမ်းပုံနှင့် ဆင်တူသည်။ သို့သော် မတူသည့်အချက်မှာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံသည် တော်လှန်ပုန် ကန်ခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်ရေး ကိုရခဲ့၍ ကနေဒါ နိုင်ငံမှာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးကို တဆင့်ပြီးတဆင့် တိုးတက် ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကနေဒါ နိုင်ငံကား ဗြိတိသျှ ဓနသဟာယနိုင်ငံများထဲတွင် ပထမဆုံး ဒိုမီနီယန်ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး ရခဲ့သည့်နိုင်ငံ ဖြစ်၏။

ကနေဒါသို့စတင်ရောက်ရှိ လာသူများ

မြောက်အမေရိကတိုက် တွင် လူဖြူများ ပထမဆုံး စတင် ရောက်ရှိလာရာ ဒေသ မှာ ကနေဒါဖြစ်သည်။ ထို ဒေသသို့ အေဒီ ၁၀ ရာစုနှစ် မတိုင်မီက နေ့စမန်လူမျိုး များသည် ဂရင်းလန်ကျွန်း မှတစ်ဆင့် ရောက်ရှိ လာခဲ့ သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့ သော် သက်သေခံ အထောက် အထား ဟူ၍ အခိုင်အမာ မတွေ့ရသေးချေ။ သို့ဖြစ်၍ အင်္ဂလန် ပြည်ရှင် သတ္တမ ဟင် နရီ ဘုရင်၏ လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းသော အီတာလျံ သင်္ဘောသား ဂျွန်ကဲဗျဲ သာလျှင် ကနေဒါနိုင်ငံကို ရှေးဦး

ဂျွန်ကဲဗျဲသည် ကနေဒါနိုင်ငံကို ဤသို့ ဦးစွာတွေ့ရှိခဲ့၏။

စွာတွေ့ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ (ကဲဗျဲဂျေ-လည်းရှု) ၁၄၉၇ ခုနှစ်တွင် အာရှတိုက်သို့ အရှေ့မြောက်ဘက်မှ သွား နိုင်သည့်လမ်းပေါက်ရှာဖွေရန် အင်္ဂလန်ပြည်မှ ထွက်ခဲ့သော ဂျွန်ကဲဗျဲသည် ငါးပေါများရာ ကနေဒါကမ်းခြေတ လျှောက်သို့ရောက်ရှိခဲ့ပြီးနောက် နျူးဖောင်းလန်နှင့် ကိပ် ဗရက်တန်ကျွန်းများကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရပိုင်အဖြစ် သိမ်း ပိုက်ခဲ့သော်လည်း ထိုနယ်သစ်များကို အင်္ဂလိပ် အစိုးရသည် အရေးမယူ ခဲ့ချေ။ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ အတွင်းဖက် ဒေသများ

ကိုမူ ပြင်သစ်လူမျိုးများ ကသာ လှည့်လည်သွားလာ စူးစမ်း ရှာဖွေခဲ့ကြ၏။

ဂျွန်ကဲဗျဲ၏နောက်တွင် ကနေဒါနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိ လာသူမှာ ပြင်သစ်လူမျိုး ဧကကာတီယေးဆိုသူဖြစ်၏။

(ကာတီယေး လည်း-ရှု) ကာတီယေးသည် ၁၅၃၄ ခုနှစ်တွင် စိန်လောရင့်ပင် လယ်ကျွေ့ကိုတွေ့ရှိခဲ့၍ နောက်တစ်နှစ်တွင် စိန်လော ရင့်မြစ်ကိုတစ်လျှောက်ကို ဆန် တက် လှည့်လည်ကာထို ဒေသ တပိုက်ကို ပြင်သစ်ပိုင် အဖြစ် နယ်သစ်တစ်ခု ထူ ထောင်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၅၄၂ ခုနှစ်တွင် ပျက်သွားလေ သည်။ ထိုနောက် အနှစ် ၇၀ခန့်ကြာသည့်တိုင်အောင် ပြင်သစ်တို့မှာ ပြည်တွင်းစစ် များ ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် နယ် သစ်များ ဆက်လက် ရှာဖွေ ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ကြချေ။ သို့ သော် ပြင်သစ် တံငါသည် များသည် နျူးဖောင်းလန်

ကျွန်းအနီးသို့ ငါးဖမ်းလာမြဲ လာနေခဲ့ရာမှ သားမွေး အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းသည် အကျိုးအမြတ်ရှိသော လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း သိရှိလာပြီးနောက် နယ်သစ်များ

ထူထောင်ကာ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား၍ နေထိုင်ကြ ပြီးလျှင် အိုးအိမ်သစ် တည်ခဲ့ကြသည်။

အခြေစိုက်ရာဒေသဖြစ်လာခြင်း

ကနေဒါတွင် နယ်သစ်များ အခြေတကျ စတင်တည် ထောင်ခဲ့သူကပြင်သစ်လူမျိုး ဆမ်မျူယယ် ဒါရှမ်ပလိန် ဆိုသူဖြစ်၍ သူ့ကို ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဖခင်ဟုလည်း ခေါ်စမှတ် ပြုကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ၁၆၀၄ ခုနှစ်၌ ယခုနိပါစကိုး ရှားခေါ်သည့် အာကေးဒီးယားတွင် နယ်သစ်တစ်ခုကိုလည်း ကောင်း၊ ၁၆၀၈ခုနှစ်တွင်ကား ကွီဗက်မြို့ကိုလည်းကောင်း စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ရှမ်ပလိန်သည် စိန်လောရင့် နှင့် အော့တာဝမြစ် များကို ဆန်တက်ခဲ့ရာ ဟျူရွန်နှင့် အွန်တေး ရီးယိုးအိုင်ကြီးများကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သူ့ကိုအစွဲပြု၍ မှည့်ခေါ်ခဲ့သော ရှမ်ပလိန်ရေအိုင်ကြီး ကိုလည်း တွေ့ခဲ့၏။ ရှမ်းပလိန်၏ နောက်တွင် ကနေဒါသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သူမှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဟင်နရီဟဒ်ဆန် ဖြစ်၏။ ဟဒ်ဆန်သည် အနောက်မြောက်ဘက်လမ်းကို ရှာဖွေယင်း၊ ဟဒ်ဆန်မြစ်နှင့် ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်အော်တို့ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၁၆၂၉ ခုနှစ် တွင် ပြင်သစ်ကိုလိုနီနယ်သစ် ကွီဗက်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သော်လည်း မကြာမီ ပြင်သစ်တို့လက်သို့ ပြန်၍ ပေးအပ်လိုက်ရသည်။

ထိုနောက်တွင်ကား မစ်စစ္စူပီ၊အော့တာဝ၊ အိုဟိုင်းအို စိန်

လောရင့်စသည့် မြစ်များသို့ သွားရောက်စုံစမ်း ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ပြင်သစ်လူမျိုး ရက်ဒီဆန်၊ ဇိုးလယေးနှင့် သာသနာပြု ဘုန်းကြီး မာကက်၊ စပိန်လူမျိုး ဒီဒိုးတိုးနှင့် ပြင်သစ်လူမျိုး လာဆဲတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၁၆၄၂ ခုနှစ်တွင် မွန်းထရီးအောမြို့ကို သာသနာပြု ဗဟို စခန်းအဖြစ် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ပြင်သစ်ဘုရင်၁၄ ဆက်မြောက် လူဝီသည် ကနေဒါနိုင်ငံကို ပြင်သစ် ပြည်သစ် အဖြစ် ၁၆၆၃ ခုနှစ်တွင် သိမ်းပိုက် အုပ်ချုပ်သည်။ ပြင်သစ် လူမျိုး အများအပြားကိုလည်း ထိုဒေသများ၌ သွားရောက် အခြေစိုက် နေထိုင်ရန်စေလွှတ်ခဲ့ရာမှ ယခုကနေဒီ ယန်လူမျိုးများ ဆင်းသက်ပေါက်ပွားလာသည်။

ပြင်သစ်လက်အောက်တွင်

ပြင်သစ်ပြည်သစ်ကို အုပ်ချုပ်ရန် ပြင်သစ်ဘုရင်က ဘုရင်ခံ တစ်ဦး၊ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သူတစ်ဦးနှင့် ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်း ချုပ် တစ်ဦးတို့ကို ခန့်ထားခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံ၏ အထူးဆောင်ရွက် ရသောတာဝန်မှာ နယ်သစ်တွင် နေထိုင်သူများကို တိုင်းရင်း သား လူရိုင်းများဖြစ်သော အီရိုကျွိုင်တို့၏ ဘေးရန်မှ ကာ ကွယ် ပေးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ကောင်းဒါဖရွန်တာ နက်သည် ၁၆၇၂ ခုနှစ်မှစ၍ ဘုရင်ခံအဖြစ် အုပ်ချုပ် သောအ ခါ ထိုလူရိုင်းတို့၏ ရန်မှာအေးငြိမ်း သွားလေသည်။ ဖရွန် တာနက်မှာ ပြင်သစ် ပြည်သစ်သို့ လာရောက် အုပ်ချုပ်ရသော

ကွီဗက်တိုက်ပွဲမှ ဗြိတိသျှဗိုလ်ချုပ်မျိုး ဂျိမ်းဂု၏ နောက်ဆုံးအချိန်။ ဤတိုက်ပွဲ၌ နှစ်ဖက်စလုံးမှ ဗိုလ်ချုပ်မျိုးများ ကျဆုံးကြ၏။

ဘုရင်ခံ များထဲတွင် အတော်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ကနေဒါနိုင်ငံအတွင်းဘက်သို့ လှည့်လည် သွားလာ စူးစမ်းရှာဖွေစေပြီးနောက် နယ်သစ်များတည်ထောင် စေ၍ အကွက်ကျသော နေရာများတွင် ခံတပ်စခန်းများ တည်ထောင်ကာ ပြင်သစ်နိုင်ငံတော် ပိုမိုကျယ်ပြန့်အောင် ပြုခဲ့သည်။ ဖရွန်တာနက်သည် ပြင်သစ် ပြည်သစ်၏ ဘုရင်ခံ အဖြစ် ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဖရွန်တာနက် ပထမအကြိမ် ဘုရင်ခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ စဉ်ကပင် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် နယ်လှည့် အားပြိုင်မှုကြီး ပေါ် ပေါက်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အီရိတ်ကျွန်းလှိုင်းများကို ပြင်သစ်တို့အား တိုက်ခိုက်ရန် မြောက် ပေးခဲ့သည်။ ၁၆၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်မှ ဆာဝီလျံဖစ် သည် နိုဗါစကိုးရှားသို့ ချီတက် တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ကွီဗက်မြို့သို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင် ခဲ့ချေ။ နောင်သောအခါ၌ နိုဗါစကိုးရှားကို ပြင်သစ်တို့သို့ ပြန်လည် ပေးအပ်ရလေသည်။

ကနေဒါ၌ ထိုအခါကအင်္ဂလိပ်တို့၏ နယ်သစ်များမှာ နည်း ပါး၍ ပြင်သစ်နယ်သစ်များသာ ပိုမို များပြား ပြီးလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးလည်း သေချာကျနပြီ ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်တို့ သည် သတ္တိရှိသူများဖြစ်၍ အီရိတ်ကျွန်းတို့မှတပါး အခြား သောလူရိုင်းများနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးကြ၏။ သို့သော် အင်္ဂလိပ် တို့ က လူဦးရေ များသည်။ ၁၇၁၁ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့ သည် နိုဗါစကိုးရှားကို သိမ်းယူခဲ့၏။ ယူးထရက်စာချုပ် (၁၇၁၃ ခုနှစ်) အရ၊ နျူဖောင်းလန်း၊ နိုဗါစကိုးရှားနှင့် ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်ကွေ့ တိုက်ရိုက် ဒေသများကို အင်္ဂလိပ်တို့ ရကြသည်။ ပြင်သစ်တို့သည် တဖြည်းဖြည်း နယ်ချဲ့လာခဲ့ ကြရာ အနောက်ဖက်ရှိ ရော့ဂီးတောင်ခြေသို့ပင် ရောက်ခဲ့ လေသည်။ အိုင်ကြီးများဒေသတိုက်နှင့် အိုဟိုင်ဒို မြစ်ဝှမ်း တလျှောက် လူဝါးစီယန္တား နယ်သို့ တိုင်အောင် ပြင်သစ်တို့ သည် ခံတပ်များကို ဆောက်လုပ် ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် ဖရွန်တာနက်၏နေရာကို ဆက်ခံကြသော ပြင်သစ်ဘုရင်ခံများကား အရည်အချင်းနှင့် မပြည့်စုံကြ သည့်ပြင် ပြင်သစ်တို့လည်း အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ကနေဒါတွင် အခြေစိုက်နေထိုင်ရန် လာရောက်ခြင်း မရှိ တော့ချေ။ ထိုကြောင့် ပြင်သစ်တို့အင်အားမှာ တဖြည်း ဖြည်း လျော့ပါးလာတော့သည်။ ဥရောပတိုက်၌ ဩစတြီး ယန်း ထီးနန်းဆက်ခံရေးစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားသောအခါ အင်္ဂလိပ်နယ်သစ်ဖြစ်သော နယူးအင်္ဂလန် နယ်သားတို့သည် ပြင်သစ်တို့၏ အခိုင်မာဆုံး ခံတပ်ဖြစ်သည့် လွစ္စဗတ်မြို့ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ကြ၏။ သို့သော် ထိုစစ်ပွဲအပြီးတွင် ပြင် သစ်တို့သို့ ပြန်အပ်ရလေသည်။

ထိုနောက် ၁၇၅၄ ခုနှစ်မှစ၍ တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့

ပြန်ရာ ဥရောပတိုက်၌ ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားလာသော အခါ ကနေဒါရှိ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏ အခြေအနေမှာ ပိုမို ဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ ဤအကြိမ်မှာ ကနေဒါတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ နောက်ဆုံးအကြိမ် အားပြိုင်မှုကြီးဖြစ်၍ ပြင်သစ်နှင့် အင်ဒီး ယန်းလူရိုင်းစစ်ပွဲဟု ခေါ်လေသည်။ အစတွင် ပြင်သစ်တို့ အရေးသာခဲ့သော်လည်း ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ စစ်ပွဲမှာ တစ်မျိုး တစ်ဖုံ ပြောင်းလဲသွားသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အတွင်းဖက်ရှိ ပြင်သစ်တို့၏ အချက်အခြာဌာနများကိုလည်းကောင်း လွစ္စဗတ်မြို့ ကိုလည်းကောင်း သိမ်းယူခဲ့၏။ ၁၇၅၉ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ၄ သည် ပြင်သစ် စစ်ဗိုလ်ချုပ် မွန်းကမ်း ဦးစီး ခုခံကာ ကာကွယ်နေသော ကွီဗက်မြို့သို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ မြို့အနီးရှိ အေဗရာဟမ်လွင်ပြင်ကြီးတွင် တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွား လေသည်။ တိုက်ပွဲတွင် စစ်ဗိုလ်နှစ်ဦးစလုံး ကျဆုံးသွားသော် လည်း အင်္ဂလိပ်တို့ အောင်ပွဲရကာ ကွီဗက်ကို သိမ်းပိုက် နိုင်ခဲ့၏။ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် မွန်းထရီအောမြို့ကို သိမ်းပိုက် ရရှိခဲ့သည်။ ထိုနောက် ပါရစ်စာချုပ် (၁၇၆၃ ခုနှစ်)အရ ပြင်သစ်တို့က ကနေဒါကို အင်္ဂလိပ်တို့ လက်သို့ ပေးအပ် ရလေသည်။

ပြင်သစ်တို့သည် ကနေဒါတွင် ဆက်လက် နေထိုင်ကြ ရာ ထိုစဉ်က လူဦးရေမှာ ၆၀၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ ပထမဆုံး ဗြိတိသျှ ကနေဒါ ကို တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ရာသူမှာ ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဂျိမ်းမာရေး ဖြစ်၏။ မာရေးသည် ပြင်သစ် တို့ကို တရားမျှတစွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြင်သစ်တို့အား သာသနာရေး လွတ် လပ်ခွင့်ကို ပေးခဲ့၏။ ပြင်သစ်တရားမ ဥပဒေများကိုလည်း လေးစားခဲ့သည်။ သူ့နောက်တွင် ဘုရင်ခံရာထူးကို ဆက်ခံ သော ဂိုင်းကာလတန်သည်လည်း မာရေး၏ စနစ်အတိုင်း အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ ထိုစနစ်ကိုပင် ဗြိတိသျှ အစိုးရသည် ၁၇၇၄ ခုနှစ် ကွီဗက်အက်ဥပဒေဖြင့် လက်ခံခဲ့လေသည်။ ဂိုင်းကာ လတန်သည် ကနေဒါကို နှစ်ပေါင်း ၃၀ မျှ လိမ္မာရေးခြားစွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သောကြောင့် အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ အတွင်း၌ ကနေဒါသည် ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော်၏ သစ္စာတော်ကို စောင့်သိရှိသေခဲ့ပေသည်။ ထိုကြောင့် ရှမ်ပလိန်ကို ပြင်သစ် ကနေဒါ ဖခင်ဟု ခေါ်ဆို ကြသကဲ့သို့ ကာလတန်အားလည်း ဗြိတိသျှကနေဒါ၏ ဖခင်ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးတိုးတက်လာခြင်း

အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားသောအခါ အမေရိကန်ပြည်နယ်များမှ ဗြိတိသျှ အစိုးရအားသစ္စာ မဖေါက်လိုသူ အင်္ဂလိပ် လူမျိုးအများအပြားပင် ကနေဒါသို့ ပြောင်းရွှေ့လာကြသည်။ ထိုသူများသည် အွန်တားရိုးယိုးနယ်တောင်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ကမ်းရိုးတန်း

ဒေသများတွင်လည်းကောင်းနေထိုင်ကြသည်။ ထိုသူတို့ကား အုပ်ချုပ်ရေးတွင် လူထု ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးမျိုးကို လိုလားသူများဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ယခင်ကရရှိခဲ့သော အခွင့်အရေးမျိုးကို မကြာခဏ တောင်းဆိုခဲ့ရာ ဗြိတိသျှအစိုးရက ၁၇၉၁ ခုနှစ် ကနေဒါ အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ ထို အက်ဥပဒေအရ ကနေဒါနိုင်ငံမှာ အထက် ကနေဒါနှင့် အောက်ကနေဒါဟူ၍ နှစ်ပိုင်းကွဲသွားသည်။ အထက်ကနေဒါမှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး များသည့် ပြည်နယ်ဖြစ်၍ ယခု အွန်တေးရီးယိုးနယ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုစဉ်ကမူ တောကြီးမြက်မဲဒေသ ဖြစ်၏။ အောက်ကနေဒါတွင် ပြင်သစ် လူမျိုးများ၍ ယခု ကွီဗက်နယ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုအက်ဥပဒေအရ အရှေ့ဖက် ပင်လယ် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် ကမ်းရိုးတန်းနယ်များ ဟုခေါ်သည့် နိဗါစကိုးရှား၊ နယူးဗရန်ဇွစ်၊ ပရင့်အက်ဒွပ်ကျွန်း နှင့် ကိပ်ဗရက်တန် တို့ကို နယ် သစ်များအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့သည်။

နယ်သစ်များကို ဘုရင်ခံချုပ် လက်အောက်ခံ ဘုရင်ခံ တစ်ဦးစီ အုပ်ချုပ်သည်။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ပါဝင်သော ဥပဒေပြု အဖွဲ့များလည်း ရှိကြ၍ အောက်လွှတ်တော်များသို့ လူထုက ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့် ရလေသည်။ သို့သော် ထို ဥပဒေပြု အဖွဲ့များ၏ အခွင့်အာဏာမှာ အလွန်နည်းပါး လှပေသည်။ အထက်ကနေဒါ ဘုရင်ခံမှာ ဂျေ.ဂျီ. ဆင်မကိုးဖြစ်၍ အောက်ကနေဒါ ဘုရင်ခံမှာ ဂျေ.ဂျီ. ဆင်မကိုးဖြစ်၍ အောက်ကနေဒါဘုရင်ခံမှာ ဂိုင်းကာလတန်ပင် ဖြစ်လေသည်။ တောကြီး မြက်မဲနေရာ အများအစား ပါဝင်သော အထက် ကနေဒါကို ဘုရင်ခံ ဆင်မကိုးသည် အခက်အခဲများ အကြားမှ ထူထောင်ခဲ့သည်။ သူသည် နယ်သစ်များ တည်ထောင်ပေး၍ တရားရုံးများ ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့၏။ လမ်းများ ဖောက်ကာ တံတားများ ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့၏။ ယခု တိုရွန်တိုဟုတွင်ရှိသော ယော့မြို့ကို တည်ထောင်ခဲ့၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံမှ လူအများ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် လှုံ့ဆော် အားပေးခဲ့လေသည်။

ကွီဗက်မြို့ကို ရှစ်ပလီနီ လက်နက်ချ ပေးအပ်ရစဉ်

ထိုအတောအတွင်း ကနေဒါအနောက်ပိုင်းသို့လည်း စွန့်စားသွားရောက်၍ နယ်မြေသစ်များ ဆက်လက် ရှာဖွေခဲ့ရာ အနောက်ဘက်တွင် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအထိ၎င်း၊ မြောက်ဖက်တွင် အာတိတ်ဒေသများအထိလည်းကောင်း ခရီးပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၈၁၁ခုနှစ်အစသို့ရောက်လျှင် အနောက်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်း ကနေဒါတို့မှာ လူအများ လှည့်လည်စူးစမ်းရှာဖွေ ပေါက်ရောက်ပြီး ဒေသများ ဖြစ်နေလေပြီ။ သို့သော် ထိုဒေသများတွင် သားမွေးလုပ်ငန်းအတွက် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများသာ ရှိနေပေ သေးသည်။

၁၈၁၂ခုနှစ်စစ်ပွဲ

အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ ပြီးသည်မှစ၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါတို့သည် နယ်စပ်တွင် မကြာခဏ တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုမှ တပါး ကနေဒါသည် လူရိုင်းများအား လက်နက်ပေး၍ မြောက်ပေးနေသည်ဟု အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ထင်မြင်ခဲ့သည့်ပြင်၊ ဝပြောသာယာသည့် ကနေဒါကို အမေရိကန် ကွန်ဂရက်လွှတ်တော်မှ စစ်လိုလားသူတစ်စုက သိမ်းသွင်းလိုခဲ့၏။ ထိုကြောင့် ၁၈၁၂ ခုနှစ်၌ ဥရောပတိုက်တွင် နပိုလီယန်စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့်အခိုက် ကနေဒါနှင့်အမေရိကန်တို့ စစ်ဖြစ်ပွားကြသည်။ ကနေဒါမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ထက် လူအင်အားအလွန်နည်းပါးသော်လည်း ဗြိတိသျှ အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကူညီမှုကြောင့် အမေရိကန်တို့ကို ခုခံနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုစစ်ပွဲအပြီးတွင်ကနေဒါရှိ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့မှာ သွေးစည်းသွားပြီး လျှင် ရန်သူ ကို နိုင် ခဲ့ သဖြင့် မိမိတို့၏ အစွမ်းအစကို ယုံကြည်လာကြသည်။

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရရှိရန်ကြိုးပမ်းမှု

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ တစတစ တိုးတက်လာသည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ကနေဒါပြည်သားများကား ထိုမျှဖြင့် မကျေနပ်ကြသေးချေ။ အကြောင်းမှာ

ကိုယ်စားလှယ်ပါဝင်ခွင့် အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကိုသာ ရရှိ၍ တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးမျိုး မရရှိသေးသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ၁၈၁၂ ခုနှစ် စစ်ပွဲအပြီးတွင် အုပ်ချုပ်ရေးတိုးတက် ရရှိရန် ယခင်ကထက် ကြီးပမ်းကြလေသည်။ ၁၇၉၁ ခုနှစ် ကနေဒါ အက်ဥပဒေအရ ဗြိတိသျှဘုရင်က ခန့်ထားသော ဘုရင်ခံ ချုပ်သည် ကနေဒါကို အုပ်ချုပ်ရလေသည်။ ဘုရင်ခံချုပ် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးရန်အတွက်အထက် လွှတ်တော်မှ ရွေးချယ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည့် အမှု ဆောင် ကောင်စီအဖွဲ့တစ်ခု ရှိသည်။ အထက်လွှတ်တော် အဖွဲ့ဝင်များမှာ လည်း ဘုရင်ခံချုပ် အဆက်ဆက်က ရွေးချယ်ခန့်ထားသူများဖြစ်၍ ဥပဒေပြုအဖွဲ့လည်း မည်သော ထိုအမှုဆောင် ကောင်စီအဖွဲ့သည် ဘုရင်ခံချုပ်သို့ တာဝန်ခံ ရလေသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်သည် ဗြိတိန်ရှိ အာဏာပိုင်များသို့ တဆင့် တာဝန်ခံရပြန်ရာ အုပ်ချုပ်သူများနှင့် လူထုမှာ အဆက်ကင်း ကွာလျက်ရှိ၏။ ထို့ပြင် ဘုရင်ခံချုပ်များမှာ မျက်နှာစိမ်းများ ဖြစ်သည့်ပြင် နှစ်အနည်းငယ်မျှသာ အမှုထမ်းရသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို အမှုဆောင်အဖွဲ့ကသာ ကြီးကိုင် လာတော့သည်။ ထိုအခါ အဖွဲ့ဝင်များသည် သူတို့၏ အပေါင်းအသင်းနှင့် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ကို အရေးပါသော အစိုးရ ရာထူးများတွင်ခန့်ထားကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုစဉ်က အထက် ကနေဒါတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှာ လက်သင့်ရာ ရာထူးပေး၍ အုပ်ချုပ်သည့် သား တူညီများ အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အောက် ကနေဒါ၌ကား အိမ်တော်ဂိုဏ်းသား အုပ်ချုပ်ရေး ဟူ၍လည်းကောင်း မကျေနပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ ထိုကြောင့် ၁၈၃၇ခုနှစ်တွင် အထက်ကနေဒါ၌ မကြင်မီခေါင်းဆောင်၍ လည်းကောင်း၊ အောက်ကနေဒါ၌ ပါပီနိုး ခေါင်းဆောင်၍လည်းကောင်း သူပုန်ထ လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကမ်းရိုးတန်း နယ်များကလည်း အနုနည်းဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြုပြင်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။

သူပုန်များကို ဗြိတိသျှအစိုးရ နှိမ်နင်းနိုင်သော်လည်း ကနေဒါအုပ်ချုပ်ရေးကို တိုးတက်ပေးရန် စဉ်းစားစ ပြုလာသည်။ ထိုကြောင့် အခြေအနေကို ထောက်လှမ်း အစီရင်ခံရန် ညွှန်ကြားချက်နှင့်တကွ လော့ဒါရမ်ကို ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ခန့်ထား စေလွှတ်လိုက်၏။ လော့ဒါရမ်သည် ငါးလမျှသာ ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးနောက် ဗြိတိသျှ မြောက်အမေရိက အရေးများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာကို ရေးဆွဲ၍ ဗြိတိသျှအစိုးရသို့ တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုအစီရင်ခံစာတွင် ကနေဒါကို တာဝန်ခံအုပ်ချုပ်ရေးမျိုး ပေးအပ်ရန်နှင့် အထက်နှင့်အောက်ကနေဒါကို ပူးပေါင်းရန် သင့်လျော် ကြောင်းပါဝင်သည်။ တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ရေး ပေးအပ်ရာတွင် အောက်လွှတ်တော် အမတ်များ၏ ထောက်ခံ ချက်ကိုရသော ကက်ဗိဗက်အဖွဲ့ ထားရှိရန်နှင့် အထက်

လွှတ်တော်မှာ အောက်လွှတ်တော်ဟု ထိန်းသိမ်း ရသော အဖွဲ့မျှသာဖြစ်စေရန် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် နယ်သစ် ဘုရင်ခံများသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အင်အားအတောင့်ဆုံးပါတီနှင့် သင့်မြတ်စွာ ဆောင်ရွက်သွားရန်နှင့် ထိုပါတီမျိုးမှ အကြီးပေးပုဂ္ဂိုလ်များကို ရွေးချယ် ခန့်ထားရန်ကိုလည်း ထောက်ခံ ခဲ့သည်။

ဤထောက်ခံချက်တို့ကို အချိန်ကြာမြင့်မှ လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ အထက်နှင့်အောက် ကနေဒါတို့ကို အုပ်ချုပ်ရေး တစ်ခုတည်းအောက်တွင် ပူးပေါင်းရန်ဟူသော ဒုတိယ ထောက်ခံချက်ကို ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ် ပူးပေါင်းရေးအက်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၈၄၁ ခုနှစ်မှစ၍ ထိုပြည်နယ်များမှာ အရှေ့ကနေဒါ၊ အနောက် ကနေဒါဟူ၍ တွင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကမ်းရိုးတန်းနယ်များကား တစ်သီးတစ်ခြားစီ ရှိနေသေးသည်။ ပူးပေါင်းရေး အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ပြီးနောက် ၆ နှစ်ကြာမှ တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အကောင်အထည်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် လော့ဒါရမ်၏ သားမက် လော့အယ်လဂျင်သည် ဘုရင်ခံချုပ် ဖြစ်လေသည်။ အယ်လဂျင်သည် ကနေဒီယန်တို့အား တာဝန်ခံအုပ်ချုပ်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် စွမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပြင်သစ်တို့ကိုလည်း ပါဝင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ လွှတ်တော်၏ ထောက်ခံချက်ရသော မည်သည့်ပါတီဝင် ဝန်ကြီးများနှင့်မဆို တွဲဖက်၍ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ သူ၏ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ကနေဒါနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အင်အားပြည့် အုပ်ချုပ်ရေးမျိုး ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုဖြစ်လာခြင်း

တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးကို ကမ်းရိုးတန်း နယ်များတွင်သာ ချောမောစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ပူးပေါင်းထားသည့် ကနေဒါတွင်ကား တာဝန် ခံအုပ်ချုပ်ရေးသည် မချောမောခဲ့ချေ။ ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဒေသဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စကလေးများ၌ပင် အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်ပြင် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်၌ အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေမှာ ညီတူ ညီမျှခန့်ပင် ရှိနေသည်။ လူဦးရေများသော အထက် ကနေဒါကို လူဦးရေနည်းသည့် အောက်ကနေဒါနှင့် ကိုယ်စားလှယ်တန်းတူပေးသည်ကိုလည်း မကျေနပ်ကြချေ။ သို့ဖြစ်ရာ ကနေဒါကို ပြန်လည်၍ နှစ်ပိုင်းခွဲရမည်ကဲ့သို့ ရှိနေ၏။ ထိုသို့ ခွဲလိုက်ပြန်လျှင်လည်း ပြည်နယ် နှစ်ခုလုံးအတွက် အကျိုးတူကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်အခဲများတွေ့စရာ အကြောင်း ရှိသည်။ အချို့က ပြည်နယ်နှစ်ခုလုံးတွင် ပြည်နယ်အသီးသီးနှင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စများအတွက် အစိုးရသီးခြားထားရှိကာ နှစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများအတွက် ဗဟို အစိုးရတခုထားရှိ အုပ်ချုပ်

ရန် အကြံပေးကြသည်။ ထို့ပြင် အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကြောင့် ကနေဒါပြည်နယ်များသည် တသီးတခြားစီ နေခြင်းထက် စည်းလုံး ညီညွတ်စွာရှိလျှင် အင်အား ပိုမိုတောင့်တင်းမည်။ ဘေးရန်ပေါ်ပေါက်သော် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ခုခံနိုင်မည်ဟု အချို့က ယုံကြည်ကြလေသည်။ ထိုသို့ တစ်စည်းတစ်လုံးတည်း ရှိမှ ရှေ့အဖို့တွင် များစွာတိုးတက် ကြီးပွားနိုင်မည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြလေသည်။

ထိုအတောအတွင်း ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် ကမ်းရိုးတန်းနယ်များသည် မိမိတို့ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းရန် အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပခဲ့၏။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ အထက်နှင့်အောက်ကနေဒါပြည်နယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း တက်ရောက် ခဲ့သည်။ ထိုကိုယ်စားလှယ်များက ကမ်းရိုးတန်းနယ်များပူးပေါင်းရေးတွင် မိမိတို့နယ်များ ပါဝင်ပူးပေါင်းလိုကြောင်း ပြောဆိုကြ၏။ ထိုကြောင့် ပူးပေါင်းရေး အစည်းအဝေးကို ကွဲပွားမြို့၌ ထပ်မံကျင်းပကာ ကနေဒါရှိနယ်များအားလုံးကိုပူးပေါင်း၍ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန် ဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲခဲ့ကြ၏။ ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း ကနေဒါ ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံဟု အမည်ပေးရန်ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုစီစဉ်ချက်ကို နျူးဖောင်းလန်နှင့် ပရင့်အက်ဒွပ်နယ်များက သဘောမတူခဲ့ပေ။ နိဗါစကိုး ရှားနှင့် နယူးဗရန်စွန်နယ်များ ကလည်း နှစ်နှစ်မျှ စဉ်းစားပြီးမှ သဘောတူခဲ့၏။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် စီစဉ်ချက်ကို အပြီးသတ်စေရန် ဗြိတိသျှပါလီမန်က ဗြိတိသျှ မြောက်အမေရိက အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်၏။ ကနေဒါဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်မှာ ဆာဂျေ။ အေ၊ မတ္တဒေါ်နယ် ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေး

ကနေဒါသည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယ နိုင်ငံများတွင် ပါဝင်၍ ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်လည်းကောင်း၊ အခြားသော ဒိုမီနီယန် နိုင်ငံများနှင့် လည်းကောင်း တန်းတူကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ရရှိသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် ၁၈၆၇ ခုနှစ်ဗြိတိသျှ မြောက်အမေရိက အက်ဥပဒေတွင်ပါဝင်သော အခြေခံဥပဒေကို ကနေဒါပါလီမန်က ထပ်မံ ပြင်နိုင်သည့်ပြင် ကနေဒါနိုင်ငံအတွက် အပြီးသတ် အယူခံ တရားရုံးတော်မှာ ပရီဗီ ကောင်စီပင် ဖြစ်နေသေးသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ အထက်ပါကိစ္စနှစ် ရပ်စလုံးကို ကနေဒါပါလီမန်၏ ထောက်ခံချက်ရမည့် သက်ဆိုင်ရာတို့က ဆောင်ရွက်ကြလေသည်။

ကနေဒါဒိုမီနီယန်နိုင်ငံအတွင်း၌ ပြည်နယ်ကိုးခုနှင့် နယ်ကြီးနှစ်ခုရှိ၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံကဲ့သို့ ပြည်နယ်များကို စုပေါင်းထား၏။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်များအတွက် အာဏာများကိုပေးပြု၍ ကြွင်းသော

အာဏာများကို ဗဟိုအစိုးရသို့ အပ်နှင်းသည်ဟု ဆိုထားရာ ကနေဒါအစိုးရသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဗဟိုအစိုးရထက် အာဏာပို၍ ရရှိလေသည်။ အုပ်ချုပ်ပုံ စနစ်မှာဗြိတိသျှ စနစ်အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှဘုရင်က ထိုနိုင်ငံအား အုပ်ချုပ်ရန် ဘုရင်ခံချုပ် ခန့်ထားသော်လည်း ဘုရင်ခံချုပ်မှာ တန်ခိုးအာဏာမရှိပေ။ ကနေဒါအစိုးရဝန်ကြီးများ၏ အကြံပေးချက်အတိုင်းဆောင်ရွက်ရသူဖြစ်သည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အကယ်ပင် တန်ခိုးအာဏာ အရှိဆုံးမှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်၏။ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီး ၂၀ ထက်မနည်းရှိ၍ ထိုသူတို့သည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဌာနများ၏ အကြီးအကဲ တာဝန်ခံများ ဖြစ်ကြသည်။ ပြည်ပရေးရာဌာနကို ဝန်ကြီးချုပ်ကသာ ကိုင်လေ့ရှိသည်။

ကနေဒါပါလီမန်တွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် ရာသက်ပန်ကိုယ်စားလှယ် ၁၀၂ ဦး ပါဝင်၍ ယင်းတို့ကို ကနေဒါပရီဗီကောင်စီ၏အကြံပေးချက်အရ ဘုရင်ခံချုပ်ကခန့်ထားသည်။ အောက်လွှတ်တော်မှ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်း တင်ပို့လိုက်သော ဥပဒေကြမ်းများကို အထက်လွှတ်တော်က ပယ်ချနိုင်ခွင့် တစ်ချက်လွှတ်အာဏာ

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သော အော့တဝမြို့ရှိ ပြည်ထောင်စုပါလီမန် အဆောက်အအုံကြီး

ရှိသော် လည်း အထက်လွှတ်တော်တွင် နိုင်ငံရေး အာဏာ အနည်းငယ် မျှသာရှိသည်။

အောက်လွှတ်တော်မှာ ပြည်သူတို့ကရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သော ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည်။ သာမန်အားဖြင့် သက်တမ်းမှာ ၅ နှစ်ဖြစ်၏။ ၁၈၆၇ ခုနှစ် ဗြိတိသျှ မြောက်အမေရိက အက်ဥပဒေအရ ကွီဗက်နယ်၏ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေကို ၆၅ ဦး သတ်မှတ်ထားသည်။ အခြားပြည်နယ်များမှာလူဦးအလိုက် ကိုယ်စားလှယ် များစေလွှတ်ခွင့်ရလေသည်။

ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံတွင်းရှိ ပြည်နယ်တိုင်း၌ ဘုရင်ခံအသီးသီး ရှိ၍ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များလည်း ရှိသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသော ကီဗက်ပြည်နယ်မှတစ်ပါး အခြားပြည်နယ်များတွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် တစ်ရပ်စီသာရှိသည်။ ထို့ပြင် ပြည်နယ်ဥပဒေ ပြု လွှတ်တော်သို့ တာဝန်ခံရသော ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် အကယ်ပင် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲ ဖြစ်လေသည်။ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်နယ်များ၏ အာဏာများ ကိုကန့်သတ်ထားသည်။ ဗဟိုအစိုးရက ပြည်နယ် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသော အက်ဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ သို့သော်ထိုသို့ကား ပြုခဲလှသည်။ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာကိစ္စများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ များက ဆောင်ရွက်၍ တစ်နိုင်ငံလုံးနှင့် ဆိုင်သော ကိစ္စများကို ဒိုမီနီယန် အစိုးရအဖွဲ့က ဆောင်ရွက်သည်။ ထိုအစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဘုရင်ခံချုပ် ရုံးထိုင်ရာဌာနမှာ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ မြို့တော်အော့တဝမြို့ဖြစ်၍ ထိုမြို့တော်တွင် ကနေဒါနိုင်ငံ ပါလီမန်အဆောက် အအုံ ရှိလေသည်။

ကနေဒါစာပေ ။ ။ကနေဒါနိုင်ငံသည် မြောက်အမေရိကတိုက်၏ မြောက်ဖက်ပိုင်း တွင်တည်ရှိသည်။ ၁၆ ရာစုနှစ်အတွင်း ဥရောပတိုက်သားများ ပြည်သစ်နယ်သစ်ရှာဖွေထူထောင်ကြသော အခါကစ၍ တိုင်းသစ်ပြည်သစ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပတိုက်သားတို့ ရောက်ရှိပြီး၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာ နီးပါးအထိ ပြည်သစ် ထူထောင်ရေးနှင့် ရှုပ်ထွေး နေသောကြောင့် စာပေဖက်တွင် တိုးတက်မှုမရှိခဲ့ချေ။ ၁၈ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ တိုင်းသူပြည်သားများသည် အခြေတကျ ရှိလာကြသဖြင့် စာပေကို စတင်လေ့လာနိုင်သည်။ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ လူများသည် တောရိုင်းများကို ခုတ်ထွင်လျက် မြို့ပြ တည်ထောင်သည့်အကြောင်းများကို စတင် ရေးသားကြ၏။

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ စာပေကိုကြည့်လျှင် ပြင်သစ်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အတတ်ပညာများကတစ်ဖက်၊ အင်္ဂလန်ပြည်၏ အစဉ်အလာ ပညာရပ်များကတစ်ဖက်ဟူ၍ နှစ်မျိုး တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ကာလကြာမြင့်သော် ကနေဒါယဉ်ကျေးမှုအတတ်ပညာများ သက်သက်သာလျှင် ဖြစ်လာလေသည်။ ကနေဒါ စာပေသက်သက်ဟူ၍ မရှိ။ ကနေဒါစာပေဟု ခေါ်ဆိုရသော စာများမှာ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ရေးသားသောစာ များသာ ဖြစ်သည်ဟုလည်း အချို့က ဆိုကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ထိုစာများကား ဂုဏ်အင်္ဂါ လက္ခဏာများနှင့် အတွေးအခေါ် အယူဆများတွင် ကနေဒါဆန်၏။ ကနေဒါနိုင်ငံကို နောက်ခံကား ပြုထား၍ ကနေဒါပြည်သားတို့၏ ဘဝနှင့် သူတို့၏စိတ်ထား၊

သူတို့၏ ဇာတိမာန်များကိုဖော်ထားသည်။ ကနေဒါစာပေတွင် တိုင်းပြည်၏ သဘာဝနိုင်ငံရေးအခြေနှင့် နယ်သစ်တည်ထောင်ရသည့်အဖြစ်၊ ဤသုံးချက်ကိုအထူးသဖြင့် အသားပေး၍ ရေးသားထားလေသည်။ သဘာဝမှာ သူတို့အဓိကထား၍ ရေးသားသော အချက်တစ်ခုဖြစ်၏။ တိုင်းပြည် ရာသီဥတုနှင့် ပထဝီဝင်ကို အခြေခံ၍ ရေးကြသည်။ နိုင်ငံရေးရာများကို ပြင်သစ်တို့က များစွာ ရေးသား၍ နယ်သစ်တည်ထောင်ရေးကို အင်္ဂလိပ်တို့က များသောအားဖြင့် ရေးကြသည်။ ကနေဒါစာပေ၌ ပြင်သစ်တို့သည် ပြင်သစ်ဘာသာနှင့် ရေး၍ အင်္ဂလိပ် တို့ကလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ရေးကြရာ ဘာသာ စကားကွဲပြားမှုကြောင့် စာပေချင်း လည်း တသီးတခြား ဖြစ်နေတော့သည်။

ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်စာပေမှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံများနှင့် များစွာ ဆက်သွယ်နေလေသည်။ အတော်ဆုံး၊ အထူးချွန်ဆုံးသော ကနေဒါပြည်သား ပြင်သစ်စာရေးဆရာများ သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်အကယ်ဒမီ၏ ပန်းနွယ်သရဖူကို ရရှိကြ၏။ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်စာပေမှာ ၁၇၆၃ ခုနှစ် မတိုင်မီက တိုးတက်ခြင်း များစွာ မရှိလှသေးချေ။ ထိုစဉ်က ပြင်သစ်လူမျိုးများသည် နယ်သစ်ရှာဖွေရေး နေသားတကျ ရှိအောင် ပြုပြင် စီမံရေး၊ သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်းထမ်းဆောင်ရေး၊ သားမွေးကုန်ကူး၍ စီးပွားရှာရေးတို့ကြောင့် အချိန်မအားလပ်အောင် ရှိနေကြ၏။ စာပေလိုက်စားရန် အချိန်မရကြချေ။ ထိုအခါ ကာတီယေးနှင့် ရှမ်ပလီန်တို့ နယ်သစ်ရှာဖွေရာ၌ တွေ့ကြုံရသော အဖြစ်အပျက်များနှင့် ခရစ်ယန် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ် အချို့၏ မှတ်တမ်းများကိုသာ စာပေအဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရလေသည်။ (ကာတီယေး။ ရှမ်ပလီန်- လည်းရှု) ၁၇၆၃ ခုနှစ်တွင် ကနေဒါနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရာ အယူဝါဒနှင့် ဘာသာစကား ကွဲပြားမှုကြောင့် ပြင်သစ်တို့သည် များစွာ စိတ်မချမ်းသာခဲ့ကြချေ။ ထိုကြောင့် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်မှ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်စာပေ သည် ထွန်းကားလာလေသည်။ ပြင်သစ်တို့သည် ပြင်သစ်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အယူဝါဒစသည်တို့ကို ပြင်သစ်စာပေဖြင့်သာ မော်ကွန်း တည်ရစ်အောင်ကြိုးစား ပြုစုကြလေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ပြင်သစ်စာပေနယ်တွင် သမိုင်းအရေးအသားမှာ အဓိက စာပေ ဖြစ်သည်။ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ် မတိုင်မီကပင် သမိုင်းအရေးအသားများ ရှိခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ၁၈၃၀ နှင့် ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်များအကြားတွင် အထူးတိုးတက်လာခဲ့သည်။ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့၏ မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်ပုံ၊ ဇာတိမာန်တက်ကြွပုံတို့မှာ သူတို့၏ သမိုင်း၌ ထင်ရှားစွာတွေ့ရလေသည်။ သမိုင်းကိုမူတည်၍ စာပေအရေးအသား စခြင်းမှာ ပြင်သစ်တို့သည် သူတို့၏ ဆောင်

ရွက်ချက် သူတို့၏စွမ်းရည်တို့ကို ကမ္ဘာသိအောင် ဂုဏ်ယူဖော်ပြလိုသော ဆန္ဒအာသိသကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်လူမျိုး အက်(ဖ)၊ အိပ်(စ)၊ ဂါနိုး ရေးသားသော ကနေဒါနိုင်ငံသမိုင်းမှာ အကောင်းဆုံးနှင့်အမှန်ဆုံးဖြစ်၍ ယခုထက်တိုင် ပြင်သစ်တို့ စံထားရသောသမိုင်းဖြစ်၏။ ထို့ပြင်နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် စစ်မှုထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ရေးသားသော ဗင်ဂျမင်ရှနှင့် အက်ဗေးကက်စဂရိန်း စသော စာရေးဆရာတို့လည်း ထွန်းကားသေးသည်။

ပြင်သစ်တို့၏ ရှေးအကျဆုံးစာပေသည် လက်ဦးအစတွင် သတင်းစာမဂ္ဂဇင်းများ၌ အတိုအထွာ ပါတတ်သည်။ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်တိုင်အောင် သတင်းစာဂျာနယ်များသည် စာပေ၏ ရှေ့တော်ပြေးအဖြစ်နှင့် ရှိနေခဲ့၏။ ယခုအခါတွင် ကနေဒါနိုင်ငံ၌စာနယ်ဇင်းများသည် ပြင်သစ်လူထု၏အားကိုးရာ လက်နက်သဖွယ် အသုံးကျ အဖိုးတန်နေလေသည်။

ပြင်သစ်စာပေအရေးအသားတွင် လူတို့ အနှစ်သက်ဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံး လက်ရာများကို ဝတ္ထုတိုကလေးများ၌ တွေ့ရ၏။ ဤပြင်သစ်ဝတ္ထုတိုကလေးများမှာ ရှေးမူဟောင်းကို ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့ သတိရစေပြီးလျှင် တစ်ခါတစ်ရံငြိမ်ငြောင်းသာယာ၍ တစ်ခါတစ်ရံ၌ရန်ရှင်းကြမ်းတမ်းသော ရယ်ရှင်ဖွယ် အခန်းကလေးများဖြင့် စာဖတ်သူတို့ စိတ်နှလုံးကို ရွှင်မြိုးစေလေသည်။ သို့ရာတွင် ဝတ္ထုတို ရေးရာ၌ ပြင်သစ်တို့ ၏ ဉာဏ်အမြင်မှာ မကျယ်ဝန်းလှချေ။ ဝတ္ထုကြောင်း ခံရာ၌ အသစ် အဆန်းမထင်ဘဲ ရေးရိုးရေးစဉ် အတိုင်းသာ ရေးသားလေသည်။ အများအားဖြင့် ထုံးဟောင်းပုံပြင်များနှင့် တိုင်းရင်းသား လူရိုင်းစစ်ပွဲများအကြောင်းကိုသာမှီးငြိမ်းပြု၍ရေးကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ခရီးထွက် နယ်သစ်ရှာဖွေသူများ၏ စွန့်စားခန်းများကို ရေးကြ၏။ အချို့ ဝတ္ထုတိုကလေးများမှာ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့၏ သဘာဝအလေ့အထနှင့် တောင်သူယာလုပ်တို့၏ အကြောင်းများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ အချို့ပုံဝတ္ထုတိုကလေးများမှာ ကလေးများအတွက် သက်သက် ဖြစ်သည်။

၁၈၀၀ ပြည့်နှစ် မတိုင်မီ ပြင်သစ်တို့ ရေးသားသော ဝတ္ထုရှည်ကြီးများမှာ အများအားဖြင့် ဝေါလတာ စကော့ ရေးသောသမိုင်းဝတ္ထုမျိုးသာဖြစ်၏။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ ဝတ္ထုရှည်အရေးအသားသည် များစွာတိုးတက်ခြင်း မရှိလှသေးချေ။ သမိုင်းကြောင်းကို နောက်ခံထား၍ ရေးသားသော အလေ့မှာ ကနေဒါနိုင်ငံပြင်သစ်လူမျိုးတို့၏ ဝါသနာတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ အမြင်ကျယ်လာပြီဖြစ်၍သမိုင်းကြောင်းမှအပ အခြားနည်းများဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ရေးသားလာကြ၏။ ဝတ္ထု၌ ဇာတ်ကောင်များကို ထင်ရှားစွာသရုပ်ဖော်ခြင်း၊ ဇာတ်ကွက်ကိုမိမိရရ

ရေးခြင်းတို့၌ များစွာ တိုးတက် လာလေသည်။ ပြင်သစ်ဝတ္ထုရေး ဆရာများမှာ မရီယာချက် ပဒါလိန်း ဝတ္ထုကိုရေးသူ လိုဝီဟေးမွန်အပြင် ဖိလစ်ဒါဂက် စပေးနှင့် ဂေရရင် လာရှိုင်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့ စပ်ဆိုသော ကဗျာများတွင် မျိုးချစ်စိတ်ဦးနှောက်နှင့် သာသနာရေးမှာ အဓိက မဏ္ဍိုင်ဖြစ်လေသည်။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်အထိ ဤအကြောင်းအရာနှစ်ခုကို ဖွဲ့ဆိုသောကဗျာများသာ ခေတ်စား ခဲ့လေသည်။ အော့တော့ကရေးမက်ဇီ၏ သီချင်းတစ်ပုဒ်မှာ ပြင်သစ်များ ယခုထက်တိုင်နှစ်ခြိုက်နေသေးသော အကောင်းဆုံးလက်ရာပင် ဖြစ်၏။ သဘာဝအကြောင်းကို ဖွဲ့နွဲ့သည့်ကဗျာပင်ဖြစ်လင့်ကစား လူမျိုးရေးနှင့် သာသနာရေးကိုကား လက်မလွှတ်ကြချေ။

၁၈၆၀ မှ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ကဗျာအရေးအသားတိုးတက်မှုအတွက် လှုံ့ဆော်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ကွီဗက်စာပေဂိုဏ်းမှ ကရေးမက်ဇီနှင့် အဲလဖရက်ဂါနိုးတို့ ဖြစ်လေသည်။ သူတို့နှစ်ဦးခေါင်းဆောင်၍ စာရေးဆရာများအများအပြားပင် ကဗျာဖွဲ့ဆိုကြ၏။ ထူးချွန်သော ကဗျာဆရာများမှာ ပမ်းဖီးလေးမေနှင့် လူဝီဖရေးချက်တို့ ဖြစ်သည်။ လေးမေသည်မြေအကြောင်းကိုကဗျာဖွဲ့ဆို၍ ဖရေးချက်က မိတ်ဆွေအကြောင်း၊ သဘာဝနှင့် မျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်များကို ဖွဲ့ဆိုသည့် အချစ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများမှာ အလွန်နည်းပါးလေသည်။ ဤခေတ်တွင် မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်မှု၊ သာသနာရေးကို လေးစားမှုတို့ကို တိုက်တွန်း လှုံ့ဆော်သောကဗျာများ ထွန်းကား၏။ မွန်းထရီးအောစာပေဂိုဏ်းမှ စာဆိုများကမူ မျိုးချစ်စိတ်ရင့်သန်မှုနှင့် အယူဝါဒကို ကဗျာရေးရာ၌ အဓိက မထားတော့ဘဲ လောကကြောင်းဆိုင်ရာများကိုသာ အခြေခံ၍ ဖွဲ့ဆို သွားကြ၏။ ထိုသူများမှာ အေမီးနယ်လီဂန်၊ အဲလဖတ်လိုဇီးနှင့် ပေါမိုရင်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုသူများသည် လူ့လောက ပြဿနာ အမျိုးမျိုးကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် လူတို့စိတ်ဓါတ်နှင့်ဆိုင်သည့် အကြောင်း ရပ်များကို ဖွဲ့ဆိုကြလေသည်။

အေးမီနယ်လီဂန်သည် သူ၏အတွေးအဆ အယူဝါဒများကို ကဗျာဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေးသားရာ ထိုခေတ် စာဆိုများ၏ ရှေ့ဆောင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်မှပင် ပေါ်ပေါက်သော စာဆိုတော် အဲလဖတ်လိုဇီး၏ လက်ရာမှာအလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့၏။ ပေါမိုရင်သည် အရှေ့နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုကို မူတည်၍ ကဗျာဉာဏ် ကွန့်မြူးခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးစာဆို ဗလန်လာမွန်တန်သည် ကနေဒါပြည်သူပြည်သားတို့၏ နေပုံထိုင်ပုံ၊ စိတ်နေစိတ်ထားကို နှစ်သစ်ဖွယ်ရာ သရုပ်ဖော်ခဲ့၏။

ကနေဒါနိုင်ငံ ပြင်သစ်စာပေ အရေးအသားမှာ ဤမျှလောက်သာ ထွန်းကားခဲ့၏။

ကနေဒါနိုင်ငံ အင်္ဂလိပ်စာပေ အရေးအသားကိုကြည့်လျှင် အင်္ဂလိပ်နှင့်စကော့တို့၏ အရေးအသား မှုနောက်သို့ များစွာ နှယ်သည်ကိုတွေ့ရ၏။ ထိုနောက် တဖြည်းဖြည်း အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုအရေး အသား ဖက်သို့ ယိမ်းသွားလေသည်။ ပြင်သစ်စာပေကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်စာပေမှာလည်း ရှေးဦးစွာ သမိုင်းကြောင်းများ၊ စွန့်စားမှုများနှင့် တောတောင် နေထိုင်ရေးတို့ကိုသာ ရေးသားကြ၏။

သာသနာဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ဇနီး မစွတ်ပဏ္ဍိတ်သည် ထိုအခါက မြို့သစ်ရွာသစ် တည်ထောင်နေထိုင်ပုံများကို ဝတ္ထုသွားအဖြစ်ရေးသားခဲ့၏။ ထိုဝတ္ထုတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စာပေးစာယူပြုရာမှ ဇာတ်လမ်းဖော်သွားလေသည်။ ဆာအယ်လက်ဇနွာမက္ကီသည် မြောက်ပိုင်း အာတိတ်သမုဒ္ဒရာ ရေပြင်ကျယ်ကို စွန့်စားသွားရောက် ရှာဖွေခဲ့ရာ၌ တွေ့ကြုံခဲ့သမျှတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ အယ်လက်ဇနွာဟင်နရီသည် တိုင်းရင်းသားလူရိုင်းများ နေထိုင်သော ဒေသများ၌ လှည့်လည်၍ တွေ့မြင်သမျှစာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့၏။

တိုင်းသစ်ပြည်သစ် အခြေတကျရှိသောအခါ ဥရောပတိုက်သားတို့မှ ပေါက်ပွားဆင်းသက်သူများသည် ကနေဒီယန်လူမျိုး ဖြစ်လာကြသည်။ ကနေဒီယန်ထဲမှ ရှေးဦးစွာ ဝတ္ထုရေးခဲ့သူမှာ ဂျွန်ရစ်ချတ်ဆန်ဖြစ်၏။ သူ၏ဝတ္ထုများမှာ တိုင်းပြည်၏ ထုံးစံလေ့ အနေအထိုင်များကို ပေါ်လွင်စေသည်။ အမျိုးသမီး ဝတ္ထုရေးဆရာ မစွတ်ဆူဆန်နာမုဒီ၏ ဝတ္ထုများမှာ တိုင်းသစ်ပြည်သစ် တည်ထောင်ခါစက တွေ့ရသည့်အခက်အခဲ ကြောက်မက်ဖွယ် စွန့်စားခန်းဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်။

၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ပေါ်ပေါက်သော စာရေးဆရာ တစ်ဦးမှာ သောမတ်ချန်ဒလာဟယ်လီဗီးတန်ဖြစ်၏။ ဟယ်လီဗီးတန်သည် လူတို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်ကိုလည်းကောင်း သာသနာရေးကိုလည်းကောင်း စာများဖြင့်သရော်ထား၏။ သူသည် လူ့သဘာဝ တွေ့ရသော အပြစ်များကို ရုပ်လုံးဖော်၍ပြခဲ့သည်။

၁၉ ရာစုနှစ်တွင်ကနေဒါနိုင်ငံ၌ အင်္ဂလိပ်ကဗျာအရေးအသားများ စတင်ထွန်းကားခဲ့လေသည်။ ချားဆန်းစတား၏ကဗျာများမှာ မျိုးချစ်စိတ်ကို လှုံ့ဆော်ပေး၍ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ တောတောင်ရေမြေ သာယာပုံကို ဖွဲ့ဆိုထားလေသည်။ ချားဟဲဗီးဆက်နှင့်သောမတ်ဒါစီမက်ဂီးတို့၏ကဗျာများမှာ အလင်္ကာရသနှင့် ပြည့်စုံသည်။ သို့သော် သူတို့၏ ကဗျာ များကို ကနေဒါနိုင်ငံ ဖြစ်ဟု မခေါ်နိုင်ချေ။ ဟဲဗီးဆက်၏ ကဗျာများမှာ အင်္ဂလိပ်ဆန်၍ ဒါစီမက်ဂီး၏ကဗျာများမှာ အိုင်ရစ်ဆန်လေသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံသည် ဒိုမိနီယန်အဆင့်အတန်းကိုရရှိသောအခါ သီးခြားသောယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမျိုး၏ထုံးစံလေ့များကို ထူထောင်လာကြသည်။ ချားရောဗတ်နှင့် အာချီဗေါ လင့်

ပမန်တို့သည် ကနေဒါနိုင်ငံ၏ သာယာပုံကို ဖွဲ့ဆိုရာတွင်ရှေးက ဖွဲ့ဆိုခဲ့သူးသည်နှင့်မတူ၊ ထူးခြားကောင်းမွန်လေသည်။ လင့်ပမန်၏ ကဗျာများမှာ အင်္ဂလိပ်စာဆို ဂျွန်ကီ၏ ကဗျာများကဲ့သို့ ကောင်းလှသည်ဟု ခြီးကျူးခံရလေသည်။ ဗလစ်ကာမန်သည် ကျေးလက်တောရွာ တောတောင်ရေမြေ မြစ်ချောင်းများ အကြောင်းကို ကဗျာဖွဲ့ဆိုခဲ့၏။ အမျိုးသမီးစာဆို မာဂျော်ရီပစ်သောသည် စာပေလောကတွင် မကြုံဘူးအောင်ထူးကဲသော အနှစ်သာရနှင့် ပြည့်စုံသည့် အလင်္ကာများကိုရေးခဲ့၏။ လောက၏သာယာကြည်နူးဖွယ်တို့ကို ဝီလဆန်မက္ကဒေါ်နယ်က သရုပ်ဖော် မှတ်တမ်း တင်ခဲ့သည်။ ကနေဒါ နိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ဓါတ်သတ္တုတူးဖော်လုပ်ကိုင်သောဒေသ၏ တောတောင် သာယာပုံ၊ ထိုဒေသ၌ နေထိုင်သောသူများနှင့်စွန့်စားရဲရင့်ကြပုံတို့ကို ရောဗတ် ဝီလျံဆားဗစ်သည် ကဗျာ သီချင်းများဖြင့် အသက် သွင်းခဲ့သည်။ စစ်အတွင်း သူနာပြုတပ်တွင် အမှုထမ်းခဲ့စဉ်က အတွေ့အကြုံများကိုလည်း ကဗျာစပ်ခဲ့၏။ ဂျွန်မက္ကဒေါ်၏ စစ်ကဗျာများမှာ အလွန်ကောင်းမွန်၍ စာပေနယ်တွင် ကျော်စောလေသည်။

၂၀ ရာစုခေတ်၌ စကားပြေ အရေးအသား မြောက်မြားစွာ ထွန်းကားခဲ့သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်ကပင် ကနေဒါနိုင်ငံတွင်သမိုင်းနှင့်အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေများ ပေါ်ထွန်းခဲ့ရာ ဂျေစီဒင်ရှေးသော ကနေဒါနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း သမိုင်းမှာ အဖိုးအတန်ဆုံးဖြစ်သည်။ ကနေဒါစာပေသည် ပြင်သစ်စာပေအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်စာပေအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်းတိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။

ကနေဒါအနောက်မြောက်နယ်များ ။ ။ကနေဒါနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ဘက် ရှိ နယ်များကို စုရုံး၍ အနောက်မြောက်နယ်များဟု ခေါ်သည်။ ယင်းသည် ပရေရီခေါ် မြက်ခင်းလွင်ပြင်ဒေသများမှအာတိတ်သမုဒ္ဒရာအထိ ကျယ်ပြန့်၍ အနီးအနား တဝိုက်ရှိ ကျွန်းစုကြီးများ ပါဝင်သည်။ ထိုနယ်များမှာ ကနေဒါတစ်ပြည်လုံး၏ သုံးပုံ တစ်ပုံခန့်ရှိ၍ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၃၀၄၉၀၃ ခန့် ရှိသည်။ အနောက်မြောက်နယ်များကို ကီဝါတင်၊ မက္ကီနှင့် ဖရန်ကလင်ဟူ၍ နယ်သုံးနယ်ခွဲခြားထားသည်။ ထိုဒေသအားလုံးကို ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ် အထိ ဟဒ်ဆန် ဗေးကုမ္ပဏီက ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ကနေဒါအစိုးရက ခန့်ထားသော တိုင်းမင်းကြီးက စီမံအုပ်ချုပ်သည်။

အနောက်မြောက်နယ်များ၏ လူဦးရေမှာ၁၉၅၁ ခုနှစ်က ၁၆၀၀၄ ခန့်ရှိ၍ အများအားဖြင့် အက်စကီးမိုးနှင့် ရက်အင်ဒီးယန်းများဖြစ်ကြ၏။ ဤဒေသ၌ နေထိုင်ကြသော

လူတို့သည် အမဲလိုက်ခြင်း၊ သားမွေးရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။

အနောက်မြောက်နယ်များရှိ အချို့ဒေသများမှာ လွန်စွာခေတ် နောက်ကျ၍ ရာသီဥတု ဆိုးရွားလှသည့် လွင်တီးခေါင် လဟာပြင်များသာ ဖြစ်သဖြင့် မြို့ကြီး ပြကြီးများ ဟူ၍ မရှိဘဲ ကုန်သည် စခန်းများသာ ရှိသည်။အနောက်မြောက်နယ်များတွင်ပါဝင်သော ကျွန်းများအနက် ဗက်ဖင်ကျွန်းမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်၍ အခြားကျွန်းများမှာ အဲလဇဗီယာနှင့် ဝိတိုရိယကျွန်းတို့ ဖြစ်သည်။ အနောက်မြောက်နယ်များ၏ မြောက်ဘက်တွင် ကားမြောက်ဝင်ရိုးစွန်းသာ ရှိတော့သည်။

ထိုနယ်များသည် သဘာဝပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပေါများ ကြွယ်ဝသော်လည်း ယင်းတို့ကို တွင်ကျယ်စွာ ထုတ်ယူ သုံးစွဲခြင်း မပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြသေးချေ။ အာတိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်အော်၊ ဂရိတ်ဗဲယားရေအိုင် စသည်တို့၌ ငါးအမြောက်အမြား ဖမ်းယူနိုင်သည်။ ရေနံတူးဖော်ခြင်းကို ၁၉၁၄ ခုနှစ်က စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ၌ စရိတ် အကုန်အကျများပြားလှသောကြောင့် ရေနံလုပ်ငန်းမှာ ခရီးတွင်ကျယ်သင့်သလောက် မတွင်ကျယ်ခဲ့ပေ။ အခြားတွင်းထွက်သတ္တုများမှာ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ ခဲ၊ ရေဒီယမ်၊ ယူရေနီယမ်နှင့် ရွှေအနည်းငယ် ဖြစ်သည်။

ကနေရီကျွန်းစု ။ ။ကနေရီကျွန်းစုသည် စပိန် ပိုင်ကျွန်းစုဖြစ်၍ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း တည်ရှိသည်။ အာဖရိကတိုက် အနောက်မြောက်ကမ်းခြေမှ မိုင် ၆၀ ခန့် ကွာဝေး၏။ ကျွန်းအားလုံး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၂၈၀၇ ရှိ၍ အရှေ့မှ အနောက်သို့ ၂၈၈ မိုင်ခန့် ရှည်လျားသည်။ ထိုကျွန်းစုတွင် ကျွန်းငယ်ကလေးများစွာနှင့် ကျွန်းကြီး ခုနစ်ကျွန်း ပါဝင် ရာ ကျွန်းကြီးခုနစ်ကျွန်းမှာ တင်းနားရစ်၊ ဂရင်း ကနေရီ၊ ပါးလမား၊ ယားရိုး၊ ဂိုမေးရား၊ လန်သာရိုးတေးနှင့် ဖြာတေဗင်တူးရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကနေရီကျွန်းများ အားလုံးလိုလိုမှာပင် ကမ်းပါးစောက်များရှိကြ၍ ချိုင့်ဝှမ်းများဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည်။ ကျွန်းများပေါ်တွင် အခြံတမ်းစီးနေသည့် မြစ်ချောင်းများ မရှိချေ။ အရှေ့ဘက်တွင်ကား ရေရှားလှ၏။ ရေများသော ကျွန်းများ၌ပင် ဆည်မြောင်းများ ပြုလုပ်ပေးရသည်။

ရာသီဥတုမှာ ခြောက်သွေ့သော်လည်း မပူလွန်းသဖြင့် နေသာထိုင်သာရှိသည်။ အနောက်ဘက်ကမ်းခြေများတွင် မိုးရေချိန် ပျမ်းမျှ ၁၆လက်မမှ ၁၈လက်မအထိ ရရှိ၍ ခြောက်သွေ့သောအလယ်ပိုင်းများတွင် ၉ လက်မမှ ၁၂ လက်မခန့်အထိ ရရှိသည်။

ကျွန်းများပေါ်တွင် နေထိုင်ကျက်စားသော နို့တိုက်

သတ္တဝါများမှာ နည်းပါးလှသည်။ သို့ရာတွင် ငှက်မျိုးစုံလင်၍ စိတ်ဝင် စားဖွယ်ကောင်းသည်။ ဆည်မြောင်းမရှိသော နေရာများတွင် စိုက်ပျိုးရေး မဖွံ့ဖြိုးချေ။ အလေ့ကျပေါက်သော အပင်ငယ်မျိုးများစွာအနက် ရာခိုင်နှုန်း ၃၀ ခန့်မှာ ကနေရီကျွန်း၌သာ ပေါက်ရောက်သော အပင်မျိုး ဖြစ်သည်။

ကနေရီကျွန်းစုသို့ ပထမဆုံးရောက်လာသောဥရောပတိုက် သားများမှာ စပိန်လူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က နေထိုင်လျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသား ဝှမ်းချေး သို့မဟုတ် ဝှမ်းချိုလူမျိုးများမှာ ယခုအခါလူမျိုးတစ်မျိုးအနေဖြင့် မရှိတော့ချေ။ ယခု နေထိုင်လျက်ရှိသော ကျွန်းသူကျွန်းသားများမှာ စပိန်လူမျိုးများ ထက်အနည်းငယ် အသားမည်းသည်မှအပ များစွာ မခြားနား လှချေ။ ယောက်ျားများ အရပ်အမောင်းအနေတော်ရှိ၍ သန်မာတောင့်တင်းသော ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် ရှိလေသည်။ စပိန်ဘာသာစကားကိုသာ အသုံးပြုကြသည်။

ကနေရီကျွန်းစု၏ အဓိကထွက်ကုန်မှာ ငှက်ပျောနှင့်ခရမ်းချဉ်သီး ဖြစ်သည်။ ကြက်သွန်၊ အာလူး၊ ဆေးနှင့် ငါးလည်း အသင့်အတင့်ထွက်သည်။ ဆိပ်ကမ်း မြို့ကြီးများမှာ လာပါးလမားနှင့် ဆန်တာကရတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။

ကျွန်းများပေါ်တွင် လူဦးရေစုစုပေါင်း ၇၄၅၀၀၀ (၁၉၄၆ ခုနှစ်)ခန့်ရှိ၍ ငါးဖမ်းခြင်း အသီးအနှံ စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ဖြင့်အသက်မွေးကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေး လွယ်ကူစေရန် ကျွန်းစုတွင်မြို့တော်နှစ်မြို့ ထားရှိလေသည်။

ကနေရီငှက် ။ ။ကနေရီဟု အမည်တွင်သည့်ငှက်ကို စပိန်အပိုင်ဖြစ်သော ကနေရီကျွန်းစုတွင် မူလပထမ တွေ့ရသည်။ ၁၆ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ထိုငှက်များကို လှောင်အိမ်ငှက်များ အဖြစ်ဖြင့် ကနေရီကျွန်းမှ အီတလီ နိုင်ငံသို့စတင်ယူဆောင်လာကြသည်။ ယခုအခါတွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာပင် ကနေရီငှက် များကို လှောင်အိမ်သွင်း၍ အလှမွေးကြ၏။ ကနေရီငှက်သည်ဖင့်စာ ကလေးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ အရိုင်းဘဝတွင် သူတို့၏အရောင်မှာ ညိုဝါဝါ သို့မဟုတ်ဝါစိမ်းစိမ်းဖြစ်သည်။ ကနေရီ ငှက်မကြီးသည် အသိုက်ဆောက်လုပ်၍ ဥများကို ဝပ်ပေးသည်။ ဥများမှာ အပြာရောင်ဖြစ်၍ တစ်မြုံလျှင် ဥလေးငါးလုံး ရှိတတ်သည်။ ငှက်ဖိုကမူ ငှက်ပေါက်စကလေးများကို အစာရှာကျွေးသည်။

ကနေရီငှက်သည် သဘာဝအလျောက် သီချင်းအဆိုကောင်းသော ငှက်ဖြစ်သည်။ သီချင်းများကို ကြည်လင်ပြတ်သားစွာဆိုတတ်သည်။ အခြားငှက်များ၏ အသံများကိုလည်း အလွယ်တကူ အတုခိုးနိုင်၏။ ချိုလွင်စွာ တေးဆိုတတ်သောကြောင့် ကနေရီငှက်ကို လူသိများသည်။

အချို့ ကနေရီငှက်များကိုမူ သူတို့၏ လှပသောအတောင်

များကြောင့် ဂရုတစိုက်မွေးမြူကြသည်။ ထိုသို့မွေးမြူကြရာ၌ မှန်မှန်ဂရုစိုက်ဖို့လိုသည်။ လှောင်အိမ်ကိုလည်း အမြဲ တမ်းသန့်ရှင်းအောင် ပြုလုပ်ထားရသည်။ ကနေရီငှက် များ အတွက်အသင့်တော်ဆုံး အစာမှာ မြက်ပင်မျိုးစေ့၊ ပိုက်ဆံ ပင်မျိုးစေ့နှင့် စိမ်းစိုသော အစားအစာများပင် ဖြစ်သည်။

လှောင်အိမ်တွင်းရှိ သောက်ရေနှင့် ချိုးရေများကို မကြာခဏ လဲပေးရ၏။

ကနေရီငှက်များသည် အရိုင်းဘဝတွင် အဆင်အသွေး အမျိုးမျိုးဆောင်၍ လှောင်အိမ်၌မွေးမြူသောအခါ အနည်းငယ် ပြောင်းလဲသွားတတ်သည်။

ခေတ်ဟောင်းကိုတော်လှန်သောမြန်မာမင်းသားကြီး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်းဘဝနှင့်နေစဉ်ကပင် နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်သစ်နိုင်ငံတခု ဖြစ်မြောက်အောင်ကိုယ်ထိ လက်ရောက် ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် မြန်မာမင်းသားကြီး တစ်ပါးပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ သူကား ကနောင်မင်းသားကြီးဖြစ်ရာ ထိုမင်း သားကြီးသာ ရေတိမ်တွင်မနစ်ခဲ့သော် မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းသည် ယခုနှင့်တူသော်မှ တူပေမည်။

ကနောင်မင်းသား(မြန်မာ ၁၁၈၁-၁၂၈၁) ။ ။လူညံ့ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု နည်းစနစ် ပြောင်းလဲခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ လူ့သမိုင်းတွင် ခေတ်တစ်ခေတ်မှ အခြား ခေတ်တစ်ခေတ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာ နိုင်ငံတွင်လည်း ၁၉ ရာစု နှစ်များ အလယ်လောက်က ခေတ်ပြောင်းလဲခြင်းကို ဖန်တီးပေးသည့် အဖြစ် အပျက်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။

အောက်မြန်မာပြည်တွင် ဗြိတိသျှတို့ ရောက်ရှိ ကြီးစိုး လာခြင်း၊ ကိုယ့်မင်း ကိုယ်ချင်းနေသော မြန်မာနိုင်ငံ အထက် ပိုင်းသည် ထိုစဉ်အခါက တိုးတက်လျက်ရှိသော ဥရောပ နိုင်ငံအချို့နှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ရရှိလာခြင်း ကြောင့် လူ သုံးကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု နည်းစနစ်တို့၏ အခြေခံဖြစ်သော အသစ်အဆန်း ထွင်မှုပြောင်းလဲမှုတို့သည် အထက် မြန်မာ ပြည်သို့ ရောက်ရှိလာကာ ခေတ်ကိုပြောင်းလဲစေနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခွင့်အလမ်း များကို အမြင်ကျယ်စွာနှင့် အသုံးပြုကြသော ထိုခေတ်မြန် မာခေါင်းဆောင်တို့တွင် အရေး ပိုမိုပါဝင်ခဲ့သူကို ရှာဖွေလျှင် ကနောင်မင်းသားကြီးကိုပင် တွေ့ရပေမည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် အမပူရ ဒုတိယမြို့တည် သာယာ ဝတီမင်း (၁၈၃၇-၁၈၄၆)နှင့် သီရိသုစန္ဒာမလ္လာမဟေ တောင်ဆောင် ကျောက်မော်မြို့စားမိဖုရားတို့တွင် သား တော်နှစ်ပါးတို့ ထွန်းကားခဲ့ရာ သားအကြီးမှာ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာ တင် မင်းတုန်းမင်း ဖြစ်၍ အငယ်မှာ သတိုးမင်းရဲ့ ကျော်ထင် ဘွဲ့ခံ ကနောင်မင်းသား ဖြစ်လေသည်။(မင်း တုန်းမင်း- ရှု။) ကနောင်မင်းသားသည် သက္ကရာဇ် ၁၈၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၂၅ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဖွား မြင်၏။ ဖွားစဉ်က မီးနေဆောင်သို့မရောက်မီ တောင်ဆောင်၌ ဖွားမြင်သဖြင့် ခမည်းတော်က မောင်တောင်မင်းဟု ကိုယ်တိုင် မှည့်ခေါ်ခဲ့၏။ မင်းသားလတ်ဆင့်တွင် မင်းတပ်မြို့ကို စားခဲ့ပြီးနောက် နောင်တော်ပုဂံမင်း (၁၈၄၆-၁၈၅၃)ထီး နန်းဆက်ခံတော်မူသောအခါ ကနောင်မြို့ကို စားရသည်။

၁၈၅၂ ခု ဒီဇင်ဘာလအတွင်းတွင် ပုဂံမင်း၏ အထိန်း တော် ဟင်္သာတမြို့စား မိဂ္ဂ၏ညီမမိပ၏အိမ်ကို ခါးပြတိုက်ရာ တွင် ကနောင်မင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့၏လူများ ပါဝင်သည် ဟု စွပ်စွဲကာ ကနောင်မင်းသားကြီး၏ အကြီးစာရေးစသည် တို့ကို တောင်းဆိုစစ်မေး၏။ ထိုပြင် ညီတော်၊ နောင်တော် နှစ်ပါး ခိုးသားခါးပြမွေးသည်ဟု ပုဂံမင်း၏လူများဖြစ်သော တောင်ထားဝယ်ဗိုလ် ငတုတ်၊ ပုဏ္ဏားဝန်ငတုလားတို့က အမှုရှာသဖြင့် ညီနောင်နှစ်ပါးတို့သည် လူသူစုရုံး၍ ၁၈၅၂ ခု ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် တော်လှန် ပုန်ကန်ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ ရွှေဘိုကိုသိမ်းယူ အခြေစိုက်ပြီးနောက် နောက်ထပ် လူအင်အားစုဆောင်းကာ အမရပူရမြို့ကို လုပ်ကြံရာတွင် ကနောင်မင်းသားပင် ဦးစီး ဦးဆောင်ပြု၏။

ဤသို့ တော်လှန်ပုန်ကန်မှု ဖြစ်ရခြင်း၏အကြောင်းရင်းမှာ ပုဂံမင်း၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုညံ့ဖျင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း အမရပူရမြို့ကို ကနောင်မင်းသားတို့လုပ် ကြံနေစဉ် ပုဂံမင်းအားစားကြသော မကွေးမင်းကြီး အမှူး ရှိသည့် မှူးမတ်များက လုပ်ကြံတိုက်ခိုက် သူတို့ဖက်မှ ကူညီကြသဖြင့် ကနောင်မင်းတို့ ၁၈၅၃ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် အောင်ပွဲရခဲ့သည်။

ထိုနောက် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်းတုန်းမင်း အထွတ် အထိပ်သို့ရောက်သောအခါ ကနောင်မင်းသားအား သီရိ ပဝရမဟာသုဓမ္မရာဇာဘွဲ့ဖြင့် အိမ်ရှေ့မင်းသားအရာ အပ်နှင်း လေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဒီပဲရင်း၊ တောင်တွင်းကြီး၊ ပဉ္စာငါးမြို့၊ စလေမြို့များကိုလည်း စားစေသည်။ သာယာဝတီမင်း၏ အနောက်နန်းမတော်တွင် မြင်သည့် သမီးတော်လှိုင်မြို့စား သီရိသုမြတ်စွာရတနာဒေဝီနှင့်လည်း ထိမ်းမြားလက်ဆက် ပေးသည်။ (လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်-လည်းရှု။)

အိမ်ရှေ့စံပင် ဖြစ်လင့်ကစား ကနောင်မင်းသားကြီးမှာ ဩဇာတိက္ကမ ပြည့်စုံ၍ တန်ခိုးအာဏာထက်မြက်လှသည်။ ပြည်ရေးပြည်ရာ စီမံခန့်ခွဲရာတွင်လည်း ဦးစီးဦးဆောင် ပြုရ၏။ နောင်တော် မင်းတုန်းမင်းတွင် သားတော်သမီး

တော် အရွယ်ရောက်သူများရှိရကား ကနောင်မင်းသား ရှိနေသောကြောင့် ထီးနန်းဆက်ခံခွင့် ရတော့မည်မဟုတ် ဟု စိုးရိမ်ကြသော သားတော်များသည် မကျေမနပ် ဖြစ်ကြလေသည်။

သို့ဖြစ်၍ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၈ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၇ ရက်နေ့တွင် (၁၈၆၆ ခု ဇွန်လ ၁၈ ရက် နေ့တွင်)နန်းတော်၏အပြင်ပ ယာယီတံနန်း၌ မင်းတုန်းမင်းနှင့်တကွ အိမ်ရှေ့မင်း လွှတ်တော်ဝန်ကြီးများ ယာယီစံနေခိုက် မင်းတုန်းမင်း၏ သားတော်များဖြစ်သော မြင်ကွန်းနှင့် မြင်း

ရှေ့ရေးမြင်သည့် ကနောင်မင်းသားကြီး
ခေတ်သစ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရန် စွမ်းစွမ်းတမ်း ကြိုးပမ်းနေဆဲ
ဤမင်းသားကြီး တိမ်းပါးခဲ့ခြင်းမှာ နှမြောဖွယ်ကောင်းလှ၏။

ခုံတိုင်မင်းသားတို့ အလစ်ဝင်ရောက်၍ တိုက်ခိုက်ကြသောကြောင့် ကနောင်မင်းသား တိမ်းပါးခဲ့လေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ခေတ်ကိုအမှီလိုက်ရန် ကြိုးစား တာရှည်လျက် ရှိသော ထိုခေတ်မြန်မာတို့မှာ ‘လှေလှော် ကောင်းဆဲတက်ကျိုး’ ဖြစ်ကာ ဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့လေသည်။ အကြောင်းမှာကနောင်မင်းသားသည် ပညာလွန်စွာ ထက်မြက်လိမ်မာ၍ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ကျွမ်းကျင်ပါးနပ်လှသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ ခေတ်

မီနိုင်ငံ ထူထောင်နိုင်ခြင်းမှာ အခြားနိုင်ငံကြီးများတွင် တိုးတက်ထွန်းကားလျက်ရှိသော ခေတ် ပညာအရပ် ရပ်ကို လေ့လာဆည်းပူးရန် ပညာတော်သင်ပေါင်း ၉၀ ကျော်ကို နိုင်ငံကြီးများသို့ လစာငွေ အလုံအလောက်ပေး၍စေလွှတ်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ထိုပညာတော်သင်တို့တွင် ဒီပဲရင်း ဝန်ထောက် ဦးမြနှင့် ညီဦးခဲ၊ ဖန်ချက်ဝန် ဦးဖန်၊ ကျောက်မြောင်း အတွင်း ဝန် ဦးရွှေအိုး၊ မြင်းဝန် ဦးအောင်သူတို့ ပါဝင်ခဲ့၏။

ခေတ်မီလက်နက်ရှိမှု နိုင်ငံအင်အား ရှိမည်ကို ယုံကြည်သည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းဖက်၌ လက်နက်စက်ရုံကြီးနှစ်ရုံ တည်ဆောက်ခဲ့၏။ ရွှေမြို့တော် အနောက်မြောက် ရွှေတချောင်း အနီးတွင် စက်ရုံတစ်ခုတည်ဆောက်ခဲ့၏။ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်မှု ပြောင်းလဲရေးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်မြောက်စေရန် ရက်ကန်းစက်၊ ကော်ဇောစက်၊ စပါးစက်၊ လွှစက်၊ ပန်းကန်စက်၊ သကြားစက် စသည်များကိုလည်း နိုင်ငံခြားမှ ဝယ်ယူ ထူထောင်ခဲ့၏။ ထိုစက်များကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရန် မိမိကိုယ်တိုင် အလုပ်ဝန်၊ ပညာဝန်၊ အလုပ်ဌာနဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်တို့ကို စီမံခန့်ခွဲသည်။ ဤသို့ ပညာတော်သင်များလွတ်ခြင်း၊ စက်ရုံ အသစ်အဆန်းများကို ဝယ်ယူ တည်ထောင်ခြင်းတို့အတွက် ကုန်ကျသောငွေကို အိမ်ရှေ့မင်း အဖြစ်ရသော ဝေပုံကျမြို့ရွာ နယ်ပယ်များမှ ခန့်ခွဲရရှိသည့် အခွန်တော်ငွေများမှ သုံးစွဲခဲ့သည်။

ကာကွယ်ရေးဖက်တွင်လည်း စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်မှု အမြောက်အမြားကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သေး၏။ ထာဝစဉ် စစ်မှုထမ်းများရှိသည့် အခြေသို့ရောက်စေခြင်းမှာ လိုမှဖွဲ့စည်းသော မြန်မာစစ်တပ်ကိုပြုပြင်ပေးခဲ့၏။ စစ်ပညာလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရာတွင်လည်း နိုင်ငံခြားသား ပြင်သစ်၊ အီတာလျံ လူမျိုးတို့၏ အကူအညီဖြင့်ကိုယ်တိုင်ကြပ်မတ် လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ နိုင်ငံတွင်း၌ ဆက်သွယ်ရေး ပိုမိုလျင်မြန် ကောင်းမွန်စေရန် အတွက်လည်း မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ကြေးနန်းရိုက်နည်းကို ယောအတွင်းဝန်နှင့် တိုင်ပင်လျက် တီထွင်အသုံးပြုခဲ့လေသည်။

ဤကဲ့သို့ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်နှင့် ပြည့်စုံလှသော နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦး တိမ်းပါး ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်မှာ ထိုစဉ်က နိုင်ငံအတွင်း ကလေးလူကြီးများ ဆိုစမှတ်ဖြစ်သည့် ‘ဆင်ပြောင် ကြီးကို ဖြုတ်ကိုက်၍သေ’ ဟူသော တပေါင်စကားနှင့် များစွာ ကိုက်ညီလေတော့သတည်း။ **ဦးဘရှင်။**

ကနုတ်။ ။ မြန်မာပန်းချီ-ရှု။

ကနန်း။ ။ ကျွန်ုပ်တို့ သိသလောက် ရေသတ္တဝါများ၌ ခြေထောက် ပါသည်ကို အလွန်တွေ့ရခဲ့သည်။ များသောအားဖြင့် ခြေထောက် အတုအယောင်များသာ ပါရှိကြ

သည်။ ကနန်း (ပုဇွန်လုံး)တွင်ကား ထူးခြားစွာ ခြေထောက် ၁၀ချောင်း ပါရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ ယင်းတို့အနက် ၈ ချောင်းကိုသာ လမ်းလျှောက်သွားလာရန် အသုံးချ၍ ကနန်းလက်မခေါ် ကြီးမားသန်စွမ်းသည့် ပထမအစုံကိုမူ လက်သဖွယ်အသုံးချသည်။ ထိုလက်မကြီးများသည် ကနန်းအတွက် အကာအကွယ်လက်နက်လည်းဖြစ်၏။ ကနန်း၏ ကျောကုန်းမှာ အံ့ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် မာကျောသော အခွံထူဖြစ်၍ ဤအခွံကြီးက သူ၏ ကိုယ် ခန္ဓာကို ကာကွယ် ထားသည်။ ကိုယ်အရှေ့ပိုင်းတွင် ရင်အုပ် ကာသံချပ်သဖွယ် အကာအကွယ် ပါရှိ၍ ခြေထောက် ၁၀ ချောင်း စလုံးမှာလည်း မာကျောသောအခွံများဖြင့် အသီးသီးဖုံးအုပ်လျက်ရှိပေသည်။ ကနန်းသည် ရန်သူကိုလက် မဖြင့် မြဲမြံစွာ ညှပ်တတ်သောကြောင့် ယင်းတို့ကို သတိနှင့် ကိုင်တွယ်ရာသည်၊ ကနန်း၏ မျက်လုံးများတွင် အညှာတံ ပါရှိ၍ ယင်းတို့သည် ဝင်လိုက်ထွက်လိုက် လုပ်တတ်သော ကြောင့် တစ်နည်းအားဖြင့် ရယ်ဖွယ်ကောင်းသည်။ သူ၏ ပါးစပ်မှာလည်း အလွန်အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်ဟု ဆိုရ ပေမည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ယင်းတွင် စမ်းသပ်ရန်၊ ကိုက်ဖဲ့ရန်နှင့် အစာကို ဝါးချေရန် အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ ပေါင်းစု ပါဝင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ကနန်းသည် မိမိနှင့် အမျိုးတော်စပ်သော ကျောက်ပုဇွန်၊ ပုဇွန်ထုပ်ကြီးများနှင့် ဆင်တူသည်။ ဆင်တူပုံမှာ အဆိုပါ ရေသတ္တဝါများကဲ့သို့ပင် ကနန်း၌ အာရုံမှင်၊ မျက်စိနှာတံ၊ မေးရိုး၊ ထူးဆန်းသောပါးစပ်၊ ကိုယ်ဖုံး အခွံမာနှင့် ခြေ ထောက် ၅ စုံစီ ပါရှိကြသည်။ သို့သော် ပုဇွန်တို့ကဲ့သို့ ဝမ်းဗိုက်မကြီးချေ။

ကနန်းသည် ရေသတ္တဝါပင် ဖြစ်သော်လည်း ကုန်းပေါ်၌ ဟိုမှသည်မှ လျှောက်သွားရန် နှစ်သက်သည်။ အခြား

လူတို့ဟင်းလျာအတွက် ဖမ်းဆီးကြသည့် ပင်လယ်ကနန်း

နေနိုင်ခြင်းမှာ ယင်းတို့၏ ပါးဟက်များကို စွတ်စိုမြဲစွတ်စို အောင် ပြုလုပ်ထားနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ရေကျသွား သည့်အချိန်တွင် ကမ်းပါးသဲသောင်ပြင်ပေါ်တွင် လျှောက် သွားကာ အစာရှာဖွေနေသော ကနန်းအုပ်ကို မြင်ရသည် မှာအလွန် ရယ်စရာကောင်းသည်။ သောင်ပြင်ပေါ် တွင် ငါးသေတစ်ကောင်ရှိလျှင် ကနန်းသည် အလွန်အနံ့ခံ ကောင်းသည့်အတိုင်း ထိုနေရာသို့ ချက်ခြင်း ရောက်သွား သည်။ ပြိုင်ဖက်နှင့် တွေ့ပါက အလုအယက်ဝေစုခွဲကြရာ မှတစ်ခါတစ်ရံ ကနန်းငယ်များမှာ အားကြီးသောကနန်း တို့၏ ကိုက်သတ် စားသောက်ခြင်းကိုပင် ခံကြရရှာသည်။

ကနန်းတွင် အမျိုးပေါင်း များစွာရှိ၍ အသေးငယ်ဆုံး သော ကနန်းကလေးမျိုးမှာ ခရုခွံ၊ ကမာခွံထဲတွင် ဝင် နေနိုင် လောက်အောင် သေးငယ်သည်။ ဂျပန်ပင်လယ်၌ တွေ့ရသော ပင့်ကူကနန်းကြီးများမှာမူ ကိုယ်အရှည် ၁၈ လက်မ၊ ပြက်အ ကျယ် ၁၂ လက်မခန့်အထိပင်ရှိတတ် သည်။ အမျိုးအစား အလိုက် ပြုမှုကျင့်ကြံပုံချင်းလည်း မတူကြပေ။ အချို့ ကနန်းမျိုးသည် လူရိပ်လူယောင် တွေ့ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကပျာကသီ တွင်းထဲသို့ ဝင် ရောက်ပုန်းအောင်း၍ နေတတ် သည်။ အချို့ကား နောက် ခြေထောက်များပေါ်တွင် မာန်ပါပါ ရပ်ပြီးသော် ယင်း တို့၏ သန်မာလှသော လက်မကြီးများဖြင့် ရန်သူကို အပြင်းအထန် ခုခံတတ်သည်။

ကနန်းတို့သည် များသောအားဖြင့် ရေထဲတွင်သာ နေ လေ့ရှိ ကြသည်။ ကုန်းပေါ်၌ နေထိုင်ကျက်စားသော ကုန်း ကနန်းများပင်လျှင် ဥအချိန်တွင် ပင်လယ်သို့ ထွက်ကြသည်။ ရေနေကနန်းမျိုးသည် ပါးဟက်ဖြင့် အသက်ရှူကြ၍ ကုန်း ကနန်းမျိုးတွင် ပါးဟက်အစား အသက်ရှူရန် အဆုတ် နှင့် တူညီသော အင်္ဂါတစ်မျိုးပါရှိသည်။ အချို့ကနန်းမျိုးမှာမူ

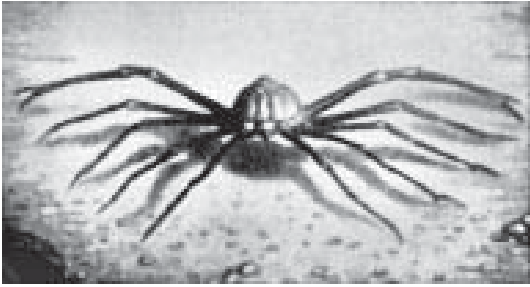

ခရုခွံလွတ်အတွင်း နေထိုင်ရရှာသော ဝင်ကစွပ်ကောင်

ရေသတ္တဝါများနည်းတူ ပါးဟက်ဖြင့် ရေထဲ၌အသက်ရှူ သော်လည်း ကုန်းပေါ်တွင် အတန်ကြာကြာ နေနိုင်သည်။

ကုန်းရေ နှစ်ဌာနစလုံးမှာပင် လွယ်ကူစွာ နေနိုင်ကြသည်။ ကနန်းပေါက်စ ကလေးများမှာ အမိအဖဖြစ်သော ကနန်းကြီးများနှင့် ပုံပန်းလုံးဝ မတူကြချေ။ မိခင် ကနန်းမကြီးသည် မိမိကိုယ်အောက်တွင် ဥများကိုကပ်၍ လုံခြုံစွာ သယ်ယူသွားလေ့ရှိ၏။ သို့သော် ဥမှပေါက်ဖွား လာသော သားငယ်အပေါ်၌ တစ်စုံတစ်ရာ စိတ်ဝင်စားခြင်း မရှိတော့ဘဲပင် လယ်အောက်ခင်းပေါ်တွင် ထိုအတိုင်းပင် ပစ်ထားလေ့ရှိသည်။

လက်မများအထိ ရ ပေရှိနိုင်သော ပင့်ကူကနန်း

ကနန်း ပေါက်စတို့၏အရွယ်မှာ မီးခြစ်ဆံခေါင်းမျှ လောက်သာရှိ၍ ယင်းတစ်ကောင်စီကို အလင်းပေါက် အရေခွံတစ်မျိုးဖြင့် ရစ်ပတ်ဖုံးအုပ်လျက် ရှိသည်။ ထိုအရေခွံကို ကနန်း ပေါက်စ လေးများသည် ချက်ခြင်းလိုလိုပင် ဆောင့်ကန်ရုန်းထွက်ပြီးနောက် ရေအောက်မြေပြင်မှ ရေပေါ်သို့ တက်လာကြသည်။

ကနန်း ပေါက်စကလေးတို့သည် ကျယ်ဝန်းလှသော ရေလောကတွင် ပျော်မဆုံးအောင် ကူးခတ်သွားလာ လျက် ရှိစဉ်များသောအားဖြင့် ငါးတို့၏ ပါးစပ်တွင်းသို့ သက်ဆင်းသွားကြသည်။ ငါးမစားဘဲ အသက် ရှင်သန်နေသော ကနန်းကလေး များမှာ အကြိမ်ကြိမ် အရေလဲခြင်းဖြင့် တဖြည်းဖြည်း ကြီးမားလာကြသည်။ အတန်ငယ် ကြီးလာသောအခါ ကနန်းကြီးများနှင့် သဏ္ဍာန်တူလာ၍ ထိုအချိန်တွင် ရေမကူးတော့ဘဲရေတိမ်ရာအရပ်နှင့် ရေစပ်ကမ်းပါးသို့ ချဉ်းကပ်လာကြသည်။ ထိုအချိန်ကား ယင်းတို့အတွက် ဘေးအန္တရာယ် အများဆုံး အချိန် ဖြစ်တော့၏။ အချို့မှာ ဇင်ယော်၊ မျိုင်း၊ လင်းဝက်စသော ငှက်အမျိုးမျိုးတို့၏ ထိုးသတ်ခြင်းကို ခံရ၏။ အချို့မှာ ငါးနှင့်တကွ အခြားရေသတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့၏ အစားကိုခံကြရ၏။ ယင်းတို့အနက် ဇာတ်တူသားချင်း မရှောင်သော ကနန်းကြီးတို့၏ စားသောက်ခြင်းကို ခံရသည်မှာလည်း မနည်းပေ။

ကနန်းတို့သည် ငယ်ငယ်ကတည်းက အတိုက်အခိုက်ဝါ သနာပါလာသည့်အတိုင်း မကြာခဏပင် ဒဏ်ရာများ ရတတ်သည်။ သို့သော် ခြေလက်တို့တွင်ဒဏ်ရာရပါကထို ခြေလက်တစ်ခုလုံးကိုဖြုတ်ပစ်လိုက်၍ ထိုနေရာတွင် မကြာ

မီပင် ခြေလက်အသစ် ပေါက်လာပြန်သည်။ ကနန်း၏ သွားပုံ လာပုံမှာလည်း အတော်ထူးဆန်း၏။ တွားသွားခြင်းလည်း မဟုတ်၊ ပြေးသွားခြင်းလည်း မဟုတ်ဘဲ ဘေးတိုက် ဝှက်ကျ သွားတတ်သည်။ အချို့ ကနန်းမျိုးတွင် လှေတက်နှင့်တူသော ခြေထောက်ပြားများပါရှိ၍ ယင်းတို့ဖြင့် ရေကောင်းစွာ ကူးနိုင်သည်။ အချို့ ကနန်းမျိုးသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ကို စားသောက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးသည်။ အချို့က အခြားသတ္တဝါငယ်ကလေးများကို စားသောက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမြူကြသည်။ များသောအားဖြင့်ကား ဆွေးမြည့်နေသော အရာဝတ္ထုများကို စားသောက်ခြင်းဖြင့် အညစ်အကြေး အမှိုက်သရိုက်များကိုသန့်ရှင်းစေသည်။

အချို့သော ကနန်းမျိုးတို့သည် မျိုးခြားသတ္တဝါတစ်ဦးဦးနှင့် အတူတကွ နေထိုင်လေ့ရှိသည်။ လူသိအများဆုံး အမျိုးမှာ ယောက်သွားခုံး၏ အခွံကြားထဲ၌ ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်းဖြင့် ရန်သူဘေးမှ အကာအကွယ်ရယူသည်။ ခုံးကောင်ကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေမည့် သတ္တဝါများကိုတဖန် အဆိုပါ ကနန်းက ကာကွယ်ပေးသည်။ အချို့ ကနန်းမျိုးမှာ သန္တာကောင်အုပ်စု တွင် ဝင်ရောက်နေထိုင်၏။ ပင့်ကူ ကနန်းကြီးမျိုးကမူ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပေါ်တွင် ရေညှိရေမြှုပ် စသည်

ပစ်ဖိတ်ကျွန်းများတွင် တွေ့ရသည့် ဆုန်းကနန်း

တို့ ပေါက်ရောက်နေရန် တမင်ကြံဆောင် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မိမိနဂိုရုပ် မပေါ်အောင် ရုပ်ဖျက်ထားတတ်ကြသည်။ ဝင်ကစွပ်ကောင်(ဖင်နီဖင်စွပ်)ခေါ် ကနန်းမျိုးတမျိုးမှာ ငယ်ရွယ်စဉ်က အခြားကနန်းများနည်းတူကြီးပြင်းလာသော်လည်း နောင်သော် ခရုခွံလွတ်များကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု စမ်းသပ်ပြီးနောက် မိမိကိုယ်နှင့်အံ့ကိုက်သည့် အခွံကိုတွေ့သော

အခါ ကိုယ်နောက်ပိုင်းကိုထိုးသွင်း၍ နေထိုင်လေ့ရှိ သည်။ ထိုသို့ကိုယ်တစ်ပိုင်းကို အခွံထဲသို့ ထိုးသွင်း နေထိုင် သည့်အလျောက် ကြာသော် ကနန်း၏ ဝမ်းပိုက်မှာ ပျော့ ပျောင်းနူးညံ့လာကာ အခွံနှင့် အလိုက်သင့် ဝက်အူရစ်ပုံ ဖြစ်သွားလေသည်။

ကုန်းပေါ်တွင် လှည့်လည်ကျက်စားလေ့ရှိသော ကုန်း ကနန်းမျိုးကို ပူအိုက်သော ဒေသတွင် တွေ့ရတတ်သည်။ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာ တောင်ပိုင်းကျွန်းများတွင် ထူးဆန်းသော ကနန်း တစ်မျိုးရှိသည်။ ယင်းမှာ ဓါးပြကနန်း သို့မဟုတ် အုန်းကနန်းဟု ခေါ်သော ကနန်းမျိုး ဖြစ်၏။ အုန်းကနန်း တို့သည် အုန်းသီးကိုစားသောက်၍ အုန်းပင်အတက်လည်း အလွန် ကျွမ်းကျင်သည်။ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ပင်လယ်မှ ၃ မိုင်ခန့် ဝေးသောအရပ်၌ နေထိုင်သည့်ကနန်း တစ်မျိုးမှာ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း နွေကူးဥတု ရောက်လာသော အခါ ဥအုရန်အတွက် အုပ်စု ဖွဲ့၍ ပင်လယ်သို့ ထွက်လေ့ရှိ ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် အထီးများကရှေ့ဆောင်လာသော ကနန်းအုပ်ကြီးမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ဗေ ၂၁၀ မျှ ကျယ်၍အလျား တစ်မိုင်ခန့် ရှည်လျားသည်ဆို၏။ ယင်းတို့ချီတက်ရာလမ်း တွင် လျှိုမြောင်ချောက်ကမ်းပါး အိမ်ယာစသော အဆီး အတားများ ရှိစေကာမူ ဂရုမစိုက်ဘဲ လိုရာ ခရီးအရောက် ဖြစ်မြောက်အောင် သွားတတ်သည်ဟု သိရ၏။

ပုဇွန်၊ ကနန်းစသည်တို့မှာ 'ကရပ်စတေးစီး' ခေါ် မျိုး ပေါင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ထိုမျိုးပေါင်းတွင် အခွံမာ ဖုံးကာ အဆက်ပါသော ခြေလက်များပါရှိသည့် ကျောရိုးမဲ့သတ္တဝါ များပါဝင်ပြီးလျှင် ယင်းတို့သည်များသော အားဖြင့် ရေ သတ္တဝါများဖြစ်၍ ပါးဟက်များဖြင့် အသက်ရှူကြသည်။

ကန္တတ်ဘုရင်(ခရစ် ၉၉၅ ခန့်-၁၀၃၅) ။ ။ကန္တတ် ဘုရင်သည် ဒိန်းမတ်ပြည်ရှင် ဆွိန်းဘုရင်၏ သားတော် ဖြစ်၍ ၉၉၅ ခန့် ခန့်က ဖွားမြင်သည်။ ၁၀၁၃ ခန့်တွင် ခမည်းတော်နှင့်အတူ အင်္ဂလန်ပြည်သို့သွားရောက်၍ ဝက်ဆက်နယ်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသည်။ ၁၀၁၄ ခန့်တွင် ဆွိန်းဘုရင် ကွယ်လွန်သည့်အခါ ကန္တတ်မင်းသားသည် ခမည်းတော်၏အရိုက်အရာကိုဆက်ခံ၍ အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသည်။ ခမည်းတော်လက်ထက်က စစ်ရှုံး ၍ ပြည်နှင့်ခံရသော ဆက်ဇန်ဘုရင် အက်သဲရက် ပြန်လာ သဖြင့် တိုက်ခိုက် နှိမ်နင်းရလေရာ လန်ဒန်မြို့မှတစ်ပါး အင်္ဂလန်ပြည်အလုံးကို အလိုပြည့်လေသည်။ အက်သဲရက် ဘုရင်သည် လန်ဒန်မြို့တွင် အခိုင်အလုံတပ်စွဲ၍ နေလေ သည်။ ၁၀၁၆ ခန့်တွင် အက်သဲရက် ကွယ်လွန်လေသော် သူ၏သားတော် အက်ဒမန်အိုင်ယန်းဆိုက်သည် လန်ဒန် မြို့မှ နေ၍ ကန္တတ်ဘုရင်အား ဆက်လက် အပြင်း

အထန် ခုခံတိုက်ခိုက်၏။ ထိုသို့ ခုခံ တိုက်ခိုက်ရာတွင် အက်ဒမန်သည် မအောင်မြင်သော်လည်း အင်္ဂလန်ပြည်ကို နှစ်ပိုင်း ခွဲ၍အုပ်ချုပ်ရန် ကန္တတ်ဘုရင်၏ သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ လေသည်။ သို့သော် ၁၀၁၆ခုနှစ်တွင် အက်ဒမန်ဘုရင် ကွယ်လွန်သောအခါ ကန္တတ်ဘုရင်သည် အက်ဒမန်၏ သားများကိုဆွိဒင်နိုင်ငံသို့ ပို့လိုက်ပြီးလျှင် အက်သဲရက်၏ မိဖုရားကို သိမ်းယူကာ အင်္ဂလန်ပြည်အလုံးကို ကန္တတ်ဘုရင် ကြီး ဟူသော အမည်ဖြင့် အုပ်စိုးလေသည်။

ကန္တတ်ဘုရင်သည် တန်ခိုးအာဏာရှင်သော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်၍ တစ်ပြည်ထောင်လုံးကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် အုပ်ချုပ် နိုင်၏။ သူသည် တရားမျှတ၍ လိမ်မာစွာ အုပ်ချုပ်သည်။ ထို့ပြင် ရှေးခေတ် ဆက်ဇန်ဥပဒေများကို အခြေခံသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်ကိုလည်း ပြုစုပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ အင်္ဂလန်ပြည် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဒိန်းမတ်နှင့် နော်ဝေး လူမျိုးများကို ရာ ထူးရာခံမပေးဘဲ မိမိတို့နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့၍ ဆက်ဇန်များကိုသာ ခန့်အပ်သောကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားများက သူ့အားကြည် ညိုလေးစားကြသည်။ ဆွိဒင်နှင့်နော်ဝေးနိုင်ငံများသို့ သွား ရောက်သော အခါများ၌ပင် ဆက်ဇန်မူးမတ်စစ်သည်များ ဖြင့် ခြံရံ၍ ထွက်လေသည်။ ၁၀၁၈ ခန့်တွင် ဒိန်းမတ်ထီး နန်းကို ရ၍ ၁၀၂၈ ခန့်တွင် နော်ဝေးထီးနန်းကို ရပြန်

ကန္တတ်ဘုရင်၏ လက်တွေ့ဆုံးမခန်းမှ 'ဘုရင်ဘုန်းနှင့် ဒီရေ'

သည်။ သို့သော် ၁၀၃၇ ခုနှစ်တွင် သူ ကွယ်လွန်သောအခါ နိုင်ငံတော်မှာ အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာ ကွဲသွားလေသည်။

ကနွတ်ဘုရင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင် အများအပြား တွေ့ရသည့်အနက်တစ်ခုမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ အခါတပါး ကနွတ်ဘုရင်အား များမတ်များက ဘုန်းကြီးသောအရှင်ဖြစ်၍ မည်သည့်အရာကိုမဆိုပြုက ဖြစ်နိုင်ကြောင်း လျှောက်ထားကြသည်။ ထိုအခါတစ်နေ့နေ့တွင် ထိုသို့မြှောက်ပင့် တတ်သောမူးမတ်များအား ဆုံးမမည်ဟု ကြံစည်ထားသော ကနွတ်ဘုရင်သည် ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် ချထားအပ်သော ရာဇပလ္လင်ပေါ် တွင်ထိုင်လျက် တဖြည်းဖြည်း တက်လာသော ဒီရေကို မတက်ရန် အမိန့်ပေး၏။ သို့သော် ဒီရေကား တက်မြဲတက်၍ ကနွတ်ဘုရင်၏ ခြေများပင် ရေစိုလေတော့သည်။ ဤတွင် သူ၏အခြေအရံများဖက်သို့လှည့်၍ ဘုရင်တို့၏ အာဏာမှာမည်သို့မျှ အဖိုးမတန်ကြောင်း သူ့အား မည်သည်ကိုမဆို ပြုက ဖြစ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် လျှောက်ထားသူများမှာလည်း မိုက်မဲစွာ မြှောက်ပင့် နေသူများသာဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုလေသည်။

ကပိလဝတ်ပြည် ။ ။ကပိလဝတ်ပြည်သည် ဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးစိုးစံတော်မူသော ပြည်ဖြစ်၏။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ရှေးအခါက တိုင်းကြီး ၁၆ တိုင်း၊ ပြည်ကြီး ၂၀ ဟုကျော်စောခဲ့သည့် အနက်၊ သက္ကတိုင်း ကပိလဝတ်ပြည်တွင် သာကီဝင်တို့ ကြီးစိုးခဲ့သည်။

ဥက္ကာကရာဇ်မင်းကြီးသည် သားတော်နှင့် သမီးတော်များကို ဟိမဝန္တာတောသို့ သွားရောက်နေထိုင်ရန် အမိန့်ရှိခဲ့ရာမှ သား တော်၊ သမီးတော်တို့သည် ကပိလသေ့ကြီး၏ ကျောင်းသင်္ခမ်းအနီးတွင် ရသေ့ကြီး၏ အဆုံးအမကို ခံယူကာ တိုင်းပြည် တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချက်ကို အစွဲပြု၍ ကပိလဝတ်ပြည်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ကပိလဝတ်ပြည်ကို မြန်မာစာပေများ၌ ကပိလဝတ်၊ ပြည်ကပိလဟူ၍လည်း သုံးစွဲကြသည်။

သာကီဝင်မင်းတို့၏ ပြည်ထောင်ချင်းဖြစ်သော ကပိလဝတ်ပြည်နှင့် ကောလိယပြည်စပ်ကြားတွင် ရောဟိဏီမြစ် ဖြတ်သန်း စီးဆင်းသည်။ ခရစ်တော် မပေါ်မီ ၆ ရာစုနှစ်ခန့်က ကပိလဝတ်ပြည်တွင် မင်းများ အလှည့်ကျ အုပ်စိုးခဲ့၍မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် မွေးဖွားခိုက်တွင် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကြီးစိုးခိုက်ဖြစ်၏။ နေပြည်တော်၏ မြို့ရိုးမှာ ၁၈ တောင်မြင့်ကြောင်းအမှတ်အသားများ ရှိသည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် တောထွက်တော်မူပြီးနောက် သစ္စာလေးပါးကိုသိမြင်၍ ဘုရားဖြစ်သည်တွင် ခမည်းတော်မင်းကြီးက အကြိမ်ကြိမ် ပင့်ဖိတ်သဖြင့် ကပိလဝတ် ပြည်သို့

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ကြွလာပြီးသော် ဆွေတော် မျိုးတော်အပေါင်းကို တရားရေးအေး အမြိုက်ဆေး တိုက်ကျွေးတော်မူသည်။

မြတ်စွာဘုရားအား ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွပါမည့်အကြောင်း ဖွားဖက်တော် ကာဠုဒါယီအမတ်က ဂါထာ ၆၀ဖြင့် သီကုံးလျှောက်ထားကြောင်း ကျမ်းဂန်များတွင် အခိုင်အမာဆိုသည်။ ထိုသို့ ပင့်လျှောက်ပုံကို အင်းဝခေတ်တွင် သျှင်အုန်းညိုက ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျို့တွင် အသေးစိတ် ဖတ်ရနာပျော်ဖွယ် ရှိအောင်စပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုနည်းတူ သျှင်ဥက္ကမကျော်ကလည်း မြတ်စွာဘုရားသခင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ကြွခန်းကို စက်ဆွဲ နှစ်လီဒြဒါဒသီဝယ် ချီသော တောလားရတုဖြင့် သီကုံးခဲ့သေးသည်။ ထိုပြင်လည်း ဂါထာခြောက်ဆယ်ဝတ္ထု ရှိလေသေးသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ရောက်မဆိုင်၌ပင် မာန တံခွန်ထူလှသော ဆွေတော်မျိုးတော်များအား ရေအစုံ၊ မီး အစုံ ယမိုက် ပြာဋိဟာကိုပြသ၍ ဇာတ်ကြီးဆယ်စောင် အပါအဝင် ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ပဟောတော်မူသည်။ ထိုပြင် နန္ဒမင်းသားဟု ခေါ်တွင်သော ညီတော် မင်းနန်နှင့် သားတော် ရာဟုလာတို့အား သာသနာ့အမွေအနှစ် ပေးတော်မူသည်။

ထိုပထမအကြိမ် ဘုရားမြတ်စွာသည် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူသည့်အလား၊ နောက်ထပ်၍ အကြိမ်ကြိမ်ကြွ ရောက်ဖူးကြောင်း ကျမ်းဂန်များအရသိရသည်။ တစ်ကြိမ်၌ ကပိလဝတ်ပြည်သားများနှင့် ကောလိယပြည် သားတို့သည် ရောဟိဏီမြစ်ရေကို လယ်ရေသောက်အဖြစ် အတူတကွ သုံးစွဲကြရာမှ အချင်းဖြစ်ပွားကြရာ မြတ်စွာဘုရားသည်ကြွ ရောက်လာ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ပဟောပြောကြောင်း၊ နောက်တစ်ကြိမ်၌ကား ဝိဋ္ဌဇ္ဈာမင်း၏ ရန်စွယ်ကို တားမြစ်အံ့သောငှါ မြတ်စွာဘုရားနေပြည်တော်သို့ ဒေသစာရီ ဖြန့်ချိကြောင်း ကျမ်းဂန်များအရ သိရသည်။

ခရစ် ၄ ရာစုနှင့် ၇ ရာစုနှစ်များအတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရောက် ရှိလာသော တရုတ်အမျိုးသားဖါဟီယန်နှင့် ဟူအင်စန်တို့သည် ကပိလဝတ်ပြည်နှင့် သာသနာတော်ဆိုင်ရာ ဌာနများအကြောင်း ကိုယ်တွေ့ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။

ကပိလဝတ်ပြည်အနီး လုမ္ဗိနီအရပ်တွင် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် လုမ္ဗိနီကျောက်တိုင်ကို စိုက်ထူခဲ့သည်။ (သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး - ရှု။) ကပိလဝတ်ပြည် မြို့တော်ဟောင်းနေရာကို အတိအကျမပြောသာ သေးသော်လည်း နီပေါ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပိပရာဝါအမည်တွင်သော ရွာနေရာပင်ဖြစ်မည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုအရပ်တွင် ကပိလဝတ် အမည်ပါသော မြူတာအိုးများကို တူးဖော်တွေ့ရှိရလေသည်။

ကပိုင်ပင် ။ ။ကပိုင်ပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ် ကမ်းပါး တောချုံများတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော သစ်ပင် ငယ်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်း တောင်ပိုင်းတွင် လမုတော၊ လမဲ့တောများအကြား၌ အတွေ့ရများသည်။ အသားမှာလိမ္မော်ရင့် ရောင် နီ၍မာပြီးလျှင် အသင့်အတင့် တာရှည်ခံသည်။ ကုဗတစ်ပေလျှင် အလေးချိန် ၁၆ ပိသာခန့်စီးသည်။ အိမ်တိုင်၊ထုပ်၊လျောက်၊ဒိုင်း၊ မြား၊ ထွန်တုံးလုပ်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ မီးသွေးဖုတ်ရန်နှင့်ထင်းမီးအဖြစ် အသုံးပြုရန်အတွက်လည်း ကောင်းအသုံးဝင်သည်။ အခေါက်ကိုမူ ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုရ၏။

ကပိုင်ပင်ကို ကပြိုင်၊ ကမြိုင်၊ ကြပိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပိုင်းတောင့်၊ မမဟူ၍လည်းကောင်း အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ကြသည်။

ကပွီးပင် ။ ။ကပွီးပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီ ပင်လယ်ကမ်းရိုး တလျှောက်၌ ပေါက်သဖြင့် ပင်လယ်ကပွီးပင်၊ ပင်လယ်ထင်းရှူးပင် ဟူ၍လည်းအမည်တွင်သည်။ ကပွီးမှာ ထားဝယ်အမည်ဖြစ်၏။

ကပွီးပင်သည် သစ်ပင်ကြီးမျိုးဖြစ်၍ အမြင့်ပေ၁၀၀၊ ပင်စည်လုံးပတ် ၆ပေမျှရှိသည်။ ကပွီးသား၏ အရောင်မှာ နီညိုရောင်ရှိ၍ အလွန်မာသောကြောင့် ပြုပြင်ရခက်သည်။ သို့ရာတွင် ထင်းအတွက် အလွန်ကောင်းသဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်း၌ အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးထားကြသည်။ ခိုင်ခံ့ ခြင်း၊ ဖြောင့်စင်းခြင်း၊ နွဲ့ပျောင်းခြင်း၊ ပေါ့ပါးခြင်း စသောဂုဏ်သတ္တိများရှိခြင်းကြောင့် ကပွီးသားကို လှေရွက်တိုင် ရွက်ပေါင်လက်၊ လှော်တက်၊ တက်မစသည်များ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အခေါက်ကိုမူ ဝမ်းကိုက်ပျောက်ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

ကပွီးပင်သည် ဘန့်ပွေးပင်နှင့် ဆင်တူသည်။ သို့သော် ပဲခူး နယ်ဖက်၌ တွေ့ရသော ဘန့်ပွေးပင်နှင့် နေရာတကာတွင်တူသည် မဟုတ်ချေ။ ဘန့်ပွေးမျိုးဝင် သစ်ပင်တစ်မျိုးကား ဖြစ်နိုင်စရာ အကြောင်းရှိသည်။

ကပူးစိမီ (ခရစ် ၁၈၁၀-၁၈၆၁) ။ ။အီတလီနိုင်ငံ သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ကောင့်ကပူးသည် ဆာဒင်းနီးယားနိုင်ငံ ပီးဒမုန်ပြည်နယ် မှူးမတ်မျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်ခဲ့သူဖြစ်၍ တျူးရင်းမြို့၌ ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ တျူးရင်းမြို့ စစ်အတတ်သင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြား တတ်မြောက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် အင်ဂျင်နီယာ တပ်ဗိုလ်တစ်ဦးဖြစ်လာ၍ ခံတပ်များစွာကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် သူသည်လူထုကိုနိုင်ငံ ရေး လွတ်လပ်မှု ပေးရန် ကြံရွယ်ခဲ့သူဖြစ်၍ အချိန်အားများတွင် အင်္ဂလိပ် နိုင်ငံရေး သဘော

တရားများကို လေ့လာလိုက်စားခဲ့၏။ ၁၈၃၁ ခုနှစ် တွင်စစ်တပ်မှ နုတ်ထွက်ကာ တောနယ်ရှိ မိဖများပိုင် မြို့ကြီးတွင် နေထိုင်ပြီးသော် ပြည်သူ့အရေးများကို စတင်ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထို့ပြင် ပါရစ်မြို့၊ လန်ဒန်မြို့များသို့ မကြာခဏ သွားရောက်၍ ဥရောပနိုင်ငံရေးရာ ဗဟုသုတများကို ရှာမှီးခဲ့သည်။ ထိုအခါ စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင့်အုပ်ချုပ်ရေး မျိုးကို သဘောကျခဲ့သည့်ပြင် နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်မှုသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုပေါ်တွင် အခြေပြုမှသာ တည်မြဲနိုင်ကြောင်း သဘော ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းပြုပြင်ရေးကိုလည်းကောင်း၊ မီးရထားလမ်းများဖောက်လုပ်ရေးကိုလည်းကောင်း ကြိုးပမ်းခဲ့ပေသည်။ သူသည် နိုင်ငံခြားမှ ဆည်းပူးခဲ့သော လက်တွေ့စိုက်ပျိုးရေး ဗဟုသုတများကို အသုံးပြု၍ သူ့ဖခင်လုပ်ငန်းများကို အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်လျက် ပီးဒမုန်နယ် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအသင်း

ဣတလီနိုင်ငံ စည်းလုံးရေးကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သူ ကောင့် ကပူး

ကြီး ကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်နယ်တွင်း မီးရထားလမ်းများ ဖောက်လုပ်ရေးနှင့်တကွ စက်ရုံများ ဆောက်လုပ် ရေးကိုလည်း ဆော်ဩခဲ့လေသည်။ ထိုသို့

ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လွယ်ကူခဲ့လျှင် အီတလီမှာ စည်းလုံးမိဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိသည်ကိုလည်း သိမြင်ခဲ့၏။ ၁၈၄၇ ခုနှစ် တွင် တျူးရင်းမြို့၌ လူထုအား အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ရေး အယူအဆများကို ထုတ်ဖော်ညွှန်ပြရန်အတွက် သတင်းစာတစ်စောင်ကို ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ၁၈၄၈ ခု ဇန်နဝါရီလ တွင် ဆစ္စလီကျွန်း၌ တော်လှန်ရေးကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ကဗျာသည် စည်းမျဉ်းခံဘုရင်အုပ်ချုပ်ရေးကို တီထွင်ရန် အချိန် တော်ပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဟောပြောခဲ့လေသည်။ သူ၏ ဟောပြောချက်များမှာ အချက်ကျလှသဖြင့် လူထုသာမက ဆာဒင်နီးယား ဘုရင်ချားအဲလဗတ်ပင်လျှင် သဘောပေါက်လာပြီးလျှင် လွတ်လပ်မှု အခွင့်အရေးများကို ပေးအပ်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ကဗျာသည် ထိုသို့ ရရှိခဲ့သော အခွင့်အရေး များအရ ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းခဲ့သော အစိုးရ အဖွဲ့၌ မပါဝင်ခဲ့ချေ။ ထိုအချိန်က အီတလီနိုင်ငံမှာ ပြည်ငယ် ကလေးပေါင်းများစွာ ကွဲပြားလျက် ဘုရင်အဆူဆူတို့၏ ဆိုးရွားသော အုပ်ချုပ်မှုကို ခံနေရ၍ ဩစတြီးယား၏ အနှောင့်အယှက်လည်း ကောင်းစွာ မကင်းသေး သောအခါဖြစ်၏။

ကောင့်ကဗျာသည် အစိတ်စိတ် ကွဲပြားလျက်ရှိသော အီတလီနိုင်ငံကို စည်းရုံးမိစေလိုသော စိတ်ဓါတ်ရှိသူ ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ထိုအရေးကို စိတ်ပါလက်ပါ စတင်ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထိုနှစ်(၁၈၄၈) မတ်လတွင် မီလန်နယ်သားတို့သည် ဩစတြီးယားကိုတော်လှန်သောအခါ သူ၏ သတင်းစာမှနေ၍ ဩစတြီးယားကို စစ်ကျေညာရန် လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ မကြာမီ စစ်ကြေညာ တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ စစ်အတွင်း ကဗျာသည် ဆာဒင်နီးယားမှ ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရလေသည်။ သို့သော်ထိုစစ်ပွဲတွင် ဆာဒင်နီးယား နိုင်ငံသည် အရေးနိမ့်၍ အဲလဗတ်ဘုရင်လည်း ထီးနန်းစွန့်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုအခါ သူ၏သားတော် ဒုတိယဗစ်တာ အိမန်းကျူအယ် နန်းတက်ပြီးလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်မြောက်အောင် စေ့စပ်လျက် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့ရ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကောင့်ကဗျာသည် စိတ်မပျက်ဘဲ အီတလီနိုင်ငံ၏ လွတ်မြောက်ရေး စည်းရုံးရေးတို့ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လေသည်။

၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကောင့်ကဗျာသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုနောက် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် သဘောကွဲလွဲမှုကြောင့် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်၍ အီတလီအရေးတွင် နိုင်ငံခြားတို့ သဘောထားကို သိရှိရန်အတွက် ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်တို့သို့ လှည့်လည်ခဲ့သည်။ ထိုသို့လှည့်လည်ရာမှ အပြန်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး ခန့်အပ်ခြင်း ခံရ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကောင့်ကဗျာသည် နိုင်ငံတွင်း ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့၍

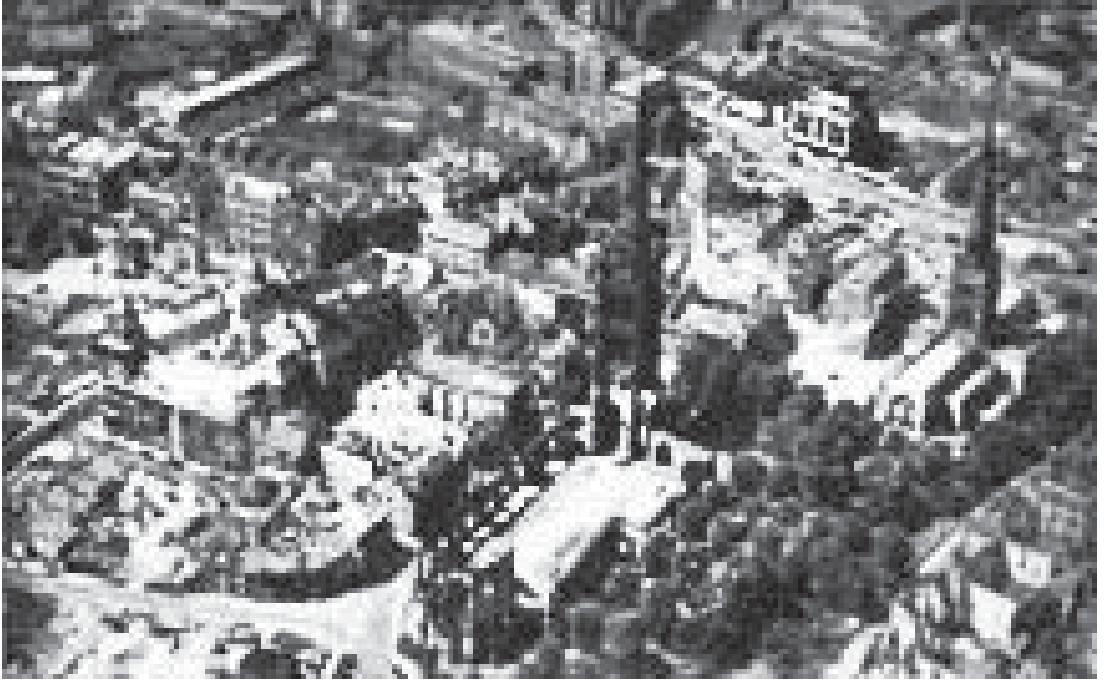
နိုင်ငံ၏ အင်အားတောင့်တင်းပြီးလျှင် နိုင်ငံကြီးများက အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရအောင် အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ထို့ပြင် ၁၈၅၅ ခုနှစ်တွင် ကရိုင်းမီးယားစစ်မြေပြင်သို့ ဆာဒင်နီးယားနိုင်ငံမှ စစ်တပ်များ စေလွှတ်ကူညီခဲ့သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏ ချစ်ကြည်မှုကို ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ဥရောပနိုင်ငံကြီးများက အသိအမှတ်ပြုခဲ့သဖြင့် အီတလီနိုင်ငံ စည်းရုံးရေးတွင်လည်း များစွာ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေခဲ့လေသည်။ ၁၈၅၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ တတိယ နပိုလီယန် ဘုရင်နှင့် တိတ်တဆိတ် တွေ့ဆုံ အချိန်အချက်ပြု၍ ၁၈၅၉ခုနှစ်တွင် ဩစတြီးယားကို စစ်ကျေညာခဲ့သည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် အောင်မြင်မှုကြောင့် ဆာဒင်နီးယားနှင့် လောင်ဗါဒီနယ်များ ပေါင်းမိ၍ ကျန် အီတလီနယ်များလည်း တဖြည်းဖြည်း စည်းလုံးလာခဲ့လေသည်။

ထိုနောက် ၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင် ဂယ်ရီဗေါလဒီးနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏အကူအညီဖြင့် ဗင်းနစ်မြို့နှင့် ရောမ မြို့မှတစ်ပါး အီတလီ တစ်နိုင်ငံလုံး စည်းလုံးမိလေတော့သည်။ (ဂယ်ရီဗေါဒီး-ဂျီ-ရှူး)ယင်းသို့ အီတလီနိုင်ငံကို စည်းလုံးမိစေရန် မနေမနား ကြိုးပမ်းခဲ့သော မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကဗျာသည် ပထမဆုံး အီတလီပါလီမန်က အီတလီ နိုင်ငံတော် တည်ထောင်ကြောင်း ကျေညာပြီးနောက်၊ သုံးလခန့်အကြာ ၁၈၆၁ခုနှစ် ဇွန်လ၆ ရက်နေ့တွင် ဇာတိရပ်ဖြစ်သော တျူးရင်းမြို့၌ ကွယ်လွန်ခဲ့ လေသည်။

ကဗျာစာပေ ။ ။ကဗျာစာပေမြို့သည်အင်္ဂလန်ပြည် ဝါဝစ်ရှင်ယာနယ်တွင် ထင်ရှားသောမြို့တစ်မြို့ဖြစ်၏။ ဗာမင်ဂမ်မြို့၏ အရှေ့ဘက် ၁၈ မိုင်ခန့်အကွာ ရှာဗွန်းမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ယခင်က သိုးမွေးထည်များ ရက်လုပ်ခြင်းကြောင့် ထင်ရှားခဲ့သော်လည်း၊ ယခုအခါတွင် ခေတ်သစ်စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် လျှပ်စစ်အလုပ်ရုံကြီးများဖွံ့ဖြိုးနေလေသည်။ ထင်ရှားသော ထွက်ကုန်များမှာ မော်တော်ကား၊ လေယာဉ်ပျံ၊ စက်ဘီး၊ အပူချိန်စက်၊ လျှပ်စစ်ဓါတ်မီးကရိယာ၊ ရေတပ်အသုံးအဆောင်၊ နာရီ၊ ပိုးတုနှင့် ကော်ဇောစသော ကုန်ပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။

ကဗျာစာပေမြို့သည်ရှေးမြို့တစ်မြို့ဖြစ်၍ ယခင်က မြို့ရိုးများပင် ရှိခဲ့လေသည်။ သမိုင်းပုံပြင်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့်ပြင်၊ ရှေးကျသောအဆောက်အအုံများလည်း ပေါများသည်။ ၁၁ ရာစုနှစ်အတွင်း၌ ဗင်နီဒစ်တင်း ဘုန်းကြီးကျောင်းကို အားလီယိုဖရစ် ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့သည့်အချိန်ကပင် ထိုမြို့ကိုတည်ခဲ့လေသည်။ ရှေးဘုရားရှိခိုးကျောင်းများအနက် ၁၄ ရာစုနှစ်အတွင်း၌ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော စိန်မိုက်ကယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး၌ တွေ့ရသော ကဗင်ထရီမြို့လယ်ပိုင်း။စိန်မိုက်ကယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၏ အမိုးချွန်ကို ပုံတွင်တွေ့နိုင်၏။

အထူးထင်ရှား၏။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ ဂျာမန်တို့ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်သဖြင့် မြို့လယ်ပိုင်းမှာ အကြီးအကျယ် ပျက်စီးသွားရာ ထိုစိန်မိုက်ကယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာလည်း များစွာထိခိုက်ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါတွင် အမိုးချွန်နှင့် မျှော်စင်ကြီးသာလျှင် မပျက်မစီးဘဲ ကျန်ရှိတော့သည်။

၁၇ ရာစုအတွင်း အင်္ဂလန် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်က ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများအား ထိုမြို့၌ အချုပ်ချယ်ထားခဲ့သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ‘ကဗင်ထရီသို့ပို့သည်’ ဟူသော စကားကို မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ‘မဲဇာကို ပို့သည်’ ဟူသော ပညတ်စကားကဲ့သို့ပင် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူကာ သုံးစွဲလျက်ရှိကြလေသည်။

ကဗင်ထရီမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၂၄၀၀၀၀ ခန့် ရှိ၏။

ကဗင်ဒစ် အိပ် (ခရစ် ၁၇၃၁-၁၈၁၀) ။ ။ကမ္ဘာမြေ၏ သိပ်သည်းခြင်းကို အဦးဆုံးစူးစမ်းရှာဖွေခဲ့သူဟု ထင်ပေါ် ကျော်စောသော ဟင်နရီကဗင်ဒစ်သည် တတိယ ချူဘွဲ့ရ ဒက်ဗွန်ရှင်ယာမြို့စား၏ တူတော်သည်။ ၁၇၁၃ ခု အောက်တိုဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်နီးစမြို့၌ ဖွားမြင်၍ ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်၌ သင်္ချာနှင့် ရူပဗေဒပညာရပ်များကို ၃ နှစ်မျှ သင်ကြားခဲ့လေသည်။

၁၇၅၃ခုနှစ်တွင် ဟင်နရီကဗင်ဒစ်သည် ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်မှ ဒီဂရီဘွဲ့ မယူဘဲ ကျောင်းထွက် ပြီးနောက် ဝါသနာ

အလျောက် ဓာတုဗေဒ၊ ရူပဗေဒ စသော သိပ္ပံပညာရပ်များကိုသာ စူးစမ်းလေ့လာနေခဲ့၏။ အသက် ၄၀ လောက်အထိ သူ၏ဖခင်ထံမှ ရသမျှ ထောက်ပံ့ကြေးဖြင့်သာ မရှိမရှား နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ အသက် ၄၀ ကျော်တွင် ကဗင်ဒစ်သည် အမွေပစ္စည်း အမြောက်အမြား ဆက်ခံရရှိသဖြင့် ဓနအင်အားတောင့်တင်းသူ တစ်ယောက် ဖြစ်လာသည်။ သို့သော် ကဗင်ဒစ်သည် ဆင်းရဲသည်ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ သူ၏ နေပုံထိုင်ပုံကိုကား မပြောင်း ခဲ့ချေ။

ကဗင်ဒစ် နေထိုင်ပုံမှာ အလွန် ထူးဆန်းသည်။ သူသည် လူများများနှင့် ရောနှော၍ မနေလိုချေ။ တစ်ကိုယ်တည်း မိမိဝါသနာ စူးစိုက်ရာ သိပ္ပံပညာရပ်များကိုသာ စူးစမ်း ရှာဖွေနေလေ့ရှိသည်။ သိပ္ပံပညာရပ် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကဗင်ဒစ် စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့သည့် ဗဟုသုတများမှာ ယခုခေတ် ဓာတုဗေဒပညာ၏ အခြေခံများ ဖြစ်ပေသည်။ ကဗင်ဒစ်အား အမှတ်တရဖြစ်စေရန် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ် ကျောင်းတွင် ကဗင်ဒစ် ရူပလက်တွေ့စမ်းသပ်ရုံကြီးကို ဆောက်လုပ်ထားလေသည်။

သူ၏ စမ်းသပ် တွေ့ရှိချက်များထဲတွင် ရေ၌ပါဝင်သော ဓာတ်များ၏ အတိုင်းအဆကို လက်တွေ့ ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းမှာ ဓာတုဗေဒပညာရပ်သမိုင်းတွင် ထူးကဲသော တိုးတက်မှု တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ကဗင်ဒစ်သည် ဖန်မူးတစ်ခုထဲတွင် ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဓါတ်ငွေ့နှင့် အောက်ဆီဂျင် ဓာတ်ငွေ့များကို ထည့်၍

ဖန်ဖူးကို ချိန်တွယ်မှတ်သားထားသည်။ ထိုနောက် ထိုဓာတ်
ငွေ များကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့်မီးလောင်စေသည်။ ယင်းသို့
ဓာတ်ငွေများကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် မီးလောင်စေသည့်အခါ
ဖန်ဖူးထဲမှ ဓာတ်ငွေများသည် အရည်အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွား
ကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ ထိုအရည်မှာ ပကတိရေကဲ့သို့ အနံ့
အရသာမရှိ အရောင်အဆင်းမရှိဘဲ ဖန်ဖူး၏အလေးချိန်လည်း
ယခင်ကအတိုင်း ရှိသည်ကို ကဗင်းဒစ် တွေ့ရှိရလေသည်။
ထိုသို့အားဖြင့် ကဗင်းဒစ်သည် ရေညှိ ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဓာတ်ငွေနှင့်
အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ငွေများ ပါရှိ ကြောင်းနှင့် ထိုဓာတ်ငွေ
တို့၏ အတိုင်းအဆကို လက်တွေ့တွက်ချက် ပြနိုင်ခဲ့ပေသည်။
ထိုမှတစ်ပါး နိုက်ထရစ်အက် ဆစ်ဆိုသည်မှာ မည်သည့်အရာ
ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း လေထဲတွင် ပါဝင်သည့် ဓာတ်
များ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။

ကဗင်းဒစ်သည် ဓာတုဗေဒပညာဖက်တွင်သာ ထင်ရှား
ကျော်စောသည်မဟုတ်။ ရူပဗေဒပညာဖက်တွင်လည်း အ
တော်ပင် ထင်ရှားကျော်စောလေသည်။ ၁၈၅၇ခုနှစ် ကုန်
ခါနီးတွင် သူသည် ကမ္ဘာမြေ၏ သိပ်သည်းခြင်းကို စမ်းသပ်
ရှာဖွေကြည့်ရာ ၅ ဒဿမ ၄၄၈ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။
ယခုခေတ်တွင် စူးစမ်းရှာဖွေတွေ့ရှိပြီးဖြစ်သော ကမ္ဘာမြေ၏
သိပ်သည်းခြင်းမှာ ၅ ဒဿမ ၅ ဖြစ်၏။ ခေတ်မီ ကရိယာ
တန်ဆာပလာများမရှိဘဲနှင့် ထိုမျှမှန်ကန်အောင် ကဗင်းဒစ်
တွက်ချက် နိုင်ခြင်းမှာ များစွာချီးမွမ်းဖွယ်ကောင်းပေသည်။

ကဗင်းဒစ်သည် အလွန်ရှက်ကြောက်တတ်၍ မိန်းမများ
ကို အလွန်မုန်းတီးသူ ဖြစ်သဖြင့် အိမ်တွင် ခိုင်းစေသော
မိန်းမ အစေခံများကို စာရေး၍သာ မှာကြားလေ့ ရှိသည်။
မည်သည့်အခါမျှ မျက်နှာချင်း မဆိုင်ရချေ။ လူပျိုကြီးဘ
ဝနှင့်ပင် ကွယ်လွန်ရရှာလေသည်။

ထို့ပြင် သူသည် စကား အလွန်နည်းသူဖြစ်သည်။ ဆွေမျိုး
များနှင့်လည်း ဆက်ဆံ မှုနည်းသည်။ သူ၏ အမွေခံအ
မွေစားဖြစ်သူ လော့ဂျော့က ဗင်းဒစ် ကိုပင် တစ်နှစ်လျှင်
တစ်ခါသာ မိနစ်အနည်းငယ် တွေ့ဆုံခွင့်ပေးသည်။ သို့သော်
သူသည် တော်ဝင်အသင်း၏ အစည်းအဝေး များသို့မှန်မှန်
တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် တော်ဝင်အသင်းဝင်
လူကြီးတစ်ဦးဖြစ်လာ၍ ကြာ သပတေးနေ့တိုင်း
အသင်းဝင်လူကြီးများနှင့် ညစာ စားလေ့ရှိ၏။

မလွဲမကင်းသာ၍ တစ်ခါတစ်ရံ ဧည့်သည်များကို ဖိတ်ခေါ်
ကျွေးမွေးရသည့် အခါမှာလည်း ဧည့်သည်များအတွက် အစား
အသောက် ဖွယ်ဖွယ်ရာရာရှိအောင် စီမံပေးရန် အခိုင်းအစေ
တို့အား မပြောဆိုတတ်ချေ။ တစ်ခါ၌ သူသည် တော်ဝင်
အသင်းမှ အသင်းသားများအား မိမိအိမ်၌ ထမင်းစားရန်
ဖိတ်ခေါ်ခဲ့လေသည်။ ထိုဧည့်သည်များအတွက် မည်သည့်
ဟင်းလျာကို ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးရန်သင့် မည်ကို

ထမင်းချက်က မေးသောအခါကဗင်းဒစ်က သိုးခြေတစ်
ချောင်းဆို လျှင်တော်ပြီဟု ပြောသည်။ ထမင်းချက်က
ဧည့်သည် လေးယောက် လာမည်ဆိုလျှင် သိုးခြေ တစ်ချောင်း
တည်းနှင့် လုံလောက်မည်မထင်ပါဟု ပြန်ပြောသောအခါ
ဒါဖြင့် နှစ်ချောင်းဝယ်ဟု ဖြေလိုက်လေသည်။ ကဗင်းဒစ်သည်
လိုသည်ထက်ပို၍ ပြောဆိုလေ့မရှိချေ။

လန်ဒန်မြို့ ကလက်ဟမ် ကွန်မွန်း ရပ်ကွက်ရှိ အိမ်တွင်
နေထိုင်သော်လည်း လန်ဒန်မြို့ထဲရှိ ဗလွန်းစပါရီရပ်ကွက်၌
အိမ်တစ်ဆောင် ထားလေသည်။ သူ၏စာကြည့်တိုက်ကို
ဆိုဟိုးရပ်ကွက်၌ထားရှိ၍ တကယ့် စာပေလေ့လာလိုသူ
တို့အား မိမိစာအုပ်များကို ထုတ်ငှားလေ့ရှိသည်။ ကဗင်းဒစ်
သည် စည်းကမ်းကြီးသူဖြစ်သဖြင့် စာကြည့်တိုက်မှ သူကိုယ်
တိုင် စာအုပ်ထုတ်ယူသည့်အခါ၌ပင် စာအုပ်ယူကြောင်း
လက်မှတ်ဖြတ်ပိုင်းကို အမြဲ ရေးသားထားခဲ့လေသည်။

ကဗင်းဒစ်သည် အသက်ရှင်စဉ် တစ်ကိုယ်တည်းသာ နေလို
သကဲ့သို့ သေသည့် အချိန်၌လည်း တစ်ယောက်တည်း ဆိတ်
ငြိမ်စွာ သေလိုသူဖြစ်၏။ သေခါနီးတွင် အစေခံကို အခန်း
တွင်းမှထွက်စေ၏။ နာရီဝက်အကြာ အခန်းတွင်း ပြန်ဝင်လာ
သည့်အခါ ကဗင်းဒစ်မှာ သေဆုံးနေလေပြီ။ ထိုနေ့မှာ
၁၈၁၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့ ဖြစ်ပေသည်။

ကမ္ဘာကျော် သပွဲဆရာကြီး ဟင်နရီ ကဗင်းဒစ်

တေးဂီတပမာဖွဲ့သီထားသောစာပန်းကုံးများ

စာဆိုကဝိတို့သည် မိမိတို့စိတ်၌ ထိတွေ့ ခံစားရသော အရသာကို သူတပါးတို့အား ကဗျာလင်္ကာတို့ဖြင့်ကူးဆက် ပေး၏။ ထိုကဗျာလင်္ကာကို အဘယ်ပုံ ဖန်တီးကြသနည်း။

ကဗျာလင်္ကာ ။ ။ကဗျာလင်္ကာ ဟူသည်ကား လူတို့ နေ့စဉ် သုံးစွဲပြောဆိုနေသော သာမန်စကားများကို တေးဂီတပမာ ပြေပြစ်ချောမောစွာ ချိုသာငြိမ်ငြောင်းအောင် စီကုံးရေးသား ထားသောစာ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပဒဒေါသ၊ ဝါကျဒေါသ စသော ဒေါသတို့မှ ကင်းလွတ်၍ ပသာဒဂုဏ်၊ ဩဇာဂုဏ်စ သော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် ဖွဲ့သီကုံးသမျှ သော သက္ကဋဘာသာ မဂဏောသာတွင် ဂါထာ၊ မြန်မာ ဘာသာတွင် လင်္ကာသီချင်းများကို ကဗျာလင်္ကာဟု ခေါ် ဝေါ်ကြသည်။

ကဗျာလင်္ကာကို မြန်မာဘာသာ စာပေသာမဟုတ်၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာစာပေ အသီးသီးတို့၌လည်း တွေ့ရှိနိုင် သည်။ ထိုသို့ဖြစ်သော် ကဗျာလင်္ကာသည် မည်ကဲ့သို့ စတင် ပေါ်ပေါက်လာသနည်းဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိသည်။ ကဗျာ လင်္ကာကို မည်သူကစ၍ ရေးလိုက်သည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အတိ အကျ မပြောနိုင်ချေ။ သို့သော် ကဗျာလင်္ကာ မည်သို့ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုမူ ခန့်မှန်း ချိန်ဆနိုင်ပေသည်။ ကဗျာလင်္ကာဟူသည် တေးဂီတပမာ ချိုသာငြိမ်ငြောင်း အောင် စီကုံးထားသော စာဖြစ်သည်ဟု အထက်ကဆိုခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ကဗျာလင်္ကာ၏ ရေသောက်မြစ်ဖြစ်သော တေး ဂီတများကို ပြန်လည် စဉ်းစား သင့်ပေသည်။ တေးဂီတများ မည်ကဲ့သို့ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။

ကမ္ဘာလောကကြီး၌ သာယာသောအသံ ဆိတ်သုန်း နေသည့် အချိန်ဟူ၍ မည်သည့် အခါကမ မရှိခဲ့ချေ။ သတ္တ လောကကြီးမဖြစ်တည်မီ လောကဓါတ်ကြီးတစ်ခွင်လုံး ရေ ပြင်အတိ ဖုံးလွှမ်းနေသော ကမ္ဘာပျက်နေချိန်၌ပင် ရေယာဉ် လှိုင်းတို့ခွပ်သံ၊ လျှပ်စစ်ပြက်၍ မိုးကြိုးထစ်သံ စသော အသံ များ ရှိခဲ့ပေသည်။ ထိုနောက် ရေများခန်းခြောက်၍ မြေပြင်ပေါ်ထွန်း လာသောအခါ လေဖြင့် တိုက်ခတ်အပ်သော ရေလှိုင်းသံသည်လည်းကောင်း၊ ပင်ထက်မှ သစ်ရွက် သစ် ခက်ကလေးများ လှုပ်ရှားသံသည်လည်းကောင်း၊ ချောင်း မြောင်း အင်းအိုင်တို့မှ ရေပြက်သံသည် လည်းကောင်း၊ ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန် တို့၏ အော်မြည်သံသည်လည်းကောင်း၊ ကျေးငှက် သာရကတို့၏ ရင့်ရှုသံသည် လည်းကောင်း အသီးသီး ရှိခဲ့ကြပေသည်။ ထိုအသံများမှာ စင်စစ် သဘာဝ၏ တေးဂီတပင် ဖြစ်လေသည်။ ဂီတသံန္တယ်သည့် သာယာ ငြိမ်ငြောင်းသော ထိုသဘာဝသံကို ကမ္ဘာဦးသူတို့ အာရုံပြုမိ ကြသည်။ ကလေးသူငယ်များသည် အိမ်၌မွေးထားသော ကြောင်ကလေး၊ ခွေးကလေးတို့၏ အသံကိုအတုယူ

အော်ကြည့်ကြသကဲ့သို့ ကမ္ဘာဦးသူ တို့သည်လည်း ထို သဘာဝ ဂီတသံများကို အတုယူကြသည်။ ဦးစွာ သူတို့ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တိရစ္ဆာန်များ အော်သံကို အတုယူ သည်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ကလေးများ၏အသံကို မတူ တူ အောင် လေ့ကျင့် ကြည့်ကြ၏။ ငှက်မြည်သံမှာ လူတို့အတု ယူရန် အလွယ်ဆုံးသော အသံဖြစ်လေသည်။

ကမ္ဘာဦးသူတို့သည် တစ်နေ့လုံး အမဲလိုက် ငါးဖျားစသည် ဖြင့် အစာရှာဖွေခဲ့ရ၍ ပင်ပန်းနွမ်းလျှာကြသည့် အလျောက် ညချမ်းအချိန်ဝယ် စုဝေးလျက် ကျေးငှက်အသံ၊ မိုးသံ၊ လေသံ၊ သစ်ပင်သစ်ရွက် လှုပ်ရှားသံစသော သဘာဝ ဂီတ သံတို့ကို တစ်ယောက်တစ်လှည့်စီ အတုယူအော်မြည်၍ ဖျော် မဖြေကြပေလိမ့်မည်။ အချို့သော သူများကလည်း အနား ယူချိန်တွင် မိမိတို့တစ်နေ့တာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အဖြစ် အပျက် ဗဟုသုတတို့ကို တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်နားရောက် အောင် ပြောကြား ကြပေမည်။ ယင်းသို့ ပြောကြားရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင် သဘာဝဂီတသံကို အားကျ၍ ရိုးရိုး စကား နှင့် မပြောဘဲ ဂီတသံနောသည့် စကားလုံးတို့ဖြင့် ကြိဖန် ပြောသည့်အလေ့ ဖြစ်လာခဲ့ဟန်တူသည်။ ဝိုင်းဖွဲ့ စကား ပြောရာတွင် ပျော်ရွှင်မြူးတူးကြသည့် အလျောက် လက်ခုပ်တီးခြင်း၊ ခြေဆောင့်ခြင်း၊ စည်းလိုက်ခြင်း၊ လေချွန် ခြင်းစသော အမှုတို့ကိုပြုလျက် စကားပြောသူကလည်း ဂီ တသံန္တယ်သည့် ချိုသာသော စကားများကို ပြောပေလိမ့် မည်။ ဤသို့ စကားရိုးရိုးမှ ဂီတသံကိုမိုးလျက် သာယာနာ ပျော်ဖွယ်ဖြစ်အောင် စီကာပတ်ကုံး ပြောခြင်းသည်ပင်လျှင် ကဗျာလင်္ကာ သန္ဓေစွဲလာနေပြီဟုဆိုရပေမည်။ သို့သော် ဤသည်ကား နှုတ်ကဗျာ သာလျှင် ဖြစ်သေး၏။ စာအက္ခရာ မပေါ်ပေါက်မီကပင်လျှင် လူတို့သည် မိမိတို့ စိတ်နှလုံး၌ တွေ့ကြုံခံစားမှုတို့ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသော ကဗျာ တေးများ ရှိခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အက္ခရာစာများ ပေါ် ပေါက်လာသောအခါ ကဗျာလင်္ကာ အရေးအသားဟူ၍ ပေါ်ထွန်းလာမည်မှာ ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ်ကြည့်က သိနိုင်ပေသည်။

မိမိစိတ်၌ ခံစားမှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ တွေးကြံမှုတို့ကို သူတပါး စိတ်၌ ထိုနည်းနှင့်နှင့် တွေ့ကြုံခံစား လှုပ်ရှားလာနိုင် အောင် ကူးဆက်ပေးသောအရာကား ကဗျာလင်္ကာပင် ဖြစ် သည်။ ယင်းသို့ မိမိခံစားရမှုကို သူတစ်ပါးကိုယ်တွေ့ ခံစားမှု ဖြစ်သွားအောင် ကူးပြောင်းပေးရသည်မှာ မလွယ်ကူချေ။

မိမိသိသလို သူတစ်ပါးသိအောင်၊ မိမိမြင်သလို သူတစ်ပါး မြင်အောင် ပြစားဖို့ရာ လက်နက်ကောင်း လိုပေသည်။ ထို လက်နက်ကောင်းကား ကဗျာလင်္ကာတည်းဟူသော တန် ဆာဖြစ်မြောက်အောင် ထောက်မကူညီပေးသော အသံ ကာရန်၊ စပ်ပုံဟပ်ပုံ၊ စပုံချပုံ အနက်အဓိပ္ပာယ် စသည်တို့ဖြစ် ကြ၏။

ကဗျာလင်္ကာဟူသည် ကာရန်ကလေးများ ဟပ်ထားရုံနှင့် ကဗျာလင်္ကာမြောက်ပြီဟု မဆိုသာချေ။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထလင်္ကာရ စသောတန်ဆာများဖြင့် ဝေဝေ ဆာဆာ ဆင်မြန်းပေးဖို့ လိုသေးသည်။ မည်သည့် ဘာသာစာပေ၌ မဆို ကာရန်ချိတ်ဆက်ပုံ၊ အသံနေအသံထားယူပုံ၊ အလင်္ကာ ရသပေါ်အောင် ဖွဲ့ပုံစသော ကဗျာဥပဒေစည်းကမ်းများရှိ ပေသည်။ ထိုစည်းကမ်းများဖြင့် စံနစ်တကျ ကိုလိုပြည့် ဝအောင် ဖွဲ့စီသီကုံးတတ်မှသာ ကဗျာလင်္ကာ ဖြစ်ပေမည်။ ကဗျာစာဆိုသည် ထိုထို လက်နက် ကရိယာများကို မှန်ကန် အောင် သုံးတတ်ပါမှ စာဆိုကိုယ်တိုင် သိရှိခံစားရသော အရသာကို စာဖတ်သူသည် တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ခံစား နိုင်ပေမည်။ ကာရန်သာညီ၍ ကဗျာအရသာ မထိမိသော ကဗျာကလေး တစ်ပိုဒ်ကို ပုံစံပြလိုသည်။

တို့ကျောင်းတောင်က စိန်ပန်းတော၊
အပျိုလေးတွေ လက်နဲ့ခေါ်လို့၊
ရွှေမုဋ္ဌောတဲ့တင်ကြရှာ။

ဤ၌ကာရန်ကိုသာ ညီအောင်စပ်ထား၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် လုံးဝမပေါ်ခဲ့ချေ။ တော၊ ခေါနှင့် ဋောတို့မှာ ကာရန် ဟပ် မိသော်လည်း လက်နဲ့ခေါဆိုသော စကားမှာ အဓိပ္ပာယ်မရှိ ချေ။ အတ္ထလင်္ကာရ မပေါ်သောစာဖြစ်၏။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ် မရှိသည့် စကားလုံးကိုသုံးခြင်းဖြင့် ဘာသာစကားကို များ စွာထိခိုက်ပေသည်။ ကဗျာလင်္ကာသို့လည်း မကျရောက် သည်ကို သတိပြုဖွယ်ဖြစ်သည်။ ကာရန်လည်းမိသဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထလင်္ကာတို့နှင့်လည်းပြည့်စုံ၊ ကဗျာ အရသာလည်း မြောက်လှသောကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ပုံစံပြဦးအံ့။

လနေအစွန်၊ မြမြေမွန်ဝယ်၊ လေသွန်ပင့်မှုတ်၊
ရွက်ရင့်ပြတ်က၊ ကျေးနှုတ်ဖူးဆင့်၊
လွတ်ကျူးတင့်သည်၊
နူးခွင့်ခါမို၊ သရဖီလည်း၊ ရာသီသိဆုံး၊ စီဘိကုံးသို့၊
တောလုံးလျှမ်းမောက်၊ ပန်းပိတောက်မူ၊
နွမ်းခြောက်ကြေ ရော်၊ မချွေသော်လည်း
မြေပေါ်အတိ၊ ပုံလျက်ရှိ၏။

ဤ၌ ကာရန်များမှာ နှစ်ချက်သုံးချက်ပင် မိအောင်

စပ်ဆိုထား၏။ လနှင့်မြ၊နေနှင့်မြေ၊စွန်နှင့်မွန်၊သုံးချက်စလုံး မိ၏။ အနက်ဓိပ္ပာယ်ကားရှင်းလှ၏။ အခါရာသီ အ လျောက် လူက မချွေရာဘဲနှင့် အလိုလိုပင်ထက်မှ နွမ်း မြောက် ကြေကျလာသော သရဖီပန်းနှင့် ပိတောက်ပန်းပွင့် တို့မှာ မြေပြင်ပေါ်ဝယ် တပုံတခေါင်းကြီး ပုံလျက်သား ဖြစ်နေသည်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သိမြင်နိုင်သည်။ ဤ၌ စာဆို ပြသလိုသောသူ၏ ပန်းကမ္ဘာလ မြေမွေ့ရာကို စာ ဖတ်သူသည် စာဆို၏ လက်နက်ကောင်းဖြစ်သော ကဗျာ အရာမြောက်သည့် စာလုံးကလေးများကို သုံးသပ်ရုံနှင့် စာဆို မြင်သကဲ့သို့ မြင်နိုင်ပေသည်။

ကဗျာလင်္ကာ စပ်ဆိုရာ၌ ကာရန်သာမက မကြာ(မီတာ) ဟုခေါ်သည့် အသံကိုလည်း သတိမူ ရပေသေးသည်။ ရှည် သောဒီဃသံ၊ တိုသော ရသသံ၊ ဇေးသော ကရသံ၊ ပေါသော လဟုသံစသည်များကို ညီညာပြေပြစ်အောင် ထည့်သွင်း စပ်ဆိုမှလည်း ကဗျာလင်္ကာ မည်ပေမည်။ စာဆိုတို့သည် ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့ရာ၌ ကာရန် ရွေးသကဲ့သို့ပင် အသံကိုလည်း ရွေးချယ် ရလေသည်။ ရှည်သောဒီဃသံဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့၍ အနက် ပေါ်အောင် ဖော်ထားသော အောက်ပါကဗျာလင်္ကာကို ကြည့်နိုင်ပေသည်။

ကြည့်၍မမြင်၊ ခေါ်လျှင်မကြား၊ အိမ်ရှေ့ဖျားကြောင့်၊
သနားစရာ ငိုကြွေးရှာ၏။

ဤစာကြောင်း၌ကာရန်သာ ညီသည်မဟုတ်၊ အသံအား ဖြင့်လည်းသိမ်မွေ့သည့် အနက်ကို ဖော်ထားလေသည်။ မြင်၊ လျှင်၊ ကြား၊ ဖျားသနား၊ စရာ၊ ရှာဟူသော ကာရန်များမှာ အသံရှည် အသံလေး များချည်းဖြစ်သဖြင့် ရွတ်ဆိုရာတွင် ဆွဲငင်ရှည်တွဲ၍ စာဆိုပြလိုသော သနားဖွယ် အဖြစ်နှင့် သိမ် မွေ့သည့်အနက်ကို ရှင်းလင်းစွာ မြင်သိ နိုင်လေသည်။

အဖန်ဖန်လျှင်၊ တသန္ဓေခေ၊ တပေလျှင်းလျှင်း
တညှင်းဆိုးဆိုး၊ တညှိုးလျလျ၊ တတလွမ်းလွမ်း၊ တသမ်း
ဟယ်ဟယ်၊ တတွယ်တာတာ၊ တဟာလှိုက်လှိုက်၊
တရှိုက်ငင်ငင်၊ တပင်ပန်းပန်း၊ တဝန်းလျားလျား။

ဤကဗျာပိုဒ်မှာ သဒ္ဒါလင်္ကာရနှင့် ပြည့်စုံလှ၍ အထူး သဖြင့် အသံများကို မရတော့ပေမိကြောက်အောင် ချိုသာစွာ ဖွဲ့စီထားပေသည်။ အနက်အားဖြင့်လည်း မချို့တဲ့၊ ဘာသာ စကားလုံးများကိုလည်း ရေလဲနှင့် ဆင့်ထက်ကဲ လှလှ ကြီး သုံးထားပေသည်။ ကဗျာတွင် ကာရန်ငြိရှိသာ မဟုတ်ဘဲ အသံများကို ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပာယ်နှင့် ညီညွတ်အောင် ရွေးချယ်သုံးထားပုံကို အောက်ပါပုံစံ၌ တွေ့ရ၏။

ငါ၏ခွန်အား၊ တန်းခိုးများကို ထင်ရှားကြည့်ကြ၊
ကေသရသို့၊ မဒုနန်းလုံး၊ ရွှံ့ကြောက်ချိုးအောင်၊
လက်ရုံးနှစ်ရပ်၊ မြောင်းမြောင်းခတ်လျက်၊
ဆင်မြတ်ယဉ်သာ၊ ကျောက်ကုန်းမှာလျှင်၊
ပဘာကိုတင်၊ မြေပြင်တလင်း၊ စစ်ပွဲကျင်းသည်
ငါမင်းကုသ လာပြီတည်း။

ဤစာပိုဒ်၏ ကာရန် အသံများကို ကြည့်လျှင် ရှေးဦးစွာ
အား၊ များ၊ ရှားဟူသော ဒီဃသံရှည်ဖြင့် အစပြု၍ ရုတ်ခြည်း
ပင် ကြ၊ ရ၊ ဒဟူသော လဟုသံပေါ့တို့သို့ ပြောင်းကာ
လုံး၊ ချိုး၊ ရုံး၊ ရပ်၊ ခတ်၊ မြတ်ဟူသော အသံလေးများဖြင့်
သယ်ယူသွားပြီးသော် အသံရှည် သာ၊ မှာကာ တို့ထည့်သွင်း
လျက် တဖန် ဂရ အသံလေး ဖြစ်သော လင်း၊ ကျင်းမင်း
တို့ဖြင့် အဆုံး သတ်ထားလေသည်။ ဤတွင် ဂရသံအသံ
လေးများ၊ ပြတ်တောင်းသော ရသအသံတို့များ ဒီဃ
သံရှည်များ မျှတစွာ အနက်ပေါ်အောင် ဖော်စပ်သွားသဖြင့်
ကုသမင်း၏ ရဲရင့်သော ကြိုးဝါးသံ ကိုစာဖတ်သူတို့၏
နားထဲ၌ စာဆို ကြားစေလိုသကဲ့သို့ ထင်ထင်ရှားရှား
ကြားနေတိ၏။ ဤသို့ ခံစားရပေသည်။

စာဆို၏ စိတ်နှလုံး၌ ခံစားရသော အာရုံများကို သူ၏
စကားလုံးအသံများက အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပေးစေမှသာ ကဗျာ
လင်္ကာ အစစ်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ကဗျာလင်္ကာ အမျိုးအစား
များမှာ ဘာသာစာပေအသီးသီးကိုလိုက်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြား
လေသည်။ မြန်မာစာပေတွင် ကဗျာလင်္ကာ အမျိုးအစား
များမှာ ဘာသာစာပေ အသီးသီးကိုလိုက်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြား
လေသည်။ မြန်မာစာပေတွင် ကဗျာလင်္ကာကို လင်္ကာနှင့်
သီချင်းဟူ၍ နှစ်မျိုး ခွဲခြားထားသည်။ လင်္ကာမှာ (၁)
လင်္ကာ၊ (၂) ပျို့၊ (၃) မော်ကွန်း၊ (၄) သံပိုင်း၊ (၅)
သမိုင်း၊ (၆) ရဲတင်း၊ (၇) တမ်းချင်း၊ (၈) ဧချင်းသံတိုင်၊
(၉) ဧချင်းသံပေါက်၊ (၁၀) ရတု၊ (၁၁) လူးတား၊ (၁၂) အန်၊
(၁၃) သံပေါက်၊ (၁၄) ဝဲရိုက်ဝဲသွင်းဟူ၍ ၁၄ မျိုး ရှိ၏။
သီချင်းတွင်(၁) ရကန်၊ (၂) ဟောစာ၊ (၃) သာချင်း၊ (၄)
ကာချင်း၊(၅) အဲချင်း၊ (၆) အိုင်ချင်း၊ (၇) လေးချိုး၊ (၈)
သံချို၊ (၉) ယိုးဒယား၊ (၁၀) ပတ်ပျိုး၊ (၁၁) ကြိုး၊ (၁၂)
ဘွဲ့၊ (၁၃) ဘောလယ်အရိုး၊(၁၄) တေးအရိုးအဆန်း၊ (၁၅)
သဖြန်အရိုးအဆန်း၊ (၁၆) ငိုချင်းအရိုးအဆန်း၊ (၁၇)
တုံးချင်း အရိုးအဆန်း၊ (၁၈) ဟန်ချင်း အရိုး အဆန်း၊
(၁၉) လှေချင်း အရိုးအဆန်း၊(၂၀) နတ်သံ၊ (၂၁) မှာတမ်း၊
(၂၂) ဇာတ်စကားစပ်ပုံဟူ၍ ၂၂ မျိုးပါဝင်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပြောဆိုသုံးစွဲကြသော ဘာသာစကား
များ ကွဲပြားသော်လည်း ကဗျာဉာဏ် အာဘော်များမှာ
မူအားဖြင့် ခပ်ဆင်ဆင် တူသည်ကို တွေ့ရသည်။ အနောက်
နိုင်ငံ၏ ကဗျာလင်္ကာများကိုကြည့်လျှင် အနောက်လောက

ယဉ်ကျေးမှု၏ ဖိုးအေဟု ခေါ်ဆိုရသော ဂရိနှင့် ရောမနိုင်ငံ
များ၏ အဆက်အနွယ်များကို တွေ့ရပေသည်။ ဂရိစာပေတွင်
အေဒူဒီဆီခေါ် လင်္ကာကြီးမှာ ရှေးစစ်တိုက်ခန်း၊
စွန့်စားခန်းများကို ဖွဲ့ဆိုထားသဖြင့် ထိုလင်္ကာ ကြီးမျိုးကို
အက်ပစ်ရဲတင်း လင်္ကာ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုထား လေသည်။ ထို
လင်္ကာကြီးကိုဥရောပ စာပေတွင် ဘာသာမပြန် ရသေးသော
ဘာသာဟူ၍ မရှိချေ။ စာပေ အမွေအနှစ်အဖြစ် ခံယူကြ
လေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အရှေ့နိုင်ငံ၌ သက္ကဋဘာသာဖြင့်
ရေးစပ်ထားသော ရာမယန လင်္ကာကြီးမှာလည်း အက်
ပစ်လင်္ကာ အမျိုးအစားပင် ဖြစ်သည်။ အေဒူဒီဆီနှင့်
ရာမယနလင်္ကာကြီးများမှာ ကမ္ဘာတွင် ယခုတိုင် ကျော်
ကြားလျက် ရှိလေသည်။

ရာသီဥတု တောတောင် ရေမြေတို့ကိုဖွဲ့ဆိုကြရာ၌
နတ်များပင်ဖန်ဆင်းသကဲ့သို့လည်းကောင်း မိုးနတ်သား၊
လေနတ်သားစသည်တို့ ထင်ရှားစွာရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ဖွဲ့ဆိုကြ၏။ ရှေးဂရိ လူမျိုးများသည် မိုးဦးကျရာသီ ပန်းများ
ပွင့်သည်ကို ဘုမ္မစိုးနတ်သမီး၏ ချစ်သမီး သေမင်းထံမှ
ပြန်လာ၍ ပျော်ရွှင်သော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ပွင့်လေဟန်
ဖွဲ့ဆို ခဲ့လေသည်။ အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံ၌လည်း အသူရာနှင့်
သိကြားတို့ စစ်တိုက် ကြ၍ မိုးရွာလေဟန် ဖွဲ့ဆိုကြသည်။
ရာသီဘွဲ့၊ တောဘွဲ့၊ တောင်ဘွဲ့၊ မယ်ဘွဲ့၊ မောင်ဘွဲ့စသော
အဖွဲ့အမျိုးမျိုးတို့ကို မြန်မာစာပေ၌ ရှိသကဲ့သို့ အခြား
စာပေများ၌လည်း ရှိပေသည်။ ထိုထိုအဖွဲ့မျိုးကို ဂရိတိုင်းသား
တို့က လစ်ရစ်ဟူ၍ အမည်တပ်ထား၏။ မြန်မာစာပေ၌
တေးထပ်ဟူသော ကဗျာအမျိုးအစားမျိုးကို အနောက်
တိုင်းစာပေ၌ ဆွန်းနက်ဟူ၍ တွေ့ရ၏။ ဆွန်းနက်မှာ စာ
ကြောင်း ရေ ၁၄ ကြောင်းဖြင့် ကာရန်၊ အသံ၊ စည်းမှန်
အောင် စပ်ဆိုရသော ကဗျာမျိုးဖြစ်၏။ မြန်မာ တေးထပ်
တွင်လည်း ၁၈ ပိုဒ်ပြည့်အောင် အခံအအုပ် ကာရန်များဖြင့်
စနစ်ကျအောင် ဖွဲ့ဆို ရပေသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာအဲချင်း၊
အိုင်ချင်း၊ တေးအရိုးအဆန်းများနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသော
အနောက်တိုင်း ကဗျာတစ်မျိုးကို ဗဲလက်ဟု ခေါ်ထား
ကြောင်း တွေ့ရလေသည်။ ဤသို့လျှင် ဘာသာစာပေ
အမျိုးမျိုး၌ ကဗျာအမျိုးအမည် အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။
စပ်ပုံဟပ်ပုံ စည်းစံနစ်နှင့် အမျိုးအမည်များ ကွဲပြားခြားနား
သော်လည်းဘာသာ စာပေတိုင်း၏ ကဗျာလင်္ကာမှာ သာ
ယာနာပျော်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ပညာရှိတို့ ဖွဲ့စီသီကုံးထားသော
စာဟုပင် အဓိပ္ပါယ် တညီတည်း ရလေသည်။

ပညာရှိများ ဖွဲ့စည်းထားသော ကဗျာ လင်္ကာ၏ အရသာ
ကို ခံစားနိုင်သောနည်း ရှိပါသလောဟု စဉ်းစားစရာ
ဖြစ်ပေသည်။ ဘာသာစာပေမရွေးကဗျာ၊ လင်္ကာဟူသော
အရသာကို သိနိုင်ရန် ခံစားနိုင်ရန်နည်းရှိကြောင်းတွေ့

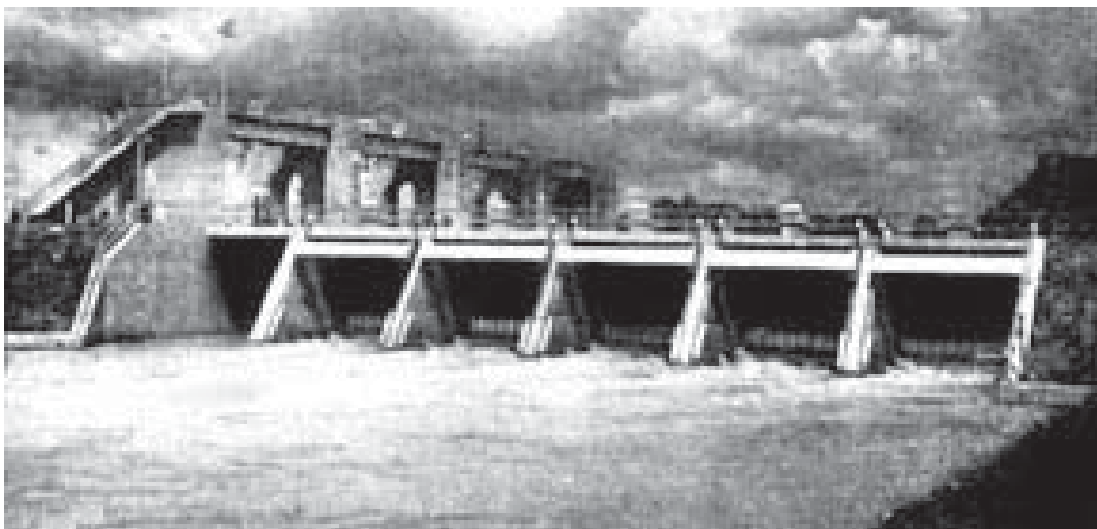
ရသည်။ ချိုချင်ခဲဖွယ်တို့၏ အရသာသည် လျှာ၌ ထင်၏။ အဆင်းသည် မျက်စိ၌ထင်၏။ ထိုနည်းနှင့် ကဗျာ လင်္ကာ အရသာသည် နား၌ ထင်၏။ ဂီတသံများကို နားလည် နိုင်ရန်၊ ဂီတအရသာကို ခံစားနိုင်ရန် လေ့ကျင့်ထား ရသကဲ့သို့ ကဗျာအရသာကို သိနိုင်ရန်လည်း နားကိုပင် လေ့ကျင့်ထားရပေမည်။ ထိုကြောင့်လည်း ကဗျာစပ်ဆိုရာ၌ သဒ္ဒါ လင်္ကာရဂုဏ်ကို ထည့်သွင်းထားပေသည်။ ကဗျာဟူ သည် စိတ်ထဲက ဖတ်ရုံနှင့် အရသာ မပြည့်စုံချေ။ သူတစ်ပါး အသံထုတ်၍ ဖတ်ကြားခြင်းကို နားထောင်ခြင်း၊ ကိုယ်တိုင် အသံထွက်၍ ဖတ်ခြင်းတို့ကို ပြုမှသာလျှင် ပြည့်စုံသော အရသာ ပေါ်နိုင်လေသည်။ ကဗျာလင်္ကာ အသံများသည် မည်မျှခရီးရောက်သည်ကို အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။ ထို့ နောက် ကဗျာလင်္ကာဟူသည် စာလုံးစကားများထက် စိတ် အပေါ်တွင်ပို၍ တည်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ စိတ်ကူးသည် ကဗျာလင်္ကာဖြစ်၍ စာစကားစသည်တို့မှာ ထိုစိတ်ကူးကို အကောင်အထည် ဖြစ်စေသော လက်နက်မျှသာ ဖြစ် လေသည်။ ထိုကြောင့် ဘာသာစကား ကွဲပြားကြစေကာမူ ကဗျာဉာဏ် စိတ်ကူးမှာ အတူတူဖြစ်သည်ကို တွေ့ခဲ့ကြရ သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ မြန်မာစာပေ အလင်္ကာ ကျမ်းများ၌ ပါရှိသော ဥပစာ၊ ရသဂုဏ်တို့မှာ မကဘောသာများမှ ဆင်း သက်ရရှိသကဲ့သို့ အနောက်တိုင်းကဗျာ စာပေများတွင် ဂရိ ရောမဘာသာတို့မှ ဆင်းသက်လာသော ဥပစာတင်စား နည်း အသုံးအနှုန်းတို့ ရရှိကြလေသည်။ စာပေအမျိုးမျိုးကို နှိုင်း ရှည့်လေ့လာသောအခါ ကဗျာဉာဏ်စိတ်ကူးများ တူပုံကို တွေ့ရှိကြရသည်။ မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ရတုအရေး

အသား၌ တံခွန်စိုက်ခဲ့သော တောင်ငူဘုရင်နတ်ရှင်နောင်၏ ရတု တစ်ပိုဒ်တွင်။

နှစ်ပြိုက်ဖက်ရှာ၊ ဝတီသာမှ၊ စံရာစံထား
ရွေးခဲ့ခြား၍၊ သိကြားတမျှ၊ ပြိုင်လှာသလည်း
သော်တော့ရောင်သွင်၊ ကြယ်နယ်ထင်ဟု၊
သခင်ကကို၊ များမိန့်ဆိုလိမ့်။

ဟူ၍ တွေ့ရ၏။ ဤနေရာတွင်မိန်းမတစ်ဦး၏အလှ ကို မျက်လုံး၊ မျက်ခုံး၊ နှာတံ၊ ကိုယ်နေကိုယ်ထားစသော အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတို့ကိုတိုက်ရိုက် ချီးကျူးခြင်း မပြုဘဲ ထို မိန်းကလေး၏ အလှရူပကာကို ဂုဏ်တင်၍ တစ်နည်းလည်း တင်စား၍ သိကြားမင်းစံရာ၊ ဝတီသာမှ၊ နတ်ကညာ၏ အလှနှင့် နှိုင်းရှည့်လျှင် မိန်းကလေး အလှကပင် သာပေလိမ့် မည်ဟု ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤကား တင်စား ဖွဲ့ဆိုသော နည်းဖြစ်၏။

ရှေးဂရိစာဆို ဟိုးမားဖွဲ့ဆိုသော အော့ဒီဆီ လင်္ကာကြီး တွင် လည်းဟယ်လင်မိဖုရား လှပပုံကို သဘော တစ်ထောင် ကို စစ်တိုက်ရန် လွှင့်စေသောမျက်နှာဟု တင်စား ထားသည် ကို တွေ့ရသည်။ မိန်းကလေး တစ်ယောက်၏ အလှဂုဏ်မှာ စာဆို၏ စိတ်ကူးပေါ်၌ တည်နေ ပေသည်။ မည်သည့်စာဆို မဆို စာဆိုသူတို့၏ စိတ်ကူးချင်းမှာ ဆင်ဆင်ပင် ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ အတွေးနှင့် အမြင်မှာ သာမန်လူများနှင့်မတူ ထူးခြားနေပေသည်။ နံနက်ချိန်ခါ ထွက်ပြုလာသော နေမင်း ကြီးကိုသာမန်လူ၏ မျက်စိတွင် အပိုင်းသဏ္ဍာန်မှ ဝါဝါ

ရွှေဘိုခရိုင် ကဘိုရွာအနီးမှ မူးမြစ်ရေကိုလွှဲယူထား၍ တစ်ခရိုင်လုံး၏ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဖူလုံစေသော ကဘိုရေလွှဲဆည်

အရောင်များ ထွက်နေသည်ဟုပင် သာမန် မြင်ပေမည်။ ကဗျာစာဆို၏ မျက်စိဌာန်ကား ဤသို့ရန်ရင်းစွာ မမြင်၊ ယု ဂန္ဓိရ်တောင်ထိပ်ဖျားမှ နေရထားစကြာသည် ရောင်မျိုး ထွေဖြာ ထွက်ပေါ်လာ၍ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား အများအား နှုတ်ဆက်သည့်အလားကဲ့သို့ ရှိသည်ဟု မြင်ပေမည်။ ထို့ ကြောင့် ကဗျာကို ကြားနာလေ့လာခြင်းဖြင့် မိမိတို့ ကြား ဘူးနေကျ စကားလုံးများ၊ အသံများနှင့် မြင်ဘူးနေကျ ပုံဏ္ဍာန်များသည် အသွင်တစ်မျိုး ပြောင်း၍ အမြင် သစ် တစ်မျိုး မြင်လာနိုင်ပေသည်။

ကဗျာလင်္ကာ စာပိုဒ်များမှာ လူ၏ စိတ်ကို စစ်ခရာသံ တံပိုး ကဲ့သို့တက်ကြွ လှုံ့ဆော်နိုင်သော သတ္တိလည်း ရှိသည်။ လူ၏ စိတ်ကို ယိုဖိတ်အောင် ညွတ်နူးစေနိုင်သော သတ္တိလည်း ရှိသည်။ ဤ သတ္တိတို့မှာ စာဆို၏ စိတ်ကူးများ သာ ဖြစ်လေသည်။ ကဗျာလင်္ကာသည် တခမ်းတနားရှည် လျားစွာ ဖွဲ့ဆိုထားမှသာ ကဗျာလင်္ကာ ဖြစ်သည်ဟု မဆို ရချေ။ မည်မျှပင် တိုစေကာမူ ကဗျာဂုဏ် မြောက်အောင် ဖွဲ့ဆိုလျှင် ကဗျာလင်္ကာဖြစ်နိုင်သည်။ ကဗျာလင်္ကာမှာ အရသာရှိသော စာပေမျိုးဖြစ်၍ လူ၏စိတ်ကိုသူကြိုက် သည့်ဖက်သို့ ယိမ်းယိုင်လာအောင် ဆွဲငင်နိုင်သော သတ္တိ ထူးလည်း ရှိပေသည်။ ယင်းသို့ အရသာ တွေ့နိုင်သော စာ ပေ၏ အမျိုးမျိုးသော အရသာတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ သိထားဖို့ ကောင်း၏။ သာယာမှုမှာ လူ့သဘာဝ၏ အကြိုက်ပင်ဖြစ်ရာ၊ သာယာစွာ ဖွဲ့နွဲ့ စီကုံးထားသော ကဗျာ လင်္ကာကိုလည်း လူတို့ ကြိုက်နှစ်သက် စွဲလမ်းကြပေမည်။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်

စာပေဝတ္ထု၊ ရတုကဗျာ၊ပျို့လင်္ကာနှင့်၊သာသည့်သီချင်း
အဲစောင်းငြင်းနှင့်မကင်းမပြတ်၊ဖတ်ရွတ်လေ့ကျက်၊
တီးမှုတ်လျက်သာ၊ နေကောင်းစွာ။

ဟု ဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာသည် မြွက်ဆိုခဲ့လေသည်။

ကဘိုရေလွဲသည် ။ ။ရွှေဘိုမြို့ မြောက်ဘက်တွင် ရှိသောထန်းတပင် ဘူတာမှ အနောက်ဘက် ၅ မိုင်ခန့် အကွာတွင် ကဘိုရွာ တည်ရှိသည်။ ထိုရွာအနီး၌ မူးမြစ်ရေကို လွှဲယူသော ရေလွှဲသည်ကို ကဘိုရေလွဲသည်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုရေလွှဲသည်မှ အရှေ့ဘက်တွင် ရွှေဘိုတူးမြောင်းသို့ လည်းကောင်း၊ အနောက်ဘက်တွင် ရေဦးတူးမြောင်းသို့ လည်းကောင်း၊ ရေပေး သွင်းလေသည်။ တူးမြောင်း များ အပေါ်တွင် အမှီပြုနေသည့် ရေသောက် ဧရိယာ ၃၁၃၀၀၀ ကို စုစုပေါင်း မိုင် ၃၆၀ မျှ ရှည်လျားသော မြောင်းခွဲ အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ရေဖြန့်ဖြူး ပေးဝေသည်။

ကဘိုရေလွဲသည်၏ ဆည်ထိပ်ကြီးမှာ ရေတံခါးရှင် ၉၁

ခု ရှိသော ၄၅၅ ပေရှည်သည့် ကျောက်ဆည်အပြင်၊ တစ် ဖက်တစ်ချက်တွင် အကျယ်ပေ ၄၀ ရှိသော ရေထုတ် ပေါက် တံခါးကြီး ၄ ခုနှင့် အကျယ်ပေ၃၀ ရှိသော ရေထုတ် ပေါက်တံခါး ကြီး ၂ ခု ပါဝင်သည်။

၁၉၀၆ ခုနှစ်ခန့်က စတင် အသုံးပြုခဲ့သော ရွှေဘို တူး မြောင်းသို့ ၅ ပေ စီမျှ ကျယ်သည့် အပေါက် ၂၀ ရှိသော ဆည်ထိပ် ရေတံခါးကြီး မှရေပေးသွင်း လေသည်ပေ ၄ လက်မ စီ ရှိသော ဝေါလတန် တံခါး ၃ခုဖြင့် ရေပေးသွင်း လေသည်။ ရွှေဘို၊ ရေဦးတူးမြောင်း လုပ်ငန်းကို ကျပ်ပေါင်း ၁၅၃၇၈၀၀၀အကုန်အကျခံကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အတိုင်း မြောက်ပိုင်းဒေသ အနည်းငယ်မှတစ်ပါး ရွှေဘို တစ်ခရိုင် လုံးတွင် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေဖူလုံလေသည်။

နဂိုအတိုင်း တွေ့ရသော ပုလဲထွက်သည့် ကမာတစ်မျိုး

ကမာ ။ ။ကမာသည် အခွံနှစ်ခြမ်းရှိသော ခရုမျိုး ဖြစ် ၍ ထိုအခွံနှစ်ခြမ်းကို ရုန်းနိုင်၊ ကြိုနိုင်သော အကြော တစ်ခုက တစ်နေရာတွင် ပတ္တာသဖွယ်ဆိုင်းထားသည်။ ယေဘုယျ အားဖြင့် အပေါ်ဖက်အခွံသည်ပြား၍၊ အောက်ဖက်အခွံသည် ခွက်ပြီးလျှင် ထိုအခွက်ထဲ၌ ကမာ၏ကိုယ်ခန္ဓာ တည် ရှိသည်။ ကမာသည် အပူပိုင်းဒေသနှင့် သမပိုင်းဒေသရှိ ပင်လယ် ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရေတိမ်ရာ အရပ်များတွင် နေထိုင် သည်။ အေးလွန်းသော ဝင်ရိုးစွန်းဒေသရှိ ပင်လယ် ကမ်းခြေ များတွင်မူ မတွေ့ရချေ။

ကမာတွင်အရွယ်၊ ပုံသဏ္ဍာန်၊ အလေ့အထ၊ အရသာ၊ အာဟာရခါတ် အနည်းအများ စသည်တို့ကိုလိုက်၍ အမျိုး ပေါင်း တစ်ရာကျော်မျှရှိ၏။ (ခရုမျိုး-ရှု) သို့သော် စီးပွား ရေးအရ အရေးအကြီးဆုံးသောအမျိုးများမှာ အမေရိကန်၊

ဥရောပ၊ ဩစတြေးလီးယား၊ ဂျပန်၊ ပေါ်တူဂီ၊ တရုတ်၊ ပစိဖိတ် ကမ်းခြေ နှင့် အိန္ဒိယကမာမျိုးများသာ ဖြစ်သည်။ ပုလဲထွက် သည့် ကမာများမှာ တစ်မျိုးဖြစ်၍ ရေငန်ကမာမျိုးအပြင် ရေချိုကမာမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ ပုလဲငုပ်သည် လုပ်ငန်း ကို အချို့နိုင်ငံများတွင် အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်ကြသည့် အနက် မြန်မာနိုင်ငံ၌ မြိတ်နယ်တွင် အတော်အတန် ပြုလုပ် ပေသည်။ ထားဝယ်နယ်တွင်လည်း ဒုတိယကမာစစ် မဖြစ် မီက အနည်းအကျဉ်း ပြုလုပ်ခဲ့ဖူး၏။ မြိတ်နှင့် ထားဝယ် ဖက်တွင် ပုလဲငုပ်ခြင်းကို မှတ်ငုပ်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုလေ့ရှိ ကြလေသည်။

ကမာကို လိင်အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားနိုင်သည်။ ပထမအမျိုးမှာ အဖိုနှင့်အမ တစ်လှည့်စီဖြစ်သွားသော အမျိုး ဖြစ်၍ ဤအမျိုးတွင် ဥရောပ၊ ပစိဖိတ်၊ ဂျပန်နှင့် ဩစတြေး လီးယားကမာမျိုးတို့ ပါဝင်၏။ ဤအမျိုးဝင် ကမာတို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် ရှေးဦးစွာ အဖိုဖြစ်တတ်ရာမှ နောက် သော်တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် အဖိုနှင့်အမတစ်လှည့်စီ ဖြစ်သွားတတ် သည်။ အချို့မှာ တစ်နှစ်အတွင်း သုံးကြိမ်မျှ လိင်ပြောင်းလဲ တတ်သည်လည်းရှိ၏။ နောက်တစ်မျိုးမှာ ပထမ ပေါက်ဖွား ချိန်တွင် အများအားဖြင့်အဖို များဖြစ်ကြရာမှ နောက် ပေါက် ဖွား ချိန် လွန်မြောက်သောအခါ အဖိုဘဝမှ အချို့ လိင်ပြောင်းကာ အမဘဝသို့ ကူးပြောင်း သွားတတ်သည့် အမျိုး ဖြစ်လေသည်။ ဤအမျိုးတွင် အမေရိကန် ကမာ တမျိုး၊ ဩစတြေးလီးယား ကမာတစ်မျိုးနှင့် ဂျပန်မှ ကမာ ကြီးမျိုးတို့ ပါဝင်ကြ၏။

တစ်ဖန် ပေါက်ဖွားကြီးပြင်းပုံကို လိုက်၍လည်း ကမာကို နှစ်မျိုး နှစ်စားခွဲခြားနိုင်ပြန်သည်။ တစ်မျိုးတွင် ဥနှင့်တ ကွဥပေါက်ခါစ သားငယ်များကို မိခင်ကမာ၏ အခွံအတွင်း ၌ အတန်ကြာအောင် ထိန်းထား ပြီးမှ သားငယ်များကို ရေ၌လွှတ်၍ ကြီးပြင်းစေသည်။ အခြား တစ်မျိုးမှာမူ ဥများကို ရေထဲ၌တိုက်ရိုက် အုချသောအမျိုး ဖြစ်သည်။

ဥမှ ပေါက်ခါစ သားငယ်များတွင် အခွံမာပါမလာ ချေ။ သားငယ်တို့သည် ဥမှပေါက်ပြီးနောက် နာရီအနည်းငယ် အတွင်း၌ ဟိုဟို သည်သည် ကူးခတ်ပြီးသော် ထိုနေ့မှာပင် ကိုယ်ပေါ်၌ နှစ်ခြမ်းစပ်အခွံမာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို အချိန်တွင် ဒီရေကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ပင်လယ်ရေကြောင်း ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကမာပေါက်စတိုသည် တစ်ခါတစ်ရံ ခရီးဝေး သို့ပါသွားတတ်ကြသည်။ သို့သော် အများအားဖြင့်ကား ရေအောက်ရှိ အခြားသတ္တဝါများ အစားခံရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ညွှန်တွင်နစ်၍ သေဆုံးခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနည်း ငယ်သာ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်လေ့ ရှိပေသည်။ အသက်မသေ ကျန်နေခဲ့သော သားငယ်အချို့သည် ရက်သတ္တပတ် အနည်း ငယ်ကြာသောအခါ ရေအောက်ရှိ ကျောက်ဆောင် ကျောက် တုံး စသည်တို့၌ ထာဝစဉ် တွယ်ကပ်ကြတော့၏။ ထိုသို့ တွယ် ကပ်ပြီးနောက် မကြာမီပင် ရေထဲ၌ ကူးခတ် သွားလာ နိုင်သော အင်္ဂါအစိတ် အပိုင်းများနှင့် မြေထောက်များလည်း ပျောက်ကွယ် သွားလေသည်။ ကမာ တစ်ကောင်သည် ပေါက်ဖွားချိန် တစ်ချိန် အတွင်း၌ အကောင်ကလေးများကို သိန်းသန်းနှင့်ချီ၍ ပေါက်ဖွားနိုင်သည်။ အရွယ်ကြီးသော

မြန်မာနိုင်ငံ မြိတ်ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ဆလုံအမျိုးသမီးတစ်ဦး အသားစားရသည့် ကမာကိုထုခွဲ၍ အသားထုတ်နေစဉ်

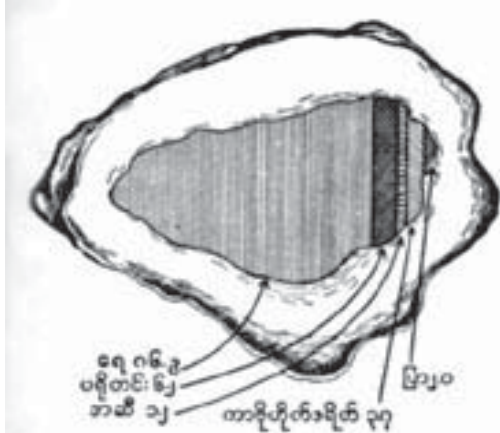
သဘာဝပုံလည်သည့် ကမာကောင်အတွင်း၌ ဤသို့တည်ရှိ၏။

အမျိုးဖြစ်က ပိုမို များပြားစွာပေါက်ဖွားနိုင်၍ သားငယ် တို့သည် နွေးသော ဒေသများ၌ ပို၍ လျင်မြန်စွာ ကြီး ပြင်းလွယ်လေသည်။

ကမာတို့၏ အစာမှာ ရေအောက်ရှိ မျက်စိဖြင့်မမြင် နိုင်လောက်အောင် သေးငယ်သည့်အပင်နှင့် ရေပိုးရေမွှားများ ဖြစ်ကြ၍ ပတ်ဝန်းကျင် ရေနွေးလျက်ရှိချိန်တွင် အစာကို အများဆုံး စားနိုင်ကြသည်။ ဆောင်းတွင်း၌ ရေ၏အပူချိန် အလွန် လျော့သွား သောအခါ အချို့မှာ အစာအစားရပ်၍ မလှုပ်မယှက် ဆောင်းအောင်း သွားတတ်ကြသည်။

ကမာတို့၏ အစာတွင် အာဟာရ ဖြစ်စေတတ်သော သံခါတ်နှင့် ကြေးနီခါတ် မြောက်မြားစွာ ပါဝင်၏။ ထို ကြောင့်လည်း သွေးအားနည်းသူများအား ကမာကောင် များကို ကျွေးမွေးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကမာတွင် အိုင်အိုဒင်း၊ ပရိုတင်း၊ ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်၊ ဖော့စဖော့ရပ်နှင့် ကယ်လဆီယမ် ခါတ်များအပြင် အရေးကြီးသော ဗီတာမင်ခါတ် များလည်း ပါဝင်သည်။

ကမာတို့၏ ကြီးထွားမှုသည် အဓိကအားဖြင့် မိမိတို့ နေထိုင်ရာ ရေ၏အပူချိန်၊ အစာ အနည်းအများနှင့် ရာသီ

ဟင်းလျာကမာ၏ အသားတွင်ပါရှိသော ပစ္စည်းများနှင့် ယင်းတို့၏ အမျိုးအစားများ

ဥတုတို့ အပေါ်တွင် တည်ပေသည်။ အများအားဖြင့် နွေး သော ဒေသများတွင် ကြီးလွယ်ကြ၏။ ကမာကောင်တို့၏ အရွယ်မှာအမျိုးကို လိုက်၍ ၂နှစ် ၃ နှစ်အတွင်း တစ်လက်မခွဲမှ ၅ လက်မ အရွယ်ခန့်အထိ ရှိသည်။ ဖမ်းဆီးစားသောက် ခြင်းမပြုဘဲထားလျှင် ထိုထက်ကြီးထွား နိုင်၍ အမေရိကန် ကမာမျိုးထဲ၌ ၁၄ လက်မအထိ ကြီးထွားသည်ပင် ရှိဘူး သည်။ ကမာတို့၏ သက်တမ်းကိုလည်းအတိအကျ မပြော နိုင်ပေ။ သို့သော် အမေရိကန် ကမာမျိုးထဲ၌ ၂၅နှစ်ကျော် အသက်ရှင်ဆဲ ဖြစ်သော ကမာများကို တွေ့ရသည်။

ကမာတို့တွင် အသက်ရှင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ရန် သူပေါင်းများစွာနှင့် အမြဲ တွေ့ကြုံနေကြရပေသည်။ အခွံမာ မဖုံးမီ ရေထဲ၌ ကူးခတ်သွားလာနေဆဲ သားငယ်ဘဝတွင်သာ ရန်သူရှိသည်မဟုတ်။ အခွံမာဖုံးပြီးနောက် ကြီးပြင်း သည့် အရွယ်တွင်လည်း ရန်သူများ ရှိသည်။ သားငယ် ဘဝ တွင်ငါးနှင့်တကွ အခြား ရေသတ္တဝါများအပြင် ကမာ ကြီးတို့၏အစားကိုခံရ၏။ ကြီးပြင်းသည့် အရွယ်တွင်မူ အချို့ ငါးမျိုးက ကမာခွံကိုဟ၍သော် လည်းကောင်း၊ အချို့က အခွံကို ကိုက်ဖောက်၍ သော်လည်းကောင်း ကမာ၏ အသားကို စားသောက်တတ်ကြ၏။ ထိုသို့ အစားခံရသဖြင့် တစ်နှစ်တစ်နှစ်တွင် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားနိုင်သည့် ကမာ ပေါင်းများစွာပင်ဆုံးရှုံးသည်။

ကမာအရပ်ရပ်၌ ငွေအားလူအားဖြင့်ကမာလုပ်ငန်းကို အကြီး အကျယ် ပြုလုပ်နေကြရာတွင်ပုလဲ ရရှိရေးထက် လူတို့စားသုံးရန် ဟင်းလျာအတွက် လုပ်ခြင်းက ပို၍ ကြီး ကျယ်သည်။ ကမာလုပ်ငန်းကို နိုင်ငံပေါင်း ၃၀ ကျော်တွင် လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသည့်အနက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ပြင်သစ်၊ ဟော်လန်၊ ဗြိတိသျှကျွန်းစု၊ ဩစတြေးလီးယား၊ ဒိန်းမတ်၊ ဂျပန်၊ နယူးဇီလန်၊ ကနေဒါနှင့် မက္ကဆီကိုတို့မှာ အကြီးကျယ်ဆုံး ဖြစ်၍ အများဆုံးထွက်သောနိုင်ငံမှာ အမေ ရိကန် ပြည်ထောင်စုဖြစ်သည်။ တစ်နှစ် တစ်နှစ်တွင် တစ်ကမာ လုံးမှာ ကမာ ပေါင်ချိန် ၁၂ ကုဋေမျှထွက်၍ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု တစ်နိုင်ငံတည်းမှ ထွက်သည့် ပေါင်ချိန်မှာ ၁၀ ကုဋေကျော်သည်။

ကမာလုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်သည့် နိုင်ငံ အများမှာ ပင်ကမာကောင်များကို အကြီးအကျယ် စံနစ် တကျ မွေးမြူကြသည်။ ဤသို့မွေးမြူရာတွင် အဓိကအားဖြင့် လေးဆင့်ရှိ၍ ထိုအဆင့် လေးဆင့်မှာ ကမာများ ပေါက် ပွားနေထိုင်ရန် အောက်ခံမြေကို မာကျောအောင်အပြင် အမှိုက်သရိုက်နှင့် ရန်သူများ ကင်းရှင်းအောင် ပြုပြင်စီမံပေး

ရခြင်း၊ ကမာကောင်များ စွဲကပ်ရန် အတွက် သန့်ရှင်းသော ကမာခွံများ ကျောက်တုံးများ သစ်ခက်များကို ချပေးရခြင်း၊ ကြီးပြင်း လွယ်အောင် ပြုပြင်ထားသော နေရာသစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ပေးရခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုး၍ ရောင်းပန်းလှအောင် ပြုစုပေးရခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ကမာ မွေးမြူသည့် လုပ်ငန်းကို ယခုမှ မဟုတ်၊ ရှေးပ ဝေဏီကပင် စတင်ခဲ့ကြသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၌ အလွန် ရှေး ကျသော အခါတစ်ပါးက ဤလုပ်ငန်း ထွန်းကား ခဲ့ဘူး၍ တူတူလီနိုင်ငံ၌ ဘီစီ ၁၀၀ လောက်တွင် စတင်ခဲ့လေသည်။

တစ်ခုသတိပြုရန်မှာ ကမာတို့သည် ရေအောက်၌နေစဉ် ကမာကောင်တို့၏ အတွင်းသား၌ လူတို့အား ရောဂါ ဖြစ်စေနိုင်သည့် ဗက်တီးရီးယားများ စွဲကပ်ပါလာတတ်ရာ ထိုကမာမျိုးကို စားသုံးမိသူများ ရောဂါရတတ်သည်။ ထို့ ကြောင့် ကမာကို ရောင်းကုန်ဟင်းလျာအဖြစ်နှင့်အကြီး အကျယ် မွေးမြူရောင်းချသောနိုင်ငံတို့တွင် ကမာကောင် များ နေထိုင်ရာရေမှ အစပြု၍ ကမာကောင်များကို အခွံမှ ခွာယူသည်အထိ ကျန်းမာရေးဌာနမှ အမြဲတစေ ကျပ်တည်း စွာ စမ်းသပ်စစ်ဆေးလျက် ရှိပေသည်။

ကမိယိုပန်းပြောက် ။ ။လူတို့ အဆင်အယင် တန်ဆာ အဖြစ် အသုံးပြုကြသော ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတွင် မိမိတို့ နှစ် သက်ရာ ကိုးကွယ်ရာ အထိမ်းအမှတ်ပြုရာ ရုပ်ပုံများကို အကြွ ထွင်းထုထားသော ကျောက်မျက်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် ပစ္စည်း များလည်းပါဝင်လေသည်။ ထို ကျောက်မျက်များကို ‘ကမိယို’ ဟုခေါ်၍ အချို့ထွင်း ကျောက်မျက်များကို ‘အင်တဲလယို’ဟု ခေါ်သည်။

ကမိယိုပန်းပြောက်ကို သုံးသောအလေ့အထသည် လူတို့ တွင် ရှေးအခါမှစ၍ ရှိခဲ့၏။ ရှေးက ကျောက်မျက်များ တွင်သာမက ယောက်သွားခွံများ၊ ခရုခွံများ၊ ကနကမာများ ပေါ်တွင်လည်း ပုံကြွများဖော်၍ ဝတ်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ ကျောက်မျက်များကို ပုံကြွဖော်ရာတွင် အရောင်နှစ်မျိုးသုံး မျိုးထပ်လျက်ရှိသော ကျောက်မျက်များသည် အလွန်ကောင်း ၏။ အပေါ်ယံအရောင်တွင် လိုရာပုံကို ထုလုပ်၍ မလိုသော အပိုင်းကို ထွင်းပစ်လိုက်သောအခါ အောက်ထပ်ရှိ အရောင် သည် နောက်ခံကားသဖွယ် ဖြစ်နေပေသည်။ အရောင် တစ်မျိုးတည်းရှိသော ကျောက်မျက်များပေါ်တွင် ပြုပြင်ဖန် တီးထားသော ကမိယိုပန်းပြောက်သည် ရောင်ကွဲ ကျောက် မျက်များမှာကဲ့သို့ မလှပချေ။

ရှေးဟောင်းဆုမာလူမျိုးတို့၏ ခေတ်မှ ရောမနိုင်ငံတော် ကြီး ယိမ်းယိုင်ပြိုကွဲချိန်အထိ ကမိယို ပန်းပြောက်များသည် များစွာ ခေတ်စားခဲ့သည်။ ထိုနောက် အတတ်ပညာ ပြန် လည် ဆန်းသစ်ခေတ်ဖြစ်သော ခေတ်ဆန်းချိန်မှ ယနေ့

မဟာရာကျောက်တစ်မျိုးပေါ်တွင် ကမိယိုပန်းပြောက်အတတ်ဖြင့် အကြွ ထွင်းထုထားသည့် လက်ရာကောင်းတစ်ခု

တိုင်အောင် ကမိယို ပန်းပြောက်ကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ကမိယိုပန်းပြောက်အတတ်မှာ ပန်းပု ရုပ်လုံးထွင်းခြင်း အတတ်၌ အကျုံးဝင်သော်လည်း၊ ပန်းပု ရုပ်လုံးထွင်းခြင်း ကျောက်မျက်တို့အပေါ်တွင် အလွန် နုနယ်စွာ ပုံဖော် ယူရသဖြင့် သီးသန့် အနုပညာရပ်ဖြစ်ပေသည်။

ကမဲလီယားပင် ။ ။ကမဲလီယားပင်သည် လက်ဖက် ပင်မျိုးဖြစ်သော ‘သီယေးစီး’ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၀ မျိုးခန့် ရှိသည်။ ထိုအပင် မျိုးမှာတရုတ်၊ ဂျပန်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် ကနဦးပေါက်၍ ၁၇၃၉ ခု နှစ်တွင်မှ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ မျိုးယူ စိုက်ပျိုး လေသည်။ ထို အချိန်က ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးတစ်ပါးဖြစ်သူ ဂျိုးဇက်ကမဲက ထိုအပင်အကြောင်းကို စတင် ဖော်ပြသဖြင့် ထိုဘုန်းကြီး ကို အစွဲပြု၍ ကမဲလီယားဟု အမည်ပေးထားသည်။

ကမဲလီယားပန်းမှာ ချစ်စဖွယ် ကောင်းသော ပန်းမျိုးဖြစ် သည်။ ထိုပန်းကို ‘ဂျပန်နှင့်ဆီ’ ဟု၍လည်းခေါ်၏။ သို့ရာ တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့်ဆီကဲ့သို့ အနံ့မရှိချေ။ ထိုပန်းပင်များသည် အမြဲစိမ်းလန်းသောချုံဖုတ်၊ သို့မဟုတ် သစ်ပင်များပေါ်တွင် ပေါက်ရောက်ကြသည်။ အရွက်များမှာထူ၍ နက် ပြောင်သည်။ အပင်ရိုင်းအဖြစ်နှင့် ရှိစဉ်တွင် နှင်းဆီရိုင်းများ ကဲ့သို့ အနီရောင် အပွင့်များပွင့်သည်။ စိုက်ပျိုးသော အမျိုး အစားမှာ အရေအတွက် ၂ဆင့်ခန့် ပို၍ ပွင့်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ပွင့်ဖြူများသာဖြစ်သော်လည်း ပွင့်ဝါမှစ၍ အနီရင့်ရောင်များအထိ အရောင် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည်။

အချို့ အမျိုးအစားများမှရသောအစေ့တွင် ဆီမြောက်မြား စွာ ပါရှိ၍အရေနိုင်ငံများ၌ ရောင်းဝယ် လေ့ရှိသည်။

သုနေဒွေးမယ်နော်တို့စံပျော်ရာဒေသ

လူသူ အရောက်အပေါက် နည်းသော်လည်း မြန်မာ စာပေတွင် ငွေတောင်ပြည်ဟု ထင်ရှားခဲ့သည့် ကယားပြည်နယ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးမရခင်က ကရင်နီနယ်ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ကယားပြည်နယ်သည် မြေပေါ်မြေအောက် သယ် ဇာတ ပစ္စည်းများဖြင့် ပြည့်ဝသည့်အလျောက် ရှေ့သို့ တိုးတက်ကြီးပွားမည့် အရိပ်အရောင်များ တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိလေသည်။

ကယားပြည်နယ် ။ ။ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် တွင်ပါဝင်သော ကယားပြည်နယ်သည် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ဘက်၊ ကရင်ပြည်နယ်၏ အရှေ့ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်၊ မြောက်ဘက် လတ္တီတွဒ်ဒေသ ၅၀ ဒီဂရီနှင့် ၁၉ ဒေသ ၅၅ ဒီဂရီနှင့် အရှေ့ဘက် လောင်ဂျီတွဒ် ၉၇ ဒေသ ၁၀ ဒီဂရီနှင့် ၉၇ဒေသ ၅၀ဒီဂရီတို့၏ ကြားတွင် တည်ရှိသည်။ မြောက်ဖက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ မိုးပြ၊ သယံ၊ မောက်မယ် နယ်များ၊ အနောက်ဘက် တွင်မိုးပြနယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်၏ သံတောင်နယ် တောင်ဘက်တွင် ကရင်ပြည်နယ်၏ သံလွင် ခရိုင်နှင့် အရှေ့ဖက်တွင် ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့ ရှိသည်။ ကယားပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၄၈၂၀ ခန့် ဖြစ်၏။

လူဦးရေနှင့်လူမျိုးများ

၁၉၄၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကယားပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၇၀၄၉၃ ရှိ၏။ စတုရန်းတစ်မိုင်လျှင် ၁၅ယောက်မျှသာရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့ ရံလျက်ရှိသည့်ပြင်ပြည်မနှင့် နီးစပ်ဆက်သွယ် နေသောကြောင့် ကယားပြည်နယ်နေ ပြည်နယ်သားတို့တွင် လူမျိုးအသီးသီး ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုလူဦး ရေအနက် ကယားအမျိုးသား ဦးရေမှာ အများဆုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းအမျိုးသား၊ အင်းသား၊ ပအိုအမျိုးသားနှင့် အခြားတောင်ပေါ် သားများဖြစ်သောပရဲ၊ ဂဲခိုး၊ မနုမနော၊ ဘွဲ၊ ပဒေါင်၊ ယင်းဘော်၊ ယင်းတလဲ၊ ပကူး စသော လူမျိုးများ အပြင် မြန်မာနှင့် ယိုးဒယားလူမျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။

မြေမျက်နှာသွင်ပြင်

ကယား ပြည်နယ်မှာ ကန္တာရဝတီနယ်(စတုရန်းမိုင် ၃၀၀၀)၊ ကြယ်ဖူးကြီးနယ် (စတုရန်းမိုင် ၇၀၀)၊ ဘောလခဲနယ် (စတုရန်းမိုင် ၃၀၀) နန်းမယ်ခုံနှင့် နောင်ပုလဲနယ်တို့ကို စုပေါင်း ဖွဲ့စည်း ထားသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ပြည်နယ်ကို အရှေ့ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်း ဟု နှစ်ပိုင်း ခွဲနိုင်သည်။ အရှေ့ပိုင်းတွင် ကန္တာရဝတီနယ် ရှိ၍ အနောက်ပိုင်းတွင် ကျန်နယ်များရှိသည်။

ပထဝီဝင် အားဖြင့်ဆိုသော်ကယားပြည်နယ်မှာ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏တောင်ဖက် အဆွယ်ပင်ဖြစ်သည်။ မြင့်မား

သော တောင်ကုန်းတောင်တန်းတို့က များပြား၍ မြစ်ဝှမ်း မြေပြန့်တို့ကနည်ပါးပေသည်။

ကယားပြည်နယ်၏ အရှေ့ပိုင်းတွင် သံလွင်မြစ်ဝှမ်းနှင့် ပွန်ချောင်းဝှမ်းတို့ ရှိ၏။ အနောက်ပိုင်းမှာ ဘီလူးချောင်း၏ တောင်ဘက် ချောင်းဝှမ်းဒေသ ဖြစ်သည်။ အရှေ့ပိုင်းတွင် မြင့်မောက်သောတောင်တန်းကြီးများ နက်ရှိုင်းသော ချောက်များ၊ ချိုင့်ဝှမ်းများ၊ လျှိုမြောင်များ ရှိသည်။ မယ်စဲ့၊ ရွာသစ်၊ ရှားတော၊ စောလုံစသော ကွက်၍ပေါ်ပေါက်နေသည့် မြေပြန့်တို့မှတစ်ပါး ကျန်ဒေသအားလုံးမှာ တောတောင်ချောက်မြောင်းများသာ ဖြစ်ကြ၏။

အနောက်ပိုင်းဖြစ်သော ဘီလူးချောင်း တောင်ဘက် ဒေသမှာ အတော်အတန် ပြန့်ပြူး၍ ရေမိုး ပေါများသည်။ အချို့ဒေသမှာ ညွန်ပြင်များ ပင်ဖြစ်နေသည်။ ဤမြစ်ဝှမ်း၏ အရှေ့ဖက် ဒေသတွင် လွယ်ကော်နှင့် ငွေတောင်ဒေသတို့ တည်ရှိ၍ အနောက်ဘက်ပိုင်းတွင်မူ နောင်ပုလဲ၊ နန်းမယ်ခုံ နယ်များ ရှိသည်။ ဤသေ၏ တောင်ဘက် တဆက်တည်း ဖြစ်သော ပွန်ချောင်းနှင့် ယင်း၏ လက်တက်ဖြစ်သော

ကယားပြည်နယ် ကန္တာရဝတီမြို့ဦး မော်ကွန်းတိုင်

ရှေးက ငွေတောင်ပြည်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သော ကယားပြည်နယ်ရှိ ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ငွေတောင်စေတီ

ထူးချောင်းတို့ စပ်ကြားဒေသတွင် ပြန်ပြုသောကုန်းမြင့်များ ရှိလေသည်။

ပြည်နယ်မှာ တောင်ထူထပ် လှသည်။ ပွန်ချောင်းနှင့် သံလွင်မြစ် စပ်ကြားရှိ တောင်တန်းတို့မှာ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ပင်လယ်ရေပြင်ထက် ပေ၅၀၀၀မျှ မြင့်သည်။ သံလွင်မြစ် အရှေ့ဘက်ရှိ လွယ်လင် တောင်တန်းမှာမူ အမြင့်ဆုံးနေရာ ၌ ပေ ၇၀၀၀ ကျော်ရှိ၍ ပြည်နယ်ကို ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့် ခွဲခြားထားသည့် တံတိုင်းကြီးသဖွယ် တည်နေလေသည်။

ဘီလူးချောင်း၏ အနောက်ဖက်တွင် တောင်မြင့်တန်း တစ်ခု ရှိသေးသည်။ ဤတောင်မြင့်တန်းမှာ မြေလတ်ဒေသ ကုန်းမြင့်၏ အဆက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုတောင်မြင့်တန်းတွင် မင်းသမီးတောင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောပေ ၅၀၀၀ မျှမြင့်သည့် လွယ်နန်ဖ တောင်ထိပ်ရှိသည်။ ရှေးမြန်မာစာပေနယ်တွင် ထင်ရှားသော ငွေတောင်ပြည် အနီး၌ ငွေတောင်နှင့် ရွှေ တောင်တို့ ရှိသည်။ ထိုတောင်တို့မှာ ကယားပြည်နယ်သူတို့ အထူး ကိုင်းရှိုင်း လေးစားကာ အမြတ်တနိုးထားသော တောင်များပေတည်း။

ပြည်နယ်အတွင်း ဖြတ်စီးသော မြစ်တို့တွင် သံလွင်မြစ် မှာ အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ မြောက်ဘက် မောက်မယ်နယ်မှ စီးလာ၍ ပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းကန္တရဝတီနယ်ကို မိုင် ၁၀၀ မျှ ဖြတ်သန်းကာ တောင်ဘက် ဖါပွန်ခရိုင်အတွင်းသို့ စီးဆင်း သည်။ သံလွင်မြစ်၏ ဤအပိုင်းတွင် လှေကြီးများပင် သွားလာနိုင်၏။ ပြည်နယ်အတွင်း စီးဝင်သော သံလွင်မြစ်၏ လက်တက် တို့မှာ လက်ဝဲဖက်တွင် မယ်စတယ်၊ မယ်လယု၊

မယ်ပိုင်၊ မယ်ဖ၊ မယ်စွဲချောင်းများ ဖြစ်၍ယိုးဒယားနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းတွင် မြစ်ဖျားခံကြသည်။ လကျာဘက်တွင် ပွန်ချောင်း၊ ခဲမဖြူချောင်း၊ နန်းငနှင့် နန်းဖဲချောင်းများ စီးဝင် ကြသည်။

ဘီလူးချောင်းမှာ အင်းလေးကန်တွင် မြစ်ဖျားခံ၍ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ညောင်ရွှေ၊ ဗိုးဗြစ်သော နယ်များကို ဖြတ်ကာ ပြည်နယ် တွင်းသို့အနောက်မြောက် ဒေသဆီမှ စီးဝင်လာသည်။ ဤချောင်းပေါ်တွင် လွယ်ကော်မြို့ တည် ရှိသည်။ တောင်ဘက်သို့ ရောက်သော် မြေအောက်တွင် ချောင်းရိုး ပျောက်သွားသော်လည်း ပွန်ချောင်းတွင်းသို့ စီး ဝင်လေသည်။ ဤချောင်းမှာ ကိုက်၅၀ မျှကျယ်၍ ၁၀၀ -၁၅၀ ဝင် လှေများ သွားလာနိုင်သည်။ ပွန်ချောင်းမှာ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း သထုံနှင့် မောက်မယ်နယ်တို့၏ စပ် ကြား မှ ကန္တာရဝတီနယ် အတွင်းသို့ စီးဝင်သည်။ မိုင် ၈၀မျှ စီးပြီးသော် ဖါးစောင်း၏ အထက်တွင် သံလွင်မြစ် တွင်းသို့ စီးဝင်သည်။ ဤချောင်းမှာ ကျောက်ဆောင်ကျောက် တုံးကြီးများဖြင့် ပြည့်နှက်နေရကား ရေစီး မသာပေ။ လှေများ သွားလာခြင်း မပြုနိုင်သည်သာမက သစ်မျှောရာ၌ပင် ကျောက် ဆောင်များတွင် တင်နေတတ်၍ ဆင်များဖြင့်ဆွဲချရသည်။ ဤချောင်းမှာ ကိုက် ၁၀၀ မျှ ကျယ်၍ မိုးပ ကာလတို့တွင် ခြေလျင် ဖြတ်ကူးနိုင်သည်။ ယင်း၏ လက်တက်မှာ ထူးချောင်း ဖြစ်၏။

ကယားပြည်နယ်၏ ဆိုရိုးစကား တစ်ခုမှာ 'ဖားအော်မှ မိုးရွာ၊ မိုးရွာမှ ငါးမော့၊ ငါးမော့မှ ရေကြီး၊ ရေကြီးမှ ဆင်ဆွဲ'

ဆင်ခွဲမှ သစ်ကျ၊သစ်ကျမှ ပြည်ဝဲ ဖြစ်သည်။ ဤစကား အရပင် ကယားပြည်နယ်၏ အရေးပါဆုံးသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ သစ်လုပ်ငန်း ဖြစ်ပေသည်။ အဖိုးအတန် ဆုံးသော သစ်တောတို့မှာ သံလွင်မြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်ရှိသည်။ ပွန်ချောင်းကမ်းတစ်ဖက် တစ်ချက်ဒေသ၊ ထူးချောင်းဝှမ်း၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနှင့် ဘောလခဲနယ်တို့တွင်လည်း အနည်းနှင့်အများ သစ်တောများရှိသေး၏။ ကန္တာရဝတီနယ် သံလွင်မြစ် အရှေ့ဖက်ကမ်းသို့ သစ်တောတို့မှာ တစ်နှစ်လျှင်သစ်လုံးရေ ၂၀၀၀၀ မျှပင် ထွက်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းရ၏။ နှစ်စဉ် သစ်လုံး ၉၀၀၀ မျှသာ ထုတ်ယူပါမူ သစ်တောကို မည်သို့မျှ ဆုတ်ယုတ် ထိခိုက်စေမည်မဟုတ်ဟု သစ်တောကျွမ်းကျင်သူတို့က ခန့်မှန်းကြ၏။ နှစ်ရှည်လ များ နှစ်စဉ်ဆက်၍ ထုတ်သွားနိုင်မည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ကျန်သစ်တောများမှ ထုတ်ယူနိုင်မည့် သစ်လုံး ဦးရေမှာ မဆိုစလောက်ပေ။ ဗြိတိသျှတို့ လက်ထက်ကပင် ကယားပြည်နယ်သည် လွတ်လပ်ခဲ့သဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် သီးသန့်ထားသော ကြီးဝိုင်းသစ်တောများ မရှိပေ။ ကျွန်းသစ်အပြင် ပျဉ်းကတိုး၊ သစ်ကတိုး၊ အင်၊ သစ်ယာ၊ အင်ကြင်း၊ ထင်းရှူးနှင့် အခြား သစ်ရိုင်းများ ပေါက်ရောက်သည်။

သစ်တောများမှ သစ်အပြင် ရှားနှင့် ချိပ်တို့ကိုလည်း ထုတ်ယူကြသေးသည်။ ရှားပင်တို့မှာ ပွန်ချောင်းဝှမ်းတွင် အများအပြား ပေါက်ရောက်၏။ သံလွင်မြစ်အရှေ့ဘက်

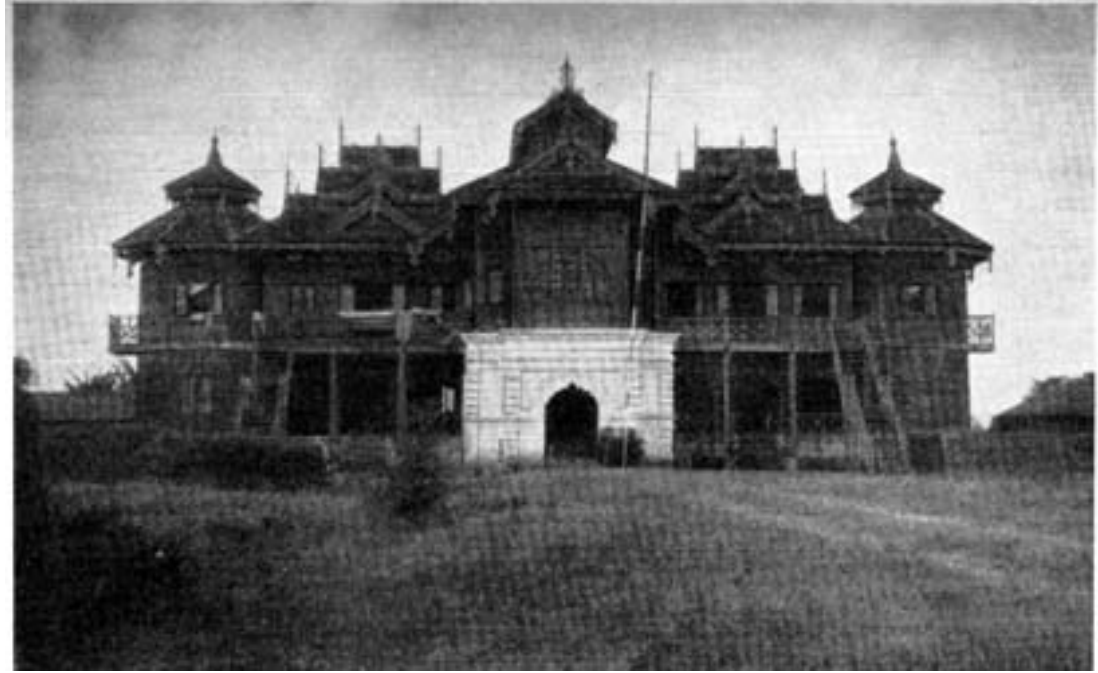
မြစ်ကမ်းနှင့် နီးကပ်သောဒေသ တို့တွင်လည်းအများအပြား ရှိသည်။

ချိပ်များကို ပေါက်၊ ကြို့နှင့်ညောင်ပင်များတွင်တင်၍ မွေးမြူထုတ်ယူကြသည်။ ဤချိပ်များဖြင့် မိမိတို့၏ အဝတ်အထည်များကို အနီ ဆိုးကြသဖြင့် ကယားပြည်နယ်သားတို့ကို ရှေးက ကရင်နီ လူမျိုးဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ချိပ်ကို ထွက်ကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်လည်း ရောင်းချ ကြသည်။

ကယားပြည်နယ်တွင်းရှိ မော်ချီသတ္တုတွင်းများမှာ ကမ္ဘာကျော် သတ္တုတွင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ပြည်နယ်မှ ခဲမဖြူ၊ ဝူးဖရမ်၊ ခနောက်စိမ်းနှင့် သံရိုင်းများ ထွက်သည်။ ကျောက်မီးသွေးအနုများကို ပြည်နယ်အတွင်း တွေ့ရှိသော်လည်း စီးပွားရေး လုပ်နိုင်လောက်အောင် အရေးမပါလှပေ။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး

ပြည်နယ်အတွင်းသို့ တောင်ငူမှ သံတောင်နယ်ကို ဖြတ်၍ ဖောက်လုပ်ထားသော မော်တော်ကားလမ်းရှိသည်။ ထိုမော်တော် ကားလမ်းမှာ မော်ချီသတ္တုတွင်းများကို ဖြတ်၍ သံလွင်မြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ခဲမဖြူအထိလည်းကောင်း ခဲမဖြူမှ မြောက်ဘက်လမ်းမကြီးတစ်ခုရှိ၍ ဘောလခဲမြို့မှ လွယ်ကော်ကိုဖြတ်ကာ ပြည်နယ်အပြင် ပရမ်းပြည်တောင်ပိုင်း တောင်ကြီးမြို့အထိလည်းကောင်း လမ်းများရှိသည်။ တဖန်လွယ်ကော်မှ မိုးမြို့ကို

ကယားပြည်နယ် ကန္တာရဝတီမြို့ရှိ စောဖျစ်မြန်သည့် ဟော်နန်း

လွယ်ကော်မြို့ တောင်ဖက်ရှိ တောင်ကွဲစေတီတော်

ဖြတ်ကာကလော၊ အောင်ပန်း အထိလမ်းရှိသည်။ လွယ်ကော်မြို့တွင် လေဆိပ်ရှိ၍ ပြည် တွင်းလေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လေယာဉ်ပျံများဖြင့် သွားလာနိုင်သည်။

သမိုင်းအကျဉ်း

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အစောပိုင်းသမိုင်းမှာ နိုင်ငံအတွင်းသို့ တိုင်းရင်းသားများ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်လာပုံနှင့် ဆက်စပ်နေသကဲ့သို့ပင် ကယားပြည်နယ်၏ ရှေးအကျဆုံး သမိုင်းမှာလည်း ကယားပြည်နယ်အတွင်းသို့ တိုင်းရင်းသားများ ရွှေ့ပြောင်းလာကာ အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည့် အကြောင်းနှင့်သာ ဆက်စပ်နေပေသည်။ ကယား တိုင်းရင်းသားတို့၏ အစဉ်အလာမှတ်သားထားချက်များအရ ပဉ္စမမြောက် အကြီးအကဲဖြစ်သော ဖိုးဖြူလှ လက်ထက်တွင် ဘောလခဲနယ်သည် ကယားပြည်နယ် တစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုး အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ဖိုးဖြူလှ လက်ထက် မောင်မောင် ဖုန်းဆိုသူ ပွန်အမျိုးသားတစ်ဦးသည် ကယားပြည်နယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်လာကာ တပည့်လက်သား တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်များပြားလာ၍ ဩဇာအာဏာ ရရှိခဲ့သည်။ ပြည်တစ်ပြည်တွင် အကြီးအကဲနှစ်ဦး မရှိသင့်ဟု သဘောပိုက်မိသည်နှင့် ဖိုးဖြူလှသည် ပွန်ချောင်းအရှေ့ ဘက်ဒေသကို အုပ်ချုပ်ရန် မောင်မောင်ဖုန်းအားပေးခဲ့၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကန္တာရဝတီနယ် ပေါ်ပေါက် လာခဲ့၏။ မောင်မောင်ဖုန်းသည် ဖဖော်ကြီး ဘွဲ့အမည်ကို ခံယူကာ

စောလုံမြို့တွင် ဟော်နန်း စိုက်ထူ၍ အရှေ့ကရင်နီနယ်ကို အုပ်ချုပ်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကန္တာရဝတီ၊ ကြယ်ဖိုးကြီး၊ နောင်ပုလဲ၊ နန်းမယ်ခုံ၊ ငွေတောင်ပြည် စသည်ဖြင့် နယ်များ အစိတ်စိတ်ကွဲကာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ (ကန္တာရဝတီနယ်၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနယ်လည်း-ရှု)

ဖဖော်ကြီးကို ဆက်ခံသော ဖဖော်ကလေး လက်ထက်တွင် အင်းဝ မြန်မာ ဘုရင်များထံ ဝင်ရောက်ခစား၍ သံလွင်မြစ် အနောက်ဘက်နယ်များကို စိုးမိုးစားပိုင်ခွင့် တောင်းယူ ရရှိခဲ့သည်ဆို၏။ ကယား အမျိုးသားတို့မှာ တဖြည်းဖြည်း အင်အားများပြားလာသဖြင့် ကယားပြည်နယ်အပ ဖြစ်သော ရှမ်းပြည်နယ်များကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ၁၈၄၅ ခုနှစ်က မြန်မာဘုရင်စေလွှတ်သော မြန်မာတပ် ရှမ်းတပ်များနှင့် တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုနောက်သော် ကယားပြည်နယ် အနောက်ပိုင်းဒေသရှိ အကြီးအကဲတို့သည် မြန်မာဘုရင်များထံမှ တံဆိပ်ဘွဲ့ထူးများကိုခံယူရရှိခဲ့ကြသည်။

ဖဖော်ကလေးကို ဆက်ခံသောအကြီးအကဲတို့အနက် စောလမော် လက်ထက်တွင် မင်းတုန်း ဘုရင်အား ပုန်ကန်သွားသည့် မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ကယားပြည်နယ်သို့ ခိုလှုံလာကာ နန်းမယ်ခုံကို ဗဟို ပြု၍လူအင်အား စုဆောင်းလေသည် မြင်ကွန်း မင်းသားကို နှိမ်နင်းရန် ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင်၏ သီပေါနယ်မှ တပ်များ စောလုံမြို့သို့ ချီတက် လာသည်။ စောလမော်သည် မြန်မာဘုရင်ဖက်မှ လိုအပ်သောအကူအညီများကို ပေးသည်သာမက မိမိ၏ ကယားတပ်များကို ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်စေသည်။ ဤသို့ ကူညီသောကြောင့် မြင်ကွန်းမင်းသားနှင့် သူ၏နောက်လိုက်များမှာ မခံမရပ်နိုင်တော့ဘဲ ကယား ပြည်နယ်မှ ထွက်ခွာသွားရသည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် စောလမော် ကိုယ်တိုင် မန္တလေးသို့သွားရောက်၍ မင်းတုန်းဘုရင်ထံ ညီလာခံဝင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စောလမော်သည် ကန္တာရဝတီမြို့စားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံရသည်။

ထိုနောက်သော် စောလမော်သည် မိမိဩဇာအာဏာကို ကယားပြည်နယ်အနောက်ပိုင်းတွင် လွှမ်းမိုးနိုင်ရန်ကြိုးစားခဲ့၏။ ဤကြိုးစားခိုက်တွင် ဘောလခဲ၊ ငွေတောင်နယ် စသည်တို့နှင့် အရေးအခင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် စောလမော် ဆိုသူအား သီပေါဘုရင်ထံ အခစားဝင်စေ၍ မြန်မာဘုရင်၏ အသိအမှတ်ကို ခံယူလေသည်။ ၁၈၇၂ခုနှစ်တွင် လွယ်ကော်၌လည်းကောင်း၊ နန်းမယ်ခုံ၌လည်းကောင်း၊ မြန်မာဘုရင်၏ တပ်များကို ချထားခဲ့၏။ အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို အုပ်စိုးနေကြသော ဗြိတိသျှတို့၏ ကန့်ကွက်ချက်ကြောင့် လွယ်ကော်နှင့် နန်းမယ်ခုံတွင်ရှိသော တပ်တို့ကို ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် ရုပ်သိမ်းခဲ့ရလေသည်။

ကယားပြည်နယ်၏ လွတ်လပ်ရေး

ကယားပြည်နယ် အနောက်ပိုင်းရှိ နယ်တို့၏ လွတ်လပ်ရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊ လေးစားရန်နှင့် နယ်များတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုကြရန် မင်းတုန်းဘုရင်နှင့် ဗြိတိသျှတို့ ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုကြသည်။ ထိုစာချုပ်တွင် ဗြိတိသျှတို့ဖက်မှ ဆာ ဒေါက်ဂလပ်ဖေါဆိုက်က လက်မှတ်ထိုး၍ မြန်မာဘုရင်ဘက်မှ ကင်းဝန်မင်းကြီးက လက်မှတ်ရေးထိုးသည် ထိုအချိန်မှစ၍ ကယား ပြည်နယ်မှာ သာမန် အားဖြင့် လွတ်လပ်သော ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် တည် ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလွတ်လပ်မှုမှာ အမည်မျှသာဖြစ်၏။ အကြောင်းမှာ ဗြိတိသျှတို့သည် ကယား ပြည်နယ်ရှိ အကြီးအကဲတို့အား ဆာနဒ် အမိန့်စာချုပ်ဖြင့် ချုပ်နှောင်ထားသဖြင့် ကယားပြည်နယ် အကြီးအကဲတို့မှာ ရုပ်သေးရုပ်မျှသာ အခွင့်အာဏာ ရှိခဲ့သည်။ ထို အမိန့်စာချုပ် ၁၂ ရပ်တို့တွင် ကယားပြည်နယ်က ပဏ္ဏာတော် ဆက်သွင်းရခြင်း၊ ပြည်ပပြည်နယ်များနှင့် မခွင့်မရဘဲ ဆက်သွယ်ခွင့် မရရှိခြင်း၊ အရှေ့ကယားပြည်နယ် ကိစ္စတွင်လည်းကောင်း၊ နယ်စပ် အရေးကိစ္စတို့တွင်လည်းကောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ရခြင်း၊ ဗြိတိသျှတို့ အခွင့်မရဘဲ ကယားပြည်နယ်သား မဟုတ်သူများကို ကယားပြည်နယ်တွင် အမှုထမ်းခွင့် မပြုရခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ခဲ့သည်သာမက ဗြိတိသျှ အရင်းရှင်တို့ ကြီးစိုးသော မော်ချီသတ္တုတွင်းကုမ္ပဏီနှင့် မက္ကရီကာ၊ ဘုံဘောဘားမား စသည့် သစ်ကုမ္ပဏီများ၏ လက်ဝါးကြီး အုပ်ခြင်းကိုလည်း လူချင်းမတူ သူချင်းမမျှ ဘဝရောက်အောင် ခံခဲ့ရသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကမ္ဘာအရှေ့ဖျားသို့ ကူးစက်လာသော အချိန်တွင် မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ် ကယားအမျိုးသားတို့သည် ဗြိတိသျှတို့၏ ချုပ်ချယ်မှုမှ လွတ်ကင်းနိုင်ရန် တော်လှန်ရေး တပ်များအား ကူညီ ခဲ့ကြသည်သာမက ဆိုးသွမ်းသော ဂျပန်ဖက်ဆစ် အုပ်ချုပ်မှုကို တော်လှန်ရာတွင်လည်း ရဲဝံ့စွန့်စားစွာ ပါဝင်ဆင်နွှဲ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုတော်လှန်ရေး၏ နောက်ပိုင်းတွင် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း ခံရသောအမျိုးသားတို့မှာ ပိုမို နိုးကြားလာကာ ဇာတိသွေး ဇာတိမန် ထက်သန်လာကြသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့် နောက်တစ်ခေတ်တွင် ကယားအမျိုးသားတို့ကို ခေါင်းဆောင် လာခဲ့ကြသောစပ်ဝဏ္ဏဦးစိန်၊ အေမြလေး၊ သိုင်းဗဟန်၊ ဦးကျော်ဝင်း၊ စောလဝီ၊ စောငယ်ဒူး စသော ခေါင်းဆောင်တို့၏ လုံးပန်းမှုကြောင့် ကယားပြည်နယ်သားတို့မှာ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း၏ စီစဉ်မှုအတိုင်း၊ ဗြိတိသျှတို့၏ တောင်တန်းဒေသကို မြန်မာ နိုင်ငံမှ ခွဲထုတ်ရန် လုံးပန်းခဲ့ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မြေပြန့် ကရင်အမျိုးသားအချို့တို့၏

သွေးဆောင်မှုကို တော်လှန်ပယ်ဖျက်ရန်လည်းကောင်း၊ အောင်မြင်စွာ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ကြ၍ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင်ကယားပြည်နယ်ကို ပြည်နယ် သီးခြားအဖြစ် ထားရှိရန်ထက် ကယားပြည်နယ်၊ သံလွင်ခရိုင်တို့နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတက ခန့်ထားသည့် အထူးကော်မရှင်အဖွဲ့က ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်သော ကရင် အမျိုးသားများနေထိုင်ရာ ဆက်စပ်နေသော ဒေသတို့တွင် နေထိုင်သူများနှင့် ထိုဒေသ အပတ်ဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသော ကရင် အမျိုးသားများအနက် များရာက အလိုရှိခဲ့သော် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ် တစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထိုပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ကို ကရင်ပြည်နယ်ဟု ခေါ်ရမည်ဟု နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ထားခဲ့ပေသည်။ ကယားပြည် နယ်သားတို့သည် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သွတ်သွင်းခြင်း မခံလိုကြသဖြင့် ပါလီမန်စံနစ်အရ ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကရင်လူမျိုး အထူးစုံစမ်းရေး ကော် မရှင်တခုကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ဖွဲ့စည်းခန့်ထား လိုက်ပြီးလျှင် ထိုကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို အခြေ ပြု၍ ပါလီမန်က ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေကိုပြုလုပ်ကာ ကယားပြည်နယ်ကို သီးသန့် တည်ခဲ့စေ လေသည်။ ထိုဥပဒေ

ကယားအလံတော်၊ မင်္ဂလာဖားစည်နှင့် ခေတ်သစ်အမျိုးသမီး

မထုတ်ပြန်မီကသော် ကယားပြည်နယ်မှာ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပါမည်ကဲ့သို့ ရှိခဲ့၏။ ကယား အမျိုးသားတို့မှာ လည်း ကရင်အမျိုးသားတို့တွင် ကရင်နီလူမျိုးများအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ဖော်ပြပါ ကော်မရှင် ထောက်ခံချက်များအရ ပဒေါင်၊ ဇယ်န်း၊ယင်းဘော်၊ ဂဲခိုး၊ ယင်းတလဲနှင့် မနမနော လူမျိုးများကို ကရင်လူမျိုးစုတွင် ထည့်သွင်းခြင်း မပြုရန် ဆုံးဖြတ်လေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အထက်ဖော်ပြပါ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ပြင်ဆင် ချက် အမှတ် (၆၂) အရ ကရင်နီ ဟူသော ဝေါဟာရအစား ကယား ဟူသော ဝေါဟာရကို သုံးစွဲခဲ့သည်။

နောင်တစ်ခေတ် ကယားပြည်နယ်

ကယားပြည်နယ်မှာ မြေပေါ်မြေအောက် သယံဇာတ ပစ္စည်းတို့ရှိသောပြည်နယ် ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ပြည်ထောင်စ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်မှု ဆောင်ရွက်ချက် တို့အားဖြင့် အရေးပါ အရာရောက်သည့် ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ရန် အခွင့်လမ်းများစွာရှိ၏။ အထူးသဖြင့် ရေအားကို အသုံးပြုကာ လျှပ်စစ်ဓါတ် ထုတ်ယူရေးအတွက် အသုံးဝင်မည့် ရေတံခွန်များ ရှိသောကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွင် လွယ်ကူသော အထောက်အပံ့များ ရနိုင်မည်မှာ မလွဲပေ။ ဘီလူးချောင်းဝှမ်းတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု ရှိခဲ့သော်လည်း ရာသီဥတုမမှန်မှုကြောင့် တိုးတက်သင့်သလောက် မတိုးတက်ပေ။ သို့ရာတွင် ဘီလူးချောင်းတွင် သာမက အခြားစိမ့်စမ်း ချောင်းမြောင်းများကို ဆည်၍ တူးမြောင်း ဖောက်ကာ ရေသွယ်ပေးခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးမှုလုပ်ငန်း တိုးတက်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ကျွဲနွားမွေးမြူရေး၊ သင်ပင်၊ ဂုံလျှော်ပင်၊ လက်ဖက်၊ ကော်ဖီ၊ ဇာဒီပွိုလ်၊ ငရုပ်ကောင်း စိုက်

ပျိုးရေး တို့အတွက် လျော်ကန် သင့်မြတ်သော မြေဩဇာနှင့် ရာသီဥတု ရှိလေသည်။ စားသုံးကုန် ပစ္စည်းများဖြစ်သော ကွမ်း၊ကွမ်းသီး၊ ဆေး၊ လက်ဖက်ခြောက်၊ အုန်း၊ ကြံနှင့် သစ်သီးသစ်ပင်များကိုလည်း တိုးတက်စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ရှိပေသည်။

လက်မှုပညာဘက်တွင်ကယား လူမျိုးတို့သည် ရက်ကန်း လုပ်ငန်း(အထူးသဖြင့် ငွေတောင်နယ်တွင်)၊ ငွေထည်လုပ်ငန်း ဖါးစည်မှစ၍ ခြုံ၊ ခေါင်းလောင်း၊ မောင်း၊ ပဒေါင် အမျိုးသမီးများလည်တွင် ဆွဲပတ်သည့် ကြေးခွေများ စသည်တို့ ပြုလုပ်သော ကြေးလုပ်ငန်းတို့တွင် ကျွမ်းကျင်ကြသည်။

ထိုလုပ်ငန်းများအပြင် စပါးစိုက်ပျိုးမှု၊ သစ်လုပ်ငန်း၊ ချပ်လုပ်ငန်း၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ စသည်တို့လည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကယားပြည်နယ်သားတို့သည် မြန်မာတပ်မတော်တွင်၎င်း၊ အခြားကာကွယ်ရေးတပ်များတွင်၎င်း၊ စိတ်အားထက်သန်စွာ ပါဝင်ဆင်နွှဲလျက်ရှိကြသည်။ ရှေးခေတ် ယဉ်ကျေးမှုများကို မပျောက်စေဘဲ ခေတ်ပေါ်ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက်တို့ကိုလည်းလက်ခံတီထွင်လျက် ရှိကြပေသည်။ မှတ်ချက်။ ။မိုးမြန်မာ၏ အုပ်ချုပ်ရေး ကိစ္စအဝဝတို့ကို ကယားပြည်နယ်အစိုးရက တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်လျက် ရှိသော်လည်း မိုးမြန်မာကို ကယားပြည်နယ်အတွင်းသို့ တရားဥပဒေအရ ပြောင်းလွှဲခြင်း မပြုရသေးချေ။ ယင်းကဲ့သို့ ပြောင်းလွှဲသင့် မသင့်မှာ မိုးမြန်မာလူထု၏ ဆန္ဒအပေါ်တွင် တည်နေသဖြင့် လူထု၏ဆန္ဒကို စုံစမ်းရန် စိုင်းပြင်း လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကယားပြည်နယ်မြေပုံတွင် ထည့်သွင်းထားသော မိုးမြန်မာကို ခြားနားသိသာစေရန် ဖြတ်မျဉ်းများဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ **ဦးဘရှင်**

ကယားပြည်နယ် ဖားလှိုင်ရွာမှ ပဒေါင်အမျိုးသမီးများ

ကယားတို့၏ ရှေးပြေးနိမိတ်ဟောသည့် ကြက်ရိုး

ကယားတပ်ဖွဲ့ သားနှင့်တပ်ဖွဲ့သမီး

ကယားလူမျိုး ။ ။ကယားလူမျိုးတို့မှာ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော ကယား ပြည်နယ်တွင် လူများစု အဖြစ်နေထိုင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ယခင်က သူတို့အား ကရင်နီ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ၏။ ပြောဆိုသောဘာသာ စကားတို့၏ နီးစပ်မှုကို ထောက်ထား၍ ကယားလူမျိုးတို့မှာ တိဗက်မြန်မာအစုဝင် ကရင်အစုခွဲ၌ ပါဝင်သော လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်သည်ဟု ဘာသန္တရပါရဂူတို့က ဆုံးဖြတ်ကြ၏။

ကရင်လူမျိုးတို့တွင် ကွင်းကရင်၊ တောင်ပေါ်ကရင်ဟု အကြမ်း အားဖြင့် နှစ်မျိုးကွဲပြားရာ၊ တောင်ပေါ်ကရင်တို့ကို စိစစ် ခွဲခြားရာ၌ မစ္စတာတေလာက ဘွဲ့ပရဲ့ အစုဝင်၊ ပဒေါင် အစုဝင်နှင့် ကရင် အစုဝင်ဟု စုခွဲထားသည်။

တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ သွင်ပြင် သဏ္ဍာန်ကိုယ်လက် အင်္ဂါတို့မှာ ကွင်းကရင် များဖြစ်သော စကောကရင်၊ ပိုးကရင်တို့နှင့် မတူဘဲ တစ်မူခြားလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း မေဂျာ ဂရင်းကတောင်ပေါ် ကရင်တို့မှာ လဝတို့မှ ဆင်းသက်သည်ဟု ယူဆရသောယန်ဆက်၊ ယန်လမ်တို့နှင့် အနွယ်တူသည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ကွင်းကရင် တို့နှင့် ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကားတွင် နီးစပ်မှုရှိသည်မှတစ်ပါးတောင်ပေါ် ကရင်တို့မှာ မွန်ခမာအစုဝင် ဖြစ်သော ပလောင်ဝ အစုခွဲနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည် ထင်ကြောင်းနှင့် မစ္စတာတေလာကပင် ယူဆ ပြန်သည်။

မည်သည့်ယူဆချက် မှန်သည်ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့နှင့်ဆက်ဆံရသည့် အခြားအခြား လူမျိုးများကိုလိုက်၍ လူနည်းစု ဖြစ်သော ကွင်းကရင်နှင့် တောင်ပေါ်ကရင်တို့မှ ပုံပန်း သဏ္ဍာန်တွင်လည်းကောင်း၊ ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကားတွင်လည်းကောင်း၊ ထုံးတမ်းစေလွှတ်တွင် လည်းကောင်း၊ ကာလကြာမြင့်သည် နှင့်အညီ ကွဲပြားပြောင်းလဲလာရသည်မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကွင်းကရင်တို့မှာ နောက်မှ ဝင်ရောက် လာကြသော မွန်ဂိုအနွယ်ဝင် လူမျိုးများနှင့် နီးစပ်အသွင်တူကြ၍ တောင်ပေါ်ကရင် တို့မှာမူ၊ အလွန်ရှေးကျလှသော ဩစတြစ် အစုဝင် စကားများကို ပြောဆိုသည့် မွန်ဂိုမဟုတ်သော လူမျိုးအစုတို့နှင့်နီးစပ်ကြသည်မှာ ထင်ရှား လှပေသည်။ ထိုကြောင့် တောင်ပေါ်ကရင် တစ်မျိုးဟု ဆိုရမည့် ရှေးက ကရင်နီဟု တွင်ခဲ့သော ကယားလူမျိုးတို့မှာ ကွင်းကရင်တို့နှင့် အသွင်အားဖြင့် မတူသော ပြည်ထောင်စုသားများဖြစ်သည်ဟု စိတ်ချစွာ ဆိုနိုင်သည်။ (ကရင်လူမျိုး-လည်းရှု။)

ဝတ်ဆင်သော အဝတ်အထည်တို့၏ နီသောအရောင် အသွေးကိုလိုက်၍ မြန်မာတို့က ကယားပြည်နယ်သားတို့ကို ရှေးအခါက ကရင်နီဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ သူတို့ကမူ မိမိတို့ကိုယ်ကို ကယား သို့မဟုတ် ကယားလီဟု ခေါ်ဝေါ်

ကြသည်။ ကယား ဟူသော ဝေါရဟာမှာ သူတို့ ဘာသာအရ လူဟုအဓိပ္ပါယ်ရ၍ ကယားလီ ဟူသော ဝေါရဟာမှာ လူနီ ဟုအဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ကွင်းကရင်တို့ကမူ သူတို့အား အရှေ့စွန်း ကရင်ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသော ဘွဲ့မနောဟူသော အမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ကရင်နီမှကယားသို့

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ တွင်ကရင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းသောအခါ၌ ကရင်နီ ပြည်နယ်ကို ထည့်သွင်းရန်ရည်မှန်းချက် ရှိသည်ဖြစ်ရာ ထိုသို့ ထည့်သွင်းခြင်းကို မလိုလားကြသောကြောင့်တစ်ကြောင်း ကရင်နီ အမျိုးသားတို့သည် ကရင်နီဟူသော အမည်မှ ကယား ဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းလွှဲရန် ကြိုးစားခဲ့ကြရာ ၁၉၅၁ ခုနှစ် အတွင်းက ထိုအမည်ပြောင်းလွှဲရေးနှင့် ကယားပြည်နယ် သီးသန့် တည်ရှိရေး တို့အတွက် ပါလီမန်မှ အက်ဥပဒေပြုလုပ်ကာ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် လိုအပ်သော ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်ခွင့် ရရှိခဲ့သည်။

နေထိုင်ရာဒေသနှင့်လူဦးရေ

ကယားပြည်နယ်တွင် ကယားလူမျိုးများနှင့်အတူ ပဒေါင်၊ ပရဲ့၊ မနမနော၊ ယင်းတလဲ၊ ဂဲခိုးစသော အခြားလူမျိုးများလည်း နေထိုင်ကြသည်။ ကယားတို့ကိုမူ ပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း လွယ်ကော်မြို့ အရှေ့တောင်ဘက်ဒေသကန္တာရဝတီနယ်၊ သံလွင်မြစ်ကမ်း နှစ်ဖက်တို့၌ အများဆုံး တွေ့ရသည်။ ပဒေါင်၊ ပရဲ့စသော လူမျိုးများကိုမူ ပြည်နယ်အနောက်ပိုင်းတွင် အများဆုံး တွေ့ရသည်။ ကယားပြည် နယ်အတွင်းအခြားဒေသများတွင်လည်း ပျံ့နှံ့ နေထိုင်ကြသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကယားအမျိုးသား ဦးရေမှာ ၃၁၅၀၀ ကျော်မျှ ရှိလေသည်။ သို့ရာတွင်ကယားပြည်နယ် အစိုးရက ကယားခေါ်တွင်နေသော ကရင်နီလူမျိုးတို့တွင် ယင်းတလဲ၊ ယင်းတော်၊ ပဒေါင်၊ ပရဲ့၊ မနမနော၊ ဂဲခိုး၊ ဂဲပါးများပါဝင်သည်ဟု ဆုံးဖြတ် ထားသည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါ လူမျိုးများ ပါဝင်မည် ဆိုပါက လူဦးရေ ၄၈၀၀၀ နီးပါးမျှ ရှိပေမည်။ (ကယားပြည်နယ်- ရှု။)

ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ထုံးတမ်းစဉ်လာ

အလွန်ရှေးကျသော ထုံးတမ်းစဉ်လာ အလေ့အထများကို ကယားလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုတွင် တွေ့ရှိနိုင် ပေသည်။ ယခုအခါတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူ တိုးတက်များပြားလာသော်လည်း ရှေးအစဉ်အလာအရ နတ်ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ကြက်ရိုးထိုး၍ ဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာ ကိစ္စ များကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းစသည့် အလေ့အထများ ရှိပေသေးသည်။

ရှေးကျသော ကယားတို့ ဖြစ်စဉ်ဘဝမှာ နတ်ကိုးကွယ်ခြင်း၊ နတ်ပသခြင်း၊ ရိုးရာအလိုက် တစုတရုံးစားသောက်ပျော်ရွှင် ကြခြင်းတို့ဖြင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကယားလူမျိုးတို့၏ မွေးဖွားချိန်၊ နားထွင်းချိန်၊ ကြောင်းလမ်းစေ့စပ်ချိန်၊ လက်ထပ်ချိန်၊ ကွယ်လွန်ချိန် ကဲ့သို့သော အရေးကြီးချိန် တိုင်း၌လုပ်ပင် ရိုးရာအလိုက် ပသစားသောက်ကြခြင်း၊ လက်ဆောင်ပစ္စည်း ပေးကြခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကွယ်လွန်ချိန်တွင် နောက်ဆုံး အလေးပြုသောအားဖြင့် သေ နတ်များ ပစ်ဖောက်ခြင်း၊ မောင်းများတီးခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြလေသည်။

ကယားတို့သည် လူနှင့်ငှက်အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီတို့မှ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွား လာသော လူမျိုးဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ကိန္နရာ ကိန္နရီတို့ ပျော်မြူးရာဒေသဖြစ်သည့် ငွေတောင်ပြည်သို့ ရောက်ရှိရန် ဆုတောင်း ကြသည်။ ပြည်နယ်၏ အလံတွင်လည်း ကိန္နရာပုံကို ထည့်သွင်း ထားလေသည်။ ကွယ်လွန်သူ၏ ဦးခေါင်းကိုလည်း ငွေတောင်ပြည်သို့ လှည့်၍ ထားကြသည်။

အမျိုးသား အမျိုးသမီး ဆက်ဆံရေးတွင် ကိုယ်ကျင့်တရားကို များစွာအလေး ဂရုပြုကြသည်။ ဖောက်ပြန်မှုသည် ကွာရှင်းရေး၏ အရေးကြီး အချက်တစ်ချက်ဖြစ်၏။ ဖောက်ပြန်မှုကို ပြုလုပ်သူက လျော်ကြေးပေးရမည်ဖြစ်၏။ သယောက် ထားသော အမျိုးသမီးများကို နားဖြတ်၍ အပြစ် ပေးလေ့ရှိ၏။ သို့ရာတွင် နားပြတ်နေသော အမျိုးသမီးများကို တွေ့ရခဲ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကယားအမျိုးသမီးတို့မှာ သစ္စာရှိသော ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းသော အမျိုးသမီးများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ရှိကြသည်။

လွတ်လပ်ရေးမရမီက ကယားအမျိုးသားတို့ ကျင်းပသော ပွဲကြီးလမ်းကြီးများမှာ ၂ ခုသာ ရှိ၏။ တစ်ခုမှာ နှစ်စဉ်ဧပြီလ လောက်တွင် ကျင်းပသော ကူထိုးပိုးခေါ် တံခွန်တိုင် ပွဲတော်နှင့်ဩဂုတ်လ လောက်တွင် ကျင်းပသော ပေါမီသို့မဟုတ် ဒီးကူးခေါ် ကောက်ညှင်းထုပ်ပွဲတော်များဖြစ်ကြသည်။ ပထမပွဲ ကျင်းပရာ၌ ပေ ၂၀-၃၀ မျှရှည်သော တိုင်တစ်တိုင်ကို ထိပ်တွင် ပန်းပုထု၍ တိုင်ထောင်သည့်ပွဲ ဖြစ်သည်။ တိုင်ထောင်ပြီးနောက် တိုင်ပတ်ပတ်လည်တွင် ဖါးစည်မောင်းများတီး၍ ပျော်ရွှင်စွာကခုန်ကြသည်။ ထိုပွဲတွင် အသား၊ အရက်များကို ဝလင်စွာ စားသောက်ပျော်ပါးလေ့ရှိကြ၏။

ပေါမီ သို့မဟုတ် ဒီးကူပွဲမှာ စပါးစိုက်ပြီးချိန်တွင် အရွာရွာမှ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ စုရုံး ကျင်းပသောပွဲ ဖြစ်သည်။ ၄ လက်မမျှ မြင့်သော တိုင်ပေါ်တွင် မြင်း သို့မဟုတ် ဆင်ရုပ်ပုံကြီးထု၍ တင်ထားသည်။ ဆန်အရက်၊ သစ်သီး၊ ပန်းများဖြင့် အရပ်ရှေ့တွင် ပသပြီးနောက် ပျော်ပွဲ ရွှင်ပွဲများပြုလုပ်

ကယားအနွယ်ဝင် ပခေါင်လူမျိုးတစ်စု ဝိုင်း၍ကခုန်နေကြစဉ်

ကြသည်။ ယုံကြည်မှုမှာ တိရစ္ဆာန်ရုပ်တို့သည် ကယားအမျိုးသားတို့အပေါ်၌ ကျရောက်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို ကယားပြည်နယ်အပေါ် ယူဆောင်သွားသည် ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်၏။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်သော် တိုးတက် လျက်ရှိသော ကယားအမျိုးသားတို့နှင့် ကိုက်ညီသော နှစ်သစ် ကလူ မင်္ဂလာပွဲတော်ကို ၁၉၅၁ ခုနှစ်မှစ၍ ဧပြီလတိုင်း ကျင်းပ လာခဲ့သည်။ ဤပွဲမှာ ကယားပြည်နယ် တစ်ပြည်လုံး စုရုံးကျင်းပသောပွဲတော်ဖြစ်သည်။ ကလူပွဲတော်ဆိုသော စကားအဓိပ္ပါယ်မှာ ဖါးစည်ပွဲတော် သဘောသက်ရောက်သည်။ အိမ်သစ် ဆောက်လုပ် ပြီးစီးသောအခါ အစဉ်အလာအရ မိုးမကျမီ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိသော အိမ်တက်မင်္ဂလာဖြစ်သည့် ဖါးစည် ပွဲတော်ဟု ဆိုရပေမည်။ (ကလူမင်္ဂလာပွဲတော်-ရှု။)

ဤပွဲတော်သို့ ကယားပြည်နယ်သူ ပြည်နယ်သားအားလုံး လူမျိုးမရွေးတက်ရောက်ကြသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ကယားအမျိုးသားတို့ လိုလား အပ်သော အမည်ပြောင်းခြင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင်းသို့ မဝင်ရတော့ဘဲ သီးသန့် နေကြခြင်းတို့ ရရှိပြီးနောက် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်က သတ်မှတ်ပေးသည့် အတိုင်း ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့ကို ကယား ပြည်နယ်နေ့ဟု ရွေးချယ်၍ ထိုနေ့ထူး နေ့မြတ်တွင်လည်း ကယားပြည်နယ် နာမကရဏမင်္ဂလာ ပွဲတော်သစ်အဖြစ် ကျင်းပလာခဲ့ကြလေသည်။

ဘာသာစကား

ကယားလူမျိုးတို့ပြောဆိုသော ဘာသာစကားကို လေ့လာရှာဖွေပြီးဖြစ်ရကား ထိုဘာသာ စကား၏ အခြေပြ

သဒ္ဒါတစ်စောင်ကို ကက်ပတိန်ဗရောင်းဆိုသူက ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်ရေးထုတ် ခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။ပြည်နယ်သား အချင်းချင်း ပြောဆိုကြရာ၌ကယားစကားကို သုံးကြသော်လည်း ရောင်းရေး၊ ဝယ်ရေး၊ အခြား လူမျိုးတို့နှင့် ဆက်ဆံရေး စသည်တို့၌ ရှမ်း၊ မြန်မာ ဝေါဟာရများကို သုံးနှုန်းကြ၏။ ရုံးသုံးဘာသာစကားမှာမူ ရှေးအစဉ်အဆက်ကပင် မြန်မာ အက္ခရာစာပေ သက်သက်ကိုသာ သုံးစွဲခဲ့ကြလေသည်။

အလုပ်အကိုင်နှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း

ပြည်နယ်၏ အဓိကစီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ သစ်လုပ်ငန်း ဖြစ်ရာ ကယား လူမျိုးတို့သည် များသောအားဖြင့်သစ် ထုတ်လုပ်ရေး၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ဖြစ်သော ရှား၊ ချိပ်၊ သစ်စေး စသည့် ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ရေးတို့ဖြင့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းကြသူများ ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်၏ အနောက်ပိုင်းဒေသ၌ မြေပြန့်တွင် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင် စားသောက် ကြသည်။ တူးမြောင်းတို့ဖြင့် ရေသွယ်ယူကာ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ တောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။ ငွေတောင်နယ်၌ ရက်လုပ်သော ငွေတောင်လွယ်အိတ်တို့မှာ ထင်ပေါ်လှသည်။ ကယားတို့မှာ မိမိတို့ဝတ်ဆင်ရန်ဝတ်စုံကို မိမိတို့ဖါသာ ရက်လုပ်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ကယား ပြည်နယ်၏ ထူးခြားသော အထိမ်းအမှတ်

ပစ္စည်း ဖြစ်သည့် ဖါးစည်ခေါ် ကြေးနက်စည်ကြီး များကိုလည်းငွေတောင်နယ်၌ သွန်းလုပ်ခဲ့ကြ၏။ ယခုအခါတွင် နီးကြား လာပြီဖြစ်သောကယားပြည်နယ်အမျိုးသားများသည် နိုင်ငံတော်၏ လက်နက် ကိုင်တပ်များတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

အလှအပ အနုအယဉ် အဆန်းအကြယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ ဖော်ပြသော ရှေးမြန်မာ ပျို့ကဗျာအချို့တို့တွင် ကယားပြည်နယ်ရှိ ငွေတောင်နယ်ကိုအခြေခံထား၍ ဇာတ်ကွက် ဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ရှေးအခါက ငွေတောင်နယ်ဒေသမှာ ယွန်းထိုးခြင်း၊ ရွှေဇေဝါ ရေးခြင်း၊ မှန်စီရွှေချ၊ သစ်စေးသားရိုးကိုင်ခြင်းစသော အနုပညာ လက်မှုပညာများ ထွန်းကားခဲ့သည်။ ကယား အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့မှာ ခေတ်နှင့် ရင်ပေါင်တန်း လိုက်နိုင်ရန် အထူးလုံးပန်း ကြိုးစား လျက်ရှိရာ လူမျိုး၏ပင်ရင်း ယဉ်ကျေးမှုပေါ်တွင် အခြေတည်ကာ အရေးကြီးသော ယဉ်ကျေးမှုအချက်အလက်များဖြစ်သည့်ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုစာပေတို့ကို ခေတ်မှီအောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲလျက် ရှိကြ၏။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ရန်ကုန်မြို့တွင်ကျင်းပသော ပြည်ထောင်စုနေ့ အခမ်းအနား၌ လှပတင့်တယ် ရှုချင်ဖွယ်ရာဖြစ်သော ကယားအမျိုးသား အမျိုးသမီးများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဦးဘရင်

အနောက်တိုင်းဆန်သည်ဟု ထင်ရသော်လည်း မိမိတို့၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို မပျက်စေဘဲ တီထွင်လိုက်သော ခေတ်သစ် ကယားမောင်မယ်တို့၏ စုံတွဲကတန်

ကရကတ်ငှက် ။ ။ကရကတ်သည် ဝမ်းဘဲတစ်မျိုး ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်း ဒေသများတွင် နေထိုင်၍ ရေအိုင် ရေကန် များတွင် ကျက်စား လေ့ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အမြဲတမ်း နေထိုင်သော ငှက်တစ်မျိုး ဖြစ်၏။

ဤငှက်သည် အလျား ၁၃ လက်မ ခန့်ရှိ၍ ဝမ်းဘဲမျိုး တွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သည်။ အမွေးအတောင် ဖုံးပြီးသော ငှက်ဖို သည် ဦးခေါင်းညိုမည်း၍ တစ်ကိုယ်လုံး ဖြူဖွေးနေသည်။ လည်ပင်းအောက်ပိုင်းတွင် မည်းနက်သော အရစ်ကြီး တစ်ခု ပါရှိသည်။ ကိုယ်အထက်ပိုင်းမှာ အစိမ်းနှင့်ခရမ်းရောင်နု ဖြစ်၏။ ခြေထောက်နှင့် နှုတ်သီးမည်း၍ မျက်စိ နီသည်။ အဖိုနှင့်အမမှာ အနည်းငယ်သာ ကွာခြား၍ ငှက်ကလေး များမှာ ငှက်မနှင့်ပို၍ တူကြသည်။

ကရကတ်သည် မြစ်ပြင်နှင့်တကွ သစ်ပင်ချုံဖုတ် ပေါများ သော အင်းအိုင် ချောင်းမြောင်းများတွင် အုပ်သင်း ဖွဲ့၍ နေတတ်သည်။ ရေပြင်ရေအောက်ရှိ ပိုးမွှားများနှင့် ရေ ပေါ်ပင်များကို စားသောက် ကြသည်။ ရေငုပ် ကျင်လျင်သည်။ ပျံသန်းရာ၌ လျင်မြန်၍ တောင်ပံရိုက်တတ်သည်။ များသောအားဖြင့် ရေပြင်တွင် ကပ်၍ ပျံသန်းပြီးလျှင် သစ် ငှက် ချုံဖုတ်စသည်တို့ကို ကျင်လျင်စွာတိမ်းရှောင် သွားနိုင် သည်။ ပျံသန်းစဉ် အလွန်ဆူညံစွာလည်း အော်တတ်သည်။

အသိုက်များကို သစ်ကိုင်း၊ မြက်၊ ငှက်မွေး၊ ငှက်တောင် များဖြင့်ရေစပ်ရှိ မြေပြင်မှ ၁၀ ပေ ၁၅ ပေခန့်မြင့်သော သစ်ခေါင်းများတွင် ပြုလုပ်လေ့ ရှိသည်။ တမြို့လျှင် ၂ ၈ လုံးမှ ၁၄ လုံး အထိရှိတတ်၍ တစ်ခါတစ်ရံ ၂၂ လုံး အထိပင် ရှိတတ်သည်။ ၂များမှာ ဖြူ၍ ပြောင်လက်ချောမွတ် နေသည်။ ၂၏အရွယ်မှာ ပျမ်းမျှ အလျား ၁ ဒသမ ၇ လက်မနှင့် ပြက် ၁ ဒသမ ၂၉ လက်မခန့် ရှိတတ်သည်။

ကရဝိက၊ သျှင် ။ ။သျှင်ကရဝိကသည် ညောင်ရမ်း ခေတ် သက္ကရာဇ် ၉၉၁ ခုနှစ် အင်းဝမြို့၌ နန်းတက်တော်မူသော သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ထင်ရှားသော စာဆိုတော်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဇာတိမှာ ပုခန်းကြီး မြို့ကျေး ပိုင်သင်ရွာ ဖြစ်သည်။ သျှင်ကရဝိကသည် ပထမကျော် အောင်စံထားဆရာတော်၏ တပည့်တစ်ဦး ဖြစ်၏။

သက္ကရာဇ် ၉၉၆ ခုနှစ်တွင် 'တက်ထွန်း လျှံဝါ' ချီရတု ပိုဒ်စုံသုံးပိုဒ်ကို သွင်းသည်။ ယင်းရတုကို ဘုရင်က နှစ်သက် တော်မူ၍၊ ရွှေကျည်တောက်တွင် သွင်းနံ သိမ်းဆည်းကာ အလိုက်ရတု များကိုရေးသား လေ့ကျက်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဤစာဆိုသည် နရပတိ ရေလား ရတုပိုဒ်စုံ ကိုလည်း ရေးသည်။ ပုဂံမြို့ဘွဲ့လူးတား ကိုလည်းရေးသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုလူးတားစာကို မတွေ့ရသေးသော်လည်း လူးတားရေး ခဲ့ရိုးမှန်လျှင် အဟောင်းဆုံးလူးတား ဖြစ်ပေမည်။

စာဆိုသည် သက္ကရာဇ် ၁၁၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဘုရားဟော ဝိသတိနိပါတ်လာ ဘလ္လာတိယ ဇာတ်တော်ကိုမှီး 'ညွှန်ဖူး ဝေဝေ၊ ကျွန်းသပြေ၏' အစချီသော မင်းလှယဉ်နုပျို့ကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ ထိုပျို့တွင်-

သော်ကထွတ်ထွက်၊ ဖက်ဆွတ်လတ်လတ်၊ ရင်ခတ်ရွှေရွှေ၊ မိုးစွနီနီ၊ သရဖီထပ်ထပ်၊ ဇလပ်မွှေးမွှေး၊ မုလေး ဆင့်ဆင့်၊ ကြာပွင့်ဝါဝါ၊ ယင်းမာလန်းလန်း၊ အနန်းရှားရှား၊ စကား ဝင်းဝင်း၊ အင်ကြင်းရွှင်ရွှင်၊ သဇင်လူလူ၊ မဇူ လှိုင်လှိုင်၊ ပန်းခိုင်ခိုင်နှင့်၊

စသည်ဖြင့် စကားလုံးများကို ဝေဆာ နိုင်နင်းစွာ ဖွဲ့နွဲ့ထား သည်။ စကားလုံးကြွယ်ဝ၍ စကားတန်ဆာဆင်နိုင်စွမ်း ရှိလှသည်။

စာဆိုသည် မင်းရဲကျော်စွာ လေးထပ် ကျောင်းတည် မော်ကွန်းများနှင့် ရတုများကိုလည်း စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။

အနီးကပ် ရိုက်ကူးထားသော ကရဝေးရွက်နှင့် အဖူးများ

ကရဝေးပင် ။ ။ကရဝေးပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အ ပြား၌ ပေါက်သော် လည်း တနင်္သာရီ တောင်ပိုင်းတွင်သာ အမြောက်အမြား တွေ့ရသည်။ ဤအပင်သည် သစ်ကြမ်းပိုး မျိုးဝင် အပင်တစ်မျိုး ဖြစ်၍၊ သစ်ကြမ်းပိုးပင်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင် တူသည်။ အမြင့်မှာ ပေ ၃၀ မှ ၄၀ အထိရှိ၏။ အထက်မြန်မာ ပြည် တောင်ကုန်းဒေသများတွင်ဆင်ဘန်းကရဝေး ဟုခေါ် သော ကရဝေးပင်တစ်မျိုး ပေါက်သည်။ ကရဝေးရွက်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ လှဲသွားပုံရှိ၍ ကြွပ်ဆတ်သည်။

ကရဝေးပင်ကို လူတိုင်း မြင်ဘူးကြမည် မဟုတ်ချေ။ သို့သော် ကရဝေးရွက် အခြောက်များကိုမူ လူတိုင်း တွေ့မြင်

ဘူးရုံမက၊ မည်သို့ အသုံးချနိုင်ပုံကို သိကြပေသည်။ ဟင်းခတ် အမွှေးအကြိုင်များတွင် ကရဝေးရွက်ပါဝင်သည်။ ထောပတ် ထမင်း၊ ဒန်ပေါက်ထမင်းစသည်တို့တွင် ကရဝေးရွက်မပါ လျှင် မပြီးချေ။ ဘယဆေး ဖော်ရာ၌လည်း ကရဝေးရွက် ပါဝင်သည်။

ကရဝေးသား၏အရောင်မှာ လိမ္မော်ညိုရောင် ဖြစ်၍ စမုန်စပါးနဲ့ သင်းလျက်ရှိသည်။ လှပ၍ အသင့်အတင့်မှာ သဖြင့် အိမ်ဆောက်ရန် အပြင်ပျဉ်အုတ်ကြွပ်နှင့် ဘီရိုစသော အိမ်အသုံးအဆောင်များ ပြုလုပ် နိုင်သည်။ ကရဝေးသားကို အသားသေအောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ အသုံးပြုသင့်သည်။ သို့သော် သာမန် အခြောက်ခံနည်းဖြင့် အသားသေအောင် ပြုလုပ်ပါက ကောက်ကွေး ကွဲအက် တတ်သောကြောင့်၊ ပေါင်းတင် အခြောက်ခံနည်းကိုသာ အသုံးပြုသင့်သည်။

ကရဝိတ်ငှက် ။ ။ကရဝိတ် ငှက်သည် ဟိမဝန္တာ ဥဩ တစ်မျိုး ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ အလွန်သာယာသော အသံ များကို ကရဝိတ်သံ၊ ကြိုးကြာသံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့ရှိခြင်း ကိုထောက်သော် ကရဝိတ်ငှက်သည် အလွန် အသံသာသော ငှက်မျိုးဖြစ်ဟန်တူပေသည်။

ကရဝိတ်ဖောင် ဟုခေါ်သော ရေယာဉ်တွင် ကရဝိတ်ငှက် ၏ သဏ္ဍာန်တည်ဆောက်လေ့ ရှိကြသော်လည်း၊ နှုတ်သီး ရင်အုပ် အတောင်နှစ်ဖက်နှင့် ငှက်တစ်ကောင် အဖြစ်ကိုသာ သာမန်အားဖြင့် သိကြရ၍ အမှတ်အသား အတိအကျ မရှိ ချေ။ ဤငှက်၏ဥ၊ အသိုက်နှင့် အလေ့အထ များကိုလည်း

မည်သူမျှ တပ်အပ်သေချာစွာ မသိကြပေ။(ကရဝိတ် ဖောင် -လည်းရှု။)

ကရဝိတ်ဖောင် ။ ။ရှေးမြန်မာ မင်းတို့ ရေကြောင်း ထွက် စံပယ်တော်မူရာ၌ လှေတော်ဖောင်တော် အမျိုးမျိုးကို စီးနင်း သုံးဆောင်လေ့ရှိကြသည်။ တိုးဖောင်တော်၊ စာမရီ ဖောင်တော်၊ ကရဝိတ်ဖောင်တော်ဟူ၍ ဖောင်တော် အမျိုးမျိုး ရှိရာ၌ ကရဝိတ်ဖောင်သည် ထင်ရှား၍ လူသိများ လေသည်။ ကရဝိတ်ဖောင်ဟု အမည်တွင်ခြင်းမှာ ကရဝိတ်ငှက်၏ ပုံသဏ္ဍာန်အတိုင်း ထုလုပ် မွမ်းမံထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဖောင်ဦးတွင် ကရဝိတ်ငှက်၏ ဦးခေါင်းနှင့် တူစွာ ဖန်တီး၍ ပုံချောင်တွင်ကား အမြီးသဖွယ်ကော့၍ တက်စေသည်။ ဖောင်တော်ပေါ်တွင် ဘုံအဆင့်ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ် တစ်ဆောင်မှ သုံးဆောင်အထိ အထွတ်တင်ထား သည်။ထိုဖောင်တော်ကို ဘုရင်ဧကရာဇ်နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး များသာ အသုံးပြုကြသည်။ စစ်ချီတက်ရာ၌ ကရဝိတ် ဖောင် ကို အသုံးမပြုချေ။ မင်းပွဲသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပရာ၌သာ ကရဝိတ်ဖောင်ကို စီးနင်းလေ့ ရှိသည်။ ကရဝိတ်ဖောင်သည် ယခုခေတ် ပင်လယ်ကူး ဇိမ်သင်္ဘောကြီးများသဖွယ် ကျယ် ပြန့်၍ သွားလာရာ၌ သက်သာချောင်ချိသည်။ မင်း ပွဲသဘင် အခမ်းအနားများတွင် မင်းမိဖုရားတို့ တက်ရောက် စီးနင်း သော ကရဝိတ်ဖောင်တော်ကို လှော်ကားများကကြိုးဖြင့် ချိတ်ဆွဲတွဲယူ ကြလေသည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်က မင်းပွဲသဘင်၌ အသုံးပြုခဲ့သည့် ဖောင်တော်ကို အတုနီးထားသော ယခုခေတ် ကရဝိတ်ဖောင်

ကရာချိုမြို့ ။ ။ကရာချိုမြို့သည် အိန္ဒိယ ကျွန်းဆွယ် အနောက်ဘက်ပိုင်း သိန္နဲနယ်ရှိသင်္ဘောဆိပ်မြို့ ဖြစ်၍၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်ပြီးလျှင် အိန္ဒိယမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသ၏ မြောက်ဘက်တွင် တည်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယမြစ်ထွက်သော ဝါဂွမ်း၊ ဆား၊ သားရေစိမ်း၊ သိုးမွေး အကြမ်းနှင့် ဂျုံစပါးတို့ကို ကရာချိုမြို့မှတစ်ဆင့် အခြားမြို့နယ် နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့လေသည်။ ထိုသို့ ကရာချိုမြို့သည် အတွင်း ဖက်ရှိ နယ်များအတွက် ထွက်ပေါက်ဖြစ်သဖြင့် ကုန်စည် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး၌ ထင်ရှားသောမြို့ဖြစ်သည်။ ပါကစ္စတန် နိုင်ငံအတွက် ဥရောပတိုက်နှင့် အနီးဆုံး သင်္ဘောဆိပ် နှင့် လေဆိပ်စခန်းလည်းဖြစ်၍ အခြားမြို့ကြီးများနှင့် မီးရထားဖြင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။ ထိုမြို့မှ ဟိုက်ဒရိုဗတ် နယ်နှင့် အိန္ဒိယမြစ်ဝှမ်း တစ်လျှောက်သို့ မီးရထားဖြင့်လည်း ကောင်း ရေလမ်းမှလည်းကောင်း ကူးသန်းသွားလာ နိုင် လေသည်။

ကရာချိုမြို့နှင့် ၃ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော ကီယာမာရီကျွန်း တွင် အကြီးဆုံးသော သင်္ဘောကျင်းများကို တည်ဆောက် ထား၏။ ထိုမြို့တွင် ဘီလပ်မြေလုပ်ငန်းနှင့် တံငါလုပ်ငန်း များမှာ ထင်ရှားသော လုပ်ငန်းကြီးများဖြစ်လေသည်။

ကရာချိုမြို့၏ အကျယ်အဝန်းမှာစတုရန်းမိုင် ၈၁၂ဖြစ်၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၂ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရ ၁၁၁၈၀၀၀ ဖြစ်သည်။

ကရားကော့မြို့ ။ ။ကရားကော့မြို့သည် ပိုလန်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဟောင်း ဖြစ်၍ ဗစ္စတျူးလမြစ်၏ လက်ဝဲဘက်ကမ်း ပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ ရေကြောင်း အသွားအလာဖြစ် သော မြစ်ရိုးဒေသ၏ ထိပ်တွင် တည်ရှိသဖြင့်၊ စီးပွားရေးဖက် နှင့် နိုင်ငံရေးဖက်တို့တွင် အရေးပါလေသည်။ မီးရထား လမ်း ဆုံမြို့ ဖြစ်သဖြင့်လည်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာ ဗဟိုဌာန ကြီးဖြစ်နေသည်။ ကရားကော့ မြို့နယ်၌ရှိသော ဗျေလီက ဆားတွင်း များမှာ ထင်ရှားကြ၏။ ကရားကော့မြို့ အနီးတစ် ပိုက်တွင် သွပ်၊ ခဲ၊ ကျောက်မီးသွေးများ တွေ့ရှိလျက်၊ ဓါတ်ပစ္စည်းများ၊ လယ်ယာဆိုင်ရာကိရိယာများ၊ စက် ကိရိယာများနှင့် အထည်အလိပ်များကို ပြုလုပ်ရောင်းချ ကြသည်။

ဗစ္စတျူးလမြစ်၏ အထက်ဖက်တွင် ရှိသော ကျောက် တောင်ကုန်းပေါ်တွင် ရှေးအဆောက်အအုံများကို တွေ့ နိုင်၏။ ၁၄ ရာစုနှစ်က ဆောက်လုပ်ထားသော ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းကြီးမှာ ရှေးပိုလန်ဘုရင် အဆက်ဆက်တို့ဘိသိက် ခံယူရာနေရာ ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ပိုလန်အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုမြှုပ်နှံသော နေရာလည်းဖြစ်သည်။ ကရားကော့ တက္က သိုလ် ကျောင်းကြီးမှာ ၁၃၆၄ ခုနှစ်၌ ဖွင့်ခဲ့၍ အလွန်ရှေး ကျသော နှစ်ပေါင်း၅၀၀ ခန့်က ထင်ရှားခဲ့သော နာမည်ကျော် နက္ခတ်ဆရာကြီး ကော့ပါးနီကပ်၏ ကျောက်ရုပ်ကို ထားရှိလေသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ၁၉၃၉ ခုနှစ်၌ ဂျာမန်

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သော ကရာချိုမြို့ရှိ အယ်လဖင်စတန် လမ်းမတစ်လျှောက်မှ ရှုခင်းတစ်ခု

ပိုလန်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဟောင်းဖြစ်သော ကရားကျောမြို့၏ တစ်စိတ်တဒေသကို စိန်မေရီဘုရားရှိခိုးကျောင်းပေါ်မှကျော်၍ မြင်ရပုံ။

တို့သည် ကရားကျောမြို့ကို သိမ်းပိုက် ခဲ့ကသော်လည်း၊ စစ်ကြောင့် မြို့၌ အပျက်အစီးများစွာ မဖြစ်လှချေ။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ရုရှစစ်တပ်များက ပြန်လည်သိမ်းပိုက်၍၊ ပိုလန် တို့လက်သို့ ပြန်အပ်လိုက်လေသည်။ ကရားကျောမြို့၏ ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေမှာ ၃၅၀၀၀၀ ခန့်ဖြစ်၏။

ကရိကျွန်း ။ ။ မြေထဲပင်လယ်အရှေ့ပိုင်းတွင်ရှိသော ကရိကျွန်းသည် အလျား မိုင်၁၆၀၊ အကျယ် ၇ မိုင်မှ ၃၅ မိုင်အထိရှိ၍၊ ဧရိယာအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ၃၂၃၅ ကျယ်ဝန်း၏။ မြေထဲပင်လယ်တွင် စတုတ္ထ အကြီးဆုံးသောကျွန်းဖြစ်သည်။ အီးဂျီးယန်း ပင်လယ်ပြင်၏ တောင်ဘက်ပိုင်းကို ကန့်လန့်ဖြတ်တည်ရှိလျက်၊ ဂရိနိုင်ငံနှင့် မိုင် ၆၀ခန့်ကွာ၍၊ အာရှမိုင်းနားနှင့် မိုင် ၁၀၀ကျော်ခန့် ကွာဝေးသည်။ ဥရောပတိုက်မှ အာရှတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်များသို့ သွားရာ ရေလမ်းခရီး ပေါ်တွင်တည်ရှိသဖြင့် အရေးပါ ထင်ရှား လေသည်။

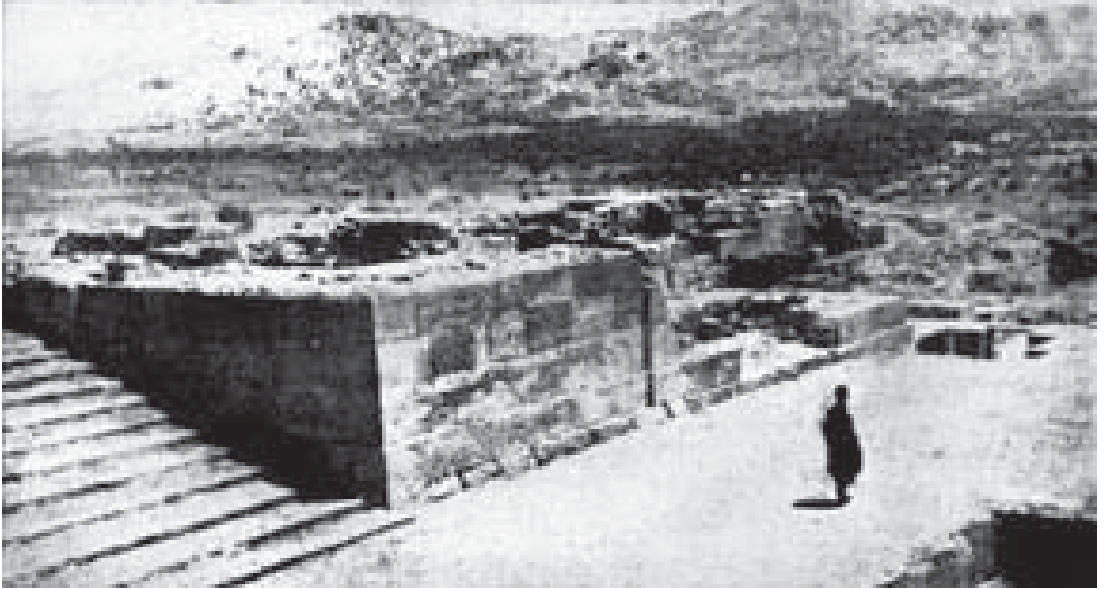
ကရိကျွန်းသည်ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်နှင့် သမိုင်းများတွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းငါးထောင် ကျော်လောက်ကပင် ထင် ပေါ်ကျော်စောခဲ့သည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံနှင့် အာရှတိုက်မှ ယဉ် ကျေးမှုနှင့်တကွ အတတ်ပညာအမျိုးမျိုးတို့ ဥရောပတိုက်သို့ ကူးစက် ပြန့်ပွားခဲ့စဉ်က၊ လမ်းခုလတ်၌ ရှိသောကျွန်းဖြစ် သည့် အားလျော်စွာ၊ နိုင်ငံသမိုင်း ဆိုင်ရာ သုတေသီများ အတွက် အထူးစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဒေသ ဖြစ်လေသည်။

ကရိကျွန်းသည် တောင်ထူထပ်ပေါများ၍ ဆီးနှင်း ဖုံးအုပ်လောက်အောင် မြင့်မားသော တောင်ထိပ် များစွာရှိသည်။ တောင်တန်းကြီးတစ်ခုသည် ကျွန်း၏တစ်ဖက်ဖျားမှ တစ်ဖက်

ဖျားသို့ ဖြတ်၍ တည်ရှိနေပြီးလျှင် မြောက်ဘက်သို့ ပြေပြစ်စွာနိမ့်လျှောသွားသော်လည်း၊ တောင်ဘက်သို့မူ ပင်လယ်ကမ်းခြေ ကျောက်ဆောင် ကမ်းပါးကြီးများအထိ နက်စောက်သော တောင်နံရံကြီးသဖွယ် ကျဆင်း သွားလေသည်။ ထိုတောင်တန်းကြီး၏ အလယ်ဗဟိုတွင်ရှိသော ပဆီလိုရီတီ တောင်ထိပ်မှ ပေပေါင်း၈၀၀၀ မျှမြင့်၏။ ထိုတောင်ထိပ်၏ ရှေးအမည်မှာအိုက်ဒါတောင်ထိပ် ဖြစ်လျက်၊ ဇုနတ်မင်း၏ မွေးရာ ဒေသဟု ဆိုလေသည်။ များစွာသော လျှို့ မြောင်တောင်ကြားတို့မှာ နက်ရှိုင်းလှသဖြင့် အတွင်းသို့ မည်သည့်အခါမျှ နေရောင်မထိုးနိုင်ချေ။ တောင်ခြေနှင့် မြေနိမ့်ကွင်းပြင်တို့တွင် စပျစ်၊ သံလွင်၊ လိမ္မော်၊ ရှောက်အစရှိသော အပင်များ ထူထဲစွာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေ တစ်လျှောက်ရှိလွင်ပြင်များတွင် ဆေးနှင့် ဝါများကို စိုက်ပျိုးကြ၏။ တောင်ပေါသည့်အလျောက် အဖိုးတန် သတ္တုများရှိရာ သံ၊ခဲ၊မန်ဂနီ၊ကန့်၊ကြေးနီနှင့် သွပ်တို့ကို တူးဖော်လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။

ကရိကျွန်းတွင် လူဦးရေ ၄၃၈၂၃၉ ရှိသည့်အနက်၊ သုံးပုံ နှစ်ပုံခန့်တို့မှာ ဂရိအဆက်အနွယ်များဖြစ်၍ ဂရိယုံကြည်မှုကို လိုက်နာ ကြသည်။ ကရိကျွန်းသူကျွန်းသားတို့သည် ရှေးဆန်ဆန် ဖြစ်ကြ၍၊ စာဖတ် စာရေးတတ်သူ နည်းသည်။ တူရကီများ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့စဉ်က၊ လူအများပင် မွတ်စလင်အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ယခုခေတ်တိုင်အောင် ခရစ်ယာန်နှင့်အစ္စလာမ် အယူဝါဒကွဲသည့် ကရိကျွန်းသူကျွန်းသား အချင်းချင်းတို့သည် မကြာခဏ တိုက်ခိုက်လေ့ရှိကြ၏။ လယ်ယာလုပ်ငန်းအထူး

ရှေးခေတ်ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားခဲ့သော ကရိကျွန်းရှိ ဖက်စတော့မြို့သည် ယခုအခါ ဤသို့ပျက်စီးယိုယွင်း၍ နေပေပြီ။

သဖြင့် သံလွင်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်းမှာ အများလုပ်ကိုင်သော အလုပ်ဖြစ်သည်။

ဘီစီ ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်ကပင် ဂရိ လူမျိုးတို့သည် အီးဂျီးယန်း ယဉ်ကျေးမှုကိုဖျက်ဆီး၍ ကရိကျွန်းကိုပါစိုးမိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ကရိလူမျိုးတို့သည် ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် မှေးမှိန်သွားခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်ဘီစီ ၆၇ ခုနှစ်တွင် ရောမလူမျိုးများ ကရိကျွန်းသို့ ရောက်လာ၍ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ ရောမနိုင်ငံတော်ကြီး ပြိုကွဲသွားသောအခါ၊ ကရိကျွန်းသည် ဆာရဆင်လူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားပြီးနောက် မွတ်စလင် ပင်လယ်ခါးပြုစခန်းတစ်ခုအဖြစ်သို့ သက်လျော့ခဲ့လေသည်။ အေဒီ ၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် မိုင်ဇင်းတိုင် နိုင်ငံတော်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် စတုတ္ထအယူဝါဒ တိုက်ပွဲအတွင်း အေဒီ ၁၂၀၄ ခုနှစ်တွင် ဗီနီးရှန်းတို့၏ နိုင်ထက်စီးနင်းအုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခံရပြန်သည်။ ၁၆၆၉ ခုနှစ်တွင် တူရကီတို့သည် အနစ် ၂၀ ကြာမျှ ဝန်းရံ လုပ်ကြံကြပြီးနောက် ကရိကျွန်းကို သိမ်းပိုက်လိုက်ကြ၏။ တူရကီတို့၏ လက်အောက်တွင် ယင်းတို့၏ ရက်စက်သော အုပ်ချုပ်နည်း တို့ကြောင့်၎င်း၊ အစ္စလာမ်အယူဝါဒ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒဟူ၍ အယူဝါဒ ကွဲပြားလာခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ပုန်ကန်ထကြွမှုများနှင့် အဓိကရုဏ်းများ မကြာ ခဏပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၁၃ ခုနှစ်၌ ဖော်လကန် စစ်ပွဲများအပြီးတွင် တူရကီသည် ကရိကျွန်းကို ဂရိတို့အား လွှဲပြောင်းပေးလိုက်ရရာ၊ ထိုအခါမှစ၍ ဂရိပိုင်ဖြစ်လာလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး

အတွင်း၌ ဂျာမန်တို့သည် လေထီးတပ်သားများကို အသုံးပြု၍ ဒလကြမ်း တိုက်ခိုက်ပြီးလျှင် ကရိကျွန်းကို သိမ်းပိုက်လိုက်ကြ၏။ မဟာမိတ်တပ်များသည် ၁၉၄၅ ခု မေလ ရောက်မှသာ ကရိကျွန်းကို ပြန်လည် သိမ်းပိုက်နိုင်ကြသည်။

ယခုအခါ ရှေးခေတ် ကရိ ယဉ်ကျေးမှု၏ အမွေအနှစ်များကို ရှေးဟောင်းပစ္စည်း ရှာဖွေတူးဖော်ရေး အဖွဲ့များ၏လုံ့လကြောင့် အများအပြားပင် ပြန်လည် တွေ့ရှိကြရလေပြီ။ ရှေးကရိ မြို့တော်ဖြစ်သော နေ့ဆပ်မြို့ နေရာဟောင်းကို တူးဖော်ခဲ့ရာ၊ ကရိဘုရင် မိုင်းနော့၏ ဝင်္ကံပါ သဏ္ဍာန် နန်းတော်ဟောင်းကို တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

ယခုခေတ်တွင် ထင်ရှားသောမြို့များမှာ ကာနီယာနှင့် ကန်ဒီယာတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ကာနီယာမြို့သည် ထိုကျွန်း၏ မြို့တော် ဖြစ်လျက်၊ လူဦးရေ ၈၀၀၀ ကျော်ခန့် ရှိသည်။ ကန်ဒီယာမြို့သည် ခေတ်မှီ သင်္ဘောဆိပ်ကောင်း ရှိသည့်ပြင်၊ အရောင်းအဝယ် ကြီးကျယ်သဖြင့် ကရိကျွန်းတွင် အကြီးဆုံးမြို့ကြီး ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၄၂၅၀၀ခန့်၏။ ကရိကျွန်း၏ အဓိက လုပ်ငန်းများမှာ ဆပ်ပြာချက်လုပ်ခြင်း၊ ဒိန်ခဲလုပ်ခြင်း၊ သံလွင်ဆီနှင့် သစ်သီးမျိုးစုံတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့ အမြောက်အမြား တင်ပို့ခြင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ကရိယာ ။ ။ (တန်ဆာပလာ-ရှူ)

ကရိအိုစုတ် ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေတွင်း၌ မြုပ်ထားရသည့် သစ်သားကိုဖြစ်စေ၊ မြေပြင်ပေါ်၌ ထားရသည့်သစ်

သားကို ဖြစ်စေ၊ ကြာရှည် ခံအောင် ရေနံသုတ်လိမ်း ထား တတ်သည့် နည်းတူ၊ အနောက် နိုင်ငံများတွင် သစ်နှင့် ကျောက်မီးသွေးမှ ထုတ်ယူရရှိသော ကရီအိုစုတ် ဆီဖြင့် သစ်သားများကို သုတ်လိမ်းတတ်ကြ၏။

အထူးသဖြင့် မီးရထား သံလမ်းအောက်ခံ ဇလီဖါးတုံး များမှာ အပူအအေးဒဏ်ကို အမြဲခံ နေရသည့်အပြင် နေ့စဉ် ခုတ်မောင်း လျက်ရှိသော မီးရထားတွဲများ၏ အလေးချိန် အားကြောင့် ဆွေးမြည့် ပျက်စီးလွယ်တတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဇလီဖါးတုံးများ ကြာရှည်ခံအောင် ကရီအိုစုတ်ဆီဖြင့် သုတ် လိမ်း ထားလေ့ရှိသည်။ ဓါတ်မီးတိုင် ကြေးနန်းတိုင် စသည် များကိုလည်း ထိုဆီဖြင့် သုတ်လိမ်းထားလေ့ရှိကြသည်။

ကျောက်မီးသွေးမှဖြစ်စေ၊ သစ်သားမှဖြစ်စေ၊ ထုတ်ယူ ပြီးခါစ၌ ကရီအိုစုတ် ဆီသည် အရောင်အဆင်း မရှိချေ။ သို့ရာတွင် အချိန်အတန်ကြာလာသည့်အခါ ညိုသွားသည်။ ထိုဆီ၏ အနံ့မှာ အလွန်စူးရှ၏။

သင်းဝင်သားမှ ထုတ်ယူရရှိသည့် ကရီအိုစုတ်ဆီမှာ အနာ ခွဲစိတ်ရာ၌ ဖြစ်စေ၊ သွားများ ကုသရာ၌ ဖြစ်စေ၊ အလွန် အသုံးဝင်သော အန်တီဆက်ပတစ် (အပုပ်နိုင်ဆေး၊ အနားမ ယဉ်းဆေး) ဖြစ်ပေသည်။

ကျောက်မီးသွေး ကတ္တရာမှ ထုတ်ယူ ရရှိသော ကရီအိုစုတ် ဆီမှာ အရည်ပျစ်သည်။

ကရီးဆပ်ဘုရင်(ဘီစီ ၅၆၀-၅၄၆) ။ ကရီးဆပ် ဘုရင်သည် အီးဂျီးယန်း ပင်လယ် ကမ်းခြေပေါ်ရှိ အနောက် ပိုင်း အာရှမိုင်းနားတွင် အဝင်အပါဖြစ်သော လစ်ဒီးယား နိုင်ငံကို နောက်ဆုံး စိုးစံခဲ့သည့် ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ် အခါက ချမ်းသာ ကြွယ်ဝဆုံးသော ဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်ခဲ့၍၊ သူ၏ ဂုဏ်သတင်းမှာ အဝေးအနီး ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။ လစ်ဒီးယား ရွှေတွင်းများမှ ရွှေအမြောက်အမြား ရ သည့်ပြင်၊ ပက်တိုးလပ်မြစ်အတွင်းရှိ သဲများကို ကျင်ယူခြင်း ဖြင့်လည်း ရွှေအများအပြား ရရှိသည့်အတွက် ကရီးဆပ် ဘုရင်၏ ဘဏ္ဍာတော်တိုက်မှာ ရွှေများဖြင့် ပြည့်လျှမ်းနေ ခဲ့သည်။ အလွန်ကြွယ်ဝသည့် အဖြစ်ကို ဖော်ပြလိုသည့် အခါ 'ဇောတီကသူဌေး' နှင့် ခိုင်းခိုင်း၍ မြန်မာများ ပြောလေ့ပြောထရှိသကဲ့သို့၊ အနောက်နိုင်ငံများတွင်လည်း 'ကရီးဆပ်လို ချမ်းသာလေရဲ့' ဟု တင်စားပြောလေ့ ရှိကြ ၏။ အာရှမိုင်းနား ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင်ရှိသော ဂရိမြို့ များကို စိုးမိုးရသဖြင့်၎င်း၊ ဂရိနိုင်ငံနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ် ခဲ့ရသဖြင့် ကရီးဆပ်ဘုရင်သည် ဂရိတို့နှင့်အထူး ရင်းနှီးခဲ့၏။ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး ထွန်းကားခဲ့သဖြင့် တိုင်းပြည် စည်ပင် သာယာရှိခဲ့သည့်ပြင်၊ တိုင်းသူပြည်သား တို့လည်း ချမ်းသာတိုးတက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် ရွှေ

စစ်ရှုံးဘုရင် ကရီးဆပ်အား မီးစင်တင်ရုံရန် ပြင်ဆင်နေစဉ်

ဂါး နှင့်ငွေဒဂါးများကို ပထမဆုံး သွန်းလုပ် သုံးစွဲခဲ့သည် ဟု အဆိုရှိလေသည်။

လစ်ဒီးယားနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သော ဆာဒစ်မြို့တွင် ကရီးဆပ်ဘုရင်၏ ခမ်းနားလှသော နန်းတော်ကြီးရှိရာ၊ ကျော်ကြားလှသဖြင့် ရပ်ဝေးဒေသတို့မှ လူအများ လာ ရောက်ကြည့်ရှု ကြလေသည်။ ထိုသို့ လာရောက်ကြည့် ရှုသူများထဲတွင် ဂရိလူမျိုး ဥပဒေပြု ပညာရှိကြီး ဆိုလွန် လည်း ပါဝင်၏။ ပညာရှိအပေါင်းနှင့် ငြိမ့်ငြောင်း သာယာ စွာနေလိုသော ကရီးဆပ်သည် တစ်နေ့သော် ပါရှားဘုရင် ဆိုင်းရပ်၏ နယ်ချဲ့စက်ကွင်း အတွင်း ကျဆင်းခဲ့ရလေသည်။

စစ်ရိပ်စစ်ငွေ့များ သန်းလာသောအခါ ကရီးဆပ် ဘုရင်သည် ဒဲလဖိုင်မြို့ရှိ နက်ကွန်းသို့စစ်တိုက်သင့် မတိုက်သင့် ဟောကိန်း ထုတ်ပေးရန်စေတမန် လွှတ်၍ မေးမြန်းလိုက်၏။ ရရှိလာသော အဖြေမှာ ကရီးဆပ် စစ်တိုက်ခဲ့သော် တန်ခိုး ကြီးသော နိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးလတ္တံ့ဟု ဖြစ်သဖြင့် ကရီး ဆပ်သည် ရန်သူ ပါရှားနိုင်ငံအား ချေမှုန်း နိုင်မည်ဟု အ ထင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဆာဒစ်စစ်ပွဲ၌ ပါးရှင်း တို့က အနိုင်ရ လိုက်သဖြင့် သူ၏နိုင်ငံကြီးသာ ပျက်စီး သွားရရှာလေသည်။

ပါးရှားဘုရင် ဆိုင်းရပ်သည် ကရီးဆပ်အား အရှင် လတ်လတ် မီးရှို့သတ်ရန် အမိန့်ချမှတ်လိုက်၏။ မီးစင်ပေါ်သို့ ရောက်နေသော ကရီးဆပ်သည် မီးတောက်မီးလျှံ ကြီး၍ ကြီး၍ လာသည်တွင်၊ ဆိုလွန်၏အမည်ကိုသုံးကြိမ်သုံးခါ မြည်တမ်း လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်သည် ကရီးဆပ်အား သေအံ့ဆဲဆဲမှ အဘယ်ကြောင့် ဆိုလွန်ကို တမ်းတ ရသနည်းဟုမေး၏။ ကရီးဆပ်က သူသည် သူ၏ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝခြင်း စိတ်ပျော်ရွှင်ခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆိုလွန်အား ကြွားဝါခဲ့ဘူးကြောင်း၊ ဆိုလွန်က ကံကြမ္မာတို့ မှာဆန်းကျယ်လှသဖြင့် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား သေလွန်မှသာ ပျော်ရွှင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ ချီးမွမ်း နိုင်မည်ဟု ပြန်လည် ချေပဘူးကြောင်း စသည်ဖြင့် ဖြေကြားလေသည်။ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်လည်း အဖြေကိုကြားသည့်အခါ စိတ်တွင် ထိခိုက်သွားရကား၊ ကရီးဆပ်အား သေဒဏ်မှလွတ်၍ သူ၏ နန်းတော်တွင် ကောင်းစွာ ပြုစုထားခဲ့လေသည်။

ကရူးဆိုးရော်ဗင်ဆန် ။ ။ ဒန်းနယ် ဒီဖိုး ရေးသားသော ရော်ဗင်ဆန် ကရူးဆိုးဝတ္ထုကို ကြားဘူးကြပေမည်။ ထိုဝတ္ထုမှာ စာရေးဆရာ၏ ထိုးထွင်းဉာဏ် သက်သက်ဖြင့်ရေးသားသော ဝတ္ထုမဟုတ်ဘဲ တကယ် အဖြစ်အပျက် တစ်ခုကို မူတည်လျက်ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်အိမ်တည်ထားသော ကျွန်းကလေးမှာ တောင်အမေရိကတိုက် ချီလီနိုင်ငံ ကမ်းခြေမှ မိုင် ၄၀၀ အကွာတွင် ရှိသော ဂျူအန်ဖါနန်းဒက်ကျွန်းစုတွင် ပါဝင်လေသည်။ ဒီဖိုးသည် ရော်ဗင်ဆန်ကရူးဆိုးဝတ္ထုကို ရေးသားရာတွင် ထိုကျွန်းကလေးသို့ ကိုယ်တိုင် ရောက်ရှိ၍ နေထိုင်ခဲ့ရသော အယ်လက်ဇန္ဒာ ဆဲလကတ်၏ ကိုယ်တွေ့ စွန့်စားခန်းတို့ကို မှီငြမ်းပြု၍ ရေးသားထားကြောင်း သိရ၏။ ထိုကြောင့် ကရူးဆိုးသည် ဆဲလကတ် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ အယ်လက်ဇန္ဒာ ဆဲလကတ်ကား ၁၆၇၆ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွား၍ ၁၇၂၁ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စ ရောက်ခဲ့သော ဗြိတိသျှလူမျိုး သင်္ဘောသားတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။

ဆဲလကတ်သည် အင်္ဂလန်ပြည် ဖိုက်ရှိုင်ယာနယ် လားဂိုးကျေးလက်တွင် ဖွားမြင်၍၊ လူလား မြောက်သောအခါ သင်္ဘောသားအဖြစ် အသက်မွေးခဲ့၏။ ထိုအချိန်တွင် အင်္ဂလန်နှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့သည် စစ်ဖြစ်လျက်ရှိကြရာ၊ ဆဲလကတ်သည်လည်း ရန်သူစပိန်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်ရာ၌ကူညီဆောင်ရွက်ရန် တောင်ပင်လယ်ဟု ခေါ်တွင်သော ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာသို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ တဖန် ၁၇၀၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ရွက်သင်္ဘောတစ်စင်း၌ မာလိန်အဖြစ် အမှုထမ်း၍ ပင်လယ် ခရီးထွက်ခဲ့ပြန်ရာ၊ လမ်းခရီးတွင် သင်္ဘော ကပ္ပိတန်နှင့် မသင့်မမြတ် ဖြစ်သောကြောင့် မိမိအား နီးရာကျွန်း

တစ်ကျွန်း၌ ချထားခဲ့ရန် ပြောလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရွက်သင်္ဘောသည် တောင်ပိုင်း ပစိဖိတ်ဒေသရှိ ဂျူအန်ဖါနန်းဒက်ကျွန်းကလေးအနီးမှ ဖြတ်သွား လျက်ရှိသ ဖြင့် ဆဲလကတ်ကို ထိုကျွန်းပေါ်၌ ချထားခဲ့သည်။ သင်္ဘောကို ကမ်းမှ ခွာတော့မည်အပြုတွင် ဆဲလကတ်သည် သူ၏အမှားကို နောင်တရကာ သူ့ကို ထားမပစ်ခဲ့ဘဲ ပြန်ခေါ်သွားရန် တောင်းပန်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ကပ္ပိတန်သည် သူ၏တောင်းပန်ချက်ကို မလိုက်လျောဘဲ သင်္ဘောကို ကမ်းမှခွာ၍ ခရီးဆက်လက် ထွက်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် လူသူကင်းမဲ့သော ကျွန်းကလေးပေါ်တွင် ဆဲလကတ်သည် တစ်ယောက်ထီးတည်း နေထိုင်ခဲ့ရရာ လေးနှစ်နှင့် လေးလမြောက်သော ၁၇၀၉ခုနှစ် ၁၂ ရီလတွင်မှ ထိုကျွန်းကလေးအနီးသို့ဖြတ်သန်းသွားသော အင်္ဂလိပ် ရွက်သင်္ဘော တစ်စင်းက တွေ့ရှိသဖြင့် ကယ်ဆယ်ခဲ့ရလေသည်။

ထိုလေးနှစ်ကျော် ကာလအတွင်း၌ ဆဲလကတ်သည် ကျွန်းကလေး အနီးမှ သင်္ဘောများ မကြာခဏ ဖြတ်သန်းသွားသည်ကိုလှမ်း၍ မြင်ရသော်လည်း၊ ထိုသင်္ဘောများ ပေါ်မှလူများ ကြားသိအောင် အော်ဟစ်ခေါ်ငင်ရန်မတတ်နိုင်သဖြင့် သောင်တင် လျက်နေခဲ့၏။ တစ်ခါ၌ကား သင်္ဘောတစ်စင်းသည် ကျွန်းကလေး၏ ကမ်းခြေသို့ အလွန်နီးကပ်စွာ ဆိုက်ကပ်လာသည်တွင်၊ ဆဲလကတ်သည် ဝမ်းသာအားရ ပြေး၍ကြည့်လိုက်ရာ ရန်သူ စပိန်နိုင်ငံမှ သင်္ဘောဖြစ်နေသောကြောင့်၊ အကူအညီ မတောင်းဝံ့ရုံသာမက သင်္ဘောသားများ သူ့ကိုမမြင်စေရန် သစ်ပင်ကြီး တစ်ပင်ပေါ်သို့ပင် တက်ရောက် ပုန်းအောင်း၍ နေခဲ့ရဘူးလေသည်။ တစ်နေ့သော် 'ချူ'အမည်ရှိ ဗြိတိသျှ ရွက်သင်္ဘောတစ်စင်းသည် ကံအားလျော်စွာ ထိုကမ်းအနီးသို့ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် ကပ္ပိတန်က သင်္ဘောသားအချို့ကို သောက်ရေရှာရန် အလို့ငှါ ကျွန်းပေါ်သို့ စေလွှတ်လိုက်ရာ သင်္ဘောသားများသည် ထိုကျွန်း ပေါ်၌ သားရေများကို ဆင်မြန်းထားသော လူရိုင်းတစ်ယောက်ကို တွေ့မြင် ကြရလေသည်။ ထိုလူရိုင်းကား ဆဲလကတ်ပင်ဖြစ်၏။ သင်္ဘော ကပ္ပိတန် ဝုရောဂျားသည် ဆဲလကတ်၏ အဖြစ်သနစ်အလုံးစုံကို မေးမြန်း စုံစမ်း၍ မှတ်တမ်းတင် ထားပြီးနောက် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း၌ 'ပင်လယ်ခရီးဖြင့် ကမ္ဘာလှည့်ခဲ့ခြင်း' ခေါ် စာအုပ်တွင်ဆဲကလတ် အကြောင်းကို ထည့်သွင်း ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဆဲကလတ်သည် ကျွန်းပေါ်၌ တစ်ကိုယ်တည်း ကျန်ရစ်ခဲ့စဉ် သူ့တွင်ရှိသောပစ္စည်းများမှာ သူ၏အဝတ်အစားများ၊ အိပ်ရာလိပ်တစ်ခု၊ တူမီးသေနတ်တစ်လက်၊ ခဲယမ်းမီးကျောက်နှင့် ဆေးရွက်အနည်းငယ်၊ ပုဆိန်တစ်လက်၊ မောင်းချခါး တစ်ချောင်း၊ လက်ဖက်ရည်ကရား တစ်လုံး၊ ကျမ်းစာအုပ်

နှင့် အခြားသေးနပ်သော ပစ္စည်းအနည်းငယ် ဖြစ်၏။ အဆိုပါ ပစ္စည်းများတွင် အတိုင်းအတာ အတွက်အချက် ဆိုင်ရာ တန်ဆာပလာများနှင့် စာအုပ်အချို့လည်း ပါသေးရာ ထိုစာအုပ်များကို ဖတ်ရှုယင်းဖြင့်ပျင်းရိအားငယ်မှုကို ဖြေ ဖျောက်ခဲ့ရလေသည်။ ဆဲလကတ်သည် နေထိုင်ရန် တဲငယ် တစ်ခုကို ပါလာသော ကရိုလာ တန်ဆာပလာတို့ဖြင့် မဖြစ် ဖြစ်အောင် ဆောက်လုပ်၍ အမိုးကိုမြက်ခြောက် များဖြင့် မိုးသည်။ ကျွန်းပေါ်တွင် ရိက္ခာဟူ၍မရှိသဖြင့် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များကို ပစ်ခတ်ဖမ်းယူ၍ မီးကင်စားသောက်ရ၏။

ဤသို့ဖြင့် နေ ထိုင်လာခဲ့ရာ အနည်းငယ် မျှသာ ပါလာသော ယမ်းများ လည်း ကုန်ခန်း ခဲ့လေပြီ။ ထိုအခါ တိရစ္ဆာန်များကို အ လွယ်တကူ ပစ်ခတ်ဖမ်း ယူခြင်း မပြုနိုင်ရုံမျှမက မီးအလို့ငှါပင်လျှင် သစ် သားနှစ်ချောင်းကို တပင် တပန်း ပွတ်တိုက်ယူရလေ သည်။ သားကောင်များ ကို တစ်နေကုန် တစ်နေခန်း ချောင်းမြောင်း ဖမ်းယူမှ သာ တစ်ရက်စာ နှစ်ရက် စာ လုံလောက်ရုံမျှ ရရှိ သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခင် က ကဲ့သို့ အဝ မစားနိုင် တော့ဘဲ အလွန်တရာ ဆာလောင် မွတ်သိပ်မှ သာ စားရ တော့သည်။ ငါးများကိုမူ လိုသ လောက် ဖမ်းယူရရှိနိုင် ၏။ သို့ရာတွင် ရက်ကြာ ရှည်ခံအောင်ဆားနယ်ထားရန် ဆားမရှိသောကြောင့် ငါးအစား ပုစွန်တုပ် များကိုသာ ဖမ်း ယူလေတော့သည်။

ဆဲလကတ်သည် နေသားကျလာသော အခါပင်လယ် လိပ်များကို ရှာဖွေ၍ စားသောက်သည့်ပြင် တောဆိတ်များ ကိုနောက်မှ အတင်းပြေးလိုက်၍ ဖမ်းဆီး သတ်ဖြတ်နိုင် သည်အထိ ဖျတ်လတ် လျင်မြန်လာသည်။

ပါလာသော အဝတ်အစားများကို နေ့စဉ် ဝတ်ဆင် နေရသောကြောင့် မကြာမီပင် ဟောင်းနွမ်း စုတ်ပြတ်ကြ သည်တွင် ပစ်ခတ် ဖမ်းယူရရှိသော တောဆိတ်ရိုင်းများ၏ သားရေဖြင့် အကျီဘောင်းဘီနှင့် ဦးထုပ်များ ချုပ်လုပ် သည်။ ထိုသားရေများကို ချုပ်လုပ်ရာ၌ အဝတ်အစား

ကျေးငှက်ကြောင်ခွေး တို့ကိုသာ အဖော်ပြုခဲ့ရရှာသူ ကရူးဆိုး

ဟောင်းများမှ ရရှိသောချည်ပင်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ခြေ အိတ်ဟောင်းများမှ ရရှိသော သိုးမွေးချည်ပင်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း အပ်မပါဘဲ ခဲယဉ်းစွာ ချုပ်လုပ်ရ၏။

ရော်ဗင်ဆန်ကရူးဆိုးဝတ္ထုတွင် စာရေးဆရာ ဒီဖိုးက ကရူးဆိုးသည် ကြက်တူရွေး ကလေးများနှင့် ဆိတ်ကလေး များကို အဖော်အလိုငှါ ယဉ်ပါးအောင် မွေးမြူထားသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဆဲလကတ်မှာ မူကား သူနေထိုင်သော ကျွန်း ကလေးတွင် ကြွက်များ သောင်းကျန်းလှသဖြင့် ကြောင်များ မွေးမြူ၍ ထိုကြွက်တို့၏ ရန်ကိုသုတ်သင်ရသည်ဟုဆို၏။ ထိုကြောင်များမှာယခင်က ထိုကျွန်းကလေးသို့ တစ်ခါတစ်ရံ

ဆိုက်ကပ် လာတတ်သော သင်္ဘောများ မှ ကျန်ရစ်ခဲ့ ဟန်ရှိသည့် ကြောင် များ မှဆင်းသက် ပေါက် ဖွားလာ၍ လူနှင့်အနေ ဝေးသဖြင့် တဖြည်းဖြည်း တောစိတ်ဝင်သွား သည် ဟု ဆိုလေသည်။ ဆဲလ ကတ်သည် ပျင်းရိသော အခါများ၌ သူမွေးမြူ ထား သောကြောင်များ ဆိတ် ငယ် ကလေးများ နှင့်ပင် ကစား ပျော်ပါး ရလေသည်။ ရော်ဗင်ဆန် ကရူးဆိုးဝတ္ထု၌ ပါရှိ သကဲ့သို့ ထိုကျွန်း ပေါ် တွင် တစ်ခါတစ်ရံ လူသားစား လူရိုင်းများ လာရောက် တတ်ကြောင်း၊ ‘ဖိုးသောကြာ’ ခေါ်

တပည့်ကျော် ရှိကြောင်း စသည်တို့ကား ဆဲလကတ်၏ တကယ့် အဖြစ်အပျက် စွန့်စားမှုများတွင် မပါဝင်ခဲ့ကြချေ ဆဲလကတ်သည် ယဉ်ကျေးသော လူလောကကြီးနှင့် နှစ် အတန်ကြာမျှ အဆက်ပြတ်နေခဲ့သဖြင့်၊ သူ့အားကယ်ဆယ် သော သင်္ဘောသားများနှင့် တွေ့သောအခါ မိမိ၏ဘာသာ ရင်း စကားကို နားမလည်သလောက် ဖြစ်နေ၏။ အစားအ သောက်တို့ကိုလည်း မစားတတ်သလောက် ဖြစ်နေတော့ သည်။ ဆဲလကတ်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်လည် ရောက် ရှိပြီးနောက်၊ ၁၇၁၁ ခုနှစ် အထိ ကမ္ဘီတန်ရှောဂျား လက် အောက်တွင်ပင် အမှုထမ်းခဲ့၏။ ထိုနောက်သင်္ဘောတစ်စင်း တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းယင်းပင် ၁၇၂၁ ခုနှစ်၌ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်ခဲ့လေသည်။

အယူဝဒကြောင့်ဖြစ်ပွားရသောစစ်ပွဲများ

သခင်ယေရှု ဖွားမြင်ရာ ဂျူးဆလမ်းမြို့ကို ပိုင်ဆိုင်ရေးအတွက် အနှစ် ၂၀၀ အတွင်း၌ ခရစ်ယာန်တို့သည် မွတ်စလင်တို့နှင့် ၈ ကြိမ်မျှသွေးချောင်းစီး တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြ၏။ ထို စစ်ပွဲများကြောင့် အပျက်နာခဲ့သလောက် အကျိုးလည်း များခဲ့ပေသည်။

ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲများ ။ ။ဗုဒ္ဓ အယူဝဒီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ဗုဒ္ဓဂါယာကို အထွတ်အမြတ်ထား၍ ဘုရားဖူး သွားကြသကဲ့သို့၊ ခရစ်ယာန်တို့သည်လည်း သခင်ယေရှု ဖွားမြင်တော်မူရာဒေသဖြစ်သော ဂျူးဆလမ်း မြို့ကို အထွတ်အမြတ်ထားလျက် ဘုရားဖူးသွားလေ့ရှိကြသည်။ အလယ်ခေတ်အတွင်း ဥရောပ တိုက်သားတို့ ဂျူးဆလမ်းမြို့သို့ ဘုရားဖူးသွားကြစဉ်က၊ ဂျူးဆလမ်းမြို့တည်ရှိရာ ပါလက်စတိုင်းပြည်ကို အုပ်စိုးလျက်ရှိသော အာရပ်မွတ်စလင်တို့သည် ခရစ်ယာန်ဘုရားဖူးများကို အနှောင့်အယှက် မပြုခဲ့ချေ။ သို့သော် ၁၁ ရာစုနှစ်တွင် ဂျူးဆလမ်းမြို့သည် ထိုခေတ်က ဆာရဆင်ခေါ်သည့် ဆဲလဂျတ်တရက်တို့ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားသဖြင့် ခရစ်ယာန် ဘုရားဖူးများမှာ အာရပ်မွတ်စလင်တို့ လက်ထက်ကကဲ့သို့ မဟုတ်မူဘဲ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကိုခံကြရ၏။ ထိုအခါ ခရစ်ယာန်တို့သည် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်၍ မိမိတို့အထွတ်အမြတ်ထားရာဖြစ်သော သေဉ်မြို့ကို ဆာရဆင်တို့လက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် ကြိုးစားကြကုန်၏။ ဤသို့ဖြင့် ၁၁ ရာစုနှစ်မှ ၁၃ ရာစုနှစ်တိုင်အောင် ကရူးဆိတ် စစ်ပွဲပေါင်း ရှစ်ကြိမ်မျှ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

ပထမကရူးဆိတ်စစ်ပွဲမှာ ၁၀၆၉ ခုမှ ၉၉ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ဂျူးဆလမ်း၌ ခရစ်ယာန်တို့အား ဆာရဆင်များ က ညှဉ်းပန်းပုံကို ထိုအတိုင်း ကြည့်နေလျှင်၊ ကံသည် ထက်ကဲလာ၍ ခရစ်ယာန်အယူဝဒအား လွှမ်းမိုးသွား မည်ကို စိုးရိမ်ရသဖြင့်၊ ကလားမွန်မြို့တွင် အယူဝဒဆိုင်ရာ အစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပ၍ ဆာရဆင်တို့အား တိုက်ခိုက် နှိမ်နင်းရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထိုအရေးတွင် ပီတာ-သ-ဟာမစ်သည် အယူ ဝါဒစော်ကားသူ ဆာရဆင်တို့အား တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရန် ဥရောပ တစ်ခွင်သို့ လှည့်လည်၍ လှုံ့ဆော်ခဲ့လေသည်။ ဥရောပမှ လူအများသည် ပါလက်စတိုင်းပြည်သို့ ချီတက်၍ ဂျူးဆလမ်းမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရန် တပ်ကြီး နှစ်တပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တပ်တစ်တပ်ကို ပီတာ-သ-ဟာ မစ်က ခေါင်း ဆောင်၍ ကျန်တပ်တစ်တပ်ကို ဝေါလတာ -သ-ပဲနီလက်အမည်ရှိ သူရဲကောင်းက ခေါင်းဆောင် လေသည်။ ပီတာ ခေါင်းဆောင်သောတပ်မှာ ကတိုက်ကရိုက် တပ်ဖွဲ့၍ ထွက်လာကြသဖြင့်၊ အစီအစဉ်လည်းမကျန၊ လက်နက်လည်း မပြည့်စုံချေ။ ထို့ပြင်အရှေ့ နိုင်ငံများသို့ ချီတက်ရာ လမ်းခရီးသည် ပင်ပန်းခက်ခဲလှ၍၊ ပါလက်စတိုင်းသို့ မရောက်

ပထမကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ၌ ဂျူးဆလမ်းမြို့တွင်းသို့ ၈၅၆ ခေါင်းဆောင်သော ကရူးဆိတ်တပ်သားများ ဝင်ရောက်လာစဉ်

မိကပင် တပ်သားများ သေကြေ ပျက်စီးကြသဖြင့် အရေးမလှခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် ဝေါလတာ ခေါင်းဆောင်သည့် တပ်ကား ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့အရောက် ချီတက်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုတပ် ၂တပ် ထွက်သွားပြီးမှ မင်းညီမင်းသားများနှင့် သူရဲကောင်းမြောက်မြားစွာ ခေါင်းဆောင်ပါဝင်သည့် စနစ်တကျ ကျင့်သားရပြီးသောတပ်များသည် ပါလက်စတိုင်းပြည်ဘက်သို့ ဆက်လက်ချီတက်ကြသည်။ ယင်းသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ခရစ်ယာန် တို့ဖက်မှ အကျအဆုံးများသလောက် ဆာရဆင်တို့ဘက်မှလည်း အပျက်အစီးနာလှသည်။ လမ်းတစ်လျှောက်ရှိ မြို့ကြီးများကို သိမ်းပိုက်နိုင်၍ ၁၀၉၉ ခုနှစ်တွင် မိမိတို့၏ ရည်ရွယ်ချက် ပန်းတိုင်ဖြစ်သော ဂျူးဆလမ်း မြို့ကြီးကို သွေးချောင်းစီးမျှ တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် သိမ်းပိုက်ကြသည်။ ထိုအခါတွင် ကရူးဆိတ်စစ်တပ်များဖက်မှ ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သော ဗူယွန်မြို့သား ဂေါဖရီအားဂျူးဆလမ်း ဘုရင်အဖြစ် တင်မြှောက်၍ သေဥမြေကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် ထားခဲ့ကြသည်။

ထိုစဉ်က ကရူးဆိတ်စစ်တပ်များတွင် ပါဝင် ဆင်နွှဲသူများမှာ ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူးနှင့် ကျော်စောခြင်းကို သာမက၊ လယ်ယာ မိုးမြေ ရွှေငွေအများလည်း ရရှိကြသည်။ ထိုကြောင့် နောင်ခေတ်များ၌ ကရူးဆိတ် စစ်တပ်ကြီးများတွင် လိုက်ပါတိုက်ခိုက်လိုသူများ အတော်ပင် ပေါများခဲ့၏။ သို့သော် ထိုသူများမှာ အယူဝါဒအတွက် တိုက်ခိုက်ခြင်းထက် မိမိတို့ကျော်စောကိစ္စရှိမှု၊ ချီတက်ရာလမ်းမှ ပြည်နယ်များကို လုယက်တိုက်ခိုက်လိုမှုများအတွက် လိုက်ပါသူက ပို၍များ ပြား လေသည်။

၁၁၄၇ခုနှစ်မှ ၄၉ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြန်သည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် ပြင်သစ်ဘုန်းကြီး စိန်ဗားနဒိက ဆော်ဩ၍၊ ဂျာမနီနိုင်ငံမှ တတိယကရူးဆိတ်ဘုရင်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ သတ္တမလူစီတို့ပါဝင်သော ကရူးဆိတ်တပ်ကြီးသည် ပါလက်စတိုင်းဖက်သို့ ချီတက်ခဲ့၏။ သို့သော် စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်းကြောင့် ပါလက်စတိုင်းသို့ မရောက် မီပင် မရှုမလှအရေးနိမ့်၍ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာလာခဲ့ကြရသည်။

ထိုနောက် အနှစ်လေးဆယ်ခန့်တွင် ထင်ရှားလှသောမွတ်စလင်ခေါင်းဆောင် ဆဲလဒင်းဘုရင်က ဂျူးဆလမ်းမြို့ ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သဖြင့် တတိယကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ (၁၁၈၉-၁၁၉၁) ဖြစ်ပွား ရပြန်သည်။ (ဆဲလဒင်း- ရှူ။)ထိုအကြိမ်က ခေါင်းဆောင်သူများမှာ ဖရက်ဒရစ်ဗါဗရောဆာဧက

တတိယကရူးဆိတ်စစ်ပွဲမှ ရစ်ချတ်ဘုရင်နှင့် တပ်သားများ

ရာဇဘုရင်၊ ပြင်သစ်ဘုရင် ဖိလစ်နှင့်အင်္ဂလန်ပြည်ဘုရင် ပထမရစ်ချတ်တို့ဖြစ်လေသည်။ ဖရက်ဒရစ်ဗါဗရောဆာမှာ အာရှ မိုင်းနားသို့ရောက်၍ မြို့တစ်မြို့သိမ်းပြီးမှ မြစ်တစ်မြစ်ကို ဖြတ်ကူးစဉ် ရေနစ်၍ကံကုန်လေသည်။ ထိုကြောင့် ရစ်ချတ်နှင့် ဖိလစ် နှစ်ဦးသာ ခေါင်းဆောင်၍ ဂျူးဆလမ်း မြို့သို့ ချီတက်ခဲ့ကြရသည်။ သို့သော် ဧကမြို့ကို သိမ်းပိုက်ကြပြီးသော် ထိုခေါင်းဆောင်ဘုရင်နှစ်ဦးတို့ သဘောကွဲလွဲကြသဖြင့် ဖိလစ်သည် တပ်ခေါက်၍ ပြန်လာခဲ့သည်။ ရစ်ချတ် တဦးတည်း ပါလက်စတိုင်းတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့၍ ဆက်လက် တိုက်ခိုက်နေပြီးနောက် မြော်လင့်ချက် မရှိလှသဖြင့် ဆဲလဒင်းနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းရေး စာချုပ် ချုပ်လေသည်။ ထိုစာချုပ်ဖြင့် ခရစ်ယာန်ဘုရားဖူးများအား မွတ်စလင်တို့က မနှောင့်ယှက်ရန် ဆဲလဒင်းထံမှ ကတိရခဲ့ လေသည်။

စတုတ္ထ ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲတွင် ဖလန်းဒါးနယ်စား ကော့ဇဗေါလဒွင် ခေါင်းဆောင်၍ ပါလက်စတိုင်း ပြည်ဖက်သို့ ချီတက်သော်လည်း၊ ဗင်းနစ်မြို့အရောက်တွင် ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့မှ စစ်ကူခေါ်သဖြင့် ထိုမြို့သို့သွားရောက်ကာ ဧကရာဇ်ဘုရင်အား နန်းပြန်တင်ရေးကို ကူညီရလေသည်။ ထိုကြောင့် ပါလက်စတိုင်းသို့ပင် မရောက်ဘဲ ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့ကို ကရူးဆိတ် တပ်သားများက တိုက်ခိုက် လုယက် ကြ၏။ ဧကရာဇ် ဘုရင် ကွယ်လွန်သည့်အခါ ဗော်လဒွင်သည် ထီးနန်းကို ဆက်ခံလေသည်။

ပဉ္စမကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ (၁၂၂၈-၂၉) တွင်ကား ခေါင်းဆောင် ဖြစ်သူ ဂျာမနီပြည်ရှင် ဖရက်ဒရစ်သည် ခရစ် ယာန် သေဥမြေကို ပိုင်သော အီဂျစ်ဘုရင်နှင့် စေ့စပ်ရေး စာချုပ်

များ ချုပ်ဆိုခြင်းအားဖြင့် စစ်တိုက်ရာဘဲ ဂျူးဆလမ်းမြို့ကို ရခဲ့လေသည်။

သို့သော် ၁၂၄၄ ခုနှစ်တွင် တူရကီတို့က ခရစ်ယာန်သေဉ် မြေကိုသိမ်းပိုက်ကြပြန်သဖြင့်၊ ပြင်သစ်ဘုရင် နဝမလူဝီ ခေါင်းဆောင်ပြီးလျှင် ဆဋ္ဌမကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ(၁၂၄၇-၁၂၅၄) ကိုဆင်နွှဲ ကြပြန်သည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် ထိုစဉ်အခါ ကပါလက် စတိုင်းသို့ တက်ရောက်ရာ အချက်အခြာဖြစ်သည့် အီ ဂျစ်နိုင်ငံသို့ ချီတက် တိုက်ခိုက်လေသည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် ခရစ် ယာန်တို့ဖက်မှအရေးနိမ့်၍ လူဝီဘုရင်ကိုယ်တိုင် အဖမ်း ခံရပြီးလျှင် ကြေးငွေ အမြောက်အမြားပေးရွေးမှ လွတ် မြောက်ခဲ့လေသည်။

ပြင်သစ်ဘုရင် စိန်လူဝီနှင့် အင်္ဂလန်ပြည်ဘုရင် ပထမအက် ဒွပ်မင်းသားတို့ ခေါင်းဆောင်၍သတ္တမ ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲကို စတင် ကြပြန်သည်။ သို့သော် စိန်လူဝီမှာ စစ်တိုက်နေယင်း ပလိပ်ရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန် သွား၍၊ ခရစ်ယာန်သူရဲကောင်း များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့သော ပါလက်စတိုင်းပြည် ရှိ မြို့ကြီးများသည်လည်း တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ မွတ်စလင် များလက်သို့ ကျရောက်ကြလေသည်။ ၁၂၉၁ ခုနှစ် အလွန် တွင် ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲများ မရှိတော့ချေ။

နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာခန့်အတွင်း ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲကြီးများ တစ်ခု ပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အယူဝါဒကို အကြောင်းပြုလျက် စွန့်စားလိုမှု၊ တိုက်ခိုက်ယင်း ပစ္စည်းဥစ္စာ တိုက်ခိုက်လုယူလို မှု၊ နာမည်ကျော်ကြားလိုမှု၊ နယ်မြေများရရှိလိုမှု တို့ကြောင့် ကရူးဆိတ် စစ်ပွဲကြီးများ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်စေရန် လည်း အကြောင်းရှာ၍ကြီး စားခဲ့ကြ၏။ ထိုခေတ် အခါက ကရူးဆိတ်စစ်တပ်များ အလွန်ခေတ်စား ခဲ့ကြသည်။ ထို့ ကြောင့် ၁၂၁၂ ခုနှစ်ခန့်တွင် ကလေးများပင် ကရူးဆိတ်စစ် တပ်တစ်တပ် ပွဲစည်းခဲ့ လေသည်။ ထိုကလေးများမှာ ဂျာမနီ နှင့် အီတလီတို့မှ ဖြစ်ကြ၍ မြေထဲပင်လယ်ကို ဖြတ်သန်းကာ ပါလက်စတိုင်းပြည်ကို ချီတက်သွားကြ၏။ ကလေးများအား ဘုရားသခင်က စောင့်ရှောက်ကူညီသဖြင့် သူတို့၏ ရည် ရွယ်ချက် ပြည့်စုံလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့် ကြသော်လည်း၊ ကလေးအမြောက်အမြားပင် ပျက်စီးသေဆုံး၍ အချို့မှာ ငွေဝယ်ကျွန်အဖြစ် ရောင်းစားခြင်း ခံကြရလေသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် ကရူးဆိတ် စစ်ပွဲများမှာ အရှုံးများခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သို့သော် အမြတ်ထွက်သည့် အချက်များလည်း ဆိုပေ သေးသည်။ ယင်းသို့မှာ ထိုခေတ်ထိုအခါက တစ်ဦးကို တစ်ဦး တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ် နေခဲ့သောဥရောပြည်နယ်များ သည်ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုတည်း အတွက် ပေါင်းစည်း လာ ကြသည်။ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျခဲ့သော ဥရောပ အနောက်ပိုင်း နိုင်ငံများသည် ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းမြင့် သည့် အရှေ့ဘက်နိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံလာကြရသဖြင့် ယဉ်

ကျေးမှု တိုးတက် လာသည်။ အရှေ့နိုင်ငံများကဲ့သို့ ကောင်း ကောင်းနေ ကောင်းကောင်းစားလျက် စည်းစိမ် ခံစားရမှန်း သိလာသည်။ ထိုကြောင့် ယခင်က မတွေ့မမြင်ဘူးသည့်

သတ္တမကရူးဆိတ်စစ်ပွဲမစီ ကောင်းဇီးခံယူနေသော စိတ်လူဝီ

ပစ္စည်းများကို သုံးစွဲလာကြ၍ အရှေ့နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ် မှုများ ပြုလုပ်လာလေသည်။ ကုန်စည် ရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့် လည်း တန်ခိုးကြီးမားလာသော ဗင်းနစ်၊ ဂျီးနိုးဝါး စသည့် မြို့ကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထို့ပြင် အရှေ့နိုင်ငံများ ၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို စဉ်းစားလာကြ၏။ ယင်းသို့ဖြင့် ၁၅ ရာစုနှစ်လောက်တွင် ဥရောပတိုက်၌ အတတ် ပညာ ပြန့်လည်ဆန်းသစ်ခေတ်ဖြစ်သော ခေတ်ဆန်းချိန် ပေါ်ပေါက်ရန် အခြေခံအုတ်မြစ်များ တဖြည်းဖြည်း ချခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ကရူးဆိတ် စစ်ပွဲများ သည် ဥရောပ၏ အခြေအနေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ၏ အခြေခံအုတ်ချပ်များဟုဆိုလျှင် မှားမည်မဟုတ်ချေ။

ကရူးဆိတ်တိုက်ပွဲ ။ ။ကရူးဆိတ်တိုက်ပွဲသည် ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ဖြစ်ပွား ကြသည့် နှစ်တစ်ရာစစ်ပွဲမှ တိုက်ပွဲ တစ်ပွဲဖြစ်၍၊ ၁၃၄၆ ခု ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်

နိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ဘက် မေးမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ထိုစဉ်က ကရေဆီးရွာ ကလေးအနီးတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ယခုအခါတွင်မူ ထိုရွာကလေး မှာ မြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်နေပြီးလျှင်၊ ကရေဆီးတိုက်ပွဲကြောင့် ထင်ရှားလေသည်။

ထိုတိုက်ပွဲမှာ အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင် တတိယ အက်ဒွပ် ဘုရင်နှင့် ပြင်သစ်ပြည့်ရှင် ဆဒ့မ ဖိလစ်ဘုရင်တို့ လက်ထက်တွင် ဖြစ်ပွားသော စစ်ပွဲ ဖြစ်သည်။ အက်ဒွပ်ဘုရင်သည် မိမိ၏ တပ်များကို နော်မန်ဒီနယ်မှ ဖြတ်၍ချီတက်စေပြီးလျှင်၊ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ကရေဆီးအနီး နေရာကောင်းတစ်ခုတွင် တပ်ချနေလေသည်။ အင်္ဂလိပ်တပ်များ ချီတက်လာကြောင်း သိရသော ပြင်သစ်တပ်များသည် အင်္ဂလိပ်များကို တိုက်ခိုက်ရန် အင်အားစုကာကြသည်။ အက်ဒွပ် ဘုရင်သည် ပြင်သစ်တို့ လိုက်လာကြောင်းသိသဖြင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် အသင့်ပြင်ဆင် ထားသည်။ ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့ နံနက်စောစောတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ရှိရာ ဒေသဖက်သို့ ပြင်သစ်တို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ၊ ပြင်သစ်တို့၏ တပ်များမှာ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်နေ၏။ သို့သော် ဖိလစ်မှာ မိမိ၏ သူကောင်းများ တိုက်တွန်းချက်ကြောင့်၊ တပ်ကို ကောင်းစွာနားခွင့်မပေးဘဲ အင်္ဂလိပ်တို့ကို စတင်တိုက်ခိုက် လေသည်။

ပြင်သစ်တို့၏ အင်အားမှာ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အင်အားထက်

သုံးလေးဆမက သာသော်လည်း၊ တပ်များမှာ စည်းကမ်းသေဝပ်ခြင်း အမိန့်ရှိသေကျိုးနှံ့ခြင်းများ မရှိပေ။ ထို့ပြင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အင်္ဂလိပ်တို့မှာ တောင်ကုန်းဆင်ခြေလျှောပေါ်မှ နေရာကောင်းရထား၍ ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားမှုလည်းရှိ၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်မှ စစ်ကြောင်းသုံးကြောင်း ခွဲထားရာ၊ အက်ဒွပ်ဘုရင်ကိုယ်တိုင် တစ်ကြောင်းကိုကွပ်ကဲ၍၊ တစ်ကြောင်းကို အသက်ခံနိုင်ရုံမျှသာ ရှိသေးသော သားတော် အိမ်ရှေ့ပရာဇာ ဗလက်ပရင့်က အုပ်ချုပ်လေသည်။ ကျန်တစ်ကြောင်းကိုမူ မှူးမတ်များကအုပ်ချုပ်သည်။

ထိုစစ်ပွဲတွင် လေးမြားများဖြင့် စတင် တိုက်ခိုက်ကြရာ အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်က မြားရေးသာလေသည်။ ထိုကြောင့် နောက်ဘက်မှ ပြင်သစ်မြင်းတပ် သူရဲကောင်းတို့မှာ အင်္ဂလိပ်တို့ကို လူချင်းယှဉ် တိုက်နိုင်ရန် ရှေ့သို့ အတင်းတိုးတွက်ရာ၊ ကိုယ့်တပ်ကို ကိုယ်ပြန်နိုင်မိ၍ ပြင်သစ်တပ်သားများစွာ ဆုံးရှုံးရလေသည်။ ယင်းသို့ ပြင်သစ် ခြေလျင်တပ်နှင့် မြင်းတပ်တို့ ရုန်းရင်းဆန်ခတ် ဖြစ်နေစဉ်၊ အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်မှ ချက်ကောင်းယူ၍ မြားပေါင်းများစွာဖြင့် ဒရစပ် ပစ်ခတ်သဖြင့် ပြင်သစ်တို့ အတိုးအရုံး ကျဆုံး လေသည်။

ထိုတိုက်ပွဲမှာ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် သဲသဲမဲမဲ တိုက်ခိုက်ကြရာ များစွာပြင်းထန်လှသည်။ ဗလက်ပရင့်မင်းသားကား ထို

ပြင်သစ်အပေါ် အင်္ဂလိပ်တို့နိုင်လိုက်သော ကရေဆီးတိုက်ပွဲ

တိုက်ပွဲတွင် ထူးချွန်စွာ တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့၏။ တိုက်ပွဲမှာ ထိုနေ့ ညဖက်တွင်ပြီးဆုံးရာ ပြင်သစ်တို့ဖက်မှ တပ်လုံးပြုတ်မှု ကျဆုံးလေသည်။ ထိုအထဲတွင်ပြင် သစ်ဘု ရင်၏ မဟာမိတ်ဘုရင်များ၊ မင်းညီမင်းသား အများအပြားပင် ကျဆုံးသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်မှ အကျအဆုံးကား နည်းပါး လှ၏။ ကရေဆီးတိုက်ပွဲမှာ နှစ်တစ်ရာစစ်ပွဲ၌ အင်္ဂလိပ်တို့က ပြင်သစ်တို့အပေါ် ကုန်းဖက်တွင် ပထမဆုံး အောင်မြင်လိုက် သော တိုက်ပွဲ ဖြစ်၍ နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့လေသည်။

ကရိုမီယမ် ။ ။ကရိုမီယမ်သည် မာ၍ ငွေရောင်ကဲ့သို့ ဖြူပြာပြောင်လက်သော သတ္တုဖြစ်၏။ မိုလစ်ဒီနမ်၊ တန်စတင် နှင့် ယူရေနီးယမ် ခြပ်စင်များ အစုတွင်ပါဝင်၍ သတ္တုစပ် များ ပြုလုပ်ရာ၌ များစွာပင် အသုံးဝင်၏။ ကရိုမီယမ်ကို သယံဇာတ အဖြစ်ဖြင့် ရရှိ၍၊ ဥက္ကာ များတွင်လည်း အနည်း ငယ်မျှတွေ့ရတတ်သည်။ သို့သော် ကရိုမိုက်ခေါ် ကရိုမီယမ် သတ္တုရိုင်းများတွင် အများအပြား တွေ့ရ၏။ ကရိုမီယမ် သတ္တုကို သတ္တုရိုင်းမှ ထုတ်ယူရာ၌ အလွန်ခက်ခဲ၍ စရိတ်စခ လည်း အလွန်များ သောကြောင့် ဤသတ္တုမှာ မထင်ရှားဘဲ ရှိခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်လောက်ကမှ ကရိုမီယမ်ကို လူသိများလာ ကြပြီးလျှင် စက်မှု လုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးတို့တွင် စတင်အသုံးပြုလာကြသည်။

အစွန်းခံ သံမဏိကဲ့သို့ သံချေးမတက်၊ အစွန်း မထင်နိုင် သော သတ္တုစပ်များကို ပြုလုပ်ရာ၌ ကရိုမီယမ်သည်အရေးပါ အရာရောက်ဆုံးသော သတ္တုတစ်ခုဖြစ်၏။ သံချေးတက်တတ် သော သံနှင့်သံမဏိများကို ကရိုမီယမ် သို့မဟုတ် နှစ်ကယ် ရောထားသော ကရိုမီယမ်နှင့် ရောစပ်လိုက်သောအခါ အလွန် အဖိုးတန်သော သတ္တုစပ်ဖြစ်လာ၍ သံချေးတက်ခြင်း၊ သံချေးစားခြင်း၊ အက်ဆစ် စားခြင်းတို့ကို ခံနိုင်လာသည်။ ဤသို့ ထူးကဲသော ဂုဏ်သတ္တိရှိသောကြောင့် သံချေး မတက် နိုင်အောင် တာရှည်ထားရမည့် ပစ္စည်း ဟူသမျှကိကရိုမီယမ် သတ္တုစပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ကြ၏။ နှစ်ကယ်နှင့်ကရိုမီယမ် သတ္တုနှစ် မျိုးကို ရောစပ် ပြုလုပ်ထားသော သတ္တုစပ်သည် အလွန်ပြင်း သော အပူဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိ၏။ မည်မျှပင် အပူပြင်းသော် လည်း အလွယ်တကူနှင့် မလောင်ကျွမ်း နိုင်ချေ။ ထို့ ကြောင့် အီလက်ထရစ်ရေဒီယေတာခေါ် လျှပ်စစ်ဖြင့် အပူ ငွေပေးသော ကရိုယာများအတွင်းရှိ နန်းကြီးကလေးများကို နှစ်ကယ်နှင့် ကရိုမီယမ်တို့ဖြင့် ရောစပ် ပြုလုပ်ထားသည်။ ထို့ပြင် သံမဏိကို ကရိုမီယမ်နှင့် ရောစပ်သောအခါ အလွန် မာလာသောကြောင့်အမြောက်ဆန် ကျည်ဆန်များ၊ ဗေဗယ် ရင်များ၊ မော်တော်ကား ဂီယာများ ပြုလုပ်ရာတွင် များစွာ အသုံးပြုကြလေသည်။

ကရိုမီယမ်သတ္တုသည် အလွန်မာ၍ အက်ဆစ်လွယ်လွယ်

နှင့် မစားနိုင်သောကြောင့် ယခင်က အလွန်ခေတ်စားခဲ့ သော နှစ်ကယ်ရည်စိမ်ခြင်းကို အသုံးမများတော့ဘဲ ကရိုမီ ယမ် ရည် စိမ်ခြင်းကို များစွာအသုံးပြုလာကြ၏။ ကရိုမီ ယမ်ရည် စိမ်ထားသော ပစ္စည်းများ၏မျက်နှာပြင်များ သည် အပူတိုက်ကို ကောင်းစွာ ခံနိုင်၏။ ကရိုမိုက် ခေါ် ကရိုမီယမ် သတ္တုရိုင်းကို သတ္တု ကျိုဖွဲ့များ၏ အတွင်းခံ ပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြ၏။ ကရိုမီယမ်ဟူသည်မှာ ဂရိစကား ‘ကရိုမာ’ မှဆင်းသက် လာ၍ အရောင်ဟု အ မိပ္ပါယ်ရ၏။ ကရိုမီယမ် ခြပ်ပေါင်းများ၌ အရောင် အမျိုး မျိုးရှိကြ၏။ မြ၊ နီလာ၊ ပတ္တမြား စသော တွင်းထွက်ကျောက် မျက်တို့၏ အရောင် ကွဲပြားခြားနားမှုသည် ထိုကျောက် မျက်ရွဲတို့တွင် ပါဝင်သော ကရိုမီယမ်သတ္တု အနည်းအများ ပေါ်တွင် အကြောင်း ပြုသည်။ ကရိုမီယမ်ခြပ်ပေါင်းများ ဖြစ်ကြသော ဗေရီယမ်ကရိုမိုတ်၊ လက်ကရိုမိုတ်၊ ဇင့်ကရိုမိုတ် တို့မှ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိသော ခြယ်ဆေးများကိုရရှိ၏။

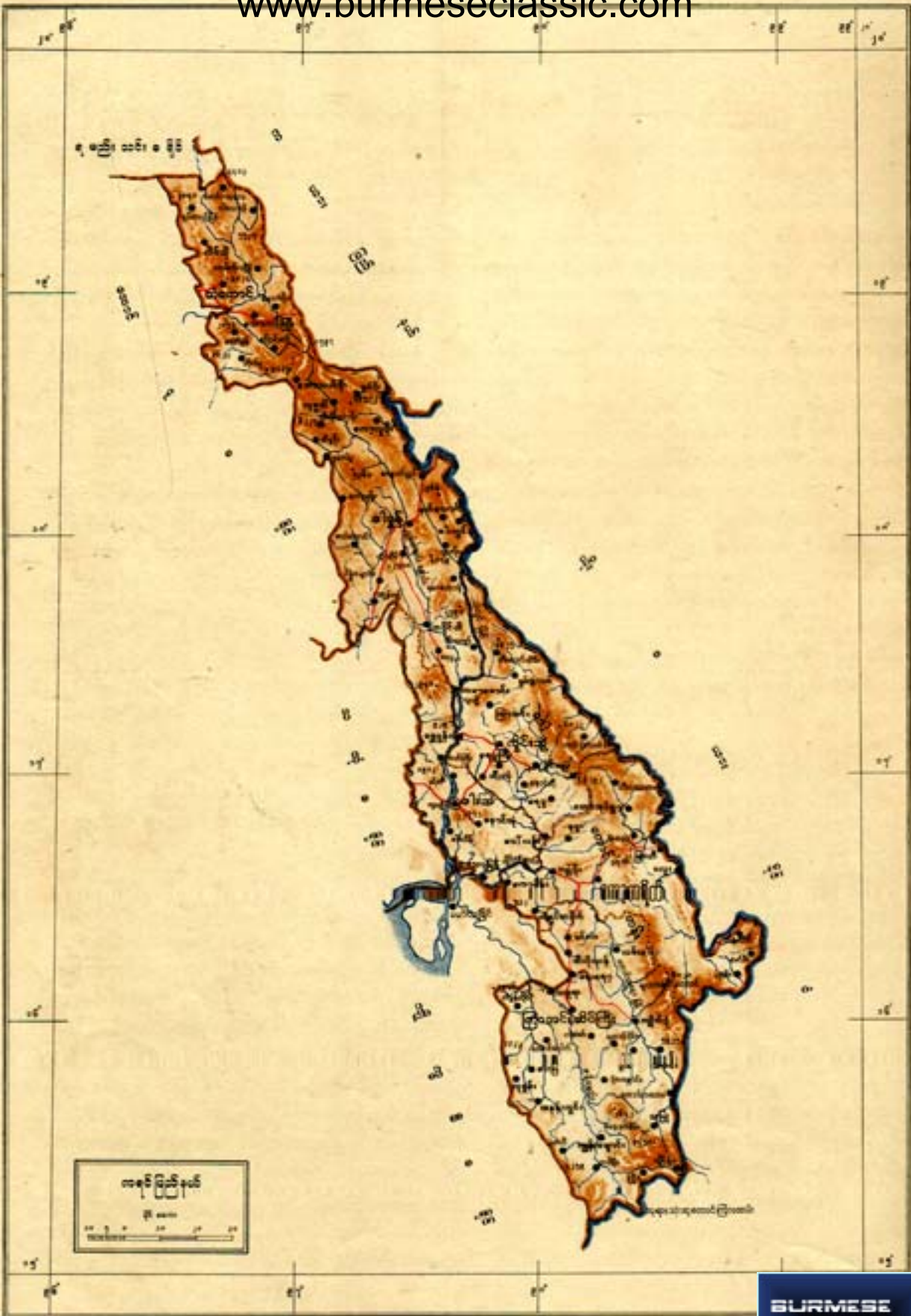
ကရိုမီယမ် သတ္တုရိုင်း ဖြစ်သော ကရိုမိုက်ကို အာဖရိက တောင်ပိုင်းတောင်ရိုး ဒီးဇီးယားနယ်၊ ယူဂိုစလားဗီးယား၊ ကျူးဗီး၊ နယူးကယ်လီဒိုးနီးယား၊ တူရကီနှင့် ရုရှနိုင်ငံတို့ တွင် အဓိကတူးဖော်ရရှိသည်။ ကရိုမီတမှာ အလွန် အဆိပ် ပြင်းထန်သောကြောင့် လက်နှင့် ကိုင်တွယ်ရာတွင် အထူးပင် သတိပြုရသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာပေါ်တွင် ထိရာရာများ ရှိ၍၊ ထိုထိရာ ရှာရာများမှသွေးထဲသို့ ကရိုမီတ် ဝင်သွားလျှင် သွေးနီဥ များကို ဖျက်ဆီးပစ်တတ်သည်။

ကရိုရှေးဇာထိုးနည်း ။ ။ ‘ကရိုရှေး’ ဆိုသော စကားမှာ ပြင်သစ်စကား ‘ကရော့မှ ဆင်းသက်လာ၍ ‘ချိတ်’ ဟူသော အနက်ကိုဆောင်လေသည်။

ဤဇာထိုးနည်းတွင် အဖျား၌ ချိတ်ပါသော သံမဏိ သို့မဟုတ် အရိုး ဆံထိုးအပ်တစ်ချောင်းဖြင့် ဇာပန်းကွက်ပေါ် အောင် ဖော်ယူရလေသည်။ ဇာကြမ်းပေါက်များကို ဖေါက် ရန် အရိုးဖြင့် ပြုလုပ်သော ဇာထိုးအပ်ကိုအသုံးပြု၍၊ ဇာ နုများကို ဖေါက်ရန် သံမဏိဇာထိုးအပ်ကို အသုံးပြုကြ သည်။ အိုင်ယာလန်ဇာများမှာ လက်ရာအလွန်နုသော ဇာများဖြစ်၏။

ကရိုရှေးဇာထိုးရာ၌ အခြေခံ ကြိုးတန်း အဖြစ်ဖြင့် ရှေး ဦးစွာ ဖွတ်မြီးထိုး၍ စတင် မူတည်ရသည်။ ထိုနောက် လိုရာဇာပုံစံ ကွက်ပေါ်အောင်ဇာထိုးအပ် အဖျားရှိချိတ် ဖြင့် ချည်မျှင်ကို ရစ်ကာ ကျော့ကာ ချိတ်၍ ယူရသည်။ ထိုနောက်အခြေခံ ကြိုးတန်းပေါ်တွင် တိုင် စိုက်ရ၏။ တိုင် စိုက်ရာတွင် ကြိုး တစ်ခါတင် နှစ်ခါတင် စသည်ဖြင့် လိုသလို ကြိုးကို တင်ရ၏။ ဤသို့သော တိုင်စိုက်နည်းဖြင့် လိုရာဇာ နှင့် အင်္ကျီ ပုံစံများကို အကွက်ဖော်၍ ထိုးနိုင်သည်။

ကရင်တမျိုးလားနှင့်ဘမျိုးလား

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံပွင့်သစ်စပန်းတစ်ပွင့်

ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ထူထောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သောကရင်ပြည်နယ်ကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် စွင့်စွင့်ငှါးငှါး ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ရ ပေတော့မည်။ ပန်းချီဆေးမှုန်းသကဲ့သို့သော သဘာဝ ရှုမျှော်ခင်းတို့ဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ ရှိလှပေသည်။

ကရင်ပြည်နယ် ။ ။မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ရ၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို တည်ထောင်လာသော အခါ၌ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ကော်သူလေး ဟူသော အမည်ဖြင့် သံလွင်ခရိုင်ကို အခြေပြုကာ ကရင်ပြည်နယ်ကို လျာထားပေးခဲ့သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်မှစ၍ ကေအင်ဒီအို အမည်ခံ ကရင် သူပုန်တို့၏ တော်လှန် သောင်းကျန်းမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ သည့် တိုင် အောင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ (၁၉၅၁ ခုနှစ် အက်ဥပဒေအမှတ် ၆၁)ကို ပါလီမန်တွင် ပြဋ္ဌာန်း၍၊ သံလွင် ခရိုင်ကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်တစ်ခု အဖြစ်ဖြင့်ဖွဲ့စည်း လျက် ကရင်ပြည်နယ်ဟု တွင်စေခဲ့သည်။ ထိုမှ တစ်ပါး ကရင်ပြည်နယ်ကို ပထမအဆင့်အနေဖြင့် တိုးချဲ့ရန် တောင်ငူ ခရိုင်မှ သံတောင်မြို့နယ် သထုံခရိုင်မှ လှိုင်းဘွဲ့နှင့် ဘားအံ မြို့နယ်များ၊ ကျိုက္ခမီခရိုင်မှ ကော့ကရိတ်နှင့် ကြာအင်း မြို့နယ်များကို ကရင် ပြည်နယ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်စေရန် ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ကရင်ပြည်နယ် တိုးချဲ့သတ်မှတ်ရေးပဒေ ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြန်သည်။ ဤတိုးချဲ့သတ်မှတ်ရေး ဥပဒေမှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အမိန့်ကြော်ငြာ ထုတ်ပြန်၍ သတ်မှတ်သည့် နေ့မှစ၍သာ အာဏာတည်ရမည်ဖြစ် ရာ၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ကုန်လုနီး အချိန်ရောက်သည့် တိုင် အောင် ပြည်နယ်ဒေသတွင် သောင်းကျန်း ဆူပူမှုများ ရှိနေသောကြောင့် အာဏာ တည်ရန် သတ်မှတ်နိုင် ခြင်း မရှိသေး၍ သံလွင်ခရိုင်မှတစ်ပါး ပြည်နယ်၏ ကျန်ဒေသတို့မှာ ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှု အောက်သို့ မရောက်သေးပေ။

တည်နေရာနှင့်အကျယ်အဝန်း

ကရင်ပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ တောင်ဖျားတွင် မြောက်ဘက် လတ္တီတွဒ် ဒီဂရီ ၁၅° ၁၅ (ရေးမြို့နှင့် တစ်တန်းတည်း)နှင့် ဒီဂရီ ၁၉° ၃၀ (ရေနီမြို့နှင့် တစ်တန်းတည်း) အရှေ့ဘက် လောင်ဂျီတွဒ် ဒီဂရီ ၉၆ ° ၁၅ နှင့် ဒီဂရီ ၉၈° ၅၅ စပ်ကြားတွင် အနောက်မြောက် မှ အရှေ့တောင်ဆီသို့ ခပ်ယွန်းယွန်း ကျဉ်းမြောင်းကွေ့ကောက် ရှည်လျားစွာတည်နေသည်။

နယ်နိမိတ်မှာ မြောက်ဘက်၌ ရမည်းသင်းခရိုင်၊ အရှေ့

မြောက်ဘက်၌ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်၊အရှေ့ ဘက်၌ သံလွင်မြစ်နှင့် ယင်း၏လက်တက်ဖြစ်သော သောင် ရင်း မြစ်တို့ အခြားဖြစ်သည့် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၊ တောင်ဘက်၌ ကျိုက္ခမီခရိုင်တွင်ပါဝင်သော ရေးမြို့နယ်အနောက်ဘက်၌ တောင်ငူခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ရေတာရှည်၊ တောင်ငူ၊ ထန်း တပင်၊ ကျောက်ကြီးနှင့် ရွှေကျင်မြို့နယ်များ၊ သထုံ ခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ဘီးလင်း၊ သထုံနှင့် ပေါင်မြို့နယ်များ၊ ကျိုက္ခမီ ခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ကျိုက်မရော၊ မုဒုံ၊ ကျိုက္ခမီနှင့် ရေး မြို့နယ်များရှိသည်။

ပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၉၃၄၁ ဖြစ်၏။ ခရိုင်မြို့နယ်အလိုက် အကျယ်အဝန်းမှာသံလွင် ၂၆၆၆၊ လှိုင်းဘွဲ့ ၁၇၆၄၊ဘားအံ ၁၀၀၇၊ ကော့ကရိတ် ၁၉၆၃၊ ကြာအင်း ၁၂၃၈၊ သံတောင်ဂူ ၈၀၇၊ စတုရန်းမိုင် အသီးသီး ဖြစ်သည်။

လူဦးရေ

၁၉၄၈ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကရင်ပြည် နယ်၏ လူဦးရေမှာ၅၇၂၉၈၆ ဖြစ် ထိုလူဦးရေအနက် ကရင် အမျိုးသားလူဦးရေမှာ ၃၅၄၂၇၄ ယောက်ဖြစ်ရာ လူဦးရေ အားလုံး၏ ၆၇ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ကျော်မျှ ဖြစ် သည်။ ကရင် အမျိုးသား များအပြင်၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ တောင်သူ များ၊ သံလွင်ခရိုင်တွင် ရှမ်းများနှင့် အခြားလူမျိုးများလည်း နေထိုင်ကြသည်။

မြေမျက်နှာပြင်

ပြည်နယ်၏ မြောက်ပိုင်းဒေသဖြစ်သော သံတောင် နယ်နှင့် ဖာပွန်ခရိုင်တို့မှာ တောတောင် ထူထပ်လှ၏။ မြင့် မားသော တောင်ထွတ် တောင်ထိပ်များ တောင်တန်း များနှင့် နက်ရှိုင်း ရှည်လျားသော တောင်ကြားများပေါ များလှသည်။ တောင်ထွတ်တို့မှာ ပင်လယ်ရေပြင်ထက် ပေ ၄၀၀၀ကျော်မှ ၆၀၀၀ ကျော်အထိ မြင့်မားကြ၏။ သစ် တောကြီး များမှာလည်းသိပ်သည်း ထူထပ်လှ၏။ သံ တောင်နယ်တွင် စစ်တောင်းမြစ်၏ အရှေ့ဘက် လက်တက် ဖြစ်သော သောက်ရေခပ်ချောင်းနှင့် ယင်း၏လက်တက် များ ဖြတ်စီး၍ သံလွင်ခရိုင်၌မူ သံလွင်မြစ်၏ လက်တက် ဖြစ်သော မဲသလောက်ချောင်း၊ ယွန်းလေးချောင်းနှင့် ယင်း၏ လက်တက်ငယ်များနှင့် ဘီးလင်းမြစ်တို့ ရှိလေသည်။

ပြည်နယ်၏ တောင်ဘက် ဒေသများ ဖြစ်သော ဘားအံ နယ်၊ လှိုင်းဘွဲ့နယ်၊ ကော့ကရိတ်နယ်နှင့် ကြာအင်းနယ်တို့ မှာမူ ယိုးဒယား-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ဒေါန တောင်တန်းကြီးနှင့် ထိုတောင်တန်းကြီး၏ တောင်စွယ်တို့ ရှိရာမှ တစ်ပါး အ နောက်ဖက်ပိုင်းရှိ ကျန်ဒေသတို့မှာ များသောအားဖြင့် မြေပြန့်များ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုမြေပြန့်တို့တွင် များစွာမ မြင့်သော တောင်ရိုးတောင်ကုန်းများ ကွက်တိကွက် ကြား ရှိကြသည်။ ကြာအင်း မြို့နယ်တွင်တောင်ပုံတောင်၊ အလံ တစ်ရာ တောင်တန်းနှင့် တောင်ညိုတောင်တန်းတို့ ရှိကြ၏။ ဒေသ၏ အရှေ့ဘက်ပိုင်းတွင် သစ်တောကြီးများ ရှိ၍ သစ်တောကြီးပိုင်း အများပင် ထားရှိ လေသည်။

ဤအပိုင်းတွင် မြစ်ကြီးမြစ်ငယ် အသွယ်သွယ်တို့သည် မြောက်မှတောင်၊ တောင်မှ မြောက်၊ အရှေ့မှ အနောက်၊ စီးဆင်းလျက် ရှိကြ၏။ ထင်ရှားသောမြစ်တို့မှာ သံလွင်မြစ်၊ ထိုမြစ်၏ လက်တက် ဖြစ်သောသောင်ရင်းမြစ်နှင့် ယင်းမြစ်၏ လက်တက်များ၊ ပတာချောင်း၊ လှိုင်းဘွဲ့ချောင်း၊ ဟောင် သရေမြစ်နှင့် ယင်းတို့ဆုံ၍ ဖြစ်လာသော ဂျိုင်းမြစ်၊ အတ္တ ရံမြစ်၏ မြစ်လက်တက်များ ဖြစ်၍၊ ကြာအင်းမြို့နယ်ကို တောင်မှမြောက်သို့ ဖြတ်စီးသော ဇေဓိချောင်းနှင့် ဝင်းယော ချောင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး

ပြည်နယ်အတွင်း မီးရထားလမ်းများ ဖောက်လုပ်ထားခြင်း မရှိသေးပေ။ မြေမျက်နှာသွင်ပြင် ခက်ခဲမှု လွယ်ကူမှုကို လိုက်၍ ပြည်နယ်ကိုဖြတ်ကာ ဖောက်လုပ် ထားသော လမ်း အကြီးအငယ် အမျိုးအစား အများပင် ရှိသည်။ မြောက်

ဂျပ်ခုတ်ရက်ကန်း ရက်နေသော ကရင်အမျိုးသမီး

ကရင်ကျေးရွာကို ပတ်၍ကာရံထားသော ဝါးတပ်၏ တံခါးဝ

ဘက် သံတောင်နယ်တွင် တောင်ငူမှ သံတောင်သို့လည်း ကောင်း ထိုလမ်းမှခွဲ၍ ဘောဂလီကြီးကိုဖြတ်ကာ အရှေ့ဘက် ကယားပြည်နယ် မော်ချီ သတ္တုတွင်း များဆီသို့ လည်းကောင်း ကတ္တရာစေးလမ်း တစ်ခု ရှိသည်။ သံတောင်နှင့် လိပ်သိုကို ဆက်ထားသည့် နွားဝန်တင်လမ်း ရှိသည်။ သံလွင် ခရိုင်တွင် ဘီးလင်းမှ မြောက်စူးစူးသို့ လာသောလမ်းသေး တစ်ခုသည် ဖါပွန်ကိုဖြတ်၍ မြောက်ဘက် ယိုးဒယားနယ်စပ်ရှိ ကျောက် ညှပ် အထိရောက်သည်။ တစ်ဖန် ဖါပွန်မှ တောင်ဘက်သို့ ကဒိုင်တိ ကိုဖြတ်၍ ကမာမောင်းသို့ ရောက်သော် လမ်းသေး တစ်ခု ရှိသေးသည်။ ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် သထုံမှလာ သော လမ်းမကြီးသည် ဒူးရင်းဆိပ်တွင် ခုံသမိချောင်းကို ဖြတ်၍ ဘားအံတစ်ဖက်ကမ်း သံလွင်မြစ်ပေါ်ရှိ ကူးဆိပ်သို့ ပေါက်သည်။ ဘားအံမှ မြောက်ဘက် လှိုင်းဘွဲ့ကို ဖြတ်၍ ရွှေဂွန်းသို့လည်းကောင်း ၊ တောင်ဘက် နောင်လိုသို့လည်း ကောင်း၊ လမ်းကောင်းရှိသည်။ ကော့ကရိတ်နယ်တွင် ဂျိုင်း မြစ်ပေါ်ရှိ ကျုံးဒီးမှ အရှေ့ဘက် ကော့ကရိတ်ကိုဖြတ်၍ ယိုးဒ ယားနယ်စပ် မြဝတီအထိလည်းကောင်း၊ ထိုလမ်းမှခွဲ၍ ကြာအင်းဆိပ်ကြီး အထိလည်းကောင်း၊ လမ်းကောင်းရှိသည်။ မော်လမြိုင် သံဖြူဇရပ် လမ်းပေါ်ရှိ မုဒုံမှ အရှေ့ဘက်သို့လာ သောလမ်းသည် အတ္တရံမြစ်ကို ဖြတ်ကာ မဲသရော့သို့ လည်း ကောင်း ၊ မဲသရော့မှတစ်ဆင့် အရှေ့ဘက် ကျိုက်ဒုံသို့လည်း ကောင်း လမ်းတစ်လမ်း ရှိသေးသည်။ ထိုလမ်းများ အပြင် ပြည်နယ်အတွင်းတွင်လည်းကောင်း ပြည်နယ် အပသို့

လည်းကောင်း၊ သွားနိုင်သော နွားဝန်တင်လမ်း ကလေးများရှိသည်။ မြစ်များပေါများသည့်အလျောက် ထိုမြစ်တို့တွင် ရေကြောင်းဖြင့် ခရီးသွားလာနိုင်သည်။ ဖါပွန်ခရိုင် အတွင်းရှိ ယွန်းဇလင်းချောင်းကို ဖါပွန်အထိလည်းကောင်း၊ ဘီလင်းမြစ်ကြောင်းတွင် မြောက်ဖက် ပေါ်ဝါးထာအထိလည်းကောင်း၊ သံလွင်မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်တွင်လည်းကောင်း၊ လှေကြီးလှေငယ်များ သွားလာနိုင်သည်။ သံလွင်မြစ်တွင် ကမာမောင်းအထိ ပြည်တွင်းရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး သင်္ဘောများ သွားလာနိုင်သည်ဟုသိရသည်။ ဂျိုင်မြစ်၊ ဟောင်သရေမြစ်၊ ဇေမိချောင်းတို့တွင်လည်း အနည်းနှင့်အများ ရေကြောင်းသွားလာမှုများ ရှိကြသည်ဖြစ်ရာ ဂျိုင်းမြစ်တစ်လျှောက် ကျုံးဒိုးအထိလည်းကောင်း၊ အတ္တရံမြစ်၊ ဇေမိချောင်းတစ်လျှောက် ကြာအင်းဆိပ်ကြီး အထိလည်းကောင်း၊ မီးသင်္ဘောများ သွားနိုင်သည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စစ်ချီရာဖြစ်သော စစ်ကြောင်းလမ်းကြီး ၂ လမ်းမှာ ဤပြည်နယ်အတွင်းမှ ဖြတ်သန်း သွားသည်။ ပထမလမ်းမှာ ကျုံးဒိုးမှ ကော့ကရိတ်ကိုဖြတ်၍ မြဝတီသို့ သွားသောလမ်းဖြစ်၍ ဒုတိယလမ်းမှာ သံဖြူဇရပ်မှ ဇေမိချောင်းရိုးတစ်လျှောက် ဖြတ်သန်းသွားသော ဘုရားသုံးဆူ တောင်ကြားလမ်း ဖြစ်သည်။ ဤဒုတိယလမ်းကြောင်း တစ်လျှောက်တွင် ဂျပန်တို့ ကြီးစိုးစဉ်က လူအသေ အပျောက်များလှသည်ဟု နာမည်ကြီးခဲ့သော ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့် ဆက်လက်ဖောက်လုပ်ထားသည့် သံဖြူဇရပ် မီးရထား လမ်းရှိခဲ့သည်။

ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ

ပြည်နယ်၏ ပထဝီ အနေအထားကို လိုက်၍ တောတောင်များ၊ သစ်တောကြီးများနှင့် မြေပြန့်မုသဘာဝ ပစ္စည်းများ ထွက်ရှိသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုကို လုပ်ကိုင် ကြသည်ဖြစ်ရာ၊ သံလွင်ခရိုင်တွင် လူဦးရေ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ တောင်ယာလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကြ၍ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းမှာ လယ် ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ သံတောင်နယ်နှင့် သံလွင် ခရိုင်တို့တွင် သစ်တောများ ထူထပ်ပေါများသည့် အလျောက် သစ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြသည်ကများ၏။ ဘားအံတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို အများအစား ပြုလုပ်သော်လည်း မကြာခဏကြီးသောကြောင့်လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို များစွာ ထိခိုက်ခဲ့စေလေသည်။ ဆည်မြောင်းဌာနမှ ဖောက်လုပ် ထားသော တူးမြောင်းများ မရှိသော်လည်း လယ်သမားတို့ကိုယ်တိုင် လိုအပ်သော နေရာများတွင် တူးမြောင်းများဖြင့် ရေသွယ်၍ စိုက်ပျိုးကြသည်မှာ ဘားအံနယ်တွင် စတုရန်းမိုင် ၃၈၅၅ရှိသည်။ တောင်ဘက် ကော့ကရိတ်နှင့် ကြာအင်းနယ် တို့တွင် တူးမြောင်းတို့ဖြင့် ရေသွယ်

ကာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း ခရီးမရောက်လှပေ။ ဘားအံမြို့မှာ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု မထွန်းကား လှသော်လည်း စပါးရောင်းအဝယ်၌ တွင်ကျယ်သော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ကော့ကရိတ်နှင့် ကြာအင်းနယ်များတွင် စပါးစိုက်ပျိုးသော ဒေသမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၀၃ ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသရှိ တောင်ကမ်း ပါးယံတို့တွင်လည်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးမှု အနံ့အပြားရှိသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအပြင် သစ်သီးဝလံ စိုက်ပျိုးမှုများလည်းရှိရာ ဖါပွန်နယ်တွင် သံပရာနှင့်ပိုးစာပင်များကို လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် ခူးရင်း၊ လိမ်မော်၊ ဝါနှင့် ဆေးတို့ကို လည်းကောင်းစိုက်ပျိုးကြသည်။

သစ်တောများ

ပြည်နယ်၏အရှေ့ဘက် တစ်လျှောက်နှင့် အရှေ့မြောက်ဘက်၊ မြောဘက် တောင်ဘက်စွန်းဒေသတို့တွင် သစ်တောကြီး များရှိ၍ သစ်တောဌာနက သစ်တောနယ်များ ဖွဲ့ပြီးလျှင် အုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ သစ်တောကြီးပိုင်းများအဖြစ် သံမှတ်ထားသော ဒေသများလည်း အများအပြားပင်ရှိသည်။ ဒေါနတောင်တန်း အရှေ့ဘက်ဖြစ်သော လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်ဒေသသည် သောင်ရင်း သစ်တောနယ်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်၍ ထိုဒေသ၏ သစ်တောနယ်အကျယ်မှာ စတုရန်းမိုင် ၂၃၆ ဖြစ်၏။ လှိုင်းဘွဲ့နယ်တွင် စောင့်ရှောက်ထားသော သစ်တောကြီးပိုင်း ၃ခု၊ ဘားအံနယ်တွင် ၃ခု၊ စုစုပေါင်း စတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၁၀၁ ရှိ၊ သစ်တောကြီးပိုင်း ၆ ခုရှိသည်။

တောင်ယာလုပ်ငန်းခွင်သို့ ထွက်ခွာလာသော ကရင်မိသားစု

သောင်ရင်းသစ်တောမှာ ပြည်နယ်၏ တောင်ဘက်ဖြစ်သော ဟောင်သရော မြစ်ဝှမ်းအထိ ကျယ်ဝန်းသည်။ ပြည်နယ်၏ တောင်ပိုင်းတွင် ဒေါနတောင် အရှေ့ဘက်၌ စောင့်ရှောက်ထားသော သစ်တောကြီးပိုင်း ၉ခုရှိသည်။ ထိုကြီးပိုင်းများအပြင် ဧကပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော် ကျယ်သော မဲပလဲ့ - သောင်ရင်း ကြီးပိုင်း များလည်း ရှိသေးသည်။ ထိုကြီးပိုင်းတို့၌ ကျွန်းများကိုသာ စိုက်ပျိုးထားသည်။ အတ္တရုံ မြစ်ဝှမ်း၌လည်း အတ္တရုံသစ်တောနယ် ရှိသေးသည်။ ထိုသစ်တောမှာ ဧမိချောင်းဝှမ်းနှင့် ဟောင်သရောမြစ်ဝှမ်း ဒေသများအထိ ဖြစ်၏။ အထက်ပါ သောင်ရင်း သစ်တောနယ်နှင့် အတ္တရုံသစ်တောနယ်တို့မှ ရရှိသော နှစ်စဉ်အခွန်တော် ဝင်ငွေမှ ၁၉၁၉-၂၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၂-၃၃ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ ၆၄၅၄၅ကျပ် ဖြစ်သည်။

ဤသစ်တောတို့မှ ထွက်သောသစ်တို့မှာ အမျိုးစုံလှပေသည်။ ဂရုတစိုက် စောင့်ရှောက်စိုက်ပျိုး ထုတ်ယူသော သစ်မှာ ကျွန်းဖြစ်၏။ ပျဉ်းကတို ပျဉ်းမ၊ သင်္ကန်း၊ ကညင်၊ သစ်ယာ၊ အင်၊ ပိတောက်နှင့် ဝါးများလည်းထွက်၏။ သစ်လုံးများကို နီးစပ်ရာ မြစ်များ၊ ချောင်းများမှ မျှောချကြသည်။ ဤသစ်တောများကို ဘုံဘောဘားမားကုမ္ပဏီနှင့် စတီးဘရားသား ကုမ္ပဏီကလက်ဝါးကြီး အုပ်ခဲ့ကြ၏။ သစ်တောထွက် အခြားလူသုံးပစ္စည်းတို့မှာ သစ်စေးနှင့် သက်ငယ်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသော မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးနှင့် စက်မှု လက်မှု စုံစမ်းရှာဖွေရေး အစီရင်ခံစာအရ

သောင်ရင်း သစ်တောနယ်တွင် စောင့်ရှောက်ထားသော သစ်တော ကြီးပိုင်း၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၅၂၆၀၀၀ ဧက ဖြစ်၍ အတ္တရုံသစ်တောနယ်၌မူ ၆၄၀၀၀၀ ဧက ဖြစ်သည်။

ဓာတ်သတ္တုများ

ပြည်နယ်အတွင်း မည်သည့်ဓာတ်သတ္တုမျိုးများ ထွက်သည်ကို စနစ်တကျ ထိရောက်စွာ ရှာဖွေစုံစမ်းခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့သေးပေ။ သံလွင်ခရိုင်တွင် သံနှင့်ခဲ တွေ့ရှိရသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ကြာအင်းနယ် မိသတ်ချောင်းတွင် ကြေးနီ၊ တောင်ညိုတောင်အရှေ့ဘက်တွင် သံဖြူ၊ ပြည်နယ် အရှေ့ဘက်စွန်း သပြေနယ်တွင် ခနောက်စိမ်း၊ သောင်ရင်းဒေသတွင် သံနှင့် ကျောက်မီးသွေးများတွေ့ရှိရသည်ဟုလည်းကောင်းဆိုသည်။ ဒေါနတောင်ရိုးတွင် စုံစမ်းရှာဖွေမည်ဆိုပါက သံဖြူနှင့် တန်စတင်သတ္တုများ တွေ့ရှိနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြောင်း ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးနှင့် စက်မှုလက်မှု စုံစမ်းရှာဖွေရေး အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားပေသည်။ ပြည်နယ်မှ လမ်းခင်းကျောက် အများအပြား ထွက်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေး

သောင်းကျန်းသူတို့၏ နှောင့်ယှက်မှု မငြိမ်းချမ်းသေးသည်လည်း တစ်ကြောင်း၊ သံလွင်ခရိုင်မှအပ ပြည်နယ်တွင်းရှိ ကျန်မြို့နယ်များကို ပြည်နယ် အစိုးရသို့ လွှဲအပ်ကြောင်း သမ္မတကြီး၏ အမိန့်ကြေညာချက် မထုတ်ပြန်ရသေးသည်က တစ်ကြောင်းကြောင့် ပြည်နယ် ကို စီမံ အုပ်ချုပ်ခန့် ခွဲ မှု များမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ကုန်လုနီးသည့်တိုင် အောင် အခြေတည်မိခြင်းမရှိသေးပေ။ သို့ရာတွင် ပြည်နယ်မှ ရရှိနိုင်သည့် အခွန်တော်စသည့် ဝင်ငွေများ၊ ပြည်နယ်အတွက် ကုန်ကျမည့် အသုံးစရိတ်တို့ကို ခန့်မှန်းသော ရသုံးငွေတို့ကို မှုတည်၍ ပါလီမန်မှ ပြည်နယ်၏ ရသုံးငွေတို့ကို ခန့်မှန်းသတ်မှတ်ပေးခဲ့လေသည်။ အခြားပြည်နယ်များမှာကဲ့သို့ပင် ရငွေနှင့် သုံးငွေ မမျှသည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပြည်နယ်အား ၁၉၅၂-၅၃ ခုနှစ်တွင် ထောက်ပံ့ငွေ ၁၅သိန်း၊ ၁၉၅၃ -၅၄ခုနှစ်တွင် ၂၅သိန်းပေးခဲ့သည်။ ပြည်နယ်၏ အများဆုံးသောခန့်မှန်း

ကရင်ဒုံးယိမ်းအက

ခြေ ဝင်ငွေမှာ သစ်တောနှင့် မြေခွန်မှဖြစ်၏။ အများဆုံး ငွေကုန် ကျမည်ဟု ခန့်မှန်းထားသော လုပ်ငန်းတို့မှာမူ အရပ်ရပ် စီစဉ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည်ကို ၁၉၅၃-၅၄ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေ ရသုံးငွေစာရင်း၌ တွေ့ရှိရသည်။ ပြည်နယ်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းမှု ရရှိသည်နှင့်အမျှ ပြည်နယ်၏စည်ပင်သာယာတိုးတက်မည်မှာ မုချဖြစ်ပေသည်။
ဦးဘဂျင်

မျှ၊ မအူပင် ခရိုင်တွင် ၁၁၀၀၀၀ ကျော်၊ ကျိုက္ခမိ ခရိုင်တွင် ၁၀၀၀၀၀ ကျော်၊ တောင်ငူခရိုင်တွင် ၉၀၀၀၀၀ မျှ အသီးအသီးရှိကြသည်။ ယိုးဒယားနိုင်ငံတွင် ကရင် ၅၀၀၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်း ရသည်။ သံလွင်ခရိုင်နှင့် ကယားပြည်နယ် မှတစ်ပါး ကျန်ဒေသတို့တွင် ဒေသအလိုက် ကရင်တို့သည် မြန်မာ၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ယိုးဒယာ စသည့် လူမျိုးတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ကြသည်။

ကရင်လူမျိုး ။ ။ကရင်အစုဝင် ဘာသာစကား ပြောဆို သော လူမျိုးတို့မှာ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားတို့အနက် ဒုတိယ လူဦးရေအများဆုံးဖြစ်သည်။ ၁၉၃၁ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရ ကရင်လူမျိုး ဦးရေမှာ ၁၃၆၇၆၇၃ ဖြစ်၏။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်က တစ်သန်းမျှသာရှိခဲ့ရာ ကရင်လူမျိုး ဦးရေ တိုးတက်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုရမည်။

ကရင်တို့၏အနွယ်

ပြောဆိုသော ဘာသာစကားအလိုက် ကရင်တို့၏ ပင်ရင်းအနွယ်ကို သတ်မှတ်ရာ၌ ဘာသာန္တရပညာရှင် တို့သည် ဝိဝါဒကွဲလျက် ရှိကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘာသာန္တရစစ်တမ်းကြီးတွင် ကရင်စကားသည် မန်အစုဝင် ဖြစ်မည်ဟု ယူဆ၏။ မစ္စတာမာရှယ်ကမူ ထိုင်း-တရုတ်အနွယ်ဝင်ဟု ဆိုသည်။ ရှေးကျသည့် တောင်ပေါ်ကရင် စကားများကို လေ့လာတတ် မြောက်သော ပါမောက္ခ ဂျီအိပ်၊လု(စ)က ကရင်စကားမှာ မြန်မာစကားကဲ့သို့ပင် တိဗက် မြန်မာအစုဝင်ဟု ဆုံးဖြတ် ထားသည်။ ဗေညိုကျွန်းရှိ ကယန်တို့မှာ ကရင်ပင် ဖြစ်သည် ဟု တချို့ကယူဆ မှားကြသည်။ ကယန်တို့မှာ ဒယက်တို့နှင့် အနွယ်တူများဖြစ်၍ ကရင်တို့နှင့် မည်သို့မှ မဆက်သွယ်ပေ။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် ပြည်ခရိုင်မှတောင်ဘက်သို့ ပင်လယ်ထိငင်း၊ရမည်းသင်းခရိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းမှ တနင်္သာရီတိုင်း မြိတ်ခရိုင်ထိငင်း၊ ပျံနဲ့နေထိုင်ကြသည်။ ယခု ကယားပြည်နယ်ခေါ် ကရင်နီနယ်နှင့် ယခုကရင်ပြည်နယ်တွင် ပါဝင်သော သံလွင်ခရိုင်တို့မှတစ်ပါး အခြားခရိုင်တို့တွင် ကရင်တို့မှာ လူနည်းစုများ ဖြစ်ကြသည်။ ကယားပြည်နယ်တွင် ၄၅၀၀၀ မျှ၊ သံလွင် ခရိုင်တွင် ၄၆၀၀၀ မျှစီရှိ၍ သထုံခရိုင်၌ ၃၀၀၀၀၀ နီးပါး၊ ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်းတွင် ၁၈၀၀၀၀ မျှ၊ ပုသိမ် ခရိုင်တွင် ၁၃၀၀၀၀ မျှ၊ မြောင်းမြခရိုင်တွင် ၁၂၀၀၀၀

ကရင်တို့ကို တောင်ပေါ်ကရင်၊ကွင်းကရင်ဟု နှစ်စုခွဲနိုင်ရာ တစ်စုနှင့်တစ်စုမှာ ဘာသာစကား၌ငင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍန်၌ငင်း၊ ကွဲပြားကြသည်။ မေဂျာ ဂရင်းက တောင်ပေါ် ကရင်တို့သည် ရှေးကျသော မွန်ခမာစကားကို ပြောဆို သည့် ဝ၊ လဝတို့နှင့် အ သွင်တူသည်ဟု ယူဆသည်။ ကွင်းကရင်တို့မှာမူ မွန်တို့၏ မျက်နှာပုံ ရှိသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ထူသော နှုတ်ခမ်း ရှိသူများကို တွေ့ရတတ်သည်။

ရှေးရိုး ကရင်စောင်းကောက်နှင့် စကောကရင် လူလင်ပျို

အလွန်ရှေးကျသော ကာလ ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ဝင်ရောက်ခဲ့၍ အချို့မှာ ဆောင်းကုန်းများတွင်လည်းကောင်း၊ အချို့မှာ ကွင်းတွင်ငင်း၊ ရောက်ရှိပြီး လူများအပြင် နောက်ထပ် ရောက်ရှိလာသူများနှင့် ရောနှောနေထိုင်လာခဲ့ ကြသဖြင့် ရောနှော နေထိုင်သည့် လူမျိုးများကို လိုက်၍ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်

ပြောင်းလဲလာခြင်း ဖြစ်တန် ရာသည် သို့ဖြစ်၍ မြန်မာတို့နှင့်ရောနှော နေသော ကရင်တို့မှာ မြန်မာကရင် (စကော)၊ မွန်တို့နှင့်ရောနှော နေထိုင်သောကရင်တို့မှာ မွန်ကရင်(ပိုး)စသည်ဖြင့် အမျိုးအမည် ကွဲပြား လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၍၊ မူရင်းအားဖြင့် ကရင်တို့မှာ တိဗက်-မြန်မာအစုဝင် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြသော မွန်ဂို လူမျိုးစုဝင်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ကရင်ဟူသောအမည်

ကရင်ဟူသော အမည်မှာ မြန်မာတို့က ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်နှင့် အရင်းအမြစ် အတိအကျကိုမူ မကြံဆ နိုင်ပေ။ ကမ်းယံဟူသော ဝေါဟာရ၊ ဗော်ညိုကျွန်းရှိ ဒယက်လူမျိုး တစ်မျိုး၏ အမည်ဖြစ်သော ကယန်ဟူသောဝေါဟာရ၊ တိဗက်-မြန်မာ အစုဝင်တို့ တရုတ်ပြည် တွင်ရှိစဉ် ခေါ်ဝေါ်သည့် ‘ချန်’ဟူသော ဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်သည့် အမည် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု အသီးအသီး ယူဆကြသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် အမျိုးအလိုက် မိမိတို့ ကိုယ်ကို ခေါ်ဝေါ်သော အမည်များရှိရာ ကရင်နီလူမျိုးတို့က မိမိတို့ကိုယ်ကို ကယားဟုခေါ်ဝေါ်၍ ကရင်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ထို ကယားဟူသောအမည်နှင့် များစွာ နီးစပ်လျက် ရှိပေသည်။

ပုဂံ ကျောက်စာတို့တွင် ကရင် ဟူသောဝေါဟာရကို များစွာ မတွေ့ရသော်လည်း စကြော၊ တောင်သူ အမည်များကို ကား ခပ်များများ တွေ့ရသည်။ ပုဂံ ရွှေကွင်းချ ကျောက်စာတွင် ‘ပုခြည်ခါဆီ ၃၈၊ ကရင် ထမိပြောက်’ ဟု ကရင်ထမီ ပြောက်ကို ဖော်ပြထား၏။

ကရင်အမျိုးကွဲသွားပုံ

ကရင်တို့တွင် တောင်ပေါ်ကရင် ကွင်းကရင်ဟု ၂ မျိုး ခွဲခြားနိုင်သည်။ ကွင်းကရင်တို့တွင် စကော(၅ သိန်းကျော်) ပိုး(၅ သိန်းမျှ)နှင့် ပအိုခေါ် တောင်သူထက်ဝက် (တစ်သိန်းမျှ)တို့ ပါဝင်သည်။ တောင်ပေါ်ကရင်တို့တွင် ကယားခေါ် ကရင်နီ၊ ဘွဲခေါ် ဘဂိုင်၊ ပရုံ၊ ကရင်ဖြူ၊ ပဒေါင်၊ ဂဲခိုး၊ ယင်းဘော်၊ ယင်းတလဲ၊ ဇယိန်း၊ မော်နေဘွားနှင့် ထက်ဝက်ကျော်သော ပအိုခေါ် တောင်သူတို့ပါဝင်သည်။ တောင်ပေါ်ကရင်တို့မှာ လူဦးရေများလှပေ။ ကယား (၃၁၅၀၀)၊ ပဒေါင် (၁၆၅၀၀)၊ ကရင်ဖြူ (၁၅၅၀၀)နှင့် တောင်သူ (တသိန်းကျော်)တို့သာလျှင် လူဦးရေအတော်အတန် များပေ သည်။

ယိုးဒယားနိုင်ငံရှိ ကရင်တို့မှာ ပိုးနှင့် ဘွဲခေါ် ဘဂိုင် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ကြသည် ယိုးဒယားနိုင်ငံ အနောက်ဘက်နှင့် အနောက် တောင်ဘက် တောင်များပေါ်တွင် တွေ့ရ၍ မြန်မာနိုင်ငံမှ တစ်ဆင့် ရောက်လာသူများသာ ဖြစ်သည်။

ကရင်တို့၏ဖြစ်စဉ်

ကရင်လူမျိုးများ ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းသို့ ရောက်လာပုံကို သူတို့ ယုံကြည် ပြောဆိုကြသော ရှေးဟောင်းဒဏ္ဍာရီ တို့မှအပ၊ အတိအကျ ခိုင်လုံစွာ မသိရသေးပေ။ မူရင်း ဒေသမှာ တိဗက်-မြန်မာအစုဝင်တို့၏ မူရင်း ဒေသပင် ဖြစ်ခဲ့ဟန် တူ၏။ အချို့တိုင်းရင်းသားများဝင် ရောက်သည့် နည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက် ဒေသဆီမှ သံလွင်မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက် ဝင်ရောက်ခဲ့ ကြဟန်တူသည်။ အချိန်များစွာပို၍ မစောစောကမူ ကရင်တို့သည် မြန်တို့ထက် ဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းသို့ ရောက်လာသူများ ဖြစ်သည်။ ဝင်ရောက် လာရာတွင် ရှမ်းပြည်ကုန်းပြင်မြင့် အနောက်တောင်ပိုင်းလောက်တွင် အခြေစိုက်ပြီးနောက်၊ အခါအခွင့်နှင့်လျော်ညီစွာ ထိုဒေသဆီမှ အနောက် တောင်ဘက်နှင့် တောင်ဘက်ရှိ မြေပြန့်များသို့ တဖြည်းဖြည်း ဆင်းသက် နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြေပြန့်သို့ ဦးစွာရောက်သူတို့မှာ ပိုးများဖြစ်၍ သူတို့နောက်မှ စကောများ ဆင်းသက်လာသည်။ ပအိုခေါ် တောင်သူတို့မှာ ရွှေပြောင်း ဆင်းသက်ခဲ့ဖြစ်ရာ ထက်ဝက်မျှ မြေပြန့်သို့ ရောက်နေပေပြီ။

ပျူတို့၏နိုင်ငံဖြစ်သော သရေခေတ္တရာ ပျက်ခြင်းအကြောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ငစကောစစ်သည်များ လာပြီဟု ထိတ်လန့်သောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင် ကျမ်းတို့၌ ဆိုထားရာ ထိုငစကော စစ်သည်မှာ စကောကရင် စစ်သည်များလောဟု တွေးရန်ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ကုန်ပြီးနောက် တောင်ငူကို ကရင်အကြီးအကဲများ တည်ထောင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်တွင် ကရင်များရာဒေသကို ကရင်မြို့စား ရွာစား၊ စော်ကဲများ ခန့်အပ်ခြင်းဖြင့် ကရင်တို့အား ချီးမြှင့်ခဲ့ပေသည်။

ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု

မူရင်းအားဖြင့် ကရင်တို့မှာ နတ်စားကြ၏။ ကြက်ရိုးထိုးသည့် အလေ့အထကို ယုံကြည်ကြ၏။ (ကြက်ရိုးထိုးခြင်း- ရှု) အချို့မှာ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသည်။ ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဆရာများ ရောက်ရှိလာပြီး နောက်သော်၊ လူများစု မြန်မာတို့၏ လျစ်လျူရှုခြင်းကို ခံရသော ကရင်အချို့တို့သည် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒ ပိုဏ်းအမျိုးမျိုးတွင် သက်ဝင်ယုံကြည်လာကြ၏။ ကရင်ရှေးဟောင်း တေးများတွင် ‘ယွာ’ဟုခေါ်သော ဘုရားရှိပုံ၊ ယွာက ကမ္ဘာ ကို ဖန်ဆင်းပုံ၊ ကရင်တို့၏ ညီငယ်ဖြစ်သော လူဖြူတို့သည် မိမိတို့ ထံသို့ ကျမ်း စာအုပ်များယူလာမည်၊ ကျမ်းစာအုပ်များ ရရှိပြီးလျှင် ကရင်တို့ ကြီးပွား တိုးတက်မည်၊ ဟူသောအချက်တို့ ပါဝင်လေရာ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်

ဗြိတိသျှတို့၏ ပထမနယ်ချဲ့စစ်အပြီး ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီတို့ ဗြိတိသျှတို့ လက်တွင်းသို့ကျဆင်း၍ ခရစ်ယာန် သာသနာပြု လူဖြူများနှင့် ပိုမိုနီးကပ်စွာ စတင် တွေ့ဆုံကြရာ၌၊ ရှေးတ ဘောင်အရ ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ သည့်အတိုင်း ကရင်တို့အတွက် ခရစ်ယာန်သာသနာ ပြု ခြင်းမှာ များစွာလွယ်ကူ အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ခုလုံးကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက် ပြီးသည့်နောက် ခွဲခြား အုပ်ချုပ်သည့် နည်းစနစ်အရ အုပ်ချုပ်လာခဲ့ရာတွင် ဗြိတိ သျှတို့သည် ခရစ်ယာန် ဖြစ်လွယ်သည့် ကရင်တို့ကို များစွာ အခွင့်အရေးပေးသဖြင့် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒီ ကရင်ဦးရေမှာ ပိုမိုတိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ခရစ်ယာန် သာသနာပြုတို့တွင် အမေရိကန်မှ နှစ်ခြင်းသာသနာပြု၊ အင်္ဂလိပ်ရေဖျန်း သာ သနာပြုနှင့် ဗရင်ဂျီသာသနာပြုတို့ ပါဝင်ကြသည်။ စကော ကရင်တို့တွင် အမေရိကန် နှစ်ခြင်းဂိုဏ်း ထွန်းကား၍ တောင်ပေါ် ကရင်တို့တွင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်း ထွန်းကားသည်။ ယုံကြည်မှု အသစ်အဆန်းအဖြစ် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒ ရောက်ရှိလာ လင့်ကစား ကရင်ဦးရေ ၁၃၀၀၀၀၀ ကျော်တွင် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒ သက်ဝင်ယုံကြည်သူ ၂၀၀၀၀ မျှသာ ရှိလေသည်။ ကျန် ၁၁သိန်းကျော်မှာ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ များနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူများ ဖြစ်သည်။

၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် ဘိုးပိုင်ဆံ ဆိုသူ ကရင်အမျိုးသားတစ်ဦး ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ၊ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒနှင့် ကရင်တို့ ရိုးရာ ကိုးကွယ်သည့် ယုံကြည်မှုတို့မှ ကောင်းနိုးရာရာတို့ကို စုပေါင်း ၍ ဘာသာသစ် တစ်ခုကိုတီထွင်ခဲ့၏။ ကိုစံရီနှင့် တောင်ငူမှ ခလီဘိုးပါဆိုသူ တို့သည်လည်း အလားတူ ယုံကြည်မှု အသစ် များ ကို တီထွင်ခဲ့ ကြသည်။ ခလီဘိုးပါး ၏ယုံ ကြည်မှု အသစ်အဆန်းကို စောဂျွန်ဆင် ဒီပိုးမင်းက ဆက်ခံ၍ တိုးတက် ပျံ့နှံ့ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့

လူမျိုးတိုင်းတွင် မိမိတို့ တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ဆိုင်သော နှစ်သစ်ကူးနေ့များ ရှိစမြဲ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ကရင်အမျိုး သားများ အဖို့တွင် လည်းကရင် နှစ်သစ်ကူးနေ့ ဟူ၍ ရှေး ပဝေဏီကပင် ရှိခဲ့သည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နှစ်သစ် ကူးနေ့မှာ ပြာသိုလဆန်း တစ်ရက်နေ့ ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့တွင် ကရင်အမျိုးသားများသည် မိမိတို့၏ တောင်ယာပဲခင်းမှ ရသော စပါးနှင့် အခြားအသီးအနှံများကို ချက်ပြုတ်၍ စားဦးစားဖျား များကို လူကြီးမိဘ ဆရာသမားများအား ကန်တော့ ကြံပြီးလျှင် မိတ်သင်္ဂဟများနှင့် ပျော်ပါးစွာ စုရုံး စားသောက်ကြသည်။ ထိုနှစ်ကူးနေ့ မင်္ဂလာအခါတွင် တစ်နှစ်တွက် ဝမ်းစာများကို ကျီသွင်းသိုလှောင်ခြင်း၊ လွန်ခဲ့ သည့်နှစ်က သေဆုံးသော လူသေအလောင်းများကို မီးသီဂြိုဟ်၍ ပြာများကိုဆောင်းဦး လေရှူးတွင် လွှင့်ကြဲ ဖျောက်ဖျက်ခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ပြုလုပ် လေ့ရှိကြသည်။

စာပေနှင့်ဘာသာစကား

ခရစ်ယာန် သာသနာပြုများ မရောက်မီ ကရင်လူမျိုးတို့ အနက် ပအိုတောင်သူ တို့၌သာ ကိုယ်ပိုင်စာပေ ရှိခဲ့သည်။ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်လောက်က ဒေါက်တာဝိတ်ခေါ် အမေရိကန် နှစ်ခြင်း သာသနာပြု ဆရာတစ်ယောက်သည်ဂျိုင်းမြစ် ပုမ်းရှိ ကရင်အမျိုးသားတို့အား ခရစ်ယာန်အယူဝါဒကို ဟော ပြောစဉ်တွင် စကောကရင် စကားကို စာဖြင့် စထွင်ရေးသား ခဲ့၏။ ရေးသားရာ၌ မြန်မာ အက္ခရာများကို အသုံးပြုခဲ့၏။ ဤသို့ ခရစ်ယာန် အယူဝါဒဆိုင်ရာ ကျမ်းများ စကော ကရင် ဘာသာဖြင့် ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ပေသည်။ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာမေဆင်ခေါ် အမေရိကန်သာသနာ ပြုဆရာသည် ထားဝယ်မြို့၌ ‘မိုးသောက်ကြယ်’ ဟူ

ပိုးကရင်အမျိုးသမီး။

စကောကရင်အမျိုးသမီး။

ပိုးကရင်အမျိုးသား။

စကောကရင်အမျိုးသား။

သောအမည်ဖြင့် စကောကရင် သတင်းစာတစ်စောင်ကို ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ထိုသတင်းစာကို ဂျပန်တို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သည်အထိ နှစ် ၁၀၀နီးပါး ထုတ်ဝေ ခဲ့သည်။ ပိုးကရင်စာကို စတင်သူမှာ မစ္စတာ ဗရေတန်ဖြစ်၍ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်လောက်က ဖြစ်ပေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကရင်စကားမှာ တိဗက်-မြန်မာ အစုတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ စကားအားလုံးမှာ တစ်လုံးချင်း အသံထွက်၍အချို့ပါယ်ရှိသည်။ ပြောဆိုရာတွင် အာလုပ်သံပါ၍ အသံမှာ ၆ မျိုးရှိတတ်သည်။ ဝါကျအထား အသို့မှာ မွန်နှင့် အင်္ဂလိပ် စကားမှာ ကဲ့သို့ ကတ္တား၊ ဝါစက၊ ကံ အစဉ် အလိုက် ဖြစ်သည်။ ပိုးစကားမှာ စကောစကားထက် နာသိက အသံပိုများ၏။ အသံတို၍ စူးသည်။ စကောနှင့်ပိုး စကား ၁၄ လုံးတွင် ၁၃ လုံး မှာ 'ခါတ်' အတူတူပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ပအို (တောင်သူ) စကားမှာ ပိုး စကားနှင့် ပို၍ နီးစပ်သည်။ ကတောင်ပေါ်မခြား ကရင်စကားတို့မှာ တပြေးတည်း တူညီသောအချက်ရှိသော်လည်း ကွင်းကရင်အချင်းချင်း သော်လည်းကောင်း၊ တောင်ပေကရင် အချင်းချင်းသော်လည်းကောင်း ကွင်းကရင်နှင့် တောင်ပေါ်ကရင်သော်လည်းကောင်း၊ အမျိုးမတူပဲ မိမိတို့ ဘာသာစကားအရ ပြောဆိုလျှင် နားလည်ရန် ခဲယဉ်း ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကရင် စကားတို့မှာ မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ ထားဝယ်၊ အင်းသားစကားတို့ကဲ့သို့ ဘာသာတူ အသံကွဲ မဟုတ်ဘဲ အခြေခံတူသော်လည်း ဘာသာကွဲနေသော စကားမျိုးများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

ကရင်အမျိုးများ

လူဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သော စကောကရင်တို့မှာ ရမည်းသင်း ခရိုင်မှ တောင်ဘက် မြိတ်ခရိုင်အထိ အများဆုံးတွေ့ရသည်။ ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းပေါ်ဒေသတွင်လည်း အနှံ့ အပြား ရှိသည်။ ဒုတိယ လူဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သော ပိုးကရင်တို့၏ အချက်အခြာဒေသမှာ ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသဖြစ်၍ ထိုဒေသတွင် စကောကရင်တို့ထက် ၂ဆ များသည်။ ပိုးကရင်တို့တွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများသည်။ တတိယအများဆုံးဖြစ်သော ပအိုခေါ် တောင်သူ ကရင်တို့မှာ လူဦးရေ ၂၂၆၀၀၀ မျှ ရှိ၍ ထက်ဝက်ကျော်မှာ တောင်ပေါ်ကရင်အဖြစ် ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်းနှင့် အနောက်တောင်ပိုင်း တောင်ကုန်းဒေသများတွင် ရှိနေသေး၍၊ ထက်ဝက်မျှမှာ တောင်ဘက် သထုံခရိုင်၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်ထိ ပျံ့နှံ့ကာ ကွင်းကရင် ဖြစ်နေကြလေပြီ။ တောင်သူတို့မှာ များသော အားဖြင့် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဖါသိဖါသာ မနေတတ်၊ ရှက်ကြောက်ခြင်း တည်လွန်းခြင်း မရှိဘဲပေါ်

ရွေလှ၍ လွယ်ကူစွာ ဆက်ဆံနိုင်သူများဖြစ်သည်။ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်၍ သတ္တိရှိပြီးလျှင် ပင်ပင်ပန်းပန်းလုပ်ကိုင် စားသောက်သူများ ဖြစ်၏။ ကိုယ်ပိုင် ယဉ်ကျေးမှုရှိ၍ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။

တောင်ပေါ်ကရင်တို့တွင် အရေးပါလှ၍ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လျက်ရှိသော သူတို့မှာ ကယားများ ဖြစ်သည်။ (ကယားလူမျိုး-ရှု)

အမျိုးသမီးတို့ လည်ပင်းရှည်မှ လှသည်ဟု ယုံကြည်၍ လည်ပင်းရှည်အောင် ကြေးရွေးများကို တစ်ခွေပြီး တစ်ခွေဆင့်၍ လည်၍ ရစ်ပတ်တန်ဆာဆင်ကြသည့် အလေ့အထ ရှိသော ပဒေါင်တို့သည် တောင်ငူအရှေ့ဘက်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်းဒေသ စပ်ကြားတို့တွင်ပျံ့နှံ့ နေထိုင်ကြသည်။ ဖေါ်ရွှေ၍ ပင်ပန်းစွာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသည်။

ပကူးတို့မှာ ဘာသာစကားတွင် စကောကရင်နှင့် နီးစပ်သည်။ လူဦးရေ ၈၅၀၀ ကျော်ရှိ၍ တောင်ငူနယ် တောင်များနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတို့၌ တွေ့ရသည်။

ပကူးတို့မှာ ဘာသာစကား၌ စကော ကရင်တို့နှင့် နီးစပ်အနွယ်တူသော တောင်ပေါ် ကရင်တစ်မျိုးမှာမော်နေဘွား တို့ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၁၀၀၀ ကျော်မျှသာရှိ၍ တောင်ငူခရိုင်တောင်များပေါ်တွင် တွေ့ရသည်။

တောင်ပေါ်ကရင် တစ်မျိုးဖြစ်သော ပရဲတို့မှာ လူဦးရေ ၆၅၀၀ ကျော်ရှိသည်။ ကယားပြည်နယ်၊ ဘောလခဲ၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနယ်များနှင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း မိုးမြို့နယ်တို့၏ အနောက်ဘက် တောင်ငူခရိုင် အရှေ့ဘက်နှင့် မြေလတ်တောင်ဘက် စပ်ကြားတွင်ရှိသော တောင်ထူထပ်သည့် ဒေသတွင် စတုရန်းမိုင် ၆၀၀ အတွင်း ပျံ့နှံ့ နေထိုင်ကြသည်။ ပရဲတို့ကိုလကူး ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မနမနော၊ တောင်ပိုင်းပရဲ၊ မြောက်ပိုင်းပရဲဟု ၃ မျိုးကွဲသည်။ မနမနောတို့မှာ ပရဲနှင့် ကယားတို့မှ ပေါက်ဖွားသူများ ဖြစ်ဟန်တူ၏။ တောင်ပိုင်းပရဲတို့မှာ စားရေး သောက်ရေး မလုံလောက်သဖြင့် ကြိုလှို၍ စားရေး သောက်ရေး လုံလောက်စွာ ရရှိသော မြောက်ပိုင်းပရဲ တို့မှာ သန်စွမ်းကြသည်။

တောင်ငူခရိုင် တောင်များပေါ်တွင် တွေ့ရသော ကရင်တစ်မျိုးမှာ ဘွဲတို့ဖြစ်ကြသည်။ မိမိတို့ကိုယ်ကို ဘဂိုင်ဟုခေါ်ကြ၍ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်၌လည်း တွေ့ရသည်။ လူဦးရေ ၆၀၀၀ မျှရှိ၍ ပရဲများ၊ ကရင်ဖြူများနှင့် နီးစပ်အနွယ်တူသူများ ဖြစ်သည်။

ကရင်ဖြူခေါ် တောင်ပေါ်ကရင် တစ်မျိုးကို တောင်ငူခရိုင်ရှိ တောများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။ မြောက်ဘက် ရမည်းသင်းခရိုင်ရှိ တောင်များတွင် လည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက် ကယားပြည်နယ်အထိ လည်းကောင်း၊ ပျံ့နှံ့နေထိုင် ကြသည်။ ကရင်ဖြူတို့တွင် ဘွဲကို တစ်ခါ တစ်ရံ ထည့်သွင်း တတ်ကြသည်။

ကရင်လူမျိုး

ဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ ပေါင်းလောင်း ဖြစ်ပုံရိပ် လွယ်လုံတွင် လည်း တွေ့ရ၏။ မဲပုခေါ် ကရင်ဖြူတို့ကို ပျဉ်းမနား အရှေ့မြောက်ဘက် တောင်များပေါ်တွင် တွေ့ရသည်။ သူတို့၏ အသွင်အပြင်မှာ တောင်သူတို့နှင့် ပို၍တူ၏။ လူဦးရေ ၄၀၀၀မျှ ရှိသောဇယ်န်းတို့ကို ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း မြောက်ဘက် လွယ်လုံနှင့် တောင်ဘက် မိုးမြို့တို့၏ နီးစပ်ရာရှိ ရွာပေါင်း ၂၆ရွာ၌ တွေ့ရသည်။ အချို့မှာ တောင်သူတို့၏ ထုံးစံလေ့ကိုလိုက်နာ၍ အချို့မှာ ပလောင်၊ ဝတို့နှင့် သွေးနှောဟန်ရှိသည်။ သူတို့ကို ခေါင်းတို၊ ကွန်ဆောင် သို့မဟုတ် ဆောင်တုန်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ခေါင်းတိုဟု ခေါ်ခြင်းမှာ နားနှစ်ဖက် အပေါ်လောက်ရှိ ခေါင်းအောက်ပိုင်းက ချန်လှပ်၍ ဦးပြည့်ရိတ်သော အလေ့အထ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ သူတို့မှာ လိပ်ကိစ္စတွင် အရှက်အကြောက်ကြီးလှ၏။ သို့ဖြစ်၍လည်း အပျိုဟိုင်း လူပျိုဟိုင်း အများပင်ရှိ၍ အိမ်ထောင်ရေးစည်းကမ်းမှာ ဆန်းကြယ်လှ၏။

တောင်ငူ အရှေ့ဘက် လိပ်သိုတောင်ရှိ ကိုစပလို တွင် တွေ့ရသော တောင်ပေါ် ကရင်တစ်မျိုးမှာ ဂဲခိုးဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်း၌လည်းတွေ့ရသည်။ လူဦးရေ ၄၀၀၀ မျှသာ ရှိ၍ ပဒေါင်၊ ယင်းဘော်တို့နှင့်အနွယ် တူဟန် ရှိ၏။

မိုးဘွားဟူသော တောင်ပေါ် ကရင်တစ်မျိုး ရှိသေးသည်။ သူတို့ အကြောင်းကို ကောင်းစွာ မသိရသေးပေ။ တောင်ငူခရိုင် သံတောင်၌ တွေ့ရ၏။

လူဦးရေ ၉၀၀ မျှသာရှိသော တောင်ပေါ် ကရင် တစ်မျိုး ဖြစ်သည့်ယင်းဘော်တို့ကို တောင်ငူခရိုင် လိပ်သိုတောင် များပေါ်ရှိ ယာဒိုနှင့် ကယားပြည်နယ်တို့တွင် တွေ့ရ၏။

လူဦးရေအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဆင့်အတန်း အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း ကရင်လူမျိုးတို့မှာ တိုက်လျက်ရှိသော သူများ ဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့်ခရစ်ယာန်အယူဝါဒီ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သော သူတို့မှာ စာပေတို့ကို လေ့လာသင်ကြားသူများ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် သာမန် အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း တို့အပြင် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး ကာကွယ်ရေးဖက်၌ လည်းကောင်း၊ အခြားဌာနများ၊ လုပ်ငန်းများတို့၌လည်းကောင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက် အမှုထမ်း လာခဲ့ကြလေပြီ။

ကရင်လူမျိုးတို့မှာ ဖါသိဖါသာ နေတတ်ခြင်း၊ ရိုးသား၍ သစ္စာရှိခြင်းစသော ဂုဏ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မြီးကျူးခြင်းခံရသော သူများ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သွေးခွဲစနစ်၏ မြောက်ထိုးပင့် ကော် ပြုခြင်းကိုခံရသောကြောင့် ခေတ်ပညာတတ်လင့် ကစား အမြင်မကျယ်သော ကရင်အချို့တို့၏ လမ်းလွှဲ လိုက်မှုကြောင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ တော်ကိုတော်လှန် ပုန်ကန်သော ကရင် ပုန်ကန်မှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ တွင် ပြည်ထောင်စုအတွင်း ကရင်ပြည်နယ် သတ်မှတ်

ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်တို့၏ ဗောဓိပင်ပင့်ပွဲမှ ယိမ်းအက

ထား ပြီးဖြစ်ခြင်း၊ ကရင်ပြည်နယ် အကောင်အထည် မဖော်မီ ကတည်းကပင် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ကာကွယ်ရေး ဖက်ရှိ အချက် အခြာနေရာများတွင် သာမက ဝန်ကြီးအဖွဲ့၌ပင်လျှင် ကရင် အမျိုးသားတို့အားအခွင့်အရေး ပေးထားခြင်းတို့ပင် ရှိလင့်ကစား၊ ကောအင်ဒါအို အမည် ခံ ကရင်သူပုန်တို့သည် လူဦးရေအားဖြင့် မဆိုစလောက်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ နိုင်ငံစည်ပင်ရေး လုပ်ငန်းတို့၏ အရှိန်ကို ဟန့်တားနိုင်လောက်အောင် အနေနှင့်အယုက် ပေးခဲ့ကြ၏။ အခြား တိုင်းရင်းသားများသာမက ကရင် အမျိုးသားတို့လည်း နစ်နာဆုံးရှုံး ခဲ့ရ၏။ ဤသို့ဖြင့် နာမည်ကောင်းရထားသော ကရင်လူမျိုးတို့၏ သမိုင်းတွင် ဤကြေကွဲဝမ်းနည်းဖွယ် ကောင်းလှသော အစဲစက်ကြီး စွန့်ခဲ့ရ၏။

ကရင် လူနည်းစုတို့၏ ဖောက်ပြန်မှုကို ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်သည်နိုင်ငံနင်းစွာ နှိမ်နင်းခဲ့၏။ ပုန်ကန်သူတို့မှာ ကရင်လူနည်းစု ဖြစ်ရကားသစ္စာရှိ ကရင်လူမျိုးများစု၏ အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးကို မထိခိုက်စေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အခြေခံ ဥပဒေတွင် လျာထားသည့်အတိုင်း ကရင်ပြည်နယ် ကို သတ်မှတ်ပြီးလျှင် တိုးချဲ့ပေးခြင်း၊ ကရင်တို့ ရရှိသော အခွင့်အရေးများကို ဆက်လက်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် နိုင်ငံတော်သမိုင်း တစ်လျှောက်လုံး ခိုးတူပေါင်ဖက် လက်တွဲနေခဲ့သော ကရင်တို့အား အခြားပြည်ထောင်စုသားတို့နှင့် တူပူး တပေါင်းတည်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် ဖန်တီး နိုင်စွမ်းခဲ့ပေသည်။(ကရင်ပြည်နယ်-ရှု)။ ဦးဘရှင်

ကရင်သြသံ ။ ။ကရင်သြသံမှာ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ဘာသာဘာဝ ပြောဆို ဟစ်ကြွေးသော အသံများကိုမှီ၍ သာယာဖွယ် ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသော မြန်မာသီချင်းကြီး အဖွဲ့အနွဲ့ တစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ ထိုသီချင်းမျိုးကိုဇာတ်

သဘင်များတွင် ကရင်လူမျိုးများ အကြောင်းကို ကပြရာ၌ ထည့်သွင်း တီးမှုတ် လေ့ရှိသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့ စာသားမှာလည်း ကရင် လူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စပ်ဆိုင်သည့်အကြောင်း အရာများသာ အများဆုံးပါဝင်သည်။

မြန်မာ သီချင်းကြီးများတွင် အသံကို ရှည်ကြာစွာ ဆွဲငင်၍ သီဆိုရသော သီကီသံ၊ အလောင်းပိုက်၊ တပ်ပို့၊ စသော သီချင်းများနှင့် သီဆိုပုံချင်း အနည်းငယ် ဆင်တူ သော်လည်း ကရင်ဩသံတွင် တီးကွက် အသစ်အဆန်းများ ဖွဲ့သွင်း ပါရှိသဖြင့် အသံရှည် သီချင်းသစ် တစ်မျိုးဖွယ် ဖြစ်နေ လေသည်။ ကရင်ဩသံကို မြင်စိုင်း သို့မဟုတ် ငါးပေါက်သံ ထီးသံစဉ်ဖြင့် သီဆို တီးမှုတ်လေ့ရှိသည်။

ကရင်ဩသံများသည် ကုန်းဘောင် မင်းတရားကြီး လက် ထက်တွင်မှစတင် ပေါ်ပေါက် လာခဲ့သည်ဟု ယူဆရပေသည်။ မဟာဂီတ ကျမ်းများတွင် ရှေးဟောင်း ခေတ်များက ကရင် ဩသံများကို မတွေ့ရှိရပေ။ ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းလက်ထက် သာယာဝတီဦးပိုင်းရေး ကရင်ဩသံ အချို့ကိုသာ တွေ့ရှိရသည်။ ထို ကရင်ဩသံများကို တောလား၊ ကရင် ဩ လွမ်းသံဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဩသံမှာ အသံ ဩ၍ သီဆိုရခြင်းကြောင့်ပင် ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်၏။ တော လားဟု ဆိုရလောက်အောင်ပင် တောသဘာဝများကို သရုပ်ဖော်ထားကြောင်း တွေ့ရလေသည်။

တွေ့ရှိရသမျှ ကရင်ဩသံများမှာ 'တကျော့မှုံပြာ' အစချီ ဩသံနှင့်၊ မြိုင်တန်းမှောင်ဝေလေး၊ အစချီဩသံ များ ပင် ဖြစ်သည်။ ထို ဩသံများကိုမသီဆိုမီ ခြေဆင်း နိဒါန်းသဖွယ် ရှေးဦးစွာ သီဆိုလေ့ရှိသော 'တောင်ယာတော လယ်' အစချီ ခွန်းထောက်သဖြန် တစ်ပုဒ်လည်းရှိ၍ ကရင် သဘာဝဘွဲ့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဇာတ်သဘင်များတွင် သီဆို တီးမှုတ်ဖန်များ၍ အများနှုတ် ငုံ့ရမတတ်ရှိနေသော မြိုင်တန်းမှောင်ဝေလေး အစချီဩသံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ထိုဩသံမှ အသံဩဆိုရသော အေ' ကာရန်စကားလုံးများနှင့် ကရင်လူမျိုးတို့၏ သဘာဝကို သတိပြု မှတ်သားသင့်ပေသည်။ ဩသံအားလုံး၏ မူသေ တေးသွားကား မရှိပေ။ တစ်ပုဒ်လျှင် တစ်မျိုးစီ အသံမှတ်၍၊ ပတ်ပျိုး၊ ယိုးဒယားတို့ကဲ့သို့ တီး မှုတ်ရလေသည်။

မြိုင်တန်းမှောင်ဝေလေး

မြိုင်တန်းမှောင်ဝေလေး။ တောင်သေလာကျော၊ လွမ်းဘွယ်တော၊ သာခွားပေါ။ တို့တောင်ယာတောမှာ၊ လွမ်းဘွယ်တွေပေါလှပါသလေး။ အဝေး။ ။

ဟော်နန်းဗွေဌ၊ တို့တောင်သူလေ။ ဝေ-စုလို့ရုံး။ (ဘာ သာထုံး၊ ခေါင်ရေသုံး)။ တို့တောင်ယာကုန်း မှာ-လေ။ (တုံးကျည်ပွေကို အခါခါ၊ ခုန်ကြတို့ဘာသာ-သာ)။

(ပျော်စရာလေခင်းခင်း၊ လာဟော့သူငယ်ချင်းချင်း)။ (သိုင်းနင်းလေဟန်ချို၊ ပျော်တဲ့နန်းဖေ့ရီ)။ (ကြွေ တွေစီ၊ ဝတ်အင်္ကျီ၊ ဆင်ဆင်သည်၊ ယဉ်ယဉ်သည်)။ တွဲဘက်လို့ တို့နှလုံးမှာ -ဝေ။ ခုန်အုန်းမည်လေး၊ သူငယ်ချင်း တို့ရေ-အဝေး။ ။

ရိုးမီးထိန်လွင်လေး။ ကွင်းပြင်လယ်ကွင်း၊ ပျိုးစရာရှင်း။ ရိုးတာကန်သင်း။ တို့တောသူလေလေ-တောင်သူ၊ တို့ တောင်သူ ချင်းရယ်လေ-အဝေး။

ရောင်သင်းမြေကြူလေလေး၊ ရိုးကမူတန်း၊ တဲရာစခန်း၊ လှဲတာလမ်း၊ လုပ်ကိုင်ရာ၊ တလင်းပြန့် ညီစွာလေ့စင်မှာ၊ သုံးချောင်းဆိုင်ကာ၊ မျိုးရိက္ခာလှမ်းတယ်လေ-အဝေး။ ။

တောတန်းတောင်ခြေလေး။ ဝါကြိမ်တွေနှော၊ သခွား ဖရုံပေါ၊ စားမကုန်ပေါ၊ အိုလွန်သာမော့ဘွယ်လေး- အဝေး။

ဖော်နှောစုံလင်လေး။ နှစ်စဉ်ပျော်မြဲ၊ ရိုးကောက်ပွဲ၊ ဖြိုး မောက်ကဲ၊ မြိမ့်မြိမ့်သံလို့ ဆူဆူငြာငြာ။ ခေါင်ရေအိုးနှင့် တောင်ရိုးသာသာ၊ အစာရေစာပေါပေါ၊ တို့ဆီလွန်ဝပြော ပြော၊ အိုယာတောလယ်လေ-အဝေး။

ကရိုင်းမီးယားနယ်

။ ။ ဥရောပနှင့် ရုရှနယ်နမိတ်ရှိ ပင်လယ် နက်အတွင်းသို့ မြောက်ဘက် ကမ်းခြေဘက်မှ ထိုးဝင်လျက် ရှိသော လေးထောင့်သဏ္ဍာန် ကျွန်းဆွယ်ကလေးမှာ ကရိုင်းမီးယား ကျွန်းဆွယ် ဖြစ်၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၉၅၅ ဖြစ်၍၊ ကုန်းမကြီးနှင့်ဆက်လျက် ရှိသော ပေးရေးကော့ကျွန်းဆက်ကလေးသည်သုံးမိုင်ခန့် သာ ကျယ်၏။ လေးထောင့်ပုံရှိ ကျွန်းဆွယ်၏ အရှေ့ ဘက်ထောင့် မှ ထိုးထွက်နေသော ကျွန်းဆွယ်ကလေးသည် ရုရှနိုင်ငံနှင့် ထိလုမတတ် ရှိနေ၍၊ ပင်လယ်နက်နှင့် အေးဇော့ ပင်လယ် တို့ကို ပိုင်းခြားထားသကဲ့သို့ရှိ၏။ ယခုအခါ မြောက်ဘက်မှ ကျွန်းဆွယ် ကို ဖြတ်၍ တူးမြောင်း ဖောက်လုပ်ထားသော

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ယော်လတာမြို့၌ တွေ့ဆုံခဲ့ကြသော မဟာ မိတ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ၃ ဦး - ချာချီ၊ ရူးစဗဲနှင့် စတာလင်

ကရိုင်းမီးယားနယ် ပင်လယ်နက်ကမ်းခြေရှိ ကျန်းမာရေးအတွက် အပန်းဖြေခန်းဖြစ်သော ယော်လတာဆိပ်ကမ်းမြို့

ကြောင့်၊ ကရိုင်းမီးယားမှာ ကျွန်းကလေး တစ်ကျွန်း ဟုပင်ခေါ်ဆို နိုင်ပေသည်။ အရှေ့တောင်ဘက် ကမ်းခြေတစ် လျှောက်တွင် တောင်တန်းများရှိ၍၊ မြောက်ပိုင်းမှာ မြေခိုခိုများ ဖြစ်သည် ရာသီဥတု ကောင်း မွန်၍ စိုက်ပျိုးရေး အောင်မြင် ဖွံ့ဖြိုးသည်။ ကျွန်းဆွယ် တစ်ခုလုံး ၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းသော မြေကွက်များတွင် ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင် လျက် ရှိ၏။ ဆောင်းတွင်းစိုက် ဂျုံ၊ မုယောစပါးနှင့် မြင်းစားဂျုံ တို့မှာ အဓိက အသီးအနှံ ဖြစ်ကြ၍ နွေရာသီတွင် ပြောင်းမှာ အဓိကအသီးအနှံ ဖြစ်၏။ စပျစ်ခြံများ၊ ဆေး၊ ဖရုံ၊ သခွား၊ နှမ်း၊ ဝါဂွမ်း နှင့် ဘီသွာ လျှော် (နှမ်းချပ်လျှော်) များကိုလည်း ရာသီအလိုက် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင် ကြသည်။ စားကျက်ကောင်း များရှိသဖြင့် သိုးများ၊ မြင်းများ အကြီးအကျယ် မွေးမြူ ကြ၏။

အရှေ့ဘက်သို့ထိုးထွက်နေသော ကျွန်းဆွယ်ပေါ်ရှိ ကတ်ချ မြို့တွင် သံများတူးဖော်ရရှိ၍ ယူကရိန်းနယ်ရှိ အလုပ်ရုံ များသို့ တင်ပို့သည်။ ယူပတိုးရီးယား မြို့အနီး ဆက်ရေအိုင် တွင် ဆားချက်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ထွန်းသည်။ ကမ်းခြေ တစ် လျှောက်တွင်လည်း တံငါလုပ်ငန်းများတွင်ကျယ်သည်။ သ ဘော်တည်ဆောက်သော လုပ်ငန်း၊ ဂျုံကြိတ်လုပ်ငန်း၊ သံမဏိ လုပ်ငန်း၊ ယိုနှင့်သနပ်လုပ်ငန်း၊ စည်သွပ်လုပ်ငန်း၊ သားရေ လုပ်ငန်းနှင့် သိုးမွေးလုပ်ငန်းများ ရှိသဖြင့် နယ်မြေကျဉ်းသ လောက် လုပ်ငန်းတွင် ကျယ်ပေါများပေသည်။ မြို့ကြီးများ မှာ မြို့တော်ဖြစ်သော ဆင်ဖါရီပိုမြို့အပြင်၊ အကောင်းဆုံး

သော ဆိပ်ကမ်းမြို့နှင့်ရေတပ်စခန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ဆီဗတ်စတို ပို၊ ကျန်းမာရေးအတွက် အပန်းဖြေရာ မြို့လည်းဖြစ် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက မဟာမိတ်တို့၏ ခေါင်းဆောင်ကြီး များ ၁၉၄၅ခုနှစ်တွင် တွေ့ဆုံစည်းစေး ဆွေးနွေးရာမြို့လည်း ဖြစ်သော ယော်လတာနှင့်ယူပတိုးရီးယား၊ သီယိုဒိုရှားနှင့် ကတ်ချစသော အခြားဆိပ်ကမ်းမြို့များ ဖြစ်လေသည်။ ရုရှ ပညာဘက်မှ မြောက် ဘက်ရှိ ကျွန်းဆက် တစ်လျှောက် အရှေ့ပိုင်း ကတ်ချမြို့ အထိတစ်လမ်း၊ အနောက် မြောက်ပိုင်း ဆီဗတ်စတိုပို မြို့အထိတစ်လမ်း၊ မီးရထားလမ်းများဖြင့် ဆက် သွယ် ထားသည်။ ထို့ပြင် ယူပတိုးရီးယားမြို့သို့လည်း လမ်း ခွဲ တစ်ခုရှိ၏။ လူဦးရေမှာ ၇၆၀၀၀၀ ခန့် ဖြစ်လေသည်။

ဤကျွန်းဆွယ်တွင် ရှေးရှေး အခါက နေထိုင်ခဲ့သူများမှာ ကဲ့လူမျိုးများဖြစ်၍၊ ဘီစီ ၇ရာစုနှစ်အတွင်း ဆီသီယန်လူမျိုး တို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။ အချို့မှာ တောင်တန်းများတွင် ခိုဝင်နေထိုင်ကြရ၍၊ ကျန် နေသူများမှာ တောရီ လူမျိုးဟုတွင်သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ဂရိတို့လည်း ဝင်ရောက်နေထိုင်ခဲ့ကြပြန်၏။ အေဒီ ၂၅၀ပြည့် နှစ်တွင် ဂေါ့သလူမျိုးများ ဝင်ရောက် စိုးမိုးပြီးနောက် ၃၇၆ ခုနှစ်တွင် တဖန် ဟန်လူမျိုးများ၏ စိုးမိုးခြင်းကို ခံရပြန် သည်။ ၁၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မိုင်ဇင်းတိုင် ဂရိလူမျိုးတို့ စိုးမိုးခဲ့၍၊ ၁၂၃၇ ခုနှစ်တွင် မွန်ဂိုလူမျိုးများက ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၄၇၅ ခုနှစ်တွင် အေ့တိုမန်တရက်တို့က တိုက်ခိုက် သိမ်း ယူ၍ ထိုကျွန်းဆွယ်တစ်ဝိုက်တွင် အေ့တိုမန် အင်အားစုဟု

တန်ခိုးကြီးလာခဲ့ရာ၊ ၁၇၇၇ ခုနှစ်သို့ရောက်မှ ရှုတို့ကသိမ်းယူ၍ ရှု လက်အောက်ခံ ဖြစ်ရလေ သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် ရှုတို့၏ နယ်ချဲ့မှုအရင်းခံသော အယူဝါဒဆိုင်ရာ အရုပ် အထွေးကြောင့် ကရိုင်းမီးယားကျွန်းဆွယ်တွင် တူရကီနှင့် ရှုတို့ စစ်မက်ဖြစ်ပွားကြလေသည်။ တူရကီဖက်မှ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန် နှင့် ဆာဒင်းနီးယား(အီတလီ)တို့က ကူညီ၏။ ကျွန်းဆွယ်ပေါ်ရှိ အယ်လမာမြစ် ဗါလာကလာဗါနှင့် အင်ကာမန်အရပ်တို့တွင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားသည်။ ၁၈၅၆ခုနှစ်၌ ရှုတို့၏ အခိုင်ခံ့ဆုံး ခံတပ်မြို့ဖြစ်သော ဆီဗတ်စတိုပို ကျသောအခါ ကရိုင်းမီးယား စစ်ပွဲ အပြီးသို့ ရောက်လေသည်။ ထိုစစ်ပွဲနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော အကြောင်းအရာများစွာ ကျန်ရစ်ရုံမက၊ စစ်မြေပြင်၌ ဒဏ်ရာရသူများအား စွန့်စွန့်စားစား လိုက်လံပြုစုသော၊ မီးအိမ်ရှင်မခေါ် ဖလော်ရင့် နိုက်တင်ဂေး၏အကြောင်းသည်လည်း ဥဒါန်းတွင်ရစ်လေသည်။

ကရစ်ကက်ကစားခြင်း ။ ။ကရစ်ကက် ကစားခြင်းသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားကစားနည်းဖြစ်၍ ထိုကစားနည်းကိုပင် ဂုဏ်ယူကြလေသည်။ အင်္ဂလန်တစ်ပြည်လုံးနှင့်တကွ၊ ဩစတြေးလီးယား၊ နယူးဇီလန်၊ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများတွင် ကရစ်ကက်ကစားခြင်းသည် လွန်စွာ ခေတ်စားလျက်ရှိသည်။ ကရစ်ကက် ကစားခြင်းမှာ နွေရာသီ ပြင်ပကွင်း ကစားခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်၍၊ ညီညာသော ကစားကွင်းတွင် ကစားကြလေသည်။

ကရစ်ကက် ကစားကွင်းတွင် မြက်ခင်းကိုညီညာစွာ ညှိထား၍၊ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ၂၂ကိုက်အကွာတွင် ဝစ်ကက်တိုင်များကို စိုက်ထူထားသည်။ ဝစ်ကက်တိုင် တစ်ခုလျှင် ၂၇လက်မ အမြင့်ရှိသော သစ်သားတိုင်ဖြောင့် ကလေးသုံး တိုင်ပါ၏။ ထိုတိုင်ကလေးသုံးတိုင်ကို စီ၍ စိုက်ထားရာ၊ ပထမတိုင်နှင့် တတိယတိုင်မှာ ၈လက်မမှ ၉လက်မအထိ ကွာဝေး၍ ဒုတိယတိုင်မှာ အလယ်တည့်တည့်တွင် ရှိသည်။ တိုင်ကလေးများ၏ ထိပ်တွင် ၄လက်မစီရှည်သော ပွတ်လုံးတန်းကလေး ၂ခုကိုတင်၍ ဆက်ထားသည်။ ထိုတိုင်က လေးသုံးတိုင်ပါသောဝစ်ကက်တိုင်ကိုအလယ်တွင်ထားလျက် ၈ပေ၊၈လက်မရှည်သောမျဉ်းဖြူတစ်ကြောင်းကို ဖြောင့်တန်းစွာ ဆွဲထားသည်။ ဝစ်ကက်တိုင်၏ အရှေ့ပေ အကွာတွင်လည်း ပထမမျဉ်းကြောင်းနှင့် မျဉ်းပြိုင်ဖြစ်သော ဒုတိယ မျဉ်းကြောင်းတစ်ခု ဆွဲထားပြန်သည်။

ကရစ်ကက် ရိုက်ရာတွင် အသုံးပြုသော ဗက်တံကို မိုးမခသား ဖြင့် ပြုလုပ်၏။ အလျားမှာ ၃၈ လက်မ ထက် မပိုရချေ။ ဗက်တံ၏ လက် ကိုင်မှာ ၁၄ လက်မခန့်ရှည်၍ ကြိမ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ ဘောလုံး ကိုရိုက်ရသော ဗက်တံ အပြားမှာ ပြက် ၄ လက်မထက် မပိုရချေ။ များ သော အားဖြင့် ဗက်တံတစ်ချောင်းသည် အလေးချိန် ၂၁/၄ မှ ၂၃/၄ ပေါင်အထိရှိလေသည်။ ကရစ်ကက်ရိုက်ရာတွင် အသုံးပြုသော ဘောလုံးကို ဖျေဖြင့်ပြုလုပ်၍၊ အပြင်မှထူ၍ ခိုင်မာသော သားရေနီအုပ်၍ ချုပ်ထားသည်။ ဘောလုံး၏ အလေးချိန်မှာ ၅ ၁/၂ အောင်စမှ ၅ ၃/၄ အောင်စ အထိရှိသည်။

ကရစ်ကက်ကစားရာ၌ ဘောလုံးကန်သကဲ့သို့ပင်တစ်ဖက်လျှင် ၁၁ ယောက်စီ နေရ၏။ စတင်မကစားမီအသင်း

တောင်အာဖရိကအသင်းနှင့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်အသင်းတို့ ယှဉ်ပြိုင်ကစားကြသော ကရစ်ကက်ဗိုလ်လှပွဲ

ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးက မျောက်ပန်းလှန်၍ အလှည့် ရွေးရသည်။ တစ်ဖက်က ဗက်တံဖြင့်ရိုက်သည့် အလှည့်ကိုယူမည် ဆိုလျှင် ကျန်တစ်ဖက်က ဘောလုံးပစ်သည့် အလှည့်ကိုယူရသည်။ ဗက်တံကိုင့်၍ ရိုက်မည့်သူသည် ခြေသလုံးမှဒူးခေါင်းအထိ ဖုံးနေသော ဒူးကာများနှင့် လက်အိတ်များကို တပ်ဆင်၍ ဝစ်ကက်တိုင်တွင် စောင့်နေရ၏။ ထိုအခါတစ်ဖက်မှလူက တစ်ခြားဝစ်ကက်တိုင်၏ နောက်မှနေ၍ ဗက်တံကိုင့်ထားသူဘက်သို့ ဘောလုံးကို ပစ်ရသည်။

ဗက်တံကိုင့်ထားသူ၏ တာဝန်မှာ တစ်ဖက်မှပစ်လိုက်သော ဘောလုံးသည် မိမိစောင့်နေသည့် ဝစ်ကက်တိုင်ကို မထိမှန်စေရန် လက်ထိရှိဘက်တံနှင့်ဆီး၍ ရိုက်ပြီးလျှင်၊ မိမိရိုက်လိုက်သော ဘောလုံးကို တစ်ဖက်မှ ကစားသူများက လှမ်း၍ဖမ်းနိုင်မီ အခြားဝစ်ကက်တိုင်သို့ ပြေးသွားခြင်းဖြင့် အမှတ်ရယူရန်ဖြစ်၏။ မိမိရိုက်လိုက်သော ဘောလုံးသည် သတ်မှတ်ထားသော နယ်နိမိတ်ကို ထိမှန်လျှင်၊ သို့မဟုတ် ကျော်လွန်သွားလျှင်၊ သို့မဟုတ် ဖမ်းသူနှင့်အတူ ကျော်လွန်သွားလျှင်လည်း အမှတ်ရလေသည်။

မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင်ရှိသည့် ဘောလုံးပစ်သူက ပစ်လိုက်သောဘောလုံးသည် ဝစ်ကက်တိုင်ကို ထိမှန်သောအခါ၌ လည်းကောင်း၊ ဘက်တံကိုင့်သူရိုက်လိုက်သည့် ဘောလုံးကို မြေကြီးနှင့်မထိမီ တစ်ဖက်မှ ကစားသူများထံမှ တယောက်ယောက်က အမိဖမ်းယူနိုင်သည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ ဗက်တံကိုင့်သူသည် ဘောလုံးကို ရိုက်လွှတ် လိုက်စဉ် ဝစ်ကက်တိုင်ရှေ့ရှိ စည်းကို ကျော်သွားသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ ဘောလုံးကိုမရိုက်မီဘဲ အနီးတွင်ရှိသော ဝစ်ကက်တိုင်ကို ရိုက်မိသဖြင့် တိုင်လဲသွားသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း တစ်ဖက်မှပစ်လိုက်သည့် ဘောလုံးသည် ဝစ်ကက်တိုင်ကို ဧကန်ထိမှန်မည်ဖြစ်ပါလျက် ဘက်တံကိုင့်သူက ခြေထောက်နှင့်ဖြစ်စေ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခုနှင့်ဖြစ်စေ ဆီးတားကာကွယ် ထားသည်ဟု ဒိုင်လူကြီးက ဆုံးဖြတ်သောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ ဗက်တံကိုင့်သူက ထွက်ပေးရလေသည်။

ဗက်တံကိုင့်သူသည် အထက်ပါ အကြောင်းများကြောင့် ထွက်ပေးရမခြင်း ဘောလုံးကို ရိုက်နိုင် ခွင့်ရှိ၏။ ကစားသင်းတစ်သင်းလျှင် ၁၁ယောက် ရှိသည့်အနက် ဘောလုံးရိုက်ခြင်းတာဝန်ကို တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ဆက်၍ ၁၀ယောက် ထွက်ပေးရသည်အထိ ကစားရသည်။ ဘောလုံးပစ်သူ တစ်ယောက်လျှင် ဘောလုံးကို ၆ ကြိမ် အထိပစ်နိုင်သည်။ ၆ ကြိမ်စေ့သောအခါ အခြားတစ်ယောက်က ဝင်၍ ပစ်ရ၏။ ဘောလုံးပစ် ပြီးသောအခါ တစ်ချို့ ပြီးပြီဟု မှတ်ယူရသည်။ ဩစတြီးယား တိုက်တွင်ကား ဘောလုံး ၈ ကြိမ် ပစ်ပြီးမှ တစ်ချို့ဟုခေါ်သည်။ ဘောလုံးပစ်သူမှ တစ်ပါး ကျန် ၁၀ ယောက်သော ကစားသူများသည် ကွင်း

ထဲတွင် ဆိုင်ရာနေရာ အသီးသီးတို့၌ ရပ်နေရ၏။ တစ်ယောက်သောသူမှာ ဝစ်ကက် တိုင်စောင့်ဖြစ်သည်။ သူ၏ တာဝန်မှာ ဗက်တံကိုင့်သူ မရိုက်မီဘဲ လွတ်လာသော ဘောလုံးကို စောင့်ဖမ်းရန် ဖြစ်လေသည်။

ကရစ်ကက်ကစားရာတွင် ဝစ်ကက်တိုင်တစ်တိုင်ရှိ ဗက်တံကိုင့်သူသည် ဘောလုံးကို ရိုက်ထုတ်လိုက်ပြီးနောက် အခြား ဝစ်ကက်တိုင်ရှိ ဘက်တံကိုင့်သူနှင့် နေရာချင်း လဲလိုက်သော အခါ တစ်ခေါက်ရပြီဟု မှတ်ယူရသည်။

ယင်းသို့ ရသည့် အခေါက်ပေါင်းဖြင့် အရုံးအနိုင်ကို ဆုံးဖြတ်လေသည်။ ကစားပွဲ တစ်ခု သို့မဟုတ် ကစားလှည့်တစ်လှည့်လျှင် အ ခေါက်ရေ မည်မျှ ရှိရမည်ဟု အတိအကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ ကစားသူများ၏ သဘောတူညီချက် အတိုင်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းများ၊ အသင်းများတွင် ကစားကြသော ကရစ်ကက် ကစားပွဲများမှာ တစ်ပွဲတစ်လှည့် လုပ်ရိုးထုံးစံရှိ၏။ ကြီးကျယ်သော ကစားပွဲများတွင်ကား နှစ်ပွဲမှ တစ်လှည့် ဖြစ်လေသည်။ သုံးရက်ဆက်၍ ကစားသော နှစ်ပွဲတစ်လှည့် ကစားပွဲများတွင် ဒုတိယ အလှည့်တွင်မှ ဘောလုံး ရိုက်ခွင့်ရသော ကစားသင်းသည်၊ ယှဉ်ပြိုင်ကစားသောအသင်းထက် အခေါက်ရေ ၁၅၀ ထက် မနည်းလျော့နေလျှင် နောက်ထပ် တစ်ပွဲကစားနိုင်သည်။ နှစ်ရက်ကြာသည့် ကစားပွဲများတွင်ကား အခေါက်ရေ ၁၀၀ ထက်မနည်း လျော့နေလျှင်တစ်ပွဲထပ်၍ ကစားနိုင်လေသည်။

ကရစ်ကက် ကစားပွဲများတွင် တစ်နိုင်နှင့် တစ်နိုင် ကစားသော ပြိုင်ပွဲများနှင့် ခရိုင် တံခွန်စိုက်ပွဲများမှာ ပွဲကြီးပွဲကောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့အပြင် အပျော်တမ်း ကစားသူများနှင့် ကြေးစား ကစားသူများ ကစားသောပွဲ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်း အချင်းချင်း ကစားသော ပွဲများမှာလည်း ပွဲကောင်းများပင် ဖြစ်ကြသည်။

ကရန်းမားတီ(ခရစ် ၁၄၈၉-၁၅၅၆) ။

ဗြိတိသျှ နိုင်ငံ သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ကန်တာဗာရီ ဂိုဏ်းချုပ်သောမတ်ကရန်းမားသည် ၁၄၈၉ ခု ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့တွင် နေ့တင်ဂမ်ရှိုင်ယာ နယ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်၊ ဂျီးဆပ်ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြား ခဲ့ပြီးနောက်၊ ၁၅၂၃ ခုနှစ်တွင် ဗရင်ဂျီဘုန်းကြီးအဖြစ်ကို ခံယူပြီးသော် များမကြာမီ အယူဝါဒပညာ ရပ်ဆိုင့်ရာ ပါရဂူဘွဲ့ကို ရလေသည်။ ထိုအခါတွင် တက္ကသိုလ်၌ အယူ ဝါဒပညာရပ်ဆိုင့်ရာစာစစ်သူဖြစ်လာ၏။

၁၅၂၉ ခုနှစ်တွင် ကရန်းမားသည် နယ်တစ်နယ်သို့ သွားရောက်ခဲ့ရာ၌ အဋ္ဌမ ဟင်နရီဘုရင်နှင့် ကံအားလျော်စွာ တွေ့ဆုံခဲ့သည်ဟု ဆို၏။ ထိုအခါ အဋ္ဌမ ဟင်နရီ ဘုရင်

သောမတ်ကရန်းမားအား နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် လန်ဒန်မျှော်စင် အချုပ်ထောင်သို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားစဉ်

သည် ပထမမိဖုရား အာရဂ္ဂန် မင်းသမီး ကက်သရင်းကိုကွာ၍ အန်းဗူးလင်းအား လက်ထပ်ရန် အရေးတွင် အယူဝါဒဆိုင်ရာ အချုပ်အတည်းများကြောင့် စိတ်ရှုပ်ထွေး နေခိုက်ဖြစ် လေသည်။ ကရန်းမားနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ရာတွင် ပထမမိဖုရားကို ကွာရှင်းနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ကရန်းမားက ပြော ပြခဲ့သည်။ ထိုအခါတွင် ဘုရင်သည် သဘောကျ၍ ကရန်း မားအား သူ၏ထံတွင် အမှုထမ်း စေ ပြီးသော် မိဖုရားကြီး ကက်သရင်းအား ကွာရှင်းနိုင်ရေး အတွက် ဆောင်ရွက်စေ လေသည်။ ရှေးဦးစွာ ကရန်းမားသည် ကွာရှင်းနိုင် ကြောင်းနှင့် ကျမ်းစာများမှ အထောက်အထားများ ရ ယူပြီးနောက်၊ ကျမ်းတစ်စောင် တစ်ဖွဲ့ပြုပြီးသော် ကိမ်းဗရစ် နှင့် အောက်စဖို့ တက္ကသိုလ်များသို့ တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့လေ သည်။ ၁၅၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရောမမြို့သို့ အင်္ဂလိပ် သံအဖွဲ့နှင့်အတူ သွားရောက်၍၊ မိဖုရားကြီးအား ကွာရှင်း ရေးကို မည်သို့ မည်ပုံ သဘောထားကြသည်ကို စနည်းနာခဲ့ လေသည်။ ၁၅၃၁ ခုနှစ်တွင် ဥရောပတိုက် နိုင်ငံ အသီးသီးရှိ တက္ကသိုလ်များသို့ သွားရောက်ကာ မိဖုရား ကြီးနှင့် ကွာရှင်းရေးကိုဝါဒဖြန့်ယင်း၊ ထိုကိစ္စတွင် မည်သို့ သဘောထားသည်ကို စုံစမ်းခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ် ကုန်ခါနီးတွင် ဂျာမနီ နိုင်ငံသို့ သံအဖြစ် စေလွှတ်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ကရန်း မား သည် ၁၅၃၂ ခုနှစ်တွင် ဂျာမနီပြည်သူတစ်ယောက်နှင့်

လက်ထပ်ခဲ့၏။ ၁၅၃၃ခုနှစ်တွင် ကန်တာဗာရီ ဂိုဏ်းချုပ် အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုအခါတွင် ဟင်နရီ ဘုရင်အား မိဖုရားကြီး ကက်သရင်းနှင့် ကွာရှင်း ခွင့်ပြု၍ အန်းဗူးလင်းအား မိဖုရားမြှောက်သည်ကို အသိအမှတ် ပြု လိုက်၏။ ဤသို့ဖြင့် ကရန်းမားသည် အဋ္ဌမဟင်နရီဘုရင်၏ လက်ထပ်ရေးနှင့် ကွာရှင်းရေး ကိစ္စများကို ဖြစ်မြောက် အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့လေ သည်။

ဆဋ္ဌမအက်ဒွပ်ဘုရင်လက်ထက် ၁၅၄၉ ခုနှစ်နှင့် ၁၅၅၂ ခုနှစ်တို့တွင် ပြုစုခဲ့သော ဆုတောင်းချက် စာအုပ်နှစ်အုပ်မှာ များသောအားဖြင့် က ရန်းမား၏ လက်ရာများ ဖြစ်သည်။

အက်ဒွပ်ဘုရင် နတ်ရွာစံ၍ ထီးမွေ နန်းမွေကို မေရီမင်း သမီးနှင့် လေဒီဂျိန်းဂရေးတို့ လုကြရာတွင် ကရန်းမားသည် လေဒီဂျိန်းဂရေးအား နန်းတင်ရန် ကြံစည် ကြိုးပမ်းခဲ့လေ သည်။ သို့ရာတွင် မေရီမင်းသမီးက အရေးသာသွားသော ကြောင့် ၁၅၅၃ ခုနှစ်တွင် ထီးနန်းကို ဆက်ခံ သောအခါ လေဒီဂျိန်းဂရေး ဇနီးမောင်နှံ တို့နှင့်အတူ သောမတ် ကရန်း မားအားဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ထားပြီးသော် နိုင်ငံတော် သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် စစ်ဆေးစေသည်။

ကရန်းမားအား အမှုစစ်ဆေး နေစဉ်အတွင်း အောက် စဖို့သို့ ပြောင်း ရွှေ့ ချုပ်ထားခဲ့၏။ သူနှင့်အတူ အချုပ်ခံနေရ သော သူ၏မိတ်ဆွေ နှစ် ယောက်တို့မှာ ၁၅၅၅ ခုနှစ်တွင်

သေဒဏ်ပေးခြင်း ခံကြရလေသည်။ က ရန်းမား၏ အမှုကို နောက်တက်လာသည့် ဂိုဏ်းအုပ် ကြီးမှူးသော အယူဝါဒခံရုံး က စစ်ဆေးခဲ့ရာ၊ ပြစ်မှုများ ထင်ရှားကြောင်းဖြင့် ရောမ မြို့ရှိ ပုပ်ရဟန်းမင်းထံသို့ အစီရင်ခံ သောကြောင့် ပုပ်ရဟန်း မင်း၏ အမိန့်ဖြင့် ၁၅၅၆ခုနှစ်တွင် သပိတ်မှောက် ကံပြုခြင်း၊ ရာထူးမှ လျှောချခြင်းတို့ကို ခံရ လေသည်။ ထိုသို့ ခံရပြီးသည့် နောက်တွင် ကရန်းမားသည် သေဒဏ်ကို ရှောင်ကွင်းရန် ရည်ရွယ်၍ သူ၏ အယူအဆများမှားယွင်း ခဲ့ကြောင်း ကျေညာချက်များကို ထုတ်ပြန်သေး၏။ သို့ရာတွင် ထိုကျေ ညာချက်များကို စိန်မေရီ ၁၇၅၅ခုနှစ်ကျောင်းကြီး၌ ပရိသတ် ရှေ့တွင် ထုတ်ဖော် ကျေညာရန် ခေါ်ဆောင် သွားသည့်အခါ ကရန်းမား သည် ထိုကျေညာချက်များမှာ မိမိ သေရမည်ကို ကြောက်ရွံ့သည်နှင့် စိတ်မ တည်ငြိမ်သောကြောင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့ သော ကျေညာချက်များ ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိ အယူအဆကို မစွန့်လွှတ်ကြောင်း၊ အေးဆေး တည်ငြိမ်စွာ အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့လေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သူ၏မယ် တော်အား ကွာရှင်းရေးတွင်လည်းကောင်း၊ သူ့အား တရားမဝင်သော သမီးတော်အဖြစ် ရောက်စေရေးတွင်လည်း ကောင်း၊ ဦးစီးပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို အခဲမကြေနိုင် ခဲ့သော မေရီဘုရင်မကြီးကား သူ၏ အသက်ကိုချမ်းသာပေး မည်မဟုတ်ချေ။ ကရန်းမားသည် ၁၅၅၆ခု မေလတွင် အရှင် လတ်လတ် မီးရှို့၍ သတ်ခြင်းကို ရဲ့ဝံ့စွာ ခံယူသွားလေသည်။

ကရွမ်တန်အက်(စ်)(ခရစ် ၁၇၅၃-၁၈၂၇) ။

ကန်းလုပ်ငန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲလာရန် ပထမဖန်တီးသူ သုံး ဦး စလုံးပင် အင်္ဂလန်ပြည် လန်ကရှိုင်ယာနယ်မှ ဖြစ်ကြ သည်။ ပထမ ဆုံး ဖန်တီးသူ ဟားဂရီးသည် 'စပင်းနင်းဂျင်နီ' ခေါ် ဗိုင်းငင်စက်ကိုထွင် ခဲ့၍၊ ဒုတိယ ဖန်တီးသူအတ်ကရိုက် က စပင်းနင်းဂျင်နီထက် ကောင်းမွန်သော ဗိုင်းငင်စက်သစ် တစ်ခုကို ထွင်ခဲ့သည်။ ဟားဂရီး၏ စက်ထက် အတ်ကရိုက် ၏ စက်က ချည်မျှင်ပေါင်းများစွာ ထွက်စေနိုင်သည့် ပြင်၊ မာ၍ ချောသော ချည်မျှင်များကို ငင်နိုင်သည်။ 'အကြိတ်လျှင် နောက်လူ သာစမြဲ' ဟူသော စကားအတိုင်း ကရွမ်တန် သည် အထက် ပါ စက် နှစ်မျိုးတို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်များကို ပြုပြင် ဖြည့်စွက်၍ ဗိုင်းငင် စက်သစ်တစ်ခုကို ထမြောက် အောင်မြင်စွာ ပြုလုပ် ခဲ့လေသည်။ ယခုခေတ်တွင် အသုံး ပြုနေသော စက်များမှာ၊ ကရွမ်တန်၏ စက်ကို အနည်းငယ် ထပ်လောင်း၍ ပြုပြင်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဆမ်မျူယယ် ကရွမ်တန်သည် ၁၇၅၃ခု ဒီဇင်ဘာလ ၃ရက် နေ့တွင် လန်ကရှိုင်ယာနယ် ၏ ဝဋ္ဋဂကလေးတွင် ဖွားမြင် သည်။ မိဘ နှစ်ပါး ဆင်းရဲ နွမ်းပါးသဖြင့် ကရွမ်တန်သည် ကလေးဘဝကပင် ချည်ငင်စက်ရုံတစ်ရုံ၌ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရ

သည်။ အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်တွင် ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန် သွားရာ၊ မိသားစု၏ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရ ရှာသည်။

ကရွမ်တန်သည် ဤမျှ ကြီးလေးသော အိမ်ထောင်မှု တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နေစဉ်၊ ငွေဝင်လမ်းရှိစေရန် ဗိုင်း ငင်စက်ရုံတွင် နေ့စဉ် အလုပ် ဆင်းရလေသည်။ အလုပ်လုပ် ရာတွင် စိတ်အာရုံစွဲမြဲစူးစိုက်သူ ဖြစ်သဖြင့်၊ ဟားဂရီးနှင့် အတ်ကရိုက်တို့ ထွင်ခဲ့သော ဗိုင်းငင် စက်တို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်များကို တွေ့မြင်သည်။ သို့အတွက် ပို၍ကောင်း သော အထည်ချောများ ရက်လုပ် နိုင်ရန်အတွက် ခြည်ငင် စက်သစ် တစ်ခုကို ကြံစည်လေသည်။ နေ့ခင်းအချိန်တွင် အလုပ်လုပ်ရသော လုပ်ခသည် သူ၏ အိမ်ထောင်အတွက် မလုံလောက်သဖြင့်၊ ကျန်အချိန်တွင် ကပွဲရုံတစ်ရုံ၌ တရော ထိုးကာ အပိုဝင်ငွေကို ရှာခဲ့ရ၍ အားလပ်ချိန်တွင် ချည်ငင် စက် အသစ် ပြုလုပ်ရေးကို ကြံစည်လေသည်။

ကရွမ်တန်သည် ၆ နှစ်မျှ မနားမနေ ကြီးပမ်း အားထုတ် ပြုလုပ် ခဲ့ရာ ၁၇၇၉ ခုနှစ်လောက်တွင် ချည်ငင်စက်သစ် တစ်ခုကို ပြုလုပ် ပြီး စီးလေသည်။ ကရွမ်တန်၏ စက်သစ်ဖြင့် ငင်သော ချည်မျှင်များသည် ယခုခေတ်တွင် ပေါ်ထွက် နေသော ပိတ်ချောများပင် ရက်လုပ် နိုင်စွမ်း ရှိသည်။ အမှန် အားဖြင့် ဆိုသော် ကရွမ်တန်၏စက်သည် ဟားဂရီး၏ စက်နှင့် အတ်ကရိုက်၏ စက်နှစ်ခုကို ပူးပေါင်းပြုပြင်၍ လုပ်ကိုင်ထားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ကရွမ်တန်သည် သူ၏ စက်ကို 'စပင်နင်းမျူး' ဟု အမည်ပေးလေသည်။

ဗိုင်းငင်စက်သစ် စပင်းနင်းမျူးကို ၁၈ ရာစုနှစ်က ထွင် ခဲ့သော်လည်း၊ ယခု ၂၀ ရာစုနှစ်အထိပင်လျှင် ဤစက်မျိုးကို အသုံးပြုနေကြသေးသည်။ တိုးတက် ပြုပြင်ချက်များကို အနည်းငယ်မျှသာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဤမျှ အရေးပါ အသုံးဝင်၍ အဖိုးတန်သောစက်ကို ဖန်တီးခဲ့သူ ကရွမ်တန်ကား အကျိုးပေးနံ့ချာလှ၏။ ငွေကြေး ကျပ်တည်း လှသဖြင့် သူ့စက်၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို ရောင်းချရာတွင် ပေါင် ၆၀ မျှသာ ရရှိသည်။ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကရွမ်တန်အတွက် ရန်ပုံငွေ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာ ပေါင် ၅၀၀ ခန့် ရရှိ၏။ သို့သော် ကရွမ်တန်ကား ငွေကျပ်တည်းမြဲ ရှိနေခြင်းကြောင့် သူ့အတွက် ရှေ့လုပ်ငန်းများတွင် နှောင့်နှေးခဲ့လေ သည်။

၁၈၁၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှပါလီမန်က ကရွမ်တန်အား ပေါင် ၅၀၀၀ ထုတ်ပေးပြီးလျှင် ဗိုင်းငင်စက်ကိုတိုးတက် ကောင်းမွန်အောင် ကြံဆောင်လုပ်ကိုင်စေသည်။ ထိုငွေမှာ လည်း အလုပ်တွင် ဝင်သွားသဖြင့် ဆုံးပါးသွားလေသည်။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်မှစ၍ သူ၏မိတ်ဆွေများက နှစ်စဉ် ၆၃ပေါင်ကျ ထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ထိုထောက်ပံ့ ကြေးများကို ကြာမြင့်စွာ မခံစားရဘဲ၊ ၁၈၂၇ ခု ဇွန်လ ၂၆ ရက် နေ့တွင် ဗိုလ်တန်မြို့၌ သေဆုံးသွားလေသည်။

ကရွမ်းဝဲအို(ခရစ် ၁၅၉၉-၁၆၅၈) ။ ။အော်လီဗာ
ကရွမ်းဝဲကို အင်္ဂလန်ပြည်၏ သရဖူမဆောင်းသော ဘုရင်ဟု
ခေါ်ကြ၏။ ကရွမ်းဝဲသည်သူ့ကို အင်္ဂလန်ပြည်၏ ဘုရင်

အင်္ဂလန်၏ သရဖူမဆောင်းသောဘုရင် အော်လီဗာ ကရွမ်းဝဲ

အဖြစ် အုပ်စိုးရန် တင်မြှောက်ခဲ့ ကြသော်လည်း လက်မခံခဲ့
ပေ။ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်နှင့် အိုင်ယာလန်တို့ ပါဝင်သည့်
ခနသဟာယနိုင်ငံကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းသူ 'လော့ပရိုတက်
တာ'ဟူသော ဘွဲ့ကိုသာ ခံယူခဲ့လေသည်။

ကရွမ်းဝဲ၏ မိဖုရားဘေးတို့မှာ အင်္ဂလိပ် ဘုရင်များ မြှောက်
စားခြီးမြှင့်ခြင်းခံရသော မြေပိုင်ရှင်များ ဖြစ်ကြသည်။
ကရွမ်းဝဲသည် ဟန် တင်ဒန်တွင် မွေးဖွား၍ တောနယ်တွင်
အနေများသည့် အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ သူ၏ ငယ်စဉ်ကအဖြစ်
အပျက်များကို သေချာစွာ မသိကြရချေ။ ရပ်ရွာသဒ္ဒါကျောင်း
တွင် ပညာသင်ကားခဲ့၍ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင် ၂ နှစ်
မျှသာ ပညာ ဆက်လက်သင်ကြား ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်
ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန်သဖြင့် ကျောင်းမှထွက်၍ မိဖုရား၏ လက်
ငုတ်ဖြစ်သော လယ်ယာအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၆၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပစ္စည်း အတော်အတန် ကြွယ်ဝသော
အယ်လစ် ဇဗက် ဗူချီယာ အမည်ရှိ အမျိုးသမီး တစ်ဦးနှင့်
လက်ထပ်၏။ ၁၆၂၈ ခုနှစ်တွင် ဟန်တင်ဒန်နယ်မှ ပါလီမန်
အမတ်အဖြစ် အရွေး ခံရသည်။ ထိုစဉ်က ကရွမ်းဝဲအား
နောင်တစ်နေ့တွင် ခေါင်းဆောင်ကောင်းကြီး တစ်ဦးဖြစ်လာ
မည့် အခြေအနေမျိုးကို မတွေ့ရချေ။ ဖျတ်လတ်၍ စိတ်
ပိုင်းဖြတ်သည့်အတိုင်း မဖြစ်မနေလုပ်တတ်သော အကျည်း
တန်သည့် လူတစ်ယောက် အနေဖြင့်သာ ဂရုပြုမိကြသည်။

ထိုထက်ပို၍ လူသိများသည်မှာ အယူဝါဒ၌ အလွန်ကြည်
ညိုလေးစားသော ပျူရီတန် တစ်ဦးဖြစ်သည့် အကြောင်းပေ
တည်း။ သူသည် အယူဝါဒအ တွက်ဆိုလျှင် ပျူရီတန်တို့
ဘက်မှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ကြောင်းကို ပါလီမန် အ
စည်းအဝေးများတွင် မကြာခဏ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့
သည်။ အယူဝါဒလွတ်လပ်မှုကို လွန်စွာ လိုလားသူဖြစ်၍၊
တစ်ကြိမ်သော် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် မနေတော့ဘဲ အမေရိက
တိုက်ရှိ ပျူရီတန်တို့၏ နယ်သစ်သို့ သွားရောက် နေထိုင်ရန်
ပင် ကြံရွယ်ခဲ့ဘူးလေသည်။

၁၆၄၀ပြည့်နှစ်တွင် သက်တမ်းတိုပါလီမန်သို့ ရွေးကောက်
တင်မြှောက်ခြင်း ခံရ၍၊ ၁၆၄၂ခုနှစ် သက်တမ်းရှည် ပါလီမန်
တွင်လည်း အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရပြန်သည်။ ထိုပါလီမန်
အစည်းအဝေးများတွင် ကရွမ်းဝဲသည် ဦးစီးဦးဆောင်
မပြုခဲ့သော်လည်း အရေးကြီးသောကိစ္စများကို ဆွေးနွေး
ရာ၌ကား ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ၁၆၄၂ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်နှင့်
ပါလီမန်တို့ အချင်းများကြ၍ ပြည်တွင်းစစ် စတင်ဖြစ်ပွား
သည့်အခါ၌ ကရွမ်းဝဲသည် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ထင်
ရှားလာ၏။ ထိုအချိန်တွင် ကရွမ်းဝဲမှာ အသက်လေးဆယ်
ကျော်လေပြီ။

ကရွမ်းဝဲသည် စစ်ဆင်ရေးတွင် ဗဟုသုတနှင့် အလေ့
အကျင့် မရှိခဲ့သော်လည်း ပါရမီ ထူးသူဖြစ်သည်။ ပါလီမန်နှင့်
ဘုရင်တို့ သဘောကွဲ လွဲ၍ လက်နက်စွဲကိုင်ကြသောအခါ၊
ကရွမ်းဝဲသည် ပါလီမန်ဖက်မှ ပါဝင်ကူညီရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်
၏။ ထို့နောက် စစ်တပ်တစ်တပ်ကို သူ့စိတ်တိုင်းကျ စုရုံးလေ့
ကျင့်ပေးလျက် ပြည်တွင်းစစ်၌ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် လေ
သည်။ ကရွမ်းဝဲ၏စစ်တပ်တွင် အယူဝါဒကိုလေးစား၍ ရဲစွမ်း
သတ္တိရှိသော သူများကိုသာ လက်ခံခဲ့လေသည်။ သမ္မာကျမ်း
မှာ သူ့တပ်သားတိုင်း၏ အဆောင်ဖြစ်၏။ သူ့တပ်တွင်
ဗရင်ဂျီ ဂိုဏ်းဝင်များမှတစ်ပါး အခြားဂိုဏ်းဝင်များကို တွေ့နိုင်
သည်။ ကရွမ်းဝဲသည် သူ့စစ်တပ်များကို စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်း
ထားသဖြင့် တိုက်ပွဲတိုင်း၌ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်
သူ၏ တပ်သားများသည် 'အိုင်းယန်းဆိုက်' ခေါ် သံမဏိ
တပ်သားများဟု တွင်လေသည်။

ထိုသံမဏိ တပ်သားများ၏ စွမ်းရည်ကို မာစတန် မူးဝါး
တိုက်ပွဲ (၁၆၄၄ ခု ဇူလိုင်လ ၂ ရက်)နှင့် နေ့ဇဗီတိုက်ပွဲ
(၁၆၄၅ ခု ဇွန်လ ၁၄ ရက်)များတွင် ထူးခြားစွာ တွေ့ရ
ပေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲများတွင် ဘုရင့်တပ်များကို အပြတ်အ
သတ်နိုင်လိုက်သဖြင့် ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများ အညံ့ခံရ လေ
သည်။ ကရွမ်းဝဲကား ထိုပြည်တွင်းစစ်အတွင်း၌ တဖြည်းဖြည်း
ထင်ရှားလာခဲ့ရာ ပါလီမန် ဂိုဏ်းသားများ၏ စစ်ဖက်ဌာနတွင်
အရေးအပါဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်လာ၏။ ပါလီမန်ဂိုဏ်းကို
လည်း စစ်ဖက်က ဩဇာလွှမ်းမိုးလာခဲ့သည်။ ၁၆၄၆ ခုမှ

၁၆၄၈ ခုနှစ်အထိ ကရွမ်းဝဲသည် ပါတီအားလုံးက လက်ခံနိုင်သော အုပ်ချုပ်ရေးကို ရှိစေရန် စေ့စပ်ခဲ့၏။ သို့သော် ဒုတိယပြည်တွင်းစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့၍ အင်္ဂလန်သို့ ချီတက်လာသော ဘုရင့်ဂိုဏ်းသား စကော့များကို ပရက်စတန်တွင် နှိမ်နင်း ရပြန်သည်။ စေ့စပ်ရေးသည်လည်း ပျက်ပြယ်သွားလေသည်။ ထိုအခါ ပါလီမန် ဂိုဏ်းတွင်ပရက် ဇီတီးရီးယန်းနှင့် အင်ဒီပင်းဒင့်ဟူ၍ နှစ်ဂိုဏ်းကွဲ ခဲ့ရာ၌၊ ကရွမ်းဝဲသည် စစ်တပ်အင်အားကောင်းသော အင်ဒီပင်းဒင့်ဂိုဏ်း ဝင်ဖြစ်လာသည်။ ထို့နောက် ပရက်ဇီတီးရီးယန်းတို့က ချားဘုရင်ကို ပြန်လည်နန်းတင်မည် စိုးသဖြင့် ပါလီမန်မှ ပရက်ဇီတီးရီးယန်းတို့ကို မောင်းထုတ် လိုက်သည်။ ထို့ပြင် သူကိုယ်တိုင် ပါဝင်သော အထူးတရားလွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် ချားဘုရင်ကိုစစ်ဆေး၍ အဆုံးစီရင်လိုက်၏။ ထို့နောက် ဘုရင့်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အထက်လွှတ်တော်တို့ကို ပျက်သိမ်း၍ သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင် ခဲ့လေသည်။ သို့သော် အိုင်ယာလန်နှင့် စကော့တလန် ပြည်များတွင် ဘုရင့် ဂိုဏ်းသားများ အင်အား ကောင်းနေသေး၍၊ ၁၆၅၁ ခုနှစ်သို့ ရောက်မှကရွမ်းဝဲသည်ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများကို အပြီးသတ် ဖြိုခွင်း ခဲ့ပေသည်။

သက်တမ်းရှည်ပါလီမန်သည် ၁၂ နှစ်မျှ တည်မြဲနေခဲ့စဉ်

အော်လီဗာကရွမ်းဝဲ 'လော့ပရိုတက်တာ' ဘွဲ့ကို ခံယူနေစဉ်

ယင်း၏ မဖွယ်ရာမှုများကြောင့် သမ္မတနိုင်ငံမှာ နာမည်ပျက်ခဲ့ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကရွမ်းဝဲသည် အာဏာရှင် ဆန်ဆန် အကြမ်းနည်းဖြင့် ထိုပါလီမန်ကို ပျက်သိမ်းလိုက်လေသည်။ ထို့နောက် အရိုးကျဲ ပါလီမန်ခေါ် ပါလီမန်အသစ်တစ်ရပ်ကို ဆင့်ခေါ်သော်လည်း၊ နိုင်ငံရေး အယူသည်းမှုများကြောင့် ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် မဆောင်ရွက်နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် အရိုးကျဲပါလီမန်ကို ပျက်သိမ်း၍ စစ်တပ်က အုပ်ချုပ်ရေးကို ကြီးကိုင်ပြီးလျှင် အခြေခံဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ကရွမ်းဝဲလည်း 'လော့ပရိုတက်တာ' ဘွဲ့ကို ခံယူလေသည်။ ကရွမ်းဝဲသည် ပါလီမန်အသစ်တစ်ရပ်ကို ဆင့်ခေါ်ပြန်သေးသည်။ သို့ရာတွင် ပါလီမန် အမတ်များမှာ ပါလီမန်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရန်မှတစ်ပါး အခြားရည်ရွယ်ချက် မရှိသဖြင့် ပျက်သိမ်းလိုက်ရလေသည်။

ထိုနောက်တွင်ကား ကရွမ်းဝဲသည် စစ်တပ် အကူအညီဖြင့် တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ တစ်ဖန် ၁၆၅၆ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အဖွဲ့ကို နောက်ဆုံးအကြိမ် ဆင့်ခေါ်ရာ၊ ထိုပါလီမန်က ကရွမ်းဝဲအား ဘုရင်အဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့သော်လည်း လက်မခံခဲ့ပေ။ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်၊ အိုင်ယာလန်တို့ ပါဝင်သည့် ဓနသဟာယနိုင်ငံ မဖွဲ့စည်းမီ နှစ်အနည်းငယ်ခန့်က အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုင်းကြီးပြည်ကြီးတစ်ခု မဟုတ်တော့သကဲ့သို့ အခြားနိုင်ငံများက ထင်မှတ်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ကရွမ်းဝဲသည် အင်္ဂလန်အား အခြားတိုင်းပြည်များက လေးစားခန့်ညားလာအောင် ပြုနိုင်ခဲ့သဖြင့်၊ ကရွမ်းဝဲ အနိစ္စရောက်ချိန်တွင် အင်္ဂလန်မှာ တန်ခိုးထွားလျက် ရှိနေခဲ့လေသည်။

ကရွမ်းဝဲသည် အာဏာရှင် ဆန်ဆန် အုပ်စိုးရန် မလိုလားသော်လည်း၊ တိုင်းပြည်၏ အခြေအနေကို လိုက်၍ အာဏာရှင်စနစ်ကို တစ်ခါတစ်ရံအသုံးပြုခဲ့လေသည်။ သို့သော် ယင်းသို့ပြုရာ၌ တိုင်းပြည် အကျိုးရှိရန်ကိုသာ ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ကရွမ်းဝဲသည် အယူဝါဒကို အလွန်ကြည်ညိုလေးစားသူ ဖြစ်သော်လည်း၊ ကခုန်ခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း၊ သံလုံးလိုက်ခြင်း၊ ဆေးလိပ်နှင့် ဘီယာကဲ့သို့ မပြင်းလှသော အရက်များသောက်ခြင်း စသည်တို့ကို ရံဖန်ရံခါ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သူ၏စိတ်လက်ကို ရွှင်လန်းစေသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ထင်မှတ်ကြသကဲ့သို့ ကရွမ်းဝဲသည် အယူဝါဒသည်းသူ သက်သက်ကား မဟုတ်ရုံမျှမက သဘောထားမြင့်မြတ်သူ ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့ တိုင်းကျိုး ပြည့်ဝန်ကို အားသွန်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာမှ ကရွမ်းဝဲသည် ၁၆၅၈ ခု စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် အနိစ္စရောက်သွားလေသည်။ သားဖြစ်သူ ရစ်ချတ်အား ကရွမ်းဝဲ၏ နေရာကို ဆက်ခံစေခဲ့သော်လည်း၊ ဖခင်၏ခြေရာကို မနင်းနိုင်သဖြင့် ၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒုတိယချားသည် အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဖြစ်လာလေသည်။

ကလမက်ပင် ။ ။ကလမက်ပင်သည် အနံ့မွှေးသော အသားရှိသည့် အပင်ဖြစ်၍ ထိုအသားသည် နံ့သာနီ၊ နံ့သာဖြူ၊ အကျော်၊ စံပါ၊ ကလမက်ဟု ဆိုအပ်သော နံ့သာမျိုး၅ ပါးတွင် ပါဝင်သဖြင့် ထင်ရှားသည်။ ‘ကလမက်’ ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ပသျှူးစကား ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ ကလမက်ကို ကရမက် ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ‘မိန်းမတို့အသက် ကလမက်’ ဟူ၍ ဆိုရိုးစကား ရှိသည့်အတိုင်း၊ မြန်မာအမျိုးသမီးကြီးငယ် အပေါင်းတို့သည် ကလမက်ကိုသွေး၍ လိမ်းကျံကြရုံ မျှမက၊ သောက်လည်းသောက်ကြသည်။ သို့သော် ကလမက်တွင် ‘မြိတ်ကလမက်’ ‘တောင်ကလမက်’ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိရာ၌ နှစ်မျိုးစလုံး အသားနံ့မွှေးကြသော်လည်း ရုက္ခဗေဒ အလိုအရ အမျိုးချင်း မတူကြချေ။

အထက်ပါ ကလမက်နှစ်မျိုးစလုံးပင် ပင်လတ်မျိုး ဖြစ်ကြ၍၊ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အထူးသဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် အလေ့ကျပေါက်ကြသည်။ သို့သော် ကလမက်သားကို ပြည်တွင်းထွက်နှင့် မလုံလောက်၍ ပသျှူးကျွန်းဆွယ်နှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းရသေးသည်ကို ထောက်သဖြင့်၊ ကလမက်ပင် တို့သည် ထိုဒေသ ထိုနိုင်ငံများ၌လည်း ပေါက်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

မြိတ်ကလမက်ပင်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တနင်္သာရီတောင်ပိုင်း တောနက်ရာဒေသများတွင် ပေါက်၍၊ မြိတ်နယ်မှ ထွက်လေ့ရှိသဖြင့် မြိတ်ကလမက်ဟုတွင်သည်။

မြိတ်ကလမက်ပင် ခက်ဖျားရှိ အရွက်နှင့် အဝါပွင့်များ

အသားရောင် ညိုညစ်ညစ် ရှိ ၍ ‘လိပ်သည်း ကလမက်’ ဟုလည်း တွင်သည်။ ကိုယ်တွင် သွေး၍လိမ်းထားလျှင် ရေချိုးသည့်တိုင်အောင် အနံ့သင်းသင်း စွဲကျန်ရစ်တတ်သဖြင့် ‘ရေချိုးခံ ကလမက်’ ဟူ၍လည်း အမွှေးတင်ကာ ခေါ်ကြသေး၏။ ကလမက်နှစ်မျိုးအနက် အသားညိုသော မြိတ်ကလမက်က တောင်ကလမက်ထက်ပို၍ ဆေးဖက်ဝင်သည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ဤကလမက်သားကို ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သွေးလိမ်း ရန်နှင့် သွေးသောက်ရန် မှတစ်ပါး၊ အခြား ပစ္စည်းအသုံး အဆောင်များ ပြုလုပ်လေ့ပြုလုပ်ထ ရှိဟန်မတူချေ။ အသား ထုတ်ယူပုံမှာ အပင်ကို တောထဲ၌ သင်းသတ်၍ ဖြစ်စေ၊ ခုတ်လှဲ၍ ဖြစ်စေ၊ ပစ်ထားပြီးနောက် ၂ နှစ်ခန့် လွန်မြောက်၍ အသားဆွေးလောက်သည့် အချိန်ကျမှ အရွယ်တော် ဖြတ်စိတ်ကာ ယူငင် ကြရသည်။ ထူးဆန်းသည်မှာ ကလမက်သား လတ်လတ်၌ အနံ့မရှိ။ အသားဆွေးမှ အနံ့ထွက်လာပြီးလျှင် အသားဆွေးလေ အနံ့မွှေးလေ ဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။

တောင်ကလမက်တွင် စန္ဒဝါပင်၊ မိတ်ပင်၊ မှတ်ကျောက်ပင်စသည်ဖြင့် အမည်ကွဲ များရှိသည်။ အသားနံ့ မွှေး၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တနင်္သာရီတိုင်း တောင်ပေါ် သစ်တောများ၌ အများအားဖြင့် တွေ့ရသောကြောင့်၊ ထိုအပင်မှရသော အသားကို တောင် ကလမက်ဟု ခေါ် ဆိုကြဟန် တူသည်။ အသားအရောင်မှာ ညိုညစ်ညစ် ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် မြိတ်ကလမက်သားထက် အရောင်ဖြောင့်ကာ နံ့သာဖြူရောင် ဖက်သို့ ပါသောကြောင့် ‘နံ့သာ ကလမက်’ ဟုလည်း တွင်သည်။ တောင် ကလမက်သားသည် လှပသည်။ ကောင်းစွာ အသားသေသည်။ ပြု ပြင်ရ လွယ်သည်။ ပြောင်လက်လာအောင် ပွတ်တိုက် ပေးနိုင် သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအသားဖြင့် အလှအပ အသုံးအဆောင်များကို ပြုလုပ်ရန် သင့်တော်လေရာ၊ ၁၈၇၈ ခုနှစ်က မြန်မာတောင်ကလမက်သား အချို့ကို အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့သို့ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ဖူးလေသည်။

ကလမန်းစိုးဂျီအီ(ခရစ် ၁၈၄၁-၁၉၂၉) ။ ။ပြင်သစ် နိုင်ငံ ပြု သုခမိန်ကြီး ဂျော့ယူဂျင်းကလမန်းစိုးသည် ၁၈၄၁ ခု စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဗရစ်တန်နီနယ် လာဗန်းဒေးမြို့တွင် ဖွားမြင်သည်။ မိဖမျိုးရိုးအလိုက် ဆေးပညာကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ပါရစ်မြို့တွင် ဆရာ ဝန်အဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေး နေထိုင်ခဲ့သည်။ ကလမန်းစိုးသည် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါဝင်စားခဲ့၍၊ သမ္မတနိုင်ငံကို သဘောကျနှစ်သက်သူ ဖြစ်၏။ သူသည် မှန်သည်ထင်လျှင် မကြောက်မရွံ့ ထင်ရာကို ပြောရုံ၊ လုပ်ရုံ၊ ရေးရုံသော သတ္တိရှိသူ ဖြစ်သည်။ ဧကရာဇ် တတိယနပိုလီယန် လက်ထက်တွင် သမ္မတနိုင်ငံ လိုလားသူတဦးအဖြစ် သူ၏ ဆူပူလှုပ်ရှား

မူ များကြောင့် ဖမ်းဆီးအ ကျဉ်း ချထားခြင်း ခံခဲ့ရ၏။ ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် ထောင်မှလွတ်သောအခါ၊ ကလမန်းစိုးသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသို့ သွားရောက်နေထိုင်၍ သတင်းစာများတွင် အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ဆိုင်သော ဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့လေ သည်။ ထိုသို့နေထိုင်စဉ် အမေရိကန်သူ တစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်ခဲ့၏။

၁၈၆၉ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ် ပြည်တွင်း ရှေး အခြေအနေ ရှုပ်ထွေး နေကြောင်း ကားသိရသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်ပြင်သစ် နိုင်ငံသို့ အမြန်ဆုံးပြန်လာပြီး နိုင်ငံ ရေးရာကိစ္စများတွင် ကိုယ်ထိလက် ရောက်ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၇၀ပြည့်နှစ်တွင် ပါရစ်မြို့တော် မွန် မာတာမြို့နယ်၏ မြို့တော်ဝန်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။ ၁၈၇၀- ၇၁ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသောပြင် သစ် ဂျာမန် စစ်ဘေးကြောင့် ပင်ပန်း ဒုက္ခရောက်လျက်ရှိသော ပါရစ်မြို့သူမြို့ သားတို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခဲ့၏။ ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့နယ်စီပယ် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်လာသည်။ နောက်ငါးနှစ် ခန့်ကြာသောအခါ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ မွန်မာတာနယ်၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက် ရောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၉၃ ခုနှစ်အထိ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ်၊ သူ သဘောမကျသော နိုင်ငံရေးသမားများကို ပြင်းပြင်းထန် ထန်ပုတ်ခတ် ပြောဆိုတတ်သည့် အလေ့ကြောင့်၊ သူ့အား ‘ကျားကြီး’ဟု ပြော၍ လှောင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့လေသည်။ သူသည် လွှတ်တော်အတွင်း ရက်ဒီကယ် ရီပတ်ဗလစ်ကန်ပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ၁၈၈၀ပြည့်နှစ်တွင် ‘တရားမှန်’ အမည်ရှိသော သတင်းစာတစ်စောင်ကို ထုတ် ဝေခဲ့သည်။ ထိုသ တင်းစာမှာ အစိုးရအဖွဲ့ကို အပြင်းအထန် ဝေဖန်ရာတွင် ထိရောက်လှသဖြင့် အစိုးရဖြတ် သတင်းစာ ဟုပင် အမည်တွင်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ပနားမားတူး မြောင်း အရှုပ်အထွေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကလမန်းစိုးမှာ မတရား စွပ်စွဲခြင်းခံရသဖြင့်၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အရေးနိမ့်ခဲ့လေ သည်။ သို့ရာတွင် ကလမန်းစိုးသည် စိတ်မပျက်ဘဲ သူ၏ သတင်းစာတွင် အချိန်ပြည့် အာရုံစိုက်၍ ရေးသားခဲ့၏။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်စစ်တပ်မှ ဗိုလ်ကြီး အဲလဖရက် ဒရေးဖပ်၏ အမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကလမန်းစိုးသည် စာရေး ဆရာကြီး အေမီးဇိုလာနှင့်အတူ ဒရေးဖပ်ဖက်မှ ခုခံကာကွယ် ပြီး ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဂျော့ ယူဂျင်း ကလမန်းစိုး

ကလမန်းစိုးသည် သတင်းစာမှနေ၍ အစိုးရအဖွဲ့ကို အမြဲ တမ်း ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သော်လည်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင်အစိုးရအဖွဲ့ တွင် ပါဝင်ရန်များစွာ မလိုလားခဲ့ချေ။ သို့ရာတွင် အခြေအ နေအရ ၁၉၀၆ ခုနှစ်၌ ဆီနိတ် လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး အဖြစ်ဆောင်ရွက် ခဲ့ရပြီးလျှင်၊ ထိုနှစ် ကုန်ခါနီးမှ ၁၉၀၉ခုနှစ်အထိ ဝန်ကြီး ချုပ်အဖြစ် ဆောင် ရွက်ခဲ့ လေသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ကလမန်းစိုးသည် အ ထက်လွှတ်တော်အမတ် အဖြစ်နှင့်ပင် ပြည်တွင်း အခြေအနေနှင့် နိုင်ငံခြားရေး ပြဿနာများတွင် အမြော်အမြင်ရှိသူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဂျာမနီ၏ ရန်ကို စိုးရိမ် ရကြောင်း ပြင်သစ်အစိုးရအား အတိ အလင်းသတိပေးခဲ့၏။ သို့ရာတွင် အစိုး ရက တစ်စုံတစ်ရာ အရေးမယူဘဲနေသဖြင့်၊ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ‘လွတ်လပ်သူ’ အမည်ရှိ သတင်းစာ တစ်စောင်ကို ထုတ်ဝေပြီး နောက်၊ ထိုသတင်းစာမှနေ၍ ဂျာမန် ရန်ကို ခုခံနိုင်ရန်အတွက် ပြင်သစ်လူထု အား စစ်အတတ် လေ့လာသင်ကြား

ရန်နှင့် လက်နက်အင်အားများ တိုးချဲ့စုဆောင်းရန် အပြင်း အထန် နှိုးဆော်ရေးသားခဲ့လေသည်။

၁၉၁၄ခုနှစ်တွင် ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားရာ၊ ဂျာမန်တို့ ၏ အလုံးအရင်းနှင့်တိုက်ခိုက်ခြင်းဒဏ်ကို ပြင်သစ်တို့ အလူး အလဲခံရလေသည်။ ထိုအခါ ကလမန်းစိုးသည် အစိုးရအား သူ၏ကြိုတင်သတိပေးချက်ကို လက်မခံ၍ မှားခဲ့ကြောင်း နှင့် စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက် ပြုပြင်သင့်သည့် အချက်များ ကို ထုတ်ဖော်၍ အပြင်းအထန်ရှုတ်ချ ရေးသားပြန်ရာ၊ ထို သတင်းစာကို အစိုးရက ပိတ်ထားလိုက်လေသည်။ သို့သော် ကလမန်းစိုးသည် ချက်ခြင်းပင် ‘မလွတ်လပ်သူ’ အမည်ဖြင့် သတင်းစာတစ်စောင်ကို ထုတ် ဝေပြန်လေသည်။

၁၉၁၆ နှင့် ၁၇ ခုနှစ် များတွင် ပြင်သစ်လူထုသည် စစ်ဒဏ် ကို မခံ နိုင်ကြတော့သဖြင့် စစ်ပြီးရန် လိုလားလျက်ရှိသော် လည်း၊ ကလမန်းစိုး၏ သတင်းစာမှာမူ စစ်အောင်နိုင်ရေးကို သာ သွေးထိုးရေးသားလျက်ရှိလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် နိုင်ငံကို ဦးစီးမည့် ခေါင်းဆောင်ကောင်း လိုအပ်သဖြင့်၊ ပြင်သစ်သမ္မတကြီးပွန်ကရေးက ကလမန်းစိုးအား ဝန်ကြီး ချုပ် နှင့် စစ်ဝန်ကြီး ရာထူးကို အပ်နှင်းခဲ့သည်။ ထိုအခါ ကလမန်းစိုး သည် မိမိနှင့်စိတ်သဘောချင်း တိုက်ဆိုင်သော အခြားခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် စစ်အောင်နိုင်ရေး အစိုးရ အဖွဲ့ကိုစည်းပြီးလျှင်စစ်တပ်တွင်လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးဖက်၌

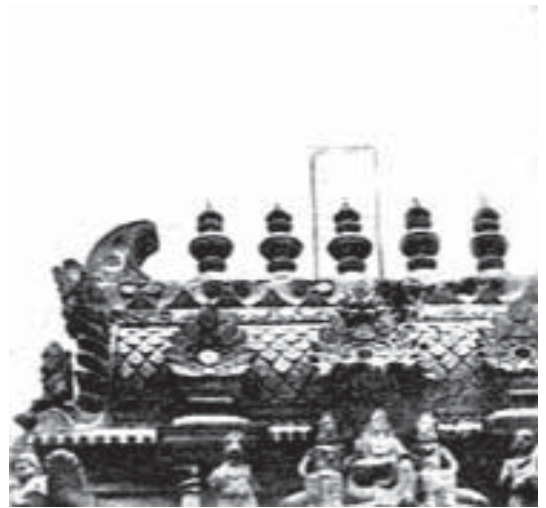

လည်းကောင်း၊ အရည်အခြင်းနှင့် မပြည့်စုံဟု ထင်ရသူအားလုံးကို ချက်ခြင်း ရာထူးမှ နုတ်ပစ်လေသည်။ စစ်တပ်ကိုလည်း တစ်နိုင်လုံးက လေးစားမှုရှိလာစေရန် ဂုဏ်ပြုမြှင့်တင်ခဲ့၏။ စစ်မက်ရေးရာ အားလုံးကို မာရှယ်ဖေဖော်အား အပ်နှင်း၍ စီမံခန့်ခွဲစေသည်။ ဤသို့ ကလမန်းစိုးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံကို စစ်နိုင်အောင် စွမ်းဆောင် ပေးခဲ့လေသည်။

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးဆုံး၍ စစ်ပြေငြိမ်းရေး ညီလာခံကြီးကို ပါရစ်မြို့တော်တွင် ကျင်းပသောအခါ၊ ကလမန်းစိုးအား ဥက္ကဋ္ဌကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်ကြသည်။ သူသည် ဂျာမန်တို့အား အနည်းငယ်မျှ ယုံကြည်စိတ်ချခြင်း မရှိသဖြင့်၊ ထိုညီလာခံတွင် ဂျာမန်တို့ထံမှ လက်နက်ခဲယမ်း မီးကျောက်အားလုံးကို သိမ်းဆည်းရန် အကြံပေးခဲ့လေသည်။ ထိုစစ်ပြေငြိမ်းရေး ညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် ဂျာမန်ထံမှ အယ်လဆက်နှင့် လိုရန်းနယ်များကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ်အကုန်တွင် ကျင်းပသော ပြင်သစ်ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် ဝင်ရောက် အရွေးခံရန် အမည်တင်သွင်းခဲ့၏။ သို့သော် သူ၏အမည်ကို ပြန်လည်နုတ်သိမ်း လိုက်ပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးမှအနားယူနေခဲ့လေသည်။ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသဖြင့် နိုင်ငံရေးကို စွန့်လွှတ်ခဲ့သော်လည်း၊

ကလမန်းစိုးမှာ ကျန်းမာသန်စွမ်း၍ ဖျတ်လတ်ပေါ့ပါးလျက် ပင်ရှိနေသေး၏။ စာပေဝါသနာပါသည့်အလျောက် စာအုပ်ပေါင်းမြောက်မြားစွာ ရေးသား ပြုစုခဲ့လေသည်။ အသက် ၈၀ ကျော်၌ပင် အိန္ဒိယ၊ မြန်မာနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများသို့ သွားရောက် လည်ပတ်ခဲ့သေးသည်။ နိုင်ငံခြားမှ ပြန်ရောက်လာပြီးနောက်၊ မိမိမွေးရာရပ်မြေတွင် စာပေရေးသားလျက် ရှိစဉ် ၁၉၂၉ ခု နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့(အသက် ၈၈ နှစ်အရွယ်)တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဟိန္ဒူဘုရားရှိခိုးကျောင်း မုတ်ထိပ်ဝရံ ကလသာအိုးများ

ကလမန်းစိုးသည် စစ်မြေပြင်သို့ ဤသို့ ကိုယ်တိုင်ဆင်းခဲ့၏

ကလသာအိုး ။ ။ဟိန္ဒူ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတို့၏ မုတ်ဝထိပ်၌ ဖြစ်စေ၊ ခေါင်တန်းပေါ်၌ ညောင်ရေအိုးကဲ့သို့သော ကလသာအိုးကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ကလသာအိုးကို အမြိုက်ရည်ထည့်ရာ အိုးအဖြစ် ဟိန္ဒူကျမ်းဂန်များတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။ ထိုအိုး၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ယခုခေတ် ဟိန္ဒူ အမျိုးသမီးများ အသုံးပြုလျက်ရှိသော ရေခပ်ကြေးအိုးကဲ့သို့ပင် ဖြစ်၏။ မြန်မာစာပေ၌ ကလသာအိုးအကြောင်း မတွေ့ရသော်လည်း ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများ၌ ကလသာအိုးဟူသော ဝေါဟာရကို အနည်းအပါး တွေ့ရပေသည်။ သက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်တွင် ရေးထိုးသော ပုဂံမြို့ လေးထောင့်ကန်အရပ် လေးမျက်နှာဘုရား ကျောက်စာတွင် ‘တန်တိုင်းတွင်း နှိုက်ကား ကသသားအိုး အယောင်နှင့်တူသော တင့်တယ်စွာသော စကြိုထက် ကူလည်းတည်၏’ဟု ပါရှိလေသည်။ ထိုတွင် စကြိုဆိုသည်မှာ အမိုးအကာရှိသော လူသွားလမ်း ခုံမြင့်ဖြစ်၍ စကြိုပေါ်တွင် ကလသာအိုး ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်တူသော ကူတည်ထားကြောင်း သိရလေသည်။

ကလီဂျူလာဘုရင် စိတ်တိုင်းကျ မွမ်းမံထားစေသည့်လှေကြီး

ကလီဂျူလာဘုရင် (ခရစ် ၁၂-၄၁) ။ ။ ကလီဂျူလာသည် ၁၂ ခုနှစ်တွင် ဂရိနိုင်ငံအက်ရမ်မြို့၌ဖွားမြင်၍၊ ၃၇ ခုနှစ်မှ ၄၁နှစ်အထိ ရောမနိုင်ငံတော်၏ တတိယဧကရာဇ်ဘုရင်အဖြစ် စိုးစံသည်။ ငယ်စဉ်က သူ့ဖခင်၏ ရောမစစ်တပ်တွင် ကြီးပြင်း ခဲ့ရ၏။ ကလီခေါ် ရောမ စစ်ဖိနပ်ကြီးကို ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသောကြောင့် ကလီဂျူလာဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။ သူ၏အမည်ရင်းမှာ ဂေးယပ်ဆီဇာ ဖြစ်၏။ သူသည် ရောမနိုင်ငံတော်၏ ဒုတိယ ဧကရာဇ်ဘုရင်တိုက်ပီးရီးယပ်၏ မြေးတော်စပ်သူဖြစ်၍၊ တိုက်ပီးရီးယပ်ကွယ်လွန်သောအခါ ရောမဧကရာဇ်ဘုရင် ဖြစ်လာသည်။

ကလီဂျူလာသည် ဘုရင်ဖြစ်စတွင် သက်ညှာစွာနှင့် တရားမျှတစွာ အုပ်ချုပ်မှုကြောင့် တိုင်းသူ ပြည်သားအများက သောင်းသောင်းဖြဖြ ကောင်းခြီးပေးခဲ့ကြသော်လည်း၊ နောင်သော် သူ၏ အပြုအမူများမှာ စိတ်မနှံ့သူ တစ်ဦး၏ ပြုမူပုံ မျိုးကဲ့သို့ဖြစ်လာသောကြောင့် များမကြာမီပင် တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိငြင် လာကြသည်။ အချို့က သူသည် တစ်ခါတွင် အပြင်းအထန် ဖျားပြီးနောက် စိတ်မနှံ့ ဖြစ်သွားသည်ဟု ဆိုသည်။ သူ၏မြင်းကို တရားသူကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်း၊ စစ်တိုက်ရာမှအပြန်တွင် ပြင်သစ်ကမ်းခြေမှ ခရစ်များကို နတ်များ ပသရန်အတွက် စစ်သားများအား ကောက်ခိုင်းခြင်း၊ သူ့အားနတ်တစ်ပါး အဖြစ် တိုင်းသူပြည်သားများ ကိုးကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဗိမာန်ကြီးတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်စေခြင်းစသော အပြုအမူတို့က ကလီဂျူလာ၏ စိတ်မနှံ့မှုကို ဖော်ပြပေသည်။ ထိုမျှ မကသေး တိုက်ပီးရီးယားလက်ထက်မှ စု ဆောင်းခဲ့သော တိုင်းပြည်၏ ဘဏ္ဍာများကို ဖြန့်တီးပစ်ပြီးလျှင်၊ ဆွေမျိုးသားချင်း အရင်းအချာများနှင့် ရောမမြို့သူ မြို့သားများကို အကြောင်းမဲ့ သွေးချောင်းစီးအောင် သတ်ဖြတ်လေသေးသည်။

ဤသို့ဖြင့် လေးနှစ်မျှ ပရမ်းပတာ အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ တိုင်းသူပြည်သားများလည်း မခံရပ်နိုင်ဖြစ်လာ၍ နောက်ဆုံး၌ လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ် ခံရလေသည်။

ကလီယိုပါးထရားကျောက်တိုင် ။ ။ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀ ခန့်က အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် တတိယ သော့သမီးဘုရင်ကြီးသည် ဟီလီယိုပိုလစ်မြို့၌ စံနေတော်မူခဲ့၏။ ဟီလီယိုပိုလစ်၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ရေမြို့တော်ဖြစ်လေသည်။

သော့သမီးဘုရင်သည် ယခုအခါ နိုင်းမြစ်ပေါ်ရှိ အက်ဆွမ်းမြို့ အနီးဆိုင်အီးနီး ကျောက်ကျင်းများမှ တန်ချိန် ၂၀၀ ခန့်စီရှိသော အလွန်ကြီးမား ရှည်လျားသည့် လုံးချင်းကျောက်တိုင်တစ်စုံကို တူးယူစေ၍ မြစ်သို့အရောက်သူ၏ ကျေးကျွန်များကို ဆွဲယူစေခဲ့၏။ ထိုနောက် မြို့တော်သို့ရောက်အောင် မြစ်ကြောတစ်လျှောက် ဖေါင်ဖြင့်မျှောယူခဲ့သည်။ မြို့တော်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရင်၏ဘုန်းတန်ခိုး ထင်ရှားစေရန်နှင့် နေနတ်သားကို ပူဇော်ပသရန် ထိုကျောက်တိုင်ကြီးများကို စိုက်ထူစေ ခဲ့လေသည်။ ထိုကျောက်တိုင်ကြီးများကို ကလီယိုပါးထရား ဇာထိုးအပ်များဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သမုတ် ကြသော်လည်း၊ ထိုဘုရင်မနှင့် တစ်စုံတစ်ရာ မသက်ဆိုင်ပေ။ ထိုကျောက်တိုင်များသည် လေးမြောင့် ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ အဖျားဖက်သို့ ရှူးသွားကာ ချွန်နေသဖြင့် ဇာထိုးအပ်ဟုတင်စား၍ ခေါ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒုတိယ ရမ်မီးဆီးဘုရင် လက်ထက်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုကျောက်တိုင်တဖက်တွင် အတ္တပတ္တိကို ကမ္ပည်းထိုးခဲ့သည်။

အော်ဂပ်စတပ်ဘုရင် လက်ထက်သို့ရောက်သောအခါ ထိုကျောက်တိုင်ကြီးများကို အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့ရှိ နန်းတော်သို့ ရွှေပြောင်း စိုက်ထူထားခဲ့သည်။ ထိုမြို့တွင် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ နီးပါးမျှ တည်နေခဲ့ပြီးနောက်၊ ပြုလဲသဖြင့် မြေဖုံးသွားရာ ထိုကျောက် တိုင်များသည် နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာမျှ တိမ်မြုပ်နေခဲ့လေသည်။ ၁၈၀၁ခုနှစ်သို့ရောက်မှ ဆာရပ်အက် ဗါကရွမ်ဗီသည် ထိုကျောက်တိုင်များကို တူးဖော်တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အက်ဗါကရွမ်ဗီသည် ထိုကျောက်တိုင်များကို အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ယူဆောင်ပြီးနောက်၊ သူ၏အောင်မြင်မှုကို အမှတ်တရဖြစ်စေခြင်းငှာ အထိမ်းအမှတ် တိုင်အဖြစ်ဖြင့်စိုက် ထူထားလို၏။ ထိုသို့သယ်ယူရန် စားရိတ်စားခအတွက် သူနှင့် သူ့မိတ်ဆွေများသည် ပေါင် ၇၀၀၀ပင် စုဆောင်းထားခဲ့ကြ၏။

သို့သော် ဆာရပ်၏အကြံအစည်ကား အထမမြောက်ဘဲ ရှိခဲ့၏။ ထိုမျှလောက် ထုထည် ကြီးမား၍ ရှည်လျားသော ကျောက်တိုင်ကြီးကို အီဂျစ်နိုင်ငံမှ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သယ်ယူသွားရန်မှာ မလွယ်ကူ လှပေ။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် စတုတ္ထကျော့ဘုရင် နန်းတက်စဉ်က အီဂျစ်ဘုရင်ခံ မေဟီမတ်အလီသည် ကျော့ဘုရင်အား နန်းတက်ပွဲ အထိမ်းအမှတ်လက်ဆောင်အဖြစ် ထိုကျောက်တိုင်ကြီးကို ပေးအပ်ဘူးရာ၊ ကျော့ ဘုရင်က ငြင်းပယ်ခဲ့လေသည်။

၁၈၇၇ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဆာ အီရက်ဇမမ်

ဝိလဆန်ဆိုသူက စရိတ်ကြေးငွေ စိုက်ထုတ်ပေးသဖြင့် ဆာဂျိမ်း အယ်လက်ဇန္ဒာ သည်ထိုကျောက်တိုင်ကြီးကို အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သယ်ယူရန် တာဝန် ယူခဲ့လေသည်။

ထိုကျောက်တိုင်ကြီးကို အလွန်ခဲယဉ်းစွာ သယ်ယူခဲ့ရ၏။ အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့ဆိပ်ကမ်းတွင် ကျောက်တိုင်ကိုငုံ၍ ပြောင်းသင်္ဘောအခေါင်း ရှည် အိမ်ကြီး (ဝါ)သေတ္တာကြီး ပြုလုပ် ပြီးလျှင်၊ အောက်တွင် သင်္ဘောဧရာကဲ့သို့ ဧရာခံပေး

ပြီးနောက် တက်မလည်း တပ်ဆင်ပေးရသည်။ ထိုကျောက်တိုင်ကို လူ ၆ ယောက်ထိန်းလျက် အတူလိုက်ပါနိုင်ရန် အခန်းတစ်ခုကိုလည်း ဆောက်လုပ် ပေးရသည်။ ထိုနောက် မီးသင်္ဘော နှစ်စင်းဖြင့် ဆွဲယူရန်စီစဉ်ခဲ့လေသည်။

သို့သော် ပင်လယ်သို့ မရောက်မီ ကျောက်တိုင်ကြီးသည် ရှေးဟောင်းသင်းချိုင်း တွင်းကြီး တခုထဲသို့ ကျသွားခဲ့၏။ တွင်းထဲမှ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းထုတ်ယူပြီးနောက်၊ ပင်လယ်ထဲသို့ ဆွဲယူသည့် အခါ၊ ကျောက်ဆောင်တစ်ခုနှင့် တိုက်မိသဖြင့်နစ်မြုပ်သွားပြန်ရာ တစ်ဖန် ဆယ်တင်ရပြီးလျှင်အပျက် အစီးများကို ပြင်ဆင်၍အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သင်္ဘောဖြင့် တဖြည်းဖြည်း ဆွဲယူခဲ့ရလေသည်။

သို့ရာတွင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့မရောက်မီ လမ်းခရီး၌ ဗမကေး ပင်လယ်အော်သို့ ရောက်သောအခါ လှိုင်းလေ အလွန်ပြင်းထန်သဖြင့် ဆွဲယူလာသော သင်္ဘောသည်ကြီးကို ဖြတ်၍ ထိုသေတ္တာရှည်ကြီးကို မျှောလိုက်ရသည်။ သို့သော် ကံအားလျော်စွာ အခြားအင်္ဂလိပ် သင်္ဘောတစ်စင်းက တွေ့၍ ဆွဲယူလာသဖြင့်၊ ထိုကျောက်တိုင်ကြီးသည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ချောမောစွာ ဆိုက်ရောက်သွားလေသည်။

ထိုကျောက်တိုင်ကြီးသည် အလျား ၆၈ ပေခွဲရှည်၍ ၁၈၆ တန်ခန့် စီးပြီးလျှင် နင်းဆီသွေးရှိသော နှမ်းဖတ်ကျောက်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်တိုင်ကို လန်ဒန်မြို့ရှိ ဝိတိုရိယာ တာပေါ်တွင် ၁၈၇၈ ခု စက်တင်ဘာလ၁၂ ရက်နေ့၌ စိုက်ထူပြီးလျှင် အောက်ခုံတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ကြေးညိုစဖင့်ရုပ် တစ်ရုပ်စီထားရှိသည်။

အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော အလားတူကျောက်တိုင်တစ်ခုကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ နယူးယော့မြို့သို့ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် ယူဆောင်ခဲ့၍၊ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် စင်ထရယ်ပတ် ဥယျာဉ်အတွင်း၌ စိုက်ထူထားရာ၊ ထိုကျောက်တိုင်မှာ ၆၇ ပေ ခန့် မြင့်လေသည်။

ဤကျောက်တိုင်မှာ အမေရိကန်ရောက် ရှေးဟောင်းကလီယိုပါးထရားကျောက်တိုင် ဖြစ်၍ နယူးယော့မြို့ စင်ထရယ်ပတ်ဥယျာဉ်အတွင်း၌ စိုက်ထူထားသည်။ အမြင့် ၆၇ ပေ ခန့်ရှိ၏။ ၆၈ ၂ ပေခန့်မြင့်သော အလားတူကျောက်တိုင်တစ်တိုင်ကို အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့ ဝိတိုရိယာတာပေါ်တွင် စိုက်ထူထားသည်။ ယင်းတို့၏ သက်တမ်းမှာ နှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀ ခန့်ရှိပေပြီ

အလှထိပ်တင်မာယာရှင်အီဂျစ်ဘုရင်မ

ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်သော ထိပ်သီးရောမ စစ်ဗိုလ်ကြီးနှစ်ဦးအား သူ၏ရူပါရုံကျော့ကွင်းဖြင့် အမိဖမ်းကာ သူ့လိုရာသို့စေနိုင်ခဲ့လောက်အောင်မာယာကြွယ်ခြင်းကြောင့် ကလီယို ပါးထရား ဘုရင်မသည် ရှေးခေတ်ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။

ထူးခြားသော ကမ္ဘာ့ အမျိုးသမီးတဦးပင်တည်း။

ကလီယိုပါးထရားဘုရင်မ (ဘီစီ ၆၈-၃၀) ။ ။ကလီယိုပါးထရားသည်ကား ရှေးခေတ် ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့သော အီဂျစ်ဘုရင်မ ဖြစ်သည်။ ထူးခြားစွာ လှပသော အဆင်းအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသည့် ဘုရင်မဖြစ်သဖြင့်၊ ထိုခေတ်က အထူးခန့်ခုံး ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးအား သူ၏ရူပါရုံကျော့ကွင်းသို့ သက်ဆင်းစေ၍၊ သူ့စေသမျှကို တသဝေမတိမ်း ပြုလုပ်ပေးကြရသောအခြေသို့ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုမျှသာမက သူ၏ရူပါရုံကွန်ရက်မှ မထွက်နိုင်ဘဲ ရှိခဲ့သောထိုအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး နှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးမှာ အသေဆိုးနှင့်သေဆိုးရသော ဘဝသို့ ရောက်အောင်ပင် ဖန်တီးခဲ့လေသေးသည်။ ထိုကြောင့် ကလီယိုပါးထရားအား 'နိုင်ခြင်းမြစ်ဒေသမြေဟောက်မ' ဟူ၍ ခေါ်ကြပေသည်။

ကလီယိုပါးထရားမှာ အီဂျစ်သွေးမပါ၊ မက်ဆီဒိုးနီးယန်းနှင့် ဂရိသွေးနေရာ အဆက်အနွယ်ဝင် ဘုရင်မ ဖြစ်သည်။ အက်လက်ဇန္ဒား-သ-ဂရိတ်၏ နိုင်ငံတော်ကို ခွဲဝေအုပ်ချုပ်ကြသော စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများအနက်၊ တော်လမီ အမည်ရှိ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသည် အီဂျစ်နိုင်ငံကို ဝေစုယူ၍ ထိုနိုင်ငံ၏ ဘုရင်အဖြစ် အုပ်စိုးခဲ့၏။ ထိုဘုရင်မှစ၍ စိုးစံခဲ့သော တော်လမီ ဘုရင်များတွင် ကလီယိုပါးထရား၏ ခမည်းတော်မှာ ၁၁ ဆက်မြောက် တော်လမီဘုရင် ဖြစ်၏။ ဘီစီ ၅၁ ခုနှစ်တွင် ထိုဘုရင်ကြီး ကံကုန်သောအခါ၊ ၁၇ နှစ်အရွယ်ရှိ သမီးတော် ကလီယိုပါးထရားနှင့် ၁၀ နှစ် အရွယ်ရှိ သားတော် ၁၂ ဆက်မြောက် တော်လမီ မင်းသားတို့သည် အီဂျစ်နိုင်ငံကို တွဲဖက်၍ အုပ်စိုးခဲ့ကြ၏။

သို့ရာတွင် ဘုရင်ကြီး နတ်ရွာစံ၍ သုံးနှစ်မျှကြာသောအခါ၊ မောင်တော်ဘုရင်ငယ်နှင့် အပေါင်းပါတို့သည် ကလီယိုပါးထရားအား နန်းချ၍တိုက်ထုတ်လိုက်ကြလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရောမဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဂျူးလယပ်ဆီဇာသည် ပွန်ပီအား လိုက်လံ တိုက်ခိုက်ယင်း၊ အီဂျစ်နိုင်ငံ အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့သို့ ရောက်ရှိလာခိုက်ဖြစ်သည်။

ထိုအခွင့်ကောင်းကို ကလီယို ပါးထရားသည် လက်မလွှတ်စောဘဲ လသာတုန်းပိုင်းငင်လိုက်သည်။ မိမိ၏ကိုယ်ကို ကော်ဇောတွင် ထည့်၍ လိပ်စေပြီးနေကာ၊ ဆီဇာ၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်အောင် ဝင်လေသည်။ ထိုစဉ်က အသက် ၂၀ ခန့်သာရှိသေး၍ အလှသွေးတက်ကြွနေသော ကလီယိုပါးထရားသည် ထီးနန်းပြန်ရရေးတွင်ကူညီဖေးမပေးရန် ဆီဇာအားဖြားယောင်း တောင်းပန်လေသည်။ စစ်သား

ပီပီ တည်တည်ကြီး နေလေ့ရှိသော ၅၂ နှစ်ရွယ် ဆီဇာကြီးပင်လျှင် အလှဘုရင် ကလီယိုပါးထရား၏ ညွတ်ကွင်းမှ လွတ်ကင်းအောင် မရှောင်တိမ်းနိုင်ဘဲ ကလီယို ပါးထရားလိုသမျှကို ဆောင်ရွက် ပေးရလေတော့သည်။

ဆီဇာသည် ကလီယိုပါးထရားအား အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ တစ်ဦးတည်းသောဘုရင်မအဖြစ် ပြန်လည် ရရှိအောင် ကလီယိုပါးထရား၏ ရန်သူများကို တိုက်ခိုက်သုတ်သင်ပေးခဲ့သည်။ ကလီယိုပါးထရားသည် ဆီဇာနှင့်ပေါင်းသင်းသည်တွင် ဆီဇာရွန်း (ဆီဇာကလေး)အမည်ရှိသော သားတစ်ယောက် ရ၏။ ဘီစီ ၄၆ ခုနှစ်တွင် ဆီဇာ ရောမသို့ ပြန်သွားသောအခါ၊ ကလီယိုပါးထရားလည်း လိုက်ပါသွားလေသည်။ ဘီစီ ၄၄ ခုနှစ်တွင် ဆီဇာလုပ်ကြံခြင်း ခံရသောအခါ၊ ကလီယိုပါးထရားသည် အီဂျစ်နိုင်ငံသို့ပြန်လာခဲ့သည်။ ဆီဇာကွယ်လွန်ပြီးနောက် ရောမတွင် အာဏာလှုပ်သည် စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားနေရာ၊ ကလီယို ပါးထရားသည် မည်သည့် ဖက်ကိုမျှ အားပေးခြင်းမပြုဘဲ နေခဲ့လေသည်။ ထိုဘုရင်မကား ရောမလူမျိုးများကို အရိုင်းအစိုင်းများဟု သဘောထား၍ မိမိအကျိုး ရှိမှုအတွက်သာ အသုံးပြုလိုသူဖြစ်သည်။

ကလီယိုပါးထရား၏ ရူပါရုံ ကျော့ကွင်းသို့ ဒုတိယသက်ဆင်းသော ရောမ အာဇာနည်ကြီးကား မတ်အန်တိုနီဖြစ်သည်။ ဆီဇာကွယ်လွန်ပြီးနောက် မတ်အန်တိုနီနှင့် နောင်တွင် ဒေဗ်ဂပ်စတပ်ဘုရင် ဖြစ်လာမည့် ဆီဇာ၏ တူတော်အော့တေးဗီးယန်တို့သည် ရောမနိုင်ငံတော်ကြီးကို တွဲဖက်အုပ်စိုးခဲ့ကြ၏။ မတ်အန်တိုနီသည် ရန်သူများကို နှိမ်နင်းတိုက်ခိုက်ယင်း အရှေ့ဘက်နိုင်ငံများသို့ ရောက်လာ၏။ တားဆပ်မြို့သို့ ရောက်လာသောအခါ၊ ကလီယိုပါးထရားအား ရန်သူအားပေးအဖြစ် စွပ်စွဲ၍ ထိုအကြောင်းကို ရှင်းလင်းချေပရန် ကလီယိုပါးထရားအား ဆင့်ခေါ်လေသည်။

ကလီယိုပါးထရားကား ထိုသို့ ရှင်းလင်းရန် ဆင့်ခေါ်သည်ကို အလျင်းမတုန်လှုပ် မချောက်ချားခဲ့ချေ။ ရောမနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဆီဇာ၏ မိဖုရားအဖြစ်ဖြင့် မစိုးစံခဲ့ရစေကာမူ၊ လူရည်ချွန် မတ်အန်တိုနီ၏ အကူအညီဖြင့် မြေထဲပင်လယ် အရှေ့ တစ်လွှားတွင် ဂရိနိုင်ငံသစ်ကို တည်ဆောက်၍ အုပ်စိုးရန် စိတ်ကူး ကြံစည်ထားသော ကလီယိုပါးထရားသည် ဗီးနပ်နတ်သမီးကဲ့သို့ လှပစွာ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင်၊ မတ်အန်တိုနီထံသို့ ဝင်ရောက် လေသည်။ ကလီယိုပါးထရား၏ အလှဒဏ်ကို မခံနိုင်ရှာသော မတ်အန်တိုနီသည် အပြစ်

သဘောနှင့် စစ်ကြောရန်ကိုပင် မေ့ပျောက်လျက်၊ ကလီယိုပါးထရား၏ နောက်သို့ အယ်လက် ဇနီးယားမြို့အရောက် လိုက်ပါသွားလေတော့သည်။

အယ်လက်ဇနီးယားမြို့တွင် အန်တိုနီသည် ကလီယိုပါးထရားနှင့်အတူ တစ်နှစ်ခန့် ပျော်ရွှင်စွာ နေထိုင်ပြီးနောက် ရောမမြို့သို့ ပြန်သွားလေသည်။ ရောမသို့ ရောက်သောအခါ အန်တိုနီသည် တွဲဖက်

အုပ်ချုပ်သူ အော့တေးဗီးယန်းနှင့် ပိုမိုစည်းလုံး မိစေရန်၊ အော့တေးဗီးယန်း၏ နှမနှင့် လက်ဆက် လိုက်လေသည်။ ထိုအတွင်း ကလီယိုပါးထရားသည် မတ်အန်တိုနီ၏ သွေးကလေးများဖြစ်သော အမြွှာမောင်နှမကို မွေးဖွားခဲ့၏။ ရောမတွင် လေးနှစ်ခန့် နေထိုင်ပြီးနောက် အန်တိုနီသည် အီဂျစ်နိုင်ငံသို့ပြန်လာ၍ ကလီယိုပါးထရားနှင့်သာ အချိန်ဖြုန်းနေလေသည်။ ရောမ နိုင်ငံတော် ၏အရေးကို အမေကြီး မေ့လျက်၊ ကလီယိုပါးထရား၏ အလိုသို့ လိုက်၍ ဂရိနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်များတွင် နားဝင်သယောင် ဖြစ်နေတော့သည်။

ကလီယိုပါးထရားလိုက်ပါလာသည့် လက်ဆောင်ကော်ဇော်လီဝီကို ဂျူးလယပ်ဆီဇာရှေ့မှောက်၌ ဖြေချလိုက်သောအခါ

အော့တေးဗီးယန်းသည် နှမတော်အား အန်တိုနီက စွန့်ပစ်သွားသည်ကို လက်စားချေလိုသည်တစ်ကြောင်း၊ ဆီဇာရှန်းခေါ် ဆီဇာကလေး၏ ရန်စွယ် ရန်ငြောင့်ကို ကြိုတင်ကာကွယ် လိုသည်ကတစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဆီနိတ်လွတ်တော်အား မတ်အန်တိုနီအပေါ်တွင် စစ်ကျေညာရန် တိုက်တွန်းလေတော့သည်။ ဘီစီ ၃၁ ခုနှစ်တွင် အက်ဂရမ်ရေကြောင်းတိုက်ပွဲ၌ အန်တိုနီနှင့် ကလီယိုပါးထရားတို့၏ တပ်များသည် အော့တေးဗီးယန်း၏ တပ်များကိုမယှဉ်နိုင်ဘဲ ဖရိဖရဲ အရေးနိမ့်ကြလေသည်။ ကလီယိုပါးထရားသည် သူ၏သင်္ဘောတပ်ကိုရိပ်သိမ်း၍ အယ်လက်ဇနီးယားမြို့သို့ ပြန် ပြေးလေ

သည်။ နောက်ပါအခြေအရံ ကင်းပြီဖြစ်သော အန်တိုနီသည် ကလီယိုပါးထရား နောက်သို့ လိုက်ပါ ပြေးခဲ့ရလေသည်။

အက်လက်ဇနီးယားမြို့သို့ ရောက်သောအခါ၊ ကလီယိုပါးထရား သေဆုံးပြီဟူသော သတင်းကို ကြားသိရသဖြင့် အန်တိုနီသည် မိမိကိုယ်ကိုခါးနှင့် ထိုးသတ် လေ၏။ သို့သော် လှည့်စားထားသော သတင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မသေခင် သိရသဖြင့် ကလီယိုပါးထရား

ထံသို့ ပို့ဆောင်စေရာ၊ ကလီယိုပါးထရား ၏ လက်ပေါ်တွင် ပင်အသက်ပျောက်သွားလေသည်။

ကလီယိုပါးထရားသည် အော့တေးဗီးယန်းအား မိမိ၏ ရူပါရုံဖြင့် ချော့မြှူရန် ကြိုးစားသေး၏။ သို့သော် အော့တေးဗီးယန်းကား ဆီဇာနှင့် အန်တိုနီတို့ကဲ့သို့ ပျော့မကျချေ။ အော့တေးဗီးယန်းသည် မိမိဆွဲရာသို့ မပါရုံမျှမက၊ မိမိအား သံကြိုးနှင့် ချည်နှောင်ကာ ရောမဗိုလ်ပုံ အလယ်တွင် အရက်ခွဲမည်ကို သိမြင်သောကြောင့်၊ ကလီယိုပါးထရားသည် မိမိတွင် အသင့်ဆောင်ထားသော မြွေပွေးငယ် အား မိမိ၏ရင်ကို ကိုက်စေပြီး

လျှင် မိမိ၏အသက်ကို အဆုံးစီရင်လိုက်၏။ ကလီယိုပါးထရား သေဆုံးပြီး၍ မကြာမီအတွင်း၌ပင် အော့တေးဗီးယန်းသည် ဆီဇာရှန်းခေါ် ဆီဇာကလေးအား ကွက်မျက်လိုက်လေသည်။

ကလူကွက်ငှက် ။ ။ကလူကွက်ကို ရေကြက်မဟုလည်းခေါ်သည်။ ဤငှက်ကို အရှေ့တိုင်း ဒေသများတွင်တွေ့ရ၍၊ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရာသီဥတု သင့်လျော်သောဒေသများတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အလျား ၁၂ လက်မ ခန့်ရှိ၍၊ ဦးခေါင်းတွင် မွှဲပြာရောင်ဖြစ်သည်။

ကလူကွက်သည် ရေတွင်ကျက်စားသော ငှက်ဖြစ်၍၊ နံနက်ခင်းနှင့် ညနေခင်းတွင် ကုန်းသို့တက်ကာ ပိုးမွှားနှင့် သစ်စေ့များကို ရှာဖွေစားသောက်နေတတ်သည်။ အနီးအနားသို့ သွားရောက်နှောက်ယှက်လျှင်၊ ပျံမပြေးဘဲ ချုံဖုတ်တောအုပ်များရှိရာသို့ ပြေးလွှားပုန်းအောင်း တတ်သည်။

မိုးရာသီ သားပေါက်ချိန်တွင်အလွန်ဆူညံ၍ တစ်ခါတစ်ရံ ညဉ့်လုံးပေါက် အော်နေတတ်သည်။

အသိုက်ကို ရေစပ်ရှိ ချုံဖုတ်များတွင် မြက်ခြောက်၊ ဝါးရွက်ခြောက်များဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ တစ်မြို့လျှင် ၂ ငှလုံးမှ ၈လုံး အထိရှိတတ်၏။ ၂မှာ အလျား ၁.၅၇ လက်မ ပြက် ၁.၁၈ လက်မရှိ၍၊ ရှည်မျောပြီးလျှင် ချောမွတ်သည်။

ကလူမင်္ဂလာပွဲတော် ။ ။ကလူမင်္ဂလာ ပွဲတော်သည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းရင်းသားဖြစ်သော ကယား အမျိုးသားတို့၏ ပွဲတော်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ကယားဘာသာစကားဖြင့် ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၍၊ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ဖားစည်ပွဲတော်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ကယားလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှု ထုံးစံအတိုင်း၊ နှစ်ဟောင်းကြွ၍ နှစ်သစ် ကူးပြောင်းပြီးသည့် အခါသမယ မိုးဦးမကျမီ အချိန်ကာလတွင်၊ အိမ်သစ်များ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသောအခါ၌ အိမ်သစ်တက် အခမ်းအနားကို နှစ်စဉ်မင်္ဂလာယူ၍ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။

မင်္ဂလာအခါတွင် တီးမှုတ်ရသော တူရိယာများအနက် ဖါးစည်သည် ကျက်သရေမင်္ဂလာ အရှိဆုံးဟူ၍ မှတ်ယူထားကြပေရာ၊ ထိုအိမ်သစ်တက် အခမ်းအနားတွင် ဖါးစည်ကို တီးခတ်သဖြင့် ဖါးစည်ပွဲ ဟုခေါ်သည်။ ဖါးစည်ကို ကယားအမျိုးသားတို့ အထွတ် အမြတ်ပြုကြသည်။ အမင်္ဂလာကိစ္စများတွင် မတီးခတ်ကြချေ။

ရှေးအခါက ကလူမင်္ဂလာပွဲတော် ကျင်းပသောရက်ကို ကန့်သတ် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိသဖြင့်၊ ကယားပြည်နယ်ရှိ နယ်အသီးသီးတွင် ပွဲတော်ကျင်းပသည့်ရက်မှာ တစ်နယ်နှင့် တစ်နယ် မတူညီကြပေ။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေး ရရှိသည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင်၊ လွတ်လပ်သော ကယားပြည်နယ်သည် မြန်မာ နိုင်ငံတော်နှင့် ပူးပေါင်းပြီးနောက်၊ ၁၉၅၁ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့ လွယ်ကော်မြို့၌ ကျင်းပသော အစည်းအဝေးကြီးတွင်၊ ကလူ မင်္ဂလာပွဲတော်ကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့၌ ကျင်းပရန် အများသဘောတူဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်လိုက်သည်။

၁၉၅၁ ခုဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့မှစ၍ ကလူမင်္ဂလာ ပွဲတော်ကို လွယ်ကော်မြို့တွင် စတင်ကျင်းပရာ၊ ကန္တာရဝတီ၊ ဘောလခဲ၊ ကြယ်ဖိုး ကြီး၊ မိုးမြဲနှင့် ပဒေါင်းကိုးရွာ၊ ယာဒိုနယ်များမှ လူမျိုးစုံနှင့်ပြည်ထောင်စု တစ်ဝန်းလုံးမှ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံတို့ တက်ရောက်ကြ၍၊ နှစ်ပေါင်း ၆၀အတွင်း အစည်ကားဆုံး ပွဲတော်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ကလူမင်္ဂလာပွဲတော်တွင် လူထုအစည်းအဝေး ကျင်းပခြင်း၊ တူရိယာများ တီးမှုတ်၍ ကခုန် ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ အလှူအတန်း ဝတ်မှုပြုခြင်း၊ ဒေသန္တရ သယံဇာတနှင့် ထွက်ကုန်များ ခင်းကျင်း ပြသခြင်း၊ ရက်ကန်းနှင့် အိမ်တွင်းလက်မှုပညာပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပခြင်းစသည် တို့ကိုလည်း စည်ကားစွာ ဆင်ယင်ကျင်းပကြသည်။ (ကယားပြည်နယ်။ ကယားလူမျိုး-ရှု)

ကလေးကစားနည်းများမြန်မာ ။ ။(မြန်မာကလေးကစားနည်းများ-ရှု။)

ကလူမင်္ဂလာပွဲတော်အခါ၌ ကယားအမျိုးသားများ ပျော်ရွှင်စွာ တီးမှုတ်နေကြစဉ်

လူမမယ်ဘဝမှလူလားမြောက်လာပုံ

ဖဝါးလက်နှစ်လုံး ပန်းလက်နှစ်သစ်အရွယ်မှ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်ကြီးထွား ရင့်သန်ကာ လူကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်လာပုံမှာ သဘာဝ၏ အံ့ဖွယ်တစ်ရပ် ဖြစ်၏။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤအတိုင်းပင် ကြီးပြင်း လာကြ ပေသည်။

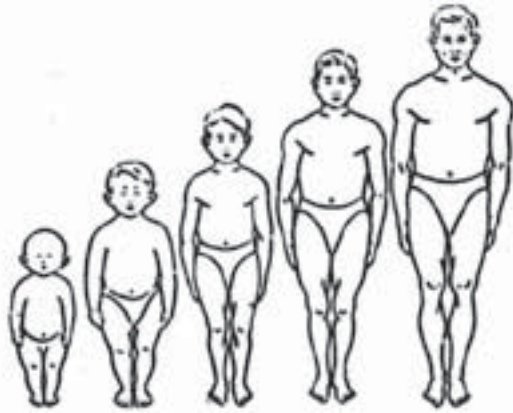
ကလေးကြီးပြင်းလာပုံ ။ ။ သက်ရှိဟူသရွေ့သည် တစ်စတစ်စ ကြီးပြင်း လာကြရသည်ချည်း ဖြစ်၏။ ယင်းတို့ ကြီးပြင်းလာပုံကို သိလိုလျှင်၊ မွေးဖွားသည့် အချိန်မှစ၍ တဖြည်းဖြည်း အသက်အားဖြင့်၎င်း၊ အရွယ် အားဖြင့်၎င်း၊ စိတ်နေသဘောထားအားဖြင့်၎င်း၊ ပြုမူ လုပ်ကိုင်ပုံအားဖြင့် ၎င်း၊ ကြီးမားပြောင်းလဲလာပုံကို စူးစမ်းကည့်ရှုသင့်သည်။

သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် မသိနားမလည်သေးသော အကောင်ကလေးဘဝကို လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် တတ်သိနားလည်သော အကောင်ကြီးဘဝသို့ ရောက်ရစမြဲဖြစ်သည်။ အဆင့်အတန်း အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော လူသတ္တဝါ မဆိုထားဘိ၊ အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်များပင် အကောင်ကလေးဘဝမှ ကြီးပြင်းလာရ၏။ သို့သော် လူတို့ ကြီးပြင်းလာပုံနှင့် တိရစ္ဆာန်များကြီးပြင်းလာပုံမှာခြားနားသည်။ လူတို့သည် တိရစ္ဆာန်များထက် ကလေးဘဝတွင် ကြာကြာ နေရသည်။ သတ္တဝါ အဆင့်အတန်း မြင့်လေ၊ ကြီးပြင်းအောင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရသည့်အချိန်ပိုကြာလေဖြစ်၏။ အဆင့်အတန်းမြင့်သည့် သတ္တဝါများသည် သားငယ်များကို နည်းပါးစွာ ပေါက်ပွားသော်လည်း၊ အဆင့်အတန်းနိမ့်သည့် သတ္တဝါများသည်ကား သားငယ်အများအပြား ပေါက်ပွား လေ့ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ အဆင့်အတန်းမြင့်သည့် သတ္တဝါများသည် ကလေးများကို အချိန်ကြာစွာ စောင့်ရှောက်မွေးမြူနိုင်သည်။ ပမာဆိုလျှင် အဆင့်အတန်းနိမ့်သော ငါးများသည် သားငယ်များကို ကြီးပြင်းအောင်

မွေးစအရွယ်ကလေးငယ်၏ အပြစ်ကင်းစင်သည့်အပြား

မွေးမြူရသည် ဟူ၍ မရှိချေ။ တစ်ကြိမ်လျှင် ငါးကလေးပေါင်းမြောက် မြား စွာ ပေါက်ပွားသဖြင့် ငါးမကြီးမှာ ယင်းတို့ကို ပြန်၍ မကြည့်နိုင်တော့ပေ။ အဆင့်အတန်း အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော လူတို့မှာတစ်ကြိမ်လျှင်တစ်ယောက်၊ တစ်ခါတစ်ရံ နှစ်ယောက်သာ မွေးသောကြောင့် ကလေးကို အချိန်ကြာမြင့်အောင် မွေးမြူစောင့်ရှောက်နိုင်သည်။ သို့သော် လူတို့တွင် ထူးကဲစွာ သုံး ယောက်၊ လေးယောက်၊ ငါးယောက်အထိ မွေးသည် လည်းရှိသေးသည်။ လူတို့သည် ကလေးဘဝမှ တဖြည်းဖြည်း ကြီးပြင်းလာ၍ အသက် ၂၁ နှစ်ခန့် ရှိသောအခါ အရွယ်ရောက်သည်။ တစ်နည်းဆိုသော် လူတို့၏ ပျမ်းမျှ သက်တမ်းသည် အနစ် ၆၀ မျှသာဖြစ်ရာ၊ အရွယ်ရောက်သည့် အချိန်အထိ သက်တမ်း သုံးပုံတစ်ပုံ ကြာသည်။ တိရစ္ဆာန်များ အဖို့ကား ခြောက်ပုံတစ်ပုံခန့်သာ ကြာသဖြင့်၊ လူသည် မိဖကို ပို၍ ကြာမြင့်စွာ မှီခိုနေရသည်။

မွေးစအရွယ်မှ လူလားမြောက်သည်အထိ လူတို့၏ ပုံပန်းနှင့် အချိုးအစား ပြောင်းလဲတိုးတက်လာပုံကို နှိုင်းရှည့်ဖော်ပြခြင်း

ကိုယ်ခန္ဓာကြီးထွားလာပုံ

ကလေးများသည် အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်သည့် နေ့မှစ၍ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ အခြေအနေ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာသည်။ ပဋိသန္ဓေတည်စတွင် ကလေး၏ အ

လေးချိန်သည် တအောင်စကို အစိတ် ပေါင်း ၅၆ သန်းမျှ စိတ်လျှင် တစ်စိတ်သာရှိ၍ တစ်နေ့တစ်ခြား အလေး ချိန် တိုးတက်လာရာ မွေးဖွားသောအခါ၊ ကလေးမှာ ပျမ်းမျှ ခြင်းအားဖြင့် ၇ ပေါင်ခန့် ရှိတတ်သည်။ ခြောက်လသားခန့် ရှိသောအခါ အလေးချိန်သည် နှစ်ဆဖြစ်လာ၍၊ အခါလည် သား ရှိသောအခါ သုံးဆဖြစ်လာသည်။ အရပ်မှာလည်း ၂၀ လက်မမှ လက်မ ၃၀ အထိ တိုးတက်လာသောကြောင့်၊ ကလေးများသည် ဤနို့စို့အရွယ်တွင် အလွန်ကြီး ထွားလွယ် သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ မတ်တတ် ပြေးစ အရွယ်ရောက်သော် ပထမနို့စို့ အရွယ်ကလောက် တစ်ရှိန်တည်း တက်၍ မသွားတော့ချေ။ ကိုယ်လုံးနှင့်အရပ်မှာ ခပ်မှန်မှန်သာ ထွက် လာ၏။ ထိုကြောင့် ၆ နှစ် သားကလေး၏ အလေးချိန်မှာ မွေးစကထက် ခြောက်ဆသာရှိ၍၊ ၁၀ နှစ်တွင် ဆယ်ဆ၊ ၂၀ တွင် အဆနှစ်ဆယ် သာရှိသည်။ အရပ်အမောင်း မှာ လည်း ထိုနည်းနှင့်ပင် ခပ်မှန်မှန် ထွက်လာ၏။ သို့သော် ထိုမှရှေ့သို့ ကိုယ်ခန္ဓာ တိုးတက် ကြီးထွားခြင်း မရှိတော့ သည့် အသက် ၂၀ အရွယ်တွင် မွေးစကအရပ်ထက် သုံးဆ ရှည်ထွက်လာသည်။ နို့စို့အရွယ်တွင် ၆ နှစ်မှ ၂၀ ကြား အရွယ်တွင် ကြီးထွားမှု သည် တဖြည်း ဖြည်းနေသွားသည်။

မိန်းကလေးနှင့် ယောက်ျားကလေး နှစ်ဦးတွင် မိန်းက လေးသည် ယောက်ျားကလေးထက်စော၍ အရွယ်ရောက် ၏။ အများအားဖြင့် နှစ်နှစ်ခန့်စောသည်။ အသက် ၁၄နှစ်ခန့် အရွယ် မိန်းကလေးတစ်ယောက်သည် အရွယ်တူ ယောက်ျား

ကလေးထက် ကိုယ်အလေးချိန်တွင်လည်းကောင်း၊ အရပ်အ မောင်းတွင်လည်းကောင်း၊ သာနေကြောင်းကိုတွေ့ရ၏။ က လေးများကြီးထွားလာရာ၌ အရိုးအခြင် ဦးနှောက်နှင့်ကိုယ် ခန္ဓာ အချိုးအစားတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲနေသည်။ ငယ်ရွယ်သောကလေးများ၏ ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းများ ၌ အရိုးနုကလေးများသာ ပါဝင်နေသည်။ ယင်းတို့သည် အလွန်နုနယ်သဖြင့်၊ ကလေးငယ်များကို ကိုင်တွယ်သည့်အခါ ပွေ့ချိသည့်အခါများ၌ အထူးသတိထား ရသည်။ လူကြီးများ ၏ ပကတိ အရိုးကဲ့သို့မမာသေးသော ကြောင့်၊ ကလေးများ သည် မည်သည့်အရာကိုမဆို လက်ဖြင့် ကောင်းစွာ မဆုပ်ကိုင် နိုင်သေးချေ။ သူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ လည်း တောင့်တောင့် တင်းတင်း မရှိလှ သေးသဖြင့် ခိုင်မြဲစွာ မထိုင်နိုင် မရပ်နိုင် ချေ။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ကလေးများစားသော အစာထဲမှ ဆားခါတ်တို့သည် သူတို့၏အရိုးနုကလေးများကို မာလာစေ ၍၊ ပကတိအရိုးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားစေသည်။ ကလေးများ၏ ဦးနှောက်ငယ်ရွယ်စဉ်အခါတွင် အလွန်ကြီး ထွားလွယ်၏။ အသက် ၆ နှစ်အရွယ်ရှိ ကလေး၏ ဦးနှောက် သည် လူကြီး၏ဦးနှောက်နှင့် တစ်ရွယ်တည်းဖြစ်သည်။ ကိုယ် ခန္ဓာ အချိုးအစားမှာလည်း ပြောင်းလဲလာ သောကြောင့်၊ မွေးခါစတွင် ကလေး၏ဦးခေါင်းသည် ကိုယ်အရှည်၏ လေး ပုံတစ်ပုံခန့်ရှိသော်လည်း အရွယ်ကြီးလာသောအခါ ရှစ်ပုံတစ်ပုံ သာ ရှိတော့သည်။ ထို့ပြင် မျက်နှာပုံ ပန်းသဏ္ဍာန်မှာလည်း ထင်ထင်ရှားရှား ပြောင်းလဲသွား၏။ ငယ်ရွယ်သော ကလေး

သဘာဝအလျောက် ကစားစရာကို စိတ်ဝင်စားစပြုလာသော လေးဖက်တွားအရွယ် ကလေးငယ်

၏နဖူးသည် သက်ကြီးများ၏ နဖူးထက် ပို၍မိုမောက်ပြီးလျှင် မေးစေ့မှာမူ သေးငယ်သည်။ တဖြည်းဖြည်း ကြီးပြင်းလာ သောအခါ၊ နဖူးမှာ ပြေသွား လျက် မေးစေ့သည် ပို၍ပေါ် လွင်လာ၏။ မျက်နှာသွင်ပြင်မှာ ထိုသို့ ပြောင်းလဲသွားသော ကြောင့် ကလေးမျက်နှာနှင့် လူ ကြီးမျက်နှာမှာ အတော်ပင် ကွာခြားပေသည်။ ဤသည်ကိုပင် ငယ်ရုပ် ပျောက်သွားသည် ဟုဆိုကြသည်။

လူတို့သည် ငယ်ရာမှ ကြီးလာရာ၊ ထိုကြီးလာပုံကို သေချာစေ့ငုစွာ ကြည့်ရှုသော်အလွန် ဆန်းကြယ်ကြောင်း တွေ့ရ၏။ အမိဝမ်းတွင်း၌ ကလလရေကြည်တည်ဦးစမှ ခန္ဓာ ပျက်ပြုန်း အသက် ကုန်ဆုံးရသည့် အချိန်အထိ၊ လူတို့၏ အခြေအနေသည် အမြဲပြောင်းလဲနေသည်။ အသက်အလိုက် ပိုင်းခြား၍ ကြည့်မည်ဆိုသော်၊ မွေးစမှ လမ်းလျှောက်တတ် သည့်အရွယ်အထိကို နို့စို့အရွယ်၊ ၁နှစ်မှ ၃နှစ်အထိကို မတ် တတ်ပြေးအရွယ်၊ ၃နှစ်မှ ၆နှစ်အထိကို စကားသင်အရွယ် ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပြီးလျှင်၊ အရွယ်သုံးမျိုးစလုံးကို ခြုံ၍ ရှေးဦး ကလေးဘဝဟုခေါ်ကြ၏။ အလယ်ကလေးဘဝမှာ ၆ နှစ် အရွယ်မှ ၁၀နှစ်အရွယ်အထိဖြစ်သည်။ နှောင်းကလေး ဘဝ မှာမူ ၁၀ နှစ်အရွယ်မှစ၍၊ ယောက်ျားကလေးများအဖို့ ၁၃ နှစ်မှ ၁၆ နှစ် အကြား ရှင်ပြုချိန်အရွယ်၊ မိန်းကလေး

များ အဖို့ ၁၂ နှစ်မှ ၁၅ နှစ် အကြား အပျိုဖျန်း အရွယ်အထိ ဖြစ်သည်။ ယင်းသည့်နောက်တွင် လူပျိုဖော် အပျိုဖော် ဝင် လာကြပြီးလျှင်၊ ၁၈ နှစ် မှ ၂၀ အကြား အရွယ်အထိ အစွမ်းကုန် ကြီးထွားသည်။ အသက် ၂၀ ကျော် ၃၀နီးပါး အရွယ်မှစ၍ ကာယဗလ၊ ဉာဏဗလ၊ ရူပဗလစသော ဗလ များ ဖွံဖြိုးလာပြီးလျှင်၊ တဖြည်းဖြည်းထိုဗလများ အားနည်း ယိမ်းယိုင်သည့်ဖက်သို့ လှမ်းလာသော အသက် ၄၀ မှ ၆၀ အကြား အရွယ်အထိမှာ လူကြီးပိုင်းဖြစ်သည်။ ထို့ထက် ကြီးရင့် လာသည့်အခါ၊ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်လာပြီးလျှင် သ ငယ်ပြန် အရွယ်သို့ရောက်၍၊ နောက်ဆုံး သေသည့်အချိန်သို့ တဖြည်းဖြည်း ရွှေ့သွားလေတော့သည်။

ဤသို့တစ်သက်တာတွင် မွေးသည့် အချိန်မှ သေဆုံးသည့် အချိန်အထိ၊ လူတို့၏ အခြေအနေသည် တစ်ဆင့်ပြီး တစ် ဆင့် ပြောင်းလဲသွားသည်။ ထိုသို့ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲသွား ရာတွင်လည်း၊ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကျား၊ မ လိုက်၍ အနည်းငယ် ကွဲပြား၏။ ထို့ပြင် လူမျိုး တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးသည် ကြီးထွားပုံချင်းတွင် ကွာခြားသည်။ အသက် ၁၀ နှစ်အရွယ်ရှိ ကလေးတယောက်၏အရပ်သည် ၄၇ လက်မ ရှိသော်လည်း၊ သူနှင့်ရွယ်တူ အမျိုးခြားကလေး တစ်ယောက်၏ အရပ်သည် ၆၀ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မျိုးတူရွယ်တူ ကလေးများပင် ထိုသို့ ကွာခြား နေသည်ကို တွေ့ရပြန်၏။ လူကြီးများတွင် အချို့မှာ ၅ပေ ရှည်၍ အချို့မှာ ၆ပေရှည်သည်။ ပမာပြရသော်အမေ ရိကန်လူမျိုးတို့သည် အီတာလျံလူမျိုးတို့ထက် အများအား ဖြင့် အရပ်ပို၍ မြင့်၏။ အနောက်တိုင်းသားများ သည်လည်း ယေဘုယျအား ဖြင့် မြန်မာထက် အရပ်မြင့်သည်။ လူများ သည် အရပ်အမောင်းတွင်သာ ကွာခြားသည် မဟုတ်၊ လူ၏ အချိုးအစားနှင့် အလေးချိန်တို့တွင်လည်း ကွာခြားသေး သည်။ ဤသို့ လူတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး အချိုးအစား မတူခြင်း၊ အလေးချိန်မမျှခြင်း၊ အရပ်အမောင်းမနှိုင်းသာခြင်းတို့မှာ၊ ဇာတိချက်ကြော့ ရပ်မြေဌာနများ၏ ရာသီဥတု အစားအ သောက်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ စသည်တို့၏ ဖန်တီး မှု၊ လူတစ်ဦးစီ၏ ကျန်းမာရေး အခြေအနေ စသည်တို့ ကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟုဆိုသည်။

ကလေးများ ကြီးပြင်းလာရာတွင် ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အ ပိုင်းများ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ထိုအစိတ်အပိုင်းများကို သူတို့ အသုံးချတတ်လာပုံတို့မှာ၊ ပမာဆိုသော် မျက်စိကို အသုံးချတတ်လာပုံ၊ ခြေလက်ဦး ခေါင်း စသည်တို့ကို အသုံးချတတ်လာပုံတို့မှာ၊ အထူးစိတ်ဝင် စားဖွယ် ကောင်းပေသည်။ မွေးစကလေးသည် မည်သူမျှသင် မပေးရဘဲနှင့် နို့စို့တတ်၏။ မိခင်သည် သားငယ်ကို ရင်ခွင်၌ ပိုက်ကာ နို့ကို ပါးစပ်ထဲသို့ ထည့်ပေးလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်

အမိအတွယ်ကိုရှာ၍ မတ်တပ်ရပ်စမ်းနေသည့်ကလေး

ကစားနည်းဖြင့် လူမှုကိစ္စများကို သင်ကြားပေးလျက်

စည်းကမ်းရှိလာအောင်လည်း လေ့ကျင့်ပေးကြရသည်။

နက်၊ ကလေးသည် သူ၏ အာဟာရဖြစ်သော နို့ ရည်ကို ကောင်းမွန်စွာ အားပါးတရစို့တတ်သည်။ တစ်လ သားကလေးသည် သူ၏ စက္ကူအကြည်တည်းဟူသော မျက်စိ အာရုံကို ခံစားရန်၊ အရောင်တောက်ပ၍ကြီးမားသော အရာ ဝတ္ထုများကို စူးစိုက်၍ ကြည့်တတ်စ ပြုလာသည်။ နှစ်လ လောက် ရှိသောအခါ၊ ရွှေ လျားနေသော အရာဝတ္ထုများကို ရွှေလျားရာ ဖက်သို့လိုက်၍၊ သူ၏ မျက်လုံးကလေးနှင့်တကွ ဦးခေါင်းကိုပါ စောင်းငဲ့၍ လှည့်ကာပတ်ကာကြည့် တတ် လာ၏။ ကလေးသည် သူ့ကိုယ်အင်္ဂါ ကလေးများကို မည် ကဲ့သို့ အသုံးချရမည်ကို သူ့ဘာသာ တစ်စတစ်စစမ်း၍ သင်နေခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ကလေးသည် မွေးခါစ၌ လက်များရှိသော်လည်း ကိုင်ရ ကောင်းမွန်း မသိပေ။ သို့သော် လက်ဖဝါးပေါ်သို့ အရာ ဝတ္ထုတစ်ခုခု ချပေးလိုက်လျှင် လက်ချောင်းကလေးများဖြင့် ဆုပ်ထားတတ်၏။ နောက် တဖြည်းဖြည်း သူသည် လက်ကို အသုံးချ တတ်လာပြီးလျှင်၊ မျက်စိဖြင့်မြင်နေသော အရာ ဝတ္ထုများကို သူ့လက်ဖြင့် ဆွဲယူ ကိုင်တွယ် တတ်လာသည်။ ထိုနောက် ခြေထောက်ကလေးကို မည်ကဲ့သို့လှုပ်ရှားရ မည် ကိုစမ်းကြည့် ပြန်၏။ ငါးလသား ကလေးတယောက်ကို ခြေများ ထောက်နေအောင် ချီထားလျှင်၊ သူသည် ခြေများကို တစ်ဖက်ပြီးတစ်ဖက် ရွှေလျားလှုပ် ကန်ကြည့်တတ် သည်။ လူကြီးများ လမ်းလျှောက်လျှင် ဘယ်ခြေပြီးမှ ညာခြေ လှမ်း၊ ညာခြေပြီးမှ ဘယ်ခြေလှမ်းသကဲ့သို့၊ ကလေးသည်အစ ဦးစွာလှုပ်ရှားကတည်းက ခြေထောက်ကို တစ်ဖက်ပြီး မှတစ် ဖက်လွှဲ၍လှုပ်တတ်၏။ တစ်ခါ တစ်ရံကန်လေ့ရှိ၏။ ခြေထောက်များကို လှုပ်တတ် လာသောအခါ၊ ကိုယ်ကို လှုပ်ရှား တတ်အောင် တစ်ဆင့် တက်၍ လေ့ကျင့်ပြန်၏။ သာမန်အား ဖြင့် ကလေးသည် ရှစ်လသားသာသာတွင် လေးဖက်တွားစ ပြုသည်။ အစတွင် ဝမ်းလျားမှောက်ကာ ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ အားယူပြီးလျှင်၊ အရှေ့သို့ တိုး၍တိုး၍ သွားကြည့်၏။ နောက်မှ ကိုယ်ကို

ကြမ်းက ခွာကာ လေးဖက်ထောက်၍သွားသည်။ အချို့ ကလေးများကမူ ဖင်ရွှေကာ ရွှေကာနှင့်သာသွားတတ်၏။ ဝမ်းလျား ထိုးတတ်၊ ထိုင်တတ် လေးဖက်တွားတတ်ပြီးသော် မတ်တတ်ရပ်နိုင်ရန် လေ့ကျင့်ပြန်၏။ မတ်တပ်ရပ်သင် နေသောကလေးသည် ပထမတွင် လက်ရန်းကိုဖြစ်စေ ကု လားထိုင် စားပွဲစသော သူတို့ မှီတန်သလောက် အားပြုစရာ ပစ္စည်းတစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ၊ လက်ဖြင့် ဖေးမကိုင်တွယ်ယင်း ခြေကိုတစ်လှမ်းချင်းစမ်း၍ လျှောက်ကြည့်၏။ ကလေးသည် သူ့ကိုယ်သူ အတော်ဟန်နိုင်မှသာ လက်လွှတ်ကာ စွန့်စွန့် စားစား အကူအညီမပါဘဲ စမ်း၍လျှောက်တော့သည်။ လမ်း လျှောက်စအရွယ်တွင် မိခင်၏ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ပြုစုမှု များစွာလို၏။ ခြေထောက်များ လမ်းလျှောက်သောအခါ ခွင်မနေအောင် ခြေကို အချက်ကျကျ လှမ်းတတ်အောင်၊ ခြေဖည်ယမ်း မဖြစ်ရအောင်၊ မိခင်ကသွန်သင် ပြုပြင်ပေး သင့်၏။ လမ်းလျှောက် တတ်ပြီးသောကလေးသည် သူ၏ အခက်အခဲများကို ကျော်လွန်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်၍၊ ဝမ်းသာ အားရနှင့် ဟိုမှသည်မှ အမြဲ ပြေးလွှား၍သာ နေလိုပေ သည်။ လမ်းလျှောက် တတ်ခဲ့လျှင် ပြေးတတ်ရန် မခဲယဉ်းတော့ပေ။ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းရှိ လှုပ်ရှားမှုဆိုင် ရာ အကြောကြွက်သား စသည်တို့မှာ ကျင့်သားရသွားပြီ ဖြစ်သောကြောင့်၊ စိတ်အာရုံ မစူးစိုက်ရတော့ဘဲ အလို အလျောက် စနစ်တကျ လှုပ်ရှားနိုင် လာသည်။ အများအားဖြင့် အခါလည်လျှင် ကလေးသည် ကောင်းစွာ လမ်းလျှောက်တတ်၏။ အချို့ ကလေးများသည် ၁၄ လ ၁၈ လလောက်မှ ကောင်းစွာ လျှောက်တတ်၏။

ကလေးများသည် နောက်တစ်ဆင့် တက်၍ စကားပြော တတ်အောင် အသံထွက်တတ်အောင် ကြိုးစား ရပြန်သည်။ ကလေးသည် မွေးလျှင်မွေးခြင်း အသံပြုတတ်သည်။ သို့သော် အော်၍ ငိုသည်မှအပ၊ သူ့မှာ အခြားမည်သို့မျှ အသံထွက် အောင် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။ တစ်ခါတစ်ရံ ဂူးဝါး နှင့် အသံပြုတတ်၏။ တစ်နှစ်သားလောက် ရှိသွားသောအခါ

သူသည် လူ့လောကသို့ ရောက်သည်မှာ အတော်ကြာ သွားပြီဖြစ်သောကြောင့်၊ လူတို့ပြုသမျှ ပြောသမျှတို့ကို အာရုံငါးပါးဖြင့် ခံစားရ၍ အတုခိုးလိုစိတ်များ ပေါ်လာ၏။ မိခင်နှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူများ စကားပြောသံကို သူသည် နေ့စဉ်ကြားနေရာ၊ နားရည်ဝလာသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့သောအသံမျိုးကို သူ့ကိုယ်တိုင် ထွက်တတ်ချင်လာသည်။ သူသည် အသံကို ဖမ်းတတ်လာသောကြောင့်၊ သူ့ကို မြူချောနေလျှင် ဤအသံသည် သူ့အားပျော်ရွှင်မှုကို ဖန်တီးပေးကြောင်း သူ့နားလည်သဖြင့် ပြုံးရွှင်ရယ်မော၏။ ချောက်လှန့်ငေါက်ငန်းလျှင် သူသည်အသံကို ကျက်မိပြီ ဖြစ်သောကြောင့် မွဲရွဲကာငိုရန်ပြင်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ အကယ်ပင် ငိုသည်။ ဤသို့ အသံအကြောင်း ကောင်းစွာသိတတ်လာသောအရွယ်တွင် ကလေးသည် စကားစတင်ပြောရန်ကြိုးစား၏။ ကလေးသည် အစပထမတွင် ရိုးရိုးအားခေါင် သံနှင့် တစ်လုံးချင်းအသံများကိုသာ ပြုတတ်၏။ နောက်မှ အဓိပ္ပာယ်မပေါက်သေးသော နှစ်လုံးဆက်၊ သုံးလုံးဆက်အသံများကို ပြုတတ်လာသည်။ ထို့ပြင် သူ့နား၌ကြားသော အသံမျိုးကို အတုခိုး၍ မပီကလာ ပီကလာနှင့် ပြောတတ်လာသည်။

ကလေးသည် အသံကိုမှန်း၍ တစ်လုံးစ နှစ်လုံးစ စမ်းပြောကြည့်ခြင်းဖြစ်၏။ ကလေးများသည် အလွန်အတုခိုး ကောင်းသည်။ လူကြီးက ပြောလိုက်သော အသံကိုမှတ်၍ ထိုအသံကို ထပ်တလဲလဲ ပြုခြင်းဖြင့် ကလေးသည် စကားလုံးများကို ပြောတတ်လာသည်။ စကား မတတ်တတ်အရွယ်တွင် ကလေးသည် သူ့အလိုရှိသော ပစ္စည်းများကို ရယူလို၍ ဖြစ်စေ၊ သူပြုခဲ့ပြီးသော အမှုအရာကို ပြုလို၍ ဖြစ်စေ၊ အိုးတိုးအတုနှင့် စကားပြောလေ့ရှိ၏။ အသက် တဖြည်းဖြည်း ကြီးလာ သောအခါ၊ ကလေးသည် အရာဝတ္ထုများတွင် အမည်အသီးသီး ရှိသည်ကို ရိပ်မိလာသဖြင့် ဒါဘာလဲ၊ ဟိုဘာဘာလဲ စသည်ဖြင့် မေးစမ်းတတ်လာ၏။ ဤ နည်းဖြင့် နှစ်ခါလည်လောက်တွင် ကလေးသည် စကားကို နှစ်လုံးဆက် သုံးလုံးဆက် ပြောတတ်လာကာ၊ သုံးနှစ်ခွဲလောက်တွင် ကောင်းကောင်းစကားတတ်လာ၍၊ လွယ်ကူသည့် စကားလုံးများဖြင့် သူလိုချင်ပြောချင် သမျှကို မေးတတ်လာသည်။ ၃ နှစ်နှင့် ၄ နှစ်ကြား ကလေးများသည် အလွန်စကားတတ်လွယ်၍၊ ထိုအရွယ်၌ သင်ပေးသမျှ ကြားသမျှ ဝေါဟာရ စကားလုံးများကိုလည်း သူ့နားလည်လွယ်၏။ ၅ နှစ်သားအရွယ် ကျောင်းပို့ချိန်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ကလေးမှာ အတိုင်းထက်အလွန် စကားကြွယ်နေပြီ ဖြစ်သည်။

စကားတတ်လာသော ကလေး၏ အသိဉာဏ်အခြေအနေသည် တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာ၏။ အထူးသဖြင့် အသက် ၅ နှစ်မှ ၁၆ နှစ် အထိ အချိန်အတွင်းတွင်သာ ကလေးများ၏

အသိဉာဏ်သည် တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးသည်။ ထိုအသက်မှ ကျော်လွန်သွားသော် ကိုယ်ကာယ ဖွံ့ဖြိုးခြင်း ဖြည်းနေသွားသကဲ့သို့၊ အသိဉာဏ် တိုးတက်မှု သည်လည်း နှေးကန်သွား၏။ သို့သော် ဗဟုသုတ၊ အလိမ္မာ၊ စဉ်းစား ဆင်ခြင်မှု စသည်တို့ကား တိုးတက်လာသည်။

စိတ်တိုးတက်ရင့်သန်လာပုံ

နို့စို့အရွယ်ကလေးသည် သူ၏ကိုယ်မှလွဲလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်လောကကို အနည်းငယ်မျှ စိတ်မဝင်စားသောကြောင့်၊ သူ့ ကိုယ်ကိုပင်သူ့ အမျိုးမျိုး လှုပ်ရှားကစားနေတတ်၏။ လက်ကလေးများဖြင့် ခေါင်းကုတ် ခြင်း၊ နဖူးကို ခြစ်ခြင်း၊ ခြေမဖျားကလေးကို ပါးစပ်ထဲသို့ ထိုးသွင်းခြင်း စသည် ဖြင့်၊ သူ့ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းကိုသာ သူ့အသုံးချ၍ စိတ်ပျော်ရွှင်မှုကို ဖန်တီးရ၏။ အနည်းငယ် ကြီးပြင်းလာသော် သူ့စိတ်သည် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ အာရုံပြောင်းသွားသောကြောင့်၊ သူ့အနီးအနားရှိ အရာဝတ္ထုတို့ကို ကိုင်တွယ်ကြည့်ခြင်း၊ သူ မမြင်ဘူးသေးသူများကို စူးစူးစိုက်စိုက်စိတ်ဝင်စားစွာကြည့်ခြင်း၊ မြင်သမျှ အရာများကို စပ်စပ်စုစုမေးမြန်းခြင်း စသည်တို့တွင်စိတ်ထက်သန်လာ၏။ ၄ နှစ် ၅ နှစ် သားကလေး၏ စိတ်တွင် ကိုယ်နှင့်သက်ဆိုင်သည်ဖြစ်စေ၊

ကစားစရာများဖြင့် စိတ်ကူးယဉ်နေကြသော ကလေးတစ်စု

မသက်ဆိုင်သည့် ဖြစ်စေ၊ အလွန် သိချင်သော အာသာများ ရှိနေတတ်သည်။

ဤအရွယ်၌ ကလေးများသည် သူတို့အလို မပြည့်မခြင်း လူကြီးများကို နားပူနားဆာပြုကာ မေးမြန်းတတ်၏။ ကစားစရာ မီးရထားတွဲဖြစ်စေ၊ မော်တော်ကားဖြစ်စေ၊ ဝယ်ပေးထားသော် သူတို့၏ သိချင်စိတ် ဇောကြောင့် ထိုပစ္စည်း

ကင်းထောက်ကဲ့သို့သော ဝန်ထမ်းအဖွဲ့များတွင် ပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့် လူငယ်တို့၏ စိတ်ဓာတ်ကို မြင့်မြတ်ရင့်သန်စေသည်။

ကလေးများကို ဖျက်ဆီးပစ်တတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ကစားစရာ အစအနများကို ကောက်ယူ၍ သူတို့ကိုယ်တိုင် အိမ်ကလေး သဖွယ် ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ သင်္ဘောသဖွယ်ပြု၍ ရေစီးကြောင်းများ၌ မျှောကာကစားခြင်း စသည်ဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မြင်ဘူးသည့် အရာများနှင့် မတူတူအောင် သရုပ်ဆောင်၍ ကစားလေ့ ရှိသည်။ ဤအရွယ် ကလေးများ၏ စိတ်၌ သဏ္ဍာန်လုပ် သရုပ်ပေါ်လွယ်၏။ မဟုတ်မဟတ်ကို တကယ်ထင်တတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မြင်းစီးလာသူကိုတွေ့ကာ အိမ်၌ရှိသော တံမြက်စည်းကို ခွစီးကာ ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားခြင်းဖြင့်၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့ တကယ် မြင်းကြီးစီးနေရသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ အလွန်ကျေနပ်နေတတ်သည်။ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်ခါးကိုဖက်၍ မီးရထားတွဲသဖွယ် စိတ်နှိုးဆွဲသွားရလျှင် အကယ်ပင်မီးရထားတွဲဟု စိတ်ထဲ၌ထင်တတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သူတို့ကို ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များ ပြောပြသောအခါ၊ သူတို့စိတ်ထဲ၌ ပုံထဲတွင်ပါသော အဖြစ်အပျက်များကို တကယ် အဖြစ်အပျက်များဟု ထင်နေ တတ်ပြီးလျှင်၊ ထိုပုံကို သဘောကျကာ ထပ်တလဲလဲသာ ကြား လိုကြ၏။

ဤအရွယ်သည် အလွန်အတုခွဲတတ်သော အရွယ်ဖြစ်၏။ လူကြီးများ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်ကို ကြည့်၍၊ သူတို့ကလေး အချင်းချင်း လူကြီးများ လုပ်သကဲ့သို့ အတုခိုးကာ လုပ်တတ်ကြ၏။ ကစားစရာ ပစ္စည်းကလေးများကို စက္ကူကတ်ပြားများဖြင့် လုပ်ပြသော်၊ သူတို့၏ ထက်မြက်သောဉာဏ်စွမ်းဖြင့် အတုယူကာ မတူတူအောင်လိုက်လုပ်နိုင်ကြ၏။ အသက် ၆ နှစ်မှ ၁၀ နှစ် ၁၁ နှစ်ကြားရှိ ကလေးများ၏ အာရုံ ငါးပါးသည် အလွန်ထက်သန် နေသောကြောင့်၊ သူတို့

သည် လူကြီးများထက် ကွဲပြား စွာ မြင်တတ်၏။ နားဖြင့် အသံကို ခွဲခြားတတ်လာ၏။ နှာခေါင်း၊ လျှာ ကိုယ်အတွေ့ စသည်တို့၌လည်းအာရုံကို ကောင်းစွာ ခံစားတတ်လာသည်။ စိတ်၏လှုပ်ရှားမှုများ ဤအသက် အရွယ်တွင် ပေါ်လာတတ်၏။ ကျောင်းသို့ရောက်ပြီ ဖြစ်သောကြောင့်၊ သူတို့သည်ငယ်ရွယ်စဉ်က ကဲ့သို့ မိဖ နားကပ်၍ ပွတ်သီးပွတ်သပ် မနေလိုတော့ချေ။ သူငယ်ချင်း အပေါင်းအဖော်များနှင့်သာ ကစားနေလို၏။ ပြိုင်ဆိုင်လိုစိတ်၊ အတုခိုးလိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် လုပ်ထားသော အရာများကို ပြစားလိုစိတ်ရှိလာပြီးလျှင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို အားကိုးယုံကြည်တတ်လာသည်။ သူတို့ကို ချီးမွမ်းလိုက်လျှင် အလွန်ကျေနပ်၍၊ ဆတက်ထမ်းပိုးတိုး၍ ကောင်းအောင်လုပ်တတ်၏။ သူတို့ကို ချောက်လှန့်လျှင်လည်း ကြောက်ရွံ့တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအရွယ်ကလေးများကို လိမ်မာ ရေးခြားရှိလာအောင်၊ အခါအားလျော်စွာ ကြိမ်ပြု၍ ချောက်တန်ချောက်၊ ဆုပြု၍ မြှောက်တန်မြှောက်ရသည်။

ကလေးတို့၏ မှတ်ဉာဏ်အကောင်းဆုံးအရွယ်သည် ၆နှစ်မှ ၁၆ နှစ်ကြားဖြစ်၍၊ သူတို့၏ တစ်သက်တာတွင် အသုံးကျမည့် ပညာရပ်များကို ထိုအချိန်အတွင်း အားတိုက် ခွန်တိုက်သင်ကြားပေးနိုင်ပေသည်။ သူတို့ ဦးနှောက်သည် မည်သည်ကိုမဆို ကာလကြာအောင် မှတ်မိနိုင်သည်။ အသက်ကြီးလာသည့်အခါ ထိုစွမ်းရည်သည် နည်းပါးသွားတတ်၏။ ၅နှစ်သားအရွယ်က ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကို နှစ်သက်ယုံကြည်သလောက် ယခုအရွယ်တွင် ထိုပုံပြင်များကို မနှစ်ခြိုက်တော့ချေ။ သူတို့၌ စဉ်းစား ဉာဏ်ကလေး ဝင်လာပြီဖြစ်သော

ကြောင့် ပြောတိုင်းမယုံတော့ချေ။ တကယ့်အဖြစ် အပျက်များကိုသာ ကြားလိုကြ၏။ တကယ်အသုံးချနိုင်သည့် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကိုသာကိုင်တွယ်လို၏။ မည်သည်ကိုမဆို လှေကျင့်လိုက်လျှင် အလွန်ရလွယ် မှတ်မိလွယ်သောအချိန်ဖြစ်သဖြင့်၊ ဤအရွယ်တွင် အကျင့်ကောင်းများ စွဲသွားအောင် ပြုပြင်သွန်သင်ပေးရန် အထူးပင်လိုအပ်သည်။ မုဆိုးနားနီး၊ မုဆိုး၊ တံငါနားနီး တံငါဆိုသကဲ့သို့ သူတို့ကို လူလိမ္မာကလေးများ လူရည်ချွန်ကလေးများ ဖြစ်လာနိုင်စေရန် ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ ကောင်းများနှင့် နီးစပ်အောင် ဖန်တီး ပေးရပေမည်။ သူတို့၏စိတ်သည် နုနယ်နေ၍ ပြောင်း

လဲလွယ်သဖြင့် ဆွယ်သည့်ဖက်ကို ပါနိုင်လေရာ၊ ကောင်းရာလမ်းကိုဆွယ်ရန် ကြိုးစားရမည်။ ဥဒါဟရဏ်၊ သူတို့သည် အသင်းအပင်းဖွဲ့၍ မိတ်ဆွေများနှင့် အတူသွား အတူလာ နေလိုသောစိတ် ရှိတတ်သဖြင့်၊ ကျောင်းနေစဉ်ကပင်ကင်းထောက်အဖွဲ့၊ ကင်းထောက်မယ် အဖွဲ့တို့ကို စနစ်တကျဖွဲ့စည်း ပေးခဲ့ပါမူ၊ နောင်ကြီးပြင်း သောအခါ၊ အသင်းအပင်း သမဝါယမလုပ်ငန်း စသည်တို့၌ ဝါသနာ ပါသွားပေမည်။

ကလေးချောကဗျာများမြန်မာ ။ ။(မြန်မာကလေးချောကဗျာများ ၅)

ကလေးစာပေ ။ ။ဥရောပတိုက်တွင် ပုံနှိပ်စက် မပေါ်မီကပင် ကလေးသူငယ်များအဖို့ စာအုပ် စာတမ်းများ ရှိခဲ့သည်။ အဲလဖရစ်နှင့် အဲလကွင်တို့၏ ဂျက်စတာရိုးမနီးရမ်ခေါ် စကားထာများ၊ သင်ခန်းစာများ၊ အိဆွပ်၏ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များ စသည်တို့ကို အသက်အနည်းငယ် ကြီးသော ကလေးများ ဖတ်ရှုကြလေသည်။ ထိုစာအုပ်များမှာ အထက်တန်းကျသော စာကြီး ပေကြီးများမဟုတ်စေကာမူ ယင်း

တို့ကို ဖတ်ရှုသဖြင့် ကလေးများသည် လူ့အကြောင်း လူ့လောကသမိုင်းများကို ဆားမြဲနိုင်လေသည်။ ထိုနောက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဝျန်ဗန်ညင်၏ ‘ယောက်ျားကလေးများနှင့် မိန်းကလေးများအဖို့ စာအုပ်’ နှင့် ‘ကလေးများအဖို့ တောရွာ ဘွဲ့တေးကဗျာများ’ သည် ကလေးများကို သဘာဝနှင့်မိတ်ဆက်ပေးသည့်ပြင်၊ ကောင်းမြတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားများကိုလည်း မျိုးစေ့ ချပေးလေသည်။ ကလေး

ရွှေလမှာယုန်ဝပ်လို့ ဆန်ဖွတ်သည့်အဖိုးအို

သူငယ်များသည် ယောက်ျား ကလေးဖြစ်စေ၊ မိန်းကလေး ဖြစ်စေ၊ ကဗျာလင်္ကာများကို ရိုးရိုး စကားပြေများထက်ပို၍ နှစ်သက်ကြ၏။ ထိုကြောင့် ကလေးတို့အကြိုက် စရိုက်ကို လိုက်၍ မိခင်များသည် သားငယ်သမီးငယ်များကို ချောမြို့ သည့်အခါ၊ ထွေရာလေးပါး စကားများဖြင့် မဟုတ်ဘဲ ကလေးချောကဗျာများ သီချင်းဂီတများဖြင့်သာ ချောမြို့ကာ အိပ်ဆေးကို ပေးလေ့ရှိသည်။ စာရေးဆရာများသည်လည်း ကလေးတို့အတွက် စာစပ်မည် ရေးမည်ဟု ရည်ရွယ်လိုက်သည့်အခါ၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် ကလေးများနှင့်အတူ ရောနှောပျော်ရွှင်နေသကဲ့သို့ စိတ်ကူးပြီးမှ၊ တိရစ္ဆာန်ကျေးငှက်ကလေးများ အကြောင်း၊ သစ်ပင်၊ ရေမြေ၊ တောတောင်၊ အာကာသစသည့် ဩကာသလောကကြီး အကြောင်းတို့ကို ကလေးတို့ ဉာဏ်အမြင် မှီနိုင်သလောက် မျက်စိထဲတွင်ပေါ်လာအောင် သုတိသံသာသာဖြင့် ရေးစပ်လေ့ရှိ၏။

ရှေးရိုးပုံပြင်များမှာကလေးစာပေပေါက်ဖွားရာ အရင်းမူလဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ယင်းတို့မှာလည်း ရှေးလူကြီးများ ပြောကြားလေ့ရှိသော ငလက်မပုံ၊ မောင်အကြီးပုံ၊ ရွှေယုန်နှင့်ရွှေကျား သက်ငယ်ရိတ်သွား၊ ကြက်မကြီးနှင့်ကြက်ကလေး၊ စင်ဒါရဲလား(စန္ဒမာလာ)၊ စန်းဂိုက်နှင့် လူပုခုနစ်ဖော် စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဤပုံကလေးများမှာ ဘယ်သောအခါမျှ မရိုးနိုင်ဘဲရှိသည့်ပြင်၊ ငယ်ရွယ်သော ကလေး သူငယ်များအဖို့ မှတ်သားအတုယူနိုင်သည့် သင်ခန်းစာများလည်း ပါဝင်သည်။ ကဗျာများမှာလည်း ကလေးစာပေတွင် အကျိုးဝင်လျက်ရှိ၍၊ ယင်းတို့မှာ ဖိုးလမ်း၊ ကြောင်နှင့်ကြွက်၊ ကြောင်ကြီး မြီးတံတို၊ ဝါဆိုဝါခေါင်၊ ဥပုသ်စောင့်၊ ပြက္ခဒိန်၊ တောက်တဲ့ အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်စာပေတွင်ကား ကလေးကဗျာများစွာ ရှိလေရာ ‘ဂူစီ ဂူစီဂင်ဒါ၊ ခြောက်ပဲနီသီချင်း၊’ ဂျက် ဟော်နာကလေး ‘မျက်မမြင်ကြွက်

ကလေးသုံးကောင်’ စသော ကဗျာကလေးများမှာ ကလေးတို့ နှုတ်ဖျားတွင်သီးနေသော ကဗျာများ ဖြစ်ပေသည်။

သိမှတ်ဖွယ်ရာ အဖြာဖြာဟူသော စာအုပ်ကလေးများမှာ ကလေး သူငယ်များအဖို့ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းများနှင့် တူလေသည်။ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းတို့သည် မိမိတို့အချင်းချင်း မိမိတို့နှင့်နီးစပ်ရာ အကြောင်းအရာများအားလုံးကို ဖောက်သည်ချသဖြင့် သိရှိနိုင်သကဲ့သို့၊ စာအုပ်များ ထဲ၌ရေးသားထားသော ထူးခြားသည့် အကြောင်းအရာများ၊ နယဉ်ဆန်းသစ်သည့် အတွေးအခေါ်များ၊ အဖိုးတန် အကြံဉာဏ်များကို တဆင့် တဆင့်ရရှိသဖြင့် ဗဟုသုတ ကျယ်ပြန့်လာနိုင်ပေသည်။ ကလေး သူငယ်များ၏ ပင်ကိုယ်အသိဉာဏ်ကို ထိုထို စာအုပ်ကလေးများမှ အကြောင်း အရာတို့က ထပ်လောင်း၍ ပိုမိုထက်သန်အောင် ပြုပြင် ပေးသည်။ လောကကြီးအကြောင်းကို ကိုယ်တွေ့ မဆည်းပူးနိုင်သေးမီ ကလေးများသည် စာတွေ့ဖြင့် ကောင်းကောင်း သိနားလည် လာနိုင်သည်။ ကလေး တစ်ယောက်စီတစ်ယောက်စီ၌ အကြိုက်တစ်မျိုးစီ ရှိကြ၏။ အချို့ကလေးက သဘာဝဆန်သော ပုံပြင်ကဗျာများကို ကြိုက်၍ အချို့က ရဲရင့်သည့်အဖြစ်သနစ်မျိုးကိုဖော်ပြသောပုံများ သို့မဟုတ်သူရဲကောင်းများ အကြောင်းကို ကြိုက်ပြီးလျှင်၊ အချို့ကလည်း တစ္ဆေ သူရဲစသည် တို့

ဟော ကြည့် ပါ ဆို။ ----

စန်းပိုက်ခင်နှင်းဖြူ လူပုကလေးခုနစ်ယောက်အား နှုတ်ဆက်နေခြင်း

ပါဝင်သော ထိတ်လန့်စရာ အံ့သြဖွယ်ရာပုံမျိုးကို ကြိုက်လေသည်။ စာအုပ်များမှာလည်း သူတို့အကြိုက်ကို လိုက်၍ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ရေးသားထား၏။ ကလေးတို့၏ စိတ်ဓါတ်ကို ဆွဲဆောင်သော စာအုပ်များမှာ များသောအားဖြင့် 'ဣန္ဒာရီပုံပြင်များ၊ ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များနှင့် ရှေးရိုးပုံပြင်များဖြစ်လေသည်။ ပသီပုံပြင်များမှာ နာမည်ကြီးသလောက်လည်းစာဖတ်သူများကို ဆွဲဆောင်နိုင်လေသည်။ ယင်းတို့ကိုဖတ်လိုက်လျှင် စာဖတ်သူကိုယ်တိုင် ဆန်းကြယ်လှသည့် တစ်စိုင်းတစ်နိုင်သို့ ရောက်နေဘိသကဲ့သို့ စိတ်တွင် ထင်မြင်လာတတ်၏။

ရာမနှင့်ဂရီတို့၏ ထုံးဟောင်းပုံပြင်များတွင် အိုလင်းပတ်တောင်ထက်၌ စံမြန်းသော ဇနတ်မင်းနှင့်တကွ နတ်သားနတ်သမီးများ၏ဘဝစခန်းကို ဆန်းပြားဖွေ့နည် စာမွန်ရည်ဖြင့် တင်ဆက်ထားလေရာ၊ ဖတ်ရသူ၏စိတ်တွင် သာဓိနမင်းကြီးကို တာဝတိံသာမှ သိကြားမင်းက နတ်ရထားဖြင့်ပင့်သွား၍ နတ်လောကကို လှည့်လည်ပြနေဘိသကဲ့သို့ ထင်ရလေသည်။ ဤဂရီထုံးဟောင်းပုံပြင်များတွင် ပါဝင်သော နတ်သား နတ်သမီး များအကြောင်းကို ကလေးများ အလွန်နှစ်သက်ကြ၏။ကလေး အရွယ်သည် မည်သည်ကိုမဆို ပြောလျှင် ယုံလွယ်မှတ်လွယ် အာရုံစိုက် လွယ်သော အရွယ်ဖြစ်၍ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကိုပင်အဟုတ်ထင်ကာ ဖတ်ချင်သောဝါသနာ၊ နားထောင်ချင်သော ဆန္ဒများ တဖွားဖွား တက်ကြွလာတတ်သည်။

ဝတ္ထုများတွင်လည်း ကလေးများ အတွက် 'တွမ်ဗရောင်း၏ကျောင်းသားဘဝ'၊ 'ဟပ်ကယ်ဗဲရီဖင်း၏ စွန့်စားခန်းများ'၊ 'ရောဗင်ဆန်ကရူးဆိုး'၊ 'ဂါလီဗါ၏ခရီးစဉ်'၊

'အေမီနှင့် ကလေးစုံထောက်များ' စသော ဝတ္ထုများအပြင်၊ 'ဝမ်းဘဲကလေးပီတာ' စသော လွယ်ကူသည့် ပုံတိုကလေးများအများအပြား ရှိပေသည်။ ဤပုံတို ကလေးများမှာ ကလေးများနားလည်နိုင်သည့် စကားလုံးများနှင့် ရေးထား၍ ပုံနှင့်ဆီလျော်သော အရုပ်များကို ဆေးရောင်စုံဖြင့် ပုံနှိပ်ထားရာ၊ ရူပါရုံဖန်းပြုပြီးလျှင် ကလေးများ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်ထားလေသည်။ ကလေးအရွယ်သည် အရုပ်နှင့်အဖော် လုပ်ကာပျော်ရသောအရွယ် ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ အရုပ်ဆိုလျှင် မကြည့်ရ မနေနိုင်၊မကိုင်ရ မနေတတ်အောင် စွဲစွဲလမ်းလမ်း အသာရှိတတ်ရကား၊ သူတို့နှစ်သက်သည့် အရုပ်ကားများကို ပုံပြင်ကဗျာတို့၏ အဓိပ္ပါယ် ပေါ်မှုနှင့်ကလေးစိတ်ကြိုက်အတွက် စာအုပ်များ၌ ထည့်သွင်းပေးရလေသည်။

ကလေးများအား သူတို့၏ အမျိုးသားသမိုင်းကို နားလည်ထားနှင့် စေရန် ကလေးများအတွက် သမိုင်းပုံပြင် စာအုပ်များလည်း ရှိပေသေးသည်။ယင်းစာအုပ်များကို ပုံဝတ္ထုသဘော သို့မဟုတ် ပြဇာတ် သဘောဖြင့် ရေးသားထားတတ်ကြသည်။ ပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကို အနည်းငယ်သိထားစေရန်အတွက် ကျန်စစ်သား၊ နော်ရထာမင်းစော၊ နတ်သျှင်ဇနောင် စသည်တို့၏ အကြောင်းများကို ပုံဝတ္ထုသဖွယ် လွယ်ကူ ရှင်းလင်းသည့်စကားလုံးတို့ဖြင့် ရေးသားထားလေသည်။ ထို့ပြင် မထီးတူမ သဗ္ဗုလ ပြဇာတ်၊ ဝက်ဝံမင်းသားပြဇာတ်စသော ကိုယ်ဟန်လက်ဟန် အမူအရာ နှင့်ပြောပြနိုင်သည့် တစ်နည်းလည်း ကလေးများကိုယ်တိုင်ဇာတ်ကောင်များအနေနှင့် ပါဝင်၍ သဏ္ဍာန်လုပ် သရုပ်ဖော်ကာ ကပြနိုင်သည့် ပြဇာတ်စာအုပ်များလည်း ရှိလေသည်။ ကလေးများကို ဖျော်ဖြေရန် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ကလေး

ရော်ဗင်ဆန်ကရူးဆိုးနှင့် သူ၏တပည့်ကျော် ဖိုးသောကြာ

စာအုပ်များကို ၁၇၄၄ ခုနှစ်တွင် အဦးဆုံးထုတ်ဝေခဲ့သူမှာ ဖွန်ကျုံးဗဲရီ ဆိုသူဖြစ်၏။ သို့သော် ဥရောပတိုက်တွင် ဒဏ္ဍာရီ ပုံပြင်များကို ၁၆၉၇ ခုနှစ်၌ အဦးဆုံးရေးသား၍ထုတ်ဝေခဲ့သူမှာ ပင်သစ်နိုင်ငံမှ ချားပဲရီးဆိုသူ ဖြစ်သည်။ သူသည် ပြင်သစ်ဘုရင် ၁၄ ဆက်မြောက်လူဝီလက်ထက်တွင် လူကြိုက်များသော ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့

သည်။ သူသည် စင်ဒါရဲလား (စန္ဒမာလာ)၊ မုတ်ဆိတ်ပြာနှင့် ဖိနပ်ကြီးနှင့် ကြောင်ကလေး စသောပုံတိုကလေးများကို ပြင်သစ် ဘာသာမှ အင်္ဂလိပ် ဘာသာ သို့ ပြန်ဆိုခဲ့လေရာ၊ အင်္ဂလိပ်စာတတ် ကလေးများပင် ပြင်သစ်ကလေးများ နည်းတူထိုပုံပြင်များကို အသည်းစွဲဖြစ်နေကြ၏။ ယင်းတို့ကို မြန်မာဘာသာသို့လည်း ပြန်ဆိုထားပြီဖြစ်ရာ မကြာမီအတွင်း မြန်မာ့ကလေးစာပေ မြှင့်တင်ရေးအတွက် ပုံပြင်များ၊ ကဗျာများ၊ ပြဇာတ်များ၊ အမြောက် အမြားပေါ်ထွက်လာဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိပေသည်။

ကလေးများ၏ စာရိတ္တဗလကောင်းမွန်စေရန် အခြေခံသော ပုံကလေးများကို နာမည်ကျော်ကလေးပုံပြောဆရာမ မရီယာ အက်ဂျပ်စ် က အများအပြားရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သူ၏မိတ်ဆွေ သောမတ်ဒေသည် ရူးဆိုး၏သဘောတရားများကို မှီငြမ်းပြု၍ ကလေးပုံပြင်စာအုပ်များကို ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ ‘ဆင်းဖို့နှင့်မားတန်’ အမည်ရှိကလေးများအဖို့ ပုံပြင်မှာ သောမတ်၏ အကောင်းဆုံး လက်ရာ ဖြစ်၍ ထင်ရှားလှပေသည်။ သောမတ်သည် ကလေးများအဖို့ ပျော်တော်ဆက် စာအုပ်များရေးရာ၌ ၎င်း၊ သနားစရာကောင်းသည့် ပုံပြင်များရေးရာ၌၎င်း၊ ထူးချွန်သူ ဖြစ်လေသည်။ သောမတ်ကဲ့သို့ ပါရမီအထုံ ပါလာသော ကလေးကဗျာ စာရေးဆရာများမှာ အနီးနှင့်ဂျိန်းတေလာ ညီအစ်မတို့ဖြစ်၏။ သူတို့၏ လက်ရာဖြစ်သည့် ‘မှိတ်တုတ် မှိတ်တုတ် ငယ်သောကြယ်’ ဟူသောကဗျာကလေးတစ်ပုဒ်တည်းနှင့်ပင် သူတို့၏ကဗျာစွမ်းရည်ကို ကောင်းစွာချိန်ဆနိုင်ပေသည်။

ရှေးရှေးတုန်းက ရွှေယုန်နှင့်ရွှေကျား သက်ငယ်ရိပ်သွားကြရာဝယ်

နက်ဖြန်နိုင်ငံဝန်ကိုထမ်းရွက်ကြမည့်သူများ

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ယခင်က ကလေးသူငယ်တို့၏ အနာဂတ်အရေးကို ဂရုမစိုက်ခဲ့ကြသဖြင့် ယင်းတို့၏အခြေအနေမှာ လွန်စွာ နိမ့်ကျခဲ့၏။ ယခုမူ ယဉ်ကျေးသောနိုင်ငံတိုင်းမှာပင် ကလေး သူငယ်တို့၏ သက်သာချောင်ချိရေး ကြီးပွားတိုးတက်ရေး တို့အတွက် အဖက်ဖက်မှ ဆောင်ရွက်နေကြပေပြီ။

ကလေးများ ။ ။ ယနေ့ကလေးသူငယ်များကား နက်ဖြန် နိုင်ငံဝန်ကို သက်ဆိုင်ရာဖက်မှ ထမ်းရွက်ကြရမည့် ပြည်သူပြည်သားများ ဖြစ်ကြသည့်အားလျော်စွာ၊ ကျရောက်ရာ တာဝန်တို့ကို ကျေပွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ကလေးအရွယ်လူမမယ်ဘဝ ကပင်လျှင် ကြိုတင်၍ လေ့လာသင်ကြားမှုများမှာ၊ ယင်းတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ နိုင်ငံဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနား၍ နေကြပေသည်။

မြန်မာနည်းကျကျ ဆံပင်ကိုပြုပြင်ထားသည့် လုံမငယ်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် လယ်ယာလုပ်ငန်း ထွန်းကားသော နိုင်ငံဖြစ်၏။ သို့အားလျော်စွာ တောင်ကုန်း တောင်တန်းနှင့်တကွ လွင်ပြင်ဒေသတို့၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား အပေါင်းတို့သည် တောင်သူလယ်သမားများအဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းကြသည်ကများလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ များစွာသော ကလေးသူငယ်တို့မှာ တောင်သူလယ်သမား သားသမီးများ ဖြစ်ကြသည့်အလျောက်၊ ကျောင်းအားချိန်၊ သို့မဟုတ် ကျောင်းမှထွက်သည့်အခါတို့၌ မြက်ရိတ် နွားကျောင်း၊ ကျေးလှန့် စာချောက်၊ ဆန်ဖွပ်မောင်းထောင်း၊ ဖျာရက် မိုင်းငင်၊ ဆေးလိပ်လိပ်ရက်ကန်းရက် စသောအလုပ်များတွင် လူကြီးမိဘများအား ကူညီပိုင်းဝန်းကာ လုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ရှေးခေတ်အခါက အရွယ်မရောက်သေးသောကလေးများကို လက်ထပ် ထိမ်းမြားပေးသည့်အလေ့အထရှိခဲ့၏။ ၁၀နှစ် ၁၁ နှစ်အရွယ်ရောက်လျှင် မိန်းကလေးများကို အိမ်ထောင်ချ ထားသော ထုံးစံမှာ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တိုင်အောင်ရှိခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင်မူ ၁၈ နှစ်အောက်

ယောက်ျားကလေးနှင့် ၁၄ နှစ်အောက် မိန်းကလေးတို့ကိုအိမ်ထောင်မချထားရန် ဥပဒေဖြင့် တားမြစ်ခဲ့လေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ လက်ဖက်စိုက်ရာဒေသတို့နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကလေးသူငယ်တို့သည် လက်ဖက်ရူးသည့် အလုပ်တွင် သူတို့၏ မိခင်များအား ကူညီလုပ်ကိုင်ကြရ၏။ နဖူးသိုင်းကြီး နှင့် ထိန်းထားသော လေးလံသည့် လက်ဖက်ပိုတိုကို ကျောပေါ်တွင် မနီင့်တနိုင်သယ်ပိုးနေကြရသော ကလေးများကို ထိုဒေသတို့တွင် အများအပြားတွေ့ ရှိနိုင်လေသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် သတ္တုတွင်းနှင့်စက်ရုံများ၌ မိန်းမလုပ်သားနှင့်ကလေးလုပ်သား အမြောက်အမြားရှိကြရာ၊ လုပ်သားများစွာတို့မှာ မြေအောက်အလုပ်ခွင်တို့တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။ ဆင်းရဲသား လူတန်းစားတို့၏ သားသမီးများကား၊ မိမိတို့၏ ပခါနအစာဖြစ်သော ဆန်စပါးကို ဖျက်စီး စားသောက်တတ်ကြသည့် ပိုးကောင်များ၏ ဥကလေးများကို ရှာဖွေသုတ်သင်သော အလုပ်တွင် ကူညီလုပ်ကိုင်ကြရသည်။ မိုင်းငင်သော အလုပ်သည် အိမ်သူဗါဟီရ အလုပ်တွင် အကျုံးဝင်သည့်အလျောက်၊ မိန်းကလေးများသည် ထိုအလုပ်ကို ငယ်စဉ်ကပင် လုပ်ကိုင်ကြရ၏။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ယောက်ျားကလေးရော မိန်းကလေးပါ ကူညီလုပ်ကိုင်ရသောအလုပ်တစ်ခုကား အိုးခွက်လုပ်ငန်းပင်ဖြစ်၏။ သူတို့၏တာဝန်မှာ ဖုတ်လုပ်ပြီးသော အိုးများခွက်များကို အမြင်လှစေရန် ဆေးခြယ်ပေးရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အီရန်နိုင်ငံ(ပါးရှားနိုင်ငံ)တွင် ကော်ဇောလုပ်ငန်း၌ ကလေးများကို အများအပြား ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်စေသည်။

ထိုလုပ်ငန်း၏ ဆိုးရွားချက်တစ်ခုကား အလင်းရောင်ဖက်ကို ကျောခိုင်းထိုင်စေပြီးလျှင် အထက်လူကြီး ညွှန်ပြ ပြေဆို သမျှကို လိုက်၍လုပ်ကိုင်စေခြင်းပင်ဖြစ်၏။

အီရတ်နိုင်ငံတွင် စွန်ပလွံအရောင်းအဝယ်မှာ ကြီး ကျယ်သည့်လုပ်ငန်းဖြစ်၍ ပြည်ပသို့တင်ပို့ရန် စွန်ပလွံသီး များကို ထုတ်ပိုးရာတွင် ယောက်ျားကလေး မိန်းကလေး တို့သည် တစ်နေ့ကုန် တစ်နေ့ခန်း လုပ်ကြ ရသည်။ ထိုသို့ လုပ်ကြရာတွင် ပျင်းရိပျေ့တန်နေသည်ကိုတွေ့သွားခဲ့သော်၊ နာကျည်းစွာ ရိုက်နှက်ခြင်း ခံကြရ၏။

အီဂျစ်နိုင်ငံရှိကျေးလက်တောရွာများတွင်ယောက်ျား ကလေး များသည် သိုးကျောင်း ဆိတ်ကျောင်း အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ကြရ၍၊ မိန်းကလေးများသည် ဗိုင်းငင်ခြင်း ရက် ကန်းရက်ခြင်း အလုပ်တို့ကို ကူညီလုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံတွင် ပိုးမျှင်ငင်ခြင်း အလုပ်ကို ၁၀ နှစ် ရွယ် မိန်းကလေးများသည် အချိန်ကုန်၍ ညဉ့်နက်သည့် တိုင်အောင်လုပ်ကိုင်ကြရ၏။

အီတလီနိုင်ငံတွင် လယ်ယာလုပ်ငန်း ထွန်းကားသည့် အလျောက် ကလေးသူငယ်များသည် ဆိတ်ကျောင်းခြင်း၊ နွားကျောင်းခြင်း၊ မြက်ခြောက်လှန်းခြင်း၊ သစ်သီးကောက် ခြင်း၊ ဗိုင်းငင်ခြင်းစသော အလုပ်များကိုလူကြီးများအား ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးကြရ၏။

နော်ဝေးနိုင်ငံရှိ ကလေးများမှာကား နွေပေါက်လာသည့် အခါ နွားထိန်းနွားကျောင်းခြင်း၊ မြက်ခြောက်လှမ်းခြင်း အလုပ်များတွင် လူကြီးများအားတပျော်တပါး ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးလေ့ရှိကြသည်။

ချက်ကိုဆလိုဗားနီးယားနိုင်ငံရှိ ကလေးသူငယ်များ စွာ တို့သည် ကစားစရာများကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး လုပ်ကိုင်ကြ ရ၏။ ထို ကစားစရာများကား ကိုယ်ပိုင်ကစားရန် မဟုတ်ချေ။ နိုင်ငံခြားသို့ စီးပွားဖြစ် ရောင်းချရန်ဖြစ်လေသည်။

လူကြီးများက ရုပ်လုံးဖော်ထားသော လူရုပ်၊ ခွေးရုပ်၊ နွား ရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ ငှက်ရုပ် စသည်အရုပ်မျိုးစုံတို့ကို ကလေးများက အချောကိုင်ကာ ဆေးခြယ်ပေးကြရ လေသည်။ ဤကား ကမ္ဘာ့ဒေသအသီးသီးမှ ကလေးတို့၏ အခြေအနေပေတည်း။

ကလေးများသက်သာချောင်ချိရေး

၁၉ ရာစုနှစ် မကုန်ဆုံးမီက ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် နေထိုင် ကြသော လေးသူငယ်တို့၏အခြေအနေမှာ များစွာမှ နိမ့်ကျလှ၍ သနားဖွယ်ကောင်းသည်။ အထူးသဖြင့် စက်မှု လက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားသော အင်္ဂလန်ပြည်နှင့် ဥရောပ နိုင်ငံများတွင် ကလေးများ၏ဘဝမှာ ပိုမိုဆိုးရွား လှ၏။ အသက်အရွယ်နုနယ်သော ကလေးသူငယ်တို့မှာ လူကြီးများနှင့် တန်းတူ စက်ရုံကြီးများတွင် နေ့ရောညပါ နာရီပေါင်းများစွာ လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ထိုစဉ်က ကလေး အလုပ်သမားများအား ကာကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေများ လည်း ပြောပလောက်အောင် မရှိသေးချေ။ ယခုခေတ်မှာ ကဲ့သို့ ကလေးပြုစုရေးရာဌာနများ၊ ကလေးထိန်းဌာနများ ပေါ်ပေါက်မည်ကို မဆိုထားဘိ၊ မိဘမဲ့ကလေးများနှင့် ခိုကိုး ရာမဲ့ကလေးများကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းသည့်အဖွဲ့ အများ အစား မပေါ်ပေါက်ဘူးချေ။

အနည်းငယ်မျှသာရှိသော မိဘမဲ့ကျောင်းများတွင်လည်း ကလေး သူငယ်များမှာ ကျပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာနေထိုင် ကြရ၏။ အစားအသောက်၊အဝတ်အထည်တို့မှာလည်း လုံလုံလောက်လောက်မရှိချေ။ ထိုပြင် သူတို့အပေါ်၌ စီမံ အုပ်ချုပ်သူများမှာ ကလေးများအုပ်ချုပ်မှုနှင့် သက်ဆိုင် သောပညာရပ်များကို စနစ်တကျ သင်ကြားတတ်မြောက် ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ဘဲ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အလုပ်ဒဏ် ပီနေသော သာမန်လခစား လက်ခစားများသာ ဖြစ်သ ဖြင့်၊ ကလေးများကို လူဟူ၍ ကိုယ်ချင်းစာသဘောမရှိ၊

နောင်တစ်ခေတ်တွင် နိုင်ငံတော်၏ သားကောင်းသမီးကောင်းများ ဖြစ်လာကြမည့် ကျန်းမာရွှင်လန်းသော မြန်မာကလေးတစ်စု

ရက်စက်စွာ ရိုက်နှက်ဆုံးမလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်နေသော ကလေးတို့၏ ဘဝအခြေအနေကို အင်အားစာရေးဆရာကြီး ချားဒစ်ကင်းက 'အော်လီဗီတွစ်'၊ ဒေးဗစ်ကောပါးဖီး' စသော ဝတ္ထုများတွင် သရုပ်ဖော်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း၌ ကလေး စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်း မှာ ရှေးကထက် အနည်းငယ်ပိုမို ကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။ ကလေးများကို ယခင်ကကဲ့သို့ အိမ်တန်းလျားရှည်ကြီးတွင် ပြုတ်သိပ်ထားတော့ဘဲ၊ တဲအိမ်ငယ်ကလေးများတွင် လင်မယားနှစ်ဦးတို့က မိဘသဖွယ် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းကာ သက်သာချောင်ချိစွာ နေထိုင်ကြရသည်။ အစာစားသောက်သည့်အခါ၌လည်းကောင်း၊ ကျောင်းတက်သည့်အခါ၌လည်းကောင်း၊ အိပ်ရာသို့ ဝင်သည့်အခါ၌လည်းကောင်း၊ စနစ်တကျ ကိုယ့်အတွဲနှင့် ကိုယ် စားသောက် နေထိုင်ကြရလေသည်။ ကလေးများ နေထိုင် စားသောက်ပုံတို့ကို သက်ဆိုင်ရာစေတနာဝန်ထမ်း အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများက မကြာခဏ သွားရောက် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကလေးသူငယ်များမှာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတွင် အဆင့်အတန်းမြင့်လာသည်သာမက၊ ပြည့်သူ့နီတိ ကျင့်စဉ် များကိုလည်း နားလည်လာကြသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅၀-၆၀ ခန့်က ရာဇဝတ်မှုတစ်စုံတစ်ရာ ကျူးလွန်မိသော ကလေးသူငယ်တို့ကို သက်ကြီးရာဇဝင်သင့်သူများနှင့်တန်းတူ အပြစ်ဒဏ်ပေးလေ့ရှိကြသည့်အပြင်၊ အကျဉ်းထောင်တခုထဲမှာပင် အတူထား၍ အလုပ်ကြမ်းများကိုလုပ်စေလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကလေးထောင်သားများမှာ လူကြီးများထံမှ အကျင့်ဆိုးဟူသမျှကို ရရှိပြီးလျှင်၊ နောင် ကြီးပြင်းလာသည့်အခါ ပိုမို ဆိုးသွမ်းသော လူမိုက်လူဆိုးကြီးများ ဖြစ်လာကြလေသည်။

ယခုခေတ်အခါတွင်ယဉ်ကျေးသော နိုင်ငံကြီးများတွင် အရွယ် မရောက်သော ကလေးသူငယ်များသည် အကယ်၍ တရားဥပဒေကိုဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မိသည့်အခါ၊ စစ်ဆေးစီရင်ရန် ကလေးတရားရုံးများကို သီးခြား ထားရှိကြသည်။ ထိုတရားရုံးများအတွက် တရား သူကြီးများကို အထူးရွေးချယ် ခန့်ထားရပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ထိုတရားရုံးတော်များအတွက် ခန့်ထားသော တရားသူကြီးများမှာ အများအားဖြင့် အမျိုးသမီး တရားသူကြီးများဖြစ်ကြသည်။ ထိုတရားသူကြီး များသည် ကလေးအကြောင်းကို ကောင်းစွာနားလည်၍ ကလေးသူငယ်များအုပ်ချုပ်နည်း၊ ဆုံးမနည်းများကို အထူးကျွမ်းကျင်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သောသူငယ်အား အပြစ်ရှိသော လူဆိုးလူမိုက် ကလေးတစ်ဦးအနေဖြင့် မမြင်ဘဲ၊ ကူညီပေးမရန် လိုနေသော ဒုက္ခသည် ကလေးတစ်ဦး အနေဖြင့်မြင်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သော ကလေးများကို နူးညံ့သာယာသော နည်းမျိုးစုံဖြင့် တစ်

ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်တိုးတက်ကောင်းမွန် လာစေနိုင်ရန် ပြုပြင်ဖန်တီးပေးကြလေသည်။ ပမာအားဖြင့် တချို့ကလေးများကို စာရိတ္တပြုပြင်ရေး ကျောင်းများကိုပို့ကာ အခြားရွယ်တူ ကလေးများနှင့်ရောနှောနေထိုင်စေ၏။ ထိုကျောင်းများတွင် သူတို့အား စာသင်ပေးခြင်း၊ လက်မှုပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးခြင်းတို့ဖြင့်ကျောင်းမှထွက်သောအခါ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းရန် လွယ်ကူစေလေသည်။ အချုပ်ကိုဆိုရလျှင် ယခုခေတ်သမယတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းလုံး၌ပင် ကလေးသူငယ်များကျန်းမာရေး၊ ပညာတတ်မြောက်ရေးနှင့် သက်သာချောင်ချိရေးတို့ကို အထူးကြိုးစား ဆောင်ရွက်နေကြပြီဖြစ်၍၊ ပစ္စုပ္ပန်ခေတ် ကလေးသူငယ်များအဖို့ကောင်းလှသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးသူငယ်များ ကျန်းမာရေးနှင့် သက်သာချောင်ချိရေးများကို ဆောင်ရွက်နေပုံမှာလည်း အထူးအားတက်စရာ ကောင်းလှသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ အပိုဒ်ငယ်(၂) တွင် 'နိုင်ငံတော်သည် မီးဖွားရေးနှင့် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့များ၊ ကလေးဂေဟာများ၊ ကလေးထိန်း နေဌာနများကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ သားသည်အမေနှင့် ကလေးတို့၏ အကျိုးကို စောင့်ရှောက်ရန်၊ ထို့ပြင် မီးဖွားမိနှင့် မီးဖွားပြီးကာလများအတွက် လုပ်ခနှင့် နားခွင့်ရရန်အခွင့်အရေးကို အခစားလုပ်ကိုင်နေသောမိခင်တို့ ရရှိစေစား နိုင်စေရန် ဝါဒထားရှိ၍၊ ထိုဝါဒအတိုင်း အထူးရှေ့ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အတိအလင်း ရေးသားပါရှိပေသည်။ ဤအချက်ကို

ဇာပန်းထိုးနေသော ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသူ လုံမငယ်ကလေး

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကလင်ပုန်မြို့ရှိ တိဗက်ကျောင်းမှ ကျောင်းသားကျောင်းသူများ

ကလေးထိန်းရသော တရုတ်လိုမငယ်

လူကြီး အသွင်နှင့် မဏ္ဍဆီကန်ကလေးနှစ်ဦး။

စိတ်လက်ရွှင်ပြစွာ နေထိုင်လေ့ရှိသည့် ပါးရှားနိုင်ငံမှ ကလေးများ

အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်း ထရစ်ချီနေ့ပိုလီမြို့မှ ကလေးတစ်စု

ရိုဒီးဇီးယားနယ်မှ ဇူးလူးကလေး

ဝတ်ကောင်းစားလှဖြင့် ဟန်ပေါ့နိုင်ငံမှ ကလေးနှစ်ဦး

ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ မိခင်နှင့်ကလေးများအပေါ် သဘောထားပုံကိုသိသာနိုင်ပေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးနောက် အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးသူငယ်များ သက်သာချောင်ချိရေး ဘုတ်အဖွဲ့ကို ၁၉၄၇ ခုစက်တင်ဘာလတွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုနောက် အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးများ စောင့်ရှောက်ရေးကို ညွှန်ကြားရေးဝန်တစ်ဦးထား၍ ဆောင်ရွက်စေသည်။ ယခုအခါ လူမှုရေးရာကြီးပွားရေးဌာနဟု အမည်မှည့်ကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဇနီး ဒေါ်ခင်ကြည်က ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိလေသည်။

ထိုဌာန၏ လုပ်ငန်းရပ်များကို ငါးမျိုးခွဲခြား၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ ကလေးမဖွားမီ မိခင်အား စမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်း
 - ၂။ ကလေးမွေးဖွားပြီးနောက် ပြုစုစစ်ဆေးခြင်း
 - ၃။ ကလေးသူငယ် စောင့်ရှောက်ရေးဌာနများ ဖွင့်ခြင်း
 - ၄။ ကလေးဆေးပေးရုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်း
 - ၅။ ကလေးအတွင်းလူနာများကို ကုသခြင်း
- ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ ခရိုင်မြို့ကြီးတိုင်းမှာပင် မိခင်နှင့်ကလေး စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းပြီးဖြစ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ကလေးသူငယ်များ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး အသင်းမှာ ၃၅ သင်းမျှသာရှိခဲ့ရာ၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် အသင်းပေါင်း ၁၃၆ သင်းအထိ တိုးလာခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့များတွင် သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ ဆရာဝန်နှင့် သူနာပြုဆရာများ

က ကူညီဆောင်ရွက်သည် သာမက၊မိခင်နှင့်ကလေးသူငယ်များ စောင့်ရှောက်ရေးသင်တန်းများကို တက်ရောက်စာအင်မြင်ခဲ့သော ဆရာများကိုလည်း ခန့်ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့များသည် ကလေးသူငယ်များ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေတို့ကို မပြတ်မလပ်လှည့်လည်ကြည့်ရှုကြရသည့်အပြင်၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ကလေးများအတွက် နို့မှုန့်နှင့် အဝတ်အစားများ ဝေငှခြင်း၊ မိခင်များကို ကျန်းမာရေးလမ်းစဉ်များ ညွှန်ကြားခြင်း၊ အစရှိသော လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ဒေသန္တရအဖွဲ့များ၊ ကြက်ခြေနီအသင်းများနှင့် စေတနာထက်သန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရကြလေသည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် စာသင်ကျောင်းများသို့ လှည့်လည်ကြည့်ရှုရသော ဆေးအဖွဲ့ ၇ ဖွဲ့ရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့တစ်ခုလျှင် ဆရာဝန်တစ်ဦး၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးသူနာပြုဆရာမ သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးနည်းပြဆရာမတစ်ဦး၊ ဆေးခန်းလက်ထောက်တစ်ဦးစီ ပါဝင်၍ သူနာပြုစုကုသရန် ကရိယာများအပြည့်ပါသော ကားတစ်စီးကို ရရှိလေသည်။ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် ထာဝရစခန်းပြုလုပ်၍ ကုသပေးသော ဆေးအဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့လည်း ရှိသေးသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ရပ်ကွက်များတွင် လှည့်လည်ကြည့်ရှုရန် ကလေးအရာရှိများကိုလည်း တိုးတက်ခန့်ထားသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးသူငယ်များအား ဝီစီဂျီဆေးထိုးပေးခြင်းနှင့် လူထုအလိုက် ဓာတ်မှန်ရိုက်ယူခြင်းများကို ၁၉၅၂ ခုနှစ်ကပင် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် ကလေးပြုစုရေးဌာနနှင့် ကလေးထိန်းဌာနများကိုလည်းအနှံ့အပြား ဖွင့်လှစ်လျက်ရှိသည်။ ကလေးပြုစုရေးဌာနများတွင် မွေးစမှ ငါးနှစ်အထိ ကလေးများကို မိဖုရားသေဆုံးသွား၍ဖြစ်စေ၊ မိခင်မကျန်းမာ၍ဖြစ်စေ၊ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်မည့်သူများ မရှိ၍ဖြစ်စေ၊ ခေါ်ယူ စောင့်ရှောက် ကျွေးမွေးထား၏။ ကလေးထိန်းဌာနများကမူ မိဖုရား အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှာဖွေလုပ်ကိုင်ရန်သွားနေစဉ် ပြုစုရှောက်မည့်သူမရှိသော ၂ နှစ်မှ ၅ နှစ်အထိ ကလေးများအတွက် နေ့အချိန်တွင် တာဝန်ယူ၍ မွေးကျွေးစောင့်ရှောက် ထားကြသည်။ ညနေ မိခင်အလုပ်ပြန်ချိန်မှ မိခင်က ခေါ်ဆောင်တော့သည်။ အလုပ်ရုံများ စက်ရုံများအနီးတွင်လည်း အလုပ်သမားများကို ကူညီသောအနေဖြင့် ဤဌာနမျိုး သီးသန့်ဖွင့်ထားလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိဘမဲ့ ခိုကိုးရာမဲ့ကလေးများ ထိန်းသိမ်းကယ်တင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စေတနာထက်သန်သူ အမျိုးသမီးကြီး ဒေါ်တီတီလု (စ) က ၁၉၅၅ ခုနှစ်ခန့်ကပင် အစပျိုးခဲ့ပြီးလျှင် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် မိဖုရားကျောင်းကို စတင်ထူထောင်

ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ရိုတရီကလပ်၊ ရန်ကုန် မြင်းပွဲအသင်းအစရှိသော စေတနာထက်သန်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီဖြင့် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်အနီး အင်းယားလမ်းရှိ ဒေါ်တီတီလု(စ)၏ ခိုကိုးရာမဲ့ သူငယ်များဂေဟာကို တိုးချဲ့လာခဲ့ရာ နောက်ဆုံးတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သော ကလေးသူငယ်များ ပြုပြင်ပေးရာဌာန တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ဤဌာနတွင် ခိုကိုးရာမဲ့သူငယ်များ၊ မိဘအုပ်ထိန်း မနိုင်သော သူငယ်များ၊ ရာဇဝတ်အပြစ်ဒဏ်ခံရသော သူငယ်များနှင့် အမှုစစ်ဆေးခံနေရသည့် သူငယ်များကို ကျွေးမွေး ထိန်းသိမ်း ထားပြီးလျှင် အင်္ဂလိပ်စာ မြန်မာစာများအပြင် ရက်ကန်းရက်ပညာ၊ စာအုပ်ချုပ်ပညာ၊ ပန်းရန်ပညာ၊ လက်သမားပညာရပ်များကို သင်ကြား ပေးလျက်ရှိသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ ဤကျောင်းတွင် သင်ကြား ပြသနေသော နည်းပြ လူလင်ကလေးများမှာ ကျောင်းသား ဟောင်းချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ယခုအခါထိုကျောင်းကို ကလေးသူငယ်ထောက်ပံ့စောင့်ရှောက်ရေးအသင်းက ကြီးမှူး အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်။ မဟာသီရိသုဓမ္မ ဒေါ်ခင်ကြည်မှာ နာယကပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ အသင်း၏ဥက္ကဋ္ဌမှာ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဂျေ၊အက်(စ)၊ ဖါနီဗယ်ဖြစ်၍ ဒေါ်တီတီလု(စ)က အတွင်းရေးမှူး အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။

ထိုကျောင်းနှင့်အလားတူ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှာ ရန်ကုန်မြို့ လူငယ်များဂေဟာ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့ လူငယ်များ ဂေဟာကို မြန်မာနိုင်ငံနေရှင်နယ်ကောင်စီ အမျိုးသမီးအသင်းနှင့် ဝိုင်-အမ်-စီ-အေခေါ် ခရစ်ယန်

ဆေးအူးမြို့တော်မှ ကိုရီးယားကလေးတစ်စု

လူငယ်အသင်းတို့က ကြီးမှူးလျက် ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ထူထောင်ခဲ့သည်။ လူငယ်များ ဂေဟာကို ရန်ကုန်မြို့ ဘောင်ဒရီလမ်းတွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိ၍ မိဘမဲ့၊ ခိုကိုးရာမဲ့နှင့် လေလွင့်နေသော ကလေးစုစုပေါင်း ၁၀၀ ကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းကာ စာရေးစာဖတ်နှင့်လက်မှုပညာများကို သင်ပေးယင်း ပြုပြင်ပေးလျက်ရှိသည်။

ဤအသင်းနှင့် မရှေးမနှောင်းပေါ်လာသော အဖွဲ့တစ်ခုမှာ ဗစ်ဂျီလန်းဆိုစိုက်ယက်တီခေါ် မိဘမဲ့ကလေးများ

ချယ်ရီပန်းပွင့်ချိန်ပွဲတော်အခါ၌ ဝတ်စားဆင်ယင် အလှပြင်ထားသော ဂျပန်ရင်သွေးလေးများ

ကလေးဆေးရုံ၌ ကလေးငယ်အား စမ်းသပ်နေခြင်း။

ကလေးထိန်းဌာန၌ ကလေးများ အစာကျွေးချိန်

ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး အသင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအသင်းကို အမေရိကန် သာသနာပြု အဖွဲ့များကဆော် ဩရှေဆောင်ကာ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်ပွားမီက ဤအသင်းသည် ပျက်စီးနေသော အမျိုးသမီးများ ကယ်ဆယ် စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အထူးထင်ရှားခဲ့သည်။ စစ် ပြီးခေတ်တွင်ငယ်ရွယ်သော ခိုကိုးရာမဲ့၊ မိဘမဲ့မိန်းကလေးများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးသည့်လုပ်ငန်းကို ၁၉၄၆ ခု နှစ်ကစတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူငယ်မကလေးများကို သင်ကြားပြုပြင်ပေးပုံ ပေးနည်းတို့မှာ ရန်ကုန်မြို့လူငယ်များဂေဟာနှင့် ဒေါ်တီတီလူ(စ)ကျောင်းများ စနစ်အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးပြီးနောက် အမျိုးသမီးများ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို လူအများပင် စိတ်ဝင်စားလာသည့်အလျောက် စောင့်ရှောက်ရေး ဌာနများလည်း အသီးသီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ကတော် ဒေါ်မြရီကြီးမှူးသော အမျိုးသမီးများနည်းပြအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှာ မိဘမဲ့မိန်းကလေးများနှင့် ခိုကိုးရာမဲ့မိန်းကလေးများကို မပျက်မစီးရလေအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးပြီးလျှင် စာရေးစာဖတ် နှင့် လက်မှုပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးလျက် ရှိသည်။

အမျိုးသမီး ပါလီမန်အမတ်ဟောင်း ဒေါ်ခင်လှ ကြီးမှူးသော အမျိုးသမီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ်နှင့် မြန်မာအမျိုးသမီး အဖွဲ့မှ ဒေါ်မမ ကြီးမှူးသော ခိုကိုးရာမဲ့အမျိုးသမီးများ စောင့်ရှောက်ရေးဌာနများမှာ မိဘမဲ့ မိန်းကလေးများ၊ ခိုကိုးရာမဲ့ မိန်းကလေးများနှင့် ပြည့်တန်ဆာနိုင်ကွပ်ရေးဥပဒေအရ တရားစွဲဆိုခြင်း ခံနေရသူများ၊ အပြစ်ဒဏ် ပေးခြင်းခံရသူများကို ထိန်းသိမ်းကာ အလားတူ ပညာရပ်များ သင်ကြားပေးခြင်း၊ အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင် ပေးခြင်း စသော လုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်လျက် ရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မျက်မမြင်နှင့်ဆွဲအနားပင်းသော က

လေး သူငယ်များအား စောင့်ရှောက်သော ကျောင်းများကို နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာကပင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုကျောင်းများကို နိုင်ငံခြား သာသနာပြုအဖွဲ့များက စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း၊ ယခုအခါ နိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် စေတနာထက်သန်သော အသင်းအဖွဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် အသီးသီးထံမှ အထောက်အပံ့များ ရလျက်ရှိသည်။

ကလေးသူငယ်များ ကျန်းမာရေးနှင့် သက်သာချောင်ချိရေးလုပ်ငန်းရပ်များမှာ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့သော နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးစီမံကိန်း ၇ ရပ်တွင် အကျုံးဝင်နေပေသည်။ ဤစီမံကိန်းအရ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ကျေးရွာကျန်းမာရေးအဖွဲ့ငယ်များ ထားရှိပေးခဲ့မည်ဟု သိရလေသည်။

ကျေးရွာကျန်းမာရေးအဖွဲ့များကို ကျေးရွာ ၅ ရွာလျှင် တစ်ခုကျစီထားပေးရန်ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့တစ်ခုလျှင် လက်ထောက် ကျန်းမာရေးမှူး တစ်ယောက်၊ ကျောက်ထိုးဆရာ တစ်ယောက်၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး သူနာပြုဆရာမတစ်ယောက်၊ ဝမ်းဆွဲဆရာမ ၂ယောက်၊ ပေါင်း ၅ ယောက် ပါဝင်မည်။ ဤစီမံကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝန်းလုံးတွင် ကလေးသူငယ်များ၏ ကျန်းမာရေး၊ သက်သာချောင်ချိရေးလုပ်ငန်းများကို အသေးစိတ်ဆောင်ရွက်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။

ကလေးမြို့ ။ ။ကလေးမြို့သည် အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင် ချင်းတောင်တောင်ခြေ၏ အရှေ့ဘက် မြစ်သာမြစ်နှင့် ၂မိုင်ခန့်ကွာဝေးသော ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ကလေးမြို့နယ်တစ်ခုလုံး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း မိုင် ၈၉၂ ခန့်ရှိ၍ ကလေးမြို့၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း ၂၄ ၆၀၀ ရှိသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရ ကလေးမြို့တွင် လူဦးရေ ၃၁၅၈ ခန့်နှင့် အိမ်ခြေ ၅၆၇ ခန့်ရှိသည်။ ကလေးမြို့သည် ရှေး မြန်မာမင်းတို့လက်ထက်က တည်ထောင်ခဲ့သော မြို့ဟောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည့်

အလျောက် မြို့ရိုးဟောင်း၊ ကျုံးဟောင်းအစရှိသော ယိုယွင်းနေသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ယခုထက်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။

ကလေးမြို့မှာ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည့်အပြင်၊ အထက်တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းနှင့် ခေတ်မှီသော လေယာဉ်ပျံကွင်း လည်းရှိသဖြင့်၊ အထက်မြန်မာပြည်တွင် တိုးတက် စည်ကားလာသော မြို့ကလေးတစ်မြို့ဖြစ်ပေသည်။ မြို့ပေါ်ရှိ လူဦးရေ၏ ၅ ပုံ ၃ ပုံမှာ တောင်သူ လယ်လုပ်များဖြစ်၍၊ မြို့နယ်ရှိ လူထုမှာလည်း လယ်ယာလုပ်ငန်းနှင့် အသက်မွေးမြူကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ကလေးမြို့နှင့် မိုင် ၂၀ ခန့်အကွာတွင် ကျောက်မီးသွေးတွင်းတစ်ခုကိုတွေ့ရှိရသဖြင့်၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် စတင်တူးဖော် လုပ်ကိုင် လျက်ရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသည့်နောက်၊ ကလေးမြို့ အနီးတစ်ဝိုက်ကျေးရွာများသို့ ချင်းတောင်ဒေသမှ ချင်းလူမျိုးများသည်လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယ-မြန်မာနယ်စပ်မှ လူရှေ့ (ခေါ်) လူးဆိုင် ချင်းလူမျိုးများသည်လည်းကောင်း ၊ အိမ်ထောင်စုအလိုက် တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် ဆင်းလာကြ၍ လယ်ယာကိုင်ကျွန်းများ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြ၏။

ကလေးမြို့သည် ရှေးက ငှက်ဖျားရောဂါ ထူပြောသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သော်လည်း၊ ယခုအခါ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်ကို သုတ်သင်ပြုပြင်ထားပြီးဖြစ်ရကား ငှက်ဖျားရောဂါ မရှိသလောက် နည်းပါးသွားပြီဟု ဆိုရပေမည်။ ကလေးမြို့တွင် သီရိဓမ္မာ သောကမင်းကြီး တည်ထားခဲ့သည်ဆိုသော ရွှေဘုံသာ စေတီတော် ရှိလေသည်။

ကလေးမြို့ ။ ။ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင် မြစ်သာမြစ် နှင့် ချင်းတွင်းမြစ်တို့ ပေါင်းဆုံရာအရပ်၌ ကလေးမြို့ တည်ရှိသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်းအားဖြင့် ကလေးမြို့မှာ ကင်းတပ်မြို့မှ တောင်ဘက် မိုင် ၄၀ အကွာ ချင်းတွင်းမြစ်၏ လက်ယာကမ်းတွင် တည်ရှိ၍ ကလေးဝန်နှင့် ကလေး ဝမြို့နယ် ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။ ကလေးဝ မြို့နယ် တစ်ခု လုံးမှာ အနောက်ရိုးမ တောင်ခြေပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ တစ်နှစ် လျှင် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မ ၇၀ခန့် ရွာသွန်းလေသည်။ ကလေးဝ မြို့နယ်ကို ၁၉၀၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူပြီးနောက်မှ မြို့နယ်အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုခဲ့၏။ ကလေးဝမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၂၂၃၀ (၁၉၅၃ ခု) ဖြစ်သည်။

မြစ်သာမြစ်မှာ ချင်းတောင် ဒေသများမှ စီးဆင်းလာရကား ကလေးဝမြို့မှ ရေလမ်းခရီးဖြင့် အထက် အောက် ချင်းတွင်း ခရိုင်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းဒေသများသို့ ကူးသန်းသွားလာနိုင်သည်သာမက၊ ချင်းတောင်ဒေသများနှင့်လည်း အလွယ်တကူ ကူးလူးဆက်ဆံနိုင်သည်။ ထိုမတစ်ပါး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက်တံခါးဖြစ်သော တမူးတောင်ကြားလမ်းခေါ် မဏိပူရ တောင်ကြားလမ်းမှာ ကလေးဝမြို့မှ တမူးနှင့်ပုလဲအရပ်များကို ဖြတ်၍ မဏိပူရပြည်နယ် အင်ဖါမြို့တော်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ ထိုတောင်ကြားလမ်းကို ၁၉၄၂ ခုနှစ် မှစ၍ မော်တော်ကားလမ်းအဖြစ်သို့ ပြုပြင်ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။

ဒု တိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ကဆုန်မြို့သည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ တိုးတက်လာ ခဲ့သဖြင့်

အတိတ်ခေတ်က ကျောက်မီးသွေးတွင်း၌ အလုပ်လုပ်နေကြသော ကလေးများ

အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်တွင်စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်လာသည်။ မြို့နယ်လူထုမှာ လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြ၍ ငွေကြေး တတ်နိုင် သူများကား သစ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။

ကလေးအလုပ်ကြမ်းဥပဒေ။ ။၁၉ ရာစုနှစ်၌ အင်္ဂလန်

ပြည်တွင် စက်မှု လက်မှု လုပ်ငန်းများ ထွန်းကား လာ၍ စက်ရုံများ အနှံ့အပြား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ (စက်မှုလက်မှုအရေးပုံ- ရှု)ထိုစက်ရုံများ၌ အလုပ်လုပ် ကြသော လုပ်သားများမှာ အများအားဖြင့် ကလေးသူငယ် များသာဖြစ်ကြ၍ အချို့ကလေးများမှာ အသက် ၄ နှစ် အရွယ် မျှသာရှိကြသည်။ ထိုမျှငယ်ရွယ်သော ကလေးသူငယ် များသည် စက်ရုံများထဲ၌ တပီတီလည်နေသော ဘီးကြီးများ နှင့် လျင်မြန်စွာသွားလာနေသော စက်ပတ်ကြိုး များအ ကြားတွင် ကျပ်ကျပ် တည်းတည်း အလုပ်လုပ် ကြရသည်။ သူတို့သည် တစ်နေ့လျှင် ၁၂ နာရီ ၁၄ နာရီမှ တစ်ခါတစ်ရံ ၁၅ နာရီ ကြာမျှ အလုပ်လုပ်ကြရ၍ ငိုက်ချဉ်း သွားလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ခု မှားယွင်းသွားလျှင်သော် လည်းကောင်း ခေါင်းအကြီးအကဲများ၏ ကျာပွတ်နှင့်ရက် စက်စွာရိုက်နှက်ခြင်းကို ခံကြရလေသည်။ မြေအောက် ကျောက်မီးသွေးတွင်းများ၌အလုပ်လုပ်ရသော ကလေးများ၏ ဘဝမှာပို၍ဆိုးသည်။ သူတို့သည် သူတို့အင်အားနှင့်မမျှ သည့် ကျောက်မီးသွေးလှည်းများကို တွန်းရခြင်းစသော အလုပ်များ ကို နေ့စဉ် ၁၂ နာရီကြာမျှ ဆင်းရဲကြီးစွာ လုပ်ကြရ၏။

ထိုသို့ အလုပ်ပင်ပန်းစွာ လုပ်ကြရသဖြင့် ကလေးများ မှာ ချည့်နဲ့သေးကွေးပြီးလျှင် ကျန်းမာရေး အမြဲချို့တဲ့နေ ကြသည်။ အချို့မှာ သေဆုံးသွား၍ အချို့မှာ တသက်ပန် လူစဉ်မမှီအောင် ကျိုးကန်း သွားကြသည်။ သို့ရာတွင် အလုပ်ရှင်များကား သူတို့အတွက် ပူပန် ကြောင့်ကြခြင်း မဖြစ်ကြချေ။ အကြောင်းမှာ ကလေးများကို သူတို့သည် မိဖမဲ့ ကျောင်းနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး စခန်းများမှ နောက်ထပ် လိုသလောက် ရနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ ကလေးများကို ခိုင်းရသည်မှာ အလုပ်ရှင်များအဖို့ ပိုက်ဆံကုန် သက်သာလှ သည်။ သူတို့ကို ကျွေးမွေး၍ ကုန်ကျသောစရိတ်မှာ သူတို့ထံ မှရသော လုပ်အားနှင့်စာသော် မပြောပလောက်သဖြင့်၊ အမြတ်ကြီးစား အလုပ်ရှင်များသည် ကလေးများကိုသာ ဖွဲ့၍ခိုင်းစေခဲ့ကြသည်။

နောက်ဆုံး၌ ကလေး လုပ်သားများ၏ ဆိုးရွားလှသော အဖြစ်ကို အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ အချို့လူများ သိမြင်လာကြ လေ သည်။ ရောဗတ်ဆောက်သေး၊ အယ်လစ်ဇဘက် ဗရောင်းနင်း စသော ကဗျာဆရာများသည် ကလေးများ သနားစဖွယ် ဒုက္ခ ရောက်နေပုံကို စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်က ဗြိတိသျှ

အစိုးရသည် အနောက်အိန္ဒိယ ကျွန်းစု၌ ကပ္ပလီများ အား ကျွန်အဖြစ်ခိုင်းစေခြင်းကို ငွေသိန်းသန်းအကုန်ခံ၍ ပိတ်ပင်ရန် စီမံခိုင်းပြင်းလျက်ရှိရာ၊ ငွေဝယ်ကျွန်စနစ် ထက် အဆပေါင်း များစွာ ပိုမိုဆိုးရွားလှသော ကလေးလုပ်သားစနစ်ကို လူအများက ကြာရှည်စွာ လျစ် လျူမရှုနိုင်တော့ချေ။ (ကျေးကျွန် စနစ်-ရှု။) လော့ရှပ် စပါရီနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများက ထိုကိစ္စကိုပါလီမန်၌ တင်သွင်း ကန့်ကွက်ကြလေသည်။

ကိုယ်ကျိုးကိုယုံစီးပွား သက်သက်ကိုသာ ကြည့်လေ့ရှိ သော အလုပ်ရှင်များသည် ကလေး လုပ်သားများကို လက် မလွှတ်လိုကြချေ။ အချို့လူများကလည်း အစိုးရသည် စက် ရုံပိုင်ရှင်များ၏ ကိစ္စတွင် ဝင်ရောက်မစွက်ဖက်သင့်ဟု ယူဆ ကြ၏။ သို့ရာတွင် စုံစမ်းရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာများအရ ဇာထိုး ပန်းထိုးလုပ်ငန်းတွင် လေးငါးနှစ်ရွယ် ကလေး လူမ မယ်များပင်တစ်နေ့လျှင် ၁၂ နာရီမျှ အလုပ်လုပ် ရပုံ၊ ကလေး လုပ်သားများသည် မီးခိုးခေါင်းတိုင်များ ထဲသို့ဝင်၍ ကျပ်ခိုး သုတ်ယင်း တစ်ခါတစ်ရံ အရှင်လတ်လတ် မီးလောင်သေဆုံး ရပုံ၊ မည်းမှောင်နေသော ကျောက်မီးသွေးတွင်းနက်ကြီး များထဲ၌ တစ်နေ့ကုန်တစ်နေ့ခန်း အလုပ်လုပ်ရပုံများကို ကြားသိရသောအခါ၊ ပိုမို၍ မခံ မရပ်နိုင် ဖြစ်လာကြပြီးလျှင် ပါလီမန် မှနေ၍ ကလေးလုပ်သားများအား ခိုင်းစေပုံစနစ်ကို ပြုပြင်ရန် အတွက် မရပ်မနား တိုက်ပွဲဆင်နွှဲခဲ့ကြ၏။

အင်္ဂလန်ပြည်သည် ကလေးလုပ်သားများ၏ အခွင့်အရေး ကို ကာကွယ်ပေးသော ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ရှေးဦး နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ဝါဂွမ်းစက်ရုံများ၌ ကလေး များကို တစ်နေ့လျှင် ၁၂ နာရီ ထက်ပို၍ မခိုင်းရန် ဥပဒေ ဖြင့် တားမြစ်ခဲ့သည်။ ၁၈၁၉ ခုနှစ်တွင် ဝါဂွမ်းစက်ရုံများ၌ ၉ နှစ်အောက်ကလေးများကို မခိုင်းရန်နှင့်၊ ၁၆ နှစ်ထက် ငယ်သူများကို တစ်နေ့လျှင် ၁၂ နာရီထက်ပို၍ မခိုင်းရန်ဟု သောဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ မိန်းမများနှင့် ကလေးများ အား မြေအောက်၌ အလုပ်မခိုင်းရန် ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုလေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ယခုအခါ ၁၅ နှစ်အောက် ကလေးလုပ်သားများမှာ ပြောပလောက် အောင် မရှိတော့ချေ။ အကြောင်းမှာကလေးသူငယ်များ စာမ သင်မနေရ ဥပဒေအရ အသက် ၁၅ နှစ်အထိ ကျောင်း များတွင် စာသင်ကြရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အင်္ဂလန်ပြည်က စတင်လုပ်ကိုင်လာခဲ့ရာ၊ အခြားနိုင်ငံများက လည်း အင်္ဂလန်နည်းတူ လိုက်နာလုပ်ဆောင်လာ ကြသည်။

အထူးသဖြင့် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်း ကြီးနှင့်တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပေါ်ပေါက်လာသော အိုင်အယ်၊ အိုခေါ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမား အစည်းအရုံးကြီး ၏ ကျေးဇူးကြောင့် ကလေးများအား ကာကွယ်ပေးရေး

လုပ်ငန်းများမှာ ပိုမို ထိရောက် ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ စက်ရုံများတွင် အသက် ၁၄ နှစ် အောက်ကို မခိုင်းရန် ၊ အသက် ၁၈ နှစ်အောက်ကို ညဉ့်အလုပ်များ၌ မခိုင်းရန်၊ တစ်ပတ်လျှင် အလုပ်ချိန် ၄၈ နာရီ သတ်မှတ်ရန်၊ နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ ကျော်က သဘောတူညီခဲ့ကြ၏။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် ခန့်ကစ၍ ကလေးလုပ်သားများ သက်သာ ချောင်ချိစေမည့် ဥပဒေများကို ပြုလုပ်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်နေသဖြင့် မအောင်မြင်ဘဲရှိခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အခြေခံ ဥပဒေကိုပြင်ဆင်ပြီး နောက် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းလာခဲ့သည်။ သမ္မတ ဖရန်ကလင် ရူးစဗဲ အစိုးရ လက်ထက် ၁၉၃၃ ခုနှစ် မှစ၍ စက်ရုံများတွင် ၁၆ နှစ်အောက်ကလေးများကို မခိုင်းရတော့ချေ။

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ကလေး လုပ်သားများနှင့် အကျုံးဝင်သော ဥပဒေများ ပေါ်ပေါက်ပြီးသည့်နောက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ၌လည်း လိုအပ်သလိုအနည်းငယ်ခန့် ပြင်ဆင်ထားသော ကလေးအလုပ်ကြမ်း ဥပဒေများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ ၁၉၂၂ ခုနှစ် အလုပ်ရုံများ အက်ဥပဒေအရ ယခင်ကခွင့်ပြုထားသော ၉ နှစ်မှ ၁၂ နှစ် အထိ ကလေးများ အစား ၁၄ နှစ်မှ ၁၅ နှစ် အရွယ် ကလေးများကိုသာ အချိန်ပြည့် လုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးလေသည်။ ရာသီအလိုက် လုပ်ကိုင်ရသော အလုပ်ရုံများတွင် တစ်နေ့လျှင် အလုပ်ချိန် ၁၁ နာရီ၊ တစ်ပတ် အတွင်း အလုပ် ချိန် နာရီပေါင်း ၆၀ ရှိရမည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ သာမန်အလုပ်ရုံများတွင် တစ်နေ့လျှင် အလုပ်ချိန် ၁၀ နာရီ တစ်ပတ်လျှင် ၅၄ နာရီမျှ သတ်မှတ်ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုမှ တစ်ပါး မိန်းမများ ညဉ့်အချိန်တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းကိုလည်းတားမြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုခဲ့သော ကလေးများလုပ်အားရောင်းစားခြင်း ဥပဒေမှာ ကလေးသူငယ်များကို အတန်ပင် အကာအကွယ် ပေးခဲ့သော ဥပဒေ ဖြစ်သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၄၀-၄၁ ခုနှစ်များတွင်လည်း အလုပ်ရုံ ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ခဲ့သေးသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် အိုင်၊ အယ်၊ အို အစည်းအရုံးကြီးမှ ချမှတ်သော အခြေခံ လမ်းစဉ်များ အတိုင်း ကလေးသူငယ်လုပ်သားများအတွက် ဥပဒေ အမျိုးမျိုးတို့ကို အတည်ပြုခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ကလေးအလုပ် ကြမ်း ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းသည့်ဖက်တွင်ရှေ့တန်းသို့ ရောက်ရှိနေလေပြီ။

မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မခွဲမီ ကာလက အလုပ်သမား ဥပဒေများမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဥပဒေများနှင့် အထူးကွာခြားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ရှေးအခါက မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိုင်၊ အယ်၊ အို ဆက်သွယ်ခဲ့သည်မှာလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တစ်ဆင့်ဖြစ်၏။ အိန္ဒိယအလုပ်ရုံများ အက်ဥပဒေမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၁၁

ခုနှစ်ကစ၍ အာဏာ တည်မြဲခဲ့သည်ထိုစဉ်က အလုပ်ရုံများ ဆိုင်ရာ အင်စပိတ်တော်ရာထူး(ကြပ်မရေးအရာရှိ)ကို အင်္ဂလန်မှ ခန့်အပ်လျက် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အထွေထွေဌာန လက်အောက်တွင် ထားရှိခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အလုပ်ရုံ များဆိုင်ရာအင်စပိတ်တော်ချုပ်ဌာနကို စတင် ဖွင့်လှစ်လျက်အိန္ဒိယအလုပ်ရုံ အက်ဥပဒေများ အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးစေ ခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အလုပ်သမားများအရေးကို အထူး အရေးယူခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ခု ဇူလိုင်လ၌ အလုပ်သမား ဥပဒေ ပြုကြမ်းပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့၏အကြံ ပေးချက်အရ ဝါဏီဇူပဋိပက္ခ ပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ အနည်းဆုံးလုပ်ခ အက်ဥပဒေ၊ သတ္တုတွင်း ပြင်ဆင်ချက် အက်ဥပဒေ၊ ရေနံမြေ အလုပ်သမားများ သက်သာ ချောင်ချိရေး အက်ဥပဒေ၊ အလုပ် ရုံများ အက်ဥပဒေ၊ အလုပ်သမားများ လျော်ကြေးပေးရေး ပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ စသည်ဖြင့် များလှစွာသော ဥပဒေ များကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ အထူးသဖြင့် ၁၉၅၁ ခုနှစ် အလုပ်ရုံများ အက်ဥပဒေမှာ ကလေးအလုပ် သမားများအတွက် များစွာ အကာအကွယ် ပေးခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေအရ အသက် ၁၃ နှစ် မပြည့်သေးသည့် မည်သည့် ကလေးကိုမျှ အလုပ်ရုံတစ်ခုခုတွင် လုပ်ခွင့် မပြုရချေ။ အသက် ၁၃ နှစ် ပြည့်စေကာမူ ဆရာဝန်ထံမှ အလုပ်လုပ်ရန်သင့်လျော်ကြောင်း တာဝန်ခံလက်မှတ် ရရှိမှသာ လျှင်လုပ်ခွင့် ပြုသည်။ ထိုပြင် ကလေးများကို တစ်နေ့လျှင် ၄ နာရီထက် ပိုမခိုင်းရန် သော်ငှား၊ ညနေ ၆နာရီမှ နံနက် ၆ နာရီအတွင်း မခိုင်းစေရန်သော်ငှား၊ ၁၅ နှစ် ပြည့်ပြီးသော လူငယ်များကိုလည်း ဆရာဝန်ထံမှသင့်လျော်ကြောင်း ထောက်ခံချက်ရရှိမှသာ အချိန်ပြည့် လုပ်နိုင်သော လကြီး လုပ်သားအဖြစ် ခိုင်းစေရန်ငှား၊ ပြဋ္ဌာန်း ပါရှိလေသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်သည် ၁၉၄၈ ခု မတ်လကပင် အိုင်၊ အယ်၊ အို အစည်းအရုံးကြီး၏ အသင်းဝင်နိုင် ငံတစ်ခု ဖြစ်လာသည်အားလျော်စွာ အိုင်၊ အယ်၊ အို ညီလာခံ များသို့ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း ကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ ထို အဖွဲ့ချုပ် ညီလာခံ များမှ ဆုံးဖြတ်ချက် ထောက်ခံချက် အခြေခံများအတိုင်း ကလေး အလုပ်ကြမ်း ဥပဒေများနှင့် အလုပ်သမား ဆိုင်ရာ အခြား ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းလျက်ရှိပေသည်။

ကလောပင် ။ ။ကလောပင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကလော ခိုပင်ဟူ၍၎င်း၊ အမည်တွင်သည့် အပင်တစ်မျိုးကို မြန်မာ နိုင်ငံရှိ အမြစ်မီးတောများတွင်တွေ့မြင်ရသည်။ အပင်အရွယ် မှာ အလတ်စားမှ အကြီးစားအထိရှိသည်။ ကလောပင်၏

အသီးနှင့်အဆီ ဆေးဖက်ဝင်သည့် ကလောပင်

ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'တရက်တိုဂျီးနိုး ကာဇိုင်း' ဖြစ်၏။ ချေးပင်နှင့် ကလောပင်တို့၏ အသီးများသည် ဆေးဖက်ဝင်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကိုဘယဆေး ဆိုင်များတွင် ရောင်းချကြသည်။ ကလောစေ့မှရသော ကလောဆီသည် အရေပြားရောဂါများ အထူးသဖြင့် ကုဋ္ဌနူနာ ကုသရာ၌ အသုံးဝင်သောဆေးဖက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကလောပင်၏အသားမှာ မာ၍ဖျော့တော့တော့အရောင်ရှိသည်။

ကလောမြို့ ။ ။ သာစည်မြို့အရှေ့ဘက်တောင်စဉ်တောင်တန်းများရှိ လှိုင်းတက်၊ ယင်းမာပင်၊ ဘုရားသုံးဆူ စသော ရွာများကိုကျော်လွန်၍ ဝက်ဖြူတောင်သို့ တရွေ့ရွေ့ တက်လာလျှင်၊ သစ်တောများမှာ သစ်ယာ၊ အင်ကြင်း၊ ပိတောက်၊ ကညင်၊ တောင်သရက်၊ တောင်ပိန္နဲစသော သစ်တောများ မဟုတ်တော့ဘဲ လေထဲတွင် တရှိရှိမြည်လှေ့ရှိသော ထင်းရှူးတောကြီးများသို့ ရောက်လာပြီးနောက်၊ တောင်ထိပ်အလွန် မြေပြန့်ကွက်ကျယ်တစ်ခုတွင် ကျောင်းကန်ဘုရားစေတီများ၊ တိုက်တာအိမ်ယားများဖြင့် သာယာလှပသော ကလောမြို့ကို တွေ့ရပေမည်။

ကလောမြို့သည် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း သာစည်လမ်းခွဲအရှေ့ဘက် မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် သာစည်မြို့မှ ၆၃ မိုင်အကွာ၌တည်ရှိသည်။ မော်တော်ကားလမ်းအတိုင်း ဆိုလျှင် မိုင် ၆၀ ကွာဝေးသည်။ မြို့၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း ၉ မိုင်ခွဲခန့်ရှိ၍ လူဦးရေ ၅၀၀၀ ခန့် (၁၉၅၃) ရှိသည်။ ကလောမြို့သည် ပင်လယ်ပြင်မှ အမြင့်ပေ ၄၃၀၀ ခန့်တွင်တည်ရှိသည်။ တပေါင်း တန်ခူးလများတွင် အမြင့်ဆုံးအပူချိန်မှာ ၇၄ ဒီဂရီခန့်ရှိ၏။ ပြာသို၊ တပို့တွဲလများတွင် အပူချိန် ၅၄ ဒီဂရီ မျှသာရှိ၍ အလွန်အေးသည်။

မြို့၏ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ပတ်လည်တွင် တောင်များဝန်းရံ၍ ဇလုံနှင့် တူသောကြောင့် ပလောင်ဘာသာဖြင့် ကလောက် (ဇလုံ)မြို့ဟု ခေါ်တွင်ရာမှ ကလောမြို့ဟု တွင်လာကြောင်း သိရသည်။ ရှေးကပလောင် အမျိုးသားများ တည်စိုက်ခဲ့သောဒေသ ဖြစ်သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ နွေရာသီအပန်းဖြေရာ တောင်စခန်းမြို့ဖြစ်သောကလောမြို့

ကလောမြို့မှာ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၏ တောင်စခန်းမြို့ ဖြစ်၍ ရှေးအခါက ဥရောပတိုက်သားများနှင့် သူဌေး သူကွယ်တို့နေအခါ သွားရောက်နေထိုင်ရာဖြစ်လျက်၊ တည်း ခိုစားသောက်ရန် ဟိုတယ်ကြီးတစ်ခုနှင့် ရေကူးကန်၊ ဂေါက် သီးကစားကွင်းတို့ရှိသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိတောင်ကုန်း တောင်တန်းများမှာ ထင်းရှူးပင်၊ ချယ်ရီပင်၊ ပိုးစာပင်နှင့် သစ်တောသီး၊ ပန်းသီး၊ ဆီးသီးစသော သီးမျိုးစုံ အပင်များ ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း လျက်ရှိသည်။ ကလောမြို့ အရှောက်စွန်းတွင် တောင်လားချောင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်းရာအနီး၌ ဘူတာရုံ တည်ရှိသည်။

ကလောမြို့သည် တောင်စခန်းမြို့ ဖြစ်သည့်အတိုင်း နေ့ အခါတွင် အရပ်ရပ်မှ ဧည့်သည်များ လာရောက်လည်ပတ် လေ့ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ် အထက်တန်းကျောင်း၊ မြန်မာစာသင် ကျောင်းများရှိသည်။ ဘမ်းပရွာအနီးရှိဥမင် တစ်ခုတွင်ရှိသော ရွှေဥမင်ဘုရားမှာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြား၍ နှစ်စဉ် ဘုရားပွဲကျင်းပတိုင်း အရပ်ရပ်မှ ဘုရားဖူးများ အထူးစည် ကားစွာ လာရောက်ကြသည်။

မြို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဆန်စပါးအနည်းငယ်သာ စိုက်ပျိုး ၍ ဂျုံနှင့်အလူးကို အများအပြား စိုက်ပျိုးကြသည်။ ကျွဲနွား မြင်းများကိုလည်း အသင့်အတင့် မွေးမြူကြသည်။

ကလိုဗာပင် ။ ။ကလိုဗာပင်သည် ပဲလုံးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍အယ်လဖါးဖါးပင်ကဲ့သို့ ကျွဲနွားစာအတွက်နှင့် လယ်ခင်းများ မြေဩဇာ ထက်သန်လာစေရန်အတွက် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ကလိုဗာပင် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော် မျှရှိ၍ ဥရောပတိုက်နှင့် မြောက်အမေရိကတိုက် သမုပိုင်း ဒေသများတွင် ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်းကြသည်။ ကလိုဗာ ပင်တို့၏အရွက်တွင် ရွက်မြွှာ သုံးရွက်စီပါရှိ၍ ထိုအပင် များမှ အနီပွင့် အဖြူပွင့်နှင့် ကြက်သွေးရောင်အဝါရောင် အပွင့်များ ပွင့်ကြသည်။

ကလိုဗာပင် အစစ်နှင့် အလွန်နီးစပ်ဆင်တူသည့် ကလိုဗာအချိုပင်များကို ယခင်က ပျားမွေးမြူသူတို့သာ စိုက် ပျိုးကြသည်။ ထိုအပင်များဖြင့် ပျားမွေးမြူသောအခါ အ ကောင်းစား ပျားရည်ကို ရရှိနိုင်၏။ ယခုအခါတောင်သူ လယ်သမားများလည်း ဤအပင်မျိုးကို အသုံးပြုလာကြပြီ။

ကလိုဗာပင်များကို စိုက်ပျိုးပြီးလျှင် ကျွဲနွားစာအတွက် ပင်စည်များကိုပထမအကြိမ် ရိတ်သိမ်းကြသည်။ နောက် တစ်ကြိမ် အစေ့များအတွက် ရိတ်သိမ်းရပြန်သည်။ ဤအ ပင်များနှင့် သင့်တော်သည့်ရာသီဥတုကြာရှည်ခဲ့သော် ထပ်မံ မစိုက်ပျိုးရဘဲ အကြိမ်ကြိမ် ရိတ်သိမ်းနိုင်သည်။

အယ်လဖါးဖါးပင်ကဲ့သို့ ကလိုဗာပင်၏အမြစ်များသည် လည်း ရှည်လျားကြသဖြင့် မြေဆီအောက်ခံလွှာတွင်ရှိ

သော အပင်အာဟာရဓာတ်ကို ထုတ်ယူ သုံးစွဲနိုင်သည်။ ထို့ပြင် အပင်၏အမြစ်များတွင်ရှိသော အဖုငယ်တို့၌ လေ ထဲမှ နိုက်ထရိုဂျင်ဓာတ်ကို စုတ်ယူ၍ အပင်အာဟာရဓာတ် အဖြစ် ပြောင်းပေးသည့် ဗက်တီးရီးယားများ နေထိုင်ကြ သည်။ (နိုက်ထရိုဂျင် ရှူ)) ယင်းသို့ဖြင့် ကလိုဗာပင် များ စိုက်ပျိုးထားသည့် လယ်ခင်းများတွင်နိုက်ထရိုဂျင် ဓာတ် ပြည့်လာသည်။ အလျင်နှစ်က ကလိုဗာပင်များ စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် လယ်ခင်းတွင် ပြောင်းဖူးပင်များကို တစ် လှည့်စိုက်ပျိုးကြည့်ရာ ပြောင်းဖူးပင်များမှာ သန်စွမ်း၍ ပြောင်းဖူး အထွက်ကောင်းလာကြောင်းကို တွေ့ရှိရခြင်းဖြင့် မြေဩဇာပြုပြင်ရေးတွင် ဤပင်မျိုးသည် များစွာအရေးပါ ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ကလိုရင်း ။ ။ကလိုရင်းသည် စိမ်းလဲ့လဲ့အရောင်နှင့် အသက်ရှူ ကျပ်စေသောအနံ့ရှိ၍ လေထက်ပိုလေးသောဓာတ် ငွေ့ဖြစ်၏။ ဤဓာတ်ငွေ့သည် ဟယ်လိုဂျင်ဓာတ်ငွေ့အစု တွင် ဖလိုရင်း၊ ဗရိုမင်းနှင့် အိုင်အိုင်ဒင်ဓာတ်ငွေ့ တို့နှင့်အတူ ပါဝင်ရာ၊ ယင်းတို့၏ ဂုဏ်သတ္တိချင်းမှာ ဆင်တူယိုးမှားဖြစ် ကြသည်။ ဟယ်လိုဂျင်ဓာတ်ငွေ့တွင် ဖလိုရင်းဓာတ်ငွေ့သည် ဓာတ်ပေါင်းစပ်ရာ၌ အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်၍ ကလိုရင်းဓာတ် ငွေ့မှာ ဒုတိယ အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်၏။ ကလိုရင်းဓာတ် ငွေ့ကို၁၇၇၄ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်လူမျိုးဓာတုဗေဒကဝိ ရှေးလ ဆိုသူက အဦးဆုံးတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဩစတြီးယာတစ်ခု အဖြစ်ဖြင့် မသိရှိကြဘဲ အောက်စီဂျင်နှင့် ရောစပ်နေ သော ဩပေါင်း တစ်ခုဟုသာ ထင်မှတ်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဆာဟမ်ဖရီဒေဗီက ကလိုရင်းသည် ဩပေါင်းမဟုတ်ဘဲ ဩစတြီးယာတစ်ခုဖြစ် ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့လေသည်။

ကလိုရင်းဓာတ်ငွေ့သည် အလွန်အဆိပ်ပြင်းထန်၍ လေ ထက် လေးသောကြောင့်၊ ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အဆိပ် ဓာတ်ငွေ့ အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ဘူးရာ လူ့အမြောက်အမြားသေ ကြေခဲ့ကြရ၏။ သို့သော် လူတို့အားအကျိုးရှိစေမည့် ကိစ္စ အများ၌ ကလိုရင်းသည် မည်မျှအရေးပါ အရာရောက်စွာ အသုံးဝင်ပုံကို အောက်တွင်တွေ့ရပေမည်။

ကလိုရင်းကို ဓာတ်ငွေ့သန့်သန့်အဖြစ်ဖြင့် သဘာဝအ လျောက် မတွေ့ရချေ။ ဩပေါင်းအနေနှင့်သာ အတွေ့ရ များသည်။ အထူးသဖြင့် ဆိုဒီယမ်၊ ပိုတက်ဆီယမ်၊ မက်ဂနီ ဇီယမ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်လျက်တွေ့ရသည်။ ကလိုရင်းသက် သက်သည် အဆိပ်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဆိုဒီယမ်နှင့်ပေါင်းစပ် ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဆိုဒီယမ်ကလိုရိုက် ဩပေါင်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ် သုံးစွဲလျက်ရှိသော ဟင်းခတ်ဆားပင်ဖြစ်၏။

ကလိုရင်းဓာတ်ငွေ့သန့်သန့်ကို လျှပ်စစ်ဖြင့် ဓာတ်ခွဲနည်းဖြင့်

ရရှိနိုင်သည်။ ဟင်းခတ်ဆား ဖျော်ရည်ထဲတွင်လျှပ်စစ် လွှတ်၍ ဓါတ်ခွဲလိုက်သောအခါ ကလိုရင်းဓါတ်ငွေ့သည် ဓါတ်ဖိုတိုင်မှ ထွက်လာ၏။ ကလိုရင်းဓါတ်ငွေ့ကို ဖိအား ကောင်းကောင်းဖြင့်ဖိ၍ ကလိုရင်းအရည်အဖြစ်သို့ ပြောင်း သွားစေပြီးလျှင် သံမဏိစည်ကြီး များတွင်ထည့်၍ အကြီး အကျယ် ရောင်းဝယ်ကြသည်။ ထိုကလိုရင်းအရည်ကို မြို့ ကြီး ပြကြီးများ၌ သောက်ရေအဖြစ်အသုံးပြုသော ရေများ တွင် ရောဂါပိုးများသေ၍ သန့်ရှင်းစေရန် အနည်းငယ် ခတ်ပေးရသည်။

ကလိုရင်းသည်အခြားဓါတ်ငွေ့များ၊ သတ္တုများနှင့် ပေါင်းစပ်ရာ၌အလွန် ထက်မြက်၏။ ဟိုက်ဒရိုဂျင်နှင့် တိုက် ရိုက်ပေါင်းစပ်သောအခါဟိုက်ဒရိုဂျင်ကလိုရိုက်ခေါ် ဟိုက်ဒ ရိုကလောရစ်အက်ဆစ်ကို ရ၍၊ ဤအက်ဆစ်မှာ စက်မှုလက် မှုလုပ်ငန်းတွင်လည်းကောင်း ၊ ကိုယ်တွင်းအစာချေမှုတွင်၊ လည်းကောင်းအလွန် အရေးကြီး အသုံးဝင်သည်။ ဆိုဒီယမ်၊ ပိုတက်ဆီယမ်၊ မန်ဂနီစီသော သတ္တုများနှင့် ပေါင်းစပ်သော အခါ ဆိုဒီယမ်ကလိုရိုက်၊ ပိုတက်ဆီယမ်ကလိုရိုက်၊ မန်ဂ နီကလိုရိုက်စသော ကလိုရိုက် အသီးသီးကို ရသည်။

ကလိုရင်း၌ ဝတ္တုပစ္စည်းများမှ အရောင်အမျိုးမျိုးကို ချွတ် ပစ်နိုင်သောသတ္တိလည်း ရှိသည်။ ခြောက်သွေ့သော ကလို ရင်းဓါတ်ငွေ့ ထည့်ထားသည့် ဖန်ဖူးထဲသို့ ခြောက်သွေ့သော သစ်ရွက်စိမ်းတစ်ရွက်ကို ဖြစ်စေ၊ ခြောက်သွေ့သောပန်းနီ တပွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ခြောက်သွေ့သော အဝတ်အနီကို ဖြစ်စေ၊ ထည့်လိုက်သောအခါ အရောင်ပျက်သွားသည်ကို မ တွေ့ ရချေ။ သို့သော်ဖန်ဖူးထဲရှိ ပစ္စည်းများစိုစွတ်သွား အောင် ရေအနည်းငယ် ထည့်ပေးလိုက်သည့်နှင့်တစ်ပြိုင် နက်၊ ထိုပစ္စည်းတို့၏ အနီရောင် အစိမ်းရောင်တို့သည် ပျောက်ကွယ်၍ ဖြူသွားကြတော့၏။ အရောင်ဖြူသွားခြင်း ၏ အကြောင်းမှာ ကလိုရင်းသည် ထည့်လိုက်သော ရေထဲမှ ဟိုက်ဒရိုဂျင်နှင့် ပေါင်းစပ်သွားပြီးသော် အောက်စီဂျင်ကို ထီးတည်းကျန်နေစေသည်။ ထိုအောက်စီဂျင်က အရောင် ကို ပျက်အောင်ပြုသဖြင့် အရောင်များဖြူသွားခြင်းဖြစ် ၏။ ထိုကြောင့် ကလိုရင်းကို အရောင် ချွတ်ဆေးများ ဖော်စပ်ရာ၌ များစွာ အသုံးပြုကြသည်။

ကလိုရင်းသည် ဆိုးဆေး၊ မီးသတ်ဆေးရည်နှင့် ကလိုရို ဖေါင်းခေါ် မေ့ဆေးများ ဖော်စပ်ရာ၌လည်း များစွာအသုံး ဝင်ပေသည်။

ကလိုးဗစ်ဘုရင် (ခရစ် ၄၆၆-၅၁၁) ။ ။ကလိုးဗစ် ဘုရင်သည် ဖရန့် လူမျိုးများ၏ မျိုးတူစု တစ်စုဖြစ်သော ဆေးလယန်းဖရန့်တို့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူ ချီလဒါရစ် ဘုရင်၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ၄၈၁ ခုနှစ်တွင် ခမည်း

တော်၏အရိုက်အရာကို ဆက်ခံသောအခါ အသက် ၁၅ နှစ်မျှသာ ရှိသေး၏။ ထိုစဉ်က ဖရန့်ဘုရင်များသည် မျိုးတူ စုများ၏ အကြီးအကဲများသာ ဖြစ်ကြ၍ ကလိုးဗစ်မှာ ထို ဖရန့်ဘုရင်အများတွင် တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၄၈၆ ခုနှစ်တွင် ကလိုးဗစ်သည် ဆွားဆွန်းအနီးတိုက်ပွဲ၌ ရောမတို့ ကို အောင်နိုင်လိုက်သဖြင့် စိန်းမြစ်ဝှမ်းကို စိုးမိုး ရလေသည်။

၄၉၃ ခုနှစ်တွင် ကလိုးဗစ်သည် ကလိုတီးလဒါး အမည်ရှိ ဗါဂန်ဒီမင်းသမီးကို မိဖုရားမြှောက်သည်။ ကလိုတီးလဒါး မှာ ခရစ်ယန်ဖြစ်သည့်အလျောက် ဘုရင်ကြီးအား ခရစ် ယန်အယူဝါဒသို့ကူးပြောင်းရန် မကြာခဏ တိုက်တွန်း ခဲ့၏။ ကလိုးဗစ်သည် သူ၏သားတော် သမီးတော်များ အား ရေနွစ်မင်္ဂလာ ခံယူစေခဲ့သော်လည်း သူကိုယ်တိုင် မှာမူ ဂျာမန် အနွယ် အယ်လမန်းနိုင် လူမျိုးတို့အား တိုက် ခိုက် အောင်မြင်ခဲ့ပြီးသည့် နောက်မှ ခရစ်ယန်ဖြစ် လာခဲ့လေသည်။

ကလိုးဗစ် ဘုရင်သည် ဘုန်းလက်ရုံးနှင့် ပြည့်စုံသောဘုရင် ဖြစ်သည့်အလျောက်၊ အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ်နေသော ဖရန့်နိုင်ငံကို တစ်စည်းတလုံးတည်း ဖြစ်စေခဲ့သည်သာမက၊ မြောက်ဘက်နှင့်အရှေ့ဘက်တွင် ရိုင်းမြစ်မှ တောင်ဘက် ပီးရနီး တောင်တန်း အထိ ကျယ်ပြန့်သောနိုင်ငံကို တည် ထောင်ခဲ့သည်။ ကလိုးဗစ်ဘုရင် တည်ထောင်ခဲ့သောနိုင်ငံ မှာနောင် အခါတွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာရာ၊ ပါရစ်မြို့မှာ ထိုစဉ်ကပင် မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ကလိုးဗစ်ဘုရင်သည် ၅၁၁ ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာစံလေသည်။

အိန္ဒိယတွင် ဗြိတိသျှအာဏာကို အခြေစိုက်ပေးခဲ့သူ ကလိုက်

ကလိုက်အာ(ခရစ်၁၇၅၅-၁၇၇၄) ။ ။နောင်အခါ တွင် ပလက်ဆီးစား ဗဲရွန်ဘွဲ့ရသူ ရောဗတ်ကလိုက်သည် ကား အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဗြိတိသျှတို့လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် စတင် အခြေစိုက်ပေးခဲ့သူ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် အုပ်ချုပ်ရေးတွင်၎င်း၊ စစ်မှုရေးရာတွင်၎င်း၊ ထူးခြားလှသော စွမ်းရည်သတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသူလည်း ဖြစ်လေသည်။ အချို့က လော့နေဘူသည် အမေရိကတိုက်သို့ ဗိုလ်ချုပ်ဗါဂျိမ်းကိုလွတ်မည့်အစား ကလိုက်ကို လွှတ်ခဲ့လျှင် အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲသည် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ အဆုံးသတ်စရာအကြောင်း ရှိသည်ဟုပင် ဆိုလေသည်။

ကလိုက်သည် ရှေးရှင်ယာနယ်တွင် ၁၇၅၅ ခု စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့၌ မွေးဖွား၍ ကျောင်းနေစဉ်အခါက ဆိုဆုံးမခက်သော သူငယ်တစ်ဦးဖြစ်၏။ အသင့်အတင့်မျှသာ ပညာသင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့၍ ၁၈နှစ်အရွယ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အရှေ့အိန္ဒိယ ကုမ္ပဏီသို့ သွားရောက်ကာ စာရေးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်ကားအရှေ့အိန္ဒိယ ကုမ္ပဏီသည် စွတ်ဒဟုင်အင်္ဂု အရှေ့ဘက်ရှိ ဗြိတိသျှပိုင်နယ် သစ်များကိုအုပ်ချုပ် နေစဉ်အခါဖြစ်၏။ ထို့ပြင် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှနှင့် ပြင်သစ်အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီများသည် အိန္ဒိယ၌အာဏာလွှမ်းမိုးရန် အကြံချင်းတူနေသဖြင့်ရန်သူများဖြစ်လျက် မာန်စောင်နေကြသောအခါလည်း ဖြစ်၏။

၁၇၄၆ ခုတွင်ကား ပြင်သစ်တို့သည် ဗြိတိသျှတို့အား အိန္ဒိယမှအပြီးအပိုင်နှင့်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မဒရပ်မြို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ထိုအခါ စာရေးအလုပ်ဖြင့် ပျင်းပျင်းရိရိအမှုထမ်းနေရသော ကလိုက်အဖို့တစ်မျိုးတစ်ဖုံ အမှုထမ်းရန် အခါအခွင့်ရရှိခဲ့၏။ ပြင်သစ်တို့ကိုပြန်လည် ခုခံတိုက်ခိုက်သော ကုမ္ပဏီ၏စစ်တပ်တွင် ကလိုက်သည် အလံကိုဗိုလ် အဖြစ်ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် စစ်မှုရေးရာအစွမ်းအစကို မပြလိုက်ရသေးမီ ပြင်သစ်နှင့် ဗြိတိသျှတို့ စစ်ရပ်ဆဲလိုက်ကြသည်။

သို့ရာတွင် ကလိုက်သည် သူ၏အစွမ်းအစပြသရန် အခါအခွင့်ကို မကြာမီ ရရှိခဲ့လေသည်။ တစ်ခါသော် ပြင်သစ်နှင့် ဗြိတိသျှတို့သည် တိုင်းရင်းသား စော်ဘွား နယ်တစ်နယ်၏ ရိုက်ရာဆက်ခံရေးတွင် တစ်ဖက်စီ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ကြရာမှ ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ကြသော အခြေအနေသို့ပင် ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ပြင်သစ်တို့ကထောက်ခံသော စော်ဘွားလောင်းချန္ဒာဆာဟာစ်သည် အင်အားနည်းသော ဗြိတိသျှတပ်စုတစ်စု စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းထားသည့် ထရစ်ချီနေဘူပိုလီမြို့ကို အလုံးအရင်းနှင့် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ထိုမြို့ကျဆုံးလုဆဲဆဲ ရှိနေသောအခါ၊ ချန္ဒာဆာဟာစ်၏ အင်အားပြိုကွဲသွားစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထိုအရေး စတင်ရာ ကာနယ်တစ်နယ်၏မြို့တော် အားကော့မြို့ကို အကာအကွယ် မရှိ

ရောဗတ်ကလိုက် အောင်ပွဲရလိုက်သော ပလက်ဆီးတိုက်ပွဲ

သည့်အခိုက်၊ ဥရောပတိုက်သား စစ်သည်တော် ၂၀၀ စစ်ပါရီ ၃၀၀ မျှနှင့် ကလိုက်သည် တိုက်ခိုက်သိမ်းယူလေသည်။

ထိုအခါ ချန္ဒာဆာဟာစ်သည် အင်အားကောင်းလှသော တပ်ကြီးတစ်တပ်ကို သူ့သားကိုယ်တိုင်ဦးစီးစေ၍ အားကော့မြို့ကိုပြန်လည်တိုက်ခိုက်သိမ်းယူရန်စေလွှတ်လိုက်ရာ၊ ကလိုက်တို့လူစုမှာအင်အား အဆမတန်ကြီးမားသော ရန်သူတပ်ကြီး၏ ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံခဲ့ရ၏။ သို့သော် ကလိုက်သည် မြို့ကိုရန်သူတို့ လက်သို့မကျအောင် သိမ်းပိုက် ထားခဲ့ပြီးနောက် ၅၃ ရက်တိုင်တိုင် ရန်သူတို့ကို တွန်းလှန် တိုက်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ အင်အားချင်းမမျှဘဲ များပြားသည့် ရန်သူတို့ကို တွန်းလှန်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ကလိုက်၏ ဂုဏ်သတင်းမှာ ထင်ရှားကျော်ကြားလာလေသည်။

ထိုနောက်ပင် ရန်သူတို့၏ အပိုင်းခံနေရသော ထရစ်ချီနေဘူ ပိုလီမြို့ကိုလည်း ကလိုက် ကယ်တင်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ကိုဗလောင်းနှင့် ချင်ဂလာပတ် ခံတပ်များကိုလည်း တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ သို့နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ထောက်ခံသော စော်ဘွားလောင်း မဟာမက်အလီသည် ကာနက်တစ်နယ် နာဝပ် စော်ဘွားအဖြစ် ရရှိသွားလေသည်။

၁၇၅၃ ခုနှစ်တွင် ကလိုက်သည် အင်္ဂလန်သို့ပြန်လာပြီး

သော် အတန်ကြာ နေထိုင်ခဲ့သည်။ သို့နေထိုင်စဉ် ပါလီမန် အမတ်အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရ၏။ ၁၇၅၆ ခုနှစ်တွင် ကလိုက် အား အိန္ဒိယသို့ ယခုအခါ မဒရပ်မြို့ဟုခေါ်တွင်သည့် ဖိုစိန်ဒေးဗစ်မြို့၏ ၁၇၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်ထား၍ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

ထိုအတောအတွင်း စူးရှားဂျွတ်ဒေါင်လာအမည်ရှိ ဘင်္ဂလား နယ်နာဝပ်စော်ဘွားသည်ကာလတ္တားမြို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ဗြိတိသျှလူမျိုး ယောက်ျားမိန်းမနှင့် ကလေး ၁၄၆ ယောက်တို့ကို ကာလကတ္တားရှိ အလုံထောင်အတွင်း ပိတ်လှောင်အကျဉ်းချထားခဲ့ရာ လေကောင်းစွာ မရှုရသောကြောင့် တစ်ညအတွင်းပင် လူပေါင်း ၁၂၃ယောက် သေဆုံးခဲ့ကြရ၏။ ထိုကိစ္စကို 'ကာလကတ္တား အလုံထောင်ကိစ္စ' ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၍ ဗြိတိသျှ တို့မှာ များစွာမခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုကြောင့်ကလိုက်မှာ မဒရပ်သို့ ရောက်လျှင် ရောက်ခြင်းဆိုသလိုပင် ကာလကတ္တားမြို့ကို ချီတက်သိမ်းပိုက်ရန် တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသဖြင့် ရေကြောင်းမှချီတက်၍ ကာလတ္တားမြို့ကို အောင်မြင်စွာ တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသည့်အရေးတွင် အင်အား တောင့်တင်းလှသောစော်ဘွားစစ်တပ်ကြီးကို ကလိုက်သည် အင်အား အဆမတန် နည်းပါးလှသော သူ၏ တပ်နှင့် တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် စော်ဘွားမှာ စစ်ပြေငြိမ်းရန် စကားကမ်းလှမ်းခဲ့ရပြီးသော်၊ ဗြိတိသျှတို့အဖို့ အကျိုးရှိစေမည့် စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်ကို လက်ခံလိုက်ရ၏။ ထိုနောက် ပြင်သစ်ပိုင်ချန္ဒနဂိုရ်မြို့ကိုလည်း တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ဖျက်စီးပစ်လိုက်လေသည်။ သို့သော် မကြာမီ ကလိုက်သည် ထိုစော်ဘွားအား ရာထူးမှချ၍ စော်ဘွား၏ စစ်သေနာပတိ မိရာဂျက်ဖါးအား၊ စော်ဘွား၏ နေရာတွင်တင်ရန် အစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို လျှို့ဝှက်စွာ ပြုလုပ်ခဲ့ လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၇၅၇ ခုနှစ်တွင် လူ ၃၀၀၀ ပါဝင်သောတပ်နှင့်စော်ဘွား စူးရှားဂျွတ်ဒေါင်လာကို တိုက်ရန် ထွက်လာခဲ့ရာ ပလက်ဆီးကွင်းပြင်တွင် လူ ၅၀၀၀၀ ပါသော စော်ဘွားတပ်ကြီးနှင့် ဆုံမိလေသည်။ ထိုသို့ အင်အားချင်း မမျှဘဲ ဖြစ်နေသော်လည်း စော်ဘွားကြီး၏ တပ်မှာကလိုက်စစ်တပ်၏ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ တိုက်ခိုက်မှုကို မခံရနိုင်သဖြင့် မရှုမလှအရေး ရှုံးနိမ့်ရလေသည်။ ယင်းသို့ ပလက်ဆီးတိုက်ပွဲတွင် အောင်ပွဲရလိုက်ခြင်းဖြင့် ကလိုက်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဗြိတိသျှ တန်ခိုးအာဏာကိုအထွက်အထိပ်သို့ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်ခဲ့လေသည်။

ထိုပြင် ကလိုက်၏အကူအညီကြောင့် မိရာဂျက်ဖါးမှာ ဘင်္ဂလားနယ်၏ နာဝပ်စော်ဘွား ဖြစ်လာလေရာ ကလိုက်အား ကောင်းစွာကျေးဇူးဆပ်သဖြင့် သူဌေးဖြစ်လောက်အောင် ပစ္စည်းဥစ္စာများရရှိခဲ့၏။ ထိုမျှမကသေး မိရာဂျက်ဖါးသည် စော်ဘွားဖြစ်လာသော်လည်း ကလိုက်ကသာ စီမံ

ခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်တွင်ကလိုက်သည်အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပြန်သွား၏။ အင်္ဂလန်သို့ပြန်ရောက်သောအခါ အထူးတလည်ချီးမြှင့်မြှောက်စားခြင်းခံရသည့်ပြင် ရှုရှားစပါရီနယ်မှ ပါလီမန် အမတ်အဖြစ်လည်း ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။ ၁၇၆၂ ခုနှစ်တွင် ဗဲလွန်အဆင့်အတန်းဖြင့် သူကောင်းပြုခြင်း ခံရလေသည်။

၁၇၆၅ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့၏ အခြေအနေမှာအတော်ပင် ဆိုးရွားလာသဖြင့် ကလိုက်မှာ အိန္ဒိယသို့ ဘင်္ဂလားနယ်၏ ၁၇၅၆ ခုနှစ်သေနာပတိအဖြစ် ပြန်သွားရပြန်သည်။ ကလိုက်ရောက် သွားသောအခါ မဂိုဏ်းကရင်ဘုရင် ရှာအလမ်နှင့် သင့်တင့်စွာ ဆက်ဆံနိုင်အောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ထိုကြောင့်လည်း မဂိုဏ်းကရင်က အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအား ဗီဟား၊ ဩရိသနှင့် ဘင်္ဂလားနယ်တို့မှ အခွန်ကောက်ခံပေးရန် စေခိုင်းခြင်းခံရလေသည်။ ထိုအခါ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီမှာ ထိုနယ်များကို အုပ်ချုပ်သူများသဖွယ် ဖြစ်လာသည့်ပြင် အကျိုးအမြတ်လည်း များစွာခံစားခဲ့ရပေသည်။ ထိုပြင် ကလိုက်သည် စစ်တပ်ကို ပြန်လည် ပြုပြင်ဖွဲ့စည်းခဲ့၍၊ ဘင်္ဂလားနယ် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်များကိုလည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်ပေးခဲ့လေသည်။ ၁၇၆၇ ခုနှစ်တွင် ကလိုက်သည် အင်္ဂလန်သို့ ပြန်သွားပြန်၏။

ယင်းသို့ အိန္ဒိယ၌ ဗြိတိသျှ၏ အာဏာစက် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ပြန်လာခဲ့သော ကလိုက်အား အာက်လွတ်တော်တွင် အိန္ဒိယ၌ သူပြုခဲ့သည့် အချို့သော ကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍မလိုသူများက လာဘ်စားသူတစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကျိုးရှာသူတစ်ဦး အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်း ပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုကြောင့် ပါလီမန်က စုံစမ်းရေးအဖွဲ့ဖွဲ့စည်း စုံစမ်းစေလျက် သူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်အချို့ကို ရှုတ်ချသည့်အဆိုများ တင်သွင်းခဲ့သော်လည်း ကလိုက်မှာ ဗြိတိသျှ အင်ပိုင်ယာ၏အကျိုးကို ဆောင်သူအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ခံရသည့်အပြင် စွပ်စွဲချက်များမှာလည်း ရှင်းလင်း ပြေလည်သွား၏။ သို့သော် ကလိုက်မှာ အိန္ဒိယတွင် အတော်ပင် ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သောကြောင့် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့နေခိုက် ထိုသို့ စွပ်စွဲပြောဆိုအရေးယူခြင်း ခံရသောအခါ စိတ်တွင် အတော်ပင်ထိခိုက်သွားရုံသာမက ကျန်းမာရေး အခြေအနေမှာ ပို၍ ဆိုးရွားခဲ့လေရာ ၁၇၇၄ ခု နိုဝင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် သူ့ကိုယ်သူ အဆုံးစီရင်လိုက်လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဗြိတိသျှ၏အင်ပိုင်ယာ တည်ဆောက်ပေးခဲ့သူ တစ်ဦးမှာ မိမိ ဆောင်ရွက်ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် ဂုဏ်မယူရဘဲ ရက်စိတ်ကြီးစွာဖြင့် ဘဝသိမ်းသွားရရှာလေသည်။

ကလိုက်မြစ် ။ ။ကလိုက်မြစ်သည် စကော့ တလန်ပြည် တောင်ပိုင်း လင်းနာ့ရှိုင်ယာနယ်ရှိ လောက်သား တောင် ကုန်းများမှမြစ်ဖျားခံ၍ ကလိုက်ဒေး ချိုင့်ဝှမ်းဒေသကို ဖြတ်သန်းပြီးလျှင် ကလိုက်မြစ်ဝကျယ်ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။

ကလိုက်ဒေးချိုင့်ဝှမ်း ဒေသတစ်လျှောက်တွင် ထရောက် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် လှပသော ရေတံခွန်များ ရှိခြင်းကြောင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။ ဂလပ်စဂိုးမြို့သို့ ရောက်သည့်အခါ ကလိုက်မြစ်သည် မြစ်ကြောင်းနက်လာပြီး လျှင် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကြီးအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှား ကျော်ကြားသည်။ ဂလပ်စဂိုးမြို့အောက်တစ်လျှောက် ဂရင်း နော့မြို့အထိ မြစ်ကမ်းတစ်ဖက် တစ်ချက်တွင် သင်္ဘောကျင်း များနှင့် သင်္ဘောတည်ရာဝင်းများ တည်ရှိလေသည်။ ထိုဒေ သတစ်ဝိုက်မှာ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများ၊ စစ်သင်္ဘောများ တည်ဆောက်ရာဒေသဖြစ်သည်။

အလွန် ကြီးမားခမ်းနား၍ကမ္ဘာကျော်ကြားသည့် 'ကွင်း မေရီ' နှင့် 'ကွင်းအယ်လစ်ဗက်' အမည်ရှိသော ပင်လယ် ကူး သင်္ဘောကြီးများကို ကလိုက်မြစ်တွင်းရှိ အဆိုပါ သင်္ဘောကျင်း သင်္ဘောဝင်းများ၌ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ဂရင်းနော့မြို့အောက်ဘက်သို့ ရောက်သွားသောအခါ အကျယ်မိုင် ၄၀ အလျားမိုင် ၆၀ ခန့် ရှိသော မြစ်ဝကျယ် ကြီးအဖြစ် ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။ ထိုမြစ်သည်

၎င်းကလိုက်မြစ်တွင်းရှိ မြစ်ကမ်းတစ်ဖက်တွင် တည်ဆောက်ထားသော သင်္ဘောကျင်း

မြစ်ဖျားမှမစ်ဝအထိ၁၀၆ မိုင်မျှ ရှည်လျား၍ အင်္ဂလန် ပြည်တွင် သိမ်းမြစ်မှလွဲလျှင် သမိုင်းတွင်လောက်အောင် ထင်ရှားသော ရေကြောင်းလမ်းမကြီးဖြစ်သည်။

ကလောင်ငှက် ။ ။ငှက်လောကထဲတွင် ထူးဆန်းအံ့ဩ ဖွယ်ကောင်းသော ငှက်တစ်မျိုးမှာ ကလောင်ငှက် ဖြစ် သည်။ ထိုငှက်ဦးခေါင်းနောက်တွင် မည်းနက်သောအတောင် ရှည်များသည် မတ်ထောင်လျက် ထွက်နေလေရာ ရှေးအခါ က စာရေးတော်ကြီးများ၏နားရွက်တွင် ကြက်တောင် ကလောင်တံများ ညှပ်ထားသကဲ့သို့ထင်ရသည်။ ထိုကြောင့် ပင်လျှင် 'ကလောင်ငှက်' ဟူသောနာမည်ထူးကို ရရှိသည်။

ကလောင်ငှက်တွင် အလွန်ရှည်လျားသော ခြေထောက် များရှိ၍ ၄ ပေခန့် အရပ်မြင့်သည်။ အမြီးမှာ မြေကြီး နှင့်ထိနေသည်။ နှုတ်သီးမှာအလွန်သန်မာ၍ ငါးမျှားချိတ် ကဲ့သို့ ကောက်ချိတ်နေသည်။ မျက်လုံးပတ်လည်ရှိ အရေ ပြားမှာ လိမ်မော်ရောင်ထနေသည်။ ဦးခေါင်း၊ လည်ပင်းနှင့် ကျောကုန်းမှာ မွဲပြာ၍ အောက်ပိုင်းမှာမည်းနက်သည်။

ပါး၊ ပိုးမွှား၊ အိမ်မြှောင်၊ လိပ်ကလေးများနှင့် မြေတို့သည် ကလောင်ငှက်၏အစာဖြစ်၏။ အလွန် အဆိပ်ပြင်းထန် သော မြေများကိုပင် သတ်ဖြတ်စားသောက်သည်။ သူ၏ ရှည်လျားသော ခြေထောက်များဖြင့် မြေများကို မပြေး နိုင်အောင် နင်းထားပြီးနောက် သန်မာသောတောင်ပံများ ဖြင့် ကိုယ်ကိုကာကွယ်ထားလေရာ မြေဆိပ်မှ မစိုးရိမ်ရချေ။

ကလောင်ငှက်သည် ခြေတံရှည်သလောက် လမ်းလျှောက် မြန် အပြေးမြန်သည်။ မြင်းပြေးသလောက် ပြေးနိုင်၏။ တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ပျံသန်းသော်လည်း ကောင်းစွာပျံနိုင် သည်။ များသောအားဖြင့် မြေကြီးပေါ်၌သာနေသည်။ ကြီးမားသောအသိုက်ကို သစ်ပင်ထက်၌ဖြစ်စေ၊ ချုံဖုတ်ထဲ တွင်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်လေသည်။ ဩဂုတ်လတွင် ဥအုရာ ဥများ မှာဖြူဖွေး၍ အညိုရောင်အစက်များ ပါရှိသည်။

ကလောင်ငှက်၏ နေရင်းဒေသမှာ အာဖရိကတိုက် တောင်ပိုင်းဖြစ်သည်။ မြောက်ဘက်တွင် ဆူဒန်နယ်နှင့် အင်္ဂလိန်ဆီးနီးယားနိုင်ငံအထိ ကျက်စားသည်။ သူတစ်ပါး၏ အသားကို သတ်ဖြတ် စားသောက်ရာ၌ အသန်မာဆုံးသော ငှက်မျိုးဖြစ်၏။ လင်းယုန်နှင့် လင်းတစ်ငှက်မျိုးတို့နှင့် နီးစပ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

ကလောင်တံ ။ ။ကလောင်တံကို လူတိုင်းလိုပင် မြင်ဘူး ကြသည်။ ကလောင်တံ သို့မဟုတ် မင်တံဟု ခေါ်သော ပစ္စည်းကား စာရေးရာတွင် အသုံးပြုသော ကရိယာဖြစ် သည်။ ကလောင်တံကို ရှေးခေတ်အခါကစ၍ ယခုခေတ် တိုင် အသုံးပြုလျက် ရှိကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် အသုံးပြု

ပဝိုင်းရပ်ကျူစက္ကပေါ်၌ ကျူရိုးကလောင်တံဖြင့် စာရေးသည့် ရှေးအီဂျစ်ယဉ်ကျေးမှုဓေတ်

သည်နှင့် အမျှ စာရေးသည့် ကရိယာအမျိုးမျိုးလည်း တိုးတက်လာခဲ့၏။ သို့ရာတွင် အခြေခံသဘောများမပြောင်းလဲခဲ့ပေ။ စက္ကူသည် ပဝိုင်းရပ်ကျူစက္ကူများဖြစ်၍ ကလောင်တံများသည်လည်း ကျူရိုးကလောင်တံများသာဖြစ်သည်။ အာရှတိုက်တွင်ကား ကလောင်တံကို များစွာ အသုံးမပြုခဲ့ကြဘဲ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာမှစ၍ ကညစ်နှင့် စုတ်တံများကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ စုတ်တံကို တရုတ်နိုင်ငံ၌စတင်သုံးစွဲခဲ့၍ နောက်မှ အခြားအရှေ့နိုင်ငံများသို့ ပျံ့နှံ့သွားဟန်တူ

လျက်ရှိသော ရိုးရိုးကလောင်တံများမှာ အဖျားတွင် ချွန်ထက်သောကလောင်သွားများ တပ်ဆင်ထားပြီးလျှင် မင်တို့၍ ရေးသားသော လူသုံးပစ္စည်း တစ်ခုဖြစ်၏။ ရှေးအခါက ကလောင်သွားဟူ၍ သီးခြားမရှိခဲ့ချေ။ ကလောင်တံပြုလုပ်သော ပစ္စည်းကိုသာ အဖျားချွန်အောင်ပြုလုပ်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ကလောင်တံဖြင့် စာရေးခြင်းသည် ရှေးခေတ် အီဂျစ်နိုင်ငံ၌စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဘီစီ ၂၀၀၀ ကျော်က အီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် ပဝိုင်းရပ်ခေါ် ကျူပင်တစ်မျိုး၏အုမှပြုလုပ်ထားသော စက္ကူပေါ်၌ စာရေးလေ့ရှိကြသည်။ စာရေးရာတွင် ကျပ်ခိုးနှင့် ဖျော်သောမင်ကို အဖျားချွန်ထားသောကျူရိုးဖြင့်တို့၍ ရေးကြ၏။ ထိုသို့ အဖျားချွန်ထားသောကျူရိုးများမှာ ကလောင်တံ အမျိုးမျိုး၏ အစပင်ဖြစ်လေသည်။

အီဂျစ်နိုင်ငံမှတစ်ဆင့်ယဉ်ကျေးမှု ပျံ့နှံ့သွားသောအခါ စာရေးရာ၌ နည်းသစ်အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုအခါတွင် ပဝိုင်းရပ်ကျူစက္ကူများသာမက သားရေးပြား ဖယောင်းပြားများ ပေါ်၌လည်း စာရေးလာကြ၏။ ပဝိုင်းရပ် ကျူစက္ကူနှင့် သားရေးပြားပေါ်တွင် ရေးသားသောအခါ မာ၍ ချွန်ထက်သော ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး ကို ကလောင်တံပြုလုပ်၍သုံးကြသည်။ ဖယောင်းပြားများပေါ်တွင် စာရေးသောအခါ၌ကား သားကောင် အရိုးကို ချွန်ထားသော စတိုင်းလပ်ခေါ် ကညစ်ကို သုံး၏။ ထိုနောက် ကြေးနီခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ ကြေးနီကညစ်များ ပေါ်ပေါက်လာ၏။

နောက်ခေတ်များတွင် စာပေရေးသားမှု တိုးတက်လာ

သည်။ စုတ်တံကို အချို့ သုံးစွဲလျက် ပင် ရှိသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ကလောင်တံမှာ နိုင်ငံခြားသားများ ယူဆောင်လာသော စာရေးကရိယာဖြစ်သည်။ ရှေးမြန်မာတို့သည် စာရေးရာတွင်ကလောင်တံကိုမသုံးဘဲ ကန့်ကျက်ကညစ်၊ စုတ်စသည့် စာရေးကရိယာများကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်ကား ကလောင်တံအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုကြပြီးလျှင် ကန့်ကျက်ကညစ်၊ စုတ်စသည့်ရှေးဟောင်းစာရေးကရိယာများမှာ တိမ်ကောလုနီးပါး ဖြစ်နေလေပြီ။

ကလောင်တံကို အသုံးများသော နိုင်ငံများမှာ ဥရောပနိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။ ကျူရိုးကလောင်တံများဖြင့် စာရေးသားခြင်းသည် အီဂျစ်မှအစပြု၍ အခြားအနောက်နိုင်ငံများသို့ တစ်ဆင့်ပြန့်ပွားသွားသည်။ အလယ်ခေတ်ကုန်ခါနီးတွင် ဥရောပတိုက်၌ စာပေအရေးအသား တိုးတက် များပြားလာရာ ကလောင်တံ အမျိုးမျိုး ဖန်တီး၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ရှေးစနစ်များနှင့် များစွာမခြားနားခဲ့ပေ။ ဥရောပတိုက် ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ကျမ်းစာအုပ်များကို ကူးယူရေးသားရာ၌ ငှက်တောင်များကို အရင်းဖက်မှချွန်၍ မင်တို့ ကာရေးခဲ့ကြ၏။ ထိုစနစ်သည် အလယ်ခေတ် တစ်လျှောက်လုံးတွင်သာမက အတတ်ပညာပြန်လည်ဆန်းသစ်ခေတ်ဖြစ်သော ခေတ်ဆန်းချိန်၌ပင် မတိမ်ကောခဲ့ချေ။ ငှက်တောင်များကို ကလောင်တံဖြင့် သုံးကြရာတွင် ဥဒေါင်း၊ ငန်းစသည့် ငှက်များ၏ အတောင်တို့ကို အများအားဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ငှက်တောင်၏ အရင်းပိုင်းဖြစ်သော အရိုးမာကို မီး၌ကျွမ်းစေပြီးနောက် ဓါးဖြင့် ခြစ်ပစ် လိုက်သောအခါချွန်သောအသွားကို ရသည်။ ထို

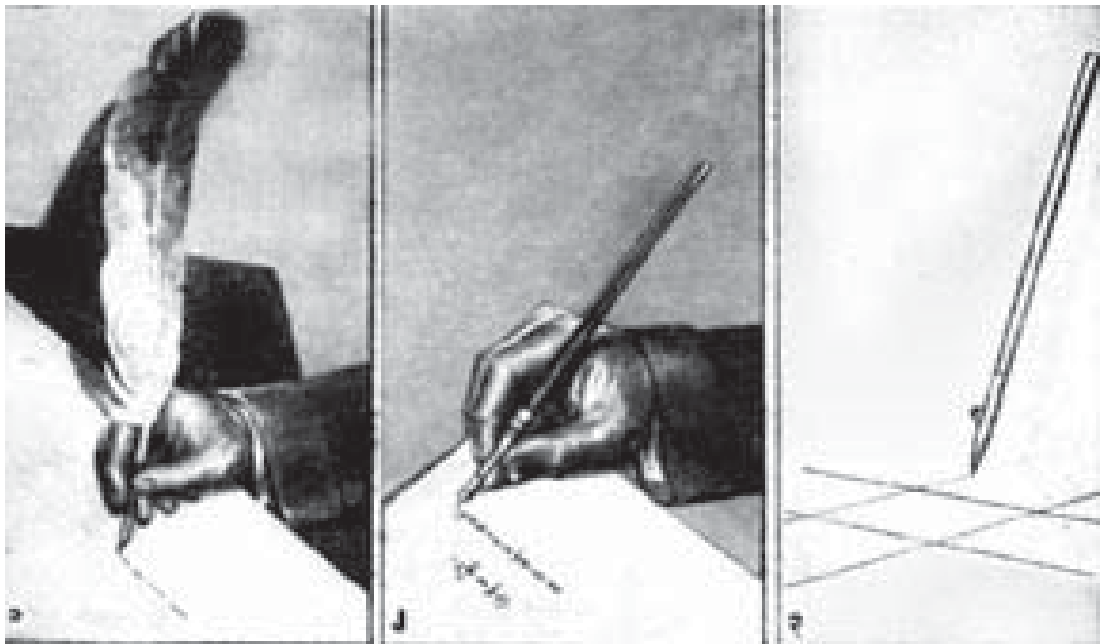

အသွားချွန်ကို အလယ်မှ မင်စီးရန် အက်ကြောင်းကလေး တစ်ခု ခွဲပေးရသည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်ခန့်တွင် ငှက်တောင်ကလောင်တံများ သိသိသာသာကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။ ရိုးရိုး ငှက်တောင်အချွန်များကို အသုံးနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ပြုပြင်ခဲ့ကြရုံမက၊ ငှက်တောင်ကိုငှက်တောင်အတိုင်းမသုံးဘဲ အချွန်ရှိသောအသွားပိုင်းကိုသာယူ၍ အတံကို သစ်သား စသည့်တို့ဖြင့် တပ်ဆင်၍ အသုံးပြု သည်။ ထိုသို့ သစ်သား စသည့် အတံတွင် ငှက်တောင်ရိုးအသွားတပ်၍ရေးခြင်းကို ၁၈၀၉ ခုနှစ်က ဂျိုးဇတ်ဗရားမားဆိုသူက ထွင်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်ကစ၍ ယခုခေတ်သုံး ကလောင်တံများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုနောက် ကလောင်တံများမှာ ရှေးကထက်သိသိသာသာ တိုးတက်လာပြီးလျှင် များမကြာမီ သတ္တု ကလောင်သွားများ ပေါ်ပေါက် လာလေသည်။

၁၈၁၈ ခုနှစ်တွင် ချားဝပ်ဆိုသူသည် ငှက်တောင်ရိုးရိုးအစား သတ္တုကို အသွားပြုလုပ်၍ သုံးခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှာ ဥရောပတိုက်၌ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားစ ပြုလာသော အချိန်ဖြစ်ရကား သတ္တုကလောင်သွားများကို ၁၈၂၂ခုနှစ်တွင် စက်ဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ သတ္တုကလောင် သွားများဖြင့် စာရေးရာ၌ ပထမတွင် မာကျောပုံချင်းမတူ၍ အချို့ကငှက်တောင်ဖြင့်ပြုလုပ်သော ကလောင်တံများကိုသာ ဆက်လက် သုံးစွဲကြ၏။ သို့ရာတွင် သတ္တုကလောင်သွားများ တစ်စတစ်စ

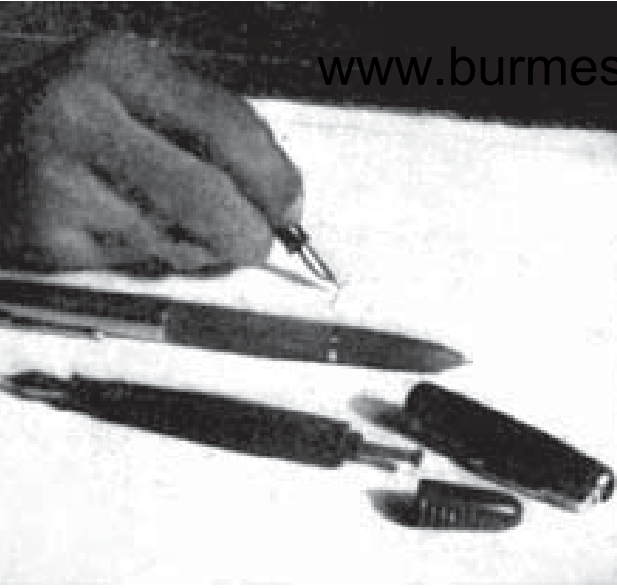
တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသောကြောင့် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ငှက်တောင်ကလောင်တံများ ကွယ်ပျောက်သလောက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သတ္တုကလောင်သွားများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ပြုပြင်ရာတွင် ယခုခေတ်သုံးဖြစ်သော ဖေါင်တိန်ပင်များကို ၁၈၁၉-၂၀ ခုနှစ်ခန့်က စမ်းသပ်ပြုလုပ်ခဲ့ရာ အသင့်တင့် အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် မင်လိုက်ညီ၍ မင်ကို လိုသောအခါမှ ထွက်စေရန် ထိန်းထားနိုင်သောဖေါင်တိန်ပင်မျိုးကို ၁၈၈၄ ခုနှစ်ခန့်ကမှဖြစ်မြောက်ခဲ့၏။ ထိုသို့ ဖေါင်တိန်ပင်များ ဖြစ်ထွန်းပေးပေါက်လာသောအခါ ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်ဖေါင်တိန်ပင်လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် အသွားများကို ရွှေ သို့မဟုတ်ကာရက် ရွှေဖြင့်ပြုလုပ်၍ အဖျား၌ မာကျောချောညက်စေရန် ပလက်တီနမ် သို့မဟုတ် အိုင်ရစ်ဒီယမ်သတ္တုများတင်၍ သုံးခဲ့ကြလေသည်။ ကလောင်သွား လုပ်နည်းများတွင် ဤနည်းသည် ယခုခေတ်တိုင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်လေသည်။

ယခုခေတ်တွင် ကလောင်တံနှင့် ကလောင်သွားအမျိုးပေါင်း များစွာရှိ၍ အမျိုးမျိုးသောသတ္တုများဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်ကိုတွေ့ရပေသည်။ ကလောင်သွားများတွင် အတုံးအချွန်စသည်ဖြင့် စာရေးသူ၏ သဘောအတိုင်း လိုရာကို အသုံးပြုနိုင်၏။ ရိုးရိုးကလောင်သွားများကို ကြေးဝါ၊ သံ၊ သမဏီစသည့် မာကျောသောသတ္တုတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထား

ကလောင်တံ၏ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လာပုံ (၁) ငှက်တောင်ကလောင် (၂) သတ္တုအသွားတပ်ကလောင် (၃) ပုံဆွဲကလောင်

နောက်ဆုံး ခေတ်သစ်ပေါ် ဖောင်တိန်ပင်များ

သည်။ အထူးသဖြင့်ပုံဆွဲဆရာတို့ သုံးသော ကလောင်သွားများကို သံမဏိဖြင့် လုပ်သည်။ ဖောင်တိန်ပင်များမှာမူ စာရေးရာတွင် တောက်လျှောက်ရေးသွားနိုင်ရန်နှင့် တာရှည်အသုံးခံရန်အတွက် မင်ဗြိုပါသော အညစ်အကြေးဖြင့် အလွယ်တကူ မဖျက်စီးနိုင်သော ရွှေ၊ ကာရက်ရွှေစသည်တို့ကို သုံးရလေရာ၊ ရိုးရိုးကလောင်များထက် တန်ဖိုးများသည်။ သုံးစွဲရာတွင်လည်း ပိုမိုတွင်ကျယ်၍ အချိန်ကို ချွေတာရာလည်း ရောက်ပေသည်။

ဖောင်တိန်ပင်များကို ရှေးဦးစွာ တီထွင်ခါစက အသွားပိုင်းနှင့်မင်အိမ်ပိုင်းကို ဖြတ်နိုင်တပ်နိုင်သော အစိတ်အပိုင်းများအဖြစ် ပြုလုပ်၍၊ မင်ထည့်လိုသောအခါ ဖြတ်၍ မင်ထည့်ပြီးလျှင် ပြန်တပ်ရသည်။ ဤနည်းကို ယခုခေတ်တိုင် သုံးစွဲလျက်ပင် ရှိသေးသော်လည်း ထိုသို့မဖြတ်ဘဲ မင်ကိုစုတ်ယူနိုင်ရန် စီမံထားသော နည်းသစ်များစွာကိုလည်း ထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနည်းများမှာ အများအားဖြင့် လေ၏ ဖိအားကို အသုံးပြုသော နည်းများဖြစ်သည်။

လေဖြင့်စုတ်ယူသော ဖောင်တိန်ပင်များကို ၁၉၁၅-၁၉၁၆ ခုနှစ်ခန့်က စမ်းသပ် အောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ အောင်မြင်သောနည်းမှာ ဖောင်တိန်အတွင်း၌ ရော်ဘာပိုက်ငယ်တပ်ဆင်ထားပြီးလျှင် ထိုပိုက်ငယ်ကို အပြင်မှ မောင်းဖြင့် ဖိပေးသောနည်းဖြစ်သည်။ အပြင်မှ မောင်းဖြင့် ဖိလိုက်သောအခါ ရော်ဘာပိုက်သည် ပြားသွားပြီးလျှင် အတွင်းရှိလေများကို ထုတ်ပစ်၏။ ထိုသို့ပြားနေစဉ် အသွားပိုင်းကို မင်အိုး၌နှစ်၍တစ်ဖန် မောင်းကိုလွှတ်လိုက်သောအခါ ရော်ဘာပိုက်ငယ်ထဲသို့ မင်ရည်များဝင်လာသည်။ ထိုနည်းကို ယခုတိုင်သုံးလျက် ရှိကြသော်လည်း လေ၏ ဖိအားကိုသုံးသည့် နည်းသစ်များစွာလည်း ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိလေသည်။

မင်ထည့်နည်းများသာလျှင် ဆန်းသစ်လာသည်မဟုတ်၊ အသွားတပ်ပုံများလည်း အမျိုးမျိုးဆန်းကြယ်လာခဲ့

သည်။ အချို့ဖောင်တိန်ပင်များတွင် မင်ရည်မသုံးဘဲ မင်ခဲမင်စေးစသည်တို့ကို ထည့်၍သုံးပြီးလျှင် အဖျား၌ သံမဏိအလုံးကလေးများ တပ်ထားသော အသွားလုံးဖောင်တိန်ပင်များလည်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ဖောင်တိန်ပင်များကို အများအားဖြင့် စယ်လျှူလျှိုက်ခေါ် ကော်ဖြင့်ပြုလုပ်၍ အချို့မှာ မင်ကို ဖောက်ထွင်းမြင်နိုင်စေရန် မှန်ကဲ့သို့ ကြည်လင်အောင်ပြုလုပ်ထားသည်။ ယခုခေတ်တွင် ဖောင်တိန်ပင်များကို ဈေးနှုန်းသက်သာစွာ ဝယ်ယူအသုံးပြုနိုင်ကြပြီဖြစ်ရာ ရိုးရိုးမင်တို့၍ ရေးရသော ကလောင်တံများမှာ ခေတ်မစားလှတော့ချေ။

ကလိုင်ဒိုစကုပ် ။ ။ကလိုင်ဒိုဆိုသည်မှာ လူကြိုက် များသော

ရုပ်စုံမှန်ပြောင်းကလေးပင်ဖြစ်၏။ ကြည့်နေစဉ် မှန်ပြောင်းကို လှည့်ပေးသောအခါ၊ တစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ပြောင်းသွားသော တောက်ပြောင် လှပသည့် ရောင်စုံပုံစံအမျိုးမျိုးကိုတွေ့မြင်ရသည်။ ထိုကရိယာကို ဆာဒေးဗစ်ဗျူးစတား ဆိုသူက ၁၈၁၇ ခုနှစ်တွင် တီထွင်ခဲ့လေသည်။

ကလိုင်ဒိုစကုပ်သည် ကစားစရာ ဖြစ်သော်လည်း သိပ္ပံပညာနှင့်ယှဉ်သော ကစားစရာဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ အလျား ၁၂ လက်မ၊ အချင်း ၃လက်မခန့်ရှိသော ပြောင်းတစ်ခုရလျှင် ကလိုင်ဒိုစကုပ်ကို ပြုလုပ်နိုင်၏။ ထိုပြောင်းတွင် ရှည်လျားလျား ဖြတ်ထားသောကြေးမုံ (ကြည့်မှန်) သုံးချပ်ကို အနားချင်းထိ၍ ထည့်ထားပါ။ ထိုအခါ အဆိုပါကြေးမုံ သုံးချပ်သည် ပြောင်းအတွင်း၌ တြိဂံပုံ (သုံးမြှောက်ပုံ) ပြောင်းသဖွယ်ရှိနေလိမ့်မည်။

ပြောင်းဝတစ်ဖက်တွင် အတွင်းဖက်၌ ကြည့်လင်သောမှန်တစ်ချပ်၊ အပြင်ဖက်၌ အရောင်မှိန်မှိန်တစ်ချပ်ဖြင့် အကန့်ကလေးတစ်ခုလုပ်ထား၍၊ ထိုအကန့်ကလေးထဲ၌ အရွယ်အမျိုးမျိုး ပုံအမျိုးမျိုးရှိသည့် ရောင်စုံဖန်ကွဲ ဖန်စကလေးများကို ထည့်ထားသည်။ မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရမည့်ပြောင်းဝတွင်လည်း ကြည့်လင်သောမှန်တစ်ချပ်ကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုမှန်ချပ်ကို အလယ်တွင် မတ်လုံးခန့် အပေါက်ငယ်ပါသောစက္ကူဖြင့် အုပ်ထား၍စက္ကူပေါက်မှကြည့်လျှင်မြင်ရပုံမှာ ပို၍ကောင်းသည်။

ကလိုင်ဒိုစကုပ်ကို လှည့်ပေးစဉ် ရောင်စုံပုံစံအမျိုးမျိုးကို မြင်ရခြင်းမှာ လှည့်လိုက်တိုင်း နေရာရွှေ့နေသော အဆိုပါ ရောင်စုံဖန်စကလေးများကို ကြေးမုံများက ထပ်တလဲလဲ ရောင်ပြန်ဟပ်ပေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ကလေးလောကတွင် ကစားစရာအနေဖြင့် အသိများသော ဤကရိယာကို ကော်ဇော၊ ခန်းဆီးစသည်တို့အတွက် ရောင်စုံပန်းပုံစံထွင်ရသူ များက ပန်းကွက်ပုံစံ အမျိုးမျိုးဖော်ယူရန် အသုံးချလေ့ရှိကြသည်။

ကလပ် ။ ။ဝါသနာချင်းတူညီကြသော ကိစ္စတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်စေ၊ အချင်းချင်း ရင်းနှီးစွာ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ၍ စိတ်လက်ပျော်ရွှင်မှု ရရှိစေရန်ဖြစ်စေ၊ တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းထားသော အသင်းအဖွဲ့မျိုးကို ကလပ်ဟု ခေါ်သည်။ ကလပ်မှာ အင်္ဂလိပ်စကားဖြစ်၍ လူစုဟု အနက်ရသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ကလပ်ကို မိတ်ဆက်ရုံ ဟုမြန်မာမှုပြုခဲ့ဖူးသည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ကလပ် တခုသည် ပြည်သူ့ လူအများနှင့် သက်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ မိမိတို့ အသင်းဝင်များနှင့်သာ တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်သော အသင်းအပင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကလပ်စည်းမျဉ်း ဥပဒေများတွင် အသင်းဝင် ဖြစ်နိုင်သည့် အရည်အချင်းကို သတ်မှတ်ထားလေ့ ရှိသည်။

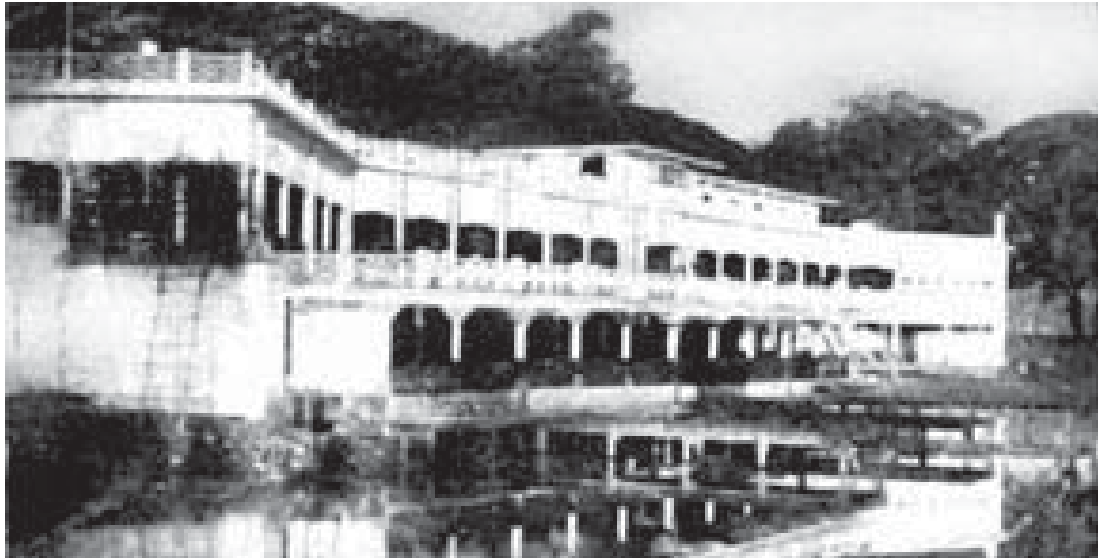
ကလပ်များ၏ သမိုင်းအစကို လေ့လာလျှင် ကလပ်များသည် ဂရိနှင့်ရောမလူမျိုးတို့ခေတ်ကပင် စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုအခါက ကလပ်များမှာ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်များအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ အယူဝါဒနှင့်ကိုးကွယ်မှုအတွက်လည်းကောင်း တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်၌ ယခုအခါ ထွန်းကားတည်ရှိနေကြသော ကလပ်တို့သည် ၁၆ ရာစုနှင့် ၁၇ ရာစုနှစ်များတွင် ခေတ်စားခဲ့သော ကာဖီဆိုင်များ၊ ကွန်းထောက်စခန်းဆိုင်များမှ ပေါက်ပွားလာကြသည်။ လန်ဒန်မြို့တွင် အစဦးစွာ တည်ထောင်ခဲ့သော ကလပ်မှာ ဗရက်လမ်းရှိ မားမိတ်တက်ဗန်ခေါ် ရေသူမဆိုင်ဖြစ်သည်။ ထိုကလပ်တွင် ရှိတ်စပီးယား၊ ဗင်ဂျန်ဆန်၊ ဗိုးမွန်၊ ဗလက်ချားနှင့် ဒွန်း အစရှိသော စာဆိုကြီးများသည် အသင်းဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၁၆ ရာစုနှစ်

နောက်ပိုင်း၌ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ကလပ်ပေါင်းမြောက်မြားစွာပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မားမိတ်တက်ဗန်၊ အပေါ်လို ကလပ်နှင့် စာပေကလပ်တို့မှာ အင်္ဂလိပ်စာဆိုကြီးများ၊ ပြဇာတ်ဆရာကြီးများ၊ စာရေးဆရာကြီးများ တွေ့ဆုံရာဌာနများ ဖြစ်ကြ၏။

ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်တွင် အရာရှိကြီးများနှင့် ဥရောပတိုက်သားကုန်သည်ကြီးများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလပ်များကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဂျာမန်လူမျိုးတစ်စုက ဂျာမန်ကလပ်ကို တည်ထောင်ကြသည်။ ထိုနောက် ပဲခူးကလပ်နှင့် ဂျင်မခါနာကလပ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ပဲခူးကလပ်ကို ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် ချီလမ်း၌ ဖွင့်လှစ်၍ ၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်လမ်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် မြင်းပြိုင်ပွဲများကို ၁၈၈၇ ခုနှစ်ခန့်ကစတင်ကျင်းပခဲ့သော်လည်း၊ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ ကာလကတ္တားတပ် ကလပ် အသင်း၏ စည်းမျဉ်းများအတိုင်း လိုက်နာခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီက ပဲခူးကလပ်နှင့် ဂျင်မခါနာကလပ် တို့မှာအထူး ထင်ရှားကျော်စောခဲ့သည်။ ထိုကလပ်များသို့ ဥရောပတိုက်သားများသာ ဝင်ခွင့်ရသဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးတို့ကို ထိုကလပ်များမှနေ၍ အချင်းချင်းညှိနှိုင်းကာ ကြိုးကိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု ပြောစမှတ်မူကြသည်။ မြန်မာအရာရှိကြီး များပင် အဆိုပါကလပ်များသို့ ဝင်ခွင့်မရရှိသည်နှင့် မြန်မာအရာရှိကြီးအချို့ကကြီးမှူးကာ အိုရီယင့်ကလပ်ခေါ် အရှေ့တိုင်းသားကလပ်ကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။

ယခင်က ဘုတ်ကလပ်ဟုတွင်ခဲ့သော ရန်ကုန်မြို့ ကန်တော်ကြီးစောင်းရှိ ပြည်ထောင်စုကလပ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးမရွေး၊ အယူဝါဒမရွေး၊ အသင်းဝင်ခွင့် ရရှိပြီးလျှင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများကြောင့် နာမည်ကျော်ကြားလျက်သောကလပ်တစ်ခုမှာ ရန်ကုန်ရှိတရီကလပ်ဖြစ်သည်။ ထိုကလပ်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရိုတရီကလပ်အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်၍ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီက မန္တလေး၊ လာရှိုးနှင့် ဟင်္သာတမြို့များတွင် အဖွဲ့ခွဲများရှိခဲ့သည်။ ဤအသင်းက အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးခြင်း၊ ရေးဘေး မီးဘေးဒုက္ခသည်များကို ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်း စသည့် လူမှုဝန်ထမ်းအလုပ်ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အပြင်တီဘီလူနာများ၊ ကုဋ္ဌလူနာများအတွက် စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းပေးခြင်း၊ မိဘမဲ့ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း အစရှိသော ဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြ၏။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် ပဲခူးကလပ်နှင့် ဂျင်မခါနာကလပ်များမှာ ခေတ်မှီနိဗ္ဗာန်သွားတော့သည်။ ထိုကလပ်များအစား ပြည်ထောင်စုကလပ်သည် ထင်ရှားလာသည်။ ပြည်ထောင်စုကလပ်ကို ယခင်က ဘုတ်ကလပ်ခေါ်ကန်တော်ကြီး လှေအသင်းဟောင်းနေရာတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ယခုအခါ ပြည်သူ့ကလပ်၊ အတွင်းဝန်ရုံးကလပ် ရခိုင်ဆိုရှယ်ကလပ်၊ အကောက်ဌာနကလပ်၊ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းဌာနကလပ် စသည်ဖြင့် အရပ်ဒေသအလိုက်လည်းကောင်း၊ အလုပ်ဌာနအလိုက်လည်းကောင်း၊ ကလပ်များ ဖွဲ့စည်းထားကြသည်။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလပ်များ အထူးခေတ်စားလာခဲ့သည်။ များစွာသော ကလပ်ဝင်များမှာ အားလပ်ချိန်တွင် ပျော်ရွှင်မှုရရှိစေရုံသာမရည်ရွယ်ဘဲ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုနယ် ကျယ်ဝန်းစေရန်နှင့် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းများတွင် အထောက်အကူများ ရရှိစေရန်အတွက် အသင်းသားအဖြစ် ပါဝင် ကြလေသည်။

ကလပ်မက်ဆွဲဂျေ(ခရစ်၁၈၃၁-၁၈၇၉) ။ ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် သင်္ချာကဝိ ဂျိမ်းကလပ်မက်ဆွဲသည် လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းများ ရှိကြောင်းကို သင်္ချာနည်းဖြင့် တွက်ချက်၍ ပြဆိုခဲ့လေ သည်။ ယခုအခါတွင် ထိုလှိုင်းများကို တွေ့ရှိခဲ့သောကြောင့် ရေဒီယိုအသံလွှင့်၊ အသံဖမ်းစက်များ၊ တယ်လီဗစ်ရှင်း ရုပ်လွှင့် ရုပ်ဖမ်းစက်များ၊ ရေဒါများကို တီထွင် နိုင်ကြပေပြီ။ ကလပ်မက်ဆွဲသည် ထိုလျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်း၏ အတိုင်းအတာနှင့် ဂုဏ်သတ္တိတို့ကိုလည်း သင်္ချာနည်းဖြင့် တွက်ချက်ပြဆိုခဲ့သေးသည်။

ကလပ်မက်ဆွဲ၏ လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော ယူဆချက် (သီအိုရီ)ကို မယုံကြည်သူများသဖြင့် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာခေတ်မစားဘဲ တိမ်မြုပ်နေခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် သူ၏ ‘လျှပ်စစ်နှင့် သံလိုက်ဓာတ်’

ဟူသော စာအုပ်ထွက်ပေါ်လာမှ သူ၏ယူဆချက်ကို လက်ခံခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ထူးခြားသည်မှာ သူနှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဖြစ်သော ရူပဗေဒပညာရှင်လူငယ်များသည် သူ၏ ယူဆချက်များကို စွဲစွဲမြဲမြဲယုံကြည်ခဲ့သော်လည်း ထိုယူဆချက်များကိုမှီး၍ လက်တွေ့စမ်းသပ်မှုများကို မပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ပင်ဖြစ်၏။ ထိုပြင် သိပ္ပံကဝိအများအပြားပင် သူ၏ လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်း၊ သီအိုရီကို လက်မခံခဲ့ကြချေ။ သို့သော် နောက်ဆုံးတွင် ဂျာမန်လူမျိုး ရူပဗေဒ ကဝိပိုင်း နရစ်ဟက်သေသည် လျှပ်စစ်သံလိုက် လှိုင်းများကို တွေ့ရှိသော အခါမှသာ လက်ခံလာကြလေသည်။ ကလပ်မက်ဆွဲကို ၁၈၃၁ ခု နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည် အက်ဒင်ဗါရာ မြို့၌ စကော့လူမျိုး လူကုထံ မိဖများမှ ဖွားမြင်လေသည်။

ဂျိမ်း ကလပ်မက်ဆွဲ

အက်ဒင်ဗါရာ တက္ကသိုလ်နှင့် ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်များတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးနောက်၊ အင်ဒီးမြို့မှာ ရှယ်ကောလိပ်ကျောင်း၌ သဘာဝယထာဘူတပညာ(ရူပဗေဒ) ပါမောက္ခ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လန်ဒန်မြို့ ဘုရင့်ကောလိပ်ကျောင်း၌ ရူပဗေဒနှင့် နက္ခတ္တဗေဒ ပညာရပ်များ ဆိုင်ရာ ပါ မောက္ခအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမှုထမ်းခဲ့လေသည်။

၁၈၇၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်၌ ရူပဗေဒ သုတေသနပါမောက္ခ အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခဲ့စဉ်၊ ကဗင်းဒစ် ဓါတ်ခွဲခန်းကို ဆောက်လုပ်ရန် စီမံခဲ့လေသည်။

ရူပဗေဒ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မူလစတင်စူးစမ်းရှာဖွေခဲ့သော ဖါးရဒေးနှင့် အက်ဒီဆင် စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရူပဗေဒပညာရပ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို သင်္ချာနည်းဖြင့် တွက်ချက်၍မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့စမ်းသပ် ရှာဖွေတွေ့ရှိသဖြင့် သိပ္ပံပါရဂူများအဖြစ် ထင်ရှားလာခဲ့ကြလေသည်။ ကလပ်မက်ဆွဲမှာမူ သင်္ချာနည်းဖြင့် သဘာဝနိယမများကို ရှာဖွေထုတ်ဖော်ပြခဲ့သူ ဖြစ်ပေသည်။ ကလပ်မက်ဆွဲသည် ဖါးရဒေး၏ လျှပ်စစ်နှင့်သံလိုက်ဓာတ်အကြောင်း စမ်းသပ်ချက်များတွင် စိတ်ဝင်စားသည့်အလျောက်၊ အလင်း၊ လျှပ်စစ်နှင့် သံလိုက်ဓါတ်တို့၏ သဘာဝနိယမများကို သင်္ချာနည်းဖြင့်ရှာဖွေပြီးလျှင် တိကျစွာဖော်ပြခဲ့လေသည်။ နောက်အခါများတွင် သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် ကလပ်မက်ဆွဲ၏ သင်္ချာနည်းများကိုမှီး၍ လက်တွေ့

ကလျာဏီကျောက်စာ

စမ်းသပ်မှုများကို အောင်မြင်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ကလပ်မက်ဆွဲသည် ၁၈၇၉ ခု နိုဝင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင်ကွယ်လွန်လေသည်။

ကလျာဏီကျောက်စာ ။ ။ကလျာဏီ ကျောက်စာ မှာ သက္ကရာဇ် ၈၄၁ ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီဘုရင် ဓမ္မစေတီမင်းကြီး ထိုးစိုက်ခဲ့သော ကျောက်စာဖြစ်၍၊ ယခုအခါ ပဲခူးမြို့အနောက်မျက်နှာ မဇင်း ချောင်းရပ်ကွက် ရွှေသာလျောင်း ဘုရားလမ်း ကလျာဏီသိမ်တော်ကြီး၏ တောင်ဘက်အနီးတွင် တည်ရှိသည်။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် ဟံသာဝတီသား မထေရ်ကြီးများကို တောင်းပန်၍သက္ကရာဇ် ၈၃၇ ခု တပို့တွဲလတွင် သီဟိုကျွန်းသို့စေလွှတ်ကာ သိက္ခာသစ် တင်စေသည်။ မထေရ်ကြီးများသည် သက္ကရာဇ် ၈၃၈ ခု ဒုတိယဝါဆိုလတွင် မြတ်စွာဘုရား ရေသုံးသပ်တော်မူခဲ့သော ကလျာဏီမြစ်၌ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းမြတ်၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာတော်များထံမှ ရဟန်းအဖြစ် ထပ်မံခံယူလျက် နတ်တော်လဆန်း ၈ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဟံသာဝတီသို့ ပြန်ရောက်လာ၍ ကလျာဏီသိမ်ကို သမုတ်ကြသည်။ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဓမ္မစေတီမင်းက ကျောက်စာစိုက်ထူထားရာ ကလျာဏီကျောက်စာဟု တွင်သည်။

ထိုကျောက်စာကို ပါဠိဘာသာ၊ မွန်ဘာသာတို့ဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ ကျောက်စာတိုင်အမြင့် ၇ပေ၊ အကျယ် ၄ပေ ၂လက်မ၊ ထူ ၁ပေ ၃လက်မ၊ ၂ မျက်နှာစီရေး၊ တစ်မျက်နှာလျှင် စာကြောင်းရေ ၇၀ ရှိ၍ တစ်လက်မအလျားတွင် စာလုံး ၃ လုံးစီ ဝင်အောင် ရေးထိုးထားသည်။

ဓမ္မစေတီမင်း စိုက်ထူးထားခဲ့သည့် ကလျာဏီကျောက်စာ။

ပဲခူးမြို့ မဇင်းချောင်းရပ်ကွက်ရှိ ကလျာဏီသိမ်တော်ကြီး။

မြောက်ဘက် ကျောက်စာတိုင် ၃ ချပ်တွင် ပါဠိဘာသာကို မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ရေးထိုးသည်။ တောင်ဘက် ကျောက်စာတိုင် ၇ ချပ်တွင် ပါဠိဘာသာကျောက်စာ ၃ချပ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ ထိုကျောက်စာများကို ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနမှ ကျောက်စာရုံဆောက်လုပ်ကာ စောင့်ရှောက်သိမ်းဆည်းထားသည်။

ကျောက်စာထိုး သက္ကရာဇ်များ အတိတ်သာသနာ ၂၀၂၃၊ အနာဂတ်သာသနာ ၂၉၇၇၊ အတိတ်ကလိယုဂ်နှစ် ၄၅၈၀၊ အနာဂတ်ကလိယုဂ်နှစ် ၄၂၇၄၂၀၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၈၄၀၊ ခရစ်နှစ် ၁၄၇၉ အသီးသီး ဖြစ်သည်။

ယင်းကျောက်စာများတွင် မဇ္ဈိမဒေသ သာသနာဝင်၊ ပုဂံသာသနာဝင်၊ ဟံသာဝတီ သာသနာဝင်၊ ကလျာဏီသိမ် သမုတ်ခြင်းအကြောင်း၊ ရာမညတိုင်း စေတီသမိုင်း၊ ရွှေမော်ခေါစေတီသမိုင်း စသည်တို့ကို အကျယ်တဝင့် အသေးစိတ် ရေးထိုး ဖော်ပြထားသဖြင့် သာသနာဝင်နှင့် သမိုင်းအဖွဲ့များစွာအထောက်အပံ့ ရသည်။

ကလျာဏီကျောက်စာ၌ ပါရှိသည့်ပါဠိများကို ရန်ကုန်မြို့ဘုရားဖြူတိုက်ဆရာတော် အသျှင်ရာဇိန္ဒသည် သက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်မြန်မာဘာသာနိဿယ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုထက်စော၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁ခုနှစ်ကလည်း ပုဂံမြို့နှင့် မြစ်တစ်ဖက်ကမ်း တန့်ကြည့်တောင်အနောက်တောင်မြင့်ရွာ သုံးထပ်ကျောင်း ဆရာတော်အသျှင်ဓမ္မစာရီ မထေရ်သည်နိဿယ ပြန်ဆိုခဲ့ဘူးသည်။

ကဝမြို့ ။ ။ပဲခူးမြို့ တောင်ဘက် ပဲခူးမြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်း နဖူးပေါ်တွင် ကဝမြို့တည်ရှိ၍ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်သည်။ ရန်ကုန်-

ပဲခူး မီးရထားလမ်းမှသွားလျှင် ထုံးကြီးဘူတာမှဆင်း၍ တစ် မိုင်ခန့် ကတ္တရာစေးလမ်းအတိုင်း သွားပြီးနောက် ကဝမြို့ ဘက်သို့ ကူးတို့နှင့် ကူးသွားနိုင်သည်။ မြို့၏လူဦးရေ မှာ၁၉၅၃ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေ သန်းခေါင် စာရင်းအရ ၂၃၃၆ ယောက်မျှ ရှိသည်။

ကဝမြို့နယ်တွင် သူကြီးပိုင်ကျေးလက် ၉၃ ပိုင်ရှိသည်။ ကဝမြို့နယ်၏ အရှေ့ဘက်အကျဆုံး နေရာတစ်နေရာဖြစ် သည့် သမ္ဗန်ဆိပ်ရွာမှာ ပင်လယ်ကမ်းနှင့် ကပ်လျက်ရှိနေ သည်။ ထိုရွာသည့် သထုံခရိုင်မှ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်၊ ကေ လာသ တောင်များနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် တည်လျက်ရှိသည်။ ကဝမြို့နယ် တစ်ခွင်လုံးမှာ မြေပြန့် ကွင်းဖြစ်၍ စပါးအ ကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးသည်။ ကဝမြို့နယ်မှာ စစ်တောင်းမြစ် နှင့် ပဲခူးမြစ်အကြားတွင်တည်ရှိသည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် နီးကပ်သွားသော နေရာများတွင် ဆားအသင့်အတင့် ချက် လုပ်သည်။ ကဝမြို့မှ လွယ်အိတ်နှင့် ချည်လုံချည်များ ထွက်၍ ကဝလွယ်အိတ်ကို လူသိများသည်။

ကဝါလမိုင်း ။ ။ကမ္ဘာဦး အစပိုင်းတွင် ဗေဒင်ကျမ်းဂန် များ၌ အလွန်ကမ်းကျင်တတ်မြောက်သော ကဝါလမိုင်း အမည်တွင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး ပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ သူသည် နက္ခတ်ကျမ်း ဗေဒင်ကျမ်းတို့တွင် တစ်ဖက်ကမ်းခပ် တတ် မြောက်သော ဣန္ဒြိဝိဒ္ဓ ရသေ့ကြီး ဝင်စားသည်ဟုဆို၏။

ကဝါလမိုင်း၏ပညာစွမ်းကို စုံစမ်းအံ့သောငှါ သိကြား မင်းသည် လူ၏အသွင်ဖြင့် လူ့ပြည်သို့ဆင်းသက်လာ၍ ယခု အချိန်၌ သိကြားမင်းသည် အဘယ်အရပ်တွင် ရှိသနည်းဟု ကဝါလမိုင်းအားမေး၏။ ကဝါလမိုင်းသည် သေချာကျနစွာ တွက်ချက်ပြီးနောက် သိကြားမင်းသည် လူ့ပြည်တွင်ရှိ ကြောင်း၊ အသင်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားလေလျှင် များစွာနှစ်ထောင်းအားရရှိလေသည်။

တစ်ရံရောအခါ အာသီမည်သော ဗြဟ္မာမင်းနှင့်သိကြား မင်းတို့သည် ဗေဒင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ခုအတွက် အငြင်း ဖြစ်ပွားကြရာ၊ နောက်ဆုံး၌လူ့ပြည်မှ ကဝါလမိုင်းဆရာ၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ခံယူပြီးသော် နိုင်သူက ရှုံးသူကို ဦးခေါင်း ဖြတ်စတမ်းဟု သဘောတူညီကြသည်။ ကဝါလမိုင်းက သိကြားမင်း၏ အယူအဆ မှန်ကန်ကြောင်း အဆုံးအဖြတ် ပေးလိုက်၏။ သို့သော် သိကြားမင်းက ဗြဟ္မာမင်း၏ဦးခေါင်း ကို မဖြတ်လိုသောကြောင့်၊ ဗြဟ္မာမင်းက အဓိဋ္ဌာန်ပြုလျက် မိမိ၏ဦးခေါင်းကို ပြတ်စေ၏။

ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ဗြဟ္မာကြီး၏ကိုယ်တွင် တပ် ဆင်ရန်အတွက် မြောက်အရပ်မှာတွေ့သော သတ္တဝါတစ်ဦး ၏ ဦးခေါင်းကိုဆောင်ယူခဲ့ရန် ကဝါလမိုင်းအား ပြောကြား သည်။ ကဝါလမိုင်းသည် ပီဂီလဆင်၏ဦးခေါင်းကိုယူ၍ သိ

ကြားမင်းအားပေးရာ၌ သိကြားမင်းသည်နတ်ရေစင်ဖျန်း၍ ဗြဟ္မာမင်း၏ ကိုယ်တွင် တပ်ဆင်လိုက်သောအခါ မဟာပိန္နဲ နတ် ဖြစ်လာသည် ဟုဆိုသည်။ မဟာပိန္နဲကား နတ်ကြီး ငါးပါးအပါအဝင်တည်း။

ဗြဟ္မာကြီး၏ဦးခေါင်းကို သမုဒ္ဒရာတွင်ပစ်သော် ရေခန်း ခြောက်မည်။မြေပြင်တွင် ပစ်သော် တစ်လောကလုံး မီးဟုန်း ဟုန်း လောင်ကျွမ်းမည်။ ထိုကြောင့် သိကြားမင်းသည် ပြောကာ၊ ရသကာအစ ရှိသော နတ်သမီးခုနစ်ဖော်အား ဗြဟ္မာကြီး၏ ဦးခေါင်းကိုအလှည့်ကျ ပွေ့ချီထားစေသည်။ နတ်သမီးတစ်ဦးလက်မှ တစ်ဦးသို့ ပြောင်းလွှဲပေးသော ကာ လမှာ လူတို့အရေအတွက်အားဖြင့် တစ်နှစ် ပြည့်မြောက် သောအချိန်နှင့် ညီမျှလေသည်။ ထိုသို့ပြောင်းလွှဲပေးသည်ကို သက္ကရာဇ် ဦးခေါင်းပြောင်းသည်ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကာ အတာ သင်္ကြန်ပွဲများကျင်းပကြောင်း ပေါ်ပြထားသည်။

ဤအကြောင်းခြင်းရာမှာ ကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင်တို့တွင် မလာ ရှိချေ။ ရှေးစကားအဖြစ် အဆင့်ဆင့် မှတ်သား ပြောဆိုခြင်း သာဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သံဒိဋ္ဌသင်္ကြန်ကျမ်း၊ စကားပြင်သစ်၊ သင်္ကြန်လက်ရိုးနောက်ဆက်တွဲစသည်တို့၌ ကဝါလမိုင်း တွက်ချက်နည်းဟူ၍ တွက်နည်းတစ်မျိုး တွေ့နိုင်လေသည်။

ကသ္မိရပြည်နယ် ။ ။ကသ္မိရပြည်နယ်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ၏ အနောက်မြောက်ဖက် ဟိမဝန္တာတောင်တန်းဒေသတွင် တည်ရှိ၍ တောင်ထူထပ်သည့်ပြင် တောင်ထိပ်တောင်ထွတ် တို့မှာ နှင်းများဖုံးအုပ်လျက် ရှိသည်။ ကသ္မိရ ပြည်နယ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အနောက်မြောက်ဘက် တံခါးပေါက်နှင့် ဆက် စပ်နေသည့်ပြင် တိဘက်ပြည်၊ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံ၊ ဥရောပတိုက် အရှေ့ပိုင်းဒေသတို့နှင့်လည်း ကူးလူးဆက်ဆံရန် လွယ်သဖြင့် ပထဝီဝင်အရလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း၊ အ ထူးအရေးပါသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ထိုပြည်နယ်ကို ရှေးအ ခါက ဟိန္ဒူမင်းများနှင့်မွတ်စလင်မင်းများ နိုင်ရာနိုင်ရာ အုပ်စိုးခဲ့ကြသည်။ ၁၅၈၆ ခုနှစ်တွင် မဂ်ဗုရင် အက္ကဓါ၏လက် အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် အမွရစ်ဆာ စာချုပ်အရ ကသ္မိရပြည်နယ်ကို ဂူလပ်ဆင်း၏လက်သို့ အပ်လိုက်သည်။ ထိုမှစ၍နောက်ဆုံးစိုးစံသော မဟာရာဇာ ဆာဟာရီဆင်းလက်ထက်အထိ သားစဉ်မြေးဆက် အုပ်စိုးခဲ့ ကြသည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု မကင်းသည့်အပြင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်နှင့်လည်း အသင့် အတင့် ဆက်ဆံရလေသည်။

ထိုပြည်နယ်၏ လျှိုမြေခိုင်ချောက်ကမ်းပါးကြီးများ၊ ချိုင့် ဝှမ်း လွင်ပြင်ကြီးများနှင့် စိမ်းစိုသော သစ်တောကြီးများမှာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသောရှုခင်းကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒုမြစ်နှင့် ယင်း၏လက်တက်များ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းသဖြင့်

ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ အချက်အခြာဖြစ်သော ကသ္မီရပြည်နယ်၏ မြို့တော် ဆရီနဂါ

မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်၌ မြေဩဇာ ကောင်းမွန်သည်။ ကသ္မီရပြည်နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၈၂၂၅၈ ခန့်ရှိ၍ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်သန်းခေါင်စာရင်းခန့်မှန်းခြေအရ လူဦးရေ ၄၃၇၀၀၀ခန့်မျှရှိသည်။ မြို့တော်မှာ ဆရီနဂါ ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၂ သိန်း ၇ထောင်ကျော်မျှ ဖြစ်တင်းနေထိုင်သော ကြီးကျယ်စည်ကားသည့် မြို့ကြီးဖြစ်သည်။

ကသ္မီရပြည်နယ်တွင် အောက်တိုဘာလမှ မတ်လ အထိနန်းများကျတတ်သည်။ နွေဦးပေါက်လများတွင် မိုးများစွာရွာသွန်းလေ့ရှိသည်။ ရာသီဥတုမှာ အပူအအေးမျှတ ညီညွတ်၍ ကျန်းမာရေးအတွက် သင့်လျော်သည်။ လှပသာယာသော ရှုခင်းများကြောင့်၎င်း၊ မျှတညီညွတ်သော ရာသီဥတုကြောင့်၎င်း၊ ကသ္မီရပြည်နယ်သို့ ဥရောပတိုက်သား များနှင့်လူချမ်းသာတို့ အများအပြားပင် သွားရောက် အပန်းဖြေလေ့ရှိကြသည်။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် ကသ္မီရ ပြည်နယ်ကို 'ပျော်စရာချိုင့်ဝှမ်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'အိန္ဒိယကြာငှန်းနတ်ဘုံနန်း' ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ပြည်နယ်အတွင်းတွင် မွတ်စလင်ဦးရေမှာ အများဆုံးဖြစ်၍ ဟိန္ဒူအယူဝါဒ၊ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒနှင့် ဆစ်အယူဝါဒတို့လည်း ရှိကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဖက်တွင်ကား ဟိန္ဒူများကြီးမိုးသည်။ ဆန်စပါး၊ နံစားပြောင်း၊ မုယော၊ ရှုရီမန်နှင့်သစ်သီးဝလံများ စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းသည်။ ထွက်ကုန်များအနက် ရှောင်စောင်မှာ ကမ္ဘာတွင် ကျော်စောခဲ့သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်

နှစ် ပြင်သစ်-ပရပ်ရှားစစ်ပွဲကြောင့်အငတ်ဘေး ဆိုက်ခွဲရာ ရှောင်စောင်လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်ကော်ဇောလုပ်ငန်းဖြင့် အစားထိုးလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ကသ္မီရပြည်နယ်တွင် ပိုးထည်လုပ်ငန်းမှာ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ ပန်းပု၊ ငွေထည်နှင့် စက္ကူလုပ်ငန်းများလည်း တွေ့နိုင်သည်။

ကသ္မီရလူမျိုးတို့သည် အနုပညာရပ်များတွင် ဝါသနာထုံ၍ရှေးဟောင်းအနုပညာရပ်များကို ဖေါ်ထုတ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းများပြုကြသည်။ ရှေးရိုးသီချင်းများကိုလည်း နှစ်ခြိုက်စွာ သီဆိုတတ်ကြသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ခန့်က အနုပညာကောလိပ်ကျောင်း ၄ ကျောင်းနှင့် အရှေ့တိုင်းပညာကောလိပ်ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီးကိုမူ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။

ယခင်က အိန္ဒိယနိုင်ငံဟုတွင်ခဲ့သော နိုင်ငံကြီးကို ပါကစ္စတန်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံဟု ခွဲခြားသတ်မှတ် လိုက်ပြီးနောက် ထိုနှစ်နိုင်ငံစလုံးကပင် ကသ္မီရပြည်နယ်ကို မိမိတို့နိုင်ငံတွင်း သို့သိမ်းသွင်းလိုကြသည်။ ပြည်နယ်သားအချို့က အိန္ဒိယနှင့် အချို့ကပါကစ္စတန်နှင့်ပူပေါင်းလိုကြသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်နယ်တွင်း ဆူပူမှုများ စတင်လာခဲ့သည်။ အနောက်မြောက် နယ်ခြားအရပ်မှ မွတ်စလင်များသည် ပြည်နယ်တွင်းရှိ မွတ်စလင်များကို ကူညီရန်ဟု အကြောင်းပြလျက် ချင်းနင်းဝင်ရောက် ကြသည်။ ထိုနောက်

ကသ္မီရပြည်နယ်၌ လူမျိုးစုံတွေ့ရသော ဆပင်နဂါမြို့ရှိ ကမ္ဘာကျော်ရှာလီမာဥယျာဉ်

လူယက်သတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးခြင်းများပြုကြသည်။ နောက်ဆုံး ဆရီနဂါမြို့တော်ကိုပင် ထိပါးမည့်လက္ခဏာများ ထင်ရှားလာသောအခါ ထိုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၇ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့်ပူးပေါင်းလိုက်ကြောင်း ကြေညာ၍ မဟာရာဇာ ဇော်ဘွားသည် ဂျပဗ္ဗနယ်သို့ တိမ်းရှောင်နေလေသည်။ ထိုနောက် ကသ္မီရ ပြည်နယ်၏လုံခြုံရေးအတွက် အိန္ဒိယ တပ်မတော်က တာဝန်ယူ၍ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခဲ့သည်။ ထိုအတောအတွင်း အိန္ဒိယကို လိုလားသော အစ္စလမ် အယူဝါဒီသမား ရိုက်မဟာမက်အပ္ပူလာ ခေါင်းဆောင်၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ တစ်ဖန် ပါကစ္စတန်နှင့် ပူးပေါင်းလိုသူ ဆာဒါမဟာမက်အိဗရာဟင်က အဇေကသ္မီရအစိုးရအဖွဲ့ကို စင်ပြိုင် ဖွဲ့စည်းလေသည်။ သို့ဖြင့် နယ်ခြားဒေသတွင် အိန္ဒိယ တပ်မတော်နှင့် ကျူးကျော်သူတို့ တိုက်ခိုက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားကြသည်။ ဤသို့ ကျူးကျော်စော်ကားခြင်းပြုသူတို့မှာ ပါကစ္စတန်အစိုးရနှင့် အဆက်အသွယ်မကင်းဟု ကသ္မီရအစိုးရနှင့် အိန္ဒိယအစိုးရတို့က စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခု ဇန်နဝါရီလတွင်အိန္ဒိယအစိုးရက ဤကိစ္စကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီသို့ တိုင်တန်းတင်ပြခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂမှ ပုဂ္ဂိုလ် ၅ ဦးပါဝင်သော စုံစမ်းရေးအဖွဲ့တစ်ခုကို စေလွှတ်ခဲ့လေသည်။ ကုလသမဂ္ဂ၏ကြီးစားချက်ဖြင့် ပစ်ခတ်မှုရပ်စဲရေးကို ဒီဇင်ဘာ ၃၁ ရက်နေ့မှစ၍ ပါကစ္စတန်၊ အိန္ဒိယ နှစ်နိုင်ငံစလုံးကပင် လိုက်နာလက်ခံကြသည်။ သို့သော် အ

ခြားကျန်ရှိသော ပြဿနာများကား မပြီးပြတ်သေးချေ။ ၁၉၄၈-၄၉ ခုနှစ်တွင် ကသ္မီရပြည်နယ်၌ လယ်ယာမြေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် လယ်မြေ ၂၂၈၈ ခွဲထက်ပို မိုပိုင်ဆိုင်သော မြေပိုင်ရှင်တို့၏လယ်မြေကို သိမ်းယူ၍ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသူစစ်စစ်တို့အားသာ ဝေငှပေးရန် စီမံထားလေသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မဟာရာဇာဇော်ဘွားကြီးနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ရိုတ်အပ္ပူလာတို့ သဘောကွဲလွဲကြရကား ဇော်ဘွားကြီးသည် ဘုံဘိုင်မြို့သို့ ထွက်ခွာသွားလေသည်။ ၁၉၅၂ ခု နိုဝင်ဘာလတွင် ကသ္မီရပြည်နယ်၌ အစဉ်အလာ အရ စောဘွားအုပ်ချုပ်မှုစံနစ်ကို ပယ်ဖျက်၍ ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌကို ၅ နှစ်တစ်ကြိမ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။ ပထမဆုံးအကြိမ် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူမှာ တိုင်းပြည်မှထွက်ခွာသွားသော မဟာရာဇာဇော်ဘွားကြီး၏သား အသက် ၂၁ နှစ်သာရှိသေးသည့် ကာရန်ဆင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ဩဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရိုတ်အပ္ပူလာနှင့် အပေါင်းပါတစ်စုတို့သည် ကသ္မီရပြည်အား သီးခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ရန်ကြိုးစားသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြင်ပလက်နက်နိုင်ငံကြီးများ၏ ဩဇာကိုခံယူရန် ကြံစည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း စွပ်စွဲဖမ်းဆီးခံကြရသဖြင့် ပါတီအင်အား အကောင်းဆုံးဖြစ်သူ ဗက်ရီဂူလမ်မဟာမက်က အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်လေသည်။

ကသ္မီရပြဿနာကို ဆေးအေးစွာ ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အိန္ဒိယ ဝန်ကြီးချုပ်နေရှူးနှင့် ပါကစ္စတန် ဝန်ကြီးချုပ်မဟာမက် အလီတို့ မကြာခဏတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ကသ္မီရဝန်ကြီးချုပ်အဖမ်းခံရပြီးနောက် ဝန်ကြီးချုပ်နှစ်ဦးတို့သည် နယူးဒေလီမြို့၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြပြန်သေးသည်။ ဆွေးနွေးမှုများအပြီး ၁၉၅၃ ခုစက်တင်ဘာလ ၂၁ရက်နေ့တွင် ကျေညာချက်တစ်စောင်ကို ပူးတွဲထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုကျေညာချက်တွင် ကသ္မီရပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးကို လလူထုဆန္ဒပွဲဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရန် သဘောတူကြသည့်အပြင်၊ ဆန္ဒပေးပွဲ ကြီးကြပ်ရေး အရာရှိကို ၁၉၅၄ ခု ဧပြီလကုန်တွင် ခန့်အပ်မည်ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

ကသာခရိုင် ။ ။ကသာခရိုင်သည် အထက်မြန်မာပြည် စစ်ကိုင်းတိုင်း အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ခရိုင်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၉၄၁ ရှိသည့် အနက်၊ စတုရန်းမိုင် ၃၇၀၀ ခန့်မှာ ရှေးကသီးခြားနယ် ဖြစ်ခဲ့သော ဝန်းသိုနယ် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ အထကမန်မာပြည်ကို သိမ်းယူသည့် အခါ၊ ဝန်းသိုစော်ဘွား ပုန်ကန်ခြားနားရာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရကနှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့၍ ဝန်းသိုနယ်ကိုသိမ်းယူပြီးလျှင် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကသာခရိုင်အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှေးက ပတ္တမြားကျောက်တွင်း ခရိုင်ဟုခေါ်သော မိုးကုတ်နယ်ကိုလည်း ကသာခရိုင်အတွင်း သို့ထည့်သွင်းခဲ့၏။ သို့သော် မိုးကုတ်နယ်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးသောအခါ ရွှေဘိုခရိုင် အတွင်းသို့ ပြောင်းလဲ ထည့်သွင်းခဲ့လေသည်။

ကသာခရိုင်၏ မြောက်ဘက်တွင် ဗန်းမော်ခရိုင်နှင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင်တောင်ဘက်တွင် ရွှေဘိုခရိုင်နှင့် အနောက်ဘက်တွင် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်တို့ ရှိလေသည်။

ကသာခရိုင်ကို ဖြတ်သန်းနေသောတောင်တန်း ၃ ခုမှာ မင်းဝံ၊ ဂန့်ဂေါနှင့် မှန်ကင်းတောင်တန်းတို့ ဖြစ်၏။ ထိုတောင်တန်း သုံးခုသည် ဧရာဝတီမြစ်၊ မဲဇာမြစ်နှင့်မူးမြစ်တို့၏ အကြား၌ တည်ရှိလေသည်။ မင်းဝံတောင်တန်းမှာ ပေပေါင်း ၁၅၀၀မှ ၂၀၀၀ အထိမြင့်၍တောင်နှင့်မြောက်တန်းလျက် ရှေးကသာခရိုင်နှင့် ရှေးဝန်းသိုနယ်တို့ကို ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။ ဂန့်ဂေါတောင်တန်းမှာ မြောက်ဘက်မှ ဆင်းလာ၍ ထီးချိုင့်မြို့အနီး ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ မြသိန်းတန်ဘုရားတွင် ဆုံးသည်။ ဂန့်ဂေါတောင်တန်း၏ အမြင့်ဆုံးတောင်ထိပ်မှာ ပေ ၄၄၀၀ မြင့်သော်လည်း တောင်တန်းတစ်ခုလုံးမှာ ပျမ်းမျှပေ ၅၀၀မှ ၂၀၀၀ အတွင်းသာမြင့်လေသည်။ မှန်ကင်းတောင်တန်းမှာ ဝန်းသိုနယ်ဘက်တွင် ရှိ၍ ပေ ၅၄၅၀ မြင့်သော မိုင်းသုံတောင်ထိပ်မှာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်၏။ ကသာခရိုင်အတွင်း ထင်ရှားသောမြစ်များမှာ ဧရာဝတီမြစ်၊ မဲဇာမြစ်၊

ရွှေလီမြစ်၊ ဒေါင်း ယူးမြစ်နှင့် မူးမြစ်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ဒေါင်းယူးမြစ်ကား မြစ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဒေါင်းယူးချောင်းဟု တွင်၍ မူးမြစ်ထဲသို့စီးဝင်သည်။

ကသာခရိုင်၏ အလယ်လောက် နဘားအနီးတွင် အလျား ၃မိုင်၊ အနံတစ်မိုင်ခန့်ကျယ်သော အင်းတော်ရှိသည်။ ထိုအင်းတွင် တံငါလုပ်ငန်းတွင်ကျယ်၍ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင်လည်း တံငါလုပ်ငန်း အနည်းငယ်စီ ရှိလေသည်။

ကသာခရိုင်သည် မြေအောက်အဖိုးတန် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများဖြင့် ကြွယ်ဝ၏။ ဝန်းသိုနယ်ဘက်တွင် ရွှေ၊ ကြေးနီ၊ သံနှင့် ခဲထွက်သည်။ မော်နိုင်၊ မော်ခါး၊ ကဗါး၊ နပွား၊ မော်ဟိုင်း၊ မော်ခွင်၊ မော်အင်း၊ မန်စီနှင့် ဆုံတောတစ်ဝိုက်တွင် ရှိသောချောင်းများမှရွှေနှင့် မော်လူးအနီးမှ ကျောက်စိမ်း ထွက်သည်။

ကသာခရိုင်၏လူဦးရေမှာ နောက်ဆုံးခန့်မှန်းခြေ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၂၄၁၄၂၂ မျှရှိ၏။ လူဦးရေ တစ်ဝက်ခန့်မှာ မြန်မာလူမျိုးဖြစ်၍ ကျန်တစ်ဝက်မှာ ရှမ်းနှင့် သက်(လွီ)လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ခရိုင်၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်၍ ဆန်စပါးအမြောက်အမြားစိုက်သည်။ တောင်ကုန်းဒေသတို့၌ လက်ဖက်၊ ဝါဂွမ်းနှင့် နှမ်းစိုက်ပျိုးကြ၏။ သစ်တောထူထပ်၍ ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ယမနေစသော အဖိုးတန်သစ်များလည်း ထွက်လေသည်။

ကသာခရိုင်အတွင်းရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားနှင့် စေတီများမှာ ကသာမြို့ရှိ မြစေတီ၊ ရွှေဂူကြီးစေတီနှင့် အလယ်ရွာ (မိုးတား) ၏အရှေ့မြောက် ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ အိုင်တလူးစေတီ တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဂန့်ဂေါတောင်တန်းအစွန်၌ တည်ထားသော မြသိန်းတန်စေတီမှာ ထင်ရှား၏။ ထီးချိုင့်မြို့တွင် ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် တရုတ်စစ်သည်များ တပ်စွဲစဉ်က တည်ခဲ့သော မြို့ရိုးပျက်ကြီးမှာ သမိုင်းတွင် ထင်ရှားလေသည်။

ကသာခရိုင်ကိုကသာ၊ အင်းတော်၊ ထီးချိုင့်၊ ဗန်းမောက်၊ ကောလင်း၊ ပင်လယ်ဘူးနှင့် ဝန်းသိုမြို့နယ် ၇နယ်ခွဲ၍ အုပ်ချုပ် လေသည်။

ကသာမြို့ ။ ။ကသာခရိုင် အစိုးရဌာန အသီးသီးတို့၏ဗဟိုရုံးစိုက်ရာ မြို့ကြီးဖြစ်သောကသာမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ မြစ်ကြောင်းဆိပ်ကမ်းမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် စစ်ကိုင်း-မြစ်ကြီးနားမီးရထားလမ်းသည် နဘားမှတဆင့်၊ မီးရထားလမ်းခွဲဖြင့် ကသာမြို့နှင့် ဆက်သွယ် လျက်ရှိသောကြောင့် စည်ကားလေသည်။ မြို့၏ အကျယ် အဝန်းမှာ ၄၈၈ ဧကဖြစ်၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၇၆၄၈၅ရှိသည်။ ဆေးရုံ၊

အင်္ဂလန်သမိုင်း၌ ထင်ရှားခဲ့သော ကန်တာစာရီကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီး

ဈေး၊ စာတိုက်၊ ကြေးနန်းရုံ၊ ဗိုလ်တဲ၊ သစ်သိုလှောင် ရာဌာနနှင့် အကျဉ်းထောင်ကြီးများ ရှိသည်။
ကသာမြို့ လယ်တွင် ထင်ရှားသော မြစေတီဘုရား တည်ရှိ ၍ မြို့၏ မြောက်ပိုင်းနှင့်တောင်ပိုင်းကို ခွဲခြားထား၏။ မြစေ တီမှာ သီရိဓမ္မာသောကမင်းတရားကြီး တည်ခဲ့သောစေတီ များတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ မြောက်ပိုင်း၌ ဘိုးတော်ဘုရား တည်ခဲ့သော ရွှေဂူကြီးစေတီရှိလေသည်။

ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ။ ။အလယ်ခေတ် အစဆီ တွင် ဥရောပတိုက်ရှိ နိုင်ငံများ၌ ဘာသာရေးကို များစွာ အလေးအမြတ် ပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်အခါက လက်တင် စာပေတတ်မြောက်သော ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်ဘုန်းကြီးများ နှင့် လူပညာရှိများသည်ခရစ်ယန်တရားစာပေတို့ကို ဟောပြောကြလေသည်။ လူအများနှင့် သက်ဆိုင်သော သာသနာရေးဆိုင်ရာ ကျောင်းများကို တည်ဆောက်ကြရာ၌ မြို့ပြပြည်ရွာလည်း ကျက်သရေရှိ၊ ဘာသာရေးကိုလည်းရှိ သေကိုင်ရှိုင်းရာရောက်စေခြင်းငှါ၊ အမြင့်ဆုံး အပေါ်လွင်ဆုံး ဖြစ်သော အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြပြည်ရွာ၏ ကျက်သရေဆောင်အဖြစ် မြို့ဦးရွာဦး၌ ရွှေရောင်တပြောင်ပြောင် တောက်ပသော ကျောင်းကန် ဘုရား စေတီပုထိုးစသည့် သာသနာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်တည်ထားကြသကဲ့သို့ပင်

အဆောက်အအုံများကို အထူး ကောင်းမွန်လှပအောင် သုခုမ ပညာလက်ရာများဖြင့်ခြယ်လယ်မွမ်းမံထားသည်။
ကသီဒရယ်ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းကြီးများကို မြင့်မားစွာ ဆောက်လုပ်လေ့ရှိခြင်းမှာ ဘာသာရေးကို အထွတ်အထိပ် သို့ တင်ထားခြင်းပင်ဖြစ်၍ ထိုဘုရားကျောင်းများ၌ နေထိုင် ကြသော ဘုန်းကြီးများကို အမြင့်မြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်များဟု အသိအမှတ်ပြုထားသည်လည်း မည်ပေသည်။
ထိုသို့ မြင့်မားခန့်ညားသောဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ ကို တည်ဆောက်ရာတွင် ဂေါ့သဗိသုကာ လက်ရာများမှာ များစွာ အဖိုးတန်၍ ခေတ်စားခဲ့ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဂေါ့သပုံစံတွင် ပေါင်းအမျိုးမျိုး ခုံးအစိပ်စိပ်ခံကာ အဆောက်အအုံကို လိုသလောက်အမြင့်အထိ ခိုင်ခံ့စွာ ဆောက်လုပ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြင့်မားသော ဆောင်ယုံများတွင် ပြတင်းတံခါးရူပကြီးများ ထားရှိခြင်း ကြောင့် အဆောက်အအုံ၏ အတွင်းဘက်သို့ အလင်းရောင် လုံလောက်စွာ ဝင်နိုင်ရုံမက၊ ထိုပြတင်းရူပကြီးများကို ရောင် စုံမှန်များဖြင့် ခြယ်လယ်ထားပြန်သဖြင့် ကျက်သရေဖွံ့ဖြိုးလှပ သည်။ ပြတင်းမှ ရောင်စုံမှန်တို့၏ အရောင်သည် အတွင်း ဆောင် များကိုပါ တောက်ပြောင်ထွန်းလင်းစေသည်။ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ ကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြသော်လည်း ဂေါ့သပုံစံမှပင်ရင်း ဖြစ်သည်။

ဥရောပတိုက်တစ်ခွင်ရှိ ထင်ရှားသော ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ၏ အဆင်အပြင် အနေအထားမှာ ၃ မျိုးရှိသည်။ ပထမအမျိုးမှာ မြင့်မားသော အမိုးချွန်ကြီးများဖြင့် ဆောက်လုပ်သည့် ရှေးဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများဖြစ်၍ ဒုတိယအမျိုးမှာ အနုစိတ်လက်ရာများဖြင့် မွမ်းမံထားသည့် ပုံစံ ဖြစ်ပြီးလျှင် အတွင်းဘက်၌လည်းကောင်း၊ အပြင်ဖက်၌လည်းကောင်း လှပဆန်းကြယ်သော ပန်းကြွ ရုပ်လုံးကြွများဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားလေသည်။ တတိယအမျိုးမှာ ကျောက်တိုင်စိုက်ထူသကဲ့သို့ သေးသေးသွယ်သွယ်နှင့် မားမားမတ်မတ်တည်နေသော ပုံစံဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည် ကန်တာဗါရီကသီဒရယ်ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာ ထိုအမျိုးအစားပင်ဖြစ်၏။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ ရိမ်းမြို့ရှိ ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးကိုလည်း ဂေါ့သပုံစံဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဘုရား ရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာ ပထမကမ္ဘာစစ် ဖြစ်စဉ်က ဂျာမန်တို့၏ အမြောက်ဆန်များ ထိမှန်သဖြင့်အတော်အတန် ပျက်စီးသွားရာ စစ်ပြီးသောအခါ ထပ်မံ ပြင်ဆင်ရလေသည်။ ထပ်မံ ပြင်ဆင်ရာတွင် မူလဂေါ့သလက်ရာကို မပျက်စေရန် အသစ်ထွင်ဘဲ ပြင်ဆင်ခဲ့သဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာသည်။ ထိုနောက် လူအများ အသုံးပြုရန် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။

ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများမှာ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာသလောက် အခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်မြဲကြပေသည်။ ထိုကြောင့် အလယ်ခေတ်တွင် အများအပြား ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသော ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများသည် ယခုထက်တိုင် မပြိုမပျက် တည်ရှိနေခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ တည်ဆောက်သည့် အလေ့အထမှာ အလယ်ခေတ်ကုန်ဆုံးသည်တွင် လုံးဝ ပျောက်ကွယ်သွားတော့၏။ နှောင်းခေတ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ မှာ ရောမမြို့ စိန်ပီတာ ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် လန်ဒန်မြို့ စိန်ပေါကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများ ဖြစ်၍ အတတ်ပညာ ပြန်လည်ဆန်းသစ်ခေတ်ဖြစ်သည့် ခေတ်ဆန်းချိန်အတွင်းကခတ်စားခဲ့သော ပုံစံများ ဖြစ်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဆောက်အအုံကြီးများ ဆောက်လုပ်သော အလေ့အထသည် ၂၀ရာစုနှစ်ဆန်းစတွင် ပြန်လည် ထွန်းကားလာပြန်သည်။ ရေဖျန်းဂိုဏ်းမှ လီဗါပူးမြို့နှင့် ဂီးလဖို့မြို့တို့၌၎င်း၊ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းမှ ဝက်စမင်စတာမြို့နှင့်လီဗါပူးမြို့တို့၌၎င်း၊ ဆောက်လုပ်ထားသော ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများမှာ ထင်ရှားသော သာဓကများဖြစ်၏။

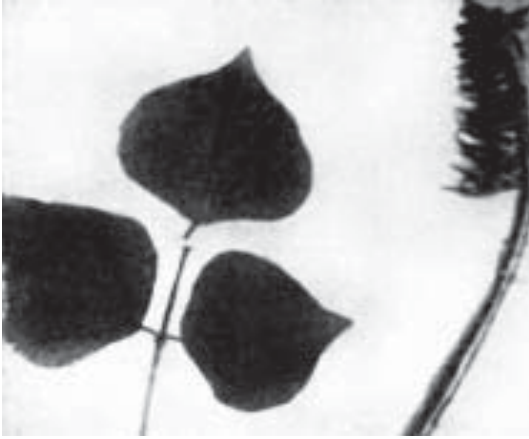
အမေရိကန်နိုင်ငံနယူးယော့မြို့ရှိ စိန်ပက်ထရစ်ကသီဒရယ်

ပြင်သစ်နိုင်ငံရိမ်းမြို့ရှိကသီဒရယ်

ကသစ်ပင်။ ။ကသစ်ပင်တွင် ပင်လယ်ကသစ်၊ ရေကသစ်၊ ကုန်းကသစ်၊ တောင်ကသစ်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိရာ၊ ယင်းတို့အနက် ပင်လယ်ကသစ်မှာ သစ်ကြီးခုနစ်ပင်တွင် ပါ

ကသပ်ရွက်နှင့်အပွားများကို အနီးကပ်ရိုက်ပြထားပုံ။

ဝင်၍ တာဝတိံသာ၏ အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်သဖြင့် ထင်ရှားသော အပင်ဖြစ်လေသည်။

နွယ်ပင်ဖြစ်သော ကသပ်မှတစ်ပါး ကျန်ကသပ်မျိုးဝင်အပင်အားလုံးလိုလိုတွင် ဆူးရှိသည်။ အမြင့်ပေ ၄ဝမှ ၆ဝ အထိ ရှိသော ပင်လတ်မျိုးဖြစ်ကြ၍ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း နှင့် အောက်ပိုင်း မိုးပါးသောသစ်တောများတွင် ပေါက်ကြသည်။ သို့သော် ရေကသပ်ပင်ကို တနင်္သာရီတိုင်း၊ သောင်ရင်းနယ်၊ အတ္တရံနယ်နှင့် ပဲခူးရိုးမတောင်တန်းပေါ်တွင်၎င်း၊ ကုန်း ကသပ်ကို တောင်ငူနယ်နှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေ တစ်လျှောက်တွင်၎င်း၊ ကသပ်နွယ်ကို ကချင်တောင်များပေါ်၌၎င်း တွေ့ရများသည်။ ကသပ်ပင်တို့သည် အခေါက်ထူပွ၍ အရောင်မှာ ဝါမွဲမွဲဖြစ်ကာပတ်ကြောင်းများ ထူ၍နွေရာသီတွင်အရွက်ကြော့သည်မတ်-ဧပြီလအတွင်း နီရဲသော အပွင့်များ ပွင့်ကြ၍၊ ဇွန် - ဇူလိုင်လများအတွင်း အစေ့ပါသော အသီးတောင့်များ သီးကြသည်။

ကသပ်သားတို့၏အရောင်မှာ ဖြူသည်။ ပွ၍ပျော့သော်လည်း တောင့်တင်းသည်။ ရေနှင့်ထိနေလျှင် တာရှည်ခံသည်။ ထိုကြောင့် ကသပ်သားကို ရေတန်လျှောက်များ၊ လှေများလုပ်ရာတွင်အသုံးပြုနိုင်သည်။ သေတ္တာရိုးရိုးနှင့် ယွန်းသေတ္တာများ၊ ကလေးကစားစရာများ ပြုလုပ်ရာ၌လည်း ကသပ် သားကို အသုံးပြုနိုင်၍ ပျဉ်လည်းခွဲနိုင်သည်။ ရေကသပ်မှာ ပေါ့ပါး၍ အတော်အသင့် တာရှည်ခံသဖြင့် အထက်ပါပစ္စည်းများအပြင် ဓါးအိမ်၊ လှံစွပ်အိမ်များလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဖန်ချက်လုပ်ငန်း၊ သားရေနယ်လုပ်ငန်း၊ ဆပ်ပြာလုပ်ငန်း စသည်တို့တွင်အသုံးပြုရသော ပါးလအက်ခေါ် ပိုတက်ဆီယမ် ကာဗွန်နိတ်ဓါတ်ဆားပြာ တစ်မျိုးကို အပင် အမျိုးမျိုးမှ ထုတ်ယူရရှိရာ ကသပ်ပင်များမှလည်း ထိုပြာကို ထုတ်ယူကြလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပင်လယ်ကသပ်ပင်၏ အခေါက်ကို အဖျားရောဂါအတွက်လည်းကောင်း၊ အရွက်ကိုကိုယ်ပေါ်တွင်ပေါက်သော အနာအတွက်လည်းကောင်း၊ ဆေးအဖြစ်သုံးနိုင်ကြောင်းသိရ သည်။

ကသည်းလူမျိုး။ ။မြန်မာမင်းများလက်ထက် ကတည်းကပင် မဏိပူရပြည်သားများ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ရောက်ရှိ နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုမဏိပူရပြည်သားများနှင့် ယင်းတို့မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသူတို့ ကိုမြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် ကသည်း ဟုခေါ်သည်။

ပြောဆိုသော မူရင်းဘာသာစကားအရ ထိုကသည်းတို့မှာ ကုကီချင်းအစုဝင် ချင်းလူမျိုးတစ်မျိုးများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကုကီချင်းအစုကို မေထေးနှင့် ချင်းရိုးရိုးဟု နှစ်စုခွဲထားရာ၊ ကသည်းတို့မှာ ပဌမအစုဖြစ်သော မေထေးတို့တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မေထေးမှာ မဏိပူရ ပြည်သားတို့ကိုခေါ်သော အမည်တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် မဏိပူရ ပြည်နှင့် ထိုမေထေးတို့ကို မြန်မာတို့က ကသည်းပြည်နှင့် ကသည်းလူမျိုးဟုပင် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

၁၉၃၁ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကသည်းလူမျိုး ၆၀၀၀၀၀ ရှိကြောင်း၊ ယင်းတို့အနက် ၄၀၀၀၀၀ မှသာ ကသည်းစကားကို ပြောဆိုနိုင်ကြောင်း သိရသည်။ ကသည်းတို့မှာ များသောအားဖြင့် ဟိန္ဒူအယူဝါဒီများ ဖြစ်ကြသည်။ ၁၅၀၀ ခန့်မျှ သော ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သူတို့နေထိုင်ရာ အချက်အခြာဒေသမှာ မန္တလေးခရိုင်ဖြစ်၍ ထိုခရိုင်တွင် ကသည်းဦးရေ ၄၅၀၀ကျော်မျှ တွေ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကသည်းလူမျိုးတို့ ရောက်ရှိလာပုံ သမိုင်း အကျဉ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ခရစ်နှစ် ၁၅၅၈ခု အလောင်းဘုရားလက်ထက်၊ ၁၅၆၄ ခုနှစ် ကုန်းဘောင်ဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားလက်ထက်၊ ၁၈၁၉ ခုနှစ် ဘကြီး တော်လက်ထက်တို့တွင် မြန်မာတို့က မဏိပူရကသည်းပြည်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ကြပြီး သည့်နောက်၊ မဏိပူရကသည်း ပြည်သူပြည်သားအများကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ ခေါ်ဆောင်လာသူတို့တွင် ပိုး ထည်ရက်လုပ်ရာ၌ ဆန်းကြယ်လှပ ခက်ခဲသော အဆင်များကို ပေါ်အောင်ရက်လုပ်တတ်သည့် ရက်ကန်းပညာသည်များ၊ အာကာသ သူတ္တရကျမ်း၊ နက္ခတ်ပညာ၊ ဗေဒပညာ၊ သဘင်ပညာတို့ တွင်ထူးချွန်ကြသော ပညာသည်များနှင့် မြင်းစီးအတတ်တွင် ကျွမ်းကျင် ကြသော မြင်းသည်တော်တို့ပါဝင်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ထက်မြက်လှသော လက်မှုပညာသူခုမပညာစသည်တို့ဖြင့် မင်းမှုထမ်းနိုင်ကြစေရန် ကုန်းဘောင်ခေတ်ဘုရင်တို့သည် ထိုမဏိပူရကသည်းလူမျိုးတို့အား နေပြည်တော် တပိုက်ဖြစ်သည့် ယခုမန္တလေးခရိုင်တွင် နေရာချ

ထား ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လောကီကျမ်း၊ နက္ခတ်နှင့် ဗေဒပညာ တို့တွင် ထူးချွန်ကြသော ကသည်းပညာသည်တို့မှာ ဘုရင် ဧကရာဇ် တို့၏ အတိုင်ပင်ခံ မင်းဆရာများအဖြစ် အမှုထမ်း ရသည့် အဆင့်သို့ပင် တက်ရောက်ခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသည်။

မဏိပူရကသည်းလူမျိုးအချို့မှာ အမျိုးမြတ်သော ဗြာဟ္မဏ အနွယ်ဝင်များဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ဟိန္ဒူဘာသာ ဝင် ဗြာဟ္မဏများ ကဲ့သို့ အခြားအမျိုးအနွယ် အခြားဇာတ် ဝင်တို့က ပေးလှူပူဇော်ကြ သည်တို့ကို ခံယူစားသောက် ကြသည်။ ဗြဟ္မဏအနွယ်ဝင်မဟုတ်သော ကသည်းလူမျိုးတို့ မှာမူ အထက်၌ဆိုခဲ့သော လက်မှုပညာ၊ သုခုမပညာလုပ်ငန်း များအပြင် လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်း စသည့်ဖြင့် အသက် မွေးဝမ်းကြောင်း ကြလေသည်။

မဏိပူရကသည်းတို့မှာ မြင်းစီးအတတ်တွင် ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင် ကြသည့်အတိုင်း ကုန်းဘောင်ခေတ်အလျင် မြန်မာနိုင်ငံ ကစဉ့်ကရဲဖြစ်နေချိန်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း သို့ဝင်ရောက်ကာ ထိပါးတိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့ ထိပါး တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ကို တုံ့ပြန်သောအားဖြင့် ကုန်း ဘောင်ခေတ်တွင် အထက်၌ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာတို့က သွားရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ မြင်းသည် ကျော်တို့သာ ကစားနိုင်သော ဂူလီကစားနည်းမှာ မဏိပူရ ကသည်းပြည်မှ စ၍ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု အချို့ပညာရှိတို့က ယူဆကြသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်မှစ၍ ဖွဲ့စည်းလာခဲ့သော ကသည်းမြင်း တပ်မှာ သီပေါမင်းလက်

ထက် ရောက်သည့်တိုင်အောင် တည်ရှိခဲ့လေသည်။ သီပေါ မင်းလက် ထက်တွင် ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာတပ်မတော် ကြီး၏ စုကြီးအမှုထမ်းတွင် ပါဝင်သောမြင်းအမှုထမ်းတို့တွင် ကသည်းမြင်း တပ်အင်အားမှာ ထမ်းကို ၆၂၂ဖြစ်၍ မြင်း တပ်၏ နောက်ထောက်အင်အားမှာ ၆၂၂၀ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ထိုမှတပါး မြန်မာဘုရင်လက်ထက်တွင် ပြန် တမ်းရိုးခံရသော ဝန်အဖြစ် ကသည်းဝန် တစ်ဦးကို ကသည်း လူမျိုးထဲမှ ခန့်ထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံမှာ အိန္ဒိယတိုင်းသားဟိန္ဒူများနှင့် ဆင် သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနေကြာပြီဖြစ်သည့် အတိုင်း ကိုယ်အထက်ပိုင်းတွင် မြန်မာများကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်၍ ကိုယ်အောက်ပိုင်းတွင် ဒိုတီကိုခါးတောင်းကျိုက်၍ ဝတ် ကြသည်။ အချို့မှာမူ မြန်မာ တို့ကဲ့သို့ပင် ဝတ်ဆင်ကြသည်။ မိမိတို့၏ မူရင်းဘာသာစကားအပြင် မြန်မာစကားကိုလည်း ပြောဆိုကြသည်။ မြန်မာတို့နှင့်အတူ ဆက်ဆံနေထိုင်ကြ သော်လည်း ရပ်ကွက်ကျေးရွာများတွင် မိမိတို့အစုနှင့် မိမိတို့ သီးခြားနေထိုင်ကြလေသည်။ **ဦးဘရင်။**

ကာကျူပွတ်ပင် ။ ။ကာကျူပွတ်ပင်သည် အရှေ့အိန္ဒိယ ကျွန်းစု၊ ပသျူးကျွန်းဆွယ်နှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက် အပူပိုင်းဒေသများ၌ ပေါက်သော သစ်ပင်တစ်မျိုးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြိတ်နယ်၌ တွေ့ရသည်။ ကလန်ပင် ဟူ၍ လည်းခေါ်ကြသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ကသည်းမြင်းတပ်မှ စစ်သည်တော်တစ်ဦး

ဤအပင်၏ အရွက်မှ ဆေးဖက်ဝင်သည့် ကာ ကျူပွတ်ဆီ သို့မဟုတ် ကာပူတီဆီကို ထုတ်ယူ ရရှိ၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပသျူးကျွန်းဆွယ်ဖက်မှ တင်သွင်း ရောင်းချလေ့ရှိ ခဲ့သည်။ ဆီအမြောက် အများကိုမူ စလီးဗီး ကျွန်းမှ ရရှိ၏။

ကာကျူပွတ်ဆီ သည် အငွေ့ပျံလွယ်သော ဆီ ဖြစ်သည်။ အနံ့မှာ တာ ရပင်ဆီနှင့် ပရတ်ရောစပ် ထားသော အနံ့ကဲ့သို့ဖြစ် ၍ အလွန်စူးရှသည်။ ဤ ဆီကို ရုမက်တစ်ဇင်ရော ဂါ(အရိုးအဆစ်ရောင် နာ) များတွင်လိမ်းရ၍

ကာကူပွတ်ရွက်နှင့် အပွင့်များ။

ကာလဝမ်းရောဂါနှင့် အခြားရောဂါများအတွက်လည်း လေးညှင်းဆီ သဘောကဲ့သို့ အသုံးပြုကြသည်။

ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ။ ။ ၁၉၃၅ ခု ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ၁၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာပြည်အက်ဥပဒေကို ဗြိတိသျှအစိုးရက အတည်ပြုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အထူးအရေးကြီးသော ဌာနများကို အိန္ဒိယနိုင်ငံဘုရင်ခံချုပ် ကိုယ်တိုင် ကြပ်မ အုပ်ချုပ်စေရန် အာဏာ အခွင့်အရေးများကို အပ်နှင်းခဲ့သော်လည်း၊ ထိုဥပဒေအပိုဒ် ၇ (၁)အရ မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံသည် မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယပြည် အုပ်ချုပ်ရေးနယ်ပယ်ထဲမှ ခွဲထုတ်လိုက်သော ၁၉၃၇ ခုဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ တာဝန်ခံ အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုနေ့၌ပင် ကာကွယ်ရေးဌာနကို အတွင်းဝန်များရုံးတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

အခြားဌာနများတွင် မြန်မာအမျိုးသားများကို ဝန်ကြီးများ ခန့်အပ်၍ကြီးကြပ်စီမံ ခန့်ခွဲစေခဲ့သော်လည်း အရေးကြီးသော ကာကွယ်ရေးဌာနတွင်မူ မြန်မာအမျိုးသားဝန်ကြီး မခန့်ဘဲ၊ ဘုရင်ခံ အတိုင်ပင်ခံအရာရှိများကို မြန်မာပြည် အက်ဥပဒေ အပိုဒ် ၇ (၂)အရ၊ ၃ ယောက်ထက် မများခန့်၍ ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ဘုရင်ခံကခန့်ထားသော ထိုအတိုင်ပင်ခံအရာရှိကြီးများ

မှာ များသောအားဖြင့် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ သစ္စာတော်ကို အထူးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သော အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့ဝင် အိုင်စီအက်(စ)အရာရှိကြီးများသာ ဖြစ်၏။

အမည်အားဖြင့် ကာကွယ်ရေးဌာနဟု ခေါ်သော်လည်း ထိုဌာနတွင် စီမံခန့်ခွဲခဲ့သော လုပ်ငန်းများမှာ တိုင်းပြည် ကာကွယ်ရေး၊ ခရစ်ယန်ဂိုဏ်းများအုပ်ချုပ်ရေး၊ ရှမ်းစော်ဘွားများနယ်ပယ်၊ ရခိုင်တောင်ရိုးဒေသ၊ ချင်းတောင်များ ဒေသ၊ ကချင်တောင်တန်းဒေသများ၊ ဆွန်မရဒေသ၊ ကြိတ်နယ်ဒေသ၊ အထက်ချင်းတွင်း မြောက်ဘက် ဟူးကောင်းတောင်ကြားဒေသ၊ သံလွင်နယ်တို့နှင့် အခြား မဖွံ့ဖြိုးသေးသောလူမျိုးများ နေထိုင်သောဒေသများ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ ဒင်္ဂါးနှင့် ငွေစက္ကူများထုတ်လုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ မြန်မာပြည်အစိုးရက အုပ်ချုပ်ခြင်း မပြုနိုင်သေးသော ဒေသများနှင့် ဆက်ဆံရေးများ ပါဝင်လေသည်။

ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာဝင် တိုင်းပြည်အသီးသီးနှင့် ဆက်ဆံရေးလွတ်လပ်သောအခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ဆက်ဆံရေးအာဏာများကိုမူ ဗြိတိသျှဘုရင့်အစိုးရက တိုက်ရိုက် စီမံခန့်ခွဲလေသည်။

အထက်ပါ ဖော်ပြခဲ့သည့် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းများကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရမည်ဟု မြန်မာပြည်အက်ဥပဒေ အပိုဒ် ၇(၁)အရ ပြဋ္ဌာန်းထားခဲ့သော်လည်း၊ အရေးကြီးသော ကိစ္စဟူသရွေ့တွင်မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက ဗြိတိသျှဘုရင့်အစိုးရထံသို့ မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်ထံမှတစ်ဆင့် အမိန့်တောင်းယူပြီးမှသာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရလေသည်။

မြန်မာပြည်တွင်းရေးနှင့်သာ လုံးဝ သက်ဆိုင်သော ကိစ္စအဝဝတို့တွင် ဘုရင်ခံနှင့် သူ၏ အတိုင်ပင်ခံအရာရှိများ၏ ထောက်ခံချက်များကို ဘုရင့်အစိုးရက များသောအားဖြင့် လိုက်လျောခဲ့သည်။ အင်ပိုင်ယာနိုင်ငံများနှင့် အိမ်နီးချင်းတိုင်းပြည်များသို့ ဂယက်ရိုက်စေမည့် ကိစ္စများတွင်မူ ဘုရင့်အစိုးရသဘော အတိုင်း စီမံခန့်ခွဲခဲ့သည်။

ကာကွယ်ရေးဌာနဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် အဆိုများကို ဘုရင်ခံထံ ကြိုတင်အမိန့်မခံဘဲ လွှတ်တော် ၂ရပ်လုံးတွင် ဆွေးနွေးပြုလုပ်နိုင်ခွင့်မရှိချေ။

မြန်မာပြည်ကာကွယ်ရေးဌာနကို ၁၉၃၇ ခု ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သောအချိန်၌ မြန်မာပြည် ကြည်းတပ်မတော်တွင် ခြေလျင်တပ်ရင်း ၄ ခု၊ အရံတပ် ၂ခု၊ နယ်စောင့်အရံတပ် ၂ခု၊ အရာရှိ အရံတပ်ဖွဲ့ ၁ ခု၊ နယ်ခြားတပ်အနည်း ငယ်နှင့် မြို့စောင့်တပ်တို့ရှိခဲ့သည်။

အထက်ပါ တပ်များအနက် ခြေလျင်တပ်ရင်းများ၊ အရံတပ်များနှင့် အရာရှိအရံတပ်ဖွဲ့များတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်း

သော အရာရှိ၊ အရာခံ၊ တပ်သားများမှာ အရေးရှိက မြန်မာပြည် နယ်နမိတ်ကို ကျော်လွန်၍ တိုင်းတစ်ပါးသို့ သွားရောက်အမှုထမ်း တိုက်ခိုက်ရန် တာဝန်ယူ လက်မှတ်ရေးထိုးကြရသည်။ နယ်စောင့် အရံတပ်၊ နယ်ခြားတပ်များနှင့် မြို့စောင့်တပ်များကိုမူ နယ်စပ်ကိုကျော်လွန်၍ တိုက်ခိုက်ရန် အမိန့်ပေးနိုင်ခွင့် မရှိချေ။

ခြေလျင်တပ်ရင်းများတွင် တောင်တန်းဒေသသားများကို အရာခံဗိုလ်များနှင့် စစ်သားများအဖြစ် ခန့်အပ်၍ မြန်မာလူမျိုး တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှ ခန့်အပ်ခြင်းမပြုခဲ့ချေ။ သူတို့အကြောင်းပြချက်မှာ မြန်မာလူမျိုးများသည် ပျင်းရိခြင်း၊ စိတ်မြန်ခြင်းတို့ကြောင့် စစ်သားမပီသနိုင်ဟု ဆိုထားလေသည်။ နိုင်ငံရေး အခြေအနေအရ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ခြေလျင်တပ်ရင်းများတွင် မြန်မာလူမျိုးများကိုလည်း ဝင်ခွင့်ပေးမည်ဟု ဆုံးဖြတ် ခဲ့၏။ သို့သော် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင်မှ မြန်မာလူမျိုးများထဲမှ ဆာမောင်ကြီးကို အတိုင်ပင်ခံအရာရှိကြီးအဖြစ် ခန့်ထားပြီးလျှင်၊ မြန်မာစစ်သားများသာ ပါဝင်သောမြန်မာတပ်စိပ် တစ်ခုလောက်ကို ပြန်လည် ဖွင့်လှစ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့၍ ထိုသူများကို အခြား တပ်ရင်းများတွင်လည်း အနည်းငယ်စီခွဲ၍ သွတ်သွင်း စမ်းသပ်ထားရန် မူအားဖြင့် သဘောတူသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်း၌ပင် အရှေ့ဖျားမှဂျပန်ရန်သည် နီးသည်ထက်နီးလာသဖြင့် ကြည်းတပ်မတော်ကို အပြင်းတိုးချဲ့ရန် ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် စစ်ရဲတပ်များ၊ နယ်ခြားတပ်များကို တပ်မတော်ခြေလျင်တပ်ရင်းများဖွဲ့၍ ရရှိနိုင်သမျှသော အရာရှိအရံတပ်ဖွဲ့ဝင်များကို ခေါ်ယူပြီးလျှင် ထိုတပ်များတွင် အရာရှိများ ခန့်ထားကာ တနင်္သာရီတိုင်းမှ ဂျပန်ရန်ကို ခုခံစေခဲ့သည်။ မြန်မာလူမျိုးတစ်ဦးကို ဘုရင်ခံ၏ အတိုင်ပင်ခံအရာရှိကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်သည့်နှစ်၌ပင် မြန်မာပြည် အပျော်တမ်းရေတပ်အဖွဲ့နှင့်အပျော်တမ်းလေတပ်အဖွဲ့တို့ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့သော် လေတပ်အဖွဲ့တွင် လေယာဉ်ပျံဟူ၍ ကိုယ်ပိုင်မရှိသေးဘဲ ရေတပ်အဖွဲ့တွင်သာ ကမ်းစောင့်သင်္ဘောငယ်ကလေး အနည်းငယ် လောက်နှင့် စတင်တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

ဂျပန်တပ်မတော်နှင့် ပူးတွဲ၍ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်သည် ယိုးဒယားနိုင်ငံကို ဖြတ်ကာ တနင်္သာရီမှဒလကြမ်းဝင်လာသောကြောင့် ရန်ကုန်နေပြည်တော်ရှိ ကာကွယ်ရေးဌာနနှင့်တကွ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ အသီးအသီးတို့ကို ၁၉၄၂ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် မေမြို့မှတစ်ဆင့် အိန္ဒိယသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားလေသည်။ ထိုဌာနအောက်ရှိ တပ်ဖွဲ့အသီးအသီးတို့လည်း ဖရိုဖရဲပြိုကျပြီးသော် အချို့တပ်သားများ တပ်ဗိုလ် များမှာ အိန္ဒိယသို့ပါသွားကြ၍ အချို့မှာ မိမိတို့နေရပ်များသို့ ပြန်သွားနေထိုင်ကြသည်။

၁၉၄၂ ခု ဇွန်လအလယ်လောက်တွင် ကာကွယ်ရေးဌာနကို အိန္ဒိယပြည် ဆင်းမလားမြို့တွင် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရုံးထိုင်လေသည်။ ပြိုကွဲပျက်စီးလာသော ကြည်းတပ်ဖွဲ့အသီးအသီးကိုလည်း ပြန်လည်စုဆောင်းပြီးသော် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ဝင်တိုက်ခိုက်ရန် ကြိုးစားကြပြန်သည်။ ရေတပ်နှင့် လေတပ်အဖွဲ့ဝင် အရာရှိ အရာခံများကိုမူ၊ အိန္ဒိယရေတပ်နှင့် ဗြိတိသျှ ဘုရင့်လေတပ်မတော်တို့တွင် အသီးအသီး ထည့်သွင်း ပေးခဲ့လေသည်။

၁၉၄၅ ခု မတ်လတွင် ရန်ကုန်နေပြည်တော်ကို ဗြိတိသျှတပ်များ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးက အုပ်ချုပ်နေခဲ့သောကြောင့် ကာကွယ်ရေးဌာနကို ၁၉၄၅ ခု နိုဝင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် မှသာ ဆင်းမလားမြို့မှ ရန်ကုန်နေပြည်တော်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့လေသည်။

မြန်မာပြည်ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ၁၉၄၆ ခု စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံရေး အခြေအနေမှာ အထူး လှုပ်ရှားလျက်ရှိသောကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား ပထမအကြိမ် မြန်မာလူမျိုး ဘုရင်ခံ၊ အတိုင်ပင်ခံအရာရှိကြီးအဖြစ် ကာကွယ်ရေးဌာနတွင် ခန့်အပ်ခဲ့လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကာကွယ်ရေး အတိုင်ပင်ခံအရာရှိကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ် နိုင်ငံခြားရေးဌာနကို ခွဲထုတ်ရန် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဒဂုံနှင့်ငွေစက္ကူများ ထုတ်လုပ်ရေးကိုမူ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်တော်ဝန်ကြီးဌာနသို့ ပြောင်းပြီးသားဖြစ်၍ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်တန်းဒေသများ၊ မဖွံ့ဖြိုးသေးသောနယ်ပယ်များ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများကိုမူ တောင်တန်း ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနသို့ လွှဲအပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။

ကာကွယ်ရေးဌာနသည် ထိုအချိန်မှစ၍ တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေးကိစ္စများကို လုံးလုံးလျားလျား တာဝန်ယူပြီးလျှင် အနည်းငယ်ရှိသော ခရစ်ယန်ဂိုဏ်း အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ခု ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခြင်းခံရ၍ ဗိုလ်မှူးချုပ်လက်ျာကို အတိုင်ပင်ခံ အရာရှိကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်လေသည်။

၁၉၄၇ ခု ဒဇင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည် အပျော်တမ်းလေတပ်နှင့် အပျော်တမ်းရေတပ် အဖွဲ့အစည်းများကို မြန်မာလေတပ်မတော်နှင့် မြန်မာရေတပ်မတော်အဖြစ်သို့ ပြောင်းပြီးလျှင် ကိုယ်ပိုင် စစ်လေယာဉ်ပျံများနှင့် သင်္ဘောများကိုဝယ်ယူကာ စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ရေတပ်မတော်တွင် ပထမဆုံး အလံတင်သင်္ဘောမှာ ယူဗီအက် (စ) မေယု သင်္ဘော ဖြစ်သည်။

၁၉၄၈ ခု ဇန္နဝါရီ ၄ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် နိုင်ငံတော်အလံကိုလွှင့်တင်ပြီးနောက် လွတ်လပ်ရေး ကျေညာသည့်နေ့မှစ၍ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မြန်မာပြည်အက်ဥပဒေသည် သက်

တမ်းကုန်ဆုံးခဲ့ပြီးလျှင် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းကျေညာခဲ့လေသည်။

ထိုနေ့မှစ၍ ကာကွယ်ရေးဌာနတွင် နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေးကိစ္စ တစ်ခုတည်းကိုသာ စီမံ ခန့်ခွဲခဲ့လေသည်။ မြန်မာကြည်းတပ်မတော်၊မြန်မာ ရေတပ်မတော်၊ မြန်မာ လေတပ်မတော်များသည် ပွင့်သစ်စပန်းများကဲ့သို့ ငွားငွားစွင့်စွင့် ကိုယ့်အလံ ကိုယ့်တံဆိပ်များဖြင့် တလူလူ ပေါ်ထွက်လာ တော့သည်။ မြန်မာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော် အသီး သီးတို့ကိုလည်း မြန်မာ့သားကောင်း ရတနာများ ဦးစီးပြီးလျှင် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး၊ တိုးတက်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သာယာ ရေး ပန်းတိုင်များသို့ရောက်အောင် မြန်မာ့အလိုအတိုင်း ပြု ပြင်ချဲ့ထွင်ကြနိုင်ပေတော့သည်။ မြန်မာ့သားကောင်းရတ နာများ သည်လည်း ရှေးရှေးကကဲ့သို့ ဗြိတိသျှဘုရင့်အစိုး ရ၏ အကျိုးကိုသာရှေးရှု၍ ကာကွယ်ခြင်းကိစ္စများမှ ကျွတ်လွတ်ပြီးဖြစ်ရကား ဇာတိသွေး ဇာတိမာန် တက်လျှမ်း ကာ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာများကို စောင့်ရှောက် ရန် တည်းဟူသော မွန်မြတ်သော ဝတ္တရားများကို ထမ်းဆောင် ကြရတော့ သည် ။ (မြန် မာ့ တပ် မ တော် - ၅။)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အရ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအတွက် လိုအပ် သော ဥပဒေများကို ပါလီမန်လွှတ်တော် ၂ရပ်တွင် အများ ဆန္ဒအရရေးခဲ့လျက် စီမံခန့်ခွဲသည်။ အရေးကြီးသော ကိစ္စအရပ်ရပ်များကို တစ်ဦးတည်းသောဘုရင်ခံ အမိန့်အစား အစိုးရဝန်ကြီးအဖွဲ့သို့ တင်၍ အမိန့်များကို နာခံကြသည်။

ကာကွယ်ရေးဌာနအတွက် စီမံခန့်ခွဲရန် ကာကွယ်ရေး အတိုင်ပင်ခံ အရာရှိအစား ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဟူ၍ ပထမ အကြိမ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ယင်းဌာနအောက်တွင် ကြည်း တပ်မတော်ဌာနချုပ်ရုံး၊ ရေတပ်မတော်ဌာနချုပ်ရုံး၊ လေတပ် မတော်ရုံးများ ထားရှိလေသည်။

၁၉၄၈ခု ဧပြီလ ၈ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်စစ်ရုံး ကာကွယ်ရေးဌာန အောက်တွင်ရှိသော ဌာနအသီးအသီးတို့ ကို နေသားတကျ အကောင်အထည်ဖော်ပြီးလျှင် စစ်ရုံး အမြဲတမ်း အတွင်းဝန်ဌာနဟူ၍ အမည်ပြောင်း ခဲ့လေသည်။

ကာကွယ်ရေး ။ ။သဘာဝသည် တောနေ တိရစ္ဆာန် များအား အသက်ဘေးအန္တရာယ်မှကာကွယ်နိုင်စေရန် ယင်းတို့၏ အသွေးအရောင်နှင့် တော၏သဘာဝအရောင်များ ကို ဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်လောက်အောင် ဖန်တီး ပေးထား သည်။ ယင်းသို့ ရန်သူဘေးအန္တရာယ်မှ ကင်းလွတ်စေရန် သဘာဝက ဖန်တီး ပေးထားသော အရောင်များကို ကာကွယ်ရောင်ဟူ၍ သိရာသည်။

အစာရှာထွက်ကြသည့် ငှက်များအနက် အချို့သည် အ

စာဖြစ်သည့် ပေါက်ဖတ်များကို မမြင်နိုင်လောက်အောင် မျက်စိမှောက်ကြရခြင်းမှာ၊ သဘာဝက ထိုပေါက်ဖတ်များကို သူတို့ရှိရာ သစ်ကိုင်းများ၏ အရောင်နှင့်တူအောင် ဖန်တီး ထားသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ငါးများတွင် အကြေး များ ပြာလဲ့လဲ့ ရှိနေသည်မှာလည်း ထိုနည်းတူပင်ဖြစ်သည်။

တစ်ခါတစ်ရံ၌မူ သဘာဝကဖန်တီးပေးသည့် အရောင်များ ကြောင်ပင်တိရစ္ဆာန် များသည် သားကောင်များကို ဖမ်းယူစားသောက်နိုင်ကြသည်။ ကျား၏ အရောင်စင်းများ သည် တောနက်ကြီးထဲတွင် တော၏သဘာဝအရောင်နှင့် ဆင်တူနေသဖြင့် အချို့သားကောင်များသည် ကျားကို လုံး လုံးမမြင်ရသောကြောင့် ကျား၏ ဖမ်းဆီးစားသောက်ခြင်း ခံကြသည်။ မြစ်တွင်းရှိ မိကျောင်းတို့၏ အရောင်သည် လည်း ရေတွင် မျောနေသောသစ်တုံးကဲ့သို့ ထင်ယောင် ထင်မှားဖြစ်စေသောကြောင့် သားကောင်များမကြာ ခဏ မိကျောင်းစာ ဖြစ်ကြရသည်။

ဘေးအန္တရာယ် အစဉ်ဝန်းရံလျက်ရှိသည့် သတ္တဝါများကို သဘာဝသည် ယင်းတို့နေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် တူညီ နိုင်သမျှ တူညီအောင် ဖန်တီးပေးသည်။ အထူးသဖြင့် မိမိ ကိုယ်ကို မိမိ မကာကွယ်နိုင်သည့် သတ္တဝါမျိုးကို သဘာဝ သည် အရောင်များဖြင့် ပို၍ ကာကွယ်ပေးတတ်ပေသည်။ ထိုကြောင့် ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်း တိရစ္ဆာန်လောကအတွင်း၌ နေကြရသော အားနွဲ့သတ္တဝါများသည် တာရှည် အသက် ရှင်နေနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပင်လယ်၌ ကူးသွားနေသော ရေသတ္တဝါကလေးများ သည် ထုတ်ချင်းပေါက်မြင်နိုင်သော ကိုယ်များ ရှိတတ် ကြ၍ ထိုသတ္တဝါ ကလေးများကိုရေထဲတွင် ကောင်းကောင်း မမြင်နိုင်ချေ။ ကြီးပြားပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ငရွှင်ငယ်များသည် ဖန်ကဲ့သို့ ကြည်လင်သည့် အရောင်များ ရှိကြသည်။ ငါးများ သည် ရန်သူနှင့်ဆိုင်မိလျှင် ထွက်ပြေးရုံမှလွဲ၍ အခြား ခုခံ ကာကွယ်စရာမရှိပေ။ ထိုကြောင့် ကျောပေါ်တွင် ပြာ လဲ့လဲ့ အရောင်ကလေး ကိုသာလျှင် အားကိုးအားထားပြု ကြရ၏။ ထိုအရောင်ကြောင့် ရေနက်သို့ရောက်သွားသော အခါ ယင်းတို့ကို မမြင်နိုင်လောက်အောင် ဖြစ်သွားသည်။ သဲကန္တာရရှိ သတ္တဝါများကို ကြည့်ပြန်လျှင်လည်း ယင်း တို့၏ အရောင်များကို မြေကြီးအရောင် သို့မဟုတ် သဲအရောင် နှင့်ဆင်တူရိုးမှားတွေ့ရသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ရန်သူများ ၏ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးသည့်အနေဖြင့် သဘာဝကဖန် တီးပေးထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သစ်ရွက်များကို စားသောက် ၍ နေထိုင်ကြသည့် ပိုးကောင်ကလေးများမှာလည်း သဘာဝ အလျောက်ပင် သူတို့နေထိုင်ရာဒေသရှိ အရောင်များနှင့် တူစေ ရန်အစိမ်းရောင် သော်လည်းကောင်း၊ အစိမ်းပြောက် ကလေးများသော်လည်းကောင်း ရှိတတ်ကြသည်။ ကွင်းပြင်

သဘာဝကာကွယ်ရေး၏ ထူးဆန်းသော သာဓကများ

- (၁) သစ်ကိုင်းနှင့် သစ်ခြောက်ပိုး (၂) သစ်ရွက်ခြောက်နှင့် မြေဝပ်ငှက် (၃) မိကျောင်းကို သစ်တုံးထင်မိသော တောဝက်
- (၄) သစ်ရွက်နှင့် လိပ်ပြာ (၅) ထိတ်လန့်စဉ် မည်းနက်သွားသော နက်ဆောင်ါး

တွင် နေထိုင်ကြသည့်သတ္တဝါများ၏ အရောင်မှာမူ သဘာဝ အလျောက် အညို ရင့်ရောင် ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသတ္တဝါမျိုးရှိမှန်း ကိုယင်းတို့နေထိုင်ရာနေရာမှ ထွက်ခွာသောအခါကျမှ တွေ့မြင်သိရှိနိုင်လေသည်။

အချို့ သတ္တဝါမျိုးသည် ဝပ်၍နေတတ်ကြသည်။ ထို သတ္တဝါမျိုးသည်ဝပ်၍နေသည့်အခါ သေနေသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရသဖြင့် တွေ့သည့်အခါကောက်၍ပင် ယူမိတတ်သည်။ သတ္တဝါများသည် နီးနေသည့်အခါများတွင် တိမ်းရှောင်နိုင်ကြသဖြင့် သတ္တဝါများသည် ဘေးအန္တရာယ် မများလှသော်လည်း အနားယူနေသည့်အခါ၌ဖြစ်စေ၊ အိပ်နေသည့်အခါ၌ဖြစ်စေ၊ ပို၍ ဘေးအန္တရာယ်များသည်။ ထိုကြောင့် သဘာဝအရောင်များသည် သတ္တဝါများကို ထိုအခါများ၌ ပို၍ ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန် အရေးကြီးပေသည်။

သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်သည့် ကာကွယ်ရောင်၏ သတ္တိသည် အထူးသဖြင့် ငှက်များတွင် ပိုမိုထင်ရှား ပေါ်လွင်သည်။ ဥများကို ဝပ်၍နေစဉ် ရန်သူမမြင်နိုင်ရန်မှာ အရေးကြီးသဖြင့် ငှက်မများတွင်ငှက်ဖိုကဲ့သို့ပြောင်လက်သော အရောင်များမရှိဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်မှ အရောင်များသာရှိကြသည်။ ငှက်ဖိုများသည် ရန်သူနှင့်တွေ့ကြုံသည့်အခါ ခုခံနိုင်ကြပြီးလျှင် ပျံပြေးလိုက ပျံပြေးနိုင်ကြသောကြောင့် မိမိကိုယ်ရေးအတွက် ကောင်းစွာကာကွယ်နိုင်ကြသည်။ ငှက်မများမှာ ဥများကို ဝပ်ပေးရသည့်တာဝန်ရှိသဖြင့် အဖိုများကဲ့သို့ တောက်ပသည့် အရောင်များသာ ရှိခဲ့လျှင် အချို့တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရန်မှုခြင်းကို မုချခံကြရပေမည်။ အချို့ငှက်ဖိုများ၌လည်းငှက်မများကဲ့သို့ပင် သဘာဝအရောင်များ ရှိတတ်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုငှက်ဖိုများသည် ငှက်မများကဲ့သို့ပင် ဥများကို ဝပ်ပေးတတ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ အချို့ရန်သူများသည် ထိုငှက်မျိုးကို ရှာဖွေ၍ စားသောက်နိုင်ကြခြင်းမှာ အနံ့ခံနိုင်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ခါတို့၏အရောင်များမှာ သူတို့ ကျက်စားရာကွင်းများမှ မြက်ခြောက်များ၏ အရောင်ကဲ့သို့ရှိကြသည်။ စနိုက်ကြီးတို့၏ အရောင်များမှာ ဘာဝအလျောက်ပင် တောမှ သစ်ရွက်ခြောက်များ၏ အရောင်ကဲ့သို့ရှိကြသည်။ အချို့သော တိရစ္ဆာန်များသည် မိမိတို့၏အရောင်များကို သဘာဝအလျောက် ရာသီကိုလိုက်၍ ပြောင်းလဲတတ်ကြရာ၊ နှင်းကျသောဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသည့် တိရစ္ဆာန်တို့၏ အရောင်သည် ဆောင်းဥတု၌ အဖြူရောင်သို့ ပြောင်းလဲသွားတတ်လေသည်။

ကာချင်း ။ ။ကာချင်းသည် ရှေးကျသော မြန်မာကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုကဗျာမှာ သီချင်းသဘော

လည်း သက်ဝင်၍၊ ပင်းယခေတ်တွင် ဒိုင်းများကာများကို ကိုင်ဆောင်ကာ စစ်ဟန်ခင်းကျင်း ကခုန်ယင်း သီဆိုလေ့ရှိသဖြင့် ကာသီချင်း ကာချင်းဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဂန္ထဝင်တွင် ကာချင်းအနည်းငယ်မျှသာ တွေ့ရသည်။ ပြည်မင်းမျက်နှာရှည် လက်ထက် ရေးသားခဲ့သော ‘အံ့ကာမည်း ကြည်းကာရိုကကြီး၊ ပျဉ်ထောင်မိုး’ အစချီကာချင်းတစ်ပုံ၊ သက္ကရာဇ် ၆၇၄ ခုနှစ် ပင်းယ တစ်စီးရှင် သီဟသူမင်းလက်ထက် ရေးသားခဲ့သော ‘ခါးပတ်တော်မှာ ရွှေခြည်စုံ၊ မှိုင်းလုံး ရွှေဝတ်လုံ၊ မလုံသာချမ်းအေး’ အစချီကာချင်းတစ်ပုဒ် အပြင် သက္ကရာဇ် ၇၀၄ ခုနှစ် မြင်စိုင်းငါးစီးရှင်ကျော်စွာမင်းကိုယ်တိုင် သီဆိုကခုန်ခဲ့သော ‘တမောင်းတမောင်း၊ တို့တမောင်းသည်၊ တမောင်း ဘကောင်း သားလော၊ ဘကောင်း ဘကောင်း’ အစချီ ကာချင်းနှင့် ‘တာဝတိံသာ နတ်ရွာလော၊ နတ်ရွာလော၊ ဟုတ်တည်းသျှင်ချင်း သျှင်ချင်း’ အစချီသော ကာချင်းတို့ကိုသာလျှင် ယခုအခါ တွေ့ရတော့သည်။

ပင်းယခေတ်လွန်ပြီးနောက် အင်းဝခေတ် ကုန်းဘောင်ခေတ်များတွင်ကာချင်းများစပ်ဆိုသည်ကို မတွေ့ရချေ။ ကာချင်းတွင် အဲအဏ်တို့တွင်ကဲ့သို့ ရာသီပန်းမာလ မြို့ပြအခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစပ်ဆိုလေ့ရှိသည်။ ကာကို ကိုင်၍ကရသော သီချင်းဖြစ်သော်လည်း ရဲတင်းရဲချင်း အဖွဲ့အနွဲ့များလောက် စစ်စိတ် စစ်သွေးဇာတိမန်ကို နှိုးဆော်သော သီချင်းမျိုးကား မဟုတ်ချေ။

ကာချင်း၏ ကာရန် စနစ်မှာ လေးလုံးစပ် မဟုတ်သော်လည်း လေးလုံးစပ်မှ ဆက်ပွားသော စနစ်ပင် ဖြစ်သည်။ လူးတားများတွင် ရတုညှပ်သကဲ့သို့ ကာချင်းတွင်လည်း သံပေါက်ညှပ်၍ စပ်ဆိုလေ့ရှိသည်။

ကာဆာဗျန်ကာအယ် (ခရစ် ၁၇၅၅-၁၇၉၈) ။ ။လူဝီဒါကာဆာဗျန်ကာသည် ကော်စီကားကျွန်းသား ဆွေကြီးမျိုးကြီးမှ ဆင်းသက်သူဖြစ်သည်။ ၁၇၅၅ ခုနှစ်တွင် ကော်စီကားကျွန်း၌ ဖွားမြင်၍ ငယ်စဉ်ကပင် ပြင်သစ်ရေတပ်တွင် ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၇၉၈ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှ ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ် နယ်လဆင်၏ သင်္ဘောတပ်နှင့် ပြင်သစ် ရေတပ်တို့ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသောခင်းမြစ်တိုက်ပွဲ၌

ဂျာကိုးမိုး၏ ဖခင် လူဝီ ဒါ ကာဆာဗျန်ကာ

ပြင်သစ်ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်၏ သင်္ဘောဖြစ်သည့် လာအိုရီယင့် သင်္ဘောကို ကပ္ပိတန်အဖြစ် ဦးစီးအုပ်ချုပ်ခဲ့ရသည်။

ကာဆာဗျန်ကာသည် အထက်ပါ တိုက်ပွဲ၌ သူ၏ ၁၀နှစ်အရွယ် သားကလေး ဂျာကိုမိုးကို သူနှင့်အတူ သင်္ဘောပေါ်သို့ခေါ်လာခဲ့သည်။ တိုက်ပွဲတွင် နယ်လဆင်၏ သင်္ဘောတပ်ကအရေးသာ၍ ပြင်သစ် သင်္ဘောများမှာ အဆက်အပြတ် ပစ်ခတ်ခြင်းခံရရာ၊ ပြင်သစ်သင်္ဘော တပ်ကိုအုပ်ချုပ်သူ ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ဗရူးဝီးမှာ ကျည်သင့်ကျဆုံး၍ ကာဆာဗျန်ကာမှာလည်း ဒဏ်ရာရ သွားလေသည်။ သို့ရာတွင် ကာဆာဗျန်ကာသည်ပြင်သစ်သင်္ဘောတပ်ကို ကွပ်ကဲကာ ဆက်လက်၍ တိုက်မြဲတိုက်နေ၏။ စိုးရိမ်စရာ ဖြစ်လာသောအချိန်တွင် သူ၏ သားကလေးဂျာကိုမိုးအား ကုန်းပတ် တနေရာသို့ပို့ပြီးလျှင် ‘ငါ့သား သည်နေရာက ဘယ်မှ မသွားနှင့်’ ဟု မှာထားခဲ့လေသည်။ လာအိုရီယင့် သင်္ဘောကြီးမှာ နယ်လဆင်၏ရေတပ်က ဝဲယာညှပ်၍ ပစ်ခတ်ခြင်းကြောင့် နောက်ဆုံးတွင်မီးစွဲလောင်လေတော့သည်။ သို့သော် ကာဆာဗျန်ကာသည်ထိုအချိန်ထိ အလျှော့မပေးသေးဘဲ ဆက်လက်၍ တိုက်ခိုက်ယင်းကျဆုံးသွားလေသည်။

သူ၏သားကလေး ဂျာကိုမိုးကား ဖခင်၏မှာထားချက်ကို မပျက်မကွက်လိုက်နာပေသည်။ သင်္ဘောကုန်းပတ်တစ်ခုလုံး သို့မီးတဖြည့်ဖြည်း ကူးစက်တောက်လောင်လာ သော်လည်း သူ၏ခင်ထံမှ အခွင့်မရသဖြင့် ထားခဲ့သောနေရာမှ

စိန်လောရင့်မြစ်ကို စတင်တွေ့ရှိသူ ဇက် ကာတီယေး

ခြေတစ်လှမ်းမျှ မရွှေ့ဘဲ၊ နောက်ဆုံး၌သင်္ဘောပေါ်ရှိ ယမ်းတိုက်ပေါက်ကဲ့ရာတွင်အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့၏။ ထိုကြောင့်မှတ် သားဖွယ်အဖြစ် အပျက်ကား ၁၇၉၈ ခု ဩဂုတ်လ ၁ ရက် နေ့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

ကာဆာဗျန်ကာ သားအဖ၏ အဖြစ်အပျက်ကို ကဗျာလင်္ကာ အများအပြားဖွဲ့နွဲ့ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် မစ္စက်ဟယ်မန်း၏ ‘ကာဆာဗျန်ကာ’ ကဗျာကို လူသိများကြပေသည်။

ကာတီယေးဂျေ(ခရစ်၁၄၉၁-၁၅၅၇) ။ ။မြောက်အမေရိကတိုက်၌ ပြင်သစ် ကိုလိုနီနယ်သစ်များ စတင်ထူထောင်နိုင်ရန် အခြေချပေးခဲ့သူကား ဇက် ကာတီယေး ဖြစ်သည်။ ကာတီယေးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ သင်္ဘောသားကောင်းတို့ ထွက်ပေါ်ရာ ဗရစ်တနီနယ် စန်မာလိုမြို့သား တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်းမှတစ်ပါး သူ၏ငယ်ရွယ်စဉ်က အဖြစ်အပျက်များကို မသိရပေ။

သူ၏အကြောင်းကို စတင်သိရှိရ သည်မှာ ၁၅၃၄ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်ဘုရင် ပထမဗရန်စစ်က သူ့အား ရေသစ်၊ မြေသစ်ရှာဖွေရန်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံဘက်သို့ လမ်းပေါက်ရှာရန် စေလွှတ်သည့်အခါမှ ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ကာတီယေးသည် စန်မာလိုမြို့မှ သင်္ဘောငယ် ၂စင်းဖြင့် ဧပြီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် စတင်ခရီး ထွက်ခဲ့ရာ နျူးဖောင်းလန်းဒေသသို့ မေလ ၁၀ရက်နေ့တွင် ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ကာတီယေးသည် လားဗရာဒေါ တောင်ဘက်ကမ်းရိုးတန်းကိုဆန် တက်သွားပြီး နောက် ဗဲလအိုင်း ရေလက်ကြားမှ စိန်လောရင့် ပင်လယ် ကွေ့ထဲသို့ ရောက်သွားလေသည်။ ထို့နောက် ဂက်စပေး ကျွန်းဆွယ်ကို ပြင်သစ်ပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူခဲ့၏။ ယင်းသို့ဖြင့် မြောက်အမေရိကတိုက်၌ ပြင်သစ်ကိုလိုနီကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

၁၅၃၆ ခုနှစ်တွင် နယ်သစ်တည်ထောင်ရန် သင်္ဘော ၃ စင်းဖြင့် အမေရိကတိုက်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့ပြန်သည်။ စိန်လောရင့် ပင်လယ်ကွေ့ထဲသို့ရောက်ပြီးနောက် အနောက်ဘက်သို့ ဆန်တက်ကြည့်ရာ ထိုရေပြင်ကြီးမှာ မြစ်ကြီးတစ်မြစ်ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ သိရသောနေ့(ဩဂုတ်လ ၁၀ ရက် နေ့)မှာ စိန်လောရင့်သူတော်စင်၏ ပွဲတော်နေ့ဖြစ်နေသဖြင့် ကာတီယေးသည် ထိုမြစ်ကို စိန်လောရင့်မြစ်ဟု အမည်ပေးခဲ့လေသည်။

မြစ်ကြောင်းအတိုင်း ဆန်တက်ခဲ့ရာ၌ ယခု မွန်းထရီးအောမြို့ တည်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားလူရိုင်းတို့၏ ဟိုချီလာဂါရွာကလေးကို တွေ့ရသည်။ ထိုရွာကလေးအနီးရှိ မိုးမိုးမားမား တည်နေသော တောင်ကြီးတစ်ကောင်ကို ကာတီယေးသည် မွန်းထရီးအောဟု အမည်ပေးခဲ့၏။ နောင်တွင် ရွာကလေး

တိုးတက် စည်ပင်လာ၍ မြို့ဖြစ်လာသောအခါ တောင်၏ အမည်ကို စွဲ၍ မွန်းထရီးအောမြို့ဟု ခေါ်ကြလေသည်။

၁၅၄၁ ခုနှစ်တွင်တတိယအကြိမ် အမေရိကတိုက်ဖက်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့ရပြန်၏။ ထိုအကြိမ်တွင် ကျောက်မျက်ရတနာများ ပေါများသည်ဟုဆိုသော ဆက်ဂနေးနယ်ကို ပြင်သစ်ဘုရင်အတွက် ရှာဖွေပေးရန်ဖြစ်သည့် ဆီညာဒါရိုဗါဗားတို့ အဖွဲ့အတွက် ယာယီကာတီရေးက ရှေ့တော်ပြေး လမ်းထွင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ကာတီ

ယေးသည် လာရှင်းရေမော်များကို စူးစမ်းရှာဖွေခဲ့ပြီးနောက် ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ခဲ့သည်။

ရိုဗါဗားသည် ကာတီယေး ပြန် သွား ပြီး မှ ရောက်လာ၍ တာဝန်ယူခဲ့သည့် အတိုင်း အဖိုးတန် ရတနာများထွက်သည့် ဒေသကို စူးစမ်း ရှာဖွေသော်လည်း မတွေ့ရချေ။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ် ဘုရင်သည် ရိုဗါဗားအား ပြန်ခေါ်ရန် ကာတီယေးကို ၁၅၄၃ ခုနှစ်တွင် စေလွှတ်လိုက်ပြန်သည်။ ထိုနောက်တွင် ကား ခရီးမထွက်တော့ဘဲ စန်မာလိုမြို့ရှိ ဘုရင်က ပေးသနားထားသော ခြံများ နှင့် အိမ်ကြီးတွင် အေးချမ်းစွာနေယင်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော သူ၏ ခရီး သွားမှတ်တမ်းများကို ရေး သားခဲ့သည်။

ကာတီယေး သည် ၁၅၅၅ ခုစက်တင်ဘာ လ၁ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန် လေသည်။

ကာတွန်းရုပ်ပြောင်။ ။(ရုပ်ပြောင်ကာတွန်း ရှု။)

ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်။ ။ ဗရင်ဂျီရဟန်းမင်း၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် ဟုခေါ်သည်။ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းတွင် ပုပ်ရဟန်းမင်းမှအပ၊ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်တို့သည် တန်ခိုးအာဏာအရှိဆုံး ဘုန်းကြီးများ ဖြစ်လေသည်။

ကာဒင်နယ်ဆိုသော စကားမှာ ပတ္တာဟု အနက်ထင်သော လက်တင်ဘာသာစကား ကာဒိုမှ ဆင်းသက်လာ၍၊ ကြီးမြတ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ရှေးအခါက အဆောက်အအုံတစ်ခုတွင် တံခါးကို ပတ္တာဖြင့် တွယ်ကပ်ထားသကဲ့သို့ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း တစ်ခုခုကို ကြည့်ရှုအုပ်ချုပ်နေသော ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးများကို ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ဟု ခေါ်၏။

သို့ရာတွင် ၅ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းလောက်ကစ၍ ရောမ

မြို့ရှိပုပ်ရဟန်းမင်းလက်အောက်ခံ ဘုန်းတော်ကြီးများကိုသာကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုပြင် နှောင်းအခါများတွင်အရေးပါသောဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများမှ ထင်ရှားသော ဘုန်းကြီးများကိုကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ဟု ခေါ်ပြန်သည်။ သို့သော် ၁၅၆၈ ခုနှစ်သို့ ရောက်သည့်အခါပုပ်ရဟန်းမင်းလက်အောက်ရှိ ရောမဘုန်းတော်ကြီးများကိုသာ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ဟု ခေါ်လေတော့သည်။ ၁၅၀၉ခုနှစ်မှစ၍ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်များပါဝင်သည့် ကာဒင်နယ်ကောလိပ်ခေါ်ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းတစ်ပါးပုံလွန်လျှင် ထိုအဖွဲ့သည်ပုပ်ရဟန်းမင်း အရိုက်အရာ

ဝတ်စုံဆင်ယင်ထားသော ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် ရစ်ရလျူး

ဆက်ခံမည့်သူကို မိမိတို့အထဲမှ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရလေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်များသည် ပုပ်ရဟန်းမင်းကို အများသဘောတူ ရွေးချယ်မပြီးမခြင်း လျှို့ဝှက်သော အခန်းထဲတွင် ဆက်လက်စည်းဝေးရလေသည်။

ပုပ်ရဟန်းမင်းကိုယ်တိုင်ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်များကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်ရသည်။ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူတို့သည်တစ်နှစ်အတွင်း ပုပ်ရဟန်းမင်းထံမှ ရာထူးတံဆိပ် အမှတ်အသားဖြစ်သော ဦးထုပ်နီ လက်ခံပွဲ အခမ်း

အနားသို့ တက်ရောက်ရန် ရောမမြို့သို့လာရောက်ကြရလေသည်။ ယင်းဦးထုပ်နီကို အခမ်းအနားတွင်သာ တစ်ကြိမ်ဆောင်းပြီးနောက်တွင် မည်သည့်အခါမျှ မဆောင်းတော့ချေ။ သို့သော် သူကွယ်လွန်သောအခါ သူ၏ ခေါင်းသေတ္တာပေါ်တွင် တင်ထားရလေသည်။ ဘာသာရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကိစ္စများတွင် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်တို့သည် ပုပ်ရဟန်းမင်းအား အကြံဉာဏ်ပေး၍ ကူညီရလေသည်။

အရေးကြီးသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာဝါဒများကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရန်ကျင်းပသည့် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် အစည်းအဝေးများတွင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကိုယ်တိုင် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထိုအစည်း အဝေးများကို 'ကွန်စတတိုရီ' ဟုခေါ်သည်။ ဂိုဏ်းစီမံအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများကိုလည်း ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် အမှုဆောင် အဖွဲ့များက ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရ၍၊ ထိုအမှုဆောင် အဖွဲ့များကို 'ကွန်ဂရီဂေးရှင်း' ဟုခေါ်သည်။

ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်များကို 'ကာဒင်နယ်အသျှင်မြတ်' (အင်းမိန့်)ဟုဘွဲ့တပ်၍ ခေါ်ရလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းကိုအုပ်ချုပ်စီမံရာ၌ ပုပ်ရဟန်းမင်းမှတစ်ပါး အမြင့်ဆုံးသောရာထူးကို ထမ်းဆောင်ရသော်လည်း ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်များသည် ဘာသာရေးတွင် ဂိုဏ်းအုပ်၊ ဂိုဏ်းချုပ်စသော ဘုန်းကြီးရဟန်း များကဲ့သို့ အခွင့်မရေး မရှိကြပေ။

၁၅၈၆ ခုနှစ်မှစ၍ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ရာထူးပေါင်း အများဆုံး ၇၀အထိ သတ်မှတ်ခဲ့၍ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ရာထူးသက်တမ်းမှာ တစ်သက်ပတ်လုံးဖြစ်၏။ သို့သော် ၁၉၄၆ ခုနှစ်အထိ ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်ပေါင်း ၇၀ ပြည့်သည်ဟုမရှိခဲ့ပေ။ ထိုပြင် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်အဖွဲ့တွင် နိုင်ငံတိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ရန်ရည်ရွယ်ရင်း ရှိသော်လည်း အီတာလျံလူမျိုးသာ အပါများလေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ၁၂ နှစ်မြောက်ပိုင်းယပ် ပုပ်ရဟန်းမင်းသည် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် အဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်ဦးရေပြည့်အောင် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် အသစ် ၃၂ ဦး ထပ်မံခန့်ထားခဲ့သည်။ ထိုသို့ ခန့်ထားရာတွင် ဘာသာရေးသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟူသော သဘောပေါ်လွင်အောင် ၁၉ နိုင်ငံမှ ရွေးချယ်ခန့်ထားခဲ့လေသည်။

ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ်တို့၏ အဆောင်အယောင်များတွင် ဦးထုပ်သာမကဝတ်ရုံများမှာလည်း အနီရောင်ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထ အင်နီဆင့်ပုပ်ရဟန်းမင်း လက်ထက်မှစ၍ ကာဒင်နယ် ဂိုဏ်းချုပ်များအား မိမိတို့၏ဘာသာရေးဂိုဏ်းအတွက် သွေးမြေကျ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မည့်သူများဟူသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် အနီရောင် ဦးထုပ်နှင့် ဝတ်ရုံများကို ဝတ်ဆင်စေခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်ပင် အနီရောင်များထဲတွင် အနီသွေးတစ်မျိုးကို ကာဒင်နယ်အနီရောင်ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။

ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်း ။ ။ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းဟု အမည်တွင် သော ငှက်မျိုးမှာ ဖင့်စာကလေးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ထိုငှက်မျိုးကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိသျှပုဂံဒူးဒူးရပ် ပြည်များတွင် တွေ့ရသည်။

ကာဒင်နယ်ငှက်သည် အလျား ၈ ၃/၄ လက်မခန့်သာရှိ၍ သေးငယ်သောငှက်ဖြစ်၏။ ပုံပန်းကျန၍ အတောင်များမှာ လှပသည်။ အသံမှာလည်းသာယာချိုအေး၍ တေးကို ကောင်းစွာ သီဆိုနိုင်သည်။

ကာဒင်နယ်ငှက်မများတွင်လည်း အမောက်ရှိ၍ နူးညံ့သော အမွှေးအတောင်များရှိသည်။ တေးဆိုရာ၌ ငှက်ဖိုများကဲ့သို့ပင် ချိုလွင်စွာ ဆိုနိုင်လေသည်။ အမြဲစိမ်းသစ်ပင်များ၌ အသိုက်လုပ်လေ့ရှိသည်။ တစ်မြို့လျှင်၂နှစ်လုံးမှ လေးလုံးအထိရှိတတ်သည်။ ဥ၏အရောင်မှာ အညိုရောင်ထနေလေသည်။

ကာနက်ဂီအေ(ခရစ် ၁၈၃၅-၁၉၁၉) ။ ။လူမှုရေးရာ ကောင်းစားရေးကို မြင်သိသော အမေရိကန်သမားကြီးအင် 'ရူးကာနက်ဂီသည်ဇာတိအားဖြင့် စကော့လူမျိုးဖြစ်၏။ စကော့ လူမျိုးများသည် ပင်ကိုယ်ဉာဏ် ထက်သန်

ကမ္ဘာကျော်သမားကြီး အင်ဒရူး ကာနက်ဂီ

ကြသည့်ပြင် ညီညွတ်မျှတသော စိတ်သဘောလည်းရှိကြ၏။ သူတို့၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆများမှာ ယထာဘူတကျ၏။ မာနကြီးရာ ခေါင်းမာရာတွင်လည်း ကမ္ဘာ့စံချိန်ပြုသူများ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို ပြုလုပ်မည်ဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ်ပြီးက နောက်ဆုတ်လေ့ မရှိကြချေ။ ထိုလူမျိုးသည် ငွေကိုခင်၏။ သို့ရာတွင် ပညာကို သာ၍ပင် ခင်မင်ကြလေသည်။ ထိုအချက်များကို အထောက်အထားပြုလျှင် အင်ဒရူးကာနက်ဂီသည် ကမ္ဘာကျော် သဋ္ဌေးကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာမရှိပေ။ ထိုပြင် သူစုဆောင်းခဲ့သော ဒေါ်လာငွေ သန်း ၃၀၀ကျော် စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို နောက်ဆုံးတွင် လူထုကောင်းစားရေးအတွက် ရက်ရောစွာ အသုံးချခဲ့ခြင်းမှာလည်းထူးဆန်းသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာ မဟုတ်တော့ပေ။

အင်ဒရူး ကာနက်ဂီသည်စကော့တလန်ပြည်ဒန်ဖါးမလင်း မြို့၌ ၁၈၃၅ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်၏။ အင်ဒရူး ၁၃ နှစ်သားအရွယ်တွင် သူ၏ဖခင်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပင်ဆီလဗေးနီးယား ပြည်နယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။ ထိုအခါက အင်ဒရူး၏ဖခင်တွင် သင်္ဘောစရိတ်မှလွဲ၍ ငွေပိုတစ်ပြား တစ်ချပ်မျှ မပါချေ။ ထိုကြောင့် အင်ဒရူးသည် ကလေးဘဝကပင် အသက်မွေးမှုအတွက် အလုပ်လုပ်ရရှာသည်။ ရှေးဦးစွာ ဝါစက်တခုတွင် လုပ်ကိုင်လျက် နောင်တွင် ကြေးနန်းရုံတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ ထိုနောက် ပင်ဆီလဗေးနီးယား မီးရထားကုမ္ပဏီမှ အရာရှိကြီးတစ်ဦးသည် အင်ဒရူး၏ လူစွမ်းလူစရိတ်ကို သိရှိအကဲခတ်မိသဖြင့် အင်ဒရူးအား သူ၏အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခေါ်ယူ ခန့်ထားခဲ့လေသည်။ ကြီးပွားလိုသော စိတ်ဖြင့် ကြီးစားဆောင်ရွက်လာရာ၊ အင်ဒရူးကာနက်ဂီသည် အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်တွင် မီးရထား ဌာနခွဲတစ်ခုကို အုပ်ချုပ်ရသော အရာရှိတစ်ယောက် ဖြစ်လာလေသည်။

ထိုနောက် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတခုကို လုပ်ကိုင်လိုသော အာသာဆန္ဒကြောင့် ရေနံလုပ်ငန်းတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားသောအခါ အင်ဒရူးကာနက်ဂီသည် စစ်ထဲသို့ဝင်၍ ရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာမှ အမှုထမ်းရွက်ခဲ့၏။ ပြည်ထောင်စုဖက်မှ ဒဏ်ရာရသူထဲတွင် တတိယမြောက် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

စစ်ပြီးသွားသောအခါ ရေနံလုပ်ငန်းသည် သံလုပ်ငန်းလောက် အလားအလာ မကောင်းသည်ကို တွေ့မြင်လာသဖြင့် သံနှင့်သံမဏိလုပ်ငန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။

အင်ဒရူးကာနက်ဂီသည် သံလုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် အစုဝယ်ယူခဲ့၏။ ထိုနောက် များမကြာမီ မိတ်ဆွေအချို့နှင့် ပူးပေါင်း၍ယူနိုယံ သံစက်ကုမ္ပဏီကို တည်ထောင်လိုက်လေသည်။ မတည်သောငွေရင်းမှာ ဒေါ်လာ ၂၅၀၀၀ မျှသာ

ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ထိုငွေရင်းမှာ ထိုအချိန်အခါက အင်ဒရူးအဖို့ တရင်းတနီးပင်ဖြစ်လေသည်။

အင်ဒရူး၏ လုပ်ရည်ကိုင့်ရည် ထက်မြက်မှုကြောင့် ယူနိုယံ သံစက်ကုမ္ပဏီသည် တစ်ရှိန်ထိုးတိုးတက်ခဲ့၏။ အင်ဒရူးသည် စကော့သွေးပီပီအခွင့်ကောင်းကို မလွတ်တမ်း အသုံးချနိုင်ခဲ့လေသည်။ စရိတ်နည်းနည်းဖြင့် သံမဏိကောင်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေအသုံးပြုပြီးလျှင် ကုမ္ပဏီနာမည်ထွက်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့၏။ အကင်းပါးသော အင်ဒရူးသည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ တစ်ခေါက်သွားရာတွင် ဗက်ဆီမာနည်းဖြင့် သံမဏိပြုလုပ်နည်းကို အတုရလာ၍ ထိုနည်းဖြင့် သံမဏိထည်တို့ကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်ရောင်းချခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် အင်ဒရူးသည် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း၌ပင် ဒေါ်လာငွေ ၅၀၀၀၀၀ မျှ အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့လေသည်။

ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် စရိတ်သက်သာရန် အင်ဒရူးသည် တစ်ဆင့်တက်၍ ကြံ့ပြန်သည်။ မီးရထားနှင့် မီးသင်္ဘောများကို အပိုင်ဝယ်ယူ၍စက်ရုံများ၌ လိုသောသတ္တုရိုင်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်စေသည်။ သယ်ပို့စရိတ်ကျဉ်း၍ သူ၏အလုပ်ရုံမှ သံထည်ပစ္စည်းများကို ဈေးနှုန်းချိုသာစွာနှင့် ရောင်းချနိုင်သောအခါ အပြိုင်ဆိုင်များကို ချိုးနှိမ်လာနိုင်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၈၈၈ ခုနှစ် ရောက်သည်တွင် အင်ဒရူး ကာနက်ဂီသည် မီးရထားလမ်း မိုင်ပေါင်း ၄၂၅ မိုင်နှင့် မီးသင်္ဘော အများကိုပိုင်ဆိုင်၍၊ သံလုပ်ငန်း အပြင်၊ ကျောက်မီးသွေးလုပ်ငန်း၊ ရေနံလုပ်ငန်း၊ သင်္ဘောကျင်းလုပ်ငန်းနှင့် အခြားစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း အများအပြားကို ကြိုးကိုင်နိုင်သော အခြေသို့ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် သူပိုင်လုပ်ငန်း အရပ်ရပ်ကို စုပေါင်းကာ ကာနက်ဂီ သံမဏိကုမ္ပဏီဟူ၍ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လေသည်။

၁၉၀၁ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါကား ကာနက်ဂီ၏ လက်ထဲတွင် ငေါ်လာ ၅၀၀၀၀၀၀၀ မျှ ပိုင်ရှိနေလေပြီ။ ထိုအခါ သူသည်အလုပ်ခွင်မှအနားယူပြီးလျှင် သူ၏စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို စနစ်တကျအသုံးချရန်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာတော့၏။ ဤသို့ဖြင့် ထိုနှစ်တွင်ပင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သံမဏိလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကြီးကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးလျှင် သူပိုင်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းများကို ထိုအဖွဲ့ကြီးသို့ အားလုံး လွှဲအပ်လိုက်လေသည်။

‘လူတစ်ယောက်သည် မိမိစည်းစိမ်ဥစ္စာ အမြောက်အမြားကို လေးကမ်းလှူဒါန်းနိုင်ပါလျက် မလေးကမ်း မလှူဒါန်းဘဲ ထား၍ သေဆုံးသွားခဲ့လျှင် ထိုသေခြင်းကား အကျိုးမရှိသေခြင်းသာတည်း။’ ဤကား သဋ္ဌေးကြီးအင်ဒရူးကာနက်ဂီ၏ စွဲမြဲသော ယုံကြည်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။ သူသည် စုဆောင်းခဲ့သော ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ဆင်းရဲသားတို့၏ အကူအညီ

ဖြင့် မြေကြီးထဲမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုပစ္စည်းဥစ္စာများကို ဆင်းရဲသား လူထု၏ လက်ထဲသို့ ပြန်အပ်ရန်မှာ သူ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟုယူဆထားလေသည်။ အင်ဒရူး၏ အတွင်းသန္တာန်တွင် ငါ့စည်းစိမ် ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူသော ငါ့စွဲမထားဘဲ၊ မိမိရရှိခဲ့သော စည်းစိမ်ဥစ္စာများသည် လူထု၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာများသာဖြစ်၍ မိမိကေတ္တမ္မာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆလေသည်။

ပိုက်ဆံကို ရအောင်ရှာခြင်းထက် ရပြီးသောပိုက်ဆံကို အကျိုးရှိအောင်အသုံးချခြင်းမှာ သာ၍ခက်ခဲကြောင်း အင်ဒရူးသည် ကောင်းစွာသိထားနှင့်၏။ သို့အားလျော်စွာ သူ၏စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို လူ့လောကအတွက် အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေရန် မည်သို့မည်ပုံအသုံးချရမည်ဟူသော ပြဿနာကို နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် နက်နက်နဲနဲစဉ်းစားလာခဲ့၍ နောက်ဆုံး၌ ပညာရေးအတွက် အသုံးချရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီးနောက် သူ၏ဇာတိဖြစ်သောစကော့တလန်ပြည်ရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီး လေးကျောင်းသို့ ဒေါ်လာ ၁၀၀၀၀၀၀ လှူဒါန်းလိုက်၏။ ထိုနောက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပစ္စတ်မြို့နှင့် ဝါရှင်တန်မြို့များတွင် ကာနက်ဂီ အမည်ဖြင့် ပညာမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့များကို တည်ထောင်ထားခဲ့၏။ သူ၏ချက်မြှုပ်ဒေသဖြစ်သော ဒန်ဖီးမလင်းမြို့ရှိ စာသင်ကျောင်းများအတွက်လည်း ငွေအမြောက်အမြား လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

ထိုပြင် သူ့ရဲကောင်းများ ချီးမြှင့်ရေး၊ ကပ္ပလီလူမျိုးများ အားပညာသင်ပေးရေးနှင့် အင်္ဂလိပ်စာလုံးပေါင်း ပြုပြင်ရေး ကိစ္စများအတွက်လည်း ရန်ပုံငွေအမြောက်အမြားကို သီးသန့်ထားခဲ့သည်။ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်၍အလုပ် မလုပ်နိုင်တော့သော ကျောင်းဆရာများအားလည်း အငြိမ်းရိက္ခာထောက်ပံ့ထားခဲ့၏။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စာကြည့်တိုက်များကိုလည်း ငွေ အမြောက်အမြား ထောက်ပံ့လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ သူ့ဌေးကြီး ကာနက်ဂီ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ထားသော စာကြည့်တိုက်ပေါင်းမှာ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ၃၀၀၀ ခန့်မျှရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ကမ္ဘာပေါ်၌ စစ်မက်တိုက်ခိုက်မှုများ ပပျောက်ကာ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိစေရန် ရည်သန်၍ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်တရားဟောပြောခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ရေးသား ထုတ်ဝေခြင်း အစရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းများ အတွက်လည်း ငွေသန်းပေါင်းများစွာ လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

နောက်ဆုံး၌ အင်ဒရူး၏ လက်ထဲတွင် ဒေါ်လာ ၂၅၀၀၀၀၀၀ မျှသာချန်လှပ်၍ ဒေါ်လာ ၁၂၅၀၀၀၀၀ မျှကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန် နယူးယော့မြို့တွင် ကာနက်ဂီ ကော်ပိုရေးရှင်းဟူ၍ ထရော်အဖွဲ့တစ်ခုကိုဖွဲ့စည်းပြီးလျှင်

လူ့လောက အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေမည့် ကိစ္စဟူက မည်သည့်အကြောင်း ကိစ္စအတွက်မဆို ထိုငွေထဲမှ ထုတ်နုတ်အသုံးပြုရန်မှာကြား အပ်နှံထားခဲ့လေသည်။ ကိုယ်ပိုင်စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို မိမိတစ်ဦးတည်းအတွက် အသုံးချမှုမှာ ကျဉ်းမြောင်းလှသည့်အလျောက် အကောင်းဆုံးသော အသုံးချနည်းမှာ အများအတွက်လှူဒါန်းပေးကမ်းခြင်းသာလျှင် ဖြစ်သည်ဟူသော သာဓကကို ပြသွားသည့် သူ့ဌေးကြီး ကာနက်ဂီသည်၁၉၁၉ ခု ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ကာနေရှင်းပင် ။ ။(ဇော်မွှားကြီးပင်-ရှု။)

ကာပေသီယန်တောင်တန်း။ ။ ကာပေသီယန်တောင်တန်းမှာ ဥရောပတိုက်တွင် ဒုတိယ အထင်ရှားဆုံးသော တောင်တန်းဖြစ်၍၊ ချက်ကိုဆလိုဗီးကီးယားနိုင်ငံမှ ရူးမေးနီးယားနိုင်ငံအထိ တည်ရှိပြီးလျှင် မိုင် ၈၀၀ ခန့်ရှည်လျားသည်။ ထိုတောင်တန်းကြီးသည် ဥရောပအလယ်ပိုင်းရှိ မြေဩဇာထက်သန်သော လွင်ပြင်ဒေသကို ဝန်းရံထားသကဲ့သို့ရှိ၍ တောင်ဘက်မှလာသော မိုးကိုရစေလျက် အရှေ့မြောက်ဘက်မှ လာသောလေအေးကို ကာကွယ်ပေးသည်။ တောင်စောင်း တောင်ခါးပန်းတို့တွင် ထင်ရှားတောကြီးများရှိသော်လည်း တောင်၏အထက်ပိုင်းတွင် သစ်ပင်ကြီးများ မပေါက်နိုင်ဘဲတောင်ထိပ်၌ ရေညှိပင်နှင့်သစ်ကပ်မှော်တို့သာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။

တောင်တန်းကြီးတစ်လျှောက် များသောအားဖြင့်ပေ ၃၀၀၀ မှ ၅၀၀၀ အထိ မြင့်သော်လည်း၊ အချို့သော တောင်ထိပ်များမှာမူ ပေ ၈၀၀၀ ကျော် ၉၀၀၀ နီးပါးမျှ မြင့်ကြ၏။ အမြင့်ဆုံးအပိုင်းမှာ ချက်ကိုဆလိုဗီးကီးယားနိုင်ငံ၌ရှိသော တားထရားတောင်စုဖြစ်သည်။ မြင့်မားသော တောင်ထိပ်များမှာ တစ်နှစ်လျှင် ၉ လခန့်မျှ နှင်းဖုံးအုပ်နေကြ၏။ အချို့ တောင်ထိပ်များပေါ်တွင် ရေခဲအိုင်များရှိ၍ ထိုအိုင်များမှ ပင်လယ်နှင့် တစ်နည်းတစ်လမ်း ဆက်သွယ်နေသည်ဟု အချို့က ယူဆကြသည်။

ထိုတောင်တန်းကြီးများ တည်နေရာမှာ ဥရောပတိုက်တွင် တွင်းထွက်ပစ္စည်း အကြွယ်ဝဆုံးသောဒေသဖြစ်၍ ရွှေ၊ ခဲ၊ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ ခဲ၊ သွပ်၊ သံ၊ ကျောက်မီးသွေးနှင့် ရေနံများ ထွက်လေသည်။ ကုန်းမြင့်ပိုင်းများတွင် သိန္ဓောဆားအမြောက်အမြား တူးဖော်ရရှိသည်။ ထိုတောင်တန်းဒေသရှိ တောကြီးများတွင် ဝက်ဝံ၊ ဝံပုလွေနှင့် ကြောင်မြီးတိုစသော သားရဲများနှင့် လင်းယုန်၊ ဝံလို့ စသော ငှက်ရဲများ ရှိကြသည်။

အရသာထူးကဲ၍ လူအများစွဲမက်သည့် အဖျော်ရည်

ကာဖီပူပူနွေးနွေးကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ လူတိုင်းလိုလိုပင် နှစ်ခြိုက်ကြသည်။ သို့သော် ကာဖီ၏သမိုင်းကိုမူ လူတိုင်းသိကြမည်မဟုတ်ချေ။အောက်တွင် ကာဖီခင်းမှ ကာဖီပွဲသို့အဆင့်ဆင့် ရောက်ရှိလာပုံ အကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

ကာဖီ ။ ။ယခုအခါမြန်မာနိုင်ငံနှင့် တကွ ကမ္ဘာအနှံ့ အပြားတွင် ကာဖီကို သောက်သုံးကြသည်မှာ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ပင်ဖြစ်၏။ ဤမျှ လူကြိုက်များလာသော ကာဖီ အကြောင်းကို သိအပ်လှပေသည်။ ၁၇ ရာစုနှစ် မတိုင်မီက

ဥရောပတိုက်ရှိ လူများသည် ကာဖီကို သောက်ရမှန်း မသိခဲ့ကြသေးချေ။ သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က အက်ဗီဆီးနီးယားနိုင်ငံနှင့် အာရေဗျကျွန်းဆွယ်တို့၌ ကာဖီကို မြန်ရှက်စွာဖြင့် သောက်သုံးလျက် ရှိနေကြပေပြီ။ မည်သည့်အချိန်က စတင်သောက်ခဲ့ကြသည်ကို ကား အတိအကျမပြောနိုင်ချေ။

ကာဖီကို စတင်တွေ့ရှိပုံ အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သမိုင်းပုံပြင် အမြောက်အမြားရှိသည်။ ပုံပြင်တစ်ခုက ဤသို့ဆို၏။ ၃ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တွင် အာရေဗျ မှ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီး တစ်စုသည် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု ဘေးရန်များကြောင့် အက်ဗီဆီးနီးယားနိုင်ငံရှိ တောတောင် ထူထပ်ရာဒေသသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ခါ သော် ထိုဘုန်းကြီးများ မွေးမြူထားသည့် သိုးနှင့်ဆိတ်တို့သည် ညအိပ်ချိန်ရောက်သော်လည်း အိပ်ရမှန်းမသိဘဲ လရောင်အောက်တွင် မြူးတူးခုန်ပေါက်၍ သွားလာနေကြသည်ကို တအံ့တညံ တွေ့မြင်ကြရ၏။ ညသက်ပင် ထိုသို့ဖြစ်နေကြသည့်အတွက် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးကိုယ်တိုင် သိုးနှင့်ဆိတ်တို့ စားသောက်လေ့ရှိသော အပင်များကို လိုက်လံစစ်ဆေး၍ စားသုံးကြည့်ရာမှ အပင်ကလေးတစ်မျိုး၏ အရွက်နှင့် အသီးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရှိရ၏။ ထိုအပင်ကား ကာဖီပင်ဖြစ်၍ အဆိုပါကာဖီရွက်နှင့် ကာဖီသီးများကို စားကြည့်မိသော ဘုန်းကြီးမှာ စိတ်ရွှင်မြူးပြီးလျှင် အိပ်၍မပျော်နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ချယ်ရီသီးနှင့် သဏ္ဍာန်တူသော ကာဖီသီးအမှည့်များ

ထိုသမိုင်းပုံပြင်မှာ ယုံတမ်းမျှသာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေမည်။ သို့ရာတွင်၁၅ ရာစုနှစ်လောက်က မက္ကာမြို့သို့ ဘုရားဖူးသွားကြသော မွတ်စလင်တို့သည် မိမိတို့ဘာသာအလျောက် ညဖက် တရားအားထုတ်ချိန်များ၌ အိပ်ငိုက်ပြေ

စေရန် ကာဖီစေ့ကိုလှော်၍ အမှုန့်ကြိတ်ပြီးလျှင် ရေဖြင့်ဖျော်ကာ သောက်သုံးလေ့ ရှိခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားများရှိသည်။ နောင်သော် ကာဖီသောက်ခြင်းအလေ့သည် တစ်စတစ်စပျံ့နှံ့လာပြီးလျှင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ လက်ဖက်ရည်ကိုကြိုက် နှစ်သက်သကဲ့သို့ပင် အာရေဗျ ကျွန်းဆွယ်၌လည်း ကာဖီကို အထူးနှစ်သက် လာကြလေသည်။

၁၇ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဥရောပတိုက်သို့လည်း ကာဖီသောက်ခြင်း အလေ့ကူးစက်လာ၍ ကာဖီဆိုင်များသည် နေရာ အနှံ့အပြားမှာပင် ပေါ်ပေါက်လာကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ကာဖီဆိုင်များကို

၁၆၅၂ ခုနှစ်မှစ၍ တည်ထောင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုခေတ်လောက်တွင်ကာဖီဆိုင်များ မည်မျှ ခေတ်စားသနည်းဟူမူ ကာဖီဆိုင်များသည် ကဗျာဆရာ၊ စာရေးဆရာနှင့် နိုင်ငံရေးသမားတို့ မကြာခဏ တွေ့ဆုံရာဌာနများ ဖြစ်လာကြရုံမျှမက နိုင်ငံခြားမှနောက်ဆုံးသတင်းထူးများကိုလည်း ထိုကာဖီဆိုင်များမှပင် ကြားကြရလေသည်။ ထိုကြောင့် ပြည်ပိုင်ဘုရင်များပင် ထိုခေတ်ကာဖီဆိုင်များ၏ အပြုအမူကို မျက်ခြည်မပြတ်ထောက်လှမ်းစုံစမ်းခဲ့ ကြလေသည်။

၁၇ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တိုင်အောင် ဥရောပတိုက်ရှိ လူများသည်အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော မိုးကားခေါ် အာရေဗျ ကာဖီကိုသာလျှင်သောက်သုံးခဲ့ကြလေသည်။ မိုးကားဟု တွင်ရခြင်းမှာ မိုးကားမြို့မှ လာသောကြောင့်

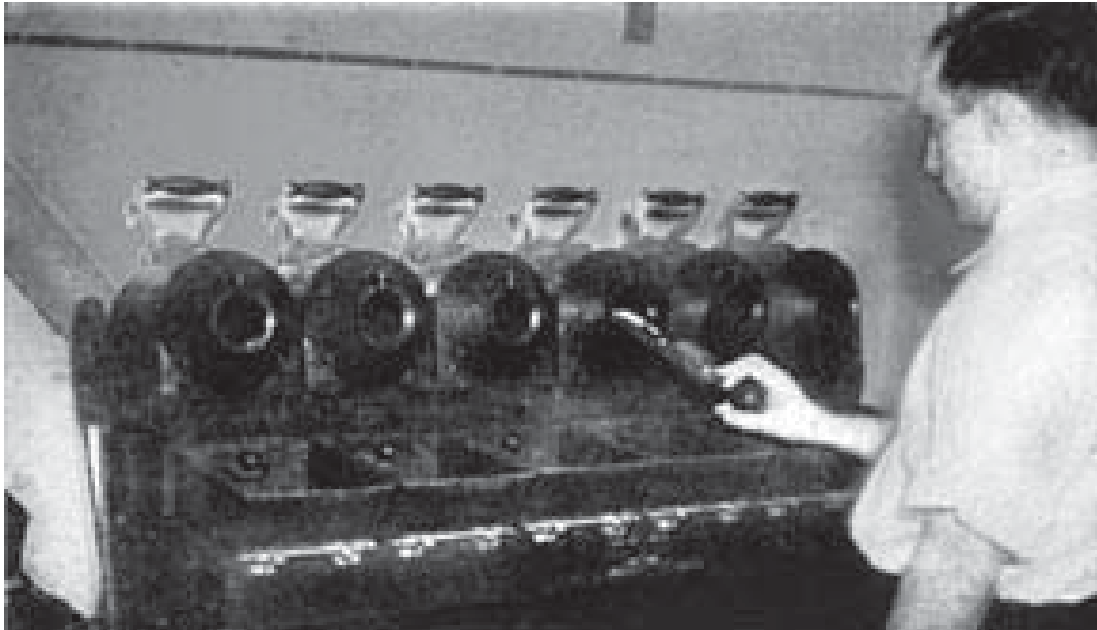
ဖြစ်၏။ ထိုနောက်ကာဖီကို ဂျားဗားကျွန်းနှင့်သီ ဟိုဠ်ကျွန်းများတွင် စတင်စိုက်ပျိုးလာကြ၍ ထိုမှတစ်ဆင့် အပူပိုင်းဒေသများ သို့လည်း တစ်စတစ်စ ပြန့်ပွားသွားလေသည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာတွင် ကာဖီအများဆုံး စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည့် ဒေသကား တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ ဘရာဇီးနိုင်ငံ ဖြစ်၏။

ကာဖီပင်သည် ပူနွေးသော တိုင်းပြည်များ၌ အထူးသဖြင့် ပင်လယ်ပြင်အထက် ပေပေါင်း ၁၂၀၀ နှင့် ပေ ၂၀၀၀ကြားရှိ ရေကောင်းစွာရသော ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းလေ့ရှိသည်။ ကာဖီပင်သည် အမြဲစိမ်းအပင်ကလေးမျိုးဖြစ်၍ အလိုအလျောက်ပစ်ထားလျှင်ပေ ၂၀ ကျော်မြင့်တတ်သည်။ သို့သော် စိုက်ပျိုးထားသော ခြံများတွင်အသီးများကို လွယ်လင့်တကူ ဆွတ်ခူးနိုင်စိမ့်သောငှါ အပင်များကိုချိုင်းပေးလေ့ရှိကြသည်။ ကာဖီပင်တွင် အရွက်နှင့် အကိုင်းများဆုံသည့် အရွက်ညှာခွများတွင် အလွန်မွှေးကြိုင်သည့် ပန်းဖြူများအစုလိုက် ပွင့်တတ်ကြသည်။ ကာဖီပင်များသည် ၃ နှစ်သားအရွယ်ခန့်တွင် စတင်သီးပွင့်လာကြ၍ ၅ နှစ်သားအရွယ်တွင်သီးအား ပြည့်စုံလာသည်။ တစ်ပင်လျှင်အနှစ် ၂၀မျှကြာအောင် သီးပွင့်လေ့ရှိသည်။ အသီးများသည် ပထမ၌အစိမ်းရောင် ဖြစ်၏။ ထိုနောက် ဝါလာပြီးလျှင် နောက်ဆုံးတွင် နီသွားသည်။ ရာသီဥတုကောင်းသော ဒေသများတွင် ကာဖီပင်သည် တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ပွင့်နိုင်သီး

နိုင်၍ တစ်ပင်တည်းမှာပင်အပွင့်နှင့်အသီးစိမ်း၊ အသီးမှည့်များကို တစ်ပြိုင်နက် တွေ့ရတတ်သည်။

ကာဖီသီးများ မှည့်သောအခါ အသီးများကို ခူး၍ဖြစ်စေ၊ အောက်မှအဝတ်ခံကာ အပင်ကို လှုပ်ပေး၍ဖြစ်စေ သိမ်းယူရသည်။ ထိုနောက်နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အခြောက်လှမ်းခြင်း၊ အစေ့ချွတ်ထုတ်ခြင်းများပြုလုပ်ကြသည်။ သို့သော် အသီးမှည့်တွင် အစေ့အပြင်ဖက်၌ အသားဖတ်ရှိနေရုံမက အစေ့ပေါ်တွင်လည်း အမြှေးခွံများ ၂ပင်မျှ ကပ်နေသေးသည့် အတွက် အစေ့ချွတ်သည့်အလုပ်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ အစေ့များမှ အမြှေးစင်သွားအောင် လုပ်ရာတွင် အစေ့များကို တစ်နည်းနည်းနှင့် အခြောက်လှန်းပြီးနောက် ဒလိမ့်များနှင့်လိုမိပေးခြင်း၊ ပွတ်ထုတ်ပစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရသည်။ နောက်ဆုံး၌ အစေ့များကို ချွတ်ပြီးသောအခါ အရွယ်အလိုက် အစားစားခွဲပြီးလျှင် အိတ်ကြီးများတွင် ထည့်၍ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။

အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံသည့် ကာဖီကို သောက်သုံးနိုင်ရန်အတွက် ကာဖီစေ့အစိမ်းများကို ညှိဝါရောင်ရအောင် လှော်ပေးရသေးသည်။ ဤသို့ လှော်ပေးရာတွင် ဂရုတစိုက်ပြုလုပ်ရန်လို၏။ သို့မဟုတ်လျှင် လိုသည့်အနံ့အရသာ ထွက်မလာဘဲနေတတ်သည်။ ရှေးကာကာဖီစေ့များကိုအိမ်မှာပင် လှော်ယူကြသော်လည်း ယခုအခါ၌မူ ဤအလုပ်ကို ရုံကြီးများတွင် အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပေပြီ။

ကာဖီလုပ်ငန်းဌာနကြီးတစ်ခုရှိ ကာဖီနမူနာများကို လှော်ကြိတ်ပေးသည့် စက်ငယ်များ။ ဤစက်ငယ်များဖြင့် လှော်ကြိတ်ပေးသော ကာဖီနမူနာများကို ကာဖီမြိသမားက မြိစမ်းကြည့်ရသည်။

ကာဖီစေ့များကို လှော်ပြီးသောအခါ အမှုန့်ကြိတ်ရပြန်၏။ ကာဖီအမျိုးမျိုးကို ရောစပ်ရာတွင် အချို့အလုပ်ရုံကြီးများ၌ အရသာကောင်းမကောင်းကို စမ်းသပ်ရန်အတွက် ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုပင်လျှင် ငှားရမ်းထားကြရသည်။ ကာဖီကို အမှုန့်ကြိတ်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ဖျော်သောက်နိုင်လျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ကာဖီတွင် ကက်ဖီအင်းခေါ် ဓာတ်တစ်မျိုးပါဝင်သည်။ ထိုဓာတ်များလက်ဖက်ခြောက်တွင် ပါဝင်သော သီးအင်းနှင့်အတူတူပင် ဖြစ်သော်လည်း သီးအင်းဓာတ်ထက်ပို၍ ပြင်းသည်။ ကာဖီကိုစွဲခြင်းမှာ ထိုဓာတ်ကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ ကာဖီကိုအားပျောစေလိုလျှင် အခြားပစ္စည်းများ ရောစပ်ပေးခြင်းဖြင့် ထိုဓာတ်ကို လိုသလောက် လျော့ချထားနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ဥရောပတိုက်တွင် ချစ်ကိုရီခေါ် သစ်မြစ်တမျိုးကို အမှုန့်ကြိတ်၍ ကာဖီနှင့် ရောစပ်ကာ ရောင်းချသောက်သုံးလေ့ရှိကြသည်။ အချို့ မရိုးဖြောင့်သောကုန်သည်များသည် ချစ်ကိုရီသာမက အခြားသစ်မြစ်သစ်စေ့များနှင့် တမင်လာ ရောစပ်၍ ရောင်းချသည့်အခါမျိုးလည်းရှိသေးသည်။

ကာဖီအမျိုးပေါင်း ၈၀ ခန့်ရှိ၏။ သို့သော် အာရှကျွန်းနှင့် လိုက်ဗီးရီးယန်း ကာဖီပင်နှစ်မျိုးကိုသာ အများအပြား စိုက်ပျိုးလေ့ ရှိကြပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဘရာဇီးနိုင်ငံနှင့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုတို့မှလွဲ၍ ကာဖီကို အကြီး

အကျယ်စိုက်ပျိုးသောဒေသများမှာ အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်း၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ အာရှကျွန်းဆွယ်၊ အာဖရိကတိုက်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ အချို့ဒေသများ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ဆူမတြာကျွန်း၊ ဂျားဗားကျွန်းနှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျွန်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ကာဖီကို ဖျော်သောက်ရာတွင် ရေဆူဆူဖြင့် ကောင်းစွာနှပ်ပေးဖို့ အရေးကြီးသည်။ ကာဖီရည်ကိုသူ့ချည်းသက်သက် သောက်သူလည်းရှိ၍၊ နွားနို့သကြားတို့နှင့်ဖြစ်စေ၊ ကြက်ဥအကာနှင့်ဖြစ်စေ၊ ဖျော်သောက်သူများလည်း ရှိသည်။ အချို့ ဖျော်ပွဲစားရုံကို ယခုအခါ ကာဖေးဟုလည်းခေါ်လေ့ရှိကြရာ ထိုစကားမှာ ကာဖီ သို့မဟုတ် ကာဖီဆိုင်ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသော ပြင်သစ်စကားဖြစ်သည်။

ကာဗော်လစ်အက်ဆစ် ။ ။ဖီနော ဟုလည်းခေါ်သော ကာဗော်လစ်အက်ဆစ်ကို ကျောက်မီးသွေးကတ္တရာမှ အဆင့်ဆင့်ပေါင်းခံနည်းဖြင့် ထုတ်ယူကြ၏။ သို့သော်အကြီးအကျယ် ရောင်းချရန်အတွက်မူကား ကတ္တရာ အဆီဖြစ်သော ဗင်ဇင်းမှ ဓာတ်ပေါင်း စပ်ယူရသည်။ ဓာတ်ပေါင်းစပ်ယူနည်းမှာ ဗင်ဇင်းကို အခိုးငွေ့တထောင်းထောင်းထွက်နေသော ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်နှင့် ရော၍ ဗင်ဇင်းဆာလဖျူရစ်နစ် အက်ဆစ်ဖြစ်စေ၏။ ထိုနောက် ဗင်ဇင်းဆာလဖျူရစ်နစ်အက်ဆစ်ကို တစ်ဖန် ကော့စတစ်ဆိုဒါနှင့်

ကာဖီလုပ်ငန်းဌာနကြီးတစ်ခုမှ 'ကာဖီမြဲသမား' တစ်ဦး။ သူ၏တာဝန်မှာ ကာဖီအမျိုးမျိုးကို စံမှီမမှီ စမ်းသပ်ရန်ဖြစ်၏။

ရောကျိ၍ ဆိုဒီယမ်ကာဗိုလိတ် ဖြစ်စေ၏။ ထိုမှအဆင့်ဆင့် ပေါင်းခံ၍ ကာဗော်လစ်အက်အစ်ကို ထုတ်ယူသည်။

ကာဗော်လစ်အက်အစ် အရိုင်းသည် ဆီဖြစ်၍ ညိုပုပ်သောအရောင်ရှိ၏။ ထိုဆီအရိုင်းထဲမှ အညစ်အကြေးများကိုသန့်စင်သောအခါ အရောင်ကင်းသော ပုံဆောင်ခဲ (ခရစ္စတယ်) များကို ရရှိ၏။ ထိုပုံဆောင်ခဲများသည် အပူချိန် စင်တီဂရိတ် ၄၂.၅-၄၃ တွင်အရည်စပျော်၍ ၁၈၁.၃ တွင်ဆူ၏။ ပြင်းထန်သော အဆိပ်ပစ္စည်းဖြစ်၍ ထူးခြားသော အနံ့ရှိ၏။ ကာဗော်လစ်အက်အစ်သည် အလွန်စားတတ်သောသတ္တိရှိသဖြင့် အသားအရေပေါ်သို့ ကျရောက်လျှင် အနာများဖြစ်တတ်၍ ပျောက်ကင်းစေရန် ခဲယဉ်းသည်။ သို့သော် ရေအပူ တစ်ရာတွင် ကာဗော်လစ်အက်အစ်သုံးပုံမျှ ရော၍ရသော ကာဗော်လစ်အက်အစ်ဖျော်ရည်ကိုမူ ကား အနာများဆေးကြောရန်အတွက် အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။

ကာဗော်လစ်အက်အစ်ဆီကို ပိုးနှိမ်ဆေးနှင့် အန်တီဆက်ပတစ်(အပုပ်နိုင်ဆေး၊ အနာမယဉ်းဆေး)များ အဖြစ်လည်းအသုံးပြုကြ၏။ ဤမျှမကသေး၊ ရေမွှေး၊ ဆပ်ပြာ၊ သွားတိုက်ဆေးမှုန့်၊ ဆိုးဆေး၊ ဓါတ်ပုံ ပုံဖော်ဆေးနှင့် ဆေးဝါးများဖော်စပ် ပြုလုပ်ရာ၌လည်း အလွန်အသုံးဝင်၏။ ထိုပြင် ပလတ်စတစ်နှင့် ပလတ်စတစ် ကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများ လုပ်ကိုင်ရာတွင်အထူးသဖြင့် ကာဗော်လစ်အက်အစ်ကို များစွာ အသုံးပြုကြ၏။ (ပလတ်စတစ် ။) ပထမကမ္ဘာစစ်တွင် အလွန်ပြင်းထန်စွာ ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ပြုလုပ်ရာ၌ ကာဗော်လစ် အက်အစ်ကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ အသုံးပြုနည်းမှာ နိုက်ထရစ်အက်အစ်နှင့် ဆာလဖျူရစ်အက်အစ်အပြင်းရည်ကို ထပ်မံထည့်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပစ်ကရစ်အက်အစ်ကို ရရှိနိုင်၏။ ပစ်ကရစ် အက်အစ်သည် ဝါထိန်သော အရောင်ရှိသည့် အခဲကလေးများဖြစ်၍ မီးတိုက်ပေးလိုက်သည့်အခါ၌ဖြစ်စေ၊ ထုရိုက်လိုက်သည့် အခါဖြစ်စေ၊ အလွန်ပြင်းထန်စွာ ပေါက်ကွဲသည်။ ပစ်ကရစ်အက်အစ်ကို ပထမကမ္ဘာစစ်တွင် များစွာ အသုံးပြုခဲ့လေသည်။

ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်။ ။အသက်နှင့်ခန္ဓာကိုယ် တည်မြဲနေသမျှ လှုပ်ရှားသွားလာမှုရှိရာ၊ ထိုလှုပ်ရှားသွားလာမှုကို လူကိုယ်ခန္ဓာ၌စွမ်းအင်မရှိဘဲနှင့် မပြုလုပ်နိုင်ချေ။ ထိုလှုပ်ရှားမှုအတွက် လိုအပ်သော စွမ်းအင်ကို ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်စားသောက်သော အစာအာဟာရများထဲ၌ ပါရှိသော ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်ဓါတ်က ပေးသည်။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီး လှုပ်ရှားမှုများလေ စွမ်းအင်ကို လိုလေဖြစ်သဖြင့် ကလေးထက်လူကြီးမှာ အစားအစာကို ပိုမိုစား

ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်ဓာတ် ပါရှိသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ

သောက်ရသည်။ လှုပ်ရှားမှု ပိုမိုများပြား၍ အရွယ်တက်နေသော လူငယ်လူရွယ်များမှာ ကလေးလူကြီးများထက် အစားအစာ ပိုမိုစားသောက်နိုင်ကြသည်။ ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်သည် ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပူနွေးနေစေရန်လည်း အပူဓါတ်ကိုပေးလေရာ၊ အေးသောတိုင်းပြည်တွင်နေထိုင်သူများသည် အပူဓါတ်ပေးနိုင်သည့်ကာဗို ဟိုက်ဒရိတ်ပါသောအစားအစာများနှင့် အဆီများသောအစားအစာများကို များစွာ စားသောက်ပေးရန် လိုအပ်ပေသည်။

အဆီနှင့်နှိုင်းစာလျှင် ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ်မှာ အဆီ၏ တဝက် ခန့်မျှလောက်သာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို အပူဓါတ်ပေးနိုင်စွမ်းသည်။ ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ် တစ်ပေါင်လျှင် အပူဓါတ်ကယ်လိုရီ ၁၈၂၀ ပါရှိ၍ အဆီတစ်ပေါင်လျှင် ကယ်လိုရီ ၄၀၈၀ မျှ အပူဓါတ်ပါရှိသည်။

ကယ်လိုရီ (အပူဓာတ်)ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ခန္ဓာကို ပူနွေးစေသည့် အပူဓါတ်၏ အတိုင်းအဆဖြစ်သည်။ လူတို့သည် သွားလာနေထိုင် လှုပ်ရှားမှုအတွက် အင်အားလည်း ဖြစ်စေ၍ အပူဓာတ်လည်းပေးသည့် ဓါတ်ကို အရွယ်အလိုက် တစ်နေ့လျှင် မည်မျှလိုအပ်သည်ဟု ကယ်လိုရီဖြင့် တိုင်းဆ၍ ပြောဆိုကြရသည်။ ၁၂-၁၃ နှစ်ရွယ် ယောက်ျားကလေးတစ်ယောက်သည် ကယ်လိုရီ ၂၃၀၀-၂၇၀၀ မျှ နေ့စဉ်လိုအပ်၍ မိန်းကလေးမှာ ကယ်လိုရီ ၁၈၀၀ မှ ၂၁၅၀ အထိလိုသည်။ ထိုထက် တစ်နှစ်မျှကြီးသော ယောက်ျားကလေးတစ်ယောက်သည် ကယ်လိုရီ ၂၅၀၀ မှ ၂၉၀၀ အထိ

လိုအပ်၍ မိန်းကလေးမှာ ကယ်လိုရီ ၁၉၅၀ မှ ၂၂၅၀အထိ လိုလေသည်။ ယောက်ျားကြီးများမှာ သူတို့၏ လှုပ်ရှား သွားလာမှု အနည်းအများကို လိုက်၍ ကယ်လိုရီ ၂၅၀၀ မှ ၄၅၀၀ ထိလို၍ မိန်းမများမှာ ကယ်လိုရီ ၂၁၀၀ မှ ၃၀၀၀ အထိ နေ့စဉ် လိုအပ်သည်။

ကာဗိုဟိုက်ဒရိုတပ်ပါသောအစားအစာများတွင် အာလူး၊ ပေါင်မုန့်၊ ပြောင်းဖူး၊ဆန်၊သကြား၊ ငှက်ပျောသီး၊ လိမ္မော် သီး၊ ပန်းသီး၊ ခရမ်းချဉ်သီး၊ ဆီးသီး၊ မုန့်လာဥဝါ ပဲနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များပါဝင်သည်။ အစားအစာများကို ကျွန်ုပ်တို့ စားသောက်လိုက်သောအခါ အစာအိမ် အတွင်းသို့ ရောက်သွားလျှင် အစာကြေ ချက်ခြင်းဖြင့် ကာဗိုဟိုက်ဒ ရိုတ် စသည်ဓာတ်များ ဖြစ်လာစေသည်။ ထိုသို့ ဓာတ်များ ဖြစ်လာသောအခါ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးပွားအားရှိလာရန် ဆောင် ရွက်ပေးကြသည်။ ဖော်ပြခဲ့သော အစားအစာများထဲတွင် သကြားသည် ကြွက်သားများ သန်စွမ်းရေးအတွက် အထူး အားပေးသည်။

ကာဗွန် ။ ။အမျိုးသမီးများ အထူးသဖြင့် တန်ဖိုးထား ကြသည့် စိန်နှင့် ကမ္ဘာ့နေ့စဉ်သုံး ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သော ခဲတံတွင်ပါရှိသည့် ဂရက်ဖိုက် (ခဲနက်)တို့သည် အခြား မည်သည့်ပစ္စည်းနှင့်မျှ မရောသော ကာဗွန်အစစ်များသာ လျှင် ဖြစ်ကြ၏။ ကျောက်မီးသွေးနှင့် မီးသွေးတို့သည် ကာ ဗွန်အစစ်များမဟုတ်ကြသော်လည်း ကာဗွန်အများဆုံး ပါရှိသော ပစ္စည်းများဖြစ်ကြ၏။ အချို့သော ကျောက်မီးသွေး အကောင်းစားများတွင် ကာဗွန် ရာခိုင်နှုန်း ၉၀ အထိ ပါရှိသည်။

အခြားပစ္စည်းများနှင့် ရောနှော ပေါင်းစပ်လျက်ရှိသော ကာဗွန်ဒြပ်ပေါင်းများမှာ အများအပြားရှိ၏။ ကာဗွန်ဒြပ် ပေါင်း မည်မျှ များပြားသနည်းဟူမူ ဓါတုဗေဒပညာကို အင်ဩဂန်စ် ကင်မစ္စတြီနှင့် ဩဂန်စ်ကင်မစ္စတြီဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စားပင် ခွဲခြားထားရသည်။ ဩဂန်စ် ကင်မစ္စတြီဆိုသည် မှာ ကာဗွန်ဒြပ်ပေါင်းများ အကြောင်းချည်း သက်သက် နှင့်သာ သက်ဆိုင်သောဓါတုဗေဒဖြစ်၍၊ ယနေ့အထိ သိရှိ ထားသော ကာဗွန်ဒြပ်ပေါင်း အရေအတွက် ၃ သိန်း နီးပါးရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ကာဗွန်ပါသော ပစ္စည်းကို လေထဲတွင်ဖြစ်စေ၊ အောက် စီဂျင်ထဲတွင်ဖြစ်စေ၊ မီးတိုက်ပေးလိုက်လျှင် ကာဗွန်ခိုင်အောက် ဆိုက်ဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ အောက်စီဂျင်လုံလုံလောက် လောက် မရရှိသည့်အခါ ကာဗွန်မွန်အောက်ဆိုက်ဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ကာဗွန်နှင့်ဟိုက်ဒရိုဂျင်တို့ ဓာတ်ပေါင်းစပ် သောအခါ မက်သိန်းဓာတ်ငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဓာတ်ဆီ ကဲ့သို့သော ဟိုက်ဒရိုကာဗွန်ဒြပ်ပေါင်းများကိုလည်းကောင်း၊

ရရှိသည်။ အောက်ဆီဂျင်၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင် နှစ်မျိုးလုံးနှင့်ဓာတ် ပေါင်းစပ်သောအခါတွင် အက်ဆီတစ်အက်ဆစ်ကဲ့သို့သော ဩဂန်စ်အက်ဆစ်များနှင့် အယ်လကိုဟောကဲ့သို့သော ကာဗိုဟိုက်ဒရိုတ် ဒြပ်ပေါင်းများကိုရရှိသည်။ ကာဗွန်သည် သတ္တုများနှင့်လည်းပေါင်းစပ်နိုင်ရာ ထိုဒြပ်ပေါင်းများကို ကာဗိုက်ဟုခေါ်၏။ အထင်ရှားဆုံးသောကာဗိုက်မှာ ကယ် လဆီယမ်ကာဗိုက် ဖြစ်၏။ ကယ်ဆီယမ်ကာဗိုက် အပေါ် တွင် ရေအနည်းငယ် လောင်းချလိုက်လျှင်အဆက်တီလင် ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ကာဗွန်သည် သက်ရှိအရာများ တွင် အရေးကြီးသော ဓာတ်ဖက်ပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ် ပါရှိ သည်ကို တွေ့ရသည်။

စိန်နှင့်ခဲနက်တို့သည် ပုံဆောင်ခဲဖြစ်သော ကာဗွန်များ ဖြစ်ကြ၏။ ပုံဆောင်ခဲမဟုတ်သော ကာဗွန်မျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။ ဆီမှိုင်း၊ မီးသွေး၊ အရိုးမီးသွေး စသည်တို့မှာ ပုံဆောင်ခဲလဲမဟုတ်သော ကာဗွန်များဖြစ်၏။ ရေနံကိုမီး ရှို့လိုက်သောအခါ၌ ဆီမှိုင်းကိုရရှိ၍၊ မော်တော်ကား တိုင်ယာများ ပိုမိုခိုင်ခံ့အောင် ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ပုံ နိပ်မင် ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အကြီးအကျယ် အသုံး ဝင်၏။ မီးသွေးကို ဓာတ်ငွေ့ကာ မျက်နှာဖုံးတွင် အသုံးချရ၏။ အရိုးကို လေလုံမီးဖိုတွင် မီးကျွမ်းစေသောအခါ အရိုးမီး သွေးရရှိ၍၊ ထိုအရိုးမီးသွေးကို သကြားလုပ်ငန်းတွင် သ ကြားအဝါကို အဖြူရောင်ဖြစ်အောင် ချွတ်ရာ၌ အသုံးပြုရ၏။

ကာဗွန်သည် တိရစ္ဆာန်နှင့်အပင်တို့ အသက်ရှင်၍ ကြီး ထွား သန်မာလာစေရန် အရင်းခံပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သော ကြောင့်၊ မည့်သည့်အစားအစာမည်သည့် အဝတ်အစား ၌မဆို ကာဗွန်ပါရှိ၏။ သကြား၊ ကာဖီ၊ ထောပတ်၊ လက် ဖက်ခြောက်စသော စားကုန်သောက်ကုန်များနှင့် အင်္ကျီ လုံချည်အစရှိသော အထည်အဝတ်များမှာ ကာဗွန်အရင်း ခံ၍ ဖြစ်လာကြသော ပစ္စည်းများပင် ဖြစ်သည်။

ကာဗွန်သည် ဒြပ်စင်တစ်ခုဖြစ်၍ အက်တမ်အလေးဆ ၁၂ ရှိပြီးလျှင်အက်တမ်နံပါတ်စဉ်မှာ ၆ ဖြစ်၏။(ကျောက်မီး သွေး၊ ဂရက်ဖိုက်၊ စိန်၊ မီးသွေး-ရှု။)

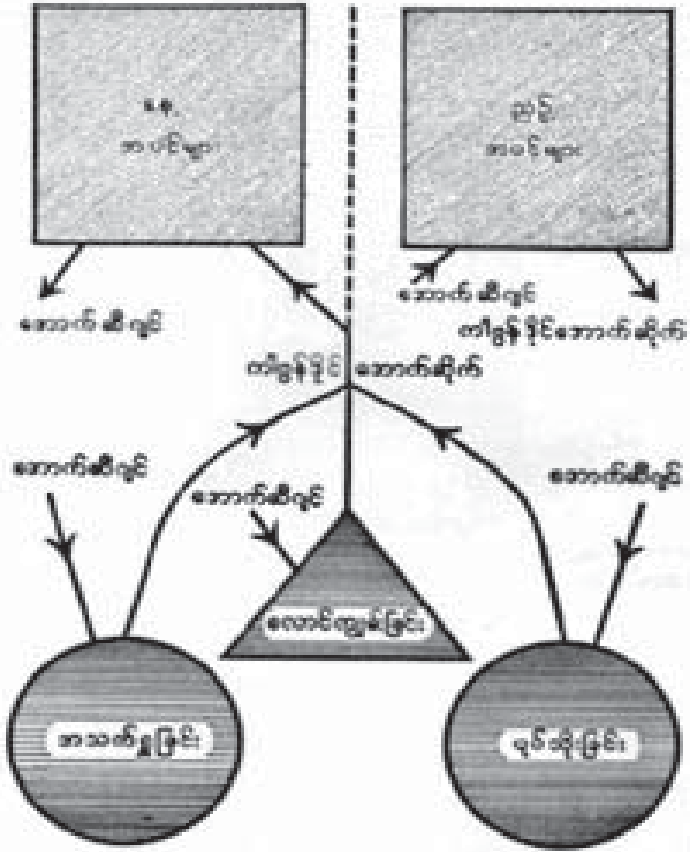
ကာဗွန်ခိုင်အောက်ဆိုက် ။ကာဗွန်ခိုင်အောက် ဆိုက် (ဓာတ်ငွေ့) သည် ကာဗွန်အက်တမ်တခုနှင့် အောက် ဆီဂျင် အက်တမ်နှစ်ခုတို့ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း၍ ရရှိသော ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်၏။ ဓါတုသင်္ကေတမှာ CO₂ ဖြစ်၏။ ထိုဓာတ် ငွေ့သည် လေထု၏အပူတစ်သောင်းတွင် လေးပုံမျှ ပါဝင် လျက်ရှိ၏။ အ ရွက် စိမ်းလန်းသောအပင် များသည် အစာ အာဟာရအဖြစ်ဖြင့် ကာဗွန်ခိုင်အောက်ဆိုက် (ဓာတ်ငွေ့)ကို ရှုသွင်း၍ အောက်ဆီဂျင် (ဓာတ်ငွေ့)ကို ရှုထုတ်ကြ၏။ လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့ကမူ အောက်ဆီဂျင် (ဓာတ်ငွေ့) ကို

ရှုသွင်း၍ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့)ကို ရှုထုတ်ကြ၏။ ဤနည်းဖြင့် သက်ရှိသတ္တဝါများက ရှုထုတ်လိုက်သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့) ကိုအရွက်စိမ်းလန်းသော အပင်များက အစာအာဟာရအဖြစ် ရှုသွင်းကြ၍၊ ထိုအပင်များမှ ရှုထုတ်လိုက်သော အောက်စီဂျင် (ဓါတ်ငွေ့) ကိုတစ်ဖန် သက်ရှိသတ္တဝါများက အာဟာရအဖြစ် ရှုသွင်းကြပြန်၏။ ထို့ကြောင့် လေထု၏ အပုံတစ်သောင်းတွင် လေး ပုံမျှပါဝင်သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်၏အချိုးသည် မည်သည့်အခါမျှ မပြောင်းလဲဘဲ တည်မြဲလျက်ရှိသည်။

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့) သည် လေထုက တဆွဲယူပို၍ လေးသောကြောင့် ဂူများ၊ တောင်ကြားများမီးတောင်များ၏အောက် မြေပြင်တစ်လျှောက် တို့တွင်သာ ရှိတတ်၏။ ရေကဲ့သို့ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ခွက်များဖြင့်ထည့်၍ ယူသွားနိုင်ပြီးလျှင် သွန်ချနိုင်၏။ ထိုဓါတ်ငွေ့သည် အရောင်ကင်း၍ အနံ့လည်းမရှိ။ သို့သော် ရေတွင်ပျော်ဝင်၍ ထိုပျော်ရည်ကို ကာဗွန်နစ်အက်ဆစ်ဟုခေါ်၏။ ထိုပျော်ရည်ကို ဆိုဒါ၊ လင်မနစ်စသော ဘီလတ်ရည်များ ပြုလုပ်ရာ၌ များစွာအသုံးပြုကြသည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့)ကို ထုံးရည်ကြည်ထဲသို့ထည့်၍ လှုပ်လိုက်လျှင် နို့ရည်ကဲ့သို့ဖြူလွန်း၏။ ထိုဓါတ်ငွေ့သည် ရေမှာထက် အယ်လကိုဟောတွင် ပို၍ ပျော်ဝင်လွယ်သည်။

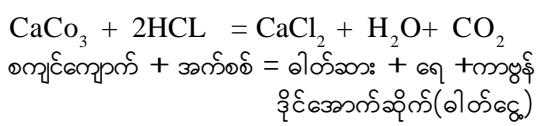
ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်(ဓါတ်ငွေ့)သည် အောက်ဆီဂျင်(ဓါတ်ငွေ့)နှင့် အနည်းငယ်မျှ မတူချေ။ မီးလောင်ကျွမ်းခြင်းကို အားမပေးသည့်ပြင် မီးကို ငြိမ်းစေသည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်(ဓါတ်ငွေ့)ရှိသော အဝကျယ်ကျယ် ပုလင်းထဲသို့ မီးထွန်းထားသော ဖယောင်းတိုင်ကို ထည့်လိုက်လျှင်မီးငြိမ်းသွားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုကြောင့် အချို့သော မီးသတ်ဆေးပုံးများတွင် ရုတ်တရတ် မီးဘေးကိစ္စပေါ်ပေါက်၍ အသုံးပြုသောအခါ ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့)များကို ထုတ်ပေးနိုင်စေရန် ဓါတ်ဆေးရည်တစ်မျိုးကို ထည့်ထားတတ်၏။ တိုက်ရိုက်အားဖြင့်အဆိပ်ရှိသည်ဟု မဆိုသောသော်လည်း ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် (ဓါတ်ငွေ့) စစ်စစ်ကိုဖြစ်စေ၊ ကာဗွန်ဒိုင်

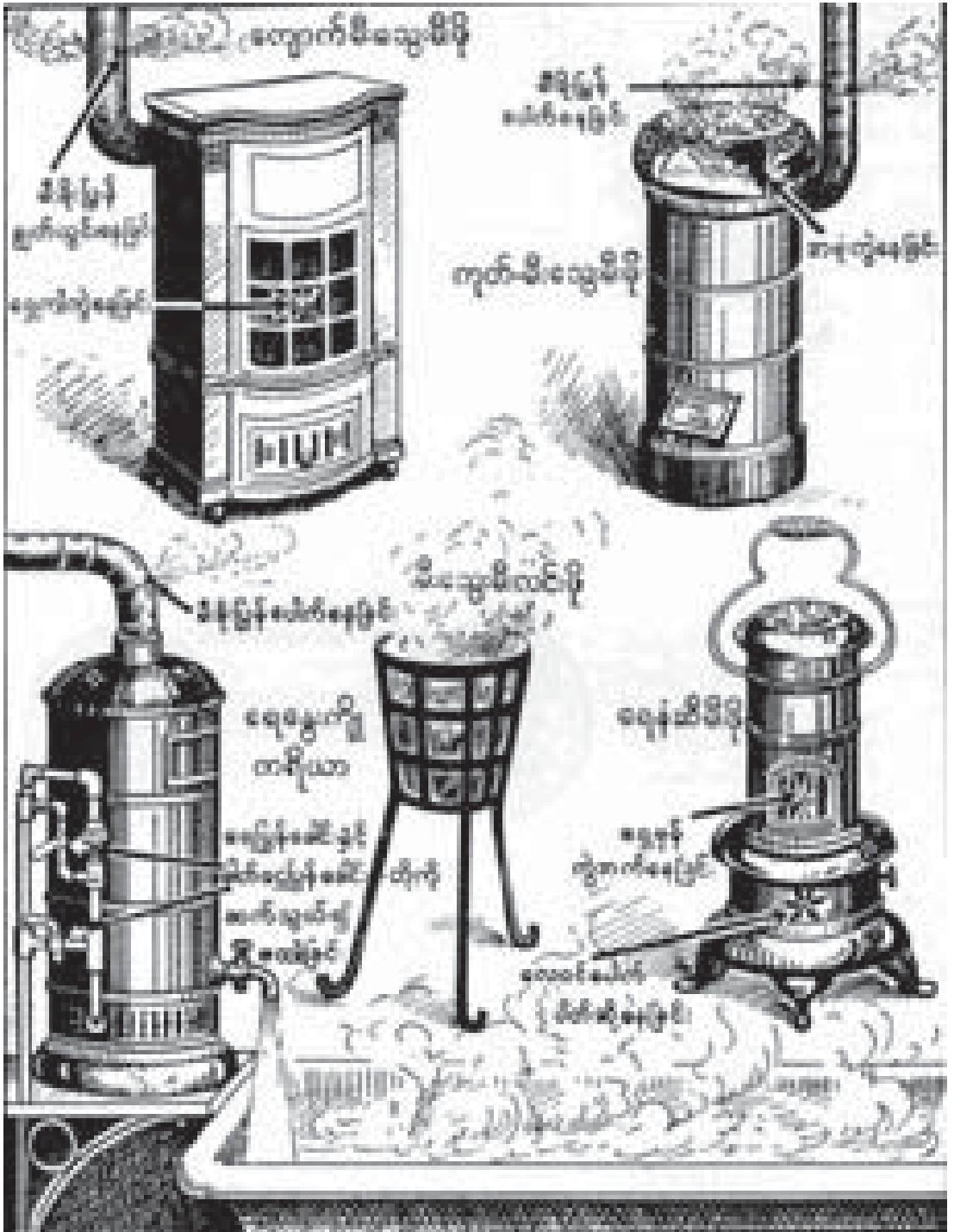

ပတ်ဝန်းကျင်လေထဲ၌ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် တည်ရှိပုံ အသက်ရှူခြင်း၊ လောက်ကျွမ်းခြင်း၊ ပုပ်သိုးခြင်းနှင့် ညဉ့်ဖက်အပင်တို့သည် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အဆိပ်ဓာတ်ငွေ့ကို ထုတ်ပေးကြ၏။ သို့သော် ထိုဓာတ်ငွေ့ကို နေရောင်ရသော နေ့ဖက်တွင် အပင်များက အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လေကို သန့်ရှင်းစေပြန်သည်။

အောက်ဆိုက်(ဓါတ်ငွေ့) အမြောက်အမြား ပါရှိသော လေကိုဖြစ်စေ၊ ရှုမိလျှင်အောက်ဆီဂျင်လုံလောက်အောင် မရနိုင်သောကြောင့်မွန်း၍ သေဆုံးတတ်သည်။

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်(ဓါတ်ငွေ့)ကို ဖော်ယူသော နည်းမှာ ကယ်လဆီယမ် ကာဗွန်နိတ်ဖြစ်သော စကျင်ကျောက်သို့မဟုတ် ထုံးကျောက်ထဲသို့ ဟိုက်ဒရိုဂျင်ကလိုရိုက် အက်ဆစ် အပေါ့ရည် လောင်းထည့်သောနည်းဖြစ်၏။ ဥဒါဟရဏ်

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် နေရာများ

မီးသွေး၊ ကျောက်မီးသွေး စသည်တို့ မီးလောင်စဉ် လေ အလုံအလောက် မရလျှင် အဆိပ်ပြင်းသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်ပေါ် တတ်ရာ၊ ပုံတွင် အဆိုပါအကြောင်းကြောင့် ဤဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် သာဓကအချို့ကို ဖော်ပြထားသည်။

ကာဇန်ဥယျာဉ်ကို ဖြတ်ကျော်တွေ့မြင်ရသော ကာလကတ္တားမြို့၏ ရှုခင်းတစ်ရပ်

မိ(ယခုရွှေမြင်တင်) ဆုတောင်းပြည့်စေတီကို တည်ထားခဲ့သည်ဟုလည်းအဆိုရှိသည်။ ထိုစေတီအနီးရှိ ပေ ၄၀ ကျော်မြင့်သော ခြင်္သေ့ရုပ် ၂ ခုမှာလည်း ဦးဆောင်း၏ ကောင်းမှုဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ကာမမြို့မှာ အရောင်းအဝယ် စည်ကားသော မြို့ကလေးဖြစ်သည်။ ကာမမြို့နယ်တွင် ဆေးများစိုက်ပျိုး၍ ဆေးပြင်းလိပ်များကို အကြီးအကျယ်ထုတ်လုပ်သည်။ ဂျမ်းထောင်ကာမဆေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံလုံးထင်ရှားသော ဆေးမျိုးကောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဆေးအပြင် ကြက်သွန်၊ ငရုပ်၊ အထည်အလိပ်၊ ဝါး၊ ဖျာများ ထွက်ရှိသေးသည်။ ကာမမြို့နယ်မှ ထွက်သော ကျွန်းသစ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်ပသို့ပို့ထုတ်သော ကျွန်းသစ်များ၏ ၁၅ ပုံ ၁ ပုံခန့်ရှိသည်။

ကာမမြို့နယ်တွင် ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံများမှာ မဒေးဝရပ်ကွက်ရှိ မေခဝတီမြို့စားတည် ရွှေမြင်မိဘုရားမြင်ဒင်ကုန်းရှိ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးတည် ရွှေမြင်တင်ဘုရား၊ ကန်ဦးကုန်းရှိ ဘုရားဘော်ဘုရား၊ နတ်မီးကုန်းရှိ ဖေါင်တော်ဦးဘုရား၊ မုဋ္ဌောကုန်းရှိ ရွှေမုဋ္ဌောဘုရား စသည်တို့ဖြစ်သည်။

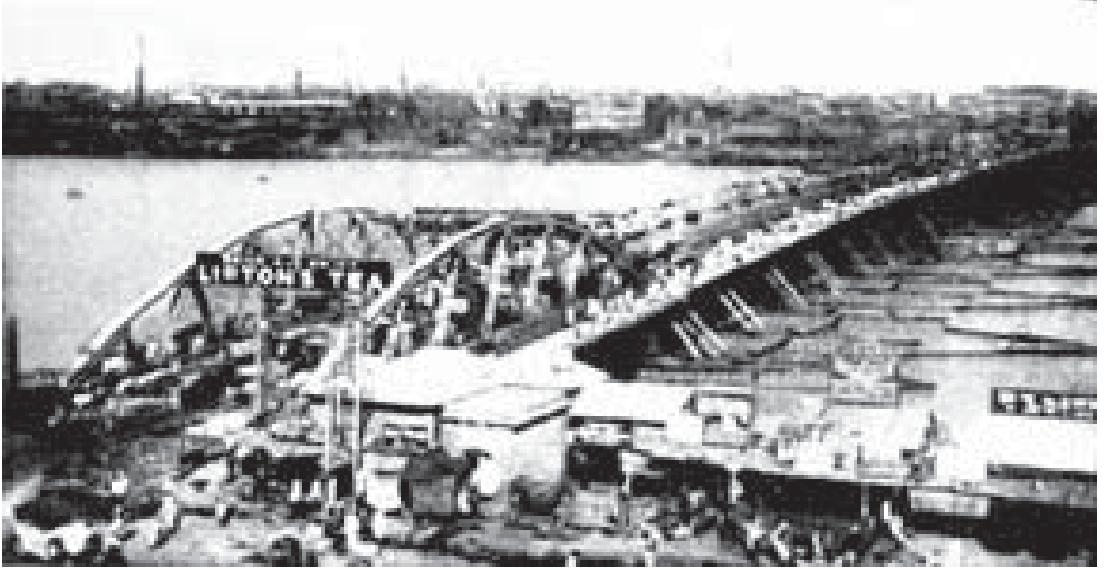
ကာလကတ္တားမြို့ ။ ။ကာလကတ္တားမြို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်၍ ဂင်္ဂါမြစ်၏အနောက်ဘက်

ဆုံး မြစ်ခွဲဖြစ်သော ဟူဂလီမြစ် ကမ်းပေါ်တွင် တည် ရှိသည်။ ဘင်္ဂလားအော်မှ ၈၆ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော်လည်း နက်ရှိုင်းကောင်းမွန်သော ဆိပ်ကမ်းရှိခြင်းကြောင့် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်သည်။ ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းနှင့် ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်ဝှမ်းတို့မှ ထွက်သောဝါ၊ ဂုံလျှော်၊ဘိန်း၊ စပါး၊ လက်ဖက်ခြောက်၊ သကြား၊ ပိုး၊ သားရေစိမ်း စသော ကုန်စည်များသည် မြစ်လမ်းမှလည်းကောင်း တူးမြောင်းလမ်းမှလည်းကောင်း ကာလကတ္တားမြို့သို့ စုရုံးရောက် ရှိလာကြသည်။ မီးရထားလမ်းကြီး၃ ခုကလည်း ကာလကတ္တားမြို့၌ ဆုံကြသည်။ မြို့တွင်းနှင့် မြို့ပတ်ဝန်းကျင်တို့တွင် ဝါစက်၊ ဂုံလျှော်စက်၊ သကြားစက်စသည့် စက်ရုံကြီးများလည်းရှိသည်။ ဟူဂလီမြစ် ကမ်းတစ်လျှောက်၌ရှိသော ၁၀ မိုင်ခန့်ရှည်လျားသည့် ကမ်းကပ်ဆိပ်များနှင့် သင်္ဘောကျင်း များမှာလည်း မြစ်ကြောင်းသွား လှေ သင်္ဘောကလေးများနှင့် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများကုန်စည်ချင်း ဖလှယ်ကာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ ဆိပ်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ ထိုအကြောင်းတို့ကြောင့် ကာလကတ္တားမြို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏တံခါးမကြီးတစ်ခု ဖြစ်နေသည် သာမက၊ ကမ္ဘာ့ရောင်းဝယ်ရေး၌လည်း အထူးပင် ထင်ရှားလျက် ရှိလေသည်။ တစ်ဖက်ကမ်းရှိ ဟောင်ရာမြို့သို့ပေပေါင်း ၁၅၃၀ ရှည်သော ဗျေခံတန်တားကြီးတစ်ခု ဖောက်လုပ်ထားရာထို

ကာလကတ္တားမြို့ရှိ ပန်းပုလက်ရာမြောက်လှသော ရှိုင်းအယူဝါဒ ဘုရားကျောင်း

ကာလကတ္တားမြို့ ဟောင်ရာဗောဓံတန်တား။ ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်း၌ အစည်ကားဆုံး တန်တားတစ်ခုဖြစ်၏။

တန်တားကြီးမှာ အရှေ့ဖျား တိုင်းပြည်များတွင် အစည်ကားဆုံး တန်တားတစ်ခုဟု ဆိုကြသည်။ ယခုအခါ ဟောင်ရာမှာ ကာလကတ္တားမြို့၏ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်တစ်ခုဖြစ်လျက် စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားနေလေသည်။

ကာလကတ္တားမြို့သည် ၁၉၁၂ ခုနှစ်တိုင်အောင် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ရုံးစိုက်ရာ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့၏။ ရှေးဟောင်း မြို့ကြီး ဖြစ်သဖြင့် လမ်းများမှာ ဖြောင့်တန်းခြင်း မရှိဘဲ ကွေ့ကောက်သည်က များသည်။ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်တို့တွင် လမ်းများမှာ အလွန်ကျဉ်းမြောင်း၍ ညစ်ပတ်ပေရေနေကြ၏။ သို့ရာတွင် မိုင်ဒန်ကွင်း အရှေ့ဘက်ရှိဥရောပတိုက်သားတို့ နေထိုင်ရာ ရပ်ကွက်မှာမူ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၍ ခမ်းနားထည်ဝါသော တိုက်အိမ်ကြီးများဖြင့် ခန့်ညားလှပသည်။ မိုင်ဒန်ကွင်းကြီး၏ အလယ်တွင် ဖို့ဝီလျံခေါ် ရှေးဟောင်းခံတပ်ကြီးရှိ၏။ ထိုခံတပ်ကြီးကို ၁၇၅၇ ခုနှစ်တွင် စစ်ဗိုလ်ချုပ် လော့ကလိုက် အသစ်ပြင်ဆင်တည်ဆောက်ခဲ့ရာ ၁၇၇၃ ခုနှစ်တွင်မှ လက်စသတ်ခဲ့သည်။ ခံတပ်၏ မြောက်ဘက်၌ အစိုးရအိမ်တော်တည်ရှိ၍ တောင်ဘက်တွင် ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီး၊ မြင်းပြိုင်ကွင်းနှင့် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး အထိမ်းအမှတ် ခန်းမဆောင်ကြီးတို့ တည်ရှိကြသည်။

ကာလကတ္တားမြို့၏ အလယ်တွင် တက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက် တည်ရှိရာ အပေါင်းပါ ကောလိပ်ကျောင်း ပေါင်း ၈၀ ကျော်ခန့် ပါဝင်လျက်ကျောင်းသားပေါင်း ၄၀၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိသဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကျောင်းသားအရေ

အတွက် အများဆုံးသော တက္ကသိုလ်တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ တိုင်းရင်းသားရပ်ကွက်တို့တွင် အိန္ဒိယစော်ဘွားများ၏ ခမ်းနားသောနန်းတော် အနည်းငယ် ရှိလေသည်။

ကာလကတ္တားမြို့ကို အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ်ချုပ်ကြီး ဂျီဗရားနေ့သည် ၁၆၈၆ ခုနှစ်တွင်တည်၍ အခြေစိုက်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင်ထိုနယ်၏ အခြေအနေမှာ ၁၆၉၆ ခုနှစ်တွင် ဖို့ဝီလျံခံတပ်ကြီး တည်ဆောက်ပြီးမှသာ တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ဘင်္ဂလားပြည်နယ် နာဝပ်စော်ဘွား စူးရားဂျွတ်ဒေါင်လာသည် ဖို့ဝီလျံခံတပ်ကို ၁၇၅၆ ခုနှစ်တွင် 'လကြမ်းတိုက်၍ သိမ်းပိုက်လိုက်၏။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် အမှတ်တရဖြစ်ခဲ့သည်မှာ စူးရားဂျွတ်ဒေါင်လာသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ၁၄၆ ယောက်ကို အလျား၁၈ ပေ အနံ ၁၄ ပေမျှသာရှိသော အလုံထောင်ကလေး အတွင်းသို့ သွတ်သွင်း ပိတ်လှောင်ထားခဲ့၏။ ထိုနေ့ညမှာ ပူအိုက်သော နေ့ညတူညတစ်ညဖြစ်သဖြင့် ကျဉ်းကျပ် လှောင်အိုက်သောဒဏ်ကြောင့် နောက်တစ်နေ့တွင် အကျဉ်းသား ၂၃ယောက်သာလျှင် အသက်ရှင်လျက်ကျန်တော့၏။ နောင်တွင် ထိုနေရာကို 'သေတွင်း'ဟုခေါ်တွင်ခဲ့လေသည်။ ၁၇၅၇ခုနှစ်တွင် လော့ကလိုက်သည် ထိုနေရာကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်၍ ဖို့ဝီလျံ ခံတပ်သစ်ကြီးနှင့် မိုင်ဒန်ကွင်းကြီးကို တည်ဆောက်ဖွင့်လှစ်ပြီးလျှင် မြို့သစ်တည်ခဲ့လေသည်။ အိန္ဒိယပြည်၏ ပထမဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်သော ဝေါ်ရန်ပေးစတင်းသည် ၁၇၇၂ ခုနှစ်တွင် ကာလကတ္တားမြို့ကို အစိုးရရုံးစိုက်ရာမြို့တော် ပြုလုပ်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်မှစ၍

၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင်ဒေလီမြို့ကို မြို့တော်သစ်အဖြစ်ရွေးချယ် လိုက်သည့်အခါတိုင်အောင် ကာလကတ္တားမြို့သည် အိန္ဒိယ ပြည်၏ မြို့တော် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ မဟာမိတ်တို့သည် မြန်မာပြည် တိုက်ပွဲဆင်နွှဲရန် ကာလကတ္တားမြို့ကို အခြေခံစခန်းပြုလုပ် ကြသဖြင့် ဂျပန်တို့သည်ထိုမြို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ပိုးကြဲခဲ့ ကြသေး၏။ သို့ရာတွင် ပြောပလောက်အောင် ပျက်စီးခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ ၂ခုအဖြစ်သို့ ခွဲလိုက်သောအခါ ကာလကတ္တားမြို့သည် အိန္ဒိယ ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ အနောက်ဘက်လားပြည်နယ်ထဲသို့ ပါ ဝင်သွားလေသည်။ဟောင်ရာမြို့နှင့် ဆင်ခြေပုံးရပ်ကွက် များကိုပါ စုပေါင်း ရေတွက်ခဲ့သော် ကာလကတ္တားမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၃၄၉၀၂၈၁ (၁၉၅၁) ဖြစ်သည်။

ကာလာသောကမင်း ။ ။ကာလာသောကမင်းမှာ သာသနာတော်ရေးဆိုင်ရာ ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်သော မင်းအဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။

ထိုမင်းသည် သုသုနာကမင်း၏ သားတော်ဖြစ်၍ သာသနာ အနှစ် ၉၀ ပြည့်တွင် ခမည်းတော်၏ အရိုက်အရာဖြစ် သော ဝေသာလီပြည်ကို ဆက်ခံစိုးစံသည်။ ထိုမင်းလက် ထက် ဝဇ္ဇီလီတိုင်းသား ရဟန်းများသည်ဝိနည်းတော်နှင့် မညီသော အမေဓမ္မဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ကို ကျင့်သုံးနေကြသဖြင့် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ရန် အကြောင်းအချက် ဖြစ်ပေါ်လာ သည်။ ကောသမ္ဗီပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော သျှင် မဟာယသထေရ်သည်ဝဇ္ဇီတိုင်း သားရဟန်းတို့ ဝိနည်း တရားပျက်ပြားကြောင်း ကြားသိရလျှင် များစွာ စိတ်မချမ်း မသာ ဖြစ်လေ၏။ သျှင်ရေဝတထေရ်၊ သျှင်သပ္ပကာမိ ထေရ်စသော ရဟန္တာတို့အား တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လျက် အလဇ္ဇီရဟန်းတို့၏ ဓိတ္တဝါဒကို တွန်းလှန်ဖြေရှင်းရန် ဝေ သာလီပြည် ဝါလိကာရာမ ကျောင်းတိုက်သို့ ကြွတော်မူ၏။ ဝေသာလီပြည် မဟာဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ရှိကြသော ဝဇ္ဇီ တိုင်းသား ရဟန်းတို့က သျှင်မာယသထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့အား ရန်ပြုရန်ပါလာပါသည်ဟု ကာလာသောကမင်းကြီးအား ဂုံးချောကြကုန်၏။ မင်းကြီး လည်း ယုံစားမိသဖြင့်ရှင်မဟာယသထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာ ၇၀၀ တို့မလာရအောင်တားဆီးကြချေဟုခိုင်း တော်မူ၏။သို့ရာတွင် မင်းကြီးစေလွှတ်သော အမတ်များ နှင့် ရှင်မဟာယသထေရ်တို့ မဆုံမိကြလေ။ နောက်ဆုံး တွင် အလဇ္ဇီရဟန်းတို့၏ ကောက်ကျစ်သော အကြံအစည် ကို သိရှိသောအခါ မင်းကြီးသည် နောင်တကြီးစွာရပြီး လျှင် ကောသမ္ဗီရဟန်းတို့ထံ ကိုယ်တိုင် သွားရောက် ဆည်း ကပ်လျက် ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာအဖြစ်ခံယူလေသည်။

နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ရဟန်းပရိသတ်တို့ဆုံမိကြလျှင်ရှင် ရေဝတထေရ်၊ ရှင်သပ္ပကာမိထေရ်တို့က တရားမှန်ကို ညွှန်ပြ ဆုံးမတော်မူလေသည်။ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့လည်း မိမိတို့အမှားများကို ဝန်ခံ၍ ဝိနည်းတရားမှန်ကို လက်ခံ ဆောက်တည်ကြကုန်၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရား၏ တ ရားတော်များ နောင်အခါ တိမ်းပါးချွတ်ချော်ခြင်း မရှိစေဘဲ ခိုင်မြဲသည်ထက်ခိုင်မြဲစေရန် သင်္ဂါယနာတင်သင့်ကြောင်း ဆွေးနွေးကြသည်။ ကာလာသောကမင်းကြီးလည်း ကျောင်းသင်္ခမ်းအစရှိသော လိုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို ကပ်လှူ တော်မူသည်။ဤသို့လျှင် မဟာယသထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာခုနစ်ရာတို့သည် သာသနာအနှစ် ၁၀၀ ပြည့်တွင် ၈ လတိုင်တိုင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်။ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ရာ၌ ပထမသင်္ဂါယနာမှာကဲ့သို့ပင် နှုတ်ဖြင့်သာရွတ်ဖတ်ညှိနှိုင်းကာတင်ဆိုကြလေသည်။

ထိုစဉ်အခါတွင် အကြီးအမှူး ပြုကြကုန်သော ရှင်မဟာ ယသထေရ်၊ရှင်ရေဝတထေရ်၊ ရှင်သပ္ပကာမိထေရ်၊ ရှင်သာ ဠထေရ်၊ ရှင်ခုဇ္ဇသောဘိတထေရ်၊ ရှင်သမ္ဘူတထေရ်တို့ မှာ မြတ်စွာဘုရားသခင်အား မျက်ဝါးထင်ထင် ပူးတွေ့လိုက် ကြရသည့်အပြင် ရှင်အာနန္ဒာနှင့် အတူနေရဟန်းများ လည်း ဖြစ်ကြကုန်သည်။

ယင်းသို့ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်သည့်အကြောင်းကို ‘ဝေသာလီပြည်ကြီးရှင်၊ ဘုရင်ကာလာသောက မင်းတရား လက်ထက်၊ ဆယ်ချက်သောအဓိမ္မိက၊ ဥပ္ပိနယဝါဒီဖြင့်၊ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများတို့၊ ဖေါက်ပြားသည်ကို အ ကြောင်းမူ၍ နိဗ္ဗူတာရုံ၊ ပြည့်စုံလက်ရှိ၊ သိဒ္ဓိမြောက်ပြီး၊ ထေရ်ကြီးခုနစ်ရာ၊ ရဟန္တာတို့သည် ရှင်မဟာယသ၊ ထေရ်နှစ်ကို၊ ဂဏပါမောက်၊ အကြီးမြောက်၍၊ မေးလျှောက် ဖြေပြန်၊ အတ္တန္တရ၊ ဖော်ပြလင်းလင်း၊ ရှင်းပစေလျက်၊ ကိုးထွေအင်္ဂါ၊ ဒေသနာကို၊ မုခါရဠိ၊ ပေါင်းညီရှစ်လ၊ ရွတ်အံ ကြ၍၊ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပါသည်’ ဟု ဦးပုည၏ သာသနာလျှောက် အခန်းတွင် ရေးသားထားလေသည်။

ကာလီဒါသ ။ ။ကာလီဒါသသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဥဇ္ဇေနီပြည် ဝိကြမ္မာ ဒိတျမင်း ကြီး၏ ပညာရှိ စာဆိုတော်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကာလီဒါသခေတ်ကို အချို့က ဘီစီ ၁ ရာစုနှင့်အေဒီ ၆ရာစု နှစ်ကာလဟု အသီးသီးမှန်းဆ၍ အချို့ကမူ သူ၏စာအရေး အသားကို ထောက်ဆကာ အေဒီ ၄ ရာစုနှင့် ကာလဟု မှန်းဆသည်။ သက္ကရာဇ်အတိအကျ ဖော်ပြသောကျမ်း မတွေ့ရှိချေ။ မြန်မာဘာသာကျမ်းများ၌ ကာသိကရာဇ်တိုင်း ဗာရာဏသီပြည် နန္ဒီရာဇာမင်းနှင့် ဘာနုမန္တိမိဖုရား လက်ထက်ဟု ဖော်ပြသည်။

ကာလီဒါသထင်ရှားရခြင်းမှာ သူ၏ယခုတိုင်ထင်ရှားသော ‘သကုဏ္ဍလ’ဝတ္ထုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုဝတ္ထုကို မူလသက္ကဋ္ဌဘာသာဖြင့် ရေး၍နောက်ဘင်္ဂလီဘာသာ၊ ဒေဝနာဂရီဘာသာများသို့ ပြန်ဆိုသည်။ ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင် ဆာဝီလျံ ဂျန်းက အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပထမဆုံးပြန်ဆို သဖြင့်သက္ကဋ္ဌဘာသာကို အနောက်တိုင်းမှ ပိုမို စိတ်ဝင် စားလာကြသည်။ ထိုနောက် ဂျာမန်ဘာသာ၊ ပြင်သစ် ဘာသာများသို့လည်း ပြန်ဆိုကြသည်။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား အဖြစ်လည်း ရိုက်ကူးထားသည်။

ကာလီဒါသသည် အခြားပြဇာတ်များကိုလည်း ရေးသား သည်။ ယင်းတို့မှာ ‘ဝိကြမောဝါသီ’နှင့် ‘မာလာဝိက နှင့် အဂ္ဂိမိတြ’ ဇာတ်များ ဖြစ်သည်။ သက္ကဋ္ဌဂန္ထဝင်၌ လွန် စွာထင်ရှားသည်။ ထို ဇာတ်များကိုလည်း ဘာသာအသီး သီးသို့ ပြန်ဆိုထားသည်။

ကာလီဒါသသည် သက္ကဋ္ဌဘာသာဖြင့် ဆန်းကြယ်နက်နဲ သော ကဗျာများစွာကိုလည်း ရေးရာ အထင်ရှားဆုံးမှာ တိမ်စေတမာန်ခေါ် ‘မေဃဒုတ’ကဗျာဖြစ်သည်။ နှစ်၏ ရတု ဖိပါး သာယာပုံ သဘာဝကို ဖွဲ့ဆိုသော ‘ရိတုသမ္ဘာရ’ ကဗျာမှာလည်း ထင်ရှားသည်။ ထိုကဗျာများပြင် ရာမ မင်းသား ဇာတ်အိမ်ဖွဲ့သော ‘ရာဂဝံသနှင့်ကုမာရသမ္ဘဝ’ ကဗျာကိုလည်း ရေးသည်။ စိတ်ကူးနက်နဲ၍ အဖွဲ့အနွဲ့ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သည်။

မြန်မာ ကျမ်းဂန်များတွင် ကာလီဒါသ ဟူသော ပညာရှိ ဆရာကြီး၏ အကြောင်းကို ဤသို့ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

ရှေးအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ နန္ဒိရာဇာမင်းနှင့် ဘာနမန္တိ မိဖုရားကြီး လက်ထက်တွင် ပညာရှိ ကာလီဒါဆရာရှိ သည်။ စိတ္တရံသီဟူသောပန်းချီဆရာ တစ်ဦးလည်း ရှိသည်။ ကာလီဒါသသည် အသံကြားရုံဖြင့်ရူပါရုံကို ဆုံးဖြတ်နိုင် စွမ်းရှိ၍ မိဖုရားကြီး ပုံတူရေးရန် တာဝန်ကျသော စိတ္တရံသီ ပန်းချီဆရာကို ကူညီသည်။ ပန်းချီဆရာသည် မိဖုရား၏ပုံ၌လျှို့ဝှက်သော နေရာတွင် မှဲ့ရှင် ၃ လုံးရှိပုံကိုပါ ရေးဆွဲ၍ ဆက်သရာ ပန်းချီဆရာအား မိဖုရားနှင့် မသင်္ကာ သဖြင့်စစ်ဆေးသည်။ ကာလီဒါသပြောပြကြောင်း သိသော် ကာလီဒါသကို သတ်စေသည်။ ကမ္ဘာသိဒ္ဓိကာ အမတ်က ပုဂံထား၍ အသက်ချမ်းသာသည်။

တစ်နေ့သော် မင်း၏သားတော် သုဒေဝသည် တောက စားရာမှအပြန်ဝံသုတော် သင်ကြားလိုက်သော (သ-သေ-မိ-ယ) စကားလေးလုံး ရရှိခဲ့ရာ အဓိပ္ပါယ်ကို မည် သူမျှ မဖော်နိုင်လျှင် ကာလီဒါသသည် အမတ်ကြီး၏ သမီး အဟန်ဖြင့် တင်းတိမ်တွင်းမှဖြေဆိုသည်။ ဘုရင်ကစစ် မေးသော် ကာလီဒါသဖြစ်ကြောင်း သိ၍ ရှေးကအပြစ်ကို လွှတ်ကာ ချီးမြှောက်ပြန်သည်။

တစ်နေ့သော် ကြာဖူးတစ်ခုတွင် ပိတုန်းဝင်သဖြင့် လေ မလာ အလိုလိုလှုပ်ရာ ဘုရင်ကအကြောင်းရင်းကိုဖြေ ဆိုနိုင်ကယောကျ်ားဖြစ်လျှင်အမတ်ကြီးအရာ မိန်းမ ဖြစ်လျှင် မိဖုရားအရာပေးမည်ဟုစည်လည်စေသည်။ ပြည့်တန်ဆာမတစ်ဦးက ကာလီဒါသ ပျော်ပါးခိုက် မေးပြီးသိ၍ ဆရာပေါ်မည် စိုးသောကြောင့်ကာလီဒါသ အိပ် ပျော်စဉ် သတ်လိုက်သည်။ ပြည့်တန်ဆာမသည် ဘုရင်ထံ အဖြေပေးနိုင်သော်လည်း စစ်မေးရာ အပြစ်ပေါ်၍ ဒဏ်သင့်ရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကာလီဒါသ ဆရာ အနိစ္စရောက်သည်ဟု အဆိုရှိ လေသည်။

ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ် ။ ။သိင်္ဂါရွှေပြည် ဟူ၍ လည်း ခေါ်ကြသော ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်သည် ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာကမ်းခြေတွင်ရှိ၍အမေရိကန် ပြည်ထောင် စုတွင် အပါအဝင် ပြည်နယ်တစ်နယ် ဖြစ်သည်။ သိင်္ဂါ ရွှေပြည်ဟုခေါ်ကြခြင်းမှာ ကမ္ဘာ့အဖိုးတန် ရွှေတွင်းများ ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၆ ရာစုနှစ်လောက်က နယူးစပိန်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၌ လာရောက် နေထိုင်ကြသည့် စပိန် လူမျိုး တို့သည် မြောက်ဘက်တွင် သိင်္ဂါရွှေပြည်အရပ်ရှိသည်ဟု စိတ်ကူးယဉ်ယဉ်နှင့်တွေးကာပြောဆိုခဲ့ ကြသည်။ ထိုသို့ ပြောဆိုကြသော သတင်းစကားကြောင့် ၁၅၄၂-၄၃ ခုနှစ် များတွင် ယွမ်ရီဒရီ ဂေကားဗရီးဟိုးဆိုသူ ပေါ်တူဂီလူမျိုး တစ်ဦးသည် စပိန်သင်္ဘော တစ်စင်းဖြင့် ရွှေတွင်းများရှိရာ အရပ်ကိုစူးစမ်းရှာဖွေရန်ခရီးထွက်ခဲ့ရာ ဆန်ဒီယေးဂိုး ပင်လယ်အော်ထဲသို့ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

၁၅၇၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဆာဖရစ်စစ် ဒရိတ် သည် ကာလီဖိုးနီးယားကမ်းခြေပေါ်သို့ ပထမဆုံး တက် ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက်ပင်လယ်ခရီးတွင် စွန့်စားပုံ သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ကာလီဖိုးနီးယားကမ်း ခြေသို့ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် နောင်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့် ကြာမှ ကာလီဖိုးနီးယားတွင် လူများ အတည်တကျ နေထိုင် စပြုခဲ့လေသည်။ ရှေးဦးစွာ လာရောက်နေထိုင်သူများမှာ မက္ကဆီကိုမှဖရန်စစ္စကန်ဘုန်းကြီးများ ဖြစ်သည်။ ထို နောက် ၁၇၆၉ ခုနှစ်နှင့် ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ်များတွင် စပိန် အစိုးရသည် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ကိုသိမ်းပိုက်လိုက် ၏။ မွန်းထရေးမြို့သည် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၏ ပထမဆုံး မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။

စပိန်အစိုးရ လက်ထက်တွင် ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ် သည် ငြိမ်းချမ်းသာယာ၍ စည်ပင်ပြောသည်။ စပိန် တို့၏ လက်အောက်တွင် နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်မျှကျရောက် ခဲ့၏။ ထိုခေတ်မှ ကြွင်းကျန်ခဲ့သော အရာများအနက် ဖရန်

ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့ အရှေ့ဖက်ရှိ ကင်နဒီရွာတွင်း။ တစ်မိုင်ကျော်နက်သဖြင့် ကမ္ဘာတွင် အနက်ဆုံးတစ်ခုဖြစ်၏။

ကမ်းကပ်ဆိပ်၊ ကုန်လှောင်ရုံ၊ စီးရထားလမ်းများဖြင့် စနစ်တကျ တည်ဆောက်ထားသော လော့စိန်းဂျလီမြို့ သင်္ဘောဆိပ်

ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ သဲခုံများဖြင့်ပြည့်နှက်ကာ ပင်လယ်ပြင်အောက် ပေ ၂၀၀ ကျော်နိမ့်သည့် ‘သေမင်းချိုင့်ဝှမ်း’

စက္ကနန် သာသနာပြုအဖွဲ့များနှင့် ယင်းတို့ တည်ဆောက်ခဲ့သော ထူးခြားသည့် အဆောက်အအုံများမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။ ၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် စပိန်အစိုးရကို တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ပြီးနောက် လွတ်လပ်လာသောအခါ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်သည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ လက်အောက်ခံနယ် ဖြစ်လာလေသည်။

နှစ်ပေါင်းအစိတ်ခန့် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ လက်အောက်တွင် ရှိခဲ့ပြီးနောက် မက္ကဆီကိုစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သော စာချုပ်အရ အမေရိကန်အစိုးရသည် ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ ထိုနှစ်အတွင်း၌ပင် ရွှေကို စတင်တွေ့ရှိလေရာ အမေရိကန်တို့သည် ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်ထဲသို့ တသဲသဲ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ယင်းသို့ ရွှေရှားလာသူများကြောင့် စည်ကားလာ၍ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုအတွင်းသို့ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်သည် အဖက်ဖက်မှ တိုးတက်လာ၏။ ဆည်မြောင်းများ ဖောက်ခြင်းဖြင့် ကန္တာရ အရပ်ဒေသများကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ပြုပြင်ခဲ့လေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အရှေ့ပိုင်းမှ စတင်၍ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ဆီယက်ရာ နီဗားဒ တောင်တန်းကိုဖြတ်ကာ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ ကမ်းအရောက် မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ခဲ့၏။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ငလျင်ကြောင့် မီးလောင်ပျက်စီးခဲ့သော ဆန်ဖရန်စစ္စကို မြို့ကိုလည်း ၃ နှစ်အတွင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။

ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်သည် မြောက်ဖက်တွင် ဩရိ

ဂန်ပြည်နယ်၊ အရှေ့ဖက်တွင် နီဗားဒနှင့် အယ်ရီဇိုးနား ပြည်နယ်၊ တောင်ဖက်တွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင်းရှိ အောက်ပိုင်း ကာလီဖိုးနီးယားနယ်၊ အနောက်ဖက်တွင် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတို့ဖြင့် နယ်နိမိတ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ် တည်ရှိလေသည်။ ထိုပြည်နယ်သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ်များတွင် ဒုတိယ အကျယ်ဝန်းဆုံး ဖြစ်သည်။ စတုရန်းမိုင် ၁၅၈၆၃၉ ကျယ်ဝန်း၍၊ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၁၀၅၈၆၂၂၃ မျှ ဖြစ်သည်။ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်၏ ရာသီဥတုမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အသာယာဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်တွင် ဆန်စပါး၊ ဂျုံ၊ မုယော၊ ဝါဂွမ်း၊ သကြားမုန်လာ စသည့် ကောက်ပဲသီးနှံများအပြင် သစ်သီးဝလံများလည်း စိုက်ပျိုးသည်။ သစ်သီးများအတွက် နာမည်ထင်ရှားသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းအပြင် သစ်သီး၊ အသား၊ ငါးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို စည်သွတ်သော လုပ်ငန်းနှင့် ရေနံချက်လုပ်ငန်း၊ သစ်လုပ်ငန်း၊ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း စသည်တို့မှာ အခြားထင်ရှားသော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်သည် သဘာဝအလျောက် သာယာသော ရှုမျှော်ခင်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံသည့်ပြည်နယ်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပြည်နယ်တွင် သေမင်းချိုင့်ဝှမ်းဟုခေါ်သော ဆန်းကြယ်သည့် ချိုင့်ဝှမ်းတစ်ခုရှိသည်။ ထိုချိုင့်ဝှမ်းသည် ပင်လယ်ပြင်အောက် ပေ ၂၈၀ မျှ နိမ့်လေသည်။ ကြီးမားလှသော သစ်ပင်ကြီးများ ပေါက်ရောက်၍ ထင်ရှားသည့် ဆီယက်ရာ နီဗားဒ တောင်တန်းတွင် ရှိသော ဝှစ်တနီ

စတောင် ထိပ်သည် အလာစက ပြည်နယ်ရှိ တောင်ထိပ် တစ်ခုကို ချပ်လှပ်လျှင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အမြင့် ဆုံးဖြစ်၍ ပေပေါင်း ၁၄၄၉၅ ပေမျှ မြင့်သည်။

နီဗားဒတောင်တန်းနှင့် ကိုစရိန်တောင်တန်း နှစ်ခုကြား တွင် ကာလီဖိုးနီးယားချိုင့်ဝှမ်းကြီး ရှိလေသည်။ အ နောက်ဘက်ရှိ ဝီလဆန်တောင်ပေါ်၌ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုတွင် အရေးပါဆုံး နက္ခတ်မျှော်စင်ကြီးတစ်ခု ရှိ၏။ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်၏ မြို့တော်မှာ ဆက္ကရာမင်တိုမြို့ ဖြစ်သည်။ အခြားထင်ရှားသော မြို့ကြီးများမှာ ပစ်ဖိတ် သမုဒ္ဒရာကမ်းရှိ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့နှင့် လော့စိန်းဂျလီးမြို့ တို့ဖြစ်သည်။ လော့စိန်းဂျလီးမြို့ အနီးတွင် ဟောလီးဝုရပ် ရှင်မြို့ကြီး တည်ရှိလေသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံဘက်ကျသော ဆန်ဒီယေးဂိုးမြို့နှင့် ဆန်ဖရန်စစ္စကို ပင်လယ်အော် ကမ်း နဖူးတွင်ရှိသော အုတ်ကလန်မြို့တို့မှာလည်း အတန်ထင် ရှားသောမြို့များ ဖြစ်ကြပေသည်။

ကာလိုင်းတီ(ခရစ် ၁၇၉၅-၁၈၈၁) ။ ။ သောမတ် ကာလိုင်းမှာ စကော့လူမျိုး ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး တစ်ဦးဖြစ်၏။ ၁၇၉၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည် 'မိဖရီးရှင်ယာ အက်ကယ် လဖက်ကန် ရွာ၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ကျောက်ပန်းရန်သမား တစ်ဦးဖြစ်၍၊ ကာလိုင်းသည် သား သမီးရှစ်ယောက်တွင် သားအကြီးဆုံးဖြစ်လေသည်။

အလုပ်သမား တစ်ဦးပင်ဖြစ်သော်လည်း အမြော်အမြင် ကြီးသော ကာလိုင်း၏ဖခင်သည် သားကြီး၏ အရည် အသွေးကို သိမြင်ပြီးဖြစ်သဖြင့် ပညာကို ကောင်းစွာသင်ယူ စေသည်။ ကာလိုင်းသည် ၁၄ နှစ်သားအရွယ်တွင် အက် ဒင်ဗာရာ တက္ကသိုလ်သို့ သွားရောက် ပညာဆည်းပူးခဲ့၏။ ဘာသာရေးကိုလေးစားတတ်သော စကော့အနွယ်ဖြစ် သည့်အတိုင်းသာသနာ့ဘောင်တွင် ရဟန်းပြုရန် ရည် ရွယ်ခဲ့သော်လည်း ကျောင်း မှ ထွက်သောအခါ ကျောင်း ဆရာတစ်ဦး ဖြစ်လာလေ တော့သည်။

ကာလိုင်းသည် စာပေ အရေးအသားကို လွန်စွာ ဝါသနာပါ၍ ဆောင်းပါး စာပေများကို ရေးသားလို သော ဆန္ဒသာ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် သူလုပ် သော ကျောင်းဆရာအ လုပ် မှာလွတ်လပ် မှုကို

ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး သောမတ် ကာလိုင်း

အလွန်လိုလားသော ကာလိုင်းအဖို့ အချုပ်အနှောင်များ ကဲ့သို့ ရှိနေလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ကာလိုင်းသည် ၁၈၁၈ ခုနှစ်တွင် အလုပ်မှထွက်လိုက်ပြီးသော် အက်ဒင်ဗာရာ မြို့ပေါ်ရှိ မဂ္ဂဇင်းဂျာနယ်များအတွက် ဆောင်းပါးများကို စတင်ရေးသားခဲ့သည်။

၁၈၂၅ ခုနှစ်တွင် 'ရိုးလား၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ' စာအုပ်ကိုရေး သားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ နောက်တစ်နှစ်တွင် ဂျိန်းဗေလီဝဲ့ အမည်ရှိသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် လက်ဆက်လိုက်သည်။ ထိုနောက်သူတို့ဇနီးမောင်နှံသည် ဗြိတိန်ကျွန်း၏ ချောင် အကျဆုံး နေရာတစ်ခုဖြစ်သော ကရေကပ်ပတ်တော့ရွာက လေးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုအချိန်သည် ကာလိုင်းအဖို့ ငွေရေးကြေးရေး အကျပ်တည်းဆုံးသော အခါ ဖြစ်လေသည်။

ကာလိုင်းသည် 'ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး' အမည်ရှိ စာ အုပ်ပထမတွဲကို ရေးသား ပြီးစီးသောအခါ သူ၏ မိတ်ဆွေဖြစ် သော ဂျွန်စတူးဝပ်မီးအား ဖတ်ကြည့်ရန် ပေးအပ်ထား ခဲ့၏။ တစ်နေ့သည့် မီး၏ အိမ်တွင်ခိုင်းစေထားသော အစေခံမ ကလေးသည် စာမူကို အသုံးမဝင်သော စာရွက်များသာ ဖြစ်သည်ဟုထင်မှတ်၍ မီးမွှေးလိုက်လေသည်။

ဂျွန်မီးသည် ထိုအကြောင်းကို သိသောအခါ အတိုင်း မသိ တုန်လှုပ်ချောက်ချားသွား၏။ သူသည် ကာလိုင်း ရှိရာသို့ အရူးပမာ ပြေးသွားပြီးလျှင် ဖြစ်သမျှကိုပြောပြ လေသည်။ သို့သော် သဘောကြီးလှသော ကာလိုင်းသည် သူငယ်ချင်း၏ ဖြစ်ထွေကို မြင်သောအခါ သူ့ကိုပင် သနား အားနာမိပြီးလျှင် မိမိ၏ထိခိုက်သော စိတ်ကို ပြင်ပသို့ မပေါ်လွင်အောင်မျှသိပ်ထားလိုက်သည်။

ဤသို့ ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်းကြီးစွာဖြစ်ရသော်လည်း ကာလိုင်းသည် စိတ်ပျက် အားလျော့ခြင်း မရှိဘဲ သူ့စိတ်ထဲ၌ မှတ်မိသမျှနှင့်ပင် စာအုပ်ကိုပြန်လည် ရေးသားခဲ့ လေသည်။ ကာလိုင်းမှာ အပင်ပန်းခံရကျိုး နပ်ပေသည်။ အကြောင်းမှာ ထိုစာအုပ် ထွက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ကာ လိုင်းသည် နာမည်ကျော် စာရေးဆရာကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသောကြောင့်တည်း။

ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော စာရေးဆရာကြီးတစ်ယောက် ဖြစ်လာသောအခါ ကာလိုင်းတို့ အိမ်ထောင်သည် လန်ဒန် မြို့ ချလဆီးအရပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့သည်။ ထိုနေရာတွင် ၄၇ နှစ်ကြာမျှနေထိုင်ခဲ့၍ စာအုပ်အများရေးသားခဲ့၏။ ထိုအိမ်တွင် ထိပ်တန်း စာရေးဆရာကြီးများဖြစ်သော ဒစ်ကင်း၊ တင်နီဆန်၊ သက္ကရေး၊ ဂျွန်စတူးဝပ်မီး တို့နှင့် မ ကြာခဏတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့လေသည်။

၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် သူ၏စာပေများကို အားတက်သရော ဝေဖန်ပေး၍မယားဝတ္တရားနှင့် ပြည့်စုံသော ချစ်ဇနီး

ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေရာ ကာလှိုင်းမှာ မကြိုဘူးအောင် ပူဆွေးခဲ့သည်။ ဤသို့ ဇနီးသည်သေဆုံးပြီးနောက် ကာလှိုင်းသည် ထူးခြားသော စာအုပ်များကိုမရေးနိုင်တော့ဘဲအသက် ၈၆ နှစ်တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ကာလှိုင်း၏ လက်ရာများတွင် စာရေးသူ၏ စိတ်နေသဘောထားကို ကြေးမုံပြင်တွင် မြင်ရဘိသဘဲသို့ ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ရသည်။ သူသည်အပေါ်ယံဟန်ဆောင်မှု အတုပအများကို လွန်စွာပင် မုန်းတီး၍ ထုံထိုင်းနံ့အခြင်းကို ရှုတ်ချသည်။ အလဟဿအချိန်ကုန်ခြင်းထက် အလုပ်လုပ်ခြင်းကို ပိုမိုနှစ်သက် မြတ်နိုး၏။ သူ၏အလုပ်ထင်ပေါ်မှုထက် အလုပ် ပြီးစီးခြင်းကြောင့် ရရှိသောနှစ်သိမ့်ခြင်းပီတိကို ပို၍လိုလားဟန် တူလေသည်။

နောင်လူအချို့က စာရေးဆရာကြီး ကာလှိုင်း၏ သဘောတရားများကို နာဇီဝဒနှင့် နှိုင်းယှဉ်တတ်ကြ၏။ ကာလှိုင်းသည် သူရေးသားပြုစုခဲ့သော စာအုပ်များတွင် တရားနည်းလမ်း မှန်ကန်မှုသည်ပင် အင်အားဖြစ်ကြောင်း၊ လူအချို့သည် ကျန်လူများထက်အဆင့်အတန်းမြင့်ကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီဝါဒမှာ ရယ်စရာကောင်းသော ဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း၊ လူတစ်ယောက်စီအား လွတ်လပ်မှုကို မပေးနိုင်၊ မပေးသင့်ကြောင်း၊ နိုင်ငံကို အာဇာနည် တစ်ဦးဦးကသော်လည်းကောင်း၊ အာဏာရှင် တစ်ယောက်ယောက်ကသော်လည်းကောင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်သင့်ကြောင်းများကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့လေသည်။ ထို သဘောတရားများကို သူရေးသားခဲ့သော 'ပြင်သစ် တော်လှန်ရေး'၊ 'အာဇာနည်နှင့်အာဇာနည်ကိုလေးစားခြင်း'၊ 'အော်လီဗာ ကရွမ်းဝဲ' အစရှိသော စာအုပ်များတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။

ကာလှိုင်းမြို့ ။ ။ကာလှိုင်းမြို့သည် အင်္ဂလန်ပြည် ကမ်ဗာလန်ခရိုင်၏ ရုံးစိုက်ရာ မြို့ကြီး ဖြစ်၍ အိဇင် မြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ စကော့တလန်ပြည် နယ်စပ်နှင့် ၁၀ မိုင်မျှပင် မကွာဝေးသောနယ်ခြားမြို့ တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ကျော်စောထင်ရှားသော ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးနှင့် ရဲတိုက်ကြီးများရှိရာ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာ ၁၁ ရာစုနှစ်အတွင်းက စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၅ ရာစုနှစ်တွင် တစ်ဖန် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ပြန်သည်။ ကာလှိုင်းရဲတိုက်ကြီးမှာ ၁၀၉၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဝီလျံဘုရင် တည်ဆောက်ခဲ့သော အဆောက်အအုံဖြစ်၍ ယခုအခါပျက်စီး ချွတ်ယွင်းနေပြီ ဖြစ်သော်လည်း စစ်တန်းလျားအဖြစ် အသုံးပြုနေကြသေးသည်။ ထိုသို့ ရှေးကျလှသော သမိုင်းဝင် အဆောက်အအုံကြီးများအပြင် ကြီးကျယ်သော ပြည်သူ့အဆောက်အအုံကြီးများဖြစ်သည့် မြို့တော်ခန်းမကြီး၊ တရားရုံးတော်၊ ပြတိုက်နှင့်အနုပညာပြခန်းများလည်းရှိ

သည်။ ဦးထုပ်လုပ်ခြင်း၊ အထည်အလိပ် ရက်လုပ်ခြင်း၊ ဗီစကွတ် မုန့် လုပ်ခြင်းတို့မှာ ထင်ရှားသော လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြလျက်၊ သံရည်ကျိုရုံများနှင့် အင်ဂျင်နီယာ အလုပ်ရုံများလည်း ရှိသည်။ မီးရထားလမ်းဆုံမြို့တစ်မြို့ဖြစ်၍၊ လန်ဒန်မြို့မှ မီးရထားလမ်းအတိုင်း မိုင် ၃၀၀ ခန့် ကွာဝေးသည်။ ကာလှိုင်းမြို့ လူဦးရေမှာ ၆၅၀၀၀ ခန့် ဖြစ်၏။

ကာဠုဒါယီထေရ် ။ ။ကာဠုဒါယီသည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနှင့် တစ်ပြိုင်တည်းဖွားသော ဖွားဖက်တော်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူငယ်ဖော် ကစားဖက်အဖြစ်ကြီးပြင်းခဲ့ရာ၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ ဖခင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ကာဠုဒါယီအား အမတ်အဖြစ်ခန့်အပ်မြှောက်စားသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူသောအခါ၊ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့လိုသဖြင့် ကြွလာတော်မူရန် အမတ်များကို အကြိမ်ကြိမ်လွှတ်၍ပင့်စေသည်။ အပင့်လွှတ်သော အမတ်တို့ လည်း မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်လျှင် အခြွေအရံများနှင့်အတူ အကျွတ်တရားရ၍ ရဟန္တာဖြစ်ကုန်ကြသဖြင့် ခမည်းတော်၏စကားကို မလျှောက်ထားမိဘဲ ရှိကြသည်။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း မည်သည့် သတင်းစကားမျှ မကြားသိရသဖြင့်စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်လျက် နောက်ဆုံးတွင် ကာဠုဒါယီအမတ်ကိုခေါ်၍ အခြွေအရံတစ်ထောင်နှင့် စေလွှတ်ပြန်သည်။

မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်လျှင်ပင် ကာဠုဒါယီအမတ်နှင့် အခြွေအရံများသည် ရဟန္တာဖြစ်ကြပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ခမည်းတော် မှာကြားလိုက်သည်ကို မမေ့လျော့ဘဲ ဖိဝ မျှသော ဂါထာတို့ဖြင့် ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ပြန်လည် ကြွရောက်ရန်လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုဂါထာခြောက်ဆယ် လျှောက်ထားချက်များကား၊ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်သဘောတော် ကြည်နူးညွတ်ပျောင်းအောင် တပေါင်းရာသီ၏ ရေမြေတောတောင် ဩကာသလောကသာယာဟန်ကို အဖန်ဖန် ချီးကျူးကာ ပင့်ဆောင်သော စကားများ ပါဝင်သဖြင့် အလွန် သာယာနာပျော်ဖွယ် ရှိပေသည်။ ထိုအခါမှ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ယူဇနာ ၆၀ ကွာသော ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်၍ သာကီဝင်မင်းများအား တရားဟောကြားတော်မူသည်။

ကာဠုဒါယီထေရ်သည် ဒါယကာတို့၏စိတ်ကို သဒ္ဓါကြည်လင် ဖြစ်စေနိုင်သော ဘုရားတပည့်သားတို့တွင် ထူးချွန်မြင့်မြတ်ဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ကုလပွသာဒကတေဒဂ်ဘွဲ့ရလေသည်။

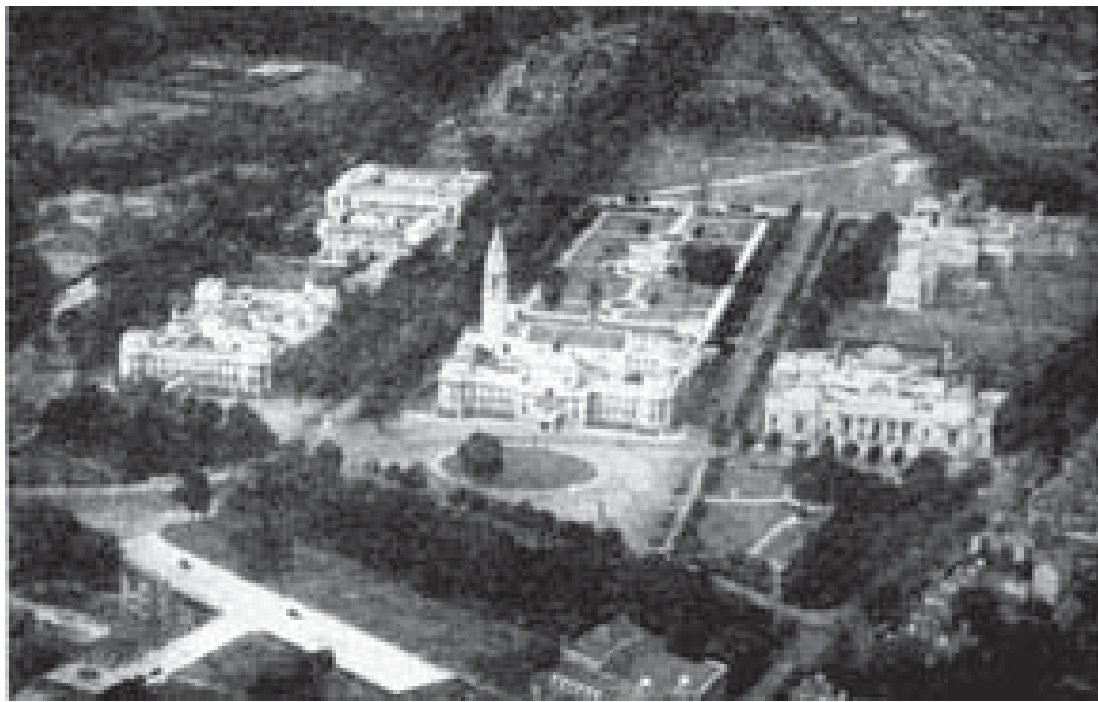
ကားဒစ်မြို့ ။ ။ကားဒစ်မြို့သည် ဂလာမော်ဂန်ရှိုင်ယာ ခရိုင်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်၍ ဝေလပြည်တွင် အကြီးဆုံးမြို့ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကျောက်မီးသွေး အများဆုံး သင်္ဘောတင် ထုတ်ရောင်းရာ မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သဖြင့် ဗြိတိသျှ ကျွန်းစုရှိ ထိပ်တန်း ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများတွင် အပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။ ဝေလပြည်တောင်ပိုင်း ဆက်ဗန်းမြစ်ဝကျယ် ပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ဗရစ္စတို ရေလက်ကြားကြီးမှ ၃ မိုင်မျှ ကွာဝေးသည်။ ၁၇၉၄ ခုနှစ်တွင် မာသာတစ်ဗီးမြို့သို့ တူးမြောင်း ဖောက်လုပ်လိုက်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၁၈၃၉ ခုနှစ်တွင် သင်္ဘောကျင်းများ တည်ဆောက်လိုက်သဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကားဒစ်မြို့မှာ သိသိသာသာ တိုးတက်စည်ကားလာလေသည်။ မာသာတစ်ဗီးမြို့သို့ ကူးပြောင်းမဖွင့်လှစ်မီက ကားဒစ်မြို့၏ ကျောထောက်နောက်ခံ နယ်များမှာ ကျောက်မီးသွေးများကို လားများဖြင့် ကားဒစ်မြို့ဆိပ်ကမ်းသို့ အရောက်ပို့ဆောင်ခဲ့ကြရသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၁၁ ခုနှစ်အတွင်း မြို့လယ်ပိုင်းကို ပြန်လည်ပြုပြင် ဆောက်လုပ်ခဲ့သဖြင့် ဗြိတိန်ကျွန်းရှိ စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားသော အခြားမြို့များထက် များစွာ သာယာလျက် စိတ်ချမ်းမြေ့ဖွယ်ဖြစ်သောဥယျာဉ်တို့နှင့် သိုက်မြိုက်ဝေဆာစွာရှိသည်။ ဥယျာဉ် အစုစုပေါင်းမှာ ဧက ၃၀၀ ခန့်ကျယ်ဝန်းရာ၊ ယင်းတို့အနက် ၅၂ ဧကမျှ

ကျယ်သော ကသေးဥယျာဉ်နှင့်အနီးတဝိုက်တွင် ကားဒစ်မြို့၏ ခမ်းနားသောအဆောက် အအုံကြီးများရှိလေသည်။ ပေ ၂၀၀ မြင့်သော နာရီစင်ရှိသည့် မြို့တော်ခန်းမ အဆောက်အအုံ၊ ယူနီဗာစီတီ ကောလိပ်ကျောင်း၊ဝေလ အမျိုးသား ပြတိုက်ကြီး၊ စိန်ဂျွန်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်း စသည့် တို့မှာ ကားဒစ်မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် အဆောက်အအုံများဖြစ်ကြလျက်၁၂ ရာစုနှစ်အတွင်း၌ ဆောက်လုပ်ခဲ့သောကားဒစ်ရဲတိုက်ကြီးမှာ မြို့၏ဗဟိုချက်မဖြစ်လေသည်။ ထိုရဲတိုက်ကြီးကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် မားကွစ်ဘွဲ့ရ ဗျူမြို့စားကြီးသည် ကားဒစ်မြို့ ကော်ပိုရေးရှင်းအဖွဲ့သို့ လှူဒါန်းပေးအပ်လိုက်၏။

ဝေလတောင်ပိုင်းရှိ ကျောက်မီးသွေးထွက်ရာ ဒေသတို့နှင့် တူးမြောင်းများဖြင့်လည်းကောင်း၊ မီးရထားလမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆက်သွယ်ထား၍ သံ၊ သံမဏိလုပ်ငန်း၊ သံဖြူလုပ်ငန်း၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ပြင်ဆင်သော လုပ်ငန်းတို့တွင် အထူးထင်ရှားသည်။ သင်္ဘောကျင်းတို့မှာ ၇မိုင်မျှ ရှည်လျား၍ ဧက ၂၀၀ ခန့် ကျယ်ဝန်း၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ဂျာမန်တို့သည် ထိုသင်္ဘောကျင်းတို့ကို တစ်ညအတွင်း မီးလောင်ပုံး တစ်သောင်းခန့် ကြဲချ၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြ၏။

ကားဒစ်မြို့သည် စတုရန်း ၂၆ မိုင်မျှ ကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေမှာ ၂၄၃၆၂၇ မျှ ရှိလေသည်။

စနစ်ကျစွာ အကွက်ချ တည်ဆောက်ထားသော ကားဒစ်မြို့လယ်ပိုင်းမှ ကသေးဥယျာဉ်နှင့် အဆောက်အအုံများ

ကားမိုင်းမြို့ ။ ။မိုးကောင်းမြို့မှအထက်သို့ မိုးကောင်းချောင်းအတိုင်း ဆန်တက်သော် ရေလမ်းခရီး မိုင် ၇၀ ခန့် အကွာတွင် ကားမိုင်းမြို့ကိုတွေ့ရပေမည်။ သို့သော် ကားလမ်းမှဆိုလျှင် ၂၅ မိုင်မျှသာ ဝေးလေသည်။ ကားမိုင်းမြို့မှာကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားခရိုင်၌ပါဝင်၍ ကားမိုင်းတောင်တန်းနယ်၊ မိုးကောင်းတောင်တန်းနယ်၊ မိုးညှင်းတောင်တန်းနယ်၊ ဟူးကောင်း ပယင်း တွင်းနယ်၊ နာဂတောင်တန်းနယ်နှင့် ကျောက်စိမ်းတွင်းနယ်များ ဆိုင်ရာ တောင်တန်းဝန်ထောက် ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။

မြို့မှာ စတုရန်းတစ်မိုင်ကျယ်ဝန်း၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၆၁၁ ယောက်မျှရှိ၏။ မြို့သူမြို့သားများမှာ အများအားဖြင့် တံငါနှင့် တောင်သူလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ မိုးကောင်းချောင်းဖျားရိုကော်ဖတ်ခြံများမှ ကော်ဖတ်များနှင့် ကျောက်စိမ်းများကို အရောင်းအဝယ် ပြုကြသည်။

ရာသီဥတုမှာ အေးမြစိုစွတ်သဖြင့် မိုးဥတုတွင် အဖျားအနာထူထပ်၏။ ကျောက်စိမ်းစသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများအတွက် အကောက်တော်ရုံးရှိ၍ နှစ်စဉ် အခွန်တော်များစွာ ရရှိလေသည်။

ကားလမတ် ။ ။(မတ် ကားလ-ရှု။)

ကားသေ့နိုင်ငံ ။ ။ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်လောက်က တန်ခိုးထွားခဲ့သော ကားသေ့နိုင်ငံတော်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည့် ကားသေ့မြို့သည် မြေထဲပင်လယ်ထဲတွင် ရောမမြို့နှင့်ခေတ်ပြိုင် ထွန်းကားခဲ့ပေသည်။ ထိုစဉ်ကအရောင်းအဝယ် ဖွံ့ဖြိုး၍ ခမ်းနားကြွယ်ဝသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်ခဲ့၍၊ ယင်းမြို့ကြီး၏နေရာဟောင်းမှာ အာဖရိကတိုက် မြောက်

ဘက်ကမ်းခြေရှိ ယခုခေတ်တျူးနစ်မြို့နှင့် ၃ မိုင်ကွာတွင် တည်ရှိလေသည်။

ကားသေ့မြို့ တည်ခဲ့ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဆိုများ ကွဲပြားနေကြ၏။ နိုင်ငံသမိုင်းအရဆိုသော် ကားသေ့မြို့သည် ရှေးဖီနီရှန်လူမျိုးတို့ ကောင်းစားစဉ်က ဘီစီ ၈၁၃-၈၁၄ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆိပ်ကမ်းမြို့ ကလေးအဖြစ် တည်ရှိခဲ့၏။

ရှေးသူဟောင်းတို့၏ စကားအရဆိုသော် ဘီစီ ၈၅၀ပြည့်နှစ်လောက်တွင်တိုင်ယာမြို့မှထွက်ပြေးလာသောဖီနီရှန်မင်းသမီးဒိုင်ဒို တည်ခဲ့သောမြို့ဖြစ်လေသည်။ ရောမ စာဆိုတော်ဗာဂျီ၏ 'အီးနီးယစ်' ကဗျာတွင် ထရီဂျန် မင်းသားအီးနီးယပ်နှင့် ချစ်လမ်းခင်းခဲ့သော ကားသေ့ဘုရင်မ ဒိုင်ဒိုမှာ ထိုမင်းသမီးပင် ဖြစ်၏။

မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် နေခင်းသာသော ကားသေ့မြို့သည် မကြာမီပင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာ ဗဟိုဌာနကြီးဖြစ်လာ၏။ ကားသေ့မြို့တွင် သင်္ဘောဆိပ် နှစ်ခုရှိ၏။ တစ်ခုမှာ ကုန်သည်သင်္ဘောများအတွက်ဖြစ်၍ အခြားတစ်ခုမှာ စစ်သင်္ဘောများအတွက်ဖြစ်၏။ မြေထဲပင်လယ်တစ်ဝိုက်တွင် ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရန် သင်္ဘောများကို အသုံးပြု၍ နေခဲ့ကြရာမှ ကားသေ့လူမျိုးတို့သည် နယ်ပယ်များကို တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်လာကြ၏။ ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှစ၍ ကားသေ့တို့သည် စစ်လိုလားသောလူမျိုးဟူ၍ နာမည်ကြီးလာလေသည်။ ဘီစီ ၃၀၀ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ကားသေ့မြို့သည် မြေထဲပင်လယ်နှင့် စပ်လျက်ရှိသော အာဖရိကတိုက် မြောက်ဘက် ကမ်းခြေတစ်လျှောက်နှင့် စပိန်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တို့အပြင်၊ ကော်စီကားကျွန်းနှင့် ဆာဒင်းနီးယားကျွန်းများ ပါဝင်သော ကားသေ့နိုင်ငံတော်ကြီး၏ မြို့တော်ဖြစ်လာလေသည်။ ဘီစီ၄၈၀ နှင့် ၂၇၅ ခုနှစ်များ အကြားတွင် ကားသေ့တို့သည် စစ္စလီတစ်ကျွန်း

လုံးကို စိုးမိုးရန် ဂရိတို့နှင့်အကြိမ်ကြိမ် စစ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။

ရောမတို့သည်အီတလီကျွန်းဆွယ်တစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးသောအခါ မြေထဲပင်လယ်အနောက်ပိုင်း၌ ကြီးစိုးနေသော ကားသေ့တို့ကိုမျက်စိစပါးမွေးစူးလာကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကားသေ့တို့နှင့် အင်အားချင်းပြိုင်ရန် ရေတပ်အင်အား စုဆောင်းပြီးသောအခါ ဘီစီ ၃ ရာစုနှစ်လောက်တွင်ကားသေ့တို့ကိုစတင်တိုက်ခိုက်ကြလေတော့သည်။

ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားခရိုင်ရှိ ကားမိုင်းမြို့၏ ရှုခင်းတစ်ရပ်

ကားသွေးမြို့ဟောင်း တစ်နေရာရှိ ရှေးခေတ် ရောမဇာတ်ရုံကြီးတစ်ရုံ၏ အပျက်အစီး အကြွင်းအကျန်များ

ကားသွေးနှင့်ရောမတို့ ၃ ကြိမ် ၃ခါ စစ်ဖြစ်ကြရာ ထို စစ်ပွဲများကိုပျိုးနစ်စစ်ပွဲများဟု ခေါ်သည်။ ပထမစစ်ပွဲ မှာ ဘီစီ ၂၆၄ ခုနှစ်မှ ၂၄၁ ခုနှစ်အထိ စစ္စလီကျွန်းတွင်ဖြစ် ပွား၍ ကားသွေးတို့အရေးနိမ့်သဖြင့် စစ္စလီကျွန်းကို ရောမတို့လက်သို့ အပ်လိုက်ရ၏။ သို့သော် ရောမတို့သည် စစ္စလီကျွန်းမှတစ်ဆင့် ဆာဒင်းနီးယားနှင့် ကောစီးကားကျွန်းများကိုသိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ရန် စီမံနေစဉ် ကားသွေးစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဟာမီးလကားဗားကားသည် စပိန်ကျွန်းဆွယ်တွင် နိုင်ငံသစ်များ ထူထောင်ကာ အားသစ်စုရုံးပြန်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ရောမတို့သည် စပိန်ရှိ ကားသွေးတို့ကို အနှောင့်အယှက် ပေးကြပြန်သည်။ ထိုအခါ ဟာမီးလကားဗား၏သား ဖြစ်သူ ကားသွေးစစ်ဗိုလ်ချုပ် ဟန္နီဗောသည် စပိန်မှ ကုန်းကြောင်းလမ်းဖြင့် အသွားအလာ ခက်ခဲသော တောင်တန်းကြီးများကို ဖြတ်ကျော်လျက် ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ခြေလျင်တပ် အလုံးအရင်းနှင့် အီတလီနိုင်ငံအတွင်းသို့ ချင်းနင်းတိုက်ခိုက်လေတော့၏။ (ဟန္နီဗော-ရှု။) ထိုစစ်ပွဲကို ဒုတိယပျိုးနစ်စစ်ပွဲဟုခေါ်တွင်၍ ဘီစီ ၂၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြသည်။

ဟန္နီဗောသည် သူရသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသည့်အပြင် အစီအမံလည်း သေသပ်သဖြင့် ကားသွေးစစ်သည်များကို ရောမစစ်သည်တို့မယှဉ်နိုင်ကြချေ။ ဘီစီ ၂၁၆ ခုနှစ်ကနီးတိုက်ပွဲတွင် ရောမစစ်တပ်ကြီးသည် တပ်လုံးပြုတ်ကာ အရှုံးကြီး

ရှုံးသွား၏။ သို့ရာတွင် ရောမတို့သည် အလျော့မပေးကြချေ။ ရောမဗိုလ်ချုပ်ဆစ်ပီယိုသည် စပိန်သို့ ကြားဖြတ်သွားရောက်တိုက်ခိုက်ရာ အောင်မြင်သဖြင့် အာဖရိကသို့ စစ်ဦးလှည့်လေသည်။ ကားသွေး မြို့လည်း ရန်မကင်းတော့သဖြင့် ဟန္နီဗောကို ပြန်ခေါ်ရတော့၏။ ဘီစီ ၂၀၂ ခုနှစ်တွင် ကားသွေးမြို့အနီး ဇေးမားအရပ်၌ ကားသွေးတို့နှင့် ရောမတို့ ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရာ ကားသွေးတို့ အရေးနိမ့်လေသည်။ ကားသွေးတို့သည် စပိန်ရှိနယ်များ၊ ကားသွေးပိုင်စစ်သင်္ဘောတပ်များနှင့်စစ်လျော်ကြေး အမြောက်အမြားကို ရောမတို့အား ပေးရလေသည်။

တတိယပျိုးနစ်စစ်ပွဲမှာ ဘီစီ ၁၄၉ ခုနှစ်မှ ၁၄၆ ခုနှစ်အထိ ၃ နှစ်ကြာမျှဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ရောမတို့သည် ကားသွေးတို့ ပြန်လည်ကြီးပွားလာခြင်းကို မရှုဆိတ်ကြချေ။ ကားသွေးတို့၏ ရန်ကိုလည်းကြောက်ရွံ့လျက်ပင် ရှိကြသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ကားသွေးတို့ကို အမြစ်ကစ၍ ဖြိုဖျက်ရန် အားထုတ်ကြလေသည်။ ကားသွေးတို့သည် အာဖရိက တိုင်းရင်းသား ရန်သူများ၏ တိုက်ခိုက်မှုကို ကာကွယ်ရန် စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းသောအခါ ရောမတို့သည် အပြစ်ရှာ၍ ကားသွေးတို့အား တိုက်ခိုက်ကြတော့၏။ ကားသွေးတို့သည် ရန်သူတို့ကို အစွမ်းကုန် ခုခံတိုက်ခိုက်ကြ၏။ သို့ရာတွင် အင်အားချင်းမမျှတသဖြင့် အရှုံးခံကြရသည်။ ဘီစီ ၁၄၆ ခုနှစ်တွင် စည်ကားခမ်းနားလှသော ကားသွေးမြို့ကြီးသည်

ရောမတို့လက်တွင်၁၄ ရက်တိုင်တိုင် မီးဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်လျက် ပြာကျသွားလေသည်။

ဘီစီ ၄၅ ခုနှစ်လောက်တွင်ရောမဘုရင် ဆီဇာသည် ကားသွေ့ကို ရောမဆင်းရဲသားများ လာရောက်နေထိုင်ရာ နယ်သစ်အဖြစ်ဖြင့် သတ်မှတ်ခဲ့၏။ ထိုအတွက် ကားသွေ့သည် စည်ကားလာပြီးလျှင် ရောမပိုင် အာဖရိကနယ်ပယ်များ၏ အချက်အခြာမြို့ကြီးဖြစ်လာပြန်သည်။ သို့သော် အေဒီ ၄၃၉ ခုနှစ်တွင် ဗင်းဒေါလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လုယက်ဖျက်ဆီးခဲ့သဖြင့် မှေးမှိန်သွားပြီးလျှင် ပင်လယ်ဥျားပြစခန်းအဖြစ်သို့သက်လျော့ခဲ့လေသည်။ အေဒီ ၅၅၃ ခုနှစ်မှစ၍ ဗိုင်းဇင်းတိုက်အင်ပိုင်ယာ၏ လက်အောက်ခံနယ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီးလျှင် အေဒီ ၆၉၈ ခုနှစ်တွင် အာရပ်လူမျိုးတို့၏ ချေမှုန်းဖျက်ဆီးခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။

၁၈၈၁ ခုနှစ်၌ တျူးနစ်ပြည်သည် ပြင်သစ်အစိုးရ၏ စောင့်ရှောက်ခံနယ်တစ်ခုဖြစ်လာသောအခါ ကားသွေ့သည် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းအုပ်တစ်ပါး၏ ဌာနချုပ် ဖြစ်လာသည်။ ယခုအခါ၌မူ ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံ အပျက်အစီးများ စုဝေးတည်ရှိရာ မြို့ဟောင်းရာမျှသာ ကျန်ရှိတော့သည်။

ကိဂျေ (ခရစ် ၁၇၉၅-၁၈၁၂) ။ အင်္ဂလိပ်စာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ကဗျာစာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဂျွန်ကီသည် ၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ ဖခင်မှာ အညကြမြင်းထိန်းတစ်ဦးသာ ဖြစ်သောကြောင့်

သားဖြစ်သူအား အထက်တန်း ပညာရပ်များကို သင်ကြားရန် တက္ကသိုလ်သို့ မစေလွှတ်နိုင်ခဲ့ရာဘဲ သာမန် စာသင်ကျောင်းကလေးတွင်သာ ပညာသင်ကြားစေခဲ့ရသည်။

ဂျွန်မှာ ငယ်စဉ်ကပင် မဟုတ်မခံ စိတ်ဓာတ်နှင့် မြင့်မြတ်သော သဘောထားရှိသူဖြစ်ရာ ကျောင်းသားတိုင်း ဆရာတိုင်းကပင် သူ့ကိုချစ်ခင်ကြလေသည်။ အထူးသဖြင့် သူနေသောကျောင်းမှ ဆရာကြီး၏ သားနှင့်ချစ်ကျွမ်းတဝင်ခင်မင်ခဲ့ရာ ဤအချက်သည်ပင် ဂျွန်၏ နောင်ရေးကို ဖန်တီးခဲ့သော အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။

အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ကဗျာဆရာတို့သည် အများအားဖြင့် ဆိတ်ငြိမ် သာယာသော တောရွာဒေသများတွင် အချိန်ကုန်လွန်စေတတ်ကြသော်လည်း ဂျွန်ကီမှာမူ သူ၏ကလေးဘဝကို စည်ကားလှသော လန်ဒန်မြို့တော်ကြီးတွင်သာ ကုန်လွန်စေခဲ့ရလေသည်။ အလှအပကို သဘောကျတတ်ခြင်းကား ကီ၏နဂိုဓာတ်ခံပင် ဖြစ်၏။ ‘အလှသည် သစ္စာ၊ သစ္စာသည် အလှ’ ဤကား ကီ၏ ဝမ်းတွင်းပါယုံကြည်ချက်ဖြစ်သည်။ ကီအဖို့ လောကကြီးတွင် အရေးအကြီးဆုံးသော အရာတစ်ခု တည်းသာရှိ၏။ ထိုအရာသည် အခြားမဟုတ် အလှပင်ဖြစ်၏။

ကီသည် သူနှင့်တစ်ခေတ်တည်း ပေါ်ပေါက်လာသော ရဲလီ၊ ဝမ်ဇေဝ်စသည့် ကဗျာစာဆိုကြီးများကဲ့သို့ ကမ္ဘာကြီးကို ပြောင်းလဲလို၊ တော်လှန်လိုသော ဆန္ဒရှိသည့် စာဆိုမျိုးမဟုတ်ချေ။ အလှအပတည်းဟူသော သာယာသည့်

ကားသွေ့မြို့ကို တည်ထောင်ခဲ့သော ဘုရင်မ ဒိုင်ဒိုနှင့် ထရီဂျန်မင်းသား အီးနီးယက်တို့ တွေ့ဆုံကြစဉ်

အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီး ဂျွန်ကီ

လောကဝယ် စိတ်ကူးယဉ်ကာ ပျော်မွေ့နေလိုသော စိတ်ကူးယဉ်အလှစာဆို (ဝါ) အနွဲ့စာဆိုတစ်ဦးသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် မိဘနှစ်ပါး ကွယ်လွန်လေရာ ကိသည် ကျောင်းမှထွက်ပြီးသော် ဆရာဝန်တစ်ဦးထံတွင် လက်ထောက်အဖြစ် လုပ်ကိုင်ရ၏။ သို့ရာတွင် ထိုလုပ်ငန်းတွင် စိတ်မဝင်စားဘဲ ကဗျာလင်္ကာများ စီကုံးရေးသားသည့် ဖက်သို့သာ စိတ်ယိုင်းလျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ဆေးဝါးကုသသည့် လုပ်ငန်းကို စွန့်ပယ်ကာသူဝါသနာစူးရှသော စာဆိုလောကသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။

ကိသည် သူ၏ ပထမဆုံးကဗျာစာအုပ်ကို ၁၈၁၇ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ဝေခဲ့ရာ စာပေအကဲခတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်ရှုတ်ချခြင်းကို ခံရသည်။ သို့ရာတွင် စိတ်ပျက်ခြင်းမရှိဘဲ 'အင်ဒင်မီယွန်' အမည်ရှိ ကဗျာ ရှည်ကြီးတစ်ပုဒ် နောက်ထပ်ရေးသား ထုတ်ဝေပြန်သည်။ ထိုကဗျာမှလည်း စာပေဝေဖန်ရေးသမားများ၏ အပြစ်ပြောဆိုခြင်း ခံရပြန်၏။ ထိုကြောင့် ကိသည် သူ့ကဗျာများ၏ ချွတ်ယွင်းချက်များကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်ရကား ထိုကဗျာတို့ကို ကောင်းသည်ထက်ကောင်းအောင် ထပ်မံပြုပြင်ရေးသားခဲ့၏။

ကိ၏နောက်ပိုင်းကဗျာစုကား အင်္ဂလိပ်စာပေလောကတွင် မည်သည့်အခါမျှ တိမ်မြုပ်သွားနိုင်တော့မည် မဟုတ်သော ကဗျာအညွန့်အဖူးများဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင်

ကဗျာပါရဂူ ကိမှာ စိတ်လက် ချမ်းချမ်းသာသာနေရသည်ဟူ၍ မရှိရာဘဲ နုနယ်ပျိုမျစ် အသက် ၂၆ အရွယ်တွင် အိတ်လီနိုင်ငံသို့ ဆေးကုသွားယင်း ချောင်းဆိုးသွေးပါရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်ခဲ့လေသည်။

ကိသာဂေါတမိထေရီ ။ ။ ကိသာဂေါတမိ ထေရီမှာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်တွင်သင်္ကန်းခေါင်းပါးစွာ မြိုးခြံ၍ကျင့်ကြံနိုင်ခြင်းကြောင့် လူခစီဝရ ဓာရနတေဒဂ်အရာဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းခံရသော ဘိက္ခုနီ ရဟန္တာမ ဖြစ်သည်။

ကိသာဂေါတမိသည် ပဒုမုတ္တရ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က စ၍ပါရမီဆည်းပူးခဲ့ရာ ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်တွင် ကိလိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ခုနစ်ပါးအနက် ဓမ္မာမင်းသမီးဖြစ်လာသည်။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်တွင် သာဝတ္ထိပြည် သူဌေးကြီးတစ်ဦး၏ သမီးဖြစ်လာသည်။ အမည်မှာ ကိသာဂေါတမိဟု တွင်သည်။ အရွယ်ရောက်သော် မိဘများ ဆင်းရဲသွားသဖြင့် ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ နေရသည်။ ထိုအချိန်တွင် သာဝတ္ထိပြည်ရှိ သူဌေးကြီးတစ်ဦးသည်လည်း သူ၏ပိုင်ဆိုင်သော ရွှေ ငွေများအားလုံးမီးသွေးဖြစ်ကာ ဆင်းရဲသွားသည်။ ထိုအခါ မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏ အကြံပေးချက်အရ ထိုက်တန်သူနှင့် တွေ့လျှင် မီးသွေးများ ရွှေငွေအဖြစ်သို့ ပြန်၍ပြောင်းလဲလာမည်ဟု ယုံမှတ်ကာ ထိုသူဌေးကြီးသည် မီးသွေးများကို ဈေးတွင် ဆိုင်ခင်း၍ ရောင်းချသည်။

တစ်နေ့သ၌ ကိသာဂေါတမိသည် ဈေးသို့သွားရာ ထိုသူဌေးဟောင်း၏ ဆိုင်မှ မီးသွေးများကို ရွှေများအဖြစ်နှင့် သာတွေ့မြင်ရသဖြင့် 'ဤရွှေများကိုကုန်အောင် ဘယ်သူဝယ်နိုင်ပါမည်နည်း' ဟု ဆိုင်ရှင် သူဌေးအားမေးမြန်းမိသည်။ ထိုအခါ သူဌေးဟောင်းသည် ဘုန်းကံရှိသူကိုတွေ့ရပြီဟု ဝမ်းသာစွာ ကိသာဂေါတမိ၏ နေရပ်များကို မေးမြန်း၍ မိမိသားကြီးနှင့် ထိမ်းမြားရန် စီစဉ်သည်။ ကိသာဂေါတမိ၏ လက်နှင့်ကိုင်ခဲ့ သော မီးသွေးများအားလုံးသည်လည်းရွှေစင်အတိ ပြန်၍ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ကိသာဂေါတမိသည် သူဌေးသားနှင့်လက်ထပ်ရလေသည်။

သို့သော် နောက်များမကြာမီ သူဌေးကတော် ယောက္ခမကြီးမှာ ရက်စက်ငြိုငြင်တတ်သဖြင့် များစွာ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ရလေသည်။ ထိုနောက် အချိန်ကာလကြာသော် သားတစ်ယောက်ကို ဖွားမြင်ရာ သားငယ်ကလေးမှာ သုံးလေးနှစ် အရွယ်တွင် သေဆုံးသွားသည်။ ထိုအခါ ကိသာဂေါတမိသည်သားငယ်ကို ချစ်ခြင်း၊ ယောက္ခမတို့ အိမ်တွင် စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ပြင်းထန်မှုတို့ကြောင့် ရူးသွပ်ကာ သားငယ်အလောင်းကို ချိပိုး ပြေးလွှား၍နေတော့သည်။

ထိုအခါ ပညာရှိတစ်ဦးက ကိသာဂေါတမီအား သင်၏ သားငယ်ကိုဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားက အသက်ရှင်အောင် ကုသပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု တရားရစိမ့်သောငှာ မြတ်စွာဘုရား ထံသို့ ညွှန်လိုက်၏။ ကိသာဂေါတမီလည်း ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် သားငယ်အလောင်းကိုပိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိသာဂေါတမီကို မြင်သောအခါ ကယ်တင်လို၍ပရိယာယ်ဖြင့် လူမသေဘူးသော အမျိုး အိမ်မှ မုန်ညင်းဆီကို ရအောင်ရှာယူခဲ့လျှင် အသက်ရှင်အောင် ပြုလုပ်ပေးမည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကိသာဂေါတမီသည် လူမသေသော အမျိုးအနွယ်အိမ်မှ မုန်ညင်းဆီကို ရရှိရန် တစ်အိမ်တက်ဆင်း လှည့်လည် ရှာဖွေသည်။ ထိုသို့ ရှာဖွေရာတွင် လူမသေဘူးသော အိမ်ဟူ၍ မတွေ့ရသည့်ပြင် ကြင်နာသော လူတစ်ယောက်က လူမသေသေးဘူးသောအိမ်ကို ရှာဖွေ၍ အဘယ်အခါမျှ တွေ့နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ပြောပြလေသည်။ ထိုအခါမှ ကိသာဂေါတမီသည် သတိရကာ မသေခြင်းဟူသည်မရှိဘဲ

လူအားလုံးကား သေတတ်သော သဘောတရားရှိကြောင်းကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိ၍ သားငယ်အလောင်းကို စွန့်ပစ်လိုက်ပြီးလျှင် မရဏနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသည်။

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားကမုန်ညင်းဆီရပြီလောဟု မေးသည်။ ကိသာဂေါတမီလည်း မိမိသံဝေဂရုပ်ကို လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောပြော၍ သောတာပတ္တိ မဂ်ကိုရကာ ရဟန်းပြုလေသည်။

တစ်နေ့သ၌ ဆီမီးကိုအကြောင်းပြု၍ ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းသော သဘောတရားကိုထင်မြင်ကာ ဝိပဿနာဉာဏ် ရသည်။ ထိုနောက် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူရာ ကောင်းမွန်သောသင်္ကန်းကို မတပ်မက်ဘဲ ပုံသုကုသင်္ကန်းကိုသာ ဆင်းရဲခံ၍ ဝတ်ဆင်တတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက လူခစီဝရဇာရန ဇောဒဂံ ဘွဲ့ထူးဖြင့်ချီးကျူးခြင်း ပြုတော်မူသည်။

ထိုမှစ၍ ကိသာဂေါတမီထေရ်အဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

တူရကီနိုင်ငံတော်သစ် ဖခင်ကြီး

စစ်မှုရေးရာတွင်လည်းကျွမ်းကျင် နိုင်ငံရေးတွင်လည်း အရည်ဝသောကီမားအာတာတပ်သည် စစ်သားဘဝမှနေ၍ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဖြစ်လာသည်အထိ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွက် အမြော်အမြင်ကြီးစွာဖြင့် စွမ်းလွန်းတမံ ဆောင်ရွက်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ၂၀ရာစုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့အရှေ့ အလယ်ပိုင်းမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ကမ္ဘာ့သမိုင်းဝင် ထင်ရှားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးပင်ဖြစ်သည်။

ကီမား အာတာတပ်(ခရစ် ၁၈၈၁-၁၉၃၈) ။ ။ 'တူရကီတို့၏ ဖခင်'ဟု အနက်ထင်သည့် အာတာတပ်အမည်ကို ခံယူသော မွတ်စတာဖါကီမားသည် ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် ဂရိနိုင်ငံ ဆယ်လိုနီးကားမြို့တွင် ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာအကောက်အရာရှိ တစ်ဦးဖြစ်၍၊ မွတ်စတာဖါ ဖွားမြင်ပြီးနောက် မကြာမီကွယ်လွန် သွားလေသည်။

မွတ်စတာဖါသည် ငယ်စဉ်က ဆယ်လိုနီးကားမြို့ရှိ အခြေခံစစ်ပညာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့စဉ်၊ သင်္ချာဘာသာရပ်တွင် သူမတူအောင် ထူးချွန်ခဲ့သောကြောင့် သူနှင့်နာမည်တူ မွတ်စတာဖါအမည် ရှိသော သူ၏ဆရာက အမည်ရင်းတွင် 'ကီမား' ဟူသော အမည် တစ်လုံးတိုးပေးခဲ့လေသည်။ ကီမားမှာ အာရဗီဘာသာဖြင့် ပြည့်ဝခြင်း၊ ပြည့်ဝသူဟု အနက်ရ၏။

မွတ်စတာဖါကီမား သည် ငယ်စဉ်မှစ၍ စစ်မှုကိုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သဖြင့် စစ်ရေးစစ်ရာတွင် ထူးချွန်ခဲ့ရုံမက၊ နိုင်ငံရေးတွင်လည်း များစွာ စိတ်ဝင်စားခဲ့သူဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးတွင် ဤသို့စိတ်ပါဝင်စားရုံသာမက၊ လျှို့ဝှက်သောနိုင်ငံရေး အသင်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ စစ်အရာရှိ ကြီးငယ်တို့အား နိုင်ငံရေးစိတ်ဓါတ်များ သွင်းပေးခြင်းတို့ကြောင့် မကြာခဏ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်းခံရသော်လည်း၊ မွတ်

စတာဖါ၏ အလွန် ထူးချွန်၍ စွမ်းရည်ရှိသော စစ်သားကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်သဖြင့် ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်များမှ ကင်းလွတ်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် မကြာခဏ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်း ခံရလျက်နှင့်ပင် သူသည် နိုင်ငံရေးကို မစွန့်လွှတ်ခဲ့ချေ။

၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် စစ်ဗိုလ် ရာထူးသို့ တိုးမြှင့် ခန့်ထားခြင်း ခံရသော်လည်း ထိုအချိန်မှာပင် မွတ်စတာဖါမှာတော်လှန်ရေးအသင်းတစ်ခုတွင်ပါဝင်မှုနှင့် ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်း ခံရပြီးနောက် ဒမကပ်စကပ်မြို့သို့ ပို့ထားခြင်းခံရလေသည်။ ဒမကပ်စကပ်တွင်လည်း ၁၉၀၅ ခုနှစ်၌လျှို့ဝှက်သော နိုင်ငံ ရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပြန်သောကြောင့် ဂျက်ဖါးမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ဂျက်ဖါးမှနေ၍ သူ၏ဇာတိဖြစ်သော ဆယ်လိုနီးကားမြို့သို့ တိတ်တဆိတ် ထွက်ပြေးသွား၍ ဥရောပနယ်မြေဘက်တွင်လျှို့ဝှက်သောနိုင်ငံရေး အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပြန်သည်။ ဆယ်လိုနီးကားတွင် သူဖွဲ့စည်းခဲ့သောအသင်းသည် နောင်အခါတွင် စည်းလုံးတိုးတက်ရေး သင်းကြီး နှင့်ပူးပေါင်းဆက်သွယ် လေသည်။ ထိုအခါက ကွန်စတန်တီနိုပယ် အစိုးရက သူ့အားဖမ်းဆီးရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သော်လည်း၊ မွတ်စတာဖါမှာ လွတ်မြောက်ခဲ့ရုံမက၊ စစ်သားကောင်းတစ်ယောက်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြု

ထားခြင်း ခံရသူဖြစ်ရကား၊ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင်အပြစ်မှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေး၍ ရာထူးတိုးတက် ခန့်ထားသည့် ပြင် ဆယ်လိုနီးကားသို့ပင် ပြန်ပို့ခြင်းခံရလေသည်။ သို့ သော်မွတ်စတာဖါကား နိုင်ငံရေးနှင့် တော်လှန်ရေးလုပ် ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ပင်ရှိ၏။

၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင် စည်းလုံးတိုးတက်ရေး သင်းကြီး၏ လှုံ့ဆော်မှုဖြင့် တော်လှန်ရေးကြီး ဖြစ်ပွားသည်တွင် တော် လှန်သူတို့က အနိုင်လေရာ၊ စူလတန်ဘုရင်လည်း စည်း မျဉ်းအုပ်ချုပ်ရေးကို ခွင့်ပြုလိုက်ရလေသည်။ ထိုအခါ ၁၈၇၆ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေ ခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် တွင် တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် များနှင့် မွတ်စတာဖါတို့ သဘောကွဲ ကြပြီးလျှင်၊ မွတ်စတာဖါသည် နိုင်ငံရေးမှ ခေတ္တအနားယူ၍ စစ်ဖက် တွင်သာ အားထုတ်၍ အလုပ် လုပ်ခဲ့လေသည်။

၁၉၁၁ခုနှစ်တွင် မထင်မရှားသော အသွင်ဖြင့် ထရစ်ပိုလီနယ်သို့ သွား၍ အီတာလျံတို့နှင့် တိုက်ရသော စစ်ပွဲ တွင်ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရာ ဗိုလ်မှူးအဆင့် အတန်း တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရ သည်။ ထရစ်ပိုလီမှ သူမပြန်နိုင်မီ ပထမဗော်လကန်စစ်ပွဲ ပြီးဆုံးသွား သော်လည်း၊ ဒုတိယ ဗော်လကန် စစ်ပွဲတွင် ဂလစ် ပိုလီကျွန်းဆွယ်သို့ စေလွှတ်ရန် ဖွဲ့စည်း သောတပ်ကြီးကို အုပ်ချုပ်၍ ထွက်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုအခါက ဒါးဒနဲရေလက်ကြားကို ကာကွယ်ရေးအတွက် လက် တွေ့အစီအစဉ်များကို လေ့လာခဲ့လေသည်။ စစ်ပြီးသော အခါ မွတ်စတာဖါကီမားမှာ ဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်အတန်းဖြင့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ တွဲဖက် သံအရာရှိအဖြစ်ဖြင့် ဆိုဖီးယားမြို့သို့ စေလွှတ်ခြင်းခံရလေသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်မှ စတင်ဖြစ်ပွားသော ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း မွတ်စတာ ဖါကီမားသည် ဒါးဒနဲရေလက်ကြားကို အောင် မြင်စွာကာကွယ်နိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ကော်ကေးဆပ်နယ်တွင် တူရကီတပ်များကိုအုပ်ချုပ်ရန်စေလွှတ်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ပါရှားဘွဲ့ထူးဖြင့်လည်း ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။ ထိုအခါ မှစ၍ မွတ်စတာဖါ ကီမား ပါရှားဟူ၍ တွင်လေသည်။

ကော်ကေးဆပ်နယ်တွင်ရုရှတို့တိုက်ခိုက်သိမ်းယူထား သော ဗစ်တလစ်နှင့် မုရမြို့များကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက် ယူခဲ့၏။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် ဟယ်ဂျက်နယ်သို့ သွားရပြန် သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဂျာမန်တို့သည် တူရကီပြည်တွင်း

ရေးများကိုပါ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်လာခဲ့သောကြောင့်၊ ကီမား ပါရှားသည် ထိုသို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများကိုဦး ဆောင်၍ အတိုက်အခံပြုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဂျာမန်ပြ ဇာခံဖြစ်နေသော စူလတန်ဘုရင်သည် သူ၏အစီရင်ခံစာ များကို အရေးမယူဘဲထားသဖြင့် မွတ်စတာဖါလည်းရာထူး မှ နုတ်ထွက်ခဲ့ လေသည်။

၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် စူလတန်ဘုရင်က ပြန်လည်ခေါ်ယူ သဖြင့် ပါလက်စတိုင်းရှိ တူရကီစစ်တပ်များကို အုပ်ချုပ် ခဲ့ရပြန်သည်။ သို့သော် တူရကီနိုင်ငံမှာ အတော်ပင် အခြေ ယိုင်နေပြီဖြစ်၍၊ ပြန်လည်အခြေ ခိုင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်တော့ ပေ။ ထိုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် စစ်ပြေငြိမ်းရန်အရေးဆိုရသောအခါ မွတ်စတာဖါသည်လုံးဝလက်နက် ချလိုက်ရန်ကို သဘောမတူခဲ့သဖြင့် စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်လက်မှတ်ထိုးပြီး ချိန်တွင်စစ်တပ်မှ အနားယူလေ တော့သည်။

သို့သော် ၁၉၁၉ခုနှစ်တွင် အန္ဓာ တိုးလီးယားနယ်သို့ စစ်ပြေငြိမ်း စာ ချုပ်ပါ စည်းကမ်းချက်များအရ တူရကီစစ်တပ်များကို လက်နက် သိမ်းယူပြီးလျှင် ဖျက်သိမ်းရန် စေ လွှတ်ခြင်းခံရလေသည်။ မွတ် စတာဖါကီမားမှာ တူရကီနိုင်ငံကို

ပထမ တူရကီသမဂ္ဂ ကီမား အာတာတပ်

ခွဲစိတ်မည့် မဟာမိတ်တို့၏အစီအစဉ်ကို တိုက် ဖျက်ပစ်ရန် ကြံစည်ထားသူဖြစ်ရကား၊ ထိုအရပ်တွင် လျှို့ဝှက်စွာ တူရကီ မျိုးချစ်အသင်းအဖွဲ့များတည်ထောင် ကာ သူ၏အကြံထမြောက်အောင်မြင် စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့၏။

မွတ်စတာဖါကီမား၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စူလတန်ဘုရင့် အစိုးရ သိရှိသောအခါ သူ့အား ကွန်စတန် တီနီပယ်မြို့သို့ ပြန်ခေါ်ခဲ့သော်လည်း မွတ်စတာဖါသည် မနာခံတော့ဘဲ အာရှေမ်းမြို့သို့ထွက်သွားလေသည်။

ထိုအခါ စူလတန်ဘုရင့်အစိုးရသည် မွတ်စတာဖါနှင့် သူ ၏ နောက်လိုက်များကို ချေမှုန်းရန် အားထုတ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဤသို့ အားထုတ်ခြင်းမှာ မွတ်စတာဖါအား အင်အားဖြည့်လောင်းပေးလိုက်သည်နှင့်သာတူလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စူလတန်ဘုရင်၏စစ်တပ်နှင့် အရာရှိ အရာခံ အများအပြားမှာ မွတ်စတာဖါ၏ နောက် လိုက်များဖြစ်သွားကုန်ကြသောကြောင့်တည်း။ဤသို့ ဖြင့်တဖြည်းဖြည်း အင်အားတောင့်တင်းလာပြီးလျှင် မဟာ မိတ်တပ်များ သိမ်းပိုက်ထားသော ကွန်စတန်တီနီပယ်မြို့ရှိ

တူရကီအစိုးရနှင့်အတိုက်အခံပြုလျက်၊ ယာယီအစိုးရအဖွဲ့ကို မွတ်စတာဖါကီမားခေါင်းဆောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ကွန်စတန်တီနိုပယ် ပါလီမန်မှ ထွက်ပြေး၍ မွတ်စတာဖါ ထံရောက်လာကြသော မျိုးချစ်အမတ်များသည် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အန်ကာရာမြို့၌ စည်းဝေးကြပြီးနောက်၊ အမျိုးသား လွှတ်တော်သစ်တည်ထောင်၍ မွတ်စတာဖါကီမားအားအမျိုးသားလွှတ်တော်သစ်တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ကြလေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ မွတ်စတာဖါသည် တူရကီနိုင်ငံတွင်း အမျိုးသားတော်လှန်ရေးအတွက် မနေမနား ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ သူ၏စစ်ရေးစစ်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု အမြော်အမြင် ကြီးမူတို့ကြောင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်သာ များလေသည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော အန်ကာရာ အမျိုးသားလွှတ်တော်က သူ့အား တူရကီစစ်တပ်များ အပေါ်တွင် စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်သဖြင့် အန္တာတိုလီယားနယ်တခုလုံးလိုလိုကိုပင် ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ထားသော ဂရိ စစ်တပ်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ ဆာကားနီးယားတိုက်ပွဲတွင် ၂၁ ရက်တိတိ နေ့ရောညပါ ကိုယ်တိုင်ပါဝင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရန်သူတို့အပေါ် အောင်ပွဲရခဲ့လေသည်။ ထိုအခါတွင် မွတ်စတာဖါအား အမျိုးသားလွှတ်တော်က ဂါဇီ (အောင်ပွဲရသူ) ဘွဲ့ဖြင့်ချီးမြှင့်ခဲ့၏။ တစ်နှစ်အတွင်း ဂရိတို့ကို တူရကီနယ်မြေမှ မောင်းနှင်ထုတ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ မဟာမိတ်နိုင်ငံများနှင့် တူရကီနိုင်ငံတို့ လိုဇန်းမြို့တွင် ၁၉၂၂ခုနှစ်၌ ချုပ်ဆိုခဲ့သော စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်အရ တူရကီနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံခြား စိုးမိုးချယ်လှယ်မှုမှ လွတ်ကင်းသွားပြီးလျှင် ကီမားမှာလည်း တူရကီတစ်နိုင်ငံလုံး၏ အရှင်သခင်ဖြစ်သွားလေတော့သည်။ သူသည် စုလတန်ဘုရင်ကို နန်းချ၍ တူရကီအမျိုးသားနိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၂၃ ခု အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော အန်ကာရာ အမျိုးသားလွှတ်တော်က တူရကီနိုင်ငံကို သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ်ကျေညာပြီးလျှင် မွတ်စတာဖါကီမားအား ပထမဆုံးသမ္မတအဖြစ် သဘောတူတင်မြှောက်လိုက်ကြလေသည်။

မွတ်စတာဖါကီမားသည် တူရကီသမ္မတနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး သမ္မတအဖြစ်ဖြင့်သာမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံသစ်တည်ထောင်သူအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြုပြင်ရေးသမားကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ သူ၏ လက်ထက်တွင် ခေတ်နောက်ကျလျက်ရှိသော စနစ်ဟောင်းလေ့ဟောင်း အားလုံးကိုပယ်ဖျက်၍၊ တိုးတက်ထွန်းကားလျက်ရှိသောနိုင်ငံ ကြီးများနည်းတူ ခေတ်မီစနစ်သစ် ထုံးစံသစ်များကို အသုံးပြုစေခဲ့လေသည်။ မွတ်စတာဖါကီမားသည် အာဏာရှင်သဖွယ်

တူရကီနိုင်ငံကိုအုပ်စိုးခဲ့ရာ၊ သူ၏အုပ်ချုပ်နည်းများမှာ တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံထက်စီးနင်း အကြမ်းဖက်သောနည်းများဖြစ်သော်လည်း၊ နိုင်ငံအတွက် အထူးလိုလားအပ်သော ပြုပြင်မှုများကို ထိုအကြမ်းနည်းဖြင့် ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

သူ့လက်ထက်တွင် တူရကီအမျိုးသမီးများ ပိုမိုလွတ်လပ်ခွင့်ရလာကြသည်။ သူသည် ပညာရေးကိုပြုပြင်ပေးခဲ့လေသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း အာရဗီဘာသာစကားဖြစ်သော မွတ်စတာဖါဟူသော အမည်နှင့် ပါရာဟူသော ခေတ်ဟောင်း ဂုဏ်ထူးဘွဲ့တူးများကိုစွန့်ပယ်၍၊ တူရကီတို့၏ ဖခင်ဟု အနက်ရသော 'အာတာတပ်' အမည်သစ်ကို ခံယူလေသည်။

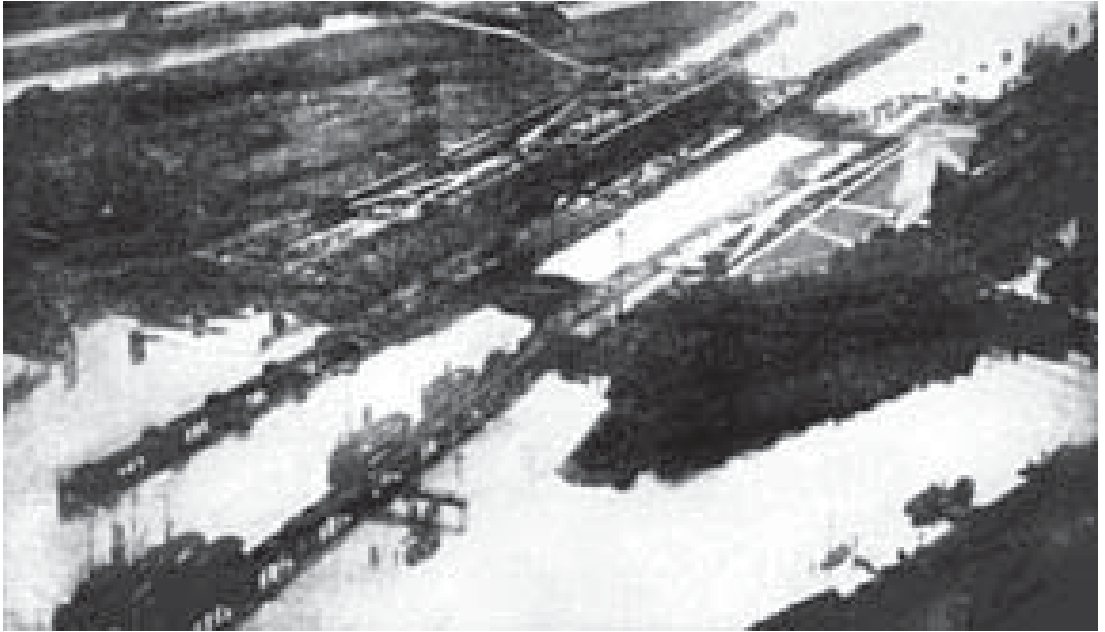
သူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် တူရကီနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံတကာနှင့်ယှဉ်သာသော နိုင်ငံသစ်ကြီးတစ်ခုအဖြစ်သို့ နေ့ခြင်းညခြင်း ရောက်ခဲ့လေသည်။ သူသည် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် သာသနာရေးဆိုင်ရာတို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများ လုံးဝမရှိစေရန် တားမြစ် ပိတ်ပင်လိုက်လေသည်။

ကီမားအာတာတပ်သည် ၁၉၂၇ ခု နိုဝင်ဘာလတွင် တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၃၁ခု ဖေလတွင်တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၃၅ ခုမတ်လတွင် တစ်ကြိမ် သမ္မတအဖြစ် ဆက်ကာဆက်ကာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရ၍၊ ပြည်သူတို့၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို အသက်ထက်ဆုံး ရရှိသွားသူ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ တူရကီနိုင်ငံသစ်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သည့် ဗိသုကာကြီးဖြစ်သော တူရကီပြည်သူတို့၏ ဖခင် ကီမားအာတာတပ်သည် စတုတ္ထအကြိမ် သမ္မတ သက်တမ်းမကုန်မီ ၁၉၃၈ ခု နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်လေသည်။ (တူရကီနိုင်ငံလည်း-ရှု။)

ကီယာတန်ညီနောင် ။ ။ တိရစ္ဆာန်နှင့် ငှက်များအကြောင်းကို ဝါသနာကြီးစွာနှင့်ဦးဖျားဖျား လေ့လာလိုက်စား သူများတွင် ကီယာတန် အမည်ရှိသော ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်မှာ အထူးခြားဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

အစ်ကိုဖြစ်သူ၏ အမည်မှာ ရစ်ချတ်ကီယာတန် ဖြစ်၏။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် ယော့ရှင်ယာနယ်၌ ဖွားမြင်၍၊ ဖခင်မှာ မြေပိုင်ရှင် လယ်သမားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက်သောအခါ ငှက်များကို ဓါတ်ပုံရိုက်ယူ စုဆောင်းရုံမက ငှက်များအကြောင်းကိုလည်း စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ရာမှ ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ ဂျောင်းများ သို့လှည့်လည်သွားရောက်ကာ ငှက်များအကြောင်း မကြာခဏဟောပြောလေ့ရှိ၍၊ သူ၏စာအုပ်များမှာ ယခုတိုင် ထင်ရှားလျက်ရှိပေသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့အနက် ငှက်များတွင်ပို၍စိတ်ဝင်စားသည်။ ငှက်များအကြောင်းကိုသာ

ဒိန်းမတ်ကျွန်းဆွယ်ကိုဖြတ်၍ ဖောက်လုပ်ထားသော ၆၀ မိုင်ရှည်သည့် ဂျာမန်ပိုင် ကီးတူးမြောင်းကြီး

အသက်ထက်ဆုံး အာရုံစူးစိုက်၍ လေ့လာခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ညီဖြစ်သူ ချယ်ရီကီယာတန်သည် ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ အစ်ကိုဖြစ်သူနှင့် ဝါသနာအထုံချင်း တူညီသည့် အလျောက် ညီအစ်ကိုနှစ်ဦးသည် အမြဲတစေတွဲဖက်၍ တိရစ္ဆာန်နှင့်ငှက်များအကြောင်းကို ရှာဖွေလေ့လာခဲ့ကြသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ အစ်ကိုကဲ့သို့ ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ တိရစ္ဆာန်များဖြင့်သာ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်မနေဘဲ၊ သားရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ပေါများသည့် အာဖရိကတိုက်သို့ပင် သွားရောက်ပြီးလျှင် တော တိရစ္ဆာန်အသီးသီး၏ သဘာဝများကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်အစ်ကိုထက်ပင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ပေသည်။

လူအပေါင်းအား သဘာဝကို နှစ်သက်ခင်တွယ်၍ စိတ်ဝင်စားလာအောင် ပြောနိုင်၊ ပြုနိုင်သူများတွင် ထိုညီအစ်ကို နှစ်ယောက်ကို မှီသူရှားပေသည်။ တိရစ္ဆာန်များငှက်များအကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဆိုပါညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် ရေးသားခဲ့သော စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် ရိုက်ကူးခဲ့သော ဓါတ်ပုံများမှာ အများပင်ရှိရာ၊ ယင်းတို့တွင် မှတ်သားဖွယ် ကိုယ်တွေ့ ဗဟုသုတနှင့် အသည်းထိတ်စရာ စွန့်စားခန်းများဖြင့် ပြည့်နှက် နေလေသည်။

ကီးတူးမြောင်း ။ ။ကီးတူးမြောင်းသည် ဒိန်းမတ်ကျွန်းဆွယ်ကိုဖြတ်ကာ မြောက်ပင်လယ်ဘက်ရှိ အဲလဗမြစ်

ဝကျယ်နှင့် ဗောလတစ်ပင်လယ်ဘက်ရှိ ကီးပင်လယ်အော်တို့ကို ဆယ်သွယ် ဖောက်လုပ်ထားသော တူးမြောင်းဖြစ်၍၊ ပထမကမ္ဘာစစ် အတွင်းက ဂျာမန်ရေတပ်ကြီး လျှို့ဝှက်စခန်းချရာဒေသဖြစ်လေသည်။

ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ သင်္ဘောဆိပ်မြို့ကြီးများသည် အများအားဖြင့် ဗောလတစ် ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ရှိကြ၍၊ ထိုပင်လယ်မှ မိုင် ၂၀၀ ကျော်ခန့် ရှည်လျားသော ဒိန်းမတ်ကျွန်းဆွယ်ကမ်းခြေကိုပတ်ကာ မြောက်ပင်လယ်သို့ ကူးပြီးမှသာလျှင်၊ ဗြိတိန်၊ အမေရိကန်စသော နိုင်ငံကြီးများသို့ ကူးသန်း သွားလာနိုင်သည်။ ထိုသို့ကျေ၍သွားရသဖြင့် မလိုအပ်ဘဲခရီးကြန့်ကြာခြင်းကို သက်သာစေရန် ဤကျွန်းဆွယ်၏ တစ်နေရာဖြစ်သော ဂျာမနီပိုက်နက်အတွင်းသို့ထို တူးမြောင်းကြီးကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုတူးမြောင်းမှာ အလျား ၆၀ မိုင်ရှည်၍ အနံမှာ ၃၃၅ ပေကျယ်ပြီးလျှင် ၃၇ ပေနက်၏။ ထိုတူးမြောင်းကြီးကို စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့စဉ်က ဤမျှလောက် ကျယ်ဝန်း နက်ရှိုင်းခြင်း မရှိသေးသော်လည်း နောင်အခါတွင် စစ်သင်္ဘောကြီးများ၏ ပမာဏသည် ရှေးအခါကထက် တိုးတက်ကြီးမားလာသည့်အလျောက် တိုးချဲ့ ဖောက်လုပ်လာခဲ့ရာ၊ ၁၉၁၄ခုနှစ်တွင်ပြီးမြောက်ခဲ့သည်။ တူးမြောင်းတိုးချဲ့ဖောက်လုပ်ရာ၌ ပေါင် ၁၀၀၀၀၀၀၀ မျှ ကုန်ကျခဲ့လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသွားသောအခါ၊ ဗာဆေးစာချုပ်

ယူကရိန်းနိုင်ငံ ကီးယက်မြို့တော်ရှိ ပြည်သူ့တို့အတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော ပြည်သူ့ပြတိုက်

သတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းများအရ၊ နိုင်ငံအသီးသီး မှသင်္ဘောကြီးများသည် ထိုတူးမြောင်းကြီးအတွင်းမှ ဖြတ် သန်းသွားလာနိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်း မဟာမိတ်တို့၏ လေတပ်များက အကြိမ်ကြိမ် ဗုံးကြဲဖျက်ဆီးသည်ကို ခံခဲ့ရသောကြောင့် အတန်ပင် ပျက် စီးခဲ့လေသည်။ သို့သော် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ရာ၊ ၁၉၄၅ ခု နှစ်မှစတင်၍ တူးမြောင်းအတွင်းယခင်ကကဲ့သို့ ကူးသန်း သွားလာနိုင်ပြီ ဖြစ်လေသည်။

ကီးယက်မြို့ ။ ကီးယက်မြို့သည် နီးပါးမြစ်၏ လက်ယာ ဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ လူဦးရေ ၈၅၀၀၀၀ မျှရှိသော မြို့ကြီးဖြစ်ပြီးလျှင်၊ ဆိုဗီယက် ဆိုရှယ်လစ် ယူကရိန်း သမ္မတ နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက် ရုရှနိုင်ငံတွင် ရှေး အကျဆုံးသောမြို့ကြီးဖြစ်၍ ထိုမြို့ကို 'မြို့များမိခင်'ဟု ရုရှတို့ခေါ်ကြသည်။ လယ်ယာနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားသောဒေသတွင် တည်ရှိသည့်ပြင် မီးရထား လမ်းဆုံရာ မြို့ကြီးလည်း ဖြစ်သဖြင့် ရုရှနိုင်ငံတွင် တတိယ အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်၏။ ကုန်တင်ကုန်ချ ရှုပ်ရှက်ခတ်မျှ စည်ကားသော ဆိပ်ကမ်းများ၊ သတ္တုရည် ကျိုရုံများ၊ ဂျုံ စက်၊ သကြားစက်၊ သားရေနယ်စက်၊ အရည်ချက်စက်၊ ဖန်ချက်စက်စသည်တို့အပြင် ဓါတ်ခွဲခန်းများ၊ စက်မှုလက် မှုပညာသင်ကျောင်းများ၊ ပြတိုက်များ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်း

ကြီးများနှင့် အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်၊ သိပ္ပံပညာတံခွန် အသင်းတို့လည်း ရှိသဖြင့်၊ ကီးယက်မြို့သည် ယခုအခါ ခေတ်မှီသော မြို့ကြီးလည်း ဖြစ်လေသည်။

ကီးယက်မြို့တွင်အပိုင်းကြီးသုံးပိုင်း ထင်ရှားခြားနားစွာ တည်ရှိ၏။ ပထမပိုင်းမှာ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင်ရှိသော ပိုဒိုးခေါ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ရပ်ကွက် ဖြစ်သည်။ ထို အပိုင်းတွင် ယဟူဒီရပ်ကွက်လည်း ပါဝင်သည်။ ဒုတိယ အပိုင်းမှာ တောင်ကုန်းအမြင့်ပိုင်းတို့ အပေါ်တွင် ရှိသော ကီးယက်မြို့ဟောင်းရပ်ကွက်ဖြစ်၏။ တတိယပိုင်းမှာ ပက် ချာစကီ တောင်ကုန်းပေါ်ရှိ လာဗရာဘုန်းကြီးကျောင်း ဖြစ်သည်။ လာဗရာကျောင်းတွင် ၁၁ ရာစုနှစ်အတွင်းက ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ဂူအမြောက်အမြား ရှိ၏။ ယခင်က လာဗရာကျောင်းသည် မြို့တံတိုင်း၊ မျှော်စင်၊ ဈေးဆိုင် ကန္နား၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ စာသင်ကျောင်း၊ စာပုံနှိပ် စက်စသည်တို့ဖြင့်သီးခြား မြို့ကလေး တစ်မြို့သဖွယ် တည် ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ရုရှ တော်လှန်ရေး မစမီက ရုရှ လူမျိုးတို့သည် လာဗရာကျောင်းသို့ နှစ်စဉ် ဘုရားဖူးသွား ရောက်လေ့ ရှိကြသည်။ အချို့သောဘုန်းကြီးများသည် ထိုအရပ်ရှိ ဂူများတွင် အသက်ထက်ဆုံး တရားအားထုတ် လေ့ ရှိကြသည်။ ကီးယက်မြို့ဟောင်းရပ်ကွက်တွင် ၁၁ရာ စုနှစ် အတွင်းကတည်ဆောက်ခဲ့သော ထည်ဝါ ခန့်ညား သည့် စိန်ဆီဖီးယား ကသီရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီး

ရှိ၏။ ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးမှာ ထိပ်ပိုင်းတွင် ရွှေသားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောခေါင်းလောင်းစင်ကြီး ရှိသည့် အတွက် ထင်ရှား လေသည်။

ကီးယက်မြို့သည် ၅ ရာစုနှစ်အတွင်းက တည်ခဲ့သော မြို့ကြီးဖြစ်၏။ အလယ်ခေတ်တွင် စည်ကားတိုးတက်လျက် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည်။ ထိုမြို့သည် ရှုရှင်တို့တွင် ခရစ်ယန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် ခရစ်ယန် စာသင်ကျောင်းများ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းပေါင်း ၁၅၀ မျှရှိခဲ့ဘူးသဖြင့်၊ ရှေးအခါကရုရှတို့သည် ထိုမြို့ကို 'ကီးယက်မြို့မြတ်'ဟု ခေါ်စမှတ် ပြုခဲ့ကြ၏။ မွန်ဂိုလူမျိုး၊ လစ်သွေးနီးယန်း လူမျိုးနှင့် ပိုးလူမျိုးတို့သည် ကီးယက်မြို့ကို အသီးသီး ပိုင်ဆိုင် အုပ်စိုးခဲ့ကြဘူး၏။ သို့ရာတွင် ၁၆၆၈ ခုနှစ်၌ ရုရှလူမျိုးတို့က ပြန်လည် သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်လာ၏။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ဂျာမန်တို့သည် အပြင်းအထန်တိုက်ခိုက်၍ ကီးယက်မြို့ကို ၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၃ခုနှစ်အထိ သိမ်းပိုက်ထားခဲ့ကြ၏။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် ရုရှတပ်များ ကီးယက်မြို့သို့ပြန်ရောက်လာသောအခါ မူလလူဦးရေ ၈၅၀၀၀၀ ခန့်မှာ ၇၅၀၀၀ခန့်အထိလျော့ကျသွားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ လူနေအိမ်များနှင့်တကွ တံတားများ၊စက်ရုံများ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊ အဆောက်အအုံများနှင့် ရှေးဘုန်းကြီးကျောင်းများမှာ မရှုမလျှောက်စီးကုန်ပြီကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့ကြရလေသည်။

ကီးဝီးငှက် ။ ။ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မြောက်မြားလှစွာသောငှက်

နယူးဇီလန်ကျွန်းမှ ထူးဆန်းသည့် ကီးဝီးငှက်

တို့တွင် ကီးဝီးဟုအမည်တွင်သော ငှက်မျိုးသည် အသွင်အားဖြင့် အံ့သြဖွယ်ရာ အကောင်းဆုံးသောငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ ကီးဝီးငှက်ကို နယူးဇီလန်ကျွန်းမှတစ်ပါး အခြားနိုင်ငံများ၌ မတွေ့ချေ။ ကီးဝီးဟူသော နာမည်မှာ အော်သံကိုအစွဲပြု၍ နယူးဇီလန်တိုင်းရင်းသားများက ပေးထားသော နာမည်ဖြစ်သည်။ သိပ္ပံပါရဂူများကမူ ထိုငှက်၌ ပျံသန်းနိုင်လောက်သော အတောင်များမရှိသောကြောင့် 'အက်ပတာရစ်'(တောင်ပံမဲ့)ဟုခေါ်သည်။

ကီးဝီးငှက်တွင် အလွန်ရှည်လျားသောနှုတ်သီးရှိသည်။ အရွယ်မှာအိမ်၌ မွေးထားသော ကြက်အငယ်စား အရွယ်သာသာဖြစ်သည်။ ကီးဝီးတွင်တောင်ပံများရှိ၏။ သို့သော် အလွန်သေးငယ်၍ပျံသန်းရန်အတွက် အသုံးမကျ ချေ။ ကိုယ်၌ရှိသော အမွေးများမှာ အလွန်ရှည်၍ တစ်ကိုယ်လုံး အမွေးအမှင်များ ဖုံးနေဘိသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ မပျံသန်းနိုင် သော်လည်း ခြေထောက်များမှာ အလွန်သန်မာတောင့်တင်းသည်။ အခြားငှက်များနှင့်မတူသော ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ ထိုငှက်၏ နှာခေါင်းပေါက်များသည် ရှည်လျားသော နှုတ်သီးဖျားတွင် ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အစာရှာဖွေသောအခါ နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့ခံ၍ရှာဖွေသည်။ သူ၏အစာမှာ တီကောင်၊ ပိုးတောင်မာနှင့် ဗယ်ရီသီးများဖြစ်၏။ တီကောင်ကို နှုတ်သီးဖြင့် ရွံထဲ၌ရှာဖွေတတ်သည်။ ကီးဝီးသည် နေ့ခင်းတွင်အိပ်၍ ညအခါ၌သာ အစာရှာဖွေသည်။ ရန်သူကို ခုခံရန်အတွက် ချွန်ထက်သော ခြေသည်များကို အသုံးပြုသည်။ ငှက်၏ အရွယ်နှင့်စာသော်သူ၏ ဥမှာကြီးမားသည်ဟုဆိုရပေမည်။ တစ်ကြိမ်လျှင်

၂ လုံးခန့် အု၍ ငှက်ဖိုကဥပေါ်၌ ဝပ်သည်။ အသိုက်ပြုလုပ်သော အလေ့အကျင့်မရှိဘဲ မြေကြီး၌ကျင်းတူး၍အုတတ်သည်။ နယူးဇီလန်တိုင်းရင်းသားများ၏ သတ်ဖြတ်မှုကြောင့် ကီးဝီးများအတော်နည်းပါးသွားလေပြီ။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ၌ ဤငှက်မျိုးကို မသတ်ဖြတ်ရဟု နယူးဇီလန်အစိုးရက ဥပဒေဖြင့် တားမြစ်ထားလေသည်။

ကုကီချင်း ။ ။ (ချင်းလူမျိုး-ရှု။)

ကုလသမဂ္ဂ ။ ။ပထမကမ္ဘာစစ်ပြီးစီးသည့်နောက်တွင် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးပေါ်ပေါက်လာသကဲ့သို့၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ကုလသမဂ္ဂ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ယူ၊ အင်၊ အို ဟုခေါ်သော ကုလသမဂ္ဂသည် အသင်းဝင်နိုင်ငံ အများဆုံးနှင့် လူအများဆုံးပါဝင်သော အင်အားအကြီးမားဆုံး ကမ္ဘာ့အစည်းအရုံးဖြစ်လေသည်။ ရှေးကရှိခဲ့သော နိုင်ငံ ပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးထက်လည်း အင်အားကြီးမားသည်။ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးတွင်မပါဝင်ခဲ့သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အခြားနိုင်ငံများသည် ကုလသမဂ္ဂတွင် စိတ်အားထက်သန်သော အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်လာကြလေသည်။ (နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းလည်း-ရှု။)

ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးကိုအခြေခံ၍ ကုလသမဂ္ဂကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများသည် ကြီးငယ်မဟူ၊ လက်ဝဲ လက်ယာမရွေး၊ ကုလသမဂ္ဂ စာချုပ်ကြီးတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို လက်ခံပါသည်။ လိုက်နာပါမည်ဟု ကတိခံဝန်ပြုရသည်။ ကုလသမဂ္ဂ၏ အချုပ်အချာမဏ္ဍိုင်ကား ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးပင်ဖြစ်လေသည်။ စာချုပ်ကို မကျူးကျော်မဖောက်ဖျက်ရချေ။ စာချုပ်ကချပေးထားသော လမ်းစဉ်အတိုင်းသာလိုက်နာဆောင်ရွက်

ရသည်။ ကုလသမဂ္ဂဝင် တစ်နိုင်ငံသည်ကုလသမဂ္ဂ စာချုပ်ကြီးတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော တာဝန် ဝတ္တရားများနှင့်၊ အခြားနိုင်ငံများနှင့် ချုပ်ဆိုထားသော စာချုပ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသောတာဝန် ဝတ္တရားများ အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်နေသော်၊ ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများကိုသာ ဦးစားပေးရမည် ဖြစ်သည်။

ရည်ရွယ်ချက်များတွင် ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးသည် များစွာ မခြားနားလှပေ။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လုံခြုံရေးတို့တည်မြဲအောင်လုံးပန်းရန်၊

လူများသည် တူညီသောအခွင့်အရေးများနှင့် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့်များရရှိရေးကို အခြေခံလျက်၊ ပြည်ထောင်အချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရေးကို ခိုင်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်၍ အခြားလျော်ကန်သော အစီအမံများဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ခိုင်မြဲအောင် ကြိုးစားရန်၊

အမျိုး ဘာသာစကား ကျား၊ မ အယူဝဒမခွဲခြားဘဲ ပြည်ထောင်ချင်းချင်းဆိုင်ရာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူအချင်းချင်း ကြင်နာမှု ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာ၌လည်း ကောင်း၊ လူတို့၏အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံ လွတ်လပ်မှုအ

ခွင့်အရေးများကို ရိုသေလေးစားအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ ပြုမူဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ရရှိစေရန်နှင့်၊

ထိုအချက်များထမြောက်အောင်မြင်စေခြင်းငှါ ကုလသမဂ္ဂသည် နိုင်ငံအသီးသီးတို့၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များကို တညီတညွတ်တည်းဖြစ်အောင် ပြုပြင်မည့်မဏ္ဍိုင်သဖွယ် ဖြစ်စေရန် ကုလသမဂ္ဂကို ဖွဲ့စည်းစဉ်ကရည်ရွယ်လေသည်။

ထို့ပြင် ကုလသမဂ္ဂကို အောက်ပါသဘောတရားများပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တည်ထောင်ခဲ့၏။ ယင်းတို့မှာ

(၁) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးသည် အချုပ်အချာအာဏာပိုင် နိုင်ငံများဖြစ် ၍ အဆင့်အတန်းချင်း တူညီသည်။

(၂) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးသည် စိတ်ကောင်းသဘောကောင်းနှင့်စာချုပ်ကြီးတွင်ဖော်ပြထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ခံသည်။

(၃) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ယင်းတို့၏အငြင်းပွားမှုများကို အေးချမ်းသောနည်းများဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့်တရားမျှတရေးတို့ကို မပျက်ပြားစေဘဲဖြစ်စေ၊ ဖြေ

ရှင်းရန် တာဝန်ခံသည်။

(၄) နိုင်ငံအချင်းချင်း ဆက်ဆံရာတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုသည် အခြားတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေနှင့်လွတ်လပ်မှု အခွင့်အရေးတို့ကို ထိပါးစေသောအကြမ်းမူကို မဖက်ရ၊ အကြမ်းဖက်မည်ဟု မခြိမ်းခြောက်ရ၊ သို့မဟုတ် ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်၍ မပြုမူရ။

(၅) ကုလသမဂ္ဂသည် စာချုပ်ပါအချက်အလက်များနှင့် လျော်ညီစွာငြိမ်းချမ်းရေး တည်မြဲအောင်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည်ရရှိအောင် ယူသောအခါ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် လိုအပ်သော အကူအညီများပေးရမည့်ပြင် အရေးယူခြင်းခံရသောနိုင်ငံအား အကူအညီမပေးရန်တာဝန်ခံသည်။

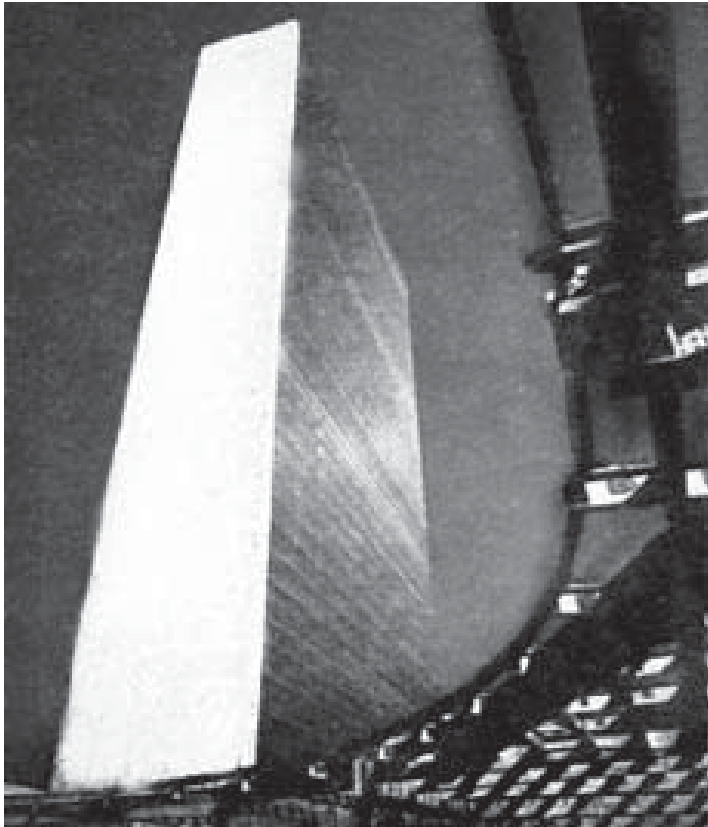
(၆) ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို စောင့်ထိန်းရန် လိုအပ်သည်နှင့်အမျှ၊ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများသည်လည်း စာချုပ်ပါ အချက်အလက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အဖွဲ့ကြီးကဆောင်ရွက်ရန်

(၇) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ပြည်တွင်းရေးကိစ္စများတွင် ငြိမ်း

ချမ်းရေးရရှိရန် ဆောင်ရွက်သည့်အခါမှ တစ်ပါး၊ ကုလသမဂ္ဂသည် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရ စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

ကုလသမဂ္ဂကြီးပေါ်ပေါက်လာစေရန် နိုင်ငံကြီးများသည် အကြိမ်ကြိမ်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ခရီးအဆင့်ဆင့်ဖြတ်ကျော်ခဲ့ရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်စတင်ဖြစ်ပွား၍ ၂၂ လမျှအကြာ၊ ၁၉၄၁ ခု ဇွန်လတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ၉ နိုင်ငံမှစစ်ပြေးအစိုးရတို့သည် လန်ဒန်မြို့တော်ရှိစိန်ဂျိမ်း နန်းတော်တွင် စစ်ဖြစ်စေသည့် အခြေခံအကြောင်းရင်းများကို အမြစ်ကလှန်၍ ဖြိုဖျက်ရန်နှင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးအတွက် ဘဝသစ်ဖန်တီးပေးရန် မျက်နှာစုံညီ ဆွေးနွေး ပြီးသော်၊ စိန်ဂျိမ်းနန်းတော်ကျေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်လိုက်လေသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် ရှေးဦးစွာလမ်းခင်းပေးလိုက်သော ကျေညာစာတမ်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုနောက် အမေရိကန်သမ္မတကြီး ရူးဇ်ဗဲနှင့် ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် မတာချာချီတို့သည် ၁၉၄၁ ခု ဩဂုတ်လ၌ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း တစ်နေရာတွင် လျှို့ဝှက်စွာတွေ့ဆုံဆွေးနွေး၍၊ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ တွင် သူတို့နှစ်ဦးပေါင်းကာ နောင်အခါတွင် 'အတ္တလန္တိတ်

အထပ်ပေါင်း ၃၉ ထပ်ရှိ ကုလသမဂ္ဂအဆောက်အအုံသစ်ကြီး

စာချုပ်' ဟုကျော်ကြားခဲ့သော ကျော့ညာစာတမ်းတစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့၏။

အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်တွင် ကုလသမဂ္ဂကြီး၏အခြေခံရည်ရွယ်ချက်အချို့ပါဝင်လေသည်။

ထိုနှစ် စက်တင်ဘာ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဂျာမနီသိမ်းပိုက်ထားသော ဥရောပနိုင်ငံ ၉ နိုင်ငံနှင့် ဆိုဗီယက်ရုရှအစိုးရများက အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်ကို သဘောတူထောက်ခံကြောင်း လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂပေါ်ပေါက်ရန် ရှေ့သို့ တစ်ဆင့်လှမ်းခဲ့ပြန်သည်။

၁၉၄၂ ခု နှစ်သစ်ကူးနေ့တွင် 'ကြီးလေးကြီး' ဟု သတင်းစာများကကင်ပွန်းတပ်လိုက်သော အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဗြိတိန်၊ ဆိုဗီယက်ရုရှနှင့် တရုတ်နိုင်ငံများအပါအဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၂၆ နိုင်ငံတို့သည် စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက် တစ်ဦးကို တစ်ဦးကူညီရန်နှင့် သီးခြားငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ် မချုပ်ရန် 'နိုင်ငံပေါင်းစုံကျော့ညာစာတမ်းကြီး' ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

ထိုနှစ် ဆောင်ဦးပေါက်တွင် ကြီးလေးကြီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည်မောစကိုမြို့တော်၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီးသော်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြကာ 'မောစကိုကျော့ညာစာတမ်း' ကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထုတ်ပြန်လိုက်လေသည်။

ထိုနောက် ကြီးလေးကြီးကိုယ်စားလှယ်များသည် ၁၉၄၄ ခု ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့မှအောက်တိုဘာ ၇ ရက်နေ့အထိ၊ ဝါရှင်တန်မြို့တော်ရှိ ဒမ်ဗာတန်အုတ် အဆောက်အအုံတွင်၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွက် အသေးစိတ်လျာထားချက်များကို ထပ်မံစဉ်းစားဆွေးနွေးခဲ့၏။

အမေရိကန် သမ္မတကြီး ရူးစဗဲ၊ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာချာချီနှင့် ဆိုဗီယက်ရုရှခေါင်းဆောင်ကြီး စတာလင်တို့သည် ၁၉၄၅ ခု ဖေဖော်ဝါရီလတွင်ကရိုင်းစီးယားနယ် ယော်လတာမြို့၌ တွေ့ဆုံကာ ထိုလျာထားချက်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် အဖွဲ့ကြီးတစ်ခု ဖွဲ့စည်းရန်သဘောတူဆုံးဖြတ်ပြီးသော်၊ နိုင်ငံပေါင်းစုံ ကျော့ညာစာတမ်းကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော ၂၆ နိုင်ငံသာမက၊ ဂျပန်နှင့် ဂျာမနီတို့ကို တိုက်ခိုက်နေသောအခြားနိုင်ငံများအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်းစုံညီလာခံတစ်ရပ်ကိုလည်း ၁၉၄၅ ခု ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌ ကျင်းပရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၅ ခု ဇွန်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဆန်ဖရန်စစ္စကို ညီလာခံမှ ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကို တည်တည်တတည်းသဘော တူညီခဲ့ပြီးသော်၊ နောက်တနေ့တွင် ပိုလန်နိုင်ငံမှအပ နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ မှုကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးကြလေသည်။ မူ

လအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သော ပိုလန်နိုင်ငံသည် နောင်တွင်မှ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့၏။ ထိုသို့ လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးကြ၍ အဖွဲ့ဝင်အားလုံး၏ အတည်ပြုချက် ရရှိပြီးသည်အဆုံး၌ ကုလသမဂ္ဂသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် မားမားမတ်မတ် ပေါ်လာလေသည်။ ယခုအခါ ထိုအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အထိမ်းအမှတ်ပွဲများ ကျင်းပခြင်းဖြင့် အမြတ်တနိုး ပြုလျက်ရှိကြလေပြီ။ (ကုလသမဂ္ဂနေ့-၅။) ကုလသမဂ္ဂ၏ မူလအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံပေါင်းမှာ ၅၁ နိုင်ငံဖြစ်၏။

ကုလသမဂ္ဂသို့ ဝင်ရန်အတွက် ထူးခြားသောအရည်အချင်းများ မလိမေ။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြတ်နိုးသောမည်သည့် နိုင်ငံမဆို ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာပါမည်ဟုဝန်ခံသောအခါ အဖွဲ့ကြီးက ထိုနိုင်ငံသည် စာချုပ်ပတာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာလိုသည့်ပြင် လိုက်နာနိုင်မည်ဟု ထင်မြင်လျှင် ပါဝင်ခွင့် ပြုလေတော့သည်။

ကုလသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ။

(က) မူလအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ။

- ၁။ ကနေဒါ ၂၃။ ပီးရူး
- ၂။ ကော်စတာရီးကာ ၂၄။ ပိုလန်
- ၃။ ကိုလုံးဗီးယား ၂၅။ ပြင်သစ်
- ၄။ ကျူးဘား ၂၆။ ဖိလစ်ပိုင်
- ၅။ ချီလီ ၂၇။ ဘရာဇီး
- ၆။ ချက်ကိုဆလိုဗား ၂၈။ ဘဲလဂျီယမ်
- ကီးယား ၂၉။ ဗိုလစ်ဗီးယား
- ၇။ ဂရိ ၃၀။ ဗင်နီးဇွဲလား
- ၈။ ဂွာတီမားလား ၃၁။ ဗျူလိုရူရှ
- ၉။ ဆီးရီးယား ၃၂။ မစ္စဆီကို
- ၁၀။ ဆော်ဒီအာရေဗျ ၃၃။ ယူကရိန်း
- ၁၁။ ဆိုဗီယက်ရုရှ ၃၄။ ယူဂိုစလားဗီးယား
- ၁၂။ တရုတ် ၃၅။ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း
- ၁၃။ တူရကီ ၃၆။ လက်ဘနွန်
- ၁၄။ တောင်အာဖရိက ၃၇။ လိုက်ဗီးရီးယား
- ပြည်ထောင်စု ၃၈။ လပ်ဇင်ဗတ်
- ၁၅။ ဒိုမီနီကန် ရီပတ်ဗလစ် ၃၉။ ဟေးတီး
- ၁၆။ ဒိန်းမတ် ၄၀။ ဟွန်းဂေးရီ
- ၁၇။ နယူးဇီလန် ၄၁။ အမေရိကန်
- ၁၈။ နယ်သာလင် ၂၀။ ပြည်ထောင်စု
- ၁၉။ နော်ဝေး ၄၂။ အာဂျင်တီးနား
- ၂၀။ နစ်ကရာဂွ ၄၃။ အီဂျစ်
- ၂၁။ ပနားမား ၄၄။ အီရက်
- ၂၂။ ပါရဂွေ ၄၅။ အီရန်

ဖလပ်ရှင်းမဲဒိုးရီယာယီဌာနချုပ်တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေလွှတ်တော် ကျင်းပနေစဉ်

- ၄၆။ အိသီအိုဒိုးပီးယား
- ၄၇။ အုရုဂွေး
- ၄၈။ အယ်ဆယ်လဗာဒေါ

- ၄၉။ ဩစတြေးလီးယား
- ၅၀။ အက်ကွာဒေါ
- ၅၁။ အိန္ဒိယ

လိုအပ်လျှင် အဖွဲ့ငယ် အဖွဲ့ခွဲကလေးများဖွဲ့၍လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ရလေသည်။

(၁) အထွေထွေလွှတ်တော်

(ခ) နောက်ထပ်ဝင်ခွင့်ရသောနိုင်ငံများ(ခုနှစ်အလိုက်)

- ၅၂။ အာဖဂန်စတန် (၁၉၄၆)
- ၅၃။ အိုက်စလန် (၁၉၄၆)
- ၅၄။ ဆွီဒင် (၁၉၄၆)
- ၅၅။ ယိုးဒယား (၁၉၄၇)
- ၅၆။ ပါကစ္စတန်(၁၉၄၇)
- ၅၇။ ယေမင် (၁၉၄၈)
- ၅၈။ မြန်မာ (၁၉၄၈)
- ၅၉။ အဇ္ဇရီယမ်(၁၉၄၉)
- ၆၀။ အင်ဒိုနီးရှား (၁၉၅၁)

အထွေထွေလွှတ်တော်သည် နိုင်ငံအများရှိ ပါလီမန်လွှတ်တော်တို့နှင့် သဘောချင်းတူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ အထွေထွေလွှတ်တော်သို့ ကုလသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတိုင်း တက်ရောက် ခွင့်ရှိ၍ ကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦးအထိစေလွှတ်နိုင်ခွင့် ရှိသော်လည်း၊ မဲပေးသောအခါ တစ်နိုင်ငံလျှင်တစ်မဲသာ ပေးခွင့်ရှိသည်။ တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ ကုလသမဂ္ဂတည်ရာ ဌာနချုပ်၌ ညီလာခံ ကျင်းပလေသည်။ ကုလသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများစုကသော်၎င်း၊ လုံခြုံရေးကောင်စီက သော်လည်းကောင်း၊ အထူးညီလာခံများ ကျင်းပရန် တောင်းဆိုသောအခါ၊ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က အထူးညီလာခံ ခေါ်ပေးရ လေသည်။

ကုလသမဂ္ဂတွင်ပါဝင်သောအဖွဲ့ကြီးများ

ကုလသမဂ္ဂ၏ဆောင်ရွက်ဖွယ်များမှာ တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် အကျိုးဝင်နေသည့်အလျောက်

- ၁။ အထွေထွေလွှတ်တော်
- ၂။ လုံခြုံရေးကောင်စီ
- ၃။ စီပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအဖွဲ့
- ၄။ နိုင်ငံငယ်များထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့
- ၅။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံးတော်
- ၆။ အတွင်းရေးမှူးရုံးဟူသောအဖွဲ့ကြီး ဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း

အထွေထွေလွှတ်တော် ညီလာခံကျင်းပတိုင်း ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌများကို မဲဖြင့် ရွေးချယ်ရသည်။

အထွေထွေလွှတ်တော်သည် ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်တွင် အကျိုးဝင်သော ပြဿနာရပ်များ ကိစ္စရပ်များကိုလည်းကောင်း၊ အခြားအဖွဲ့များ၏ အာဏာများ အလုပ်တာဝန်များကို

လည်းကောင်း၊ ဆွေးနွေးနိုင်သည်။ ထောက်ခံချက်များ ပေးနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အငြင်းပွားမှု အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို လုံခြုံရေးကောင်စီက ဖြေရှင်းနေခိုက်တွင်၊ ထိုအငြင်းပွားမှု သို့မဟုတ် အခြေအနေ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အထွေထွေလွှတ်တော်သည် စဉ်းစားဆွေးနွေးနိုင်သော်လည်း၊ ထိုအဖွဲ့က မတောင်းဆိုဘဲ ထောက်ခံချက်များ မပေးနိုင်ချေ။

အရေးကြီးသောပြဿနာများ အဆိုများကိုဆုံးဖြတ်သောအခါ၊ အစည်းအဝေး တက်ရောက်သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ မဲ ၃ ပုံ ၂ ပုံရမှသာအတည် ဖြစ်သည်။ သာမန်ပြဿနာများ အဆိုများကိုမူကား အစည်းအဝေး တက်ရောက်သော အဖွဲ့ဝင် များ၏ မဲများရာဖြင့် ဆုံးဖြတ်လေသည်။

အထွေထွေ လွှတ်တော်သို့ အခြားအဖွဲ့များက နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများ အထူးအစီရင်ခံစာများ ပေးပို့ရသည်။ ထိုအစီရင်ခံစာများကို စဉ်းစားဆွေးနွေးရန်မှာ အထွေထွေလွှတ်တော်၏ တာဝန်ဖြစ်၏။ လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ထောက်ခံချက်အရ ကုလသမဂ္ဂဝင်အဖြစ် လက်ခံခြင်း ဖြည့်စွက်ခြင်း စသည်တို့ကို အထွေထွေလွှတ်တော်က သာလျှင် ဆောင်ရွက်ရ လေသည်။ အထွေထွေလွှတ်တော်သည် ကုလသမဂ္ဂကြီး တစ်ခုလုံးအတွက် ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းကို စဉ်းစားဆွေးနွေးအတည်ပြုပြီးသော်၊ ကျန်ကျငွေကိုအသင်းဝင်နိုင်ငံများက ထည့်ဝင်ရန် ဝေပုံကျ သတ်မှတ်ပေးလေသည်။ ကုလသမဂ္ဂသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ထည့်ဝင်ငွေများဖြင့် တည်မြဲနေရပေသည်။

(၂) လုံခြုံရေးကောင်စီ

လုံခြုံရေးကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၁ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီပါဝင်၍၊ မဲပေးရာတွင်လည်း တစ်နိုင်ငံလျှင် တစ်မဲသာပေးနိုင်သည်။ အဖွဲ့ဝင်များတွင်ထာဝရအဖွဲ့ဝင် ၅ နိုင်ငံဖြစ်သော ဆိုဗီယက် ရုရှ၊ ပြင်သစ်၊ တရုတ်၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံများနှင့် အထွေထွေလွှတ်တော်က မဲဖြင့် ရွေးချယ်၍ သက်တမ်း ၂ နှစ်မျှသာရှိသည့် ထာဝရမဟုတ်သော အဖွဲ့ဝင် ၆ နိုင်ငံတို့ ပါဝင်၏။

လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးတည်ဆောက်ရန်အတွက် အဓိက တာဝန်ယူထားရလေသည်။ နိုင်ငံအချင်းချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်မည့် အခြေအနေတို့ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်၏။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံများအား အငြင်းပွားမှုကိုစေ့စပ်၊ ဖြန်ဖြေ၊ အနုညာတခုံတင်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတော်သို့တင်သွင်းရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားသည်ကို မလိုက်နာလျှင် ကျူးလွန်သောနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံရေး အဆက်အသွယ်ဖြတ်ရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။ ထိုနောက် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတိုင်းက ပေးပို့ရန်ကတိပြုထားသော စစ်တပ်များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

လုံခြုံရေးကောင်စီ အစည်းအဝေးသည် ဆက်တိုက် ရှိနေသည်ဖြစ်ရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် အမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးကျထားရှိရ၏။ ၂ ပတ်လျှင် အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ်စည်းဝေးရန် လျာထားသော်လည်း ထိုထက်အကြိမ်ပေါင်း ပို၍ စည်းဝေးလေ့ရှိသည်။ မည်သည့်နေရာတွင်မဆို စည်းဝေးနိုင်သည်။

လုံခြုံရေးကောင်စီဝင် မဟုတ်သော ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများသာမက ကုလသမဂ္ဂဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများကိုလည်း ယင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကို ဆွေးနွေးသော လုံခြုံရေးကောင်စီ စည်းဝေးပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုနိုင်ငံများတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်မရှိချေ။ လုံခြုံရေး ကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအမည်များ၏ အက္ခရာစဉ်အလိုက် လစဉ်အလှည့်ကျ တင်မြှောက်သည်။

ကျင့်ထုံးကိစ္စများတွင် အဖွဲ့ဝင်တို့မဲ ၇ မဲရမှအတည်ဖြစ်သည်။ အခြားကိစ္စများတွင်ကား ထာဝရအဖွဲ့ဝင်များ၏ မဲအားလုံးပါဝင်သော မဲ ၇ မဲရမှသာအတည် ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထာဝရအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦး၏ သဘောမတူသောမဲသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ တစ်နည်းဆိုရသော်ရသော် ထာဝရအဖွဲ့ဝင်များတွင် ဗီတိုအာဏာရှိလေသည်။

လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းများကို တွင်ကျယ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လုံခြုံရေးကောင်စီအောက်တွင် ကြီးငါးကြီးမှစ၍စဉ်းစားချုပ်များ ပါဝင်၍ ကုလသမဂ္ဂ တပ်များ၏ စစ်ဆင်မှုကို ကြီးကိုင်သောစစ်ဦးစီးအဖွဲ့၊ လုံခြုံရေးကောင်စီဝင်နိုင်ငံများနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့မှကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီပါဝင်သော အနုမြူအင်အားစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့၊ လုံခြုံရေးကောင်စီဝင် ၁၁ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်၍ စစ်တပ်နှင့်လက်နက်လျော့ပေါ့ ကန့်သတ်ရေးအစီအစဉ်များကို လေ့လာရန်ဖြစ်သော လက်နက် ကန့်သတ်ရေးအဖွဲ့ စသည့် အကြံပေးအဖွဲ့များ ရှိလေသည်။ အနုမြူအင်အားစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့နှင့် လက်နက်ကန့်သတ်ရေးအဖွဲ့တို့အစား လက်နက်လျော့ပေါ့ရေးအဖွဲ့ဟူ၍ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင်အသစ်ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။

(၃) စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအဖွဲ့

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးရာအဖွဲ့သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြားအလားတူကိစ္စများကိုသော်လည်းကောင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးများ၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍သော်လည်းကောင်း၊ လေ့လာ၊ ဆွေးနွေး၊ အစီရင်ခံ၊ ထောက်ခံနိုင်၏။ ထိုကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ အကြမ်းသဘောတူညီ ချက်များကိုလည်း အထွေထွေလွှတ်တော်သို့ တင်ပြရန်ရေးဆွဲရသည်။ လိုအပ်သည့်အခါ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာညီလာခံများ ဖိတ်ခေါ်နိုင်၏။

ယင်းအဖွဲ့သည် ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၊ ကမ္ဘာ့ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့စသော အထူးအဖွဲ့များ၏ လုပ်ငန်းများကို ဆက်စပ်ပေးလေသည်။

စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးအဖွဲ့တွင် အထွေထွေလွှတ်တော် က မဲဖြင့်ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၈ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီ ပါဝင်သည်။ အဖွဲ့ဝင် ပထမ ၆ ဦးကို ၃နှစ်သက်တမ်း၊ ဒုတိယ ၆ ဦးကို ၂ နှစ်သက်တမ်းနှင့် ကျန် ၆ ဦးကိုတစ်နှစ်သက်တမ်းဖြင့်ရွေးချယ်လေသည်။

တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံး ၃ ကြိမ်ညီလာခံကျင်းပရသည်။ လိုအပ်လျှင် အထူးညီလာခံများ ကျင်းပနိုင်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် အဖွဲ့ဝင်များ၏ မဲဖြင့်ရွေးချယ်သည်။ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလျှင်တစ်မဲကျပေးခွင့်ရှိသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစည်းအဝေး တက်ရောက်သော အဖွဲ့ဝင်များ၏ မဲများရာဖြင့် အတည်ပြုလေသည်။ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး အဖွဲ့သည် ယင်း၏ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုသလို ကော်မရှင်အဖွဲ့များ ဖွဲ့နိုင်၍၊ စီးပွားရေး၊ အလုပ်ရရှိရေးကူးသန်းသွားလာရေး၊ လူဦးရေ ပြဿနာ၊ လူ့အခွင့်အရေးများစသော အထူးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်စေရ၏။ ထို့ပြင် ဥရောပ၊ အာရှနှင့် အရှေ့ဖျား၊ လက်တင်အမေရိက ဒေသဆိုင်ရာ စီးပွားရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ ၃ ခုကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။

(၄) နိုင်ငံငယ်များ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့

ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးတွင် အချို့သော နယ်ပယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ပေးရန်အတွက် မသင့်လျော်သေးကြောင်း အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော နယ်ပယ်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံငယ်များ ထိန်းသိမ်းရေးစနစ်အရအုပ်ချုပ်ရန် ယင်းတို့ကိုအုပ်ချုပ်နေသောနိုင်ငံများက လွှဲအပ်နိုင်၏။ အထွေထွေလွှတ်တော် သို့မဟုတ် အချက်အချာကျသော နယ်ပယ်များအတွက် လုံခြုံရေးကောင်စီသည် နိုင်ငံငယ်များထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့၏ အကူအညီဖြင့် ထို နယ်များအုပ်ချုပ်ရေးကို ကြီးကြပ်ပေးလေသည်။

နိုင်ငံငယ်များ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွင် နယ်ပယ်များ ထိန်းသိမ်းရန် တာဝန်ချထားခြင်း ခံရသော ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများ၊ ထိုသို့တာဝန်ချထားခြင်းမခံရသော လုံခြုံရေးကောင်စီ ထာဝရအဖွဲ့ဝင်များ၊ နယ်ပယ်များ ထိန်းသိမ်းရသောအဖွဲ့ဝင်များနှင့် မထိန်းသိမ်းရသောအဖွဲ့ဝင်များ အရေအတွက်တူညီအောင် အထွေထွေလွှတ်တော်မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သော အဖွဲ့ဝင်များပါဝင်၏။ တစ်နှစ်လျှင် ၂ ကြိမ်စည်းဝေးသည်။ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလျှင် တစ်မဲပေးနိုင်၍ များရာ မဲဖြင့် ဆုံးဖြတ်လေသည်။

ကိုရီးယားပြဿနာကိုဆွေးနွေးနေသော ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေလွှတ်တော် နိုင်ငံရေးကော်မတီ

(၅)အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံးတော်

ကုလသမဂ္ဂကြီးအရ ဖွဲ့စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာဌာနချုပ်ဖြစ်၏။ အသင်းဝင်များက စွဲဆိုတင်ပြသော အမှုအခင်းများကိုရုံးတော်က ဆုံးဖြတ်စီရင်လေသည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီက ရေးဆွဲထားသော စည်းကမ်းချက်များအရ အခြားနိုင်ငံများက ဤရုံးတော်တွင် တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရုံးတော်သည် အထွေထွေလွှတ်တော်နှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီသို့ ဥပဒေအကြံဉာဏ်များပေးနိုင်သည်။

ဤရုံးတော်တွင် ရုံးထိုင်တရားသူကြီးများမှာ ပါတီဝါဒစွဲကင်းစင်သော သူများသာဖြစ်သည်။ အကျင့်စာရိတ္တအထူးကောင်းမွန်ရ၍ အမြင့်ဆုံးသော တရားဌာနရာထူးများကို ဆက်ခံနိုင်သောအရည်အချင်းနှင့်ပြည့်စုံရသည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြည်ထောင်ချင်းချင်း ဥပဒေတွင် ကျွမ်းကျင်သည့် ဥပဒေ သုခမိန်များ ဖြစ်ရသည်။

တရားသူကြီး ၁၅ ဦးရှိ၍ သက်တမ်းမှာ ၉ နှစ်ဖြစ်သည်။ တရားသူကြီးများကို အထွေထွေလွှတ်တော်နှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီတို့က ရွေးချယ်တင်မြောက်သည်။ သို့သော် တစ်နိုင်ငံတည်းမှ ၂ဦး မရွေးရချေ။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတော်သည် ဟိတ်မြို့တော်တွင်အမြဲတမ်းလိုလို ရုံးထိုင်ကာ ရုံးပိတ်ရက်များမှတစ်ပါး ရုံးဖွင့်ထားလေသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ အခြားသို့ တော်သော ဒေသများတွင်လည်း ရုံးထိုင်နိုင်သည်။

ရုံးတော်တွင် တရားစီရင်ရာ၌ အနည်းဆုံးတရားသူကြီး ၉ ဦး တက်ရောက်ပါက တရားဝင်သောတရားခုံဖြစ်၍ တက်ရောက်သော တရားသူကြီးများ၏ များရာမဲဖြင့်ဆုံးဖြတ်လေသည်။ တရားရုံးတော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်များသည် ဤရုံးတော်နှင့်အလိုအလျောက်သက်ဆိုင်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတစ်ခုကို ရုံးတော်သို့ အမှုအခင်းတင်ပြရန် အတင်းအကြပ်မပြုနိုင်ချေ။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် ရုံးတော်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သက်ဆိုင်သမျှ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ခံရလေသည်။

(၆) အတွင်းရေးမှူးရုံး

ကုလသမဂ္ဂ၏အကြီးဆုံးသော အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်မှာ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေး ကောင်စီ၏ ထောက်ခံချက်အရ အထွေထွေလွှတ်တော်က အတွင်းရေးမှူးချုပ်ကို ခန့်ထားသည်။ ပထမဆုံးသော အတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် နော်ဝေးနိုင်ငံမှ မစ္စတာထရစ်ဗီလီး ဖြစ်သည်။ အတွင်း

ရေးမှူးချုပ် သက်တမ်းမှာ ၅ နှစ်ဖြစ်၍ နောက်ထပ် ၅ နှစ်ဆက်လက်ခန့်ထားနိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကုလသမဂ္ဂ အမှုထမ်းရာထမ်းများကို ခန့်ထားလေသည်။ ရာထမ်းမှုထမ်းများသည် အစည်းအဝေးများအတွက် လိုအပ်သောအချက်အလက်များကို စုဆောင်းကာ၊ ကျွမ်းကျင်စွာလေ့လာစုံစမ်းရ၏။ အချုပ်ဆိုရသော် ကုလသမဂ္ဂ၏ ရုံးအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။

ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်

ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်ကို နယူးယော့မြို့ ဖလပ်ရှင်းမဲဒိုးအရပ်ရှိ မြို့တော်အဆောက်အအုံတွင်ခေတ္တထား ရှိသည်။ အတွင်းရေးမှူးရုံးမှာကား လိပ်ဆပ်ဆက်အရပ်တွင် ရှိသည်။ ၁၉၄၆ ခု ဒီဇင်ဘာလတွင် အထွေထွေလွှတ်တော် ကကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်ကို နယူးယော့မြို့၌အမြဲတမ်းထားရှိရန်ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊ ထိုဌာနချုပ် ဆောက်လုပ်ရန် မြေနေရာဝယ်ဖို့အတွက် ဂျွန်ဂျော့နီးယား (အငယ်) ထံမှ အလှူငွေ ဒေါ်လာ ၈၅၀၀၀၀၀ ကို လက်ခံခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရထံမှ အတိုးမရှိဒေါ်လာ ၆၅၀၀၀၀၀ ချေးငှားရရှိခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး အဆောက်အအုံကို စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့လေသည်။

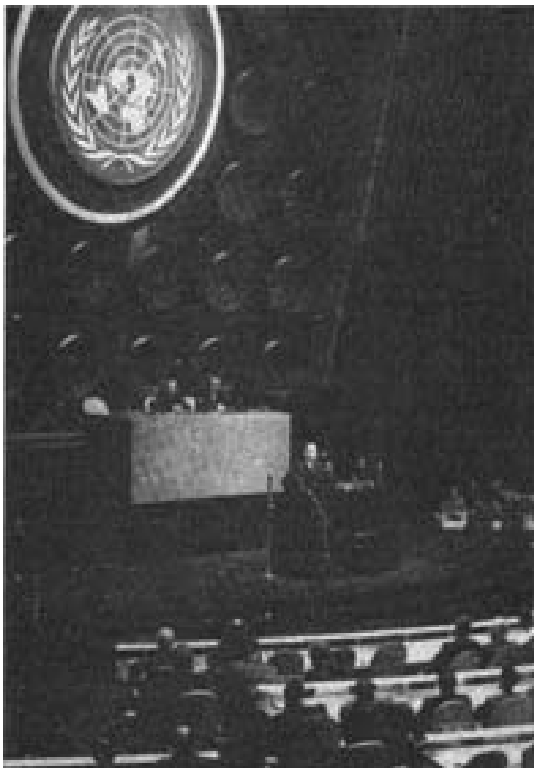

အတွင်းရေးမှူးချုပ်သစ် မစ္စတာဒက်ဟစ်မာစဖိုးအား အတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း မစ္စတာထရစ်ဗီလီးကဆီးကြိုနေစဉ်

အထူးအဖွဲ့များ

- ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ ထမြောက်အောင်မြင်စေရန်အတွက် မြောက်မြားလှစွာသော ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြဿနာများ၊ လူမှုရေးရာပြဿနာများကို အထူးအဖွဲ့များဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက် လေသည်။ အောက်ပါအဖွဲ့များ မှာ
- ၁။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအစည်းအရုံး
- ၂။ ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့
- ၃။ နိုင်ငံပေါင်းစုံပညာ၊ သိပ္ပံနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
- ၄။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မြို့ပြလေကြောင်းအဖွဲ့
- ၅။ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးဆိုင်ရာရန်ပုံငွေအဖွဲ့
- ၆။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့်တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်
- ၇။ ကမ္ဘာ့စာပို့တိုက်သမဂ္ဂ
- ၈။ ကမ္ဘာ့ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးသမဂ္ဂ
- ၉။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့
- ၁၀။ ကမ္ဘာ့ခိုကိုးရာမဲ့သူများ စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့
- ၁၁။ ကမ္ဘာ့ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့

ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် မစ္စတာဒက်ဟမ်မာစယိုး ပွဲဦးထွက်မိန့်ခွန်းမြှောက်ကြားနေစဉ်

ကုလသမဂ္ဂနောင်ရေး

နိုင်ငံရေးရာ လေ့လာသူအများပင် ကုလသမဂ္ဂသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး တည်တံ့အောင် ကြိုးပမ်းရာ၌ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းထက် အခွင့်အလမ်းသာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အကြောင်းမှာ ကုလသမဂ္ဂတွင်နိုင်ငံကြီးများ အားလုံးပင်ပါဝင်နေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ သို့သော်အချို့က နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်း၏ ချွတ်ယွင်းချက် အတော်များများ ကုလသမဂ္ဂတွင် ပါရှိနေသေးသည် ဆိုပြန်လေသည်။ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်ကဲ့သို့ပင် ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူနိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏အကူအညီပေါ်တွင် တည်နေ၏။ ထိုပြင် ကုလသမဂ္ဂဖွဲ့စည်းလိုက်သဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် နောက်ထပ် စစ်မဖြစ်တော့ဟု မပြောနိုင်သေးချေ။

သို့သော် ယခုအချိန်အထိ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန်အတွက်ကုလသမဂ္ဂသည် အကောင်းဆုံးသောမျှော်လင့်ချက်ဖြစ်နေပေသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်းက အတွေ့အကြုံများအရ၊ ကုလသမဂ္ဂသည် ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများနှင့်လျော်ညီစွာကျင့်တတ်ပြီးလျှင် အခက်အခဲ ကြီးများကို တတ်နိုင်သလောက် ကျော်နင်းနိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။ ၁၉၄၆ခုနှစ်အတွင်းက ကုလသမဂ္ဂသည် အီရန်မှ ဆိုဗီယက်တပ်များပြောင်းရွှေ့ရေးနှင့် ဆီးရီးယားနှင့် လက်ဘနွန်တို့မှ ပြင်သစ်နှင့် ဗြိတိသျှတပ်များပြောင်းရွှေ့ရေးကိစ္စများကို ဆွေးနွေးခဲ့၏။ ဖရန်ကိုအုပ်စိုးသော စပိန်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေကို ဆွေးနွေးပြီးလျှင် ကုလသမဂ္ဂ၏ အဖွဲ့ခွဲများ ဖြစ်သောကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ခွင့် မပြုရန်နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကလည်း နိုင်ငံရေးအဆက်အသွယ် ဖြတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အမျိုးသမီးများကို အမျိုးသားများနည်းတူ နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးများပေးရန်ကို ဆော်ဩခဲ့၍၊ စစ်ဒဏ်ခံခဲ့ရသော နိုင်ငံများတွင် သုံးစွဲရန်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကလေးများ အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေကိုသတ်မှတ်ပေးခဲ့၏။

လုံခြုံရေးကောင်စီမှလွှဲခဲ့သော အယ်လဗေးနီးယား၊ ဘူလဂေးရီးယားနှင့် ယူဂိုစလားဗီးယားနိုင်ငံတို့သည် ဂရိပျောက်ကျားသူပုန်များကို ကူညီနေသည်ဟူသည့် ဂရိ၏ စွပ်စွဲချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ အထွေထွေလွှတ်တော်သည် ထောက်ခံချက်များ ချမှတ်ခဲ့ပြီးလျှင် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ထို ၄ နိုင်ငံတို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းရှိ မရှိစုံစမ်းရန် ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တိုင်အောင် စေ့စပ်ဖြန့်ဖြေကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ၁၉၄၈ခု ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် လုံခြုံရေးကောင်စီက မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုလသမဂ္ဂသို့ဝင်ခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားချက်ကို တညီတညွတ်တည်းသဘောတူခွင့်ပြုခဲ့၏။ ဧပြီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အထွေထွေလွှတ်တော်က လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ထောက်ခံချက်အရမြန်မာနိုင်ငံအား ကုလသမဂ္ဂဝင်

နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် အားလုံးသဘောတူလက်ခံ၍ အတည်ပြု လိုက်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၅၈ခုမြောက် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်၏။

ပါလက်စတိုင်းပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကုလသမဂ္ဂသည် အတော်ကြိုးပမ်းခဲ့ရ၏။ အထွေထွေလွှတ်တော် ထောက်ခံ ချက်အရ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံသည် ပါလက်စတိုင်း ကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းမှ စွန့်လွှတ်လိုက်ရ၏။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် တွင် အထူးကျင်းပသော အထွေထွေလွှတ်တော် ညီလာခံက ပါလက်စတိုင်းပြဿနာ ဖြန့်ဖြေရေးအရာရှိတစ်ဦး ခန့်ထားဖြေ ရှင်းစေခဲ့သည်။ အာရပ်နိုင်ငံများနှင့် အဇူရီယယ်နိုင်ငံတို့ စစ်ပြေငြိမ်းရေးကိုလည်း ကုလသမဂ္ဂက ဦးဆောင်ခဲ့၏။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် အဇူရီယယ်နိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံ ဖြစ်လာလေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂသည် အင်ဒိုနီးရှားအရေးကို ဖြေရှင်းရပြန်သည်။ အင်ဒိုနီးရှားသမ္မတနိုင်ငံနှင့် ဒပ်ချတို့ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ရာ၊ ကုလသမဂ္ဂက အကျိုးဆောင် ကော်မတီ ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်စသည်တွင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၌ တိုက်ပွဲခေတ္တ ရပ်စဲသွားသော်လည်း မကြာမီ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြန်သည်။ သို့သော် ဆက်လက် ဖြန့်ဖြေခဲ့သဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် စေ့စပ် ဆွေးနွေးမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကာ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် အချုပ် အချာ အာဏာပိုင် အင်ဒိုနီးရှားပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

ထို ၁၉၄၇ခုနှစ်တွင် အထွေထွေလွှတ်တော်က ကိုရီးယား ပြဿနာကိုဖြေရှင်းခဲ့ရ၏။ ၁၉၄၈ခုနှစ်တွင်ကိုရီးယား တောင်ပိုင်းကို အထွေထွေလွှတ်တော်က အသိအမှတ် ပြုခဲ့ပြီး နောက်နိုင်ငံခြားတပ်များကိုရပ်သိမ်းစေခဲ့သည်။ ကိုရီးယား မြောက်ပိုင်းအတွက်ကား မည်သို့မျှမဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သော် လည်း လွတ်လပ်ရေးရထိုက်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုခဲ့သော ကိုရီးယားနိုင်ငံ တလုံးတစည်းတည်းဖြစ်ရေးကို ဆောင်ရွက် ရန်အတွက် ကော်မရှင်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။

ကုလသမဂ္ဂသည် ကသီရအရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန် နိုင်ငံတို့ စစ်ဖြစ်ပွားမည်ရှိသည်ကို တားဆီး နိုင်ခဲ့၏။ ကသီရအရေးမှာ လုံခြုံရေးကောင်စီသို့ ၁၉၄၈ ခု နှစ်ဦးတွင် ရောက်ရှိခဲ့ရာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုအရေးကို ဖြေရှင်းရန်ကြိုးပမ်းနေဆဲဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေလွှတ်တော်သည် လူ့အခွင့် အရေးကျေညာစာတမ်းကြီးကို ထုတ်ပြန်ခဲ့၏။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လက်တင်အမေရိကဒေသဆိုင်ရာ စီးပွား ရေးကော်မရှင်တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ လုံခြုံရေးကောင်စီနှင့်အ ထွေထွေလွှတ်တော်တို့က ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့သကဲ့သို့၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတော်က လည်းပြည်ထောင်ချင်းချင်း အငြင်းပွားမှုများကို အေးချမ်း သောနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့၏။

၁၉၄၉ ခုနှစ် အထွေထွေလွှတ်တော် ညီလာခံတစ်ရပ်တွင် ဘာလင်ပိတ်ဆို့မှုကိုစဉ်းစားခဲ့၏။ နောက်တွင် သဘောတူ ညီချက် ရရှိပြီးနောက် ယင်းပိတ်ဆို့မှု ပြဿနာမှာ ပြီးပြေသွား လေသည်။ ထိုနှစ်အထိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံငယ်များ ထိန်းသိမ်းထားရေးစနစ်အရ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အား ထိန်းသိမ်းထားစေရန် လွှဲအပ်ထားသော ဒေသများမှာ ရှုအန်းဒါး-အူဂွန်ဒါ၊ ဗြိတိသျှနှင့်ပြင်သစ်ကမ္ဘာ့ရွှန်းနယ်များ၊ တိုဂိုလန်၊ တန်ဂန်ယီးက၊ နားအူးရှူး၊ နယူးဂင်းနီ၊ အနောက် ဆမိုအေ၊ မာရှယ်ကျွန်းစု၊ မယ်ရီယန္ဒူးကျွန်းစုနှင့် ကယ်ရီ လိုင်းကျွန်းစုများ ဖြစ်လေသည်။

အထွေထွေလွှတ်တော် တတိယအကြိမ်ညီလာခံမှ မေတ္တာ ရပ်ခံချက်အရ အနုမြူအင်အားစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့နှင့် လက်နက်ကန့်သတ်ရေးအဖွဲ့တို့သည် လူ့အများ သေကြေပျက် စီးစေတတ်သော လက်နက်များ ဖျက်စီးရေးအတွက် ကုလ သမဂ္ဂက တာဝန်ခံထားသည့်အတိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နည်း လမ်းများကို ဆက်လက်ကြိုးပမ်းရှာဖွေခဲ့သည်။ ထိုပြင် အခြား လက်နက်များ လျှော့ပေါ့ရေးနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနုမြူ အင်အားထိန်းသိမ်းရေးအတွက်လည်း ကြိုးပမ်းခဲ့၏။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဇွန်လ ၂၅ရက်နေ့တွင် ကိုရီးယား မြောက်ပိုင်းတပ်များက ကိုရီးယားတောင်ပိုင်းကိုကျူး ကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်မှစ၍ ကိုရီးယားစစ်ပွဲစတင်ခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂသည် ကိုရီးယားမြောက်ပိုင်းအား တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရန် အရေးဆုံးခဲ့သော်လည်း အချည်းနှီးသာဖြစ်ခဲ့သဖြင့် ကုလသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများက သဘောတူဆုံးဖြတ်ကာ ကိုရီးယားတောင်ပိုင်းဖက်မှဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပေးခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ကုလသမဂ္ဂ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ၁၉၅၃ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၇ရက်နေ့တွင် စစ်ရပ်ဆဲရေးစာချုပ်ကို နှစ်ဦး နှစ်ဖက်လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည်။(ကိုရီးယားစစ်ပွဲ-ရှု။)

၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် အဇူရီယယ်အစိုးရက ကျော်ဒန်မြစ်ကို ပြုပြင်ဖောက်လုပ်သည်မှစ၍ ဆီးရီးယားနိုင်ငံနှင့် အချင်း များခဲ့ကြသည်။ ဤကိစ္စမှာ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ သို့ ရောက်သဖြင့် ဖြန့်ဖြေရေးအဖွဲ့ စေလွှတ်ခဲ့ရသည်။ တိုက် ခိုက်ရေး ရပ်စဲမှုများကို နှစ်ပြည်ထောင်လုံးမှပင် လက်ခံကြ သော်လည်း၊ အာရပ်နိုင်ငံများ၏တင်းမာမှုကြောင့် ဆွေး နွေးပွဲများပျက်ပြားခဲ့ရလေသည်။

ကုလသမဂ္ဂသည် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် အရှေ့ပိုင်း အနောက် ပိုင်းဟု ခွဲခြားနေသည်ကို ပူးပေါင်းပေးရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းရေးအဖွဲ့များ စေလွှတ်ရန်စီစဉ် သည့်အခါ၊ ဂျာမနီအရှေ့ပိုင်းက စုံစမ်းရေးအဖွဲ့ကို အဝင်မခံဟု တင်းမာစွာပြန်ကြားသဖြင့် ဤကိစ္စမှာ မအောင်မြင်ချေ။

ကုလသမဂ္ဂသည် ၁၉၅၁ ခုနှစ်အတွင်း ၄၅ ပြည်ထောင် အစိုးရများနှင့် စီးပွားရေး စာချုပ်များချုပ်ဆိုကာ၊ မတိုး

တက်သော နိုင်ငံများကို စက်မှုလက်မှု၊ စီးပွားရေးအကူအညီ ပေးခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏ ကျိုးပမ်း ရှေ့ဆောင်မှုကြောင့်၊ ယခင်ကအီ တလီနိုင်ငံ လက်အောက်ခံဖြစ်ခဲ့သော လစ်ဗျားပြည်မှာ လွတ် လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံဖြစ်လာလေသည်။

ကုလသမဂ္ဂကြီးမှူး၍ ၃ နှစ်တိုင်တိုင် ရေးဆွဲခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေး ကျေညာစာတမ်းကို ပါရစ်မြို့၌ ကျင်းပသော ကုလသမဂ္ဂ မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးကြီးက ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကန့်ကွက်သူမရှိ လက်ခံအတည် ပြုခဲ့သည်။ ထိုကျေညာစာတမ်းတွင် အပိုပေါင်း ၃၀ ပါဝင် ၍ လူတိုင်းလူတိုင်း လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ် စွာ ပြောဆိုရေးသားခွင့်နှင့် ကျေးကျွန်စနစ်ပယ်ဖျက်ပိတ် ပင်ရေးစသည်တို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ အတည်ပြုသည့် နေ့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့ကို လူ့အခွင့် အရေးနေ့အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ထားလေသည်။ (ကျေးကျွန်စံနစ်-ရှု။)

၁၉၅၃ ခု မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသမီးတို့၏ နိုင်ငံ ရေးအခွင့်အရေးများ ကျေညာချက်ကို ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံ များက လက်ခံအပြုကြသည်။ ဤကျေညာစာတမ်း တွင် အမျိုးသမီးများအား ယောက်ျားများနှင့် တန်းတူရွေး ကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးနိုင်ခွင့်၊ မဲဖြင့် ရွေးကောက်တင် မြှောက်ရသော အဖွဲ့အစည်းများ၌ ပါဝင်နိုင်ခွင့်၊ ရာထူးရာခံ များတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပါဝင်လေသည် ၁၉၅၃ ခု ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ဆွီဒင်နိုင်ငံမှ ဒုတိယနိုင်ငံ ခြားရေးဝန်ကြီးနှင့် စီးပွားရေးပါရဂူဖြစ်သူ မစ္စတာဒက်

ဂျာလမာအဂ္ဂနီဟမ်မာစယိုးအား နှုတ်ထွက်သွားသော ထရစ်ဗီလီး၏ နေရာ၌ ကုလသမဂ္ဂ၏ အတွင်းရေးမှူးချုပ် အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်လေသည်။ ဟမ်မာစယိုး၏ တိုက်တွန်းချက်မှာ ကုလသမဂ္ဂအား မိမိတို့ တိုင်းပြည်များ တွင် ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာများကို တင်ပြတိုင်ကြားရ မည့်ဌာနတစ်ခုမျှသာ သဘောမထားကြဘဲ၊ မိမိတို့နှင့်ရည်ရွယ် ချက်ချင်း တူညီသောကိစ္စများအတွက် အောင်မြင်မှုကို ရှေး ရှုလျက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရန်ဖြစ်သည်။

၁၉၅၃ စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော အဋ္ဌမအကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေလွှတ်တော် ညီလာခံတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် မဒမ်ဝိယေလက်ရှမီပဏ္ဍိတ်အား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့ သည်။ လက်ရှမီပဏ္ဍိတ်က ဥက္ကဋ္ဌမိန့်ခွန်းမြှတ်ကြားရာတွင် ကိုရီးယားစစ်ပွဲ ရပ်စဲသွားပြီးဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့ အရှေ့တိုင်းပြဿနာ ရပ်များကို ဖြေရှင်းပေးရန် လမ်းပွင့်သွားပြီဖြစ်သည့်အ ပြင် အခွင့်အခါကောင်းလည်း ဆိုက်ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်းသို့ တရုတ်အမျိုးသားအစိုးရ တပ်သား ၁၂၀၀၀ ခန့်ဝင်ရောက် ကျူးကျော်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ ၁၉၅၃ ခု မတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ လွှတ်တော်ညီလာခံကြီးသို့တိုင်တန်းခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော နိုင်ငံရေးရာနှင့် လုံခြုံရေးကော်မတီ က နိုင်ငံခြားတပ်သားများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှထွက် ခွာသွားရမည်သို့မဟုတ်လက်နက်များချအပ်၍ ချက်ခြင်း အဖမ်းခံရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည်။

တရားဝန်ကြီးဦးမြင့်သိန်း (အလယ်ပုံ) ခေါင်းဆောင်သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အချို့နှင့် မိတ်ဆွေများ

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေလွှတ်တော်သို့ တင်ပြရကန်ကွက်သူမရှိ ၅၉ မဲဖြင့် အတည်ပြုခဲ့သည်။

ရှေးဦးစွာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အတွင်းရှိ တရုတ် တပ်များအရေးကို ဖြေရှင်းရန်ဗန်ကောက် မြို့တွင် တရုတ်အ မျိုးသားအစိုးရအမေရိကန်၊ ယိုးဒယားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော ၄ နိုင်ငံ ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ် ခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်ပြချက်ကိုလက် မခံသဖြင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များထွက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ထပ်မံစေ့စပ်ချက်များအရ ၁၉၅၃ ခု နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့မှစ၍ တရုတ်အမျိုးသားစစ်တပ်များ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းမှ တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် ထွက်ခွာနေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဤထွက်ခွာရေးကို အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ကာနယ်ပါးမား၊ တ ရုတ် အမျိုးသား အစိုးရဖက်မှ ကာနယ်အိုင်ပဒီးနှင့်ယိုးဒယား နိုင်ငံမှ ကာနယ်ချတ်ချိုတို့ ပါဝင်သော ၃နိုင်ငံအဖွဲ့က ကြီးကြပ်လျက် ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကမူ လေ့ လာသူများ အဖြစ်ဖြင့်သာ စောင့်ကြည့်ခဲ့လေသည်။

ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း ကုလသမဂ္ဂသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်ပွားရေးတို့ကို ရှေးရှုလျက် ကမ္ဘာ့ အရပ်ရပ်တွင်ပေါ်ပေါက်လာသော ပြဿနာအရပ်ရပ်များကို မဆိုင်းမတွ ဖြေရှင်းစေစပ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ဤ အဖွဲ့ချုပ်ကြီးကို တိုင်းငယ်ပြည်ငယ်ကလေးများက အထူး ယုံကြည် အားထားလာကြသည်။

ယခုတစ်နှစ် နှစ်နှစ်အတွင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးသည် အုံကြွလာသော ကမ္ဘာ့ပြဿနာရပ်ကြီးများကိုသာ ဖြေရှင်း ပေးရုံမျှမက၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးခိုင်လုံမှု၊ စက် မူလက်မှု တိုးတက်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေး ကောင်းမွန်လာစေမှုတို့ကို အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ကူညီအားပေးခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂလက် အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအ ဖွဲ့၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကမ္ဘာ့ ဘဏ်၊ ပညာသိပ္ပံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့၊ ကလေးများ အရေး ပေါ် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့တို့မှာ ကမ္ဘာ တစ်ဝှန်းလုံးတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြသည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောင်မြင်သည့်အခါ အောင်မြင်ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင် သည့်အခါများလည်းရှိပေသည်။ သို့ရာတွင်နောက်ထပ် ကမ္ဘာ့ စစ်ကြီး မဖြစ်ပွားရန်တည်းဟူသော အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ် သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ တည်မြဲလျက်ရှိနေသေးသဖြင့်၊ ကုလသမဂ္ဂမှာမျှော်လင့်ဖွယ်ရာရှိနေသေးပေသည်။ ထိုပြင် ကုလသမဂ္ဂ၏ အင်အားမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သန်းပေါင်း ၁၀၀၀ မျှမကသောလူအပေါင်းတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အေးချမ်းစွာပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်လိုမှုပေါ်တွင် တည်နေ၏။ တစ်နည်းဆို ရသော် ထိုလူအပေါင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်သော အစိုး

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေလွှတ်တော်၏ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ၂၉၅၅ အိန္ဒိယအမျိုး သမီးမစ္စကီဇီယေလက်ရှိ ဖိပဏ္ဍစ်

ရများ၏ အေးချမ်းစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုမှုပေါ်တွင် တည်နေလေသည်။ အချုပ်ကား ကုလသမဂ္ဂကြီး ထိရောက် စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ နောင်ရေးမျှော်လင့် ချက်မှာ နိုင်ငံများ၏ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသောအကျိုးဖြစ် ထွန်းစေမှုပေါ်တွင် တည်နေပေတော့သည်။

ကုလသမဂ္ဂနေ့ ။ စစ်ပြီးခေတ်တွင် အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက်နေ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလိုလားသော ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာ သားများအဖို့ အလွန်အရေးပါသော နေ့ကြီးတစ်နေ့ဖြစ်ပေ သည်။ အကြောင်းကား ထိုနေ့တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံ ပေါင်း ၅၁ နိုင်ငံ ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသော ကုလသမဂ္ဂကြီး ပေါက်ဖွားလာသော ကြောင့်တည်း။ ထိုကြောင့် အောက် တိုဘာ ၂၄ ရက်နေ့ကို 'ကုလသမဂ္ဂနေ့' ဟု ကမ္ဘာတစ်ဝှန်း လုံးက အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။

ကုလသမဂ္ဂနေ့ မည်သို့မည်ပုံဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ကုလ သမဂ္ဂကြီးစတင် ဖွဲ့စည်းရုံပဲက စ၍ ဖော်ပြရပေမည်။ ကုလ သမဂ္ဂဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ စစ်ကိုတားဆီး ရန်နှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး တည်တံ့စေရန် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ ပေါ်၌ မည်သည့်လူမျိုးမဆို စစ်၏အန္တရာယ်ကို ရင်မဆိုင် လိုကြချေ။ စစ်ဖြစ်ခြင်းသည် သတ္တန္တရကပ် ဆိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာ့ စစ်ကြီးများဖြစ်ပွားသော အခါ လူနှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များပါမကျန် သေကြေပျက် စီးကြရ၏။ မသေ၍ ကျန်နေသူများမှာလည်း အိုးအိမ်ပစ္စည်း များ ဆုံးရှုံးပြီးလျှင် ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခများနှင့်ကြုံ

တွေ့ကြရသည်။ ထိုကဲ့သို့ မနှစ်မြို့ဖွယ်အဖြစ်ဆိုးများ ပေါ်ပေါက်စေသော စစ်မက်အရေးများကိုတားဆီးရန် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များက တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစားခဲ့ကြပေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ် (၁၉၁၄-၁၈)အပြီးတွင် စစ်၏ဆိုးရွားကြမ်းကြုတ်မှုကို ဆင်ခြင်မိကြသော တိုင်းနိုင်ငံကြီးများစုစည်းဆွေးနွေး၍ စစ်မက်အရေးများကို တားဆီးပြီးလျှင် ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရရှိရန် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကို ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ဦးတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအသင်းကြီး၏ လုပ်ငန်းများမှာ မအောင်မြင်ခဲ့ဘဲ၊ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ပထမကမ္ဘာစစ်ထက် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသောအခါတွင် စစ်ကြီးများကို တားဆီး၍ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လုံခြုံရေးတို့ကို ရရှိရန် ကြိုးစားအားထုတ်ကြပြန်သည်။ ဤတစ်ကြိမ်တွင် ပထမအကြိမ်ကကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ၊ ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုရရှိရန် ပထမအကြိမ် ကထက်နိုင်မြဲသော အဖွဲ့အစည်းကို တည်ထောင်ကြလေသည်။

ထိုသို့ စစ်ကိုတား၍ အများချမ်းသာရေး၊ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း လန်ဒန်မြို့ ဌာနီယံနေရသော နိုင်ငံ ၉ နိုင်ငံမှ စစ်ပြေးအစိုးရတို့၏ ၁၉၄၁ ခုနှစ်စိန်ဂျိမ်းနန်းတော်အစည်းအဝေးမှ အစပြုသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုအစည်းအဝေးမှ စိန်ဂျိမ်းနန်းတော် ကျေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အရေးပါအရာရောက်

ခဲ့ရုံမက ကုလသမဂ္ဂ ဖြစ်ပေါ်လာရန်လမ်းစကို ဖွင့်ပေးသည်နှင့်တူလေသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှစ်နိုင်ငံတို့ကလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရေးရှုကာ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာတစ်နေရာတွင် ဆွေးနွေး၍ အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်ကိုချုပ်ဆို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြ၏။ အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်ပါ အချက် အလက်များကား ကုလသမဂ္ဂဖွဲ့စည်းရေးနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်လေသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုလိုလားသော နိုင်ငံကြီး ၄ ခုက အတ္တလန္တိတ်စာချုပ်ကို ထောက်ခံအတည်ပြုကာ နိုင်ငံပေါင်းစုံ ကျေညာ စာတမ်းကြီးကို ထုတ်ပြန်လေသည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်၊ အမေရိကန်နှင့် ရုရှတို့မော်စကိုမြို့တွင် စည်းဝေး၍ ကုလသမဂ္ဂဖွဲ့စည်းရန်လိုအပ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကျေညာ၏။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဝါရှင်တန်မြို့ ဒမ်ဗာတန်အုတ် အဆောက်အအုံ၌ ဆိုခဲ့သည့် နိုင်ငံကြီး ၃နိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများ ဆွေးနွေးကြပြီးလျှင် ကုလသမဂ္ဂဟူသော အမည်ဖြင့် အဖွဲ့ကြီး တစ်ဖွဲ့ရန် ဆုံးဖြတ်ကြ၏။ ထိုနောက် ၁၉၄၅ခုဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကရိုင်းမီးယားနယ်ယော်လတာမြို့၌ လည်းကောင်း၊ ထိုနှစ်ဧပြီလတွင်အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌လည်းကောင်း ညီလာခံများကျင်းပ၍ အခန်းကြီး ၁၉ ခန်း၊ ပုဒ်မ ၁၁၁ခုပါဝင်သော ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးကို ရေးဆွဲပြီးလျှင်၁၉၄၅ခုအောက်တိုဘာလ၂၄ရက် နေ့တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၅၁ နိုင်ငံသဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုး

ကုလသမဂ္ဂနေ့အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ရန်ကုန်မြို့တွင် ဤသို့နွဲ့ဆော်လေ့ရှိ၏။

ချုပ်ဆို အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ ရှေးဦးစွာဖွဲ့စည်းသော ၅၁ နိုင်ငံအပြင် နောက်ထပ်ပါဝင်ခွင့်ရသော နိုင်ငံများလည်းရှိ ပေသည်။ ထိုနိုင်ငံများတွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက် နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂကြီး ပေါက်ဖွားခဲ့ပေရာ၊ ထိုနေ့ကို ကုလ သမဂ္ဂနေ့ဟု ကမ္ဘာ တစ်ဝှန်းလုံးက အသိမှတ်ပြုထားလေ သည်။ ထိုနေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတိုင်း၌ အထိမ်းအ မှတ်ပွဲများ ပြုလုပ်၍၊ ကုလသမဂ္ဂကြီး အဓိကရည်ရွယ်ချက် များနှင့် စွမ်းဆောင်ချက်များကို လူတိုင်းသဘော ပေါက် ရအောင် စွမ်းဆောင်ကြမည့် အဓိဋ္ဌာန်များကို ပြုကြသည်။

ကုလား။ဦး။ ။ဦးကုလားမှာ မဟာရာဇဝင်ကြီး ကို ပြုစုရေးသားခဲ့သော ရာဇဝင်ကျမ်းပြု ဆရာကြီးတစ်ဦးဖြစ် သည်။ သောင်ရမ်းခေတ် တနင်္ဂနွေမင်းတရားကြီးလက်ထက် တွင် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ဦးကုလား၏မျိုးနွယ် မှာ သူဌေးမျိုးဖြစ်၍ အဖမှာ စဉ့်ကိုင်သဌေးဒေဝသေဋ္ဌ၊ အ မိမှာ တဖက်အနွယ် စော်ဘွားမျိုးမဏိဩသဖြစ်သည်။

ဦးကုလားသည် ရှေးက ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ရာဇဝင် ကျော်နှင့် ပုဂံရာဇဝင်၊ တကောင်း ရာဇဝင်စသော ရာဇဝင် များမှာ ပြည့်စုံခြင်းမရှိသည်ကို ရာဇဝင်ကျမ်းအစောင်စောင် မှ ညှိနှိုင်းပြီးလျှင် ရာဇဝင်ကြီးတစ်စောင် အဖြစ် ပြုစုရေး

သားသည်။ ထိုရာဇဝင်ကြီးမှာ ဇချင်း၊ မော်ကွန်း၊ ကျောက် စာစသည်တို့ကိုပါ ကိုးကား ရေးသားထားသဖြင့် မှန်နန်း ရာဇဝင်တွင်းသင်းမဟာရာဇဝင် အသစ်ကဲ့သို့သောရာဇဝင်များ သည် ထိုမဟာရာဇဝင်ကြီးကို ကိုးကားမှီငြမ်းပြု ကြရ၏။

ဦးကုလားသည် ရာဇဝင် ကျမ်းကြီးကို တနင်္ဂနွေမင်း (သက္ကရာဇ် ၁၀၇၆ခုနှစ်မှ ၁၀၉၅ ခုနှစ်) လက်ထက်၌ ပြုစု သည်။ ဦးကုလားသည် ရာဇဝင်ကျမ်းပြုစုနိုင်သော စွမ်းရည် သာမကပဲ မြန်မာစကားပြေကို ရိုးရိုး ဖြင့်ပြေပြစ်စွာ ရေး သားနိုင်သော စွမ်းရည်နှင့် လည်းပြည့်စုံသည်။ ‘သောင်း ကျန်းသည်’၊ ‘ရိုင်းပျသည်’၊ ‘ပုန်ကန်သည်’၊ ‘မကျိုးမ နွံရှိသည်’၊ ‘သစ္စာတော်ဖောက်ဖျက်သည်’၊ ‘ဆက်ကပ်မြဲ တွင် မရောက်ဘဲနေသည်’၊ ‘ကျေးဇူးတော်ကို သွေဖည်သည်’ စသည်ဖြင့် စကားပရိယာယ် နိုင်နင်းစွာသုံးစွဲခဲ့သည်။

ဦးကုလားသည် မဟာရာဇဝင်ကြီး တစ်စောင်တည်းဖြင့် ပင် ကျော်စောထင်ရှားသည်။ ထိုရာဇဝင်မှာမဟာ သမ္မတမင်း မှစ၍ တနင်္ဂနွေမင်းအထိသာပါဝင်သည်။ ဦးကုလားသည် မဟာ ရာဇဝင်ကြီးအပြင် ရာဇဝင်လတ်နှင့် ရာဇဝင်ချုပ်များ ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သေးသည်။

ကုလားကောက်ငှက် ။ ။ (ခရုစုတ်ငှက်-ရှု။)

ကုလားအုပ်များကိုစီးနင်း၍ သဲကန္တာရခရီးကြမ်းကိုဖြတ်သန်းသွားလာကြသော အာရပ်ကုန်သည်များ

သဲကန္တာရကူး သက်ရှိသင်္ဘော

သဘာဝ၏ဒေသအလိုက် ဆန်းကြယ်စွာ ဖန်တီးပေးထား သည့်သတ္တဝါတစ်မျိုးကို အောက်ပါ အကြောင်း ရပ်တွင် ဖော်ပြထား သည်။ အရပ်ဆိုးသလောက် အသုံးဝင်သော ကုလားအုပ်သည် အာရပ်လူမျိုးတို့၏ ကျေးဇူးရှင်ဟုဆိုလျှင် မှားမည် မထင်ပေ။

ကုလားအုပ် ။ ။ သဲကန္တာရမှာ ခရီးအသွားရ အလာရ ခက်ခဲသော အရပ်ဒေသဖြစ်သော်လည်း အလွယ်တကူ ဖြတ် ကျော် သွားလာနိုင်ရန် သဘာဝက တိရစ္ဆာန်ထူးတစ်မျိုးကို ဖန်တီးပေးထားလေသည်။ ထိုတိရစ္ဆာန်မှာ အခြားမဟုတ်၊ အရပ်ဆိုးသလောက် အဖိုးတန်သော ကုလားအုပ်ပင်ဖြစ်၏။ ကုလားအုပ်သည်လည်ပင်းမှာ ကိုယ်ထည်နှင့်စာလျှင် အ လွန်ရှည်လျားနေရုံသာမက အကြည့်ရလည်း ဆိုးလေသည်။ ခြေများမှာလည်း ခွာပါ၍နှစ်ခြမ်းကွဲနေ၏။ ဤကဲ့သို့ကွဲ နေသည်မှာ ခြေမျက်စိအနီးသို့ပင် ရောက်နေသည်။ ဦး ခေါင်းမှာ သေးငယ်ရုံသာမက အရပ်လည်းဆိုး၏။ အညို ရောင်မျက်လုံးမှာလည်း အပြင်ဖက်သို့ အတန်ငယ် ပြူးထွက် လျက်နေပေသည်။ သူ၏နှာခေါင်းမှာ အခြားတိရစ္ဆာန် များနှင့်မတူဘဲ ထူးထူးခြားခြား အကွဲကလေးများ ရှိသည် ကို တွေ့ရ၏။ နှာခေါင်းပေါက်ကို အလိုရှိသလိုကျယ်လာ အောင်လုပ်နိုင်၍ သဲကန္တာရအတွင်း၌ ပြင်းထန်သောသဲ မုန်တိုင်းများကျရောက်လျှင် လေဝင် ပေါက်မရှိအောင်လည်း တင်းကျပ်စွာပိတ်ဆို့ထားနိုင်သည်။ ကိုယ်ပေါ်၌ ပေါက်သော အမွှေးများမှာ ကြမ်းတမ်းရုံသာမက မညီမညာဖရီဖရဲ ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ အဖုအထစ်များသော ခူးနှင့် ကွေးညွတ် လျက်ရှိသော ရင်ရိုးများပေါ်တွင် ကြမ်းတမ်းသော သား ရေကဲ့သို့ အခံများကို တွေ့ရလေ့ရှိသည်။ ကုလားအုပ်၏ လပို့မှာ အလွန်ကြည့်ရဆိုးသည်။

သဲကန္တာရထဲတွင် ကုလားအုပ်လောက် အဖိုးတန် အသုံး ဝင်သော တိရစ္ဆာန်မရှိသဖြင့် ကုလားအုပ်ကို ဒဲကန္တာရ သင်္ဘော’ ဟူ၍ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ကုလားအုပ်သည် သဲကန္တာရထဲ ၌အဖိုးတန်ခြင်းမှာ အလွန်ရှည်လျားဝေးလံ သောခရီးကို အစာရေစာအနည်းငယ်မျှ စားသောက်ရုံနှင့် တာရှည်သွားလာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထူးဆန်း သည့်မှာ ကုလားအုပ်၌ အာဟာရကို သိုလှောင်ထားသော လပို့ပါရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ခရီးလမ်း အကြား၌ အစာရေစာ ရှားပါးသောအခါ ကုလားအုပ်သည် လပို့ထဲ၌ အဆီအဖြစ် သိုလှောင်ထားသော အာဟာရကို သုံးစွဲသည်။ ထို့ကြောင့် အလွန်ရှည်လျားပင်ပန်းသော ခရီးကြမ်းကို နွမ်းနယ်စွာ သွားပြီးသည့်နောက်တွင် ကုလားအုပ်၏ လပို့မှာ ပျောက် ကွယ်လုမတတ်ငယ်သွားတတ်သည်။ သို့သော် လိုရာခရီးသို့ ရောက်၍ ကောင်းစွာနားနေပြီးသော် အစာကောင်း ကောင်းစားရလျှင် ထိုလပို့မှာ ချက်ခြင်းပင် ပြန်လည်ဖေါင်း ကြွလာတတ်ပေသည်။

ကုလားအုပ်သည် အစာကိုသိုလှောင်နိုင်ရုံသာမက ရေ ကိုလည်း ကျယ်ဝန်းသော အစာအိမ် ထဲ၌ရှိသည့် အထူးရေ ခန်းများ၌ ခရီးရှည်လျှင် ရှည်သည့်အလျောက် ရက်ပေါင်း များ စွာခံနိုင်ရန် သိုမှီးထားနိုင်ပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ရေကို သိုမှီးထား နိုင်ခြင်းကြောင့် ကုလားအုပ်သည် သဲကန္တာရထဲ တွင် အသုံးဝင်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ကြမ်းတမ်း ပြင်းထန်သောသဲ မုန်တိုင်းကျလာသောအခါ နှာခေါင်းကို လေဝင်ပေါက်မ ရှိအောင် ပိတ်ထားနိုင်သည်။ ထို့ပြင် မျက်လုံးများကိုလည်း အလွန်တရာ ထူထဲလေးလံသော မျက်တောင်တို့ဖြင့် သဲမဝင် အောင် ကာကွယ်ထားနိုင်သေးသည်။

ကုလားအုပ်တွင် ထူးခြားသောအချက်မှာ သူ၏ဦးခေါင်း အနီးသို့ကပ်လာလျှင် အကြောင်းရှာမရဘဲ ဒေါသထွက်တတ် သောအလေ့ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဒေါသထွက်လာလျှင် ကုလား အုပ်သည် နီးရာလူကို ကိုက်ခဲခြင်း၊ ကန်ကျောက်ခြင်းစသည် တို့ကို ပြုလုပ်တတ်သည်။ ကုလားအုပ်အစာပါးပုံမှာ လူနှင့်မ တူဘဲ၊ သူ၏ အောက်မေးရိုးကို နံဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်သို့ ထိုမှဤသို့ ပုခက်လွှဲသကဲ့သို့ လှုပ်ရှားကာကြိတ်ဝါးသည်။

ကုလားအုပ်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် သဲကန္တာရအ တွင်း သွားလာသူတို့အတွက် အသုံးအဝင်ဆုံး တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ခဲ့ သည်။ အသုံးအဝင်ဆုံးဖြစ်ခြင်းမှာလည်းကျွန်ုပ်တို့သိရှိ ကြသည့်အတိုင်းပင် အပူဒဏ်ကိုခံနိုင်ခြင်း၊ အစာငတ်ရေငတ် တာရှည်စွာ ခံနိုင်ခြင်းတို့အပြင် ကြီးမားသောခွန်အားရှိခြင်း ကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကုလားအုပ်သည် အကောင်ကြီးသလောက် ထုံထိုင်းသည်။

ကုလားအုပ်ကို ခူးထောက်ခိုင်းရန်မှတစ်ပါး အခြားအရာ တို့ကို အလွယ်တကူ မစေခိုင်းနိုင်ပေ။ ဤကဲ့သို့ခူးထောက် သည့်အခါတွင် ကုလားအုပ်သည် မည်မျှမကျောသောမြေ ကြီးပေါ်တွင် ခူးထောက်ရသည်ဖြစ်စေကာမူ နာကျင်ခြင်းမရှိ ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခူးဆစ်ပေါ်တွင် ခူးအခံ အင်္ဂါတစ်မျိုး ရှိနေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ခူးထောက်ခိုင်း သည့်အခါ မိမိကိုယ်ပေါ်သို့ လေးလံသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ကြီးများ တင်တော့မည်ကိုသိ၍ ကျယ်လောင်စွာ ညည်းညူ တတ်သည်။ ကုလားအုပ်သည် ကျယ်ပြန့်သော သဲကန္တာရ ကြီးများကိုကျော်ဖြတ်၍ တစ်တန်၏ ၄ ပုံတစ်ပုံခန့်ရှိသောအ လေးချိန်ကို မိုင်ပေါင်းများစွာ လွယ်ကူသက်သာစွာသယ် ဆောင်နိုင်သည်။ ကုလားအုပ်လမ်းလျှောက်ပုံမှာ ရိုးရိုးသာမန် တိရစ္ဆာန်တို့ လမ်းလျှောက်ပုံနှင့် အလျင်း မတူချေ။ ကုလား အုပ်စီးရသည်မှာ သင်္ဘောစီးရသည်နှင့်တူသဖြင့် လှိုင်းမူး

တတ်သူများ ကုလားအုပ်စီးရန်မသင့်ပေ။ ကုလားအုပ်သည် လမ်းလျှောက်ရာ၌ ကိုယ်နံ့သေးရှိ ခြေတစ်လုံးကို တစ်ချိန်တည်း ပင့်မြှောက်ပြီးလျှင် ခြေလှမ်းလှမ်းရုံသာမကသေးဘဲ ကိုယ်ထည်ကြီးတစ်ခုလုံးကိုလည်း နံ့သေးသို့ ပစ်လွှဲလျက် စောင်းငဲ့ကာ သွားလေ့ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ကုလားအုပ်စီးသောသူမှာ လှိုင်းစီးနေသောလှေကဲ့သို့ နိမ့်လိုက်မြင့်လိုက် ဖြစ်လျက် ရာသီဥတု ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်နေစဉ် သင်္ဘောဖြင့် ခရီး သွားရသည်နှင့် မည်သို့မျှခြားပေ။ ကုလားအုပ်များ၏ လှုပ်ရှားသွားလာ ပုံမှာ ပြင်းထန်လှသည်ဖြစ်ရာ၊ ကုန်စည်များကို တိတ်တဆိတ် ခိုးသွင်းရောင်းချမှုကို လိုက်လံဖမ်းဆီးရသည့် အီဂျစ်နိုင်ငံမှ ကုလားအုပ်စီးပုလိပ် များမှာ တစ်နေ့ကုန်တစ်နေ့ခန်း ကုလားအုပ်စီး၍ ခရီးသွားရာတွင် သူတို့၏ ကိုယ်ကို ရှည်လျားသောအဝတ်တို့ဖြင့် တင်းကျပ်စွာ ချည်နှောင်၍ ထားရသည်။

ကုလားအုပ်မှာ အစာရေစာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လူတို့အား ဒုက္ခမရတတ်ဆုံးသတ္တဝါဟုဆိုနိုင်သည်။ တစ်နေ့တာမျှခရီး သွားပြီးလျှင် ပဲစေ့ခြောက်သို့မဟုတ် မာကျောသော စွန်ပလွဲခြောက်အနည်းငယ်ကိုသာ ကျွေးရသည်။ ဤမျှနှင့်မတင်းတိမ်သောအခါတွင် ကုလားအုပ်သည် သဲကန္တာရတစ်လျှောက်နေရာ အနှံ့အပြားပေါက်ရောက်သောဆူးပင် ချုံဖုတ်စသည် တို့ကိုဝါးစား၏။ ကုလားအုပ်များသည် တွေ့မရောင်မရွေး ချယ်ဘဲ ရရာကိုစားတတ်သည်။ သူတို့ကိုယ်တွင် တပ်ဆင်ထားသော သားရေဇက်ကြီးများကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဲဖျင်အဝတ်များကိုလည်းကောင်း လွယ်ရာကိုဝါးစားတတ်၏။ ကုလားအုပ်၏ အစာချေချက်နိုင်သောသတ္တိမှာ အလွန်ကောင်းသဖြင့် အဆိပ်များကိုပင်လျှင်အတန်ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။

ကုလားအုပ်၏ ခြေထောက်များမှာ နူးညံ့ပျော့ပျောင်း၍ ကူရှင်ဖုံများကဲ့သို့ ငြိမ့်ငြောင်းလျက်ရှိနေရာ သဲထဲတွင် နင်းလျှောက်သွားနိုင်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ဒူးဆစ်များနှင့်ရင်အုပ်မှာ ထူထဲကြမ်းတမ်းသော အခံများဖြင့် ကွယ်ကာထားသောကြောင့် မြေကြီးပေါ်တွင် ဒူးတုပ်ထိုင်ချလိုက်သည့်တိုင်အောင် မည်ကဲ့သို့မျှ နာကျင်ခြင်းမရှိပေ။

ပူပြင်းခြောက်သွေ့သော သဲကန္တာရများတွင် ကုလားအုပ်မှာ ကုန်သည်များအဖို့ မြင်းလည်းမည်၏။ နွားအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးချနိုင်၏။ သိုးအဖြစ်ဖြင့်လည်းအသုံးဝင်၏။ ကုလားအုပ်သည် အလေးအလံဟူသမျှကို ခရီးဝေး သယ်ပိုးသွားလာနိုင်သည်။ လူတို့စားသောက်ရန် အစာရေစာအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသား၊ နို့စသည်တို့ကိုပေးသည်။ ထိုမျှသာမက သူ့အမွှေးကို အဝတ်အထည်ရက်လုပ်၍ ဝတ်ဆင်နိုင်သေး၏။ ဤအရပ်ဆိုး ထုံထိုင်သော တိရစ္ဆာန်မျိုးသာမရှိလျှင် သဲကန္တာရတွင် နေထိုင်မည့်သူ တစ်ယောက်မျှမရှိဘဲ လွင်တီးခေါင်ကြီးသာ ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။

ကုလားအုပ် ၂ မျိုးရှိသည်။ အာရေဗျန်ကုလားအုပ်မျိုးမှာ ကျွန်ုပ်တို့သိရှိကြသည့်အတိုင်း အရပ်မြင့်မြင့် ခြေတံရှည်ရှည်နှင့်ကျောကုန်းပေါ်တွင် လပို့တစ်ခုတည်းသာရှိသည်။ အခြား ကုလားအုပ်တစ်မျိုးမှာ ဗက်ထရီယန်ကုလားအုပ်မျိုးဖြစ်၍ အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းတွင် နေထိုင်သည်။ ထိုကုလား အုပ်မျိုးတွင် လပို့ ၂ ခုရှိသည်။ ဗက်ထရီယန်ကုလားအုပ်မှာ ဆွေခန်းမျိုးစပ်ဖြစ်သော အာရေဗျန်ကုလားအုပ်ထက်ပို၍ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်ကြီးပြီးလျှင်၊ ခြေထောက်မှာတို၍ သန်မာတောင့်တင်းသည်။ ကိုယ်ပေါ်ရှိအမွှေးမှာလည်း ပို၍ထူကာ ဖားလျားကျနေ၏။ သို့သော်ခြေထောက်မှာ ကူရှင်ကဲ့သို့ ငြိမ့်ငြောင်းခြင်း မရှိရုံသာမက မပျော့ပျောင်းသည်ကိုလည်းတွေ့ရ၏။ ဤကုလားအုပ်မှာ လပို့ ၂ခုရှိသည်နှင့် အညီအပူအအေး ၂ ဌာနစလုံး၌ ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ သန်စွမ်းသော ဤကုလားအုပ်သည် အလွန်ပြင်းထန်သောအပူနှင့် ချမ်းမြလှသောအအေးဒဏ် ၂ ခုစလုံးကိုကောင်းစွာခံနိုင်ရာ၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် တိဗက်ပြည်များမှ အနောက်ဘက်ဒေသများသို့ လက်ဖက်ခြောက်နှင့် အခြားကုန်စည်စလယ်များ ပို့ဆောင်ရန်အတွက် များစွာအသုံးဝင်သည်။ ဆိုခဲ့သော ကုလားအုပ် ၂ မျိုးအပြင် အပြေးပြိုင်ရန်နှင့် ခရီးမြန်သွားရန်အတွက် အထူးလေ့ကျင့်ပေးထားသော ဒရမ်မီဒယ်ရီခေါ် ကုလားအုပ်မျိုးလည်းရှိပေးသေးသည်။

မိုရိုကိုသဲကန္တာရမှ ကုလားအုပ်သားအိမ်

ကုလားအုပ်မှာ အသုံးဝင်သည် မှန်သော်လည်း စိတ်နှလုံးကောင်းမရှိသောကြောင့် လူတို့၏ချစ်ခင်မှုကို ခံယူရရှိခြင်း မရှိပေ။ ရန်လိုသောစိတ်ရှိ၍ အခွင့်သာတိုင်း အဖော်အပေါင်း ကုလားအုပ်များကို ကန်ကျောက်ကိုက်ဖွဲရန် အမြဲကြံစည်တတ်သည်။ အခါအခွင့်ကောင်းလျှင် အနီးကပ်လာသောလူကိုပင်ရန်မူတတ်သည်။ သခင်ကိုကောင်းစွာမှတ်မိသိရှိသော်ငြားလည်း ချစ်ခင်မြတ်နိုးပုံမပြဘဲ ရိုင်းစိုင်း

သည့်အသွင်ကိုသာပြ၏။ ပင်ပန်း ဆင်းရဲလှသောကြောင့် သနားညှာတာသည့်စိတ်နှင့် သူတို့အား မည်ကဲ့သို့ပင် ချစ်ခင် ကြင်နာစေကာမူ သခင်ကို တုံ့ပြန်ချစ်ခင်ခြင်း လုံးဝမရှိကြပေ။ ကုလားအုပ်မှာ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော စိတ်ထား ဟူ၍ အလျင်းမရှိဟု ထင်ရသော်လည်း မိခင်အဖြစ်ဖြင့်မူ သားငယ် တို့ကိုအလွန်ဂရုစိုက်ခင်မင် ကြင်နာပုံရပေသည်။ ကုလားအုပ်ငယ်မှာ မွေးမွေးခြင်း ၃ ပေမျှ မြင့်၏။ နွားပေါက်စကလေး ထက်ပင်ပို၍ လေးသော်လည်း ခြေထောက်များမှာ လွန်စွာအားလျော့ပျော့ညံ့လှသောကြောင့် လမ်းကောင်းကောင်း မလျှောက်နိုင်ချေ။ မိခင်ကုလားအုပ်မကြီးမှာ သားကိုချစ်ခင်သော်လည်း၊ အခြားကုလားအုပ်များနှင့် ရောနှောအုပ်ဖွဲ့ကာ ခြစ်ခြစ်တောက် ပူပြင်းလှသော သဲပြင်များကို ကျော်ဖြတ်၍ တစ်နေ့လျှင် ၂၅ မိုင်နှုန်းမျှနှင့် ခရီးသွားနေရရှာ၏။ ထိုအခါမျိုးတွင် အမြဲပူးတွဲ ယုယနေရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကုလားအုပ်ငယ်ကို ပုခက်တစ်ခုထဲတွင် ကုန်စည်များနှင့်အတူ အခြား ကုလားအုပ်တစ်ကောင်က ခရီးပြင်း တစ်လျှောက် သယ်ဆောင်သွားရပေသည်။

ကုလားအုပ်ငယ်ကို မိခင်လုပ်သူ၏ ကျောကုန်းပေါ်တွင် မတင်ဘဲ အခြားကုလားအုပ်တွင် တင်ဆောင်ရသည်မှာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့်နည်းဟူ၍ မေးဖွယ်ရှိ၏။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကုလားအုပ်မှာ အလွန်ထုံထိုင်းလှသည်ဖြစ်ရာ၊ မိမိ၏ သားငယ်ကို ကျောကုန်းပေါ်တွင် ကိုယ်တိုင်တင်ထားလျက်နှင့် သားငယ်ပျောက်ဆုံးသွားပြီ သို့မဟုတ် ကျန်ရစ်ခဲ့လေပြီဟု ပုခက်စိုးရိမ်ခြင်း ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုကြောင့်ဤကဲ့သို့သော စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းမျိုးမဖြစ်ပေါ်ရအောင် မိခင်ကုလားအုပ်မကြီး၏ ရှေ့မှ ကုလားအုပ်တစ်ကောင်ပေါ်တွင် မိခင်မြင်သာအောင် တင်ဆောင်သယ်ယူစေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှေ့မှသွားသော ကုလားအုပ်တွင် ကုလားအုပ်ငယ်သည် ပုခက်ထဲ၌ပါနေသည် ကုံတွေ့ရလျှင် မိခင် ကုလားအုပ်မကြီးသည် ကျေနပ်နှစ်သိမ့်စွာ ခရီးသွားနိုင်လေတော့သည်။

ကုလားအုပ်ရိုင်းများရှိသည်ဟူ၍ ရှေးယခင်က မကြားဘူးချေ။ သို့ဖြစ်ရာ ကုလားအုပ်များသည် ရှေးပဝေဏီကာလကပင် ယဉ်ပါးလာကြပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆယုံကြည်ရပေမည်။ ဖမ်းဆီးစေခိုင်းခြင်း မပြတ်လွတ်လပ်နေသော ကုလားအုပ်အချို့ကို တာကီစတန်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် တွေ့မြင်ရသည်။ ထိုကုလားအုပ်ကို တစ်စုံတစ်ရာ ခိုင်းစေရန်အတွက် ဖမ်းဆီးခြင်းမရှိသော်လည်း အသားကိုအလိုရှိသဖြင့် လိုက်လံသတ်ဖြတ်ကြ၏။

အာရှကျွန်းဆွယ်ဒေသတွင် ခြောက်သွေ့ပူပြင်းသော သဲကန္တာရများရှိသည့်နည်းတူ တောင်ကမ္ဘာလုံးခြမ်းရှိ ဩစတြေးလီးယားတိုက်တွင်လည်း ကျယ်ပြန့်သော သဲကန္တာရကြီး ရှိလေသည်။ ထိုကြောင့် အာရှကျွန်းကုလားအုပ်မျိုး

မွန်ဂိုလီးယားဒေသရှိ ခရီးသွားဝန်တင်ကုလားအုပ်မျိုး

ကို ဩစတြေးလီးယားတိုက်တွင် စမ်းသပ်မွေးမြူကြည့်ရာ အခက်အခဲမရှိဘဲ ကောင်းမွန်စွာ ထမြောက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ကုလိကစားခြင်း ။ ။ (ကုလိကစားခြင်း-ရှု)

ကုသိနာရုံပြည် ။ ။ ကုသိနာရုံပြည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မန္တလေးဒေသရှိ ပြည်ကြီး ၂၀ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူခဲ့သော ပြည်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒီများ အသိများကြသည်။

ထိုပြည်မှာ ဟိမဝန္တာ တောင်ခြေရှိ နီပေါနိုင်ငံနှင့်ဂင်္ဂါ မြစ်တို့၏အကြားတွင်တည်ရှိ၍၊ ယခုအခါ ယူပိနယ်၊ ဂိုရက်ပူ ခရိုင်၌ ကသိယဟု အမည်တွင်သည်။

မြတ်စွာ ဘုရားသခင်သည် သက်တော် ၈၀ တွင် သွေးဝမ်းသွန် ရောဂါကို ပြင်းပြစွာ ခံစားနေရစဉ်၌ပင် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်တွင်းသို့ တပည့်သင်္ဘောများ ခြံရံလျက် ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ဆိုက်ရောက်သည့် ည၏ အလွန် မိုးသောက်ယံတွင် မလ္လမင်းတို့ခင်းကျင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်း သလွန်ပေါ်၌ လျောင်းစက်ယင်းပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူသည်။

ကုသိနာရုံပြည်ပည့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည့်အကြောင်းကို ဦးပုည၏ သာသနာလျှောက်စာတမ်းတွင် ဒကောဇာတရာလေးဆွဲရစ်၊ သက္ကရာဇ်ယုဂ၊ ကဆုန်လအချိန်တွင်၊ ကုသိန္နာရုံ ရံဂုံဂနိုင်း၊ အင်ကြင်းမြိုင်၌၊ သုံးဆိုင်ဘုမ္မိ၊ ဓိပတိရာဇာ၊ ထွတ်သကျာသည်၊ အနုပါဒိသိသ်၊ တိတ်ဆိတ်ဥပါဒါန်၊ မကျန်ကုန်စင်၊ နိဗ္ဗာန်ဝင်၍၊ သဘင်ပွဲကြီး သိမ်းပါသည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ရေးသားသော ခုနစ်နေ့ဘုရားရှိခိုးတွင် ဒရာလေးဆယ့်ရှစ်၊ သက္ကရာဇ်ဝယ်၊ နယ်မလှတိုင်း၊ စံနှိုင်းမယုတ်၊ ကုသိနာရုံ၊ အင်ကြင်းစုံ၌၊ ကဆုန် လပြည့်၊ အင်္ဂါနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့နိဗ္ဗာန်၊ စံတော်မူသည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားခဲ့ကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူခဲ့သောနေရာတွင် ယခုအခါထူပါရုံစေတီနှင့် လျောင်းတော်မူ ရုပ်ပွား တော်များကို အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်တွေ့မြင် နိုင်သေးသည်။ ကုသိနာရုံပြည်သို့ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ဗုဒ္ဓဝါဒီအများအပြား ဘုရားဖူးသွားရောက်ကြသည်။

ကုဗလိုင်ခန့် (ခရစ် ၁၂၁၆-၁၂၉၄) ။ ။ကုဗလိုင်ခန့်သည် ကမ္ဘာ့ အရှေ့ဘက်တစ်လွှားတွင် တန်ခိုးကြီးမားခဲ့သော မွန်ဂိုဘုရင် ဂျင်ဂစ်ခန့်၏ မြေးဖြစ်သည်။ ကုဗလိုင်ခန့်မှာ တူလီ၏ ဒုတိယသားဖြစ်၍ ၁၂၁၆ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားသည်။ ငယ်စဉ်ကပင် နောင်တော်ဖြစ်သူမန်ဂူ၏ လက်အောက်တွင် စစ်မှုထမ်းကာ တရုတ်နိုင်ငံအနောက်ပိုင်းဒေသများကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သည်။ မန်ဂိုဘုရင်ကွယ်လွန်သောအခါ ၁၂၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် မွန်ဂိုမင်းဆွေမင်းမျိုးတို့၏ အစည်းအဝေးကြီးက သူ့အားခန့်မင်းကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်လိုက်ကြသည်။

ခန့်မင်းကြီးမှာ လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်၍ ဖိုးတော်ဂျင်ဂစ်ခန့်၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း တရုတ်နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို သိမ်းသွင်းလိုသော ဆန္ဒပြင်းပြသည်။ ထို့ကြောင့်ဆွန်ဘုရင်တို့ပိုင်နက်ဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းကို တစ်စတစ်စတိုက်ခိုက်သိမ်းသွင်းခဲ့ရာ နောက်ဆုံးတွင် ကုဗလိုင်ခန့်မှာ တရုတ်နိုင်ငံတစ်ခုလုံး၏ ဘုရင်ဖြစ် လာတော့ သည်။

ခန့်မင်းကြီးသည် မိမိ၏မြို့တော်ကို ကယ်ရာကျီးရမ်းမှ တရုတ်နိုင်ငံတံတိုင်းကြီးအတွင်း ယခု ပီကင်းမြို့ နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ ထိုမြို့တော်သစ်မှာ လေးထောင့်မြေကွက်ပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ အဝန်း ၁၈ မိုင်ရှိသည်။ မြို့တော်မှာ အလွန်ခမ်းနား ကြီးကျယ်လှသဖြင့် နိုင်ငံခြားသားများကပင် အထူးချီးကျူး ရေးသားကြသည်။ ထိုမြို့တော်ကို တိုင်တူးဟု သမုတ်၍ ဒရူးတော်ကြီး ဟု အမိပ္ပယ်ရရှိသည်။ အနောက်နိုင်ငံသားတို့ကမူ ခန့်ဗာလီ (ဝါ) ခန့်မင်းကြီး၏ မြို့တော်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဤမြို့တော်ကြီး ခမ်းနား ကြီးကျယ်ပုံကို ၁၇ နှစ်တိုင်တိုင် ခန့်မင်းကြီးထံတွင် အမှုထမ်းဖူးသူ ဗင်းနစ်မြို့

သား မာကိုပိုလိုက မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။ (မာကိုပိုလို - ရှူ)) ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီး ကိုးလားရစ်က ၅၄ကြောင်းသော ကဗျာဖြင့် ချီးကျူးရေးသား ပြန်သေးသည်။

ခန့်မင်းကြီးသည် မဟာယနဗုဒ္ဓဝါဒီ တစ်ယောက်ဖြစ်သော်လည်း တရုတ် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာများကိုလည်း လေးစားသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများတွင် တရုတ်လူမျိုးများကို အများအပြား ခန့်ထားသည်။ ၁၂၆၃ ခုနှစ်တွင် တရုတ်လူမျိုးများ အလေးအမြတ်ထားလေ့ရှိသော ဖိုးဖွားဗိမာန်ခေါ် ကျောင်းဆောင်ကြီးကို ယန်ချင်မြို့ တွင်တည်ဆောက်လေသည်။ ၁၂၇၉ ခုနှစ်တွင် မြို့တော်၏ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် နက္ခတ်တာရာများ ကြည့်ရှု လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် နက္ခတ်မျှော်စင်ကြီး တစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ခန့်မင်းကြီးသည် တရုတ်လူမျိုးတို့ အထွတ်အမြတ်ထားသည့် ကွန်ဖျူးရုပ် ကျောင်းတော်ကြီးကို မြို့တော်သစ်ကြီးအတွင်းတွင် ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည့်ပြင်၊ ကွန်ဖျူးရုပ် ဆွေတော်မျိုးတော်များအတွက် နယ် ၂ နယ်ကိုလည်း လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ယန်ချင်မြို့နှင့် ပင်ယန်မြို့များရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီး ၂ ကျောင်းကိုလည်း ခိုင်မြဲတည်တံ့အောင် ပြုပြင်ကူညီခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်အတွင်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ လွယ်ကူစေရန် မြင်းပေါင်း ၂၀၀၀၀၀၀၀ ပင်သော စာပို့စနစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တည်းခိုရန်စခန်းပေါင်း ၁၀၀၀၀ ကိုလည်ကောင်း တီထွင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ မြို့တော်နှင့်ရေလမ်းဆက်သွယ်မှု လွယ်ကူစေရန် တူးမြောင်းမဟာကြီးကိုလည်း အသစ်ထပ်မံဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ဖောက်ကားရောင်းဝယ်မှုတွင် အခက်အခဲမရှိစေရန် ငွေစက္ကူများထုတ်ခဲ့သည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများကို အထူးအားပေးချီးမြှောက်ခဲ့သည်။ ပိုးထည်လုပ်ငန်းနှင့်ရွှေတောင့် လုပ်ငန်းများမှာ များစွာတိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။ မင်းကြီးသည် စာပေပညာ များကိုလည်း အားပေးခဲ့သည်။ တိဗက်လူမျိုး လားမားဘုန်းကြီး မတီဒဝတ်ရှားဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်အား စာပေအက္ခရာ အသစ် တီထွင်စေခဲ့သည်။

ပါးရှင်းလူမျိုး ဂျာမားအာလာဒင်ဆိုသူအား ခေတ်မှီပြုကွဲဒိန်ပြုလုပ်ရန်ခိုင်းခဲ့သည်။ အခြားပညာရှင်များအားလည်း မွန်ဂိုတို့၏ သမိုင်းကို ရေးသားရန်စေခိုင်းခဲ့သည်။ ၁၂၆၉ ခုနှစ်တွင် ဝီးဂူးဝါးစာလုံးများဖြင့် စာရေးနည်းကို ပယ်ဖျက်၍ စံနှစ်သစ်ကို ပေးအပ်ခဲ့သည်။ မဟာယန ဗုဒ္ဓဝါဒကိုလည်း နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။

ကုဗလိုင်ခန့် လက်ထက်တွင် အနောက်နိုင်ငံမှ သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ် ၂ ဦး ရောက်ရှိလာသည်။ တစ်ဦးမှာ မွန်တီကော်ဗီ အရပ်မှ ဂျန်ဆိုသူဖြစ်၍ ကျန်တစ်ဦးမှာ ပေါ်ဒနိုနီအရပ်မှ အိုဒိုရစ်ဆိုသူဖြစ်သည်။ မင်းကြီးသည်ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးအား

လေးလေးစားစားထား၍ ခရစ်ယန် သာသနာပြုခွင့်ပေး သည့်ပြင် ဂျွန်အား ပီကင်းမြို့၏ ပထမဆုံး ဂိုဏ်းချုပ်အဖြစ် ချီးမြှင့်လေသည်။ တိဗက်နိုင်ငံတွင်မူ ဘုန်းကြီးဘုရင်စံနစ်ကို တီထွင်ပေးခဲ့ရာ ယခုတိုင် ဒလိုင်းလားမားခေါ် တိဗက်သာသ နာပိုင်များမှာ တန်ခိုးထွားလျက်ရှိကြသည်။

ခန့်မင်းကြီးမှာ ရှေးဘိုး လောင်းတော်၊ ဘေးလောင်း တော်များ နည်းတူ စစ်တိုက် ခိုက်မှု နိုင်ငံသိမ်းသွင်းမှုများ ကို လိုလားခဲ့သည်။ ထို ကြောင့် တိဗက်နိုင်ငံ၊ တာကီ စတန်နိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကို ချင်ချိုင်းနားနိုင်ငံ၊ ဂျားဗား ကျွန်းများသို့ စစ်ချီတက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ အောင်မြင် သည့်သာ များခဲ့သည်။ ဂျပန် ကျွန်းကိုမူ ရေတပ်ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ ချေ။ ကုဗလိုင်ခန့်၏ နိုင်ငံ တော်မှာ ဘုရင်တစ်ဦးတည်း ပိုင်နိုင်ငံများအနက်အကျယ် အဝန်းဆုံး နိုင်ငံတော်ဖြစ်၍၊ အရှေ့ဘက်တွင်ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒ ရာမှ အနောက်ဘက်တွင် ပင်လယ်နက် ကျော်သည်အထိ ကျယ်ပြန့်လေသည်။

ကမ္ဘာ့အရှေ့တစ်လွှာကိုစိုးစိုးခဲ့သော ကုဗလိုင်ခန့်ဘုရင်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရုတ် ပြေးမင်းခေါ် နရသီဟပတေ့မင်း လက်ထက် ကုဗလိုင်ခန့်၏ စစ်သည်တော်များ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သဖြင့် နရသီဟပတေ့မင်းမှာ ပုဂံမှပြည် မြို့သို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ရလေသည်။ နရသီဟပတေ့မင်း သည် သျှင်ဒိသာပါမောက္ခ ရဟန်းတော်အား သဝဏ်လွှာ နှင့် ပီကင်းမြို့ကုဗလိုင်ခန့်ဘုရင်ထံသို့ စေလွှတ်စေစပ်ခဲ့ရ ကြောင်း၊ မင်္ဂလာစေတီကျောက်စာ တွင်တွေ့ရှိရသည်။ ထို ကျောက်စာတွင် ကုဗလိုင်ခန့်၏ နေပြည်တော်ကို တယ်တူ (တိုင်တူး) ဟုဖော်ပြထားလေသည်။(နရသီဟပတေ့-ရှု။) ကုဗလိုင်ခန့် ဘုရင်မှာ အရှေ့ဘက်နိုင်ငံများတွင်သာမက အနောက် ဥရောပနိုင်ငံများအထိ တန်ခိုးပျံ့နှံ့ခဲ့သော မွန်ဂို ဘုရင်ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ယွန်မင်းဆက်ကို စတင် တည်ထောင်ခဲ့သောမင်းလည်း ဖြစ်သည်။(၁၂၉၄ ခုနှစ်တွင် ကံကုန်တော်မူသည်။(မွန်ဂိုလူမျိုး-လည်းရှု။)

သာ စကားမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကူ လီ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝန်ပိုးဝန်ထမ်း အလုပ်ကြမ်းသမား ဖြစ် သည်။ အလုပ်ကြမ်းသမားများကို ဟိန္ဒူစတန္ဒီစကား၊ ဗင်္ဂါ လီ စကားများဖြင့်လည်း ကူလီဟုပင် ခေါ်ဆိုသည်သာမက ကမ္ဘာ့ အရှေ့ပိုင်းနိုင်ငံများ၌ ဤစကားလုံးမှာ မိမိတို့ဘာ သာ ရင်းဝေါဟာရသဖွယ် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲ လျက် ရှိ ကြ သည်။ သီပေါမင်းတရား လက် ထက် ယောအတွင်းဝန်ဦးဖိုး လျှိုင် ရေးသားသော မဟာ သုဇာတကကျမ်းတွင် ‘ဝန် ထမ်းကူလီ’ ဟု သုံးနှုန်းထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ လယ် တီဆ ရာတော် ကလည်း မဂ္ဂင် ဒီပနီတွင် ‘ကူလီလုပ်မှု’ ၊ ‘ကူလီလုပ်ရာ ဌာန’ ဟု သုံး နှုန်းခဲ့လေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ များတွင် လူဦးရေများပြား သဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့နိုင်ငံတွင် အလုပ် သမား များ၏ လုပ် အားကို အစွမ်းကုန် အသုံး မချနိုင်၍လည်းကောင်း၊ ၁၉ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းနှင့် ၂၀ ရာစုနှစ် အစလောက်တွင် ကူလီအလုပ်သမားများကို ဈေးပေါပေါနှင့် နိုင်ငံခြားသို့ ပို့ပေးခဲ့သည်။ သူတို့သည် နိုင်ငံတကာသို့လှည့် လည် သွားလာလုပ်ကိုင်လျက် ငွေကြေးရှာ ဖွေလေ့ရှိကြ သည်။ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်း နိုင်ငံများရှိ ဆိပ်ကမ်း မြို့ကြီးများတွင် အလုပ်ကြမ်း သမားများအဖြစ်ဖြင့် အသက် မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုကြသည်။

၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် တောင်အမေရိကတိုက်နှင့် အနောက် အိန္ဒိယကျွန်းစုများတွင်ငွေဝယ်ကျွန်စံနစ်ကို ပယ်ဖျက်လိုက် သောအခါ၊ ထိုဒေသများရှိစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းကြီးများ မှာ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့မှ ကူလီများကို ရရှိခဲ့သော ကြောင့်သာ ပျက်စီးခြင်းသို့ မရောက်ခဲ့ကြချေ။

ရှေးအခါက မြန်မာ နိုင်ငံတွင် လယ်ယာများ၌ အလုပ်လုပ် သော သူရင်းငှားများမှအပ အလုပ်ကြမ်း ကူလီအဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေးမြူသူများ နည်းပါးခဲ့သည်။ အထက်မြန်မာပြည် ကို ဗြိတိသျှအစိုးရက သိမ်းပိုက်ပြီးသောအချိန်၌ နိုင်ငံခြားသို့ ဆန်စပါး ရောင်းချသောလုပ်ငန်းများကောင်းမွန်လာခဲ့ရာ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ လယ်ကူလီများကိုခေါ်ယူ၍ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အ ရပ်တွင် လယ်များတီထွင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀ရာစုနှစ် အစ

ကူလီ ။ ။ကူလီဟူသောဝေါဟာရသည် တမိလ်ဘာ

ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ စက်ရုံများနှင့် ဆိပ်ကမ်းများတွင် လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ကူလီ အမြောက်အမြားကို ခေါ်ယူခဲ့ရသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၀ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ ၃သိန်းခန့် ဝင်ရောက်၍ ညသိန်းခွဲခန့် ပြန်သွားလေ့ ရှိသည်။ သို့သော် ၃၅၀၀၀ မှုသော အိန္ဒိယကူလီတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမြဲရှိ နေလေသည်။ ထိုကူလီ များကို ကုမ္ပဏီကြီးများအတွက် မေစရိခေါ် ကူလီခေါင်းကြီးများက ကန်ထရိုက်စာချုပ်ဖြင့် ခေါ်ယူခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်အခါက ကူလီများ၏ အခြေအနေမှာ အလွန်ဆိုးရွားလှသည်။ ကူလီများမှာ မေစရိတ်ဆင့်မှတစ်ဆင့်သို့ လှည့်ပြောင်းခိုင်းစေခြင်းများခံရသည်။ မေစရိများကို မိမိတို့နေ့စားရငွေများထဲမှ ကော်မရှင်များ ပေးကြရသည်။ မေစရိများခေါင်းပုံဖြတ်ကြောင်းကို အလုပ်သမား စုံစမ်းရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာများတွင် ထင်ရှားစွာတွေ့ရှိရသည်။ ထိုစဉ်က တည်မြဲနေသော လက်မှုပညာသည်များအက် ဥပဒေနှင့် အလုပ်သမားပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှု အက်ဥပဒေတို့မှာ မေစရိများနှင့် အလုပ်ပိုင်ရှင်များကို ကာကွယ်ပေးဘိ သကဲ့သို့ ရှိလေသည်။

ထိုဥပဒေများအရ အလုပ်သမားများကို စရန်ငွေတင်ကြိုပေးနိုင်ခြင်း ထိုငွေများပြေလည်အောင် အလုပ်သမားများ၏ ရက်သတ္တပတ်ဝင်ငွေများမှ ဖြတ်တောက်ယူနိုင်ခြင်း ငွေမ

ကျော့ဘဲနှင့် ဖြစ်စေ၊ စာချုပ်ထားသည့် အချိန်ကာလမကုန်ဆုံးဘဲနှင့် ဖြစ်စေ၊ အခြား အလုပ်ငွာနတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့မလုပ်ကိုင်ရခြင်းများ ပါဝင် လေသည်။ အလုပ်သမားများကို ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ် ပေးနိုင်သည့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ၊ အခြားစေတနာ့ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့များ မရှိခဲ့ချေ။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ၌ မြန်မာကူလီနှင့် ကုလား ကူလီများ ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်ကြရာမှ စ၍ ကုလား- မြန်မာအဓိကရုဏ်းကြီး ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုလားကူလီများ တဖြည်းဖြည်းနည်းပါးလာခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ နိုင်ငံခြားမှ ကျွမ်းကျင်သောအလုပ်သမားများကိုသာ ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုတော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက် ကူလီဆိုသော ဝေါဟာရကိုမသုံးဘဲ အလုပ်သမား ဆိုသောစကားကို သုံးနှုန်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရက အလုပ်သမားအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ဥပဒေများကိုလည်း တစ်ချပြီးတစ်ချ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အလုပ်သမားများသည် တိုင်းပြည်နိုင်ငံစည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် မိမိတို့ လုပ်အားဖြင့် ပါဝင်ထမ်းဆောင်ကြသဖြင့် လူ့သမိုင်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်များဟု ခေါ်ဆိုထိုက်သူများ ဖြစ်ပေသည်။

လူတို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ရန်သူကြီးများ

ကပ်ကြီးသုံးပါးတွင် တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်သော ရောဂန္တရကပ်သည် လွန်စွာဆိုးရွားပေစွ။ ထောင်သောင်းမကများစွာသော လူအပေါင်းတို့အားရန်ရာနှိပ်စက်သည့် ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများပြန့်ပွားပုံ၊ ယင်းတို့ကို မည်သို့ နှိမ်နင်း ကာကွယ်နိုင်ပုံ အကြောင်း များကို အောက်တွင်တွေ့ရမည်။

ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ။ ။ ရှေးအခါက ရောဂါကပ်တစ်ခု ဆိုက်လာလျှင် မကောင်းဆိုးရွား ဝင်လာသဖြင့် ရောဂါဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ပကတိလူကောင်းအဖြစ်မှ ရောဂါရုတ်တရက် ဖြစ်လာသဖြင့် မကောင်းတစ်ခုခုကြောင့်ဖြစ်ရမည်ဟု ထင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ထိုမကောင်းတစ်ခုခုကို မမြင်နိုင်သရွေ့ မကောင်းဆိုးရွားဟုပင် ခေါ်ကြပေမည်။ ယခုအခါတွင်မူ ထိုမကောင်းတစ်ခုခုကို မြင်ကြရပေပြီ။ ထိုမကောင်းဆိုးရွားခေါ် တစ်ခုခုသည် ပိုးကြောင့်ဟု သိကြရပေပြီ။ ထိုပိုးသည်အလွန်သေးငယ်သဖြင့် အဆပေါင်း ၁၀၀၀ ချဲ့နိုင်သည့် မှန်ပြောင်းဖြင့်ကြည့်မှသာ မြင်နိုင်ပေသည်။ ပိုးအမျိုးမျိုးရှိရာ ပိုးတိုင်းသည် လူကိုဒုက္ခပေးချေ။ လူ၏ အကျိုးကိုဆောင်သည့် ပိုးများပင်ရှိသည်။ အချို့ပိုးများသည် မြေဩဇာကို ကောင်းအောင် လုပ်ပေးကြ၏။ အချို့ကား လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ကိုယ်ပေါ်တွင်သာ နေနိုင်ကြသည်။ ထိုပိုးမျိုးကို ဒပါရဆိုက် ' ပိုးဟု ခေါ်သည်။ ထိုစကား၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဒသူတစ်ပါး အားကိုးသူ ' ဖြစ်သည်။

ပါရဆိုက်ပိုးများသည် သူတို့မိမိခိုနေသူများအား အနည်းနှင့်အများ ဒုက္ခပေးတတ်ကြသည်။ အချို့ ပါရဆိုက် ပိုးမျိုးသည် လူတစ်ဦးအား ရုတ်တရက် ရောဂါ တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာအောင်ဒုက္ခပေးသည်။ ထိုပိုးမျိုးကို ရောဂါပိုးဟုခေါ်သည်။ ထိုပိုးမျိုးသည် အလွန်အပွားမြန်၏။

ရောဂါစွဲကပ်မည့်သူ၏ ကိုယ်အတွင်းသို့ အရေပြားနှင့် ဒွါရများမှ ဝင်တတ်ကြသည်။ ထိုသို့ဝင်ရာတွင် သင့်ရာလမ်းမှ ဝင်ရမှသာ လူကို ဒုက္ခပေးနိုင်သည်။ အခြားလမ်းများမှဝင်သော် လူကိုဒုက္ခ မပေးနိုင်ချေ။

ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများဟူ၍ အများအပြားရှိရာ ထင်ရှားသည့်ရောဂါများမှာ ကာလဝမ်း၊ ပလိပ်၊ တီဗီ၊ ကာလသား၊ ကုဋ္ဌနူနာ၊ ကျောက်ကြီးနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါများဖြစ်သည်။ ထိုရောဂါများသည် မိုက္ကရိုစကုပ် မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်မှမြင်ရသော သက်ရှိငယ်များကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသက်ရှိငယ်တို့တွင် ပရိုတိုဇွန်းကောင်၊ ဖန်းဂပ် (မိုမျိုး)၊ တဆေး၊ ဗက်တီးရီးယားနှင့် ဗိုင်းရပ်များပါဝင်ကြသည်။

ပရိုတိုဇွန်းကောင်များက ငှက်ဖျားရောဂါကိုဖြစ်စေသည်။ ဖန်းဂပ် (မိုရို)က ပွေးကိုဖြစ်စေ၏။ တဆေးက မက်ခရုကို ဖြစ်စေသည်။ ဗက်တီးရီးယားက ဝမ်းကိုက် အဆုတ်ရောင်နာ၊ တီဗီ၊ ပလိပ်၊ ကာလဝမ်းနှင့်ဆစ်ဖလစ်ရောဂါတို့ကို ဖြစ်စေသည်။ ဗိုင်းရပ် များက ကျောက်ကြီးနှင့် ဝက်သက်ရောဂါများကို ဖြစ်စေသည်။

ရောဂါပျံ့နှံ့တတ်ပုံ

အဆုတ်ရောင်နာနှင့် တီဗီရောဂါတို့ကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများ ကူးစက်ရာတွင်ရောဂါရှိသူ ချောင်းဆိုးလိုက်သောအခါ တံတွေးမှုန်ကလေးများနှင့်အတူ ရောဂါပိုးများသည် လူကောင်းများ အသက်ရှူရာတွင် ပါသွားသည်။ ဝမ်းကိုက်နှင့် ကာလဝမ်းရောဂါများကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများသည် ထိုရောဂါစွဲကပ်သူများစွန့်သည့် မစင်မှတစ်ဆင့်ပါလာသော ရောဂါပိုး များကြောင့် မသန့်သောအစားအစာများကိုစားမိကြရာမှ ပြန့်ပွားသည်။ ဆစ်ဖလစ်ကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သော ကာလသားရောဂါများ ကူးစက်ရာတွင် ထိုရောဂါစွဲသူ၏ အရေပြားနှင့်ထိရာမှ ကူးစက်သည်။ ငှက်ဖျားရောဂါနှင့် ဘင်ထွက်ပလိပ်ရောဂါတို့ကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများသည် သွေးကိုစုပ်သည့် အင်းဆက်ပိုးများမှတစ်ဆင့် ကူးစက်ကြသည်။ ထိုပိုးကောင်များသည် ငှက်ဖျားရောဂါ သို့မဟုတ် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်နေသူများထံမှ ရောဂါကူးစက်စေနိုင်သည့် ပစ္စည်းများကို ယူသွားကာ လူကောင်းများကို ကိုက်ခြင်းဖြင့် ရောဂါကူးစက်စေသည်။

လေမှကူးစက်ခြင်း

လူတစ်ဦး ချေဆတ်ရာတွင် မြောက်မြားစွာသော တံတွေး သို့မဟုတ် နှာရည်မှုန်များသည် လွင့်ထွက်သွားကြသည်။ အမှုန်ကြီးကြီး တချို့သည်မြေကြီးသို့ရောက်သွားကြရာမှ ခြောက်သွားသောအခါ ထိုအထဲတွင်ပါဝင်သည့် ပိုးများသည် လေထဲသို့ ဖုံးအဖြစ် လွင့်ပါသွားကြသည်။ သေးငယ်သည့်အမှုန်များသည် လေထဲ၌ ဆေးလိပ်မီးခိုးများ လွင့်သကဲ့သို့ လွင့်နေနိုင်ကြပေသည်။

မြေကြီးပေါ်သို့ ကျသွားသော အမှုန်များမှ ရောဂါပိုးများသည် အနီးအနားရှိလူများသို့ ကူးစက်သွားနိုင်ပေသည်။ လေထဲ လွင့်လျက်ရှိသောအမှုန်များသည် အခြားလူများ အသက်ရှူရာတွင် ပါသွားနိုင်ပေသည်။ လူများသည် မီးရထားဘူတာရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံ၊ မော်တော်ဘတ်စ်ကားစသည်တို့တွင် ထိုရောဂါပိုးမှုန်မျိုး အများအပြားရှိတတ်သည်။

ရောဂါရှိသူတစ်ဦး ချေဆတ်ရာမှပါသွားသော ရောဂါပိုးကလေးများသည် လေထဲ၌ ပုံမှုန်များနှင့်အတူ အတော်ဝေးဝေးပင် ပါသွားနိုင်သည်။ရောဂါပိုးများသည် ရောဂါကူး

စက်နိုင်လောက်အောင် များပြားသည်အထိလူကောင်းတစ်ဦး၏ ကိုယ်အတွင်းသို့ရောက်သွားလျှင် သက်ဆိုင်ရာရောဂါသည် ကူးစက်သွားနိုင်ပေသည်။

အိပ်ရာခင်းကိုခါရာ၌လည်းကောင်း ကြမ်းပြင်ကို တံမြက်စည်းလှဲရာ၌လည်းကောင်း၊ အိတ်အတွင်းမှ လက်ကိုင်ပုဝါကို ထုတ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဗက်တီးရီးယား အမြောက်အမြား လွင့်ထွက်သွားနိုင်ပေသည်။ ထိုပိုးများပါသော ဖုံမှုန်များသည် လေနှင့် ခရီးဝေးသို့ပါသွားနိုင်သည်။ ထိုနောက်မှ လူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းသို့ရောက်ကာ ရောဂါကို ကူးစက်နိုင်ပေသည်။ အချို့ရောဂါပိုးများသည်ဖုံမှုန်များအတွင်း၌ တာရှည်အသက်ရှင်နေနိုင်ကြ၏။ အချို့ကားလူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှထွက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်လောက်တွင် ပျက်စီးတတ်ကြသည်။ အလင်းရောင်၊ အထူးသဖြင့် နေ၏အလင်းရောင်သည် အသက်ပြင်းသည့် ရောဂါပိုးများကိုပင် သတ်ပစ်နိုင်စွမ်းသည်။ ထိုကြောင့် အိမ်အပရို ဖုံများကို ရှုမိခြင်းသည် အိမ်အတွင်းရှိ ဖုံများကို ရှုမိခြင်းထက် ဘေးကင်းပေသည်။

အစာမှကူးစက်ခြင်း

အူအတွင်း၌ တိုးပွားနေသော သက်ရှိငယ် များသည် မစင်နှင့် ရော၍ ထွက်လာနိုင်၏။ ထိုမှတစ်ဆင့် အခြားလူများသို့ သွယ်ဝိုက်သောနည်းများဖြင့် ကူးစက်သွားနိုင်ပေသည်။ အဖြစ်နိုင် ဆုံးနည်းမှာ ညစ်ညမ်းသည့် လက်ချောင်းများမှတစ်ဆင့် ကူးသွားနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ မစင်စွန့်အပြီးတွင် အသုံးပြုသောစက္ကူအတွင်းသို့ ဗက်တီးရီးယားများဝင်နိုင်သည်ကို သတိမမူတတ်ကြပေ။ ထိုကြောင့် မစင်စွန့်အပြီးတွင် စက္ကူသုံးသူများ၏ လက်ချောင်းများတွင် ဗက်တီးရီးယားများနှင့် ညစ်ညမ်းနေနိုင်ပေသည်။ လက်များကို ချက်ချင်းစင်ကြယ်စွာ မဆေးကြောလျှင် လက်နှင့်ထိသမျှပစ္စည်းများသည် ရောဂါပိုးများနှင့် ညစ်ညမ်းနေနိုင်ပေသည်။ ထိုနည်းဖြင့် အူအတွင်းမှပါလာသော ဗက်တီး ရီးယားများသည် လူ၏အဝတ်များ၊ အိတ်အတွင်းရှိပစ္စည်းများနှင့် အခြားစားဖွယ်သောကိစ္စဖွယ်များထည့်သည့် ပစ္စည်းများပေါ်သို့ ရောက်သွားနိုင်ပေသည်။ ထို ဗက်တီးရီးယားများသည် ထိုပစ္စည်းများကို တွယ်သည့်လူများသို့ ကူးစက် သွားနိုင်ပေသည်။ ရောဂါပြန့်ပွားနိုင်လောက်အောင် ရောဂါပိုးများ ရောက်သွားလျှင် ထိုလူတွင် ရောဂါစွဲကပ်ပေတော့သည်။

အူမနှင့်စပ်လျဉ်းသော ကူးစက်တတ်သည့်ရောဂါပျံ့နှံ့ခြင်းကို ယင်များက ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် မစင်ကို ရေနနှင့်သယ်သည့်စနစ်မရှိသော နေရာများနှင့် နွေးသောတိုင်းပြည်များတွင် အဖြစ်များသည်။ ရောဂါဖြစ်သူဝမ်းမှဆင်းသောမစင်သည် မြေကြီးပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ အဖုံးမရှိသော နေရာများတွင်ဖြစ်စေ၊ ရှိနေသောအခါ ယင်ကောင်

(၁) မိုက်ကရိုစကုပ်မှန်ပြောင်းဖြင့်ကြည့်မှသာမြင်နိုင်သည် (၂) ကူးစက်တတ်သောရောဂါပိုးများသည် (၃) အသက်ရှူသောလေ (၄) စား သောအစာ (၅) သောက်သောရေ (၆) အသားပေါက်ပြီသောနေရာများမှ လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာထဲသို့ဝင်ရောက်နိုင်သည်။

သည် ထိုမစင်ပေါ်တွင် လာနားကြသည်။ ကူးစက်တတ်သောရောဂါပိုးများကို ယင်ကောင်သည် ခြေထောက်တွင် ယူသွားကာ အနီး အနားရှိ အစာပေါ်တွင်နား၍ ချထားခဲ့သည်။ ထိုအစာကို စားမိ သူတို့တွင် ရောဂါစွဲကပ်သည်။

အရေပြားချင်းထိရာမှကူးစက်ခြင်း

ကာလသားရောဂါကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သည့် ရောဂါသည် အရေပြားချင်းထိရာမှ ကူးစက်နိုင်၏။ ထိုပြင် ရောဂါပိုးများ ဖြင့်ညစ်ညမ်းနေသော မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ ဖိနပ်၊ ကတ်ကျေး၊ ဓား၊ အဝတ်စသောပစ္စည်းများမှတစ်ဆင့် အရေပြားနှင့် ထိပြီး ရောဂါ ကူးစက်နိုင်ပေသေးသည်။ အနာရောဂါကင်းသော အရေပြားဖြစ်လျှင် ရောဂါပိုးများဝင်ခြင်းကိုကာကွယ်နိုင် သော်လည်း၊ ခြစ်ရာ၊ ရှာရာ သို့မဟုတ် အရေပြားတွင် အနာတစ်ခုခုရှိလျှင် ရောဂါပိုးများသည် ထိုနေရာမျိုးသို့ ရောက်သွားကာ ရောဂါကို ပြန့်ပွားစေနိုင်သည်။ ခြေထောက်၌ ဖြစ်သောပွေးသည် ရောဂါပိုးများနှင့် ညစ်ညမ်းလျက်ရှိသော ကြမ်းပြင်မှ ကူးစက်နိုင်လေသည်။

ပိုးကောင်များမှကူးစက်ခြင်း

ခြင်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုးနှင့် အလှေးကဲ့သို့သော ပိုးကောင်များ

သည်ရောဂါပိုးများကို လူ၏တစ်ရှူး(အသားမျှင်) များအတွင်းသို့ ကိုက်၍ထိုးသွင်းနိုင်ကြသည်။ ထိုနည်းဖြင့် လူကောင်း များထံသို့ ရောဂါပိုးများရောက်စေကာ ရောဂါများကိုပြန့်ပွားစေသည်။ ပိုးကောင်များတွင်ပါလာသော ရောဂါပိုးသည် ထိုပိုးကောင်များ မကိုက်မီအောင် ဂရုစိုက်သူများသို့ မပြန့်ပွားနိုင်ပေ။ ကျန်းမာသန်စွမ်းနေသူသည် ရောဂါရှိသူနှင့် ထိမိသော်လည်း ရောဂါကူးစက်ခြင်းမရှိချေ။ ထိုသို့မကူးစက်နိုင်ခြင်းသည် အတွင်းဘက်ရှိတစ်ရှူးများတွင်သာ ရောဂါပိုး ရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဝက်သက်နှင့် ကြက်ညှာ ကဲ့သို့သော ကူးစက်တတ်သည့် ရောဂါများသည် ယခုအထိသိရသမျှ လူတွင်သာဖြစ်တတ်သည်။ ရောဂါပိုးများကူးစက်ရာတွင် လူတစ်ဦးမှတစ်ဦးသို့ ကူးစက်သည်။ အချို့ရောဂါများမှာမူ လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များတွင် ဖြစ်တတ်သဖြင့် ပြန့်ပွားခြင်းသည် တစ်ပြန့်စီဖြစ်နိုင်သည်။ ရောဂါ အနည်းငယ်မျှတွင်သာ လူသည်အရေးကြီးသည့် အိမ်ရှင်အဖြစ် တည်ရှိပေသည်။ အများတွင်မူ တစ်ဆင့်ခံမျှသာ ဖြစ်သည်။ တျူဗာကယ်ဗက်ဆီလပ်ရောဂါပိုးကြောင့် ဖြစ်သည့် တီဗီရောဂါသည် လူ၌သာဖြစ်တတ်သော ရောဂါဖြစ်သည်။ ဝက်၊ ကြက်တူရွေးများနှင့် မျောက်များသို့ လူမှ မတော်တဆ ကူးစက်သွားနိုင်ပေသည်။ သူတို့တွင် ထိုရောဂါ

သည် မတည်မြဲချေ။ ခွေးရူးရောဂါ၊ ဒေါင့်သန်းနာတို့သည် တိရစ္ဆာန်များတွင် ဖြစ်တတ်သော ရောဂါဖြစ်သည်။ ထိုရောဂါများသည် တိရစ္ဆာန်တို့နှင့်တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်သည့် နည်းများဖြင့် ထိခိုက်ခြင်းဖြင့် လူများသို့ ကူးစက်နိုင်ပေသည်။ တိရစ္ဆာန်မှ ရသော နို့များ၊ အမွှေးများ၊ သားရေများမှ တစ်ဆင့် ကူးစက်ခြင်းသည် အဖြစ်များသည်။ တိုက်ဖျက်ဖျားကဲ့သို့ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါသည် လူတွင်ကျရောက်ပြီးလျှင် လူတစ်ဦးမှ တစ်ဦးသို့ သန်းများဖြင့် ပြန့်ပွားသည်။ ဘင်ထွက်ပလိပ်ရောဂါသည် ပထမတွင် ကြွက်ကဲ့သို့ ကိုက်ဖြတ်သတ္တဝါများ၌ ကျရောက်ပြီး အလှေးများမှတစ်ဆင့် လူများသို့ ပြန့်ပွားသွားသည်။

ကူးစက်တတ်သောရောဂါကာကွယ်နိုင်ပုံ

ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများကိုကာကွယ်ရာတွင်အထိရောက်ဆုံးနည်းမှာ ရောဂါပြန့်ပွားစေသော အကြောင်းရင်းတို့ကို နှိမ်နင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့လုပ်ရာတွင် ရောဂါတစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးတွင် တူမည်မဟုတ်ပေ။ ကူးစက်တတ်သည့် ရောဂါစွဲကပ် သူများကို အများအားဖြင့်ခွဲခြား၍ ထားတတ်ကြသော်လည်း ထိုနည်းကို လူကြိုက် မများလှချေ။

လေမှတစ်ဆင့် ကူးစက်ခြင်းကို လူများအားချေဆတ်ရာနှင့်ချောင်းဆိုးရာတွင် လက်ကိုင်ပဝါကို အသုံးပြု၍ ကာကွယ်စေနိုင်သည်။ လူများအား ကြည့်ရှုရာတွင်မျက်နှာဖုံးများ တပ်၍ ကြည့်ရှုခြင်းသည် ရောဂါပြန့်ပွားခြင်းကို အတော်အတန် ကာကွယ်နိုင်၏။ ယခုအခါ လေထဲတွင် ပိုးနှိမ်ဆေးဖျန်း၍ ရောဂါပိုးများကို သတ်ပစ်ရန် စမ်းသပ်နေကြသည်။ လေကောင်းလေသန့် ဝင်ထွက်စေခြင်းသည် ရောဂါပိုးနည်းပါးသွားအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ အတော်ပင်ထိရောက်ပေသည်။ လေမှတစ်ဆင့် ရောဂါကူးစက်ခြင်းကို တားဆီးရန်မှာ ယခုခေတ်ကျန်းမာရေးတွင် အခက်ခဲဆုံး ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်နေပေသည်။

အစာမှတစ်ဆင့်ရောဂါ ကူးစက်ခြင်းကိုအခြားနည်းတို့ဖြင့် ကူးစက်ခြင်းထက် ပို၍ထိရောက်စွာ တားဆီး နိုင်ပေသည်။ သန့်စင်သည့် ရေကို ပေးနိုင်ခြင်းနှင့် မိလ္လာပြန်သွယ်ခြင်းစနစ်များသည် ကာလဝမ်းရောဂါကို ကာကွယ်နိုင်ပေသည်။ မြင်းနွားဆွဲသော ယာဉ်များကို မော်တော်ယာဉ်များဖြင့် အစားထိုး နိုင်ခြင်းသည်လည်း ယင်ကောင်များကို လျော့ပါးစေသဖြင့် အူမနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်ရောဂါများကို ကာကွယ်ရာရောက်ပေသည်။ နို့ကို ကျိုချက်ပြီးမှ သောက်ခြင်းသည်လည်း ကူးစက်တတ်သော ရောဂါ မဖြစ်ပွားအောင် တားဆီးနိုင်ပေသည်။ လူတို့နေထိုင်မှု သန့်ပြန့်စေရန်မှာလည်း အရေးကြီးပေသည်။ စားသောက်ကုန် ရောင်းသူများသည် စင်ကြယ်သန့်ပြန့်မှုကို အထူးဂရုစိုက်ရပေမည်။

တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်ဖြစ်သောနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ အရေပြားချင်းထိ၍ ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကို ကာကွယ်ရာတွင် အရေပြားများကို ဖုံးကွယ်ပေးခြင်း၊ အထိအခိုက်နည်းပါးအောင် စီမံပေးခြင်းတို့ဖြင့် ကာကွယ်နိုင်ပေသည်။

ပိုးကောင်များဖြင့် ရောဂါကူးစက်ခြင်းကို ကာကွယ်ရာတွင် ပိုးကောင်များကိုဖျက်ဆီးပစ်ခြင်း သို့မဟုတ် မတိုးပွားနိုင်အောင်မွေးဖွားရာ၌ ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်း၊ ရောဂါစွဲကပ်နေသူများကို ပိုးကောင်များ မကိုက်နိုင်အောင် စီမံထားခြင်းတို့ဖြင့် ကာကွယ်နိုင်ပေသည်။ (ဗက်တီးရီးယား၊ ရောဂါဗီဇျိုး၊ -ရှူ၊ ကျန်းမာရေး-လည်းရှူ။)။

ကူးပါး ဂျေအက်(ဖ)(ခရစ် ၁၇၈၉-၁၈၅၁) ။ အဆီရကန်ဇာတ်အိမ် ဇာတ်ကွက်ဖြင့် ရက်အင်ဒီးယန်းလူမျိုး

(တိုင်းရင်းသားလူနီ) တို့ကို လူသိများစေသော ဝတ္ထုကို စတင်ရေးသားသူကား ဂျိမ်းဖင်နီမိုးကူးပါးပင် ဖြစ်၏။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၌ သာမက ဥရောပတိုက်တိုင်အောင် ကျော်ကြားသော ပထမဆုံး အမေရိကန်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဖြစ်ပေသည်။ သူ၏ရေးသားမှု ကြောင့်ပင် ရက်အင်ဒီးယန်းလူမျိုးများအကြောင်းကို ကမ္ဘာက သိရလေသည်။ ကူးပါးသည်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ နယူးဂျာစီပြည်နယ်၊ ဗာလင်တန်မြို့၌ ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ တစ်နှစ်သားအရွယ်တွင် မိဘများသည် အော့ဆီးဂိုးအိုင် ကမ်းခြေသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ရွာသစ် တည်၍ သူတို့၏မျိုးရိုးအမည်ဖြင့် ကူးပါးစတောင်း (ဝါ) ကူးပါးမြို့ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ဤသို့ ရှိခိုးတောပိုင်းဒေသကို ဒုတိယအကြိမ် နေထိုင်ကြခြင်းသည်ပင် ဂျိမ်းကူးပါးကလေးအား ရက်အင်ဒီးယန်းများနှင့် အတွေ့ အကြုံများစေရန် ဖန်တီးပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုကြောင့် သူ၏ ဝတ္ထုများတွင် အထူးသဖြင့် ရက်အင်ဒီးယန်းများအကြောင်း နိုင်နင်းစွာရေးသားနိုင်၍ သူ၏ဝတ္ထုများသည် ကမ္ဘာကျော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ သူ၏ဝတ္ထုများကို ဘာသာအမျိုးမျိုးသို့ ပြန်ဆိုပြီးဖြစ်လေသည်။

၁၈၀၃ ခုနှစ်တွင် ကူးပါးသည် ယေးကောလိပ်ကျောင်း၌ ပညာသင်ကြား၏။ သို့ရာတွင် ကျောင်း၌ ၃ နှစ်မျှနေပြီး နောက် ပညာမထူးချွန်သဖြင့် ကျောင်းမှထုတ်ပယ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင် ကုန်သင်္ဘော၌ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်၍ ၁၈၀၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ရေတပ်မတော်၌ ဒုတိယဗိုလ်အဖြစ် အမှုထမ်းသည်။ ထိုသို့ရေတပ်၌ အမှုထမ်းရာမှ ရရှိသော ရေကြောင်းဗဟုသုတများသည် သူ့အားဒပိုင်းလော့ နှင့် ဒရက်ရီဗာ'ဝတ္ထုများ၌ အထောက်အပံ့ရစေခဲ့သည်။ ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင် ပြုပြီးနောက် ရေတပ်မှနုတ်ထွက်ပြီးလျှင် ကူးပါးစတောင်းသို့ပြန်၍ လယ်ယာလုပ်ကိုင်လေသည်။

ကူးပါးအား စာပေလောကသို့ ဝင်ရောက်ရန်လှုံ့ဆော်သူ တို့ကား အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာတို့၏ ဝတ္ထုများပင်ဖြစ်၏။ တစ်နေ့တွင် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကိုဖတ်နေရာမှ စိတ်ကူးပေါက်၍ ဒီဝတ္ထုများလောက်တော့ ငါလဲရေးနိုင်တာပေါ့' ဟု သူ့ဇနီးသည်အား ကြွားလိုက်ပြီးလျှင် 'ဘေးဆီးရန်ကာ' ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို မဖြစ်ဖြစ်အောင် ရေးလိုက်လေသည်။ ထိုဝတ္ထုကား သူ့ကိုယ်တိုင်မသိဘဲ စိတ်မှန်းနှင့် ရေးသော အင်္ဂလိပ်လူကံထံ လောကအကြောင်းဖြစ်ရာ စာအရေးအသား ကောင်းသလောက် ဝတ္ထုမှာမကောင်းသဖြင့် နောင်ရေးသော ဝတ္ထုများတွင် သူ့ကိုယ်တိုင် သိရှိကျွမ်းကျင်သည့် အမေရိကန်နိုင်ငံ အကြောင်းကို နောက်ခံထား၍ ရေးလေသည်။

၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင်ရေးသားသော အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲကို အခြေခံသည့် သူ့လျှို့ဝတ္ထု ထွက်လာသောအခါ လူကြိုက်များ၍ နာမည်ကျော်ကြားလာသည်။ ထိုနောက် 'လက်သာစတော့ကင်း ပုံပြင်များ' ဟူသောအမည်နှင့် ပုံတိုပတ်စများ ရေးလေသည်။ 'လက်သာစတော့ကင်း' ဆိုသည်မှာ ထိုပုံပြင်များ၏ ဇာတ်လိုက်ကို ပြောင်၍ခေါ်သော အမည်ဖြစ်၏။ ထိုပုံပြင်ကို ကူးပါး၏အကောင်းဆုံးလက်ရာဟု စာပေလောကမှပုဂ္ဂိုလ်များက အကဲဖြတ်ကြသည်။ ကူးပါး၏ဝတ္ထုများကား သူ့အလွန် ကျွမ်းကျင်သော တောတောင်ဒေသနှင့်ပင်လယ်ခရီးတို့ အကြောင်း အခြေခံရေးသားသည်ဖြစ်ရာ 'နောက်ဆုံး မိုဟီးကုန်း'၊ 'ရေဆောင်လမ်းပြ'၊ 'လမ်းစထွင်သူ'၊ 'ပရေရီလွင်ပြင်'၊ 'ရေကြောင်း ဗိုလ်နှစ်ဦး' ဝတ္ထုများမှာ အထူးပင်ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

ကူးပါးဒဗျူ (ခရစ် ၁၇၃၁-၁၈၀၀) ။ ။ ဝီလျံကူးပါးသည် အင်္ဂလိပ် ကဗျာစာဆိုတစ်ဦးဖြစ်၍၊ ၁၇၃၁ ခု နိုဝင်ဘာလ ၂၆ရက်နေ့တွင် ဟားဖိုးရှိုင်းယာနယ်၌ ဖွားမြင်၏။ ဖခင်မှာ ဂျွန်ကူးပါးခေါ် အင်္ဂလိပ်ဘုန်းကြီးတစ်ပါးဖြစ်သည်။ ပင်ကိုယ် စိတ်နေစိတ်ထားအားဖြင့် ရှက်ကြောက်အားငယ်တတ်သောကူးပါးသည် ၆ နှစ်သားအရွယ် လူမမယ်ဘဝကပင် မိတဆိုးကလေး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

အသက် ၁၀ နှစ်အရွယ်တွင် ကူးပါးသည် ဝက်စမင်စတာစာသင်ကျောင်းသို့ သွားရောက်၍ ပညာသင်ကြား၏။ သူ၏ရှက်ကြောက်တတ်သော စိတ်နေစိတ်ထားကို သိရှိကြသည့် ကျောင်းနေဖက်သူငယ်ချင်းများသည် ကူးပါးကို နောက်ပြောင်ကိုစယ်ခြင်း၊ နိုင်လိုမင်းထက်ပြုခြင်းတို့ကို အကြင်နာကင်းမဲ့စွာ ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် နေသားကျလာသောအခါ ကူးပါးသည် ပျော်ရွှင်လာပြီးလျှင် ဤကျောင်းတွင်ပင် ၈ နှစ်တိတိ ကြာမြင့်ခဲ့လေသည်။

ကူးပါးသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရန်အလို့ငှါ ဥပဒေပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သဖြင့် နောင်အခါတွင် ဝတ်လုံ

အမေရိကန်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဂျိမ်း ဖင်နိုမိုး ကူးပါး

တော်ရတစ်ဦး ဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအလုပ်မှာ အရှက် အကြောက်ကြီး၍ လူရှေ့သူရှေ့တွင် စကားမပြောဝံ့သော ကူးပါးကဲ့သို့ လူစားမျိုးနှင့် အလျင်းပင်မသင့်တော်ချေ။ ဤအလုပ်ကို ရွေးချယ်မိခြင်းမှာ ကူးပါး၏အမှားကြီးပင်ဖြစ်လေသည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် စာရေးတော်ကြီးရာ ထူးပေါ်ပေါက်စဉ်ကလည်း ကူးပါးသည် ထိုရာထူးအတွက် စာမေးပွဲဝင်ရမည်ကို အလိုလိုနေရင်း ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့နေခဲ့သဖြင့် အဆိုပါရာထူးကို မရရှိခဲ့ချေ။

ကူးပါးသည် ဝမ်းနည်း ပူပန်တတ်၍ တည်ငြိမ်ခြင်းမရှိ တုန်လှုပ်ချောက်ချားလျက် သည်းခြေပျက်မတတ် ဖြစ်နေစဉ်တွင်၊ သူ၏ကြော့ဖွယ် အချစ်ဇာတ်လမ်းတစ်ခုက သူ၏အခြေအနေကို ပိုမို၍ဆိုးရွားစေရန် ဖန်တီးခဲ့သည်။ သူသည် နှမဝမ်းကွဲတော်သူတစ်ဦးနှင့် လူငယ်တို့ဘာဝ မေတ္တာသက်ဝင်ချစ်ခင်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် မိန်းမပျို၏ဖခင်က သဘောမတူသဖြင့် လက်မထပ်နိုင်ကြချေ။ ကူးပါးသည် ချစ်သူနှင့် ကွေကွင်းရသဖြင့် စိတ်အညစ်ကြီးညစ်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်ရန် ကြံစည်အားထုတ်ခဲ့ဖူး၏။ ထိုကြောင့်သူ့ကို စိတ္တဇဆေးရုံတစ်ခုတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာအပ်နှံထားခဲ့ ကြရလေသည်။

စိတ္တဇရောဂါမှ သက်သာ၍ ဆေးရုံမှဆင်းရသောအခါ စိတ်အေးလက်အေး နေထိုင်လိုသဖြင့် တောရွာဒေသသို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။ ထိုဒေသတွင်ကူးပါးသည် သူ့အား

ခင်မင်ရှာကြသော မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်းများ၏ ကြင်နာယုယခြင်းကိုခံရ၏။ အထူးသဖြင့် သူ့မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏ ဇနီးဖြစ်သော မစ္စကင်အန်းဝင်း ခေါ် အမျိုးသမီးကြီးသည် ကူးပါးအား သားအရင်းနှင့်မခြား ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့ပေသည်။

ကူးပါးသည် မစ္စကင်အန်းဝင်းပြောဆိုသော စကားများကို သားငယ်သည် မိခင်၏စကားကို နားထောင်ဘိသကဲ့သို့ မြေဝယ်မကျ လိုက်နာခဲ့၏။ မစ္စကင်အန်းဝင်း၏ တိုက်တွန်းချက်များကြောင့်ပင်လျှင် ကူးပါးသည် ကဗျာ လင်္ကာများကို ရေးဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ကူးပါးရေးသမျှသော ကဗျာလင်္ကာတို့မှာ အများအားဖြင့် မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများ၏ တိုက်တွန်းတောင်းပန်ချက်ကြောင့်ရေးသော ကဗျာ လင်္ကာတို့သာဖြစ်သည်။ 'ရွှန်ဂီလပင်' နှင့် 'ဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာ' ကဗျာတို့မှာလည်း လေဒီအောစတင်အမည်ရှိ ကူးပါး၏အမျိုးသမီး မိတ်ဆွေတစ်ဦးက တိုက်တွန်းသဖြင့်ထွက်ပေါ်လာပေသည်။

ကူးပါးသည် သစ်ပင်၊ တောတောင်၊ ရေမြေ အစရှိသော သြကာသလောက သဘာဝ အလှတွင် စိတ်ကြည်နူးရကား တောရွာဒေသ၌နေစဉ် အားလပ်သည့် အချိန်တို့၌ လယ်ကွင်းပြင်များကို ဖြတ်၍လမ်းလျှောက်ခြင်း၊ ဥယျာဉ်ပန်းမာလ်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ယုန်ကလေးများကို အလှမွေးမြူခြင်းတို့ဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်ခဲ့လေသည်။

အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီး ဝီလျံကူးပါး

ဤသို့အားဖြင့် ကူးပါးသည် ကဗျာလင်္ကာများစပ်ဆိုလိုက်၊ ယုန်ငယ်ကလေးများကိုယုယလိုက်နှင့် စိတ်ပျော်ပိုက်သလို နေထိုင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ကူးပါး၏အတွင်းသန္တာန်၌

ကား နုပျိုစဉ်က တွေ့ကြုံခဲ့ရသည့်အဆွေးဇာတ်ကလေးသည် အမြဲမပြတ် ကိန်းအောင်းလျက်ရှိခဲ့၏။

ဤအပူဓာတ်ခံကလေးကိုအကြောင်းပြု၍ တစ်နေ့နေ့တွင် စိတ္တဇရောဂါပြန်လည် ပေါ်ပေါက်လာမည်ကို ကူးပါးသည်အထူးစိုးရိမ်မိ၏။ 'ဥပါဒါန်ကြောင့် ဥပါဒါရောက်' ဆိုသော စကားအတိုင်း ၁၇၈၇ ခုနှစ်တွင် ယခင်ကစိတ္တဇရောဂါ ပြန်လည် ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ၁၇၉၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ကူးပါးအား အငြိမ်းရိက္ခာများထောက်ပံ့ခဲ့၏။ ၁၇၉၆ ခုနှစ်တွင် ကူးပါးသည် အရှေ့ဒီယာရမ်နယ်သို့ သွားရောက်နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ကူးပါး၏အရင်းနှီးဆုံးမိတ်ဆွေဖြစ်သူမစ္စကင်အန်းဝင်း ကွယ်လွန်သဖြင့် ကူးပါးသည် စိတ်နှလုံးအထူးထိခိုက်ပြီးလျှင် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်ဧပြီလ ၂၅ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

ကူးဗီယေ ဂျီ (ခရစ် ၁၇၆၉-၁၈၃၂) ။ ။၁၉ ရာစုနှစ်အစလောက်တွင် လူသိအများဆုံးဖြစ်ခဲ့သော အနာတမီပညာရှင် ရှေ့ရှုကူးဗီယေသည် ၁၇၆၉ ခုပြည့်ကလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ မွန်ဗေးလျားမြို့၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ငယ်စဉ်ကပင် သဘာဝသမိုင်းပညာရပ်၌ စိတ်ဝင်စားခဲ့၏။

ကူးဗီယေသည် စတတ်ဂတ်တက္ကသိုလ်တွင် ၄ နှစ်မျှပညာသင်ကြားသည်။ ထိုသို့ပညာသင်ကြားနေစဉ်က စာကြည့်တိုက်ရှိ သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်အားလုံးလိုလို ဖတ်ရှုခဲ့၍ တိရစ္ဆာန်ခွဲစိတ်နည်းကိုလည်း တတ်မြောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုနောက်၁၉နှစ်သားအရွယ်တွင် နော်မန်ဒီကမ်းခြေအနီးရှိ ကန်းမြို့၌ လူကုံထံတစ်ဦး၏သားကို စာပေပို့ချရသော နည်းပြဆရာအလုပ်ကို ရရှိခဲ့လေသည်။ ကန်းမြို့၌နေထိုင်ခဲ့စဉ်က ပင်လယ်ကမ်းခြေသို့မကြာခဏသွားရောက်ခွင့်ရသည့်အလျောက် ငါး၊ ပုစွန်၊ကနန်း အစရှိသော ရေသတ္တဝါတို့ကို ခွဲစိတ်လေ့လာနိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းအမြောက်အမြားကိုလည်း တွေ့ရှိလေ့လာခဲ့ရ၏။ ထိုနောက် သူကဲ့သို့ပင် သဘာဝသမိုင်းပညာရပ်တွင် စိတ်ဝင်စားသူ အက်ဗေးတက်ဆီယေးဆိုသူနှင့် တွေ့ရှိခဲ့ရာ၊ တက်ဆီယေးက သူ့အား ပါရစ်မြို့သို့သွားရောက်၍ အလုပ် အကိုင်ကောင်းများ ရှာဖွေရန် တိုက်တွန်းခဲ့လေသည်။

ပါရစ်မြို့တွင် ကူးဗီယေသည် တဖြည်းဖြည်း နာမည်ကျော်ကြားလာခဲ့၏။ ၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့ရှိ ဇာဒင်းဒါပလန့်ခေါ် ရုက္ခဗေဒနှင့်ပါဏဗေဒဆိုင်ရာ ဥယျာဉ်ကြီးတွင် ယှဉ်ပြ အနာတမီပညာရပ်ဆိုင်ရာ လက်ထောက် ပါမောက္ခအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပြီးနောက်၊ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ပါမောက္ခအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံတော် ပညာဖြင့်တင်ရေးအဖွဲ့သို့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရ၏။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင်

နပိုလီယန်က သူ့အားပညာဝန်အဖြစ်ခန့်ထားခဲ့၏။ ၁၈၀၃ခုနှစ်တွင် သိပ္ပံပညာတံခွန်အသင်း အမြဲတမ်းအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံရလေသည်။

ထိုပြင် နိုင်ငံတော် ပညာရေး ပြန်လည်ပြုပြင်မှုအတွက် ၁၈၀၈ခုနှစ်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပြီးနောက်၊ နပိုလီယန်အထွတ်အထိပ်မှ လျှောက်မကျမိကလေးတွင် နိုင်ငံတော် ကောင်စီဝင်လူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသေးသည်။

ထိုနောက်တွင် ပါရစ်တက္ကသိုလ်အမိပတိအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံရပြန်သည်။ ၁၈ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်လက်ထက်တွင် ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူးများဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရပြီးလျှင် အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီး အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော်လည်း၊ ဒသမချားဘုရင်လက်ထက်တွင် ကားလွတ်လပ်စွာ ရေးသားဝေဖန်ခွင့်အတွက် ထောက်ခံပြောဆိုခဲ့သောကြောင့် ချားဘုရင်၏ အပြုအငြင်ကို ခံခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် လူဝီဖိလစ်ဘုရင်လက်ထက်တွင် ဗဲရွန်ဘွဲ့ပေးအပ်ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည့်ပြင် ၁၈၃၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ရွေးချယ်ခန့်ထားခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုသို့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် နိုင်ငံတော်အကျိုးကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိစဉ် ၁၈၃၂ခု မေလ ၁၃ရက်နေ့တွင် လေဖြတ်သဖြင့် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်လေသည်။

ပြင်သစ်သဘာဝသိပ္ပံပညာရှင်ကူးဗီယေ

၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၈၀၅ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သော သူ၏ယှဉ်ပြအနာတမီပညာဆိုင်ရာ ကျမ်း ၅တွဲမှာ ထိုစဉ်က ထင်ရှားကျော်ကြားလေသည်။ ယှဉ်ပြအနာတမီပညာ စနစ်တကျလေ့လာရေးအတွက် ပထမဦးစွာ ပေါ်ထွက်လာသော စာအုပ်များဖြစ်ပေသည်။

၁၈၁၇ ခုနှစ်တွင် ဒတိရစ္ဆာန် လောက' ခေါ် စာအုပ်ကို ရေးသားပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ယင်းစာအုပ်မှာ သူ၏အကောင်းဆုံးသော လက်ရာဖြစ်ပေသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် သူလေ့လာစူးစမ်းရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော နည်းများအရ၊ တိရစ္ဆာန်တို့ကို အမျိုးအစားခွဲခြား ဖော်ပြခဲ့လေသည်။ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာပင် ပါဏဗေဒပညာရပ်အတွက် များစွာအထောက်အထားပြုခဲ့ရသော စာအုပ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ထိုပြင် ၁၈၁၂ ခုနှစ်တွင် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော မြေလေးချောင်းသတ္တဝါများဆိုင်ရာ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများ

စာအုပ်ကြောင့်၊ ရှေးခေတ် ကျောရိုးသတ္တဝါများဆိုင်ရာ ရုပ်ကြွင်း ကျောက်ပညာ ပေါ်ထွန်းခဲ့ရသည်ဟုဆို၏။

ကူးသန်းပင် ။ ။ကူးသန်းပင်သည် အထက်နှင့် အောက်မြန်မာပြည် မိုးပါးသောဒေသများတွင် ပေါက်သော တောသစ်ပင်ကြီး တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ အမြင့်ပေ ၈၀မှ ၉၀ အထိ၊ ပင်စည်လုံးပတ် ၇ ပေမှ ၈ ပေအထိရှိ၍ အများ အားဖြင့် ဖြောင့်မတ်ရှည်လျားသည်။

သစ်သား၏အရောင်မှာ ခွဲပြာ၍ အသားပွကာ ကြမ်းသယောင် ရှိသည်။ အသားသေအောင်ပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူသော်လည်း ကြာရှည် ခံနိုင်ရည် မရှိချေ။

ကူးသန်းသားသည် မီးခြစ်လုပ်ရန် သင့်လျော်သော အသားမျိုးဖြစ်၍၊ ကလေးကစားစရာ၊ ဝက်မှင်ဘီးခုံ၊ လှည်းထမ်းပိုးနှင့် ထင်းရှူးသေတ္တာကဲ့သို့ အပေါစား သေတ္တာများ ပြုလုပ်ရန် အသုံးဝင်သည်။ အခေါက်ကိုမူ အဖျားဖြတ်ဆေးများဖော်စပ် ရာ၌ အသုံးချသည်။

ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ။ ။ ဒုတိယ

ကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံကိုစစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ဖြိုပြဲအုပ်ချုပ်ရေးသို့ ပြောင်းလွှဲပေး သော ၁၉၄၆ခုနှစ်၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ရေး ဝန်ကြီးဌာနဟူသော အမည်ဖြင့် အစိုးရဌာန တစ်ခုကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။

ထိုဌာနဝန်ကြီးလက်အောက်ရှိ ထောက်ပံ့ရေးနှင့်ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေးဌာနကကြပ်မ၍ တိုင်းပြည်တွင် မသုံးလျှင်မဖြစ်သော ဝတ်ကုန်စားကုန်များကို နိုင်ငံခြားမှမှာယူပြီးလျှင်၊ လူထုသို့ စားသုံးသူများသမဝါယမအသင်းများမှတစ်ဆင့် ဖြန့်ချိရောင်းချခဲ့သည်။ ထိုဌာန၏ အသစ်ပြုပြင် ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်သူ့ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးနှင့် ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေးဌာနကို ၁၉၅၂ခု မတ်လမှစ၍ သမဝါယမဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်သို့ ပြောင်းလွှဲလိုက်လေသည်။ ထိုကြောင့် ယခုအခါ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းမှာ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးနှင့်သာ လုံးဝအကျိုးဝင်လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးချွတ်ယွင်း

နေသော နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးကို ပြန်လည် ဆယ်တင်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စု အမျိုးသားများအား ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင် နိုင်စေရန် အားပေးကူညီခြင်း၊ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေး အခြေခိုင်မြဲစေခြင်း စသည်တို့ဖြစ် သည်။ ထိုအဓိက ရည်ရွယ်ချက်များသို့ ရှေးရှုလျက် ဆောင် ရွက်နေလေသည်။

ဤဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင် အရေးကြီးသော ဌာနခွဲကြီး ၄ ခု ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) ထုတ်ကုန် သွင်းကုန် လိုင်စင်များထုတ်ပေးရေးဘုတ်အဖွဲ့
- (၂) နိုင်ငံတော် ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့
- (၃) နိုင်ငံတော်ဓာတ်သတ္တုရောင်းဝယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့
- (၄) ပိုလျှံသောစစ်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူထုခွဲရောင်းချရေး ဘုတ်အဖွဲ့တို့ဖြစ်ကြသည်။

တိုင်းပြည်တွင် ငွေဝင်လမ်း ကောင်းမွန်စေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စုအမျိုးသား နိုင်ငံခြား သားဟူ၍ ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ၊ ထုတ်ကုန်လိုင်စင်များကို ရက် ရောစွာ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ထုတ်ကုန်နှင့် သွင်းကုန်လိုင်စင်များ ကို လိုင်စင်များထုတ်ပေးရေး ဘုတ်အဖွဲ့မှ ထုတ်ပေးသည်။ ထိုအဖွဲ့ကို ကုန်သည် အသင်း စသင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော သွင်းကုန်လိုင်စင် အကြံပေးအဖွဲ့က ကူညီသည်။

နိုင်ငံခြားမှ ဝယ်ယူရသော သွင်းကုန်များကို ၃ မျိုးခွဲခြား ထားသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) မသုံးမဖြစ်သောပစ္စည်းများ
 - (၂) အနည်းငယ်အသုံးဝင်သော်လည်း အသင့်အတင့် ဖိမ်ခံပစ္စည်းစာရင်းဝင်ပစ္စည်းများ
 - (၃) ဖိမ်ခံပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြသည်။
- ပထမနှင့်ဒုတိယအမျိုးအစားတွင် ပါဝင်သောကုန်ပစ္စည်းများ အတွက် အသုံးအင်အားနှင့် ချင့်ချိန်၍ လိုင်စင်များကို ထုတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ တတိယအမျိုးအစားဖြစ်သော ဖိမ်ခံ ပစ္စည်းမျိုးအတွက်မူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်း အနေဖြင့် စဉ်းစားဆုံးဖြတ် ပြီးမှ ထုတ်ပေးလေသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပြည်တွင်း ကုန်ပစ္စည်းများဖူလုံမှု နှင့် ကမ္ဘာ့ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေး အင်အားကို ထောက်ဆလျက် ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းစေခြင်းငှာ၊ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် မှစ၍ တိုင်းပြည်အတွက် တကယ်အသုံးလိုသော ပစ္စည်း များကို အို၊ ဂျီ၊ အယ်၊ ခေါ် လိုင်စင်မဲ့ကုန်များအဖြစ် တင်သွင်း ခွင့်ပြုလိုက်သည်။ ဤခွင့်ပြုချက်အရ လိုင်စင်မဲ့ တင်သွင်း နိုင်သော ကုန်စည်များကို ခေါင်းစဉ် ၁၇ ခုဖြင့် သတ်မှတ် ထားသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် ချည်ထည် အဝတ်အစားများ ဆေးဝါးနှင့် နို့ဆီ၊ နို့နုနုများ စက်မှုလက်မှုကရိယာတန်ဆာပ

လာများ၊ အဆောက်အအုံပစ္စည်းများ၊ စာပုံနှိပ်စက်နှင့်စာ အုပ်စာတမ်းရိုက်နှိပ်ရန် စက္ကူများ၊ လယ်ထွန်စက်နှင့် လယ် ယာစိုက်ပျိုးမှု ကရိယာများပါဝင်သည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၁ ခုနှစ်အတွင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ နှစ်စဉ်ထုတ်ကုန်နှင့် သွင်းကုန်များ၏ တန်ဖိုး အသီးသီးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

နှစ်	ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးငွေ	သွင်းကုန်တန်ဖိုးငွေ
၁၉၄၉	၄၈၁၇၁၂၇၅	၃၅၉၀၆၁၇၄၅
၁၉၅၀	၇၅၀၀၇၀၀၀၀	၅၄၅၀၈၈၀၀၀
၁၉၅၁	၉၈၂၅၅၂၀၀၀	၆၆၄၄၀၃၉၁၂

ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့

ကောက်ပဲသီးနှံ ရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့၏ အဓိက ရည်ရွယ် ချက်များမှာ

- (၁) နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆန်စပါးပိုမို စိုက်ပျိုးစေရန်နှင့် ပိုလျှံသောဆန်များကို အစိုးရကဈေးနှုန်းကန့်သတ် ၍ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်း ဆန်စပါးဈေးခိုင်မြဲစေရန်၊
- (၂) နိုင်ငံတော်အတွင်း အစိုးရ ကြပ်မတ်မှုဖြင့် စနစ်ကျသော ဆန်ကြိတ် လုပ်ငန်း ကြီးပွား ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်၊
- (၃) ပြည်တွင်းစားသုံးရန်အတွက် လုံလောက်အောင် ချန် လှပ်ပြီးမှ ပိုလျှံသမျှကို ကမ္ဘာ့ဈေးများတွင် ရောင်းချစေရန် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဓာတ်သတ္တုရောင်းဝယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့

ဤအဖွဲ့၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဓာတ် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်နှင့် ဓာတ်သတ္တုများကို စနစ်တကျထုတ်ဆောင်ရောင်းချပေးရန်ဖြစ်သည်။

ဤအဖွဲ့၏ လောလောဆယ်ဆောင်ရွက်ချက်မှာ ပြည် တွင်းထွက် ဓာတ်သတ္တုများကို ဈေးကောင်းရနိုင်စေခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် ကုန်ဈေးနှုန်းကို စံနည်းနာ၍ ထုတ် ဆောင်ရောင်းချပေး ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ရောင်းချပေးရ သဖြင့် ၂ရာခိုင်နှုန်း ကော်မရှင်ရရှိသည်။ ဤအဖွဲ့ကြီးသို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ငွေပေါင်း ၁၅သိန်းမျှ လုပ်ငန်းစတင် လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ချေးငှားခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ ၁၃သိန်းခွဲမျှ ပြန် လည် ပေးဆပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။

ပိုလျှံသောစစ်ပစ္စည်းများဝယ်ယူထုခွဲရောင်းချရေးဘုတ်အဖွဲ့

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှစစ်တပ်မှပိုလျှံသော ပစ္စည်းများ ကို ထုခွဲရောင်းချခဲ့ရာ၊ အဆိုပါပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူရောင်းချ

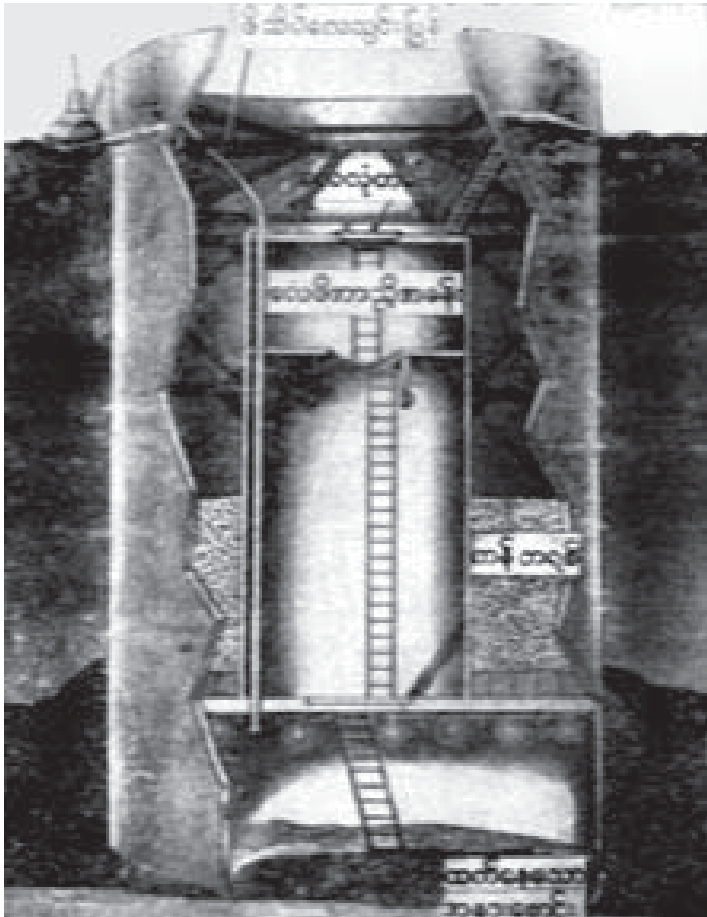
နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပိုလျှံသော စစ်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူ ထုခဲ့ ရောင်းချရေးဘုတ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းစေခဲ့၍ ငွေသိန်း ၃၀ မျှထုတ်ချေးခဲ့လေသည်။

ဤအဖွဲ့မှ နိုင်ငံတော်အစိုးရထံတွင် ချေးငှားခဲ့သောငွေများကို အရစ်ကျ ပေးဆပ်ခဲ့ရာ၊ ထိုငွေများအားလုံးကျေလည် ပြီးသည့်နောက် ၁၉၅၃ ခု ဇွန်လတွင် အထွေထွေ ရောင်းချ ရရှိပြီးသော ငွေပေါင်းမှာ ၂၇သိန်းခွဲ ဖြစ်လေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော လုပ်ငန်းများအပြင် ဤဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများကို မှတ်ပုံတင်စေခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများနှင့်ဆိုင်သော ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်း၊ အစိုးရဌာနအသီးသီးမှ လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို နိုင်ငံခြားမှမှာယူပေးခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်စာရင်းကိုင်စာမေးပွဲများ ကျင်းပပေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားတွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး မင်းကြီးများ ခန့်ထားခြင်းတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့မှ ဦးစီးသော အိုင်.တီ. အိုခေါ် ကမ္ဘာ့ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး အဖွဲ့နှင့် အီးကာဖေခေါ် အာရှနှင့်အရှေ့ဖျားဆိုင်ရာ စီးပွားရေးကော်မရှင်တို့တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ဦး အနေဖြင့်ပါဝင်ပြီးဖြစ်ရာ ထိုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်တာများ၌လည်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရ၏။

ကေဆွန် ။ ။ မြစ်ကူးချောင်းကူး တံတားကြီးများကို ဆောက်လုပ်ရာ၌ တံတားအုတ်တိုင်ကျောက်တိုင်ကြီးများကို ရေပြင်အောက်မြေကြီးထဲသို့ အတော်နက်အောင် စိုက်၍ ဆောက်လုပ်ထား ရလေသည်။ ယင်းသို့ ရေပြင်အောက်ရှိ မြေကြီးထဲတွင် အုတ်မြစ်ချ၍ တိုင်စိုက်ထူရန်မှာ လွယ်ကူသောအလုပ် မဟုတ်ပေ။ အလုပ်သမားများသည် ရေအောက်မြေကြီးထဲတွင် အုတ်မြစ် ချ၍ တိုင်စိုက်ထူနိုင်အောင်

ရေနက် တန်တားတိုင် အုတ်မြစ်ချရာ၌သုံးသော ကေဆွန်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းပိုင်း

ကေဆွန်ခေါ် ရေလုံသေတ္တာများ သို့မဟုတ် မြန်ခေါင်းများ ထိုးချပြီး သော် ထိုမြန်ခေါင်းထဲတွင် ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်မှု ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ရှေးအခါက ရေထဲ၌တိုင်စိုက်ထူလို သည့်အခါတွင် သစ်သားမြေစေးတို့ဖြင့် ရေကာရိုင်ပတ်ပြုလုပ်၍ ရေထုတ်ပြီးမှ တိုင်စိုက်ထူလေ့ရှိသည်။ ယခုအခါတွင်လည်း ထိုနည်းအတိုင်း လိုက်နာနေကြပေသေးသည်။ သို့သော် ရေနက်လျှင် သာမန်ရေကာရိုင်ပတ်ဖြင့် တိုင်စိုက်ထူရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကေဆွန်ခေါ် မြန်ခေါင်းများကို အသုံးပြုရလေသည်။

ထိုသို့အသုံးပြုသော ကေဆွန်များမှာ အများအားဖြင့် လေအားသုံး ကေဆွန်များဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားများဆင်း၍ အလုပ်လုပ်နေသော အောက်ဆုံးအဖျားပိုင်းသည် အောက်ပိတ်မရှိဘဲ သဲထဲရွံ့ထဲသို့ ထိုးစိုက်စူးဝင်နိုင်ရန်အတွက် ချွန်ထက်ရ၏။ ဤသို့ဖြင့် ကေဆွန်ကို တဖြည်းဖြည်း မြေမာသို့မဟုတ် အောက်ခံကျောက်ယျဉ်ထိအောင် ထိုးစိုက်နိုင်သည်။ ကေဆွန် အတွင်းရှိ မြေများ သဲများ စသည်တို့ကို တူးခြစ်ပြီးသော် ကွန်ကရစ်လောင်းထည့် ပေးခြင်း

ဖြင့်တံတားတိုင်ကြီးများကို အုတ်မြစ်ချ စိုက်ထူနိုင်ခဲ့လေသည်။

သို့သော် ဤသို့ရေအောက် မြေထဲတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသည်မှာ လွယ်ကူသည် မဟုတ်ပေ။ ကေဆွန်၏ အောက်ဆုံးအကန့်တွင် အလုပ်သမားများမြေကြီးကို တူးခြစ် ထုတ်ပစ်နေဆဲမှာပင် ထိုအကန့်အထက်ရှိအပိုင်းတွင် ကွန်ကရစ်လောင်းထည့်ပေးရသည်။ ဤသို့ဖြင့်ကေဆွန်သည်ပို၍ လေးလံလာသည့်အလျောက် မြေကြီးထဲသို့ပို၍စူးဝင်လေသည်။ ကွန်ကရစ်ထုကိုဖောက်၍ ပြန်ကြီးတစ်ခုတပ်ဆင်ထားရာ ထိုပြန်တစ်လျှောက်တွင် အလုပ်သမားများဆင်းတက်ရန်အပြင် ပစ္စည်းကရိယာများကိုချပေး ပန်တင်ရန်နှင့် မြေများသယ်ယူရန်အတွက် လမ်းပေါက်နှစ်သွယ် ရှိလေသည်။

အလုပ်လုပ်နေသော အကန့်ထဲတွင် လေဖိအားတသမတ်တည်း ရှိနေအောင် ပြုပေးခြင်းဖြင့် ရွံ့နှင့်ရေများ အတွင်းသို့ စိမ့်မဝင်နိုင်ပေ။ အလုပ်သမားများ တက်ဆင်းနေစဉ်နှင့်၊ ပစ္စည်းကရိယာများနှင့် မြေကြီးများကိုချပေး သယ်တင်နေစဉ်အခါများတွင် လေဖိအားတသမတ်တည်းရှိအောင် လမ်းပေါက်များအတွင်း၌ အံ့ဖုံးတံခါးများ အထက်အောက်တပ်ဆင်ထားသော လေဖိအားညှိခန်းများထားရှိ၏။ အလုပ်သမားတစ်ယောက်ယောက် အောက်သို့ဆင်းမည့်အခါ အောက်အံ့ဖုံးတံခါးကိုပိတ်၍ အထက်တံခါးကိုဖွင့်ပေးသည်။ ထိုသူ လေဖိအားညှိခန်း အတွင်းသို့ ရောက်လျှင် အထက်တံခါးကို ပိတ်လိုက်ပြီးသော် လေဖိအားညှိခန်းအတွင်းရှိလေဖိအားကို အောက်အလုပ်လုပ်နေရာအကန့်ရှိ လေဖိအားနှင့် တူညီအောင်တိုးပေးရ၏။ ထိုနောက် အောက်တံခါးကို ဖွင့်ကာ အလုပ်သမားကို အလုပ်လုပ်နေရာ အကန့်သို့ ချပေးသည်။

အလုပ်သမားတစ်ယောက်ယောက် အပေါ်သို့တက်မည့်အခါ အထက်ပါနည်းကို ပြောင်းပြန် ပြုလုပ်ပေးလေသည်။ သို့သော် အထက်သို့တက်ရာ၌ လေဖိအားညှိခန်း အတွင်းသို့ လူရောက်လျှင် လေဖိအားကို အထူးဖြည်းညှင်းသက်သာစွာ လျှော့ပေးရ၏။ ရုတ်ခြည်းလျှော့ပေးလျှင် သွေးကြောများ အတွင်းရှိ သွေးထဲ၌ လေဖိအားကြောင့် ပျော်ဝင်နေသော လေသည် ပလုံစိထတတ်ပြီးသော်၊ ထိုမှတစ်ဆင့်နာကျင်ကိုက်ခဲ၍ ကြောက်စရာကောင်းသော ကေဆွန်နာခေါ် ရောဂါတစ်မျိုးဖြစ်ပေါ်စေတတ်သည်။

ကေဗယ်အီးအယ် (ခရစ် ၁၈၆၅-၁၉၁၅) ။ ။ ဒမိုကရက်စစ်စိတ်ရှိရုံနဲ့မလုံလောက်သေးဘူး၊ ဟူသောစကားမှာ သမိုင်းတွင်စာတင်လောက်အောင် ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ဂျာမန်တို့က သစ္စာဖောက်အဖြစ်ဖြင့် ပစ်သတ်ရန်အမိန့်ချမှတ်ခြင်းခံရသော ဗြိတိသျှ သူနာပြုဆရာမအီဒစ်လူပီဇာကေဗယ်

သည် အထက်ပါ စကားများကို အသတ်ခံရအံ့ဆဲဆဲတွင် ပြောကြားခဲ့လေသည်။

သူသည်ခရစ်ယန် ဘုန်းကြီးတစ်ပါး၏ သမီးဖြစ်၍ အင်္ဂလန်ပြည် နော်ရစ်မြို့အနီးရှိ ဆာဒက်စတန်မြို့တွင် ၁၈၆၅ခု ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်ဆေးရုံကြီး၌ အလုပ်သင်သူနာပြုဆရာမအဖြစ် စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့၍၊ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် လန်ဒန်အင်ဖားမရီခေါ် ဆေးရုံတစ်ရုံတွင် ဆေးရုံအုပ်အဖြစ် ခန့်ထား ခြင်းခံရသည်။

သူနာပြုဆရာမ ကေဗယ်၏ ထူးခြားချက်မှာ သူနာပြုအလုပ်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဝတ္တရားရှိသည့်အလျောက်သာမဟုတ်ဘဲ၊ လူများများကို မိတ်ဆွေကဲ့သို့ တတ်နိုင်သည့်ဖက်က ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလေသည်။ ယင်းသို့သူတစ်ပါးအား အစွမ်းကုန်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလိုသော စိတ်စေတနာကြောင့်ပင် နောက်ဆုံး၌အသက်စွန့်ရရှာလေသည်။

၁၉၀၇ခုနှစ်တွင် သူနာပြုဆရာမကေဗယ်သည် ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံ ဗရပ်ဇဲမြို့တော်ရှိ ဆေးရုံတစ်ရုံ၌ သူနာပြုဆရာမချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၁၄ခုနှစ်တွင် ပထမကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွား သည့်အခါ ထိုဆေးရုံကို ကြက်ခြေနီအသင်းဆေးရုံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလိုက်လေသည်။

ဂျာမန်စစ်သားများ ဘယ်လဂျီယမ် နိုင်ငံထဲသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သောအခါ၊ ဗရပ်ဇဲမြို့ရှိ ဆေးရုံတွင်ဒဏ်ရာရသူနှင့် ဖျားနာသူ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များဖြင့် ပြည့်နှက်နေတော့သည်။ ဆရာမကြီးသည် ထိုအိုးအိမ်မဲ့ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန် ဆေးရုံများမှ သူနာပြုဆရာမများစုပေါင်း၍ သူနာပြုအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းရာတွင် အားတက်သောကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ များမကြာမီ ဂျာမန်စစ်တပ်များသည် ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံကို လုံးဝသိမ်းပိုက်မိသလောက်ရှိလေရာ၊ ဗရပ်ဇဲမြို့တော်မှာလည်း ဂျာမန်တို့လက်သို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ ရန်သူလက်အောက်တွင်ပင် သူနာပြုဆရာမကြီးကေဗယ်သည် မိမိဆေးရုံကို ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ဖွင့်လှစ်ပြီးလျှင် လူနာများကို လူမျိုးမရွေးကြင်နာစွာ ပြုစုကုသပေးခဲ့သည်။

ကေဗယ်သည် စိတ်ရင်း စေတနာကောင်းသူ တစ်ယောက်ဖြစ်သဖြင့် ဂျာမန်တို့၏အပြစ်ဒဏ်သင့်မည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် ကူညီဆောင်ရွက်မိခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံ၌ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုးနှင့် တလည်လည်ဖြစ်နေရာသော မဟာမိတ်များဖက်မှ စစ်သားမြောက်မြားစွာရှိနေခဲ့သည်။ ထိုတပ်ပျက်စစ်သားများသည် ဂျာမန်တို့လက်သို့ မကျရောက်မီ ဟော်လန်နယ်စပ်သို့ တစ်နည်းနည်းနှင့်ရောက်အောင် ကြံစည်ကြိုးစား လျက်ရှိကြ၏။

သူတစ်ပါး၏ အကျိုးကို သယ်ပိုး ရွက်ဆောင်ရမည်ဆိုလျှင် သေဘေးကိုပင် ရင်ဆိုင်ဝံ့သူ ကေဗယ်သည် ရက်ရှိနယ်ဒါက

ရွှင်မင်းသားကဲ့သို့သော ဂုဏ်သရေရှိ ဗဲလဂျီယမ်လူကြီးလူကောင်းများနှင့် ကြံရာပါပြု၍မဟာမိတ် စစ်သားတို့အား ဝိုင်းဝန်းကူညီခဲ့လေသည်။ ကေဗယ်တို့လူစုသည် မဟာမိတ် စစ်သားတို့ကို ဟော်လန်နယ်ခြားရောက်အောင် စရိတ်ကြေးငွေထောက်ပံ့၍ လမ်းပြများဖြင့်ပို့ပေးခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်နှင့် ဗဲလဂျီယမ်စစ်သားပေါင်း ၂၀၀ ခန့်မျှ ဂျာမန်တို့လက်မှ လွတ်မြောက် သွားခဲ့၏။ ထိုအကြောင်းကို ဂျာမန်တို့ သိရှိသွား သဖြင့်၊ ၁၉၁၅ ခုဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် သူနာပြုဆရာမကေဗယ်ကိုဖမ်းဆီး၍ အကျဉ်းချထားလေသည်။ ဂျာမန်အာဏာပိုင်တို့သည် ကေဗယ်အား သစ္စာဖောက်တော်လှန်ပုန်ကန်မှုဖြင့် လျှို့ဝှက်စွာစစ်ဆေးခဲ့၏။ ကေဗယ်ကလည်း ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို မထောင့်မကွယ်ဘဲ ဖြောင့်ချက်ပေးကာ အစစ်ခံလေသည်။ ထိုအခါ ဂျာမန်စစ် တရားရုံးမှ ကေဗယ်အား သေနတ် ဖြင့်ပစ်သတ်ရန်အမိန့်ချလိုက်လေသည်။

ဂျာမန်တို့ ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးထားချိန်အတွင်း သူနာပြုဆရာမကေဗယ်အား ဗရပ်ဇဲမြို့ရှိ ဗြိတိသျှလူမျိုး ခရစ်ယန်သင်းအုပ်တစ်ပါးတည်းနှင့်သာ တွေ့ခွင့်ပြုထားလေသည်။ အခြားမည် သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ သူနှင့်တွေ့ ခွင့်မပေးခဲ့ချေ။ ဗရပ်ဇဲမြို့ရှိ အမေရိကန်သံအမတ်က ကေဗယ် ၏ အသက်ကို ချမ်းသာပေး ရန် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပြောဆိုပါသော်လည်း အရာမရောက်ဘဲ၊ ရက်သတ္တ ၁၀ ပတ်မျှ အကျဉ်းချထားပြီးနောက်၊ ဂျာမန်တို့သည် ကေဗယ်အား ၁၉၁၅ ခုအောက်တိုဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် သေနတ်ဖြင့် ပစ်သတ်စီရင်လိုက်ကြသည်။ ကေဗယ်သည် ဂျာမန်လူသတ်သမားတို့လက်တွင် အာဇာနည်ပီတိ တည်ငြိမ်ရင့်စွာ အသက်စွန့်သွားလေသည်။

အိဒစ်ကေဗယ်ကိုပေးသော အပြစ်ဒဏ်မှာ စစ်ဥပဒေအရ ဆိုလျှင် တရားနည်းလမ်းကျသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ နိုင်ငံရေး အရကား ဂျာမန်တို့၏ အမြင်တိုခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင် ပေသည်။ ယင်းသို့ အာဇာနည်သူနာပြုဆရာမကြီးကို ပစ်သတ်လိုက်သည့်အတွက် တစ်ကမ္ဘာလုံးကဂျာ

မန်တို့အားကရုဏာကင်းမဲ့လာသည့်အပြင်၊ မဟာမိတ်တို့ဖက်ကလည်း ဝါဒဖြန့်ချိရေးအတွက် အချက်ကောင်းတစ်ခု ရရှိသွားလေသည်။

အာဇာနည် အမျိုးသမီးကြီး ကေဗယ်ကို အမှတ်တရ ဖြစ်စေရန် ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုနိုင်ငံတို့တွင် အထိမ်းအမှတ်များ ပြုလုပ်ထားကြသည်။ လန်ဒန်မြို့ စိန်မာတင်ရပ်ကွက်၊ နေရှင်နယ် ပုံတူပန်းချီပြတိုက်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် အမြင့်ပေ ၄၀ ရှိသော အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်ကြီးကို နှမ်းဖတ်ကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထား၍၊ တိုင်ထိပ်တွင် သူနာပြုအဝတ်အစားနှင့် အိဒစ်ကေဗယ်၏ ရုပ်တုကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် အိဒစ် ကေဗယ် အတွက် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် သူနာပြုဆရာမဂေဟာများ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ၌မူ ရေဒူ ကီးတောင်တန်းမှ တောင် ထိပ်တစ်ခုကို သူနာပြုဆရာမ ကေဗယ်အမည်ဖြင့် မှည့်ခေါ် ထားလေသည်။

၁၉၁၉ ခုမေလ ၁၅ရက်နေ့တွင် ကေဗယ်၏ ရုပ်အလောင်းကို အင်္ဂလန်ပြည်သို့ယူဆောင်ခဲ့၍ နော်ရစ်ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းဝင်းအတွင်း၌ မြှုပ်နှံထားလေသည်။

ဗြိတိသျှသူနာပြုဆရာမကြီး အိဒစ် လူဝီစာ ကေဗယ်၏ရုပ်တု (၂၃၄-၁၄၉) ။ ။

ရှေးခေတ် ရောမနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သော နိုင်ငံပြုသူခမိန်များတွင် မားကပ်ပေါရပ်ကေးတိုးသည်လည်း တစ်ဦးအပါအ ဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဘီစီ ၂၃၄ ခုနှစ်တွင် တပ်စကျူလမ်မြို့၌ မွေးဖွား၍ ဖခင်မှာ တောင်သူလယ်သမားတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ကေးတိုးသည် ၁၇ နှစ်သား အရွယ်ကပင် စစ်မှုထမ်းခဲ့၍ ဘီစီ ၂၁၈-၂၀၁ ခုနှစ်များအတွင်းဖြစ်ပွားသော ဒုတိယ ပျူးနစ်စစ်ပွဲ၌ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ဘီစီ ၁၉၈ ခုနှစ်တွင်ပရီတာလူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရပြီးနောက် ဆာဒင်းနီးယားတွင် ဘုရင်ခံအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ကေးတိုးသည်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် တော်တည့် မှန်ကန်သောကြောင့်ထင်ရှားလာ

သည်။ ဘီစီ ၁၉၅ ခုနှစ်တွင် ကွန်ဆာလူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရသည်။

ကေးတိုးခေါင်းဆောင်၍ အုပ်ချုပ်သောခေတ်တွင် ရောမ နိုင်ငံသားတို့သည် ပလွားကြွားဝါနေထိုင်ခြင်း၊ ဇိမ်ခံပစ္စည်း များကိုမက်မောခြင်းစသည်ဖြင့် အပျော်အပါးတို့နှင့်သာ အချိန်ကုန်လေရာ ကေးတိုးက ထိုအကျင့်ဆိုးများကို အပြင်းအထန် နှိပ်ကွပ်သည်။ သူကိုယ်တိုင်ကလည်းရိုးသားစွာခြီးခြံနေထိုင်၍ သူ၏ကြပ်မချက်များကို မလိုက်နာသူများအား မညာမတာ အပြစ်ပေးသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင်လည်း ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး မျက်နှာကြီးငယ် မလိုက်ချေ။ သူ၏လက်ထက်တွင် အရည်အချင်းနှင့် မပြည့်စုံသော လူကြီးများကို ဆီနိုတ်လွတ်တော်မှ စစ်စစ် ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။

ကေးတိုးသည် တခါက ရောမမြို့နှင့် ပြိုင်ဖက်ဖြစ်သော ကားသေ့မြို့သို့ အလည်ရောက်သွားရာ၌ ကားသေ့မြို့ကြီး၏ အလွန်စည်ပင်ပြောလှသောအဖြစ်ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိရလျှင် တစ်နေ့သော် ရောမမြို့ကြီးကိုလွှမ်းမိုးသွားမည်လော ဖိုးရိမ်မိသောဟူ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ကေးတိုးသည် ဆီနိုတ်လွတ်တော်တွင် စကားပြောတိုင်း ဒကားသေ့မြို့ကြီးပျက်စီးရမည် ဟု နိဂုံးချုပ်ကြွေးကြော်လေ့ရှိသည်။ အစတွင် သူအား ပြက်ရယ်ပြုကြသော်လည်း သူကွယ်လွန်သွားပြီးနောက် တတိယပျူးနစ်စစ်ပွဲဖြစ်ပွားလေရာ ၃ နှစ်အကြာတွင်ရောမလူမျိုးတို့သည် သူ၏ဆန္ဒအတိုင်း ကားသေ့မြို့ကြီးကို ပြိုချဖျက်ဆီးလိုက်ကြလေ သည်။ (ကားသေ့နိုင်ငံ-ရှူ။)

ကေးတိုးသည် ရောမနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သူများတွင် လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်၍၊ ရောမနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားလေသည်။ လက်တင်စကားပြေအရေးအသားတွင် ကောင်းမွန်သည်။ သူ၏လက်ရာများအနက် စိုက်ပျိုးရေးအကြောင်း စာတမ်းသာ ကျန်ရစ်သည်။

ကဲ့လူမျိုး ။ ။ ကဲ့ သို့မဟုတ် ဆဲ့လူမျိုးသည် အလွန်ရေးကျသောလူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်၍၊ ခရစ်တော်မပေါ်မီနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ဥရောပတိုက် အလယ်ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်းတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ရောမအင်ပိုင်ယာမှာ မပေါက်ဖွားသေးပေ။ ကဲ့လူမျိုးသည် လွန်စွာစစ်တိုက်ဝါသနာပါ၍ ဥရောပတိုက်၌ တန်ခိုးထွား ကြီးစိုးခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ ဩဇာအာဏာသည် အီတလီနှင့် ဂရိနိုင်ငံများသို့တိုင်အောင် ပြန့်ပွားခဲ့သည်။

ရောမအင်ပိုင်ယာကြီးထွန်းကားစတွင် သူတို့သည် အဲလပတောင်တန်း၏ မြောက်ဖက် ဒေသများ၌၎င်း၊ ဒန်းညမြစ်ဝှမ်းအထက်ပိုင်း၌၎င်းအခြေစိုက်နေကြလေပြီ။ ကဲ့လူမျိုးအချို့မှာ အင်္ဂလန်နှင့် အိုင်ယာလန်ကျွန်းများသို့ ကူးပြောင်းနေထိုင်ကြ၏။

ယင်းသို့ တစ်ခါကတန်ခိုးထွားခဲ့သော ကဲ့လူမျိုးသည် ယခုအခါ၌ သီးခြားလွတ်လပ်သော လူမျိုး တစ်မျိုးအဖြစ်ဖြင့် မတည်ရှိတော့ချေ။ သူတို့သည် သူတို့ကိုတိုက်ခိုက်အောင် မြင်သော လူမျိုးတို့နှင့်ရောနှော၍ တိမ်ကောပျောက်ကွယ်သွားကြလေပြီ။ သူတို့၏ အဆက် အနွယ်များကို ယခုအခါ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဗရစ်တန်နယ်၊ ဗြိတိန် နိုင်ငံဝေလပြည်၊ စကော့တလန်ပြည်နှင့် အိုင်ယာလန်ပြည်တို့၌ အနည်းငယ်စီတွေ့ရလေတော့သည်။

ယခုအခါ ကဲ့လူမျိုး တိမ်ကောပျောက်သွားသော်လည်း သူတို့၏ ဘာသာစကားနှင့်စာပေတို့မှာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ယခုခေတ် ဥရောပဘာသာစကားများတွင် ကဲ့စကားများပါသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဥရောပတိုက်ရှိတက္ကသိုလ် များ၌လည်း ကဲ့ဘာသာနှင့် စာပေကို သင်ကြား ပေးလျက်ရှိလေသည်။

ကယ်စီအိုလေးရီးယားပင် ။ ။ ကယ်စီအိုလေးရီးယား

အပင်မျိုးစုမှာ ဒစကရော့ပျူလေးရီးအေးစီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ကယ်စီအိုလေးရီးယား ဟူသောစကားမှာလက်တင် ဘာသာ ဒကယ်စီအိုလပ် ဟူသော စကားမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်၍ ဖိနပ်အငယ်ကလေးဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ထိုအပင်များကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့က ဥယျာဉ်များတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ အပွင့်မှာ အရောင်ကွဲအမျိုးမျိုးရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အလှအပအဖြစ်ဥယျာဉ်ထဲတွင် ပွင့်ဝါမျိုးကိုသာစိုက်ကြသည်။ အခြားပွင့်နီနှင့်ပွင့်ညိုမျိုးများရှိသော်လည်း မစိုက်ကြချေ။ အပင်ရိုင်းအဖြစ်သာ မြင်တွေ့ကြရသည်။ သို့ရာတွင် ပွင့်နီနှင့်ပွင့်ညိုများလည်း အလွန်လှပကြ၏။ အချို့အပွင့်ကျားမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ အဝါသို့မဟုတ် အနီရောင်ပေါ်တွင် အပြောက်ကလေး များရှိ၍ အလွန်လှပသည်။ ထိုအပင်များသည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ တောင်အမေရိကတိုက်နှင့် နယူးဇီလန်နိုင်ငံတို့တွင် အလေ့ကျပေါက်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုဒေသများတွင် ကယ်စီအိုလေးရီးယားမျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၀၀ခန့်ရှိသည်။

ကဲ့လူမျိုးတို့၏ ကြေးညို 'လွှား'

ကယ်ဆယ်ရေးတပ်ကို စတင်ဖွဲ့စည်းသူ ဝီလျံဗုသ

ထိုအပင်၏အပွင့်မှာ အသွေးအရောင်ကောင်း၍ ဘောလုံးသဏ္ဍာန် လှပစွာရှိသောကြောင့် လူတို့၏စိတ်ကို နှစ်သက်စေရန် ဆွဲဆောင်နိုင်ပေသည်

ကယ်ဆယ်ရေးတပ်။။ဝီလျံဗုသအမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သည့် လန်ဒန်အရှေ့ပိုင်း ခရစ်ယန်သာသနာပြုအဖွဲ့သည် ကယ်ဆယ်ရေးတပ်၏ ရှေ့ပြေးပင်ဖြစ်သည်။ ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် ဝီလျံဗုသသည် လန်ဒန်အရှေ့ပိုင်း ဆင်းရဲသားရပ်ကွက်များ၌ အစည်းအဝေးများ ကျင်းပပြီးလျှင် ဧဝံဂေလီ တရားများကို စိတ်ထက်သန်စွာ မကြာခဏဟောပြောဖြန့်ဖြူးခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့ သာသနာပြုရာတွင် ထိုတရားပွဲများကို ကန့်ကွက်နှောင့်ယှက်သူများ ပေါ်ပေါက်ရကား ဝီလျံဗုသသည် တဲအိုပျက်များ၊ ကပ္ပရုံများ၊ ကုန်လှောင်ရုံများ၊ သုသာန်တစ်ပြင် ဟောင်းများစသော ရရာနေရာတို့ကိုအသုံးပြုလျက် တရားပွဲများကို သူမတူအောင်သည်းခံ၍ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ (ဗုသဝီလျံ-ရှူ။) ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါ ခရစ်ယန်သာသနာပြုအဖွဲ့ကို ကယ်ဆယ်ရေးတပ်ဟု အမည်ပေးဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် စစ်တပ်သဘောကဲ့သို့ ရာထူးအဆင့်အတန်း ခွဲထားသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးတပ်၏ ပထမဆုံးဗိုလ်ချုပ်မှာ ဝီလျံဗုသပင်ဖြစ်သည်။ တပ်သားများသည် စစ်သားများကဲ့သို့ပင် ယူနီဖောင်းဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ကြရလျက်၊ ရာထူးအဆင့်အတန်းမှာလည်း စစ်တပ်မှာကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ ထိုပြင် ဘင်ခရာအဖွဲ့၊ အလံစသော စစ်တပ်အဆောင်အယောင်များကိုလည်း ထားရှိသည်။ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်၏ ၀၁၃ စည်းမျဉ်းမှာ အခြားသာသနာပြု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေခံသဘောများနှင့် အညီအညွတ်ပင်ဖြစ်၏။ တပ်သားတိုင်း၏အဓိကဝတ္တရားမှာ သူတထူးအားကယ်ဆယ်ရန် မိမိကိုယ်တိုင် ခြိုးခြံကျင့်သုံးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အစပျိုးရာတွင် ဆူးကြားကြီးရသော ဗူးသီးကဲ့သို့ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း၊ မွန်မြတ်သော လူမှု ဝန်ထမ်းအလုပ်ကြီးဖြစ်ရကား၊ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်အသွင်သို့ ရောက်လာသောအခါ ကြီးမားတိုးတက်မှု လျင်မြန်လာလေသည်။ ယခုအခါ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်၏ လုပ်ငန်းများသည် ကျယ်ပြန့်လာသည်နှင့်အမျှ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်ခွဲများကို တိုင်းပြည်ပေါင်း ၉၀ ကျော်တွင် ဖွဲ့စည်းထား၍၊ လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြလေပြီ။

ကယ်ဆယ်ရေးတပ်များသည် သာသနာရေးသဘောများကို အခြေခံပြု၍၊ လူမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်း

ချိုတဲ့သူများကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် ပစ္စည်းများဖြင့်အသင့်ရှိနေသော အမျိုးသမီးကယ်ဆယ်ရေးတပ်သား

မွန်ရေးလုပ်ငန်းများကို အထူးတလည် လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။ အခြေဆိုး အနေဆိုးသို့ ဆိုက်ရောက်နေသော မိန်းကလေးများအား ကယ်ဆယ်ခြင်း၊ သူနာများအားစောင့်ရှောက်ပျံ့နှံ့ခြင်း၊ မရှိဆင်းရဲသောသူများအား ပညာသင်ပေးခြင်း၊ မီးဘေး၊ ရေဘေး၊ မြေငလျင်ဘေးသင့်သောဒုက္ခသည်များအား ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်း စသောအလုပ်တို့မှာ ကယ်ဆယ်ရေး တပ်များ၏အဓိကလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ သို့အားလျော်စွာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီးတို့တွင် ဒုက္ခသည်စခန်းများ၊ တည်းခိုရာ ဌာနများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံများ၊ ကုဋ္ဌနူနာကုဋ္ဌာနများ စသည့်အဖွဲ့အစည်းများကို ကယ်ဆယ်ရေးတပ်များက ဦးစီး၍ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်နေကြလေသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးတပ်နှင့် ယင်း၏လုပ်ငန်းများအတွက် လိုသောငွေများကို စာအုပ်စာတမ်းများထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလှူငွေကောက်ခံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရထောက်ပံ့ကြေးများမှလည်းကောင်း ရရှိလေသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ။ ။ကယ်ဆယ်ရေး ဌာနသည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဌာနတစ်ခုဖြစ်၍၊ ဝန်ကြီးတစ်ဦးက ကယ်ဆယ်ရေးဌာနနှင့် ပြန်လည်နေရာ ချထားရေးဌာနကိုပါ တာဝန်ပူးတွဲ ဆောင်ရွက်သည်။

ကယ်ဆယ်ရေးဌာန ဟူ၍တသီးတခြား ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးသည့်အခါတွင် စစ်ကြောင့်ပျက်စီး ဆုံးရှုံးရသော အိုးအိမ်ထူထောင်ရေးနှင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များကိုကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြန်လည် နေရာချထားရေးအတွက် ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၈ ခု ဇန်နဝါရီလမှ မတ်လအတွင်း ပြည်သူ့လုပ်ငန်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုနောက်တွင် ကယ်ဆယ်ရေးတာဝန်မှာ ကြီးလေးကျယ်ပြန့်လာသဖြင့်၊ ထိုတာဝန်တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သော အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးများ စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို မိုလ်ချုပ်ကတော် ဒေါ်ခင်ကြည်ကြီးမှူးသောအဖွဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခု ဧပြီလတွင် ပြည်တွင်း သောင်းကျန်းမှုများကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ခိုကိုးရာခွဲများကို ကယ်ဆယ်အကူအညီပေးရန် ဖဆပလ ဗဟိုကယ်ဆယ်ရေး ကော်မတီတစ်ရပ်ကို တရားဌာနဝန်ကြီး ဦးဗဟိုမင်းအား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်တင်မြှောက်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၉ ခု ဧပြီလတွင် ထိုအဖွဲ့ကို ပညာရေးဝန်ကြီး ဦးသန်းအောင် ဦးစီး၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရဗဟိုကယ်ဆယ်ရေးကော်မတီ အဖြစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည်။ နယ် ဖဆပလ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များကိုလည်း ခရိုင်ဝန်များ ခေါင်းဆောင်စေ၍၊ အစိုးရခရိုင်နှင့် မြို့နယ် ကယ်ဆယ်ရေးကော်မတီများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းသည်။

ထိုအဖွဲ့များမှ အိုးအိမ်ထူထောင်ရန် ရန်ကုန်မြို့တွင်အိမ်ထောင် ၁၃၂၀အတွက် ငွေ ၅၆၅၁၅ ကျပ် သုံးစွဲခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် မေလသို့ရောက်သောအခါ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည် နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနဟူ၍ ဌာနတစ်ခုဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် ဦးသန်းအောင်အား ဌာနခိုင်ရာဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်သည်။

ယင်းဌာနမှ သောင်းကျန်းမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ဒုက္ခသည်များသာမက၊ အရပ်ရပ်မှ မီးဘေး၊ ရေဘေးနှင့် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုဘေးတို့နှင့် ကြုံကြိုက်ရသူများအား အဝတ်၊ အစားအစာနှင့်အိုးအိမ်ထူထောင်ရန် ပစ္စည်းများကို ကူညီထောက်ပံ့သည်။

ကယ်ဆယ်ရေးဌာနမှ ကယ်ဆယ်ရေး အင်စပက်တော် ၅ ဦး၊ ခေါင်းဆောင် ၂ ဦးနှင့် အဖွဲ့ဝင် ၈ ဦးတို့ ပါဝင်သော နယ်လှည့် ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့ကိုလည်းဖွဲ့စည်း၍ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည် စစ်ဆေးကူညီခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုမတ်လမှစ၍ ဝန်ကြီးဦးဘစောက တာဝန်ယူ၍ တာဝန်များ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရသည်။ သောင်းကျန်းသူများလက်မှ တပ်မတော်ကပြန်လည် သိမ်းပိုက်ပြီးသောနယ်များတွင်လူထုပြန်လည်နေရာချထားရေးကိုပါဆောင်ရွက်ရ၍၊ ထိုနှစ်အတွင်းဒုက္ခသည်ပေါင်း ၇၂၂၈၊ အိမ်ထောင်ပေါင်း ၁၈၀၆၂ကို ပြန်လည်နေရာချထားပေးခဲ့ရသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးဌာနသည် ပြည်နယ်များတွင် ပါတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရ၍၊ ထိုနှစ်အတွင်း

ကယားပြည်နယ်၌-		
အိမ်ထောင်	၄၀၀၀၊	ငွေ ၁၆၃၈၄၈၆ ဖိုးခန့်
ရှမ်းပြည်နယ်၌	၆၀၀၀၊	၃၅၀၀၀
ကချင်ပြည်နယ်၌	၄၀၀၊	၁၉၆၀၀
အဝတ်အစားနှင့် အိမ်သုံးပစ္စည်းများ	ဝေငွေထောက်ပံ့ခဲ့သည်။	
ထိုဌာနမှ ကယ်ဆယ်ထောက်ပံ့ငွေများမှာ -		
၁၉၄၇-၄၈ ခုနှစ်တွင်	၂၀၀၀၀၀၀	ကျပ်
၁၉၄၈-၄၉	၂၂၀၀၀၀၀	
၁၉၄၉-၅၀	၁၈၀၀၀၀၀	
၁၉၅၀-၅၁	၂၀၀၀၀၀၀	
၁၉၅၁-၅၂	၂၂၀၀၀၀၀	ဖြစ်သည်။

ထိုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုအနှံ့အပြားတွင် မီးဘေးဒုက္ခသည်ပေါင်း ၃၁၇၂၅ ဦးတို့အား ငွေ ၄၄၅၆၄၇ ကျပ် ဖိုးမျှ ကူညီခဲ့၍၊ ရေဘေးသင့်သော ဗန်းမော်ခရိုင်၊ မကွေးခရိုင်၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ သရက်ခရိုင်၊ ပခုက္ကူခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊ မအူပင်ခရိုင်၊ ပုသိမ်ခရိုင်၊ ဟင်္သာတခရိုင်၊ ပြည်ခရိုင်၊ မြောင်းမြခရိုင်၊ မော်လိုက်ခရိုင်များသို့ကူညီရသည်။

ထိုဌာန၏အဓိကတာဝန်မှာ ဘေးအမျိုးမျိုးဖြင့်ဒုက္ခသည်

ရောက်သူများအား ကယ်ဆယ်ရန်၊ ထောက်ပံ့ကူညီရန်နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရန်၎င်း၊ စစ်အတွင်းကအန္တိယနိုင်ငံသို့ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များအား ထုတ်ချေးငွေများကို ပြန်လည်ကောက်ခံရန်၎င်း၊ ဌာနသို့ ခန့်ခွဲပေးသောငွေများကို စနစ်တကျ မှန်ကန်စွာသုံးစွဲထောက်ပံ့ရန်လည်းကောင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မြန်မာနိုင်ငံမှ အန္တိယနိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့ကြသော စစ်ပြေဒုက္ခသည်များကို မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ကြေးငွေများထုတ်ချေးခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ မြန်မာလူမျိုးများနှင့် မြန်မာလူမျိုးမဟုတ်သူများ စုစုပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်တို့ထံမှ ငွေများ ရရန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။

၁၉၅၃ ခု စက်တင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့မှစ၍ ဤဝန်ကြီးဌာနကို ကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် လူမှုဝန်ထမ်းဝန်ကြီးဌာနဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်လိုက်သည်။

ထိုနောက် ဤဝန်ကြီးဌာနအောက်သို့ လူထုပညာရေးဌာန၊ ကျေးရွာ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ရေရရှိရေးဌာန၊ လူမှုရေးရာ ကြီးပွားရေးဌာနများ ရောက်ရှိလာလေသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူအိုရုံများ၊ မျက်မမြင်ကျောင်းများ၊ ဆွံ့အနားပင်းသူကျောင်းများ၊ လူငယ်ဂေဟာများ၊ ဒိုကိုးရာမဲ့အမျိုးသမီးစောင့်ရှောက်ရေးဌာနများနှင့် ကလေးထိန်းဌာနများကို ဤဝန်ကြီးဌာနက စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ငန်း

များအတွက် ၁၉၅၃-၅၄ ခု ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွင်း အသုံးစရိတ် ငွေများကို အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ထားသည်။

ကယ်ဆယ်ရေးရိက္ခာပစ္စည်းများအတွက်	၃၅၀၀၀၀၀
(ပြည်မကြီးနှင့် ချင်းပိသေသတိုင်း)	
ပြန်လည်နေရာချထားပေးခြင်းအတွက်	၁၀၀၀၀၀
အချို့ဒုက္ခသည်များကို နိုင်ငံရင်းသို့ပြန်ပို့ရန်အတွက်	၁၀၀၀
သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများထုတ်ယူစရိတ်	၁၀၀၀
သစ်တောထွက်ပစ္စည်း အခမဲ့ပေးဝေရန်	၃၀၀၀၀၀

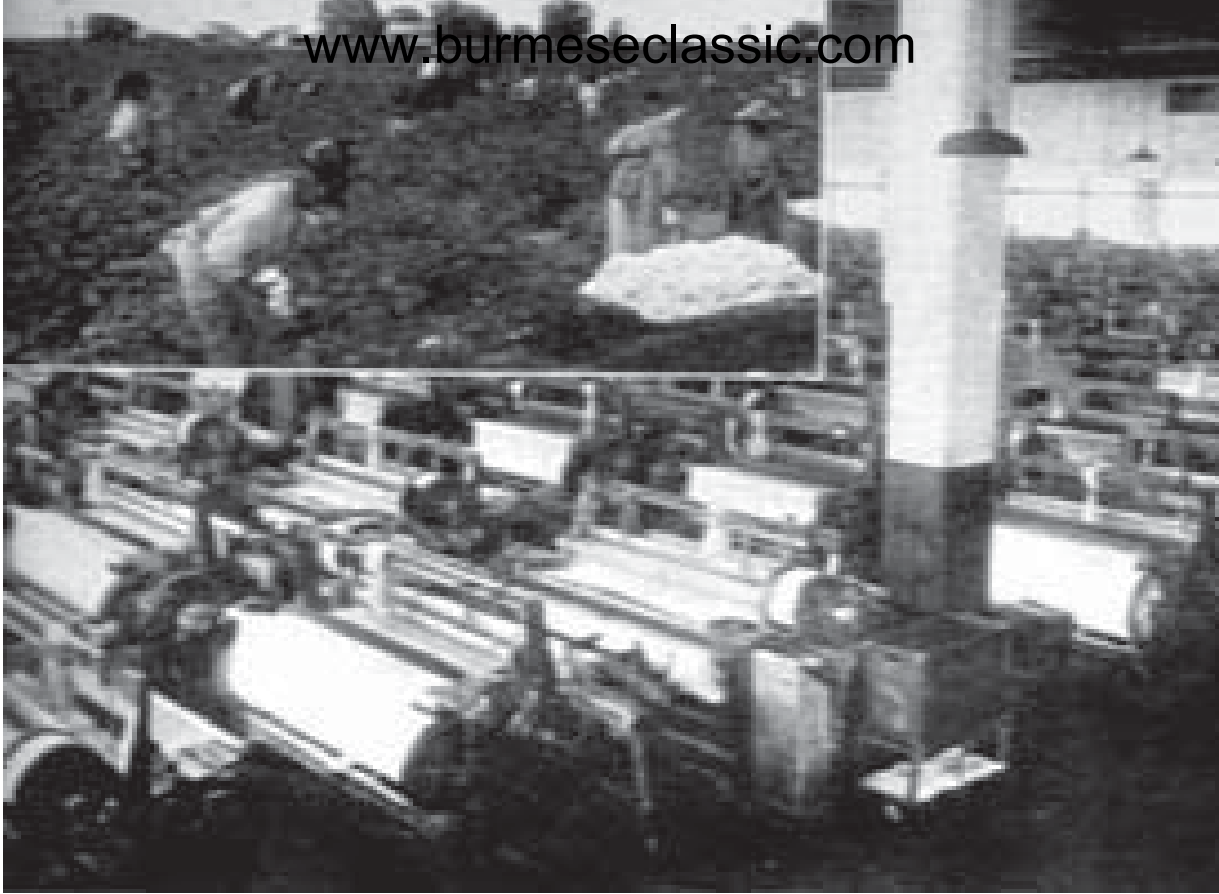
နောက်ထပ် တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရသော ဌာနများအတွက် ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်ပြောင်းလဲပေးရန်နှင့် နောက်ထပ်ခွင့်ပြုငွေများထုတ်ပေးရန် အစီအစဉ်များကိုလည်း ပြုလုပ်လျက်ရှိလေသည်။ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းရေးနှင့် ရေရရှိရေး လုပ်ငန်းများအတွက်လည်း စီမံကိန်းများရေးဆွဲကာ စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေသည်။

ပြည်တော်သာ စီမံကိန်းအရ မဖွံ့ဖြိုး သေးသော ဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ကိုလည်း ထိုကယ်ဆယ်ရေး ဌာနမှတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည်။ လောလောဆယ်အားဖြင့် နာဂတောင်တန်းဒေသ၊ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းဒေသနှင့် ရခိုင်ပြည်အချို့ဒေသများတွင် လူထုသက်သာ ချောင်ချိရေးအတွက် ကယ်ဆယ်ထောက်ပံ့ရန် လိုအပ်သောကိစ္စများကို ဝန်ကြီးကိုယ်တိုင်ကြပ်မ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ရောင်းချရန်အသင့် စုပုံထားသည့် ကယ်ရီလီးနားပြည်နယ်ထွက် စီးကရက်ဆေးရွက်များ

တောင်ကယ်ရိုလီးနားပြည်နယ် အတွင်းမှ သိမ်းကောက်ရရှိသောဝါများကို အထည်အလိပ်များအဖြစ် ရက်လုပ်ပေးသော လိုင်မန်မြို့ရှိ ခေတ်မီစက်ရုံကြီးတစ်ခု

ကယ်ရိုလီးနားပြည်နယ် ။ ။ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ် သည် မူလကတနယ်တည်းဖြစ်သော်လည်း နောင်အခါတွင် မြောက်ကယ်ရိုလီးနားနှင့် တောင်ကယ်ရိုလီးနားဟူ၍ ပြည်နယ် ၂နယ်ဖြစ်သွားသည်။ ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ်၏ မြောက်ဘက်တွင် ဗာဂျင်းနီးယားပြည်နယ်၊ အနောက်ဘက်နှင့်တောင်ဘက်တွင် တင်နက်ဆီပြည်နယ်နှင့် ကျော်ဂျီယာပြည်နယ်၊ အရှေ့ဘက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာရှိလေသည်။

မြောက်ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ်မှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၂၇၁၂ကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေမှာ ၄၀၆၁၉၂၉ ယောက်ရှိသည်။ မြို့တော်မှာ ရာလေးမြို့ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၆၅၆၇၉ ယောက်ရှိလေသည်။

တောင် ကယ်ရိုလီးနားပြည်နယ်မှာ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၃၁၀၅၅ ကျယ်ဝန်း၍၊ လူဦးရေ ၂၁၁၇၀၂၇ ယောက်ရှိသောကြောင့် မြောက်ဘက်ပြည်နယ်ထက်ငယ်ပြီးလျှင် လူဦးရေလည်း နည်းလေသည်။ မြို့တော်မှာ ကိုလမ္ဗီးယားမြို့ဖြစ်၍ လူဦးရေ ၈၆၉၁၄ ယောက် ရှိလေသည်။

ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ်များတွင် ဝါကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။ ကပ္ပလီလူမျိုးများလည်း အများအပြား နေထိုင်လျက်ရှိကြသဖြင့်၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအ

တွက် အလုပ်သမား များကို ဈေးပေါပေါနှင့် ငှားရမ်းခိုင်းစေနိုင်ကြသည်။ ကယ်ရိုလီးနားပြည်နယ်များ ၏ရာသီဥတုမှာ စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်း၍ဝှမ်းထည် ရက်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းနှင့်အထူးပင် သင့်လျော်ပေသည်။ ထိုပြင် ရေတံခွန်ပေါများသောကောင့် စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများအတွက် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို စရိတ် သက်သာစွာဖြင့်ရရှိနိုင်လေသည်။

ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ် ၂ နယ်လုံးတွင် ဆေးပင်များကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ကြ၏။ ဆာဝေါလတာ ရာလေးသည် ၁၅၈၄ ခုနှစ်တွင် ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ နောက်တစ်နှစ်တွင် ထိုနယ်၌ အခြေစိုက်နေထိုင်ကြရန် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများကိုစေလွှတ်လိုက်ရာ ထိုနယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများက အဝင်မခံဘဲ ခုခံတိုက်ခိုက်သဖြင့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများမှာ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်သွားကြရလေသည်။

တစ်ဖန် ၁၅၈၇ ခုနှစ်တွင် ကယ်ရိုလီးနား ပြည်နယ်သို့ လာရောက်ကြသော အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်စုမှာလည်း ထူးဆန်းစွာပျောက်ကွယ်သွားကြပြန်၏။ ပထမချားဘုရင် လက်ထက် သို့ရောက်သောအခါ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများ ထိုဒေသတွင် အခြေတကျနေထိုင်နိုင်အောင် စီစဉ်ပြုလုပ်ပေးသဖြင့် ထိုနယ်ကို

အင်္ဂလန်၏ကိုလိုနီနယ်တစ်ခုအဖြစ်ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ ချားဟူသောအမည်မှာ လက်တင်ဘာသာဖြင့် ကယ်ရီလပ်ဖြစ်၍ ထိုနယ်ကို ချားဘုရင်အား ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ကယ်ရီလီးနားဟူ၍ အမည်မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယချားဘုရင်လက်ထက်သို့ ရောက်သောအခါ ၁၆၆၃ ခုနှစ်တွင် ထိုနယ်ကို မှူးမတ်အချို့အား အပိုင်စားပေးသနားလိုက်သည်။ ထိုမှူးမတ်များက ကယ်ရီလီးနားနယ်ကို မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းဟူ၍ နယ် ၂ နယ် ခွဲခြားလိုက်လေသည်။

တောင်ကယ်ရီလီးနား ပြည်နယ်နှင့်မြောက်ကယ်ရီလီးနားပြည်နယ်တို့သည် အမေရိကန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် အတော်ပင်အရေးပါခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မူရင်းပြည်နယ် ၁၃ နယ်တွင် ဤနယ် ၂ နယ်အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ၁၈၆၁- ၆၅ ခုနှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပွားသော အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်ပွဲသည် တောင်ကယ်ရီလီးနားပြည်နယ်၌ရှိသော ဖို့ဆမ္မတာခံတပ်မြို့ကလေးမှ စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ထိုပြည်တွင်းစစ်ပွဲမှာ သမ္မတကြီး ဒေဗရာဟမ်လင်ကွန်း လက်ထက်တွင် ငွေဝယ်ကျွန်စနစ်ပယ်ဖျက်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စတင်ဖြစ်ပွားလေရာတောင် ကယ်ရီလီးနားပြည်နယ်သည် လင်ကွန်း၏ ဝါဒကို ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သော တောင်ပိုင်းနယ်များဖက်တွင် စတင်သဘောကွဲလွဲကတည်းက ပါဝင်ခဲ့၍ ပြည်ထောင်စုထဲမှ အဦးဆုံးခွဲထွက်သောပြည်နယ်ဖြစ်၏။ မြောက်ကယ်ရီလီးနားပြည်နယ်မှာမူ တောင်ပိုင်းနယ်များလက်သို့ ဖို့ဆမ္မတာ ကျဆုံးပြီးသည့်နောက်မှ တောင်ပိုင်းနယ်များဖက်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တောင်ပိုင်းစစ်တပ်များအတွက် ဝေပုံကျထက်ပိုမိုသောစစ်သားအင်အားကို ရက်ရောစွာ ဖြည့်တင်းပေးခဲ့လေသည်။ (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသမိုင်း-လည်းရှု။)

ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်။ ။ ကယ်ရစ်ဗျန် ပင်လယ်သည် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်၍ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု၊ အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ နိုင်ငံများ၏အကြားတွင် တည်ရှိသည်။ အနံ မိုင် ၇၀၀၊ အလျားမိုင် ၁၇၀၀ ခန့်ရှိပြီး၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၇၅၀၀၀၀ ခန့်ကျယ်ဝန်း၏။ ကမ္ဘာ့အနောက်ဘက်ပိုင်းတွင် ကူးသန်းသွားလာရာလမ်းဆုံ ဖြစ်သဖြင့် အမေရိကန် မြေထဲပင်လယ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုပင်လယ်ကို ရှေးဦးစွာတွေ့ရှိသူမှာ ကိုလံဗပ်စ်ဖြစ်၍၊ ပင်လယ်တွင်း ရေကြောင်းသွားလာမှုကို စပိန်တို့က အနှစ် ၂၀၀ ခန့် ကြီးစိုးခဲ့ကြသည်။

ကယ်ရစ်ဗျန် ပင်လယ်၏အောက်ခင်းမှာ အခြားသောပင်လယ်များနှင့်မတူ၊ အနိမ့်အမြင့်မညီသာဘဲ ရေအောက်တွင် မြှုပ်နေသော တောင်စဉ်စုကြီးသဖွယ်ဖြစ်နေလေသည်။ မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်မှာကဲ့သို့ပင်၊ ထိုမြေပြင်တောင်စဉ်စုတို့

တွင်တောင်ထိပ်များ၊ ချိုင့်ဝှမ်းများ၊ ချောက်ကြီးများ၊ ကမ်းပါးစောက်ကြီးများရှိပြီးလျှင် အချို့တောင်ထိပ်တို့မှာ ရေမျက်နှာပြင်နှင့် များစွာမကွာဘဲ နီးကပ်လျက် ရှိကြသည်။ နက် စောက်သောချောက်များသည် ၃ မိုင်အထိပင်နက်၏။ ထိုပင်လယ် အောက်ခင်းရှိ လျှိုမြောင်ချောက်ကြားများတွင် အခြားအရပ်ဒေသတို့၌ မတွေ့မြင်ဘူးသော ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည့် ရေသတ္တဝါကြီးများကို တစ်ခါတစ်ရံ ဖမ်းဆီး ရမိတတ်လေသည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီးမိသော အချို့သတ္တဝါတို့သည် အနှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာကပင် ပျောက်ကွယ်ခဲ့ပြီဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတို့နှင့် အလွန်တူကြသည်။

ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်သည် ကျွန်းများနှင့် နီးကပ်ရာ နေရာတို့မှတစ်ပါး၊ ကျောက်ဆောင်ကျောက်တန်းများ ကင်းရှင်းသဖြင့် ကူးသန်းသွားလာရန် ကောင်းမွန်သော်လည်း၊ ခေါင်လေကြမ်းများ မကြာခဏကျရောက်တတ်သောကြောင့် လှေသင်္ဘောများအတွက် ဘေးဥပဒ်များလေသည်။ ခေါင်လေကြမ်းများမှာ အီကွေတာရေစီးကြောင်းရှိ ရေပူတို့မှထွက်ပေါ်လာသော အပူ၏တိုက်ခတ်မှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ပူနွေးသော အီကွေတာရေစီးကြောင်းသည် အာဖရိကတိုက်ဖက်မှ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်သန်း၍ ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်တွင်းသို့ စီးဝင်၏။ ထိုမှတစ်ဖန် ယူကတန်ရေလက်ကြားကြီးကိုဖြတ်ပြီး မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့အတွင်းသို့ စီးသွားပြီးလျှင်၊ ဖလော်ရီဒါရေလက်ကြားကို ကျော်လွန်ကာ မြောက်ဘက်သို့ ဂပ်စထရင်းခေါ် ပင်လယ်ရေပူကြောင်းအဖြစ် ထွက်သွားလေသည်။ ထိုရေပူကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် တိုက်ခတ်သောလေပူတို့သည် အထက်သို့တက်သဖြင့် အရှေ့ဘက်နှင့်မြောက်ဘက်မှလေအေးတို့သည် အဟုန်ပြင်းစွာ ဝင်လာပြီးလျှင် ပြင်းထန်သောခေါင်လေကြမ်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုသို့သော ခေါင်လေကြမ်းများကြောင့် ကျွန်းများပေါ်ရှိမြို့ရွာများနှင့် ပင်လယ်တွင်းရှိသင်္ဘောများမှာ မကြာခဏ ပျက်စီးကြရသည်။

ရှေးအခါက ပင်လယ်ခါးပြများ သောင်းကျန်းကျက်စားရာဖြစ်သဖြင့်၊ ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်သည် နာမည်ကြီးခဲ့၏။ ယခုခေတ်တွင် ပနားမားတူးမြောင်းကို ဖြတ်ကျော်သော သင်္ဘောများသာမက၊ အပူပိုင်းဒေသအတွင်းသို့ ကျရောက်သော အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်း နိုင်ငံများမှ သင်္ဘောများ၊ ကာဖီ၊ ကိုကိုး၊ ငှက်ပျောစသည်တို့ကိုတင်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ပို့သော သင်္ဘောများနှင့် ထိုမှတစ်ဖန် ကုန်ချောများကို တင်ကာ အပူပိုင်းနိုင်ငံများသို့ ပြန်လည် ပို့ဆောင်ကြသော သင်္ဘောများကူးသန်းသွားလာရာ ခရီးလမ်းကြောင်းမကြီးဖြစ်နေသဖြင့်၊ ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်သည် အထူးထင်ရှားနေပေသည်။

